

Κ 2 2 2 1 8 5 6 2
Μ 0 = 1 8 6 9 3

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

**«Διαφυλικές Σχέσεις της Ετεροφυλοφιλικής Έλξης
Επιλογή Συντρόφου
Επιθυμητά Χαρακτηριστικά Είδη Σχέσεων»**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Χριστίνα Πατίτσα

Επιβλέπων Καθηγητής

Καθηγητής: Νεοκλής Σαρρής

Συμβουλευτική Επιτροπή

Επίκουρος Καθηγητής: Γεράσιμος Προδρομίτης

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια: Κλαίρη Συνοδινού

Αθήνα, Ιούνιος 2009

Copyright © Χριστίνα Πατίτσα, 2009

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διατριβής, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διατριβής για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς το συγγραφέα.

Η έγκριση διδακτορικής διατριβής από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Στη μητέρα μου Αικατερίνη Σαζιώνη

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ ειλικρινά πάνω από όλα τον επιβλέποντα καθηγητή και μέντορά μου Δρα Νεοκλή Σαρρή, ο οποίος αποτέλεσε και θα αποτελεί για μένα υπόδειγμα καθηγητή και ανθρώπου, αισθανόμενη ταυτόχρονα εξαιρετική τιμή για την εμπιστοσύνη του, όντας φοιτήριά του. Η παρότρυνση και ενθάρρυνσή του στο να συνεχίσω τις μεταπτυχιακές μου σπουδές καθώς και η καθοδήγησή του και η εμπειρία του στάθηκαν πολύτιμες για την επίτευξη ενός δύσκολου στόχου όπως η ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Ευχαριστώ επίσης τον κ. Γεράσιμο Προδρομίτη για το χρόνο και την ενέργεια που μου αφιέρωσε για την αποπεράτωση του ερευνητικού τμήματος της διατριβής. Επιπλέον, ευχαριστώ την κ. Άννα Μαντόγλου και τον κ. Παναγιώτη Κορδούτη για τα εποικοδομητικά τους σχόλια και τις εύστοχες παρατηρήσεις τους.

Για την επιμέλεια της παρούσας διατριβής, ευχαριστώ την κ. Φωτεινή Τσουκλείδου, φίλόλογο.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω στην οικογένειά μου για τη συνεχόμενη συναισθηματική, υλική και ηθική τους στήριξη και ενίσχυση όλα αυτά τα χρόνια. Επίσης ευχαριστώ τους φίλους μου για την κατανόηση και υπομονή που μου πρόσφεραν όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

ABSTRACT

The purpose of this research is the exploration and presentation of criteria which men and women. The choice of mate is one of the most important decisions of a person's life. This study is separated in two parts. The theoretical part includes the literature review and the second one the research findings. The theoretical part includes three chapters. There are many theories that have tried to provide a better understanding of the process of mate selection. The first chapter examines the different theories about this subject with emphasis on socio-structural perspective. The second one analyzes the mate preferences of men and women and organizes the preferable characteristics of a mate in two categories- physical attractiveness and sources. At last, the third chapter combines an exploration of gender differences about types of a relationship (short-term and long-term), mating strategies, criteria and level of compromise and sociosexuality with a journey from traditional Greek society to a modern reality. The study focuses on the potential mate preferences and criteria of Greek students according to their gender. In this study participated 467 students (between the ages of 18-30) and it was given questionnaire. For the statistical analysis of data, was used the SPSS 17, SPAD. Specifically it was studied the rankings of the characteristics of long-term or sexual partner according to gender, the evaluation of self, the tendencies towards sociosexuality, the evaluation of current parent. The findings include that most of the Greek male students tend toward unrestricted sociosexuality and most of Greek female students towards restricted sociosexuality. Moreover, the more the person demonstrates willingness towards casual/ short-term relationship the less will be demanding in his criteria for a potential long-term partner. Demographic variables such as the education of the mother, the birth order affect the sociosexuality of the person. For example when the mother's level of education is high or the student is firstborn then it is more possible this student to tend to long-term monogamous relationships. Furthermore, the majority of students prefer a long-term partner with characteristics that show security of sources.

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	13
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Θεωρίες στην επιλογή συντρόφου	17
1.1 Εξελικτικές θεωρητικές προσεγγίσεις /Επιλογή συντρόφου ως αποτέλεσμα εξέλιξης.....	17
1.2 Κοινωνικοδομικές Θεωρίες	36
1.3 Θεωρίες Φίλτρου: Το φίλτρο της Ομοιότητας.....	53
1.4 Θεωρίες δεσμού και επιλογή συντρόφου	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	77
2.1 Διαφυλικές προτιμήσεις συντρόφων	77
2.2 Προτιμήσεις συντρόφων σε φυσική ελκυστικότητα.....	79
2.3 Γενετικά γνωρίσματα που υποδηλώνουν φυσική ελκυστικότητα	84
2.4 Χαρακτηριστικά προσώπου και σώματος	91
2.5 Προτίμηση συντρόφων με πηγές (οικονομικούς πόρους, προνόμια).....	101
2.6 Επιθυμητά γνωρίσματα που υποδηλώνουν πηγές (οικονομικούς πόρους, προνόμια).....	105
2.7 «Πηγές» VS φυσική ελκυστικότητα.....	125
2.8 Προτιμήσεις συντρόφων με βάση την ηλικία (ανά φύλο και τύπο σχέση)	131
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	136
Στρατηγικές – Παράγοντες – Κριτήρια στην επιλογή συντρόφου.....	136
3.1 Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες σχέσεις	136
3.2 Κοινωνιοσεξουαλικότητα / στάσεις, αντιλήψεις / μέτρο βαθμού προθυμίας για βραχυπρόθεσμες σχέσεις	152
3.3 Επιλογή συντρόφου στον ελληνικό χώρο/ Παράγοντες/ Ιστορική αναδρομή/ Σύγχρονη Πραγματικότητα.....	162
3.4 Κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές αλλαγές στον ελληνικό χώρο και επίδρασή τους στην επιλογή συντρόφου / Στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας	170
3.5 Κριτήρια επιλογής συντρόφου.....	172
3.6 Οντοπία VS συμβιβασμός με την πραγματικότητα.....	183

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	188
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Μέθοδος	189
1.1 Στόχοι της Έρευνας.....	189
1.2 Το δείγμα της έρευνας – Δημογραφικά στοιχεία	190
1.3 Τόπος και χρόνος διεξαγωγής έρευνας	191
1.4 Εργαλείο	191
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Αποτελέσματα - Συζήτηση.....	193
2.1 Κοινωνιοσεξουαλικότητα	193
2.2 Αξιολόγηση Εαυτού.....	204
2.3 Επιθυμητά Χαρακτηριστικά Μακροχρόνιου Συντρόφου.....	210
2.4 Χαρακτηριστικά υπαρκτού συντρόφου	222
2.5 Χαρακτηριστικά ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου.....	228
2.6 Διάγραμμα διασποράς $1\chi^2$ - Ανάλυση.....	235
2.7 Συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων και των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου.....	240
2.8 Συσχετίσεις μεταξύ των σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου.....	243
2.9 Περαιτέρω Ευρήματα	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Σπουδαιότητα της έρευνας- Περιορισμοί- Προτάσεις.....	247
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	250
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	271
Παράρτημα Ι.....	269
Πάραρτημα ΙΙ.....	278
Παράρτημα ΙΙΙ.....	293

Σχεδιαγράμματα

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 Αλληλεπίδραση Ενδοφυλετικής και Διαφυλετικής Επιλογής.....	22
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 Θεωρία της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης.....	29
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 Θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών	35
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 Θεωρία της κοινωνικής ανταλλαγής50.....	50
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 Θεωρία «Ερέθισμα – Αξία – Ρόλος» του Bernard Murstein	522
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 Θεωρία του Φιλτραρίσματος	59
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 Θεωρία της συμπληρωματικότητας αναγκών- Winch.....	61
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8 Τα στάδια στη θεωρία του τροχού της δέσμευσης	63
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 Θεωρία της προγραμματίας δυαδικής μορφοποίησης.....	655
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 Σχέσεις πιθανών αιτιών βραχυχρόνιου ζευγαρώματος.....	71
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11 Θεωρία της Ενήλικης Προσκόλλησης.....	76
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 Η λογική της υπόθεσης των στάνταρτ της Ομορφιάς.....	84
84Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 Διαφυλικές προτιμήσεις για γνωρίσματα συντρόφων	124

Πίνακες

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Κόστη και οφέλη από την υιοθέτηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικών ανά φύλο.....	33
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Προβλεπόμενα επίπεδα και παράμετροι επιλεκτικότητας συντρόφου στις σεξουαλικές σχέσεις.....	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Κοινωνικές πιέσεις για ομοφυλικό ζευγάριμα: Γνωρίσματα που έχουν βαθμολογηθεί για ομοιότητα.....	56
ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Στρατηγικές προσέλευσης που χρησιμοποιούν οι γυναίκες.....	151

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διατριβή σκοπό έχει να περιγράψει τις διαφυλικές σχέσεις της ετεροφυλοφιλικής έλξης σχετικά με την επιλογή συντρόφου ως προς τα επιθυμητά χαρακτηριστικά και τα είδη σχέσεων. Εκ τούτου κατ' αρχάς πρέπει να αποσαφηνιστούν θεμελιώδεις όροι και κοινωνιολογικές έννοιες/μεταβλητές (στάσεις, αξίες, φύλο, βραχυπρόθεσμες/μακροπρόθεσμες σχέσεις, επιλογή συντρόφου, κοινωνιοσεξουαλικότητα και ζευγάρωμα), οι οποίες έχουν σχέση με το κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο ζουν και αναπτύσσονται τα άτομα και από το οποίο επηρεάζεται η κοινωνική και σεξουαλική συμπεριφορά τους. Η διατριβή επικεντρώνεται αποκλειστικά και μόνο στην ετεροφυλοφιλική έλξη, καθώς και στα χαρακτηριστικά, τις συνθήκες και τα κριτήρια που συνοδεύουν την ετεροφυλόφιλη επιλογή συντρόφου και το συνεπαγόμενο ζευγάρωμα, και δεν περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά ή τις συνθήκες που αφορούν ομοφυλόφιλη ή αμφιφυλόφιλη επιλογή συντρόφου.

Όπως έχει συμβεί σε όλες τις κουλτούρες, έτσι και στην ελληνική έχουν αναπτυχθεί αποδεκτοί τρόποι συμπεριφοράς και στρατηγικές σχετικά με το πώς διαμορφώνεται η επιλογή συντρόφων και με ποια κριτήρια, ανάλογα με το φύλο (Parsons, 1997). Και η παρούσα διατριβή θα περιοριστεί στην επιλογή συντρόφου και στις παραμέτρους που τη συνθέτουν μέσα στον ελληνικό γεωγραφικό χώρο· επιπλέον θα αναλύσει τη *δυσνητική* επιλογή συντρόφου, αφού ο πληθυσμός που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα για τις ανάγκες της διατριβής είναι άγαμος, κατά συνέπεια η επιλογή συντρόφου είναι στην πραγματικότητα άγνωστη.

Οι στάσεις των προσώπων κατευθύνονται από *αξίες* και συχνά επηρεάζονται από τα πρότυπα της κοινωνίας στην οποία ζει και αναπτύσσεται, καθορίζουν την κοινωνική συμπεριφορά του ανθρώπου, και μπορούν να γίνουν κατανοητές μόνον εφόσον ενταχθούν μέσα σε δεδομένο ιδεολογικό, πολιτισμικό, κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό πλαίσιο. Οι αξίες, καθώς συνδέονται με το αξιολογικό σύστημα δεδομένης κοινωνίας, εσωτερικεύονται συνειδητά ή ασυνειδητά από το άτομο. Κατ' επέκταση, αντιπροσωπεύουν θέσεις για επιθυμητούς τρόπους σκέψης και δράσης σε μια κοινωνία. Οι στάσεις, από την άλλη, αντιπροσωπεύουν το σύστημα των αντιλήψεων, πεποιθήσεων και θέσεων που διαμορφώνει το άτομο για άλλα πρόσωπα, ομάδες,

αφηρημένες έννοιες, κοινωνικά ή φυσικά φαινόμενα. Επίσης, εμπεριέχουν στοιχεία γνωστικά, συναισθηματικά και αξιολογικά και θεωρούνται τάσεις αποδοχής ή απόρριψης προς ένα δεδομένο σύστημα αξιών. Με άλλα λόγια, είναι ένα σύνολο γενικών αρχών που προσδιορίζουν τα κριτήρια του κοινωνικά επιθυμητού –στο πλαίσιο του συστήματος αξιών μιας κοινωνίας– και το βαθμό συμμόρφωσης του προς το σύστημα αξιών της κοινωνίας, διευθετούν τις αξιολογικές κρίσεις του ατόμου και κατευθύνουν την ηθική του δραστηριότητα (Rokeach, 1968, σελ.124).

Η στάση του ατόμου προς κάποιο αντικείμενο, ιδέα ή πρόσωπο ορίζεται ως ένα διαρκές σύστημα που εμπεριέχει στοιχεία γνωστικά, συναισθηματικά και έκφραση είτε πραγματικής συμπεριφοράς είτε τάσης συμπεριφοράς. Όσον αφορά τη δομή τους, ισχύει το τριδιάστατο μοντέλο [three-component model] μελέτης των στάσεων. Η ιεραρχική ταξινόμηση των αξιών σε σημαντικές και ευρύτερα αποδεκτές ή μη σημαντικές (γνωστική διάσταση), η συναισθηματική επένδυση που εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητά τους (συναισθηματική διάσταση) και η δυνατότητά τους να εμπνέουν τις αξιολογικές κρίσεις των ατόμων, και εντέλει τη συμπεριφορά τους (τάση συμπεριφοράς), συνιστούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα των αξιών και επιβεβαιώνουν ότι «αξίες και στάσεις που περιέχονται στο συνολικό σύστημα απόψεων του ατόμου έχουν κοινή δομή» (Γκάρη, 1992, σελ. 21).

Οι στάσεις λειτουργούν ως λογική προέκταση των αξιών του ατόμου όπως έχουν διαμορφωθεί στο ευρύτερο σύνολο και αποτελούν τις πολιτισμικές δομές. Οι πολιτισμικές αυτές δομές εντάσσονται στο σύνολο των ιστορικών δομών που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία, συνιστώντας ένα σύστημα εξήγησης και κατανόησης της κοινωνικής πραγματικότητας. Επειδή, λοιπόν, αυτές συνιστούν το αξιοκρατικό σύστημα μιας δεδομένης κοινωνίας, χαρακτηρίζονται από σχετικότητα μέσα στο χώρο και το χρόνο (Rokeach, 1968, σελ.124).

Οι στάσεις του ατόμου επηρεάζουν την αξιολόγηση εαυτού, δηλαδή καθορίζουν το «ποιος είναι», «τι περιέχει και τι δεν περιλαμβάνει η εικόνα του εαυτού του», την ταυτότητά του (Sherif, Sherif and Negergal, 1965). Αποτελούν προεκτάσεις των αξιών του ατόμου και συμβάλλουν στη διαδικασία της αυτογνωσίας του και αυτοαξιολογησής του. Η αυτογνωσία βασίζεται σε συγκεκριμένες αξίες ή αρχές, έκφραση ή συνέχεια των οποίων είναι οι στάσεις του ατόμου. Οι στάσεις επιπλέον καθορίζουν, εκτός από την ταυτότητα του Εγώ, και την κοινωνική του συμπεριφορά στο πλαίσιο μιας δεδομένης

κοινωνίας (Triandis, 1972). Η παράβαση κάποιων αξιών ή κάποιων στάσεων από το άτομο προκαλεί συναισθήματα αποτυχίας, είτε σε κοινωνικό επίπεδο (αποτυχία προσαρμογής στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες) είτε σε προσωπικό (σύγκρουση με την εικόνα του εαυτού, σύγκρουση με τους άλλους κ.ά.).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η μελέτη των στάσεων συμβάλλει: α) Στην κατανόηση του βαθμού εσωτερίκευσης ή απόρριψης από το άτομο του συστήματος αξιών μιας κοινωνίας, β) στη συγκρότηση της «εικόνας του εαυτού» για το άτομο και στην περιγραφή της ταυτότητάς του, και γ) στην εξήγηση της συμπεριφοράς του και των σχέσεων επικοινωνίας όπου «οι αξίες αναφέρονται σε συλλήψεις, σε ιδέες, σε συμπεριφορά που η κοινωνία αξιολογεί ως επιθυμητές» (Γεωργιάς, 1986, σελ. 124).

Είναι προφανές ότι ο παράγοντας *φύλο*, όπως καθορίζεται από τα κοινωνικά στερεότυπα, αποτελεί σημαντική ανεξάρτητη μεταβλητή για τη μελέτη στάσεων και συμπεριφοράς ατόμων. Η ταυτότητα του φύλου προσδιορίζεται από παράγοντες κοινωνικούς, πολιτιστικούς και, λιγότερο, βιολογικούς.

Σύμφωνα με την εξελικτική θεωρία, ο όρος «σεξ» [sex] χρησιμοποιείται στην ξένη βιβλιογραφία ως ουσιαστικό και αναφέρεται στην αποκλειστική διάκριση μεταξύ θηλυκών και αρσενικών με βάση τις βιολογικές διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται όπως ορίζεται από το μέγεθος των γαμετών καθενός φύλου. Οι γενετικές διαφορές μεταξύ των ατόμων είναι πραγματικές, κληρονομήσιμες και προσαρμοστικά σχετικές (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Γενετικές-περιβαλλοντικές αλληλεπιδράσεις και γονιδιακές ρυθμίσεις δημιουργούν την υπόθεση ότι ακόμη και μικρές γενετικές διαφορές μεταξύ των ατόμων ίσως εκφράζονται σαν μεγάλες φαινοτυπικές διαφορές. Όταν αναφερόμαστε σε μέλη του φύλου ανάμεσα σε διάφορα είδη χρησιμοποιούμε τον όρο αρσενικό και θηλυκό· όταν αναφερόμαστε σε ανθρώπους τους διακρίνουμε σε άντρες και γυναίκες (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

Ο όρος φύλο [gender] αναφέρεται στις κοινωνικές διαφορές συμπεριφοράς αντρών και γυναικών. Η Gilligan (1982) υποστηρίζει ότι οι διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα οφείλονται «στο διαφορετικό τρόπο με τον οποίο οργανώνουν τις σχέσεις μεταξύ του εαυτού τους και των άλλων» (σελ. 160). Αναλυτικότερα, άντρες και γυναίκες είναι αναμενόμενο να υιοθετήσουν διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους και να δείξουν

προτίμηση σε φυσικά χαρακτηριστικά υποψήφιων συντρόφων που είναι συμβατά με το πρότυπο της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας. Η έλξη μεταξύ ατόμων του αντίθετου φύλου ωθεί το άτομο σε ανάλογες σεξουαλικές συμπεριφορές και συνδέεται με τη σεξουαλική ταυτότητα που θα το συνοδεύει ή με τα κριτήρια επιλογής συντρόφου ανά φύλο που παρατηρούνται. (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

Σχεδόν όλα τα άτομα εμπλέκονται σε σχέσεις με άτομα του αντίθετου φύλου σε κάποια χρονική στιγμή. Παρ' όλ' αυτά, οι δεσμοί που αναπτύσσουν τα ζευγάρια δεν είναι πάντα μακροπρόθεσμοι ούτε προορίζονται να διαρκέσουν μια ζωή. Με βάση τη βιβλιογραφία, υποτίθεται ότι υπάρχουν δύο τύποι σχέσεων, *βραχυπρόθεσμες* και *μακροπρόθεσμες* (Buss and Schmitt, 1993). Γύρω στο 90% των ενηλίκων ανθρώπων συνάπτουν μια μονογαμική σχέση σε κάποιο στάδιο της ζωής τους (Buss, 1985)

Η *κοινωνιοσεξουαλικότητα* αναφέρεται σε μια διάσταση προσωπικότητας και ορίζεται ως η στάση που έχει το εκάστοτε φύλο για ερωτικές, εντελώς περιστασιακές, περιπτώσεις και την αντίληψη που έχει ένα άτομο για τις απαιτήσεις του χρόνου, της προσκόλλησης και της δέσμευσης που απαιτεί η δημιουργία μιας σεξουαλικής/ περιστασιακής σχέσης (Wiederman, and Dubois, 1998). Η κοινωνιοσεξουαλικότητα «μετράει» την προθυμία κάποιου να εμπλακεί σε ερωτική συνέντευξη χωρίς ύπαρξη δέσμευσης (Gangestad and Simpson, 1991). Το «Sociosexual Orientation Inventory» (ερωτηματολόγιο που συστάθηκε και οργανώθηκε από τους Simpson και Gangestad το 1991), «μετράει» τις ατομικές διαφορές στις στρατηγικές ζευγαρώματος.

Η *επιλογή συντρόφου* δεν χρειάζεται να είναι μια συνειδητή, λογική ή ελεύθερη διαδικασία. Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει συνειδητές και ασυνειδήτες διεργασίες που ίσως είναι ψυχολογικές, φυσιολογικές ή και τα δύο μαζί. Η επιλογή συντρόφου απασχολεί όταν ένα άτομο δείχνει μια υψηλότερη πιθανότητα ζευγαρώματος με ένα άτομο που κατέχει τα επιθυμητά χαρακτηριστικά (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Η επιλογή συντρόφου είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που περιγράφει πώς η γυναίκα ή ο άντρας κρίνει και αξιολογεί μελλοντικούς συντρόφους. Επιλογή είναι το μανιφέστο της προτίμησης που «συμβολίζει μια πράξη, ενώ η προτίμηση

συμβολίζει μια προδιάθεση (τάση) που εκφράζει ένα άτομο» (Cotton, Small and Pomiankowski, 2006).

Ο όρος *ζεγγάρωμα* αναφέρεται σε όλες εκείνες τις βιολογικές και κοινωνικές συμπεριφορές που οδηγούν σε σεξουαλική πράξη, αλλά δεν οδηγούν πάντα, ούτε και αποκλείουν, την ύπαρξη δέσμευσης και δημιουργία σχέσης (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επιλογή συντρόφου αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνει ένα άτομο στη ζωή του. Ως εκ τούτου, και λόγω σημαντικότητας του ζητήματος, υπάρχουν πολλές θεωρίες που προσπαθούν να ρίξουν φως στη διαδικασία αναζήτησης και επιλογής.

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται η ανάλυση των θεωρητικών προσεγγίσεων γύρω από το μεγάλο αυτό ζήτημα, με κύρια έμφαση στο φάσμα θεωριών που υπάγονται στην κοινωνικο-δομική αφού θεωρείται η προσφορότερη για να ερμηνεύσει τις διαφυλικές προτιμήσεις συντρόφων. Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια προσέγγιση των κριτηρίων επιλογής συντρόφου ως προς τις προτιμήσεις αντρών και γυναικών για φυσική ελκυστικότητα και δυνητική κατοχή οικονομικών πηγών/ προνομίων. Για καθένα από τους δυο άξονες –φυσική ελκυστικότητα και κατοχή πηγών– περιλαμβάνονται και τα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου που υποδηλώνουν τις αντίστοιχες προτιμήσεις. Αδιαμφισβήτητα, μεταξύ των παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να εξηγηθούν οι μεταξύ των φύλων διαφορές είναι και η ηλικία.. Αυτό σημαίνει ότι οι προτιμήσεις αντρών και γυναικών ως προς την ηλικία του συντρόφου εξαρτώνται από το φύλο.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο αρχικά γίνεται διάκριση των ανθρωπίνων σχέσεων μεταξύ δυο ετερόφυλων συντρόφων, ανάλογα με τη διάρκεια της σχέσης. Επιπρόσθετα, γίνεται περιγραφή τριών εννοιολογικών παραμέτρων που σχετίζονται με την επιλογή συντρόφου και τη διάρκεια σχέσης, ανάμεσα στις οποίες είναι η προθυμία να εμπλακούν σε μια είτε βραχυχρόνια ή μακροχρόνια σχέση που εκφράζεται με την κοινωνιοσεξουαλικότητα, οι διαφυλικές διαφορές για την προτίμηση κριτηρίων σχετικά με τη φυσική ή κοινωνική ελκυστικότητα και οι οικονομικές πηγές και την κατάταξη αυτών σε αναγκαία ή πολυτέλεια, καθώς και για τα ελάχιστα στάνταρτ/κριτήρια που ορίζουν τα δύο φύλα. Το κεφάλαιο αυτό κινείται γύρω από την επιλεκτικότητα που επιδεικνύουν τα άτομα και τα ελάχιστα κριτήριά τους για μακροχρόνιους και σεξουαλικούς συντρόφους. Εξαιτίας του γεγονότος ότι ο τρόπος καθώς και τα κριτήρια επιλογής/απόφασης συντρόφου μεταβλήθηκαν με το πέρασμα των χρόνων, στο κεφάλαιο αυτό συζητείται και η επιλογή συντρόφου με ένα ταξίδι στο χρόνο από την παραδοσιακή ελληνική κοινωνία έως τη σύγχρονη πραγματικότητά της.

Σκοπός της έρευνας που πλαισιώνει τη διατριβή είναι η διερεύνηση, μελέτη, καταγραφή και παρουσίαση των κριτηρίων που θέτουν τα δύο φύλα ως προς τα επιθυμητά χαρακτηριστικά ενός ενδεχομένου μακροχρόνιου και σεξουαλικού συντρόφου. Για παράδειγμα, να διαπιστώσει εάν το σύνολο του πληθυσμού αναζητά τα ίδια χαρακτηριστικά σε έναν ενδεχόμενο σεξουαλικό/μακροχρόνιο σύντροφο ή υπάρχουν υπο-ομάδες ανάλογα με τα κριτήρια και τις προτιμήσεις τους, και πώς επιδρά το φύλο. Ανάμεσα στα συμπεράσματα που εξήχθησαν από την έρευνα ήταν ότι υπάρχουν ομάδες που εκφράζουν λιγότερο ή περισσότερο έντονη στάση προς την κοινωνιοσεξουαλικότητα. Επίσης, υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς τα φύλο, με τις γυναίκες να τείνουν προς περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, ενώ οι άντρες ξεκάθαρα κλείνουν προς την πολύ μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα.

Τέλος, η έρευνα αποσκοπεί να συσχετίσει την κοινωνιοσεξουαλικότητα, την αξιολόγηση εαυτού, τα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου, τα υπαρκτά χαρακτηριστικά συντρόφου και τα χαρακτηριστικά ενδεχομένου σεξουαλικού συντρόφου με τη μεταβλητή του φύλου. Για παράδειγμα, όπως προκύπτει από την πολυδιάστατη ανάλυση δεδομένων, κυριαρχεί μια ομάδα των γυναικών που τείνει στη μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, και επικεντρώνεται αφενός σε ένα σεξουαλικό σύντροφο σε εμφάνιση/ στάτους/ ηλικία ή σε κριτήρια αποκλεισμού, και αφετέρου σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο σε σώμα/γονεϊκό ενδιαφέρον. Οι γυναίκες που ανήκουν στην κατηγορία με στάσεις πολύ περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας θέλουν ο σεξουαλικός ενδεχόμενος σύντροφος καθώς και ο μακροχρόνιος σύντροφός τους να έχει ασφάλεια πηγών. Οι άντρες από την άλλη εκδηλώνουν τάσεις προς την πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, εφόσον το κύριο ενδιαφέρον τους όπως υποστηρίζεται και από την ξένη βιβλιογραφία είναι η σύναψη βραχυπρόθεσμων σεξουαλικών δεσμών χωρίς συναισθηματική επένδυση. Για παράδειγμα, υπάρχουν δύο ομάδες αντρών, η μια αναζητά σε ένα ενδεχόμενο μακροχρόνιο σύντροφο «δέσμευση-/εισόδημα/συναρπαστικό χαρακτήρα» και η άλλη αναζητά σε ένα μακροχρόνιο ενδεχόμενο σύντροφο ασφάλεια πηγών, ενώ σε ένα σεξουαλικό σύντροφο, στάτους/ εμφάνιση ή το τρίπτυχο ηλικία/χαρακτήρας/μόρφωση.

Τη διατριβή κλείνει η παράθεση βιβλιογραφικών πηγών και τα σχετικά με την έρευνα παραρτήματα για την υποστήριξη των αποτελεσμάτων

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Θεωρίες στην επιλογή συντρόφου

Θεωρητικές προσεγγίσεις επιλογής συντρόφου

Αρκετοί δημοφιλείς συγγραφείς ισχυρίζονται ότι οι άντρες και οι γυναίκες είναι από δύο «διαφορετικούς πλανήτες» και γι' αυτό έχουν διαφορετικά σχήματα συμπεριφοράς, συναισθήματα και πεποιθήσεις όσον αφορά τις μεταξύ τους σχέσεις (Sprecher and Toro-Morn, 2002). Εφόσον οι πεποιθήσεις και οι στάσεις των ατόμων σχετικά με την επιλογή συντρόφου σε μεγάλο βαθμό διαμορφώνονται από την κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκουν, και παρά το γεγονός ότι πολλές θεωρίες έχουν προταθεί για να εξηγήσουν την επιλογή συντρόφου, η κοινωνικο-δομική θεωρία θεωρείται η πιο πρόσφορη. Κοινωνικοί ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι προσφέρουν θεωρίες γύρω από την ανθρώπινη επαφή και σεξουαλικότητα

Οι κοινωνικο-δομικές θεωρίες μπορούν να περιγράψουν τις κοινωνικές νόρμες που επιδρούν στην επιλογή συντρόφου, όπως, π.χ., γιατί συγκεκριμένα χαρακτηριστικά είναι επιθυμητά έναντι άλλων σε σχέση με τις προτιμήσεις συντρόφων, στηριζόμενες στις υποθέσεις της εξελικτικής ψυχολογίας (Rosenfeld, 2005). Συγκεκριμένα, ο Buss (1994) αναφέρει ότι η συμπεριφορά ζευγαρώματος υπήρξε αρχικά ως απόρροια βιολογικών και περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων. Ένδειξη αποτελούν οι απλουστευμένες εξηγήσεις βασισμένες αποκλειστικά σε διαμορφωμένα πολιτιστικά στερεότυπα για τις χαρακτηριστικές προτιμήσεις των συντρόφων, οι οποίες όμως συμβαδίζουν με τις διαδικασίες της εξέλιξης του ανθρώπινου είδους. Αν και συμπεριλαμβανομένων της κουλτούρας, του έθνους και της κοινωνικής τάξης (Sprecher and Toro-Morn, 2002), οι έρευνες στο σύνολό τους έχουν επαληθεύσει την υπόθεση ότι υπάρχουν κάποιες αξιόπιστες διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα στα φύλα ως προς τις στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας, καθώς και τον προσανατολισμό τους προς το είδος σχέσης που προτιμούν και στο οποίο είναι διατεθειμένα να εμπλακούν.

1.1 Εξελικτικές θεωρητικές προσεγγίσεις /Επιλογή συντρόφου ως αποτέλεσμα εξέλιξης

Οι κοινωνικο-δομικές θεωρίες, όπως και η κοινωνιολογία ως επιστήμη, είναι μεταγενέστερη της βιολογίας και των εξελικτικών υποθέσεων. Το σχετικό εκπροσωπείται από τις κοινωνικο-δομικές θεωρίες, όπως αυτό της κοινωνικής

ανταλλαγής, και το απόλυτο από τα μοντέλα της εξελικτικής ψυχολογίας σε σχέση με το πώς τα άτομα αμοιβαία επιλέγουν συντρόφους (Wiederman and Allgeier, 1992). Και μεν η προτίμηση συντρόφου τυχαίνει να συμβαίνει λόγω των διαδικασιών της ενθάρρυνσης, του μιμητισμού και της κοινωνικοποίησης, αλλά ο Buss (1991) υποστηρίζει ότι αρχικά συνέβαινε ως αποτέλεσμα της εξέλιξης. Από ένα εξελικτικό πρίσμα, η επιλογή συντρόφου έχει μελετηθεί μέσω της θεωρίας της σεξουαλικής επιλογής και του μοντέλου της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης, όπου το φύλο αποτελεί μια σημαντική μεταβλητή (Isacson, 2000).

1.1.1 Σεξουαλική επιλογή στη θεωρία του Δαρβίνου

Η εξελικτική ψυχολογία οφείλει τις ρίζες της στη θεωρία του Δαρβίνου (*On the Origins of the Species* [Charles Darwin, 1859]). Βάσει αυτής, θεωρείται ότι τα είδη που επιβιώνουν είναι αυτά που μπορεί να προσαρμόζονται στις μεταβολές του περιβάλλοντος, μια διαδικασία που είναι γνωστή ως φυσική επιλογή. Σύμφωνα με τον Δαρβίνο, τα άτομα που ήταν καλύτερα προσαρμοσμένα στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον, θα ήταν πιο πιθανό να επιβιώσουν σε μια αναπαραγωγική ηλικία και με τη σειρά τους να παράγουν απογόνους ώστε να μεταβιβάσουν τα γονίδια τους στην επόμενη γενιά. Ζωντανοί οργανισμοί που δεν ήταν καλά προσαρμοσμένοι σε ένα περιβάλλον ήταν πιο πιθανό να πεθάνουν (Barber, 1995).

Η εξέλιξη μπορεί να περιγραφεί ως μια διαδικασία προσαρμογής σε οικολογικές δυσχερείς καταστάσεις, και οι σύγχρονοι άνθρωποι [μπορεί να θεωρηθεί ότι] είναι απόγονοι ατόμων που έχουν εξετάσει ή/και επιλύσει τα προβλήματά τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο (Gangestad and Simpson, 2000). Η εξελικτική ψυχολογία έχει περιγραφεί ως μελέτη προσαρμογών. Ως προσαρμογή ορίζουμε «ένα γνώρισμα το οποίο επιτρέπει στον κάτοχό του να επιτύχει εκείνους τους άμεσους στόχους ώστε να επιβιώσει και να αναπαραχθεί». Έτσι, όταν εφαρμόσουμε το εξελικτικό παράδειγμα στη μελέτη της συμπεριφοράς, είναι αναγκαίο να καθορίσουμε πώς η συμπεριφορά έχει «επιλεχτεί» για να λύσει συγκεκριμένα προσαρμοστικά προβλήματα, αυτά της επιβίωσης και της αναπαραγωγής (Toody and Cosmides, 1992). Αυτό που προέχει στην εξέλιξη είναι η εξασφάλιση της επιβίωσης των γονιδίων του ατόμου έως και την επόμενη γενιά, και όχι απλά η επιβίωση του ίδιου του ατόμου. Με άλλα λόγια, η επιβίωση του ατόμου δεν έχει σημασία όσο η δημιουργία απογόνου για την εξέλιξη του

ανθρώπου. Κατά συνέπεια, αυτοί που δεν μπορούν να τεκνοποιήσουν, δεν μπορούν να συνεισφέρουν στην εξελικτική διαδικασία .

Ο Δαρβίνος (1871) πρότεινε τη σεξουαλική επιλογή ως κάτι περισσότερο από έναν αγώνα για την ανθρώπινη επιβίωση εναντίον των περιβαλλοντικών παραγόντων. Συγκεκριμένα, η σεξουαλική επιλογή ορίζεται ως ένας «αγώνας μεταξύ των ατόμων του ίδιου φύλου», ώστε να ενισχυθεί η επιτυχία ζευγαρώματος ή αλλιώς η αναπαραγωγική επιτυχία. Έτσι, το τελικό αποτέλεσμα της φυσικής επιλογής ορίζεται ως πλεονέκτημα επιβίωσης του ατόμου, ενώ της σεξουαλικής επιλογής ορίζεται ως αναπαραγωγικό προτέρημα. (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Επιπρόσθετα, ο Δαρβίνος (1871) πρότεινε τη σεξουαλική επιλογή ως αιτιατό μηχανισμό για την ανάπτυξη εκείνων των επιθυμητών χαρακτηριστικών που προκύπτουν από τον ανταγωνισμό μεταξύ των ατόμων του ίδιου φύλου για πρόσβαση σε επιθυμητούς πιθανούς συντρόφους (Doosje, Rojahn, and Fischer, 1999). Τα χαρακτηριστικά αυτά δυνητικά μπορούν να προσφέρουν αναπαραγωγικά προτερήματα σε αυτούς που τα διαθέτουν (Haufe, 2008). Επομένως, τα άτομα υιοθετούν στρατηγικές με στόχο είτε να ελκύουν επιθυμητούς συντρόφους για να συνευρεθούν ερωτικά μαζί τους, είτε με το να εξουδετερώσουν αντιπάλους του ίδιου φύλου που πολιορκούν επιθυμητούς συντρόφους (Barber, 1995).

Είδη σεξουαλικής επιλογής

Τα σεξουαλικά επιλεγόμενα γνωρίσματα μορφοποιούνται από δύο διαφορετικές διαδικασίες. Κατά την πρώτη, τα επιθυμητά γνωρίσματα μπορεί να σχηματίζονται διαμέσου ενός ανταγωνισμού μεταξύ μελών του ίδιου φύλου (ενδοφυλετικός ανταγωνισμός): γι' αυτό και σε αυτήν την περίπτωση μιλάμε για ενδοφυλετική επιλογή [intrasexual selection]. Εκτός αυτού όμως, τα επιθυμητά γνωρίσματα ίσως σχηματίζονται διαμέσου της αναπαραγωγικής επιλογής συντρόφου με το να τείνουν προς το άτομο αυτό που διαθέτει τα συγκεκριμένα γνωρίσματα (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Αυτό αναφέρεται ως διαφυλετική επιλογή και ορίζεται ως η προτίμηση του ενός φύλου για μέλη του αντιθέτου που κατέχουν τα επιθυμητά γνωρίσματα/ιδιότητες (Buss, 2006).

Ενδοφυλετική επιλογή ορίζεται ως «ο ανταγωνισμός» μεταξύ των μελών του ίδιου φύλου, ώστε η πρόσβαση του ατόμου προς το αντίθετο φύλο να είναι ελεύθερη.

Εκτενέστερα, ενδοφυλετικός ανταγωνισμός ορίζεται ως ο ανταγωνισμός μεταξύ αντρών ή γυναικών με στόχο τον έλεγχο των οικονομικών πόρων ή πηγών καθώς και την ενδεχόμενη αναπαραγωγή. Με άλλα λόγια, ο ενδοφυλετικός ανταγωνισμός μεταξύ αντρών και γυναικών εξυπηρετεί διαφορετικές αναπαραγωγικές ανάγκες, ανάλογα με το φύλο (Probst, 1998). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υιοθετούν διαφορετικές κοινωνικές και συμπεριφοριστικές στρατηγικές (Andersson, 1994), οι οποίες περιλαμβάνουν δραστηριότητες που και τα δυο φύλα χρησιμοποιούν ώστε να προσεγγίσουν συντρόφους, προβάλλοντας έτσι συγκεκριμένες συμπεριφορές και χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους για να αποκτήσουν τις επιθυμητές ιδιότητες/γνωρίσματα από μέλη του άλλου φύλου (Buss, 1988).

Για παράδειγμα, οι άντρες ανταγωνίζονται άμεσα ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε γόνιμα θηλυκά, σε τρόπους διαβίωσης, ιδιοκτησία, κοινωνική θέση, αυξάνοντας έτσι ίσως την αξία τους ως σύντροφοι, με τον ίδιο απώτερο στόχο: μεγαλύτερη πρόσβαση σε γόνιμα θηλυκά. Από την άλλη, οι γυναίκες συναινούν να εμπλακούν σε σεξουαλική δραστηριότητα με τον άντρα ο οποίος προσφέρει τα προς το ζην και την προστασία που χρειάζονται ώστε να παράγουν απογόνους (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Ο αντρικός ανταγωνισμός έχει να κάνει με την ικανότητα των αντρών στο να αποκτήσουν τις απαραίτητες παροχές για τους πιθανούς απογόνους τους ή όποια ικανότητα προϋποθέτει κοινωνική θέση, εκπαιδευτικό επίπεδο, αποκτηθέν εισόδημα (Gangestad and Simpson, 2000). Έρευνα του John Marshall Townsend (1989) αναφέρει ότι οι τάσεις των αντρών να ανταγωνιστούν με άλλους άντρες για κυριαρχία και οικονομικές πηγές και η επιθυμία για ποικιλία σεξουαλικών συντρόφων είναι προσαρμοστική. Εκείνοι οι άντρες που επιτυχώς υιοθετούν αυτές τις στρατηγικές, τείνουν να απολαμβάνουν μεγαλύτερη αναπαραγωγική επιτυχία.

Ο γυναικείος ενδοφυλετικός ανταγωνισμός σχετίζεται με την ικανότητα των γυναικών να παράγουν απογόνους, η οποία εκπροσωπείται από την ελκυστικότητα και τα νιάτα τους. Αυτές οι διαφοροποιημένες επιλογές, για τις οποίες ο Robert Trivers κάνει λόγο, έχουν χρησιμοποιηθεί πρόσφατα για να δια φωτίσουν τη διαδικασία της επιλογής συντρόφου. Οι γυναίκες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για συντρόφους που έχουν τη δυνατότητα και τη διαθεσιμότητα να επενδύσουν σε αυτές και στον άμεσο απόγονό τους. Οι άντρες, από την άλλη, ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να αποκτήσουν σεξουαλική πρόσβαση σε γόνιμες γυναίκες (Buss, 1988). Οι David Buss

και Michael Barnes (1986) βρήκαν ότι οι γυναίκες περισσότερο από τους άντρες προτιμούν ένα ταίρι το οποίο θα έχει καλές οικονομικές προοπτικές, θα είναι μεγαλύτερο από αυτές και φιλόδοξο/παραγωγικό. Οι άντρες περισσότερο από τις γυναίκες προτιμούν μία σύντροφο, η οποία θα είναι ελκυστική, αγνή και μικρότερη από αυτούς. Αυτές οι προτιμήσεις βασίζονται στην εξελικτική θεωρία, όπως ο Buss (1989) προτείνει, και είναι εμφανείς μέσα από διάφορες κουλτούρες.

Κατά συνέπεια, η διαδικασία της επιλογής συντρόφου περιλαμβάνει προτιμήσεις μελών ενός φύλου για άτομα του αντίθετου φύλου που κατέχουν συγκεκριμένα γνωρίσματα. Οι προτιμήσεις κάθε φύλου μπορούν να καθορίσουν το σύνολο των γνωρισμάτων που πρέπει να ανταγωνιστεί. Οι τομείς στους οποίους ένα φύλο ανταγωνίζεται μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη των προτιμήσεων συντρόφων του άλλου φύλου (Gangestad and Simpson, 2000). Οι επιθυμίες/προτιμήσεις ενός φύλου για συγκεκριμένα γνωρίσματα σε ένα σύντροφο αντίθετου φύλου μπορούν να δημιουργήσουν μια εξελικτική αλλαγή, η οποία μπορεί να σημαίνει είτε μια αύξηση στη συχνότητα των επιθυμητών γνωρισμάτων ή μια μείωση στη συχνότητα των μη επιθυμητών χαρακτηριστικών στο μεγαλύτερο μέρος ενός συνόλου ανθρώπων (Buss, 2006).

Υποθετικά, εάν όλες οι γυναίκες επιθυμούν να ζευγαρώσουν με άντρες που έχουν κόκκινα μαλλιά, αυτοί οι άντρες θα είχαν μεγαλύτερη ζήτηση και επαγωγικά μεγαλύτερο πλεονέκτημα στο να ζευγαρώσουν. Έτσι, με τον καιρό θα παρατηρούσαμε μια αύξηση στη συχνότητα των κοκκινομάλληδων σε ένα σύνολο ανθρώπων. Εάν οι άντρες ανταγωνίζονταν με άλλους άντρες στο μονοπώλιο πλούσιων εδαφών ή οικονομικών πόρων, οι γυναίκες κατά συνέπεια θα εμπλέκονταν σε μια προτίμηση συντρόφου για άντρες με μεγάλες εδαφικές ιδιοκτησίες. Έτσι, οι προτιμήσεις και τα σχέδια σεξουαλικού ανταγωνισμού συμπλέκονται (Buss, 1988).

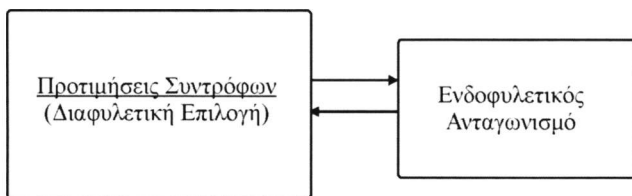
Το να είναι κανείς επιλεκτικός είναι προσαρμόσιμο στο περιβάλλον, γιατί μια κακή επιλογή συντρόφου μειώνει τις πιθανότητες των παιδιών για καλή οικογενειακή επιβίωση. Το αποτέλεσμα αυτής της επιλεκτικότητας είναι ότι οι άντρες, για παράδειγμα, εμπλέκονται σε έναν ενδοφυλετικό ανταγωνισμό, με σκοπό να επιλεχθούν από το φύλο που επιλέγει. Ο οποίος ανταγωνισμός περιστρέφεται γύρω από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που σχετίζονται και προάγουν την επιβίωση απογόνων (Buss, 2006). Παράδειγμα: Σε ορισμένες πρωτόγονες κατά βάση κοινωνίες ίσως

εκτιμάται και θεωρείται σημαντική η κυνηγετική ικανότητα, γιατί το επιτυχημένο κυνήγι σχετίζεται με την επιβίωση του κυνηγού, αφού εξασφαλίζεται μέσω αυτού τροφή στους απογόνους. Οι πιο επιτυχημένοι κυνηγοί θα επιλεχθούν με μεγαλύτερη συχνότητα, γιατί είναι αυτοί που κατέχουν τα εκτιμώμενα κοινωνικά χαρακτηριστικά (Eba, 1998).

Σύμφωνα με τον Δαρβίνο, οι διαφυλετικές σεξουαλικές διαφορές (ή αλλιώς διμορφισμοί) υπάρχουν επειδή οι γυναίκες είναι αυτές που είναι πιο επιλεκτικές σε σχέση με τους πιθανούς συντρόφους τους και γι' αυτό οι άντρες θα έπρεπε να ανταγωνίζονται πιο έντονα, ώστε να επιτύχουν πρόσβαση σε συντρόφους (Δαρβίνος, 1859, στο Eba, 1998). Η διαφυλετική επιλογή ονομάζεται αλλιώς και «γυναικεία επιλογή», γιατί γενικά η γυναίκα είναι αυτή που κάνει περισσότερες διακρίσεις και είναι προσεκτική στην επιλογή συντρόφου (Buss, 1988). Οι γυναίκες είναι αυτές που συχνά αρχίζουν επαφές με τους άντρες παρατηρούν, αξιολογούν και, τέλος, επιλέγουν. Πολλοί αναφέρονται σ' αυτό ως «Η γυναίκα αρχίζει, ο άντρας ανταποκρίνεται» (Pepser and Weis, 1987).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 Αλληλεπίδραση Ενδοφυλετικής και Διαφυλετικής Επιλογής

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

Πηγή: Προσαρμοσμένο από τον Buss D.M. (2006), «Strategies of human Mating», *Psychological Topics*, 15, σ. 255

1.1.2 Robert Trivers: Θεωρία της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης

Από εξελικτικής σκοπιάς, το «ζευγάρι» που προκύπτει από το δεσμό μεταξύ δύο ετερόφυλων συντρόφων και η επιλογή συντρόφου περιγράφονται σε αναπαραγωγικούς όρους. Γι' αυτό και οι διαθέσιμες επιλογές συντρόφου μέσα το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο έχουν ως επίκεντρο την αξιολόγηση της αναπαραγωγικής εν δυνάμει ικανότητας (ή αλλιώς αναπαραγωγικής προσπάθειας) καθώς και της ενδεχόμενης

γονεϊκής επένδυσης των μελών του αντιθέτου φύλου (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Με άλλα λόγια, η αναπαραγωγική προσπάθεια που το κάθε φύλο διανέμει γύρω από το ζήτημα της επιλογής συντρόφου και της γονεϊκής επένδυσης έχει επηρεάσει τις δυναμικές της σεξουαλικής επιλογής. Η ατομική αναπαραγωγική προσπάθεια περιλαμβάνει την επιτυχία ζευγαρώματος (προσπάθεια απόκτησης ελκυστικού συντρόφου που να κατέχει τα επιθυμητά γνωρίσματα) και τη γονεϊκή επιτυχία (Probst, 1998).

Ως αναπαραγωγική εν δυνάμει ικανότητα θεωρούμε τις γενετικές ύλες καθώς και τις πηγές που ένα άτομο διαθέτει και δυνητικά μπορεί να μεταβιβάσει σε ένα μελλοντικό απόγονο, όχι μόνο για τη δημιουργία, αλλά και για την επιβίωσή του (Simpson and Gangestad, 1989). Για παράδειγμα, η καλή κληρονομικότητα εγγυάται ότι ο απόγονος θα εξοπλιστεί με μεγαλύτερη ανθεκτικότητα του ανοσοποιητικού συστήματος και άρα προστασία από ασθένειες, αλλά δεν επαρκεί για την επιβίωση του ατόμου αυτού (Trivers, 1974, 1989). Η αναπαραγωγική αξία των αντρών είναι περισσότερο συσφασμένη με την οικονομική τους υπεροχή, ενώ των γυναικών είναι πιο άμεσα δεμένη με το νεαρό της ηλικίας, της υγείας (π.χ., μυϊκή μάζα, αναλογίες προσώπου, έλλειψη ρυτίδων κλπ.) (Buss and Barnes 1986 Buss, 1987, Townsend, 1989). Το πόσο ένας άντρας ή μια γυναίκα διαθέτει αναπαραγωγική ικανότητα, θα επηρεάσει και την αυτό-αξιολόγησή του καθώς και την αξιολόγηση των άλλων ως προς το πόσο επιθυμητός σύντροφος είναι, με δεδομένο ότι η αναπαραγωγική ικανότητα εκφράζεται με ένα σύνολο επιθυμητών χαρακτηριστικών που αναζητά κάποιος σε ένα σύντροφο, ανάλογα του αν είναι άντρας ή γυναίκα.

Γονεϊκή επένδυση και αναπαραγωγική επιτυχία

Η έννοια της γονεϊκής προσπάθειας ή αλλιώς γονεϊκής επένδυσης αναφέρεται στη συμβολή ενός γονέα στην ανατροφή και επιβίωση του άμεσου απογόνου του που θα φέρουν το βάρος και τις συνέπειες σε μελλοντικούς απογόνους. Με άλλα λόγια, η γονεϊκή επένδυση είναι η τελική ενέργεια μεταφρασμένη σε χρόνο, ενέργεια και οικονομικούς πόρους που οι γονείς πρέπει να «δαπανήσουν» για να αποκτήσουν απογόνους, αυξάνοντας έτσι τη δυνητική ικανότητα επιβίωσης του απογόνου τους και ταυτόχρονα μειώνοντας την πιθανότητα ότι ο άλλος γονιός θα επενδύσει σε έναν άλλο ενδεχόμενο μελλοντικό απόγονο (Trivers, 1972). Κατ' επέκταση, αφού γενικά η

γονεϊκή επένδυση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της αναπαραγωγικής προσπάθειας, ένα ικανοποιητικό επίπεδο γονεϊκής επένδυσης είναι ζωτικής σημασίας για την αναπαραγωγική επιτυχία, που περιλαμβάνει όχι μόνο τα παιδιά που θα γεννηθούν, αλλά αυτά που θα επιβιώσουν για να διαιωνίσουν το ανθρώπινο είδος (Buss, 2006).

Γονεϊκή επένδυση (ελάχιστη) και κόστος αναπαραγωγής, ανά φύλο

Η βιολογική πραγματικότητα που ισχύει για τους ανθρώπους είναι ότι οι άντρες μπορούν να αναπαράγουν τα γονίδια τους και να αποκτήσουν απογόνους με μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο ελάχιστων λεπτών και λίγο σπέρμα (Li and Kenrick, 2006). Για τις γυναίκες, από την άλλη, η γονεϊκή επένδυση περιλαμβάνει ουσιαστικές πηγές και πριν και μετά τη γέννηση του παιδιού τους, εάν επιθυμούν να επιβιώσει ο απόγονος αυτός (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Αναλυτικότερα, το κόστος αναπαραγωγής για τις γυναίκες περιλαμβάνει, εκτός από την κυοφορία και το θηλασμό, και μετέπειτα φροντίδα ώστε να μεγαλώσει και να επιβιώσει ο άμεσος απόγονός τους (Li and Kenrick, 2006). Συνοπτικά, η ελάχιστη αντρική γονεϊκή επένδυση και το επακόλουθο κόστος αναπαραγωγής περιλαμβάνει και απαιτεί μία μόνο πράξη σεξουαλικής συνεύρεσης, ενώ για τις γυναίκες περιλαμβάνει υποχρεωτικά εννέα μήνες κυοφορίας (Buss, 1988).

Ο Trivers (1972) παρουσίασε τη θεωρία της Γονεϊκής Επένδυσης, προτείνοντας ότι κινητήρια δύναμη πίσω από τη σεξουαλική επιλογή και τις ενδεχόμενες διαφορές των φύλων προς την κοινωνιοσεξουαλικότητα αποτελεί η γονεϊκή επένδυση. Το μοντέλο του Trivers που αφορά τη διαφοροποιημένη γονεϊκή επένδυση προτείνει ότι διαφυλικές διαφορές σε σχέση με την επιλογή συντρόφου οφείλονται στο γεγονός ότι η υποχρεωτική γονεϊκή επένδυση που απαιτείται από τους άντρες και τις γυναίκες είναι πολύ διαφορετική (Schmitt, Shackelford, and Buss, 2001).

Ασφαλώς υπάρχουν πολλοί άντρες με υψηλά στάνταρτ ως προς τη φροντίδα, την προσοχή και την επιμέλεια των δικών τους παιδιών, αλλά σε όλες τις γνωστές κουλτούρες/πολιτισμούς οι γυναίκες αφιερώνουν πολύ περισσότερο χρόνο και ενέργεια στο μέγιστο του παιδιού απ' ό,τι οι άντρες (Schmitt, 2005). Μεγάλος όγκος ερευνών επιβεβαιώνουν το μοντέλο του Trivers, ότι η μέση γυναικεία γονεϊκή επένδυση είναι μεγαλύτερη από εκείνη των αντρών όχι μόνο αρχικά, αλλά και μετά τη γέννηση, αποκαλύπτοντας ότι σε πολλές κουλτούρες σχεδόν ποτέ οι πατεράδες δεν νοιάζονται

για τα βρέφη ή τα μικρά παιδιά τους, ενώ άλλες μελέτες που διεξήχθησαν στην Αμερική είχαν το πόρισμα ότι οι άντρες ναι μεν αφιερώνουν χρόνο για τη φροντίδα των παιδιών τους, αλλά σε πολύ λιγότερο βαθμό και χαμηλότερης ποιότητας σε σύγκριση με τις μητέρες των παιδιών τους (Geary, 2000).

Η θεωρία της Γονεϊκής Επένδυσης είναι χρήσιμο ερμηνευτικό πλαίσιο, γιατί παρέχει αρκετές υποθέσεις για «συμπεριφορές ζευγαρώματος» και την κοινωνιο-σεξουαλικότητα ανάλογα με το φύλο (Buss and Schmitt, 1993).

Επιλεκτικότητα ανά φύλο ως προς τα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου και σύνδεση με τη γονεϊκή επένδυση

Πρώτα, ο Trivers εξήγησε ότι η επιλεκτικότητα των γυναικών σε σύντροφο οφείλεται στη διαφορετική γονεϊκή επένδυση, αφού είναι το φύλο που έχει συνήθως το μεγαλύτερο κόστος κηδεμονίας (Landolt, Lalumiere and Quinsey, 1995). Συγκεκριμένα, ο γονιός που έχει το μεγαλύτερο κόστος κηδεμονίας θα είναι ποιο επιλεκτικός στην επιλογή συντρόφου (Buss, 1995, 1996· Kenrick et al., 1990). Οι γυναίκες καταφανώς έχουν υψηλότερα κόστη αναπαραγωγής σε σχέση με τον αριθμό των απογόνων τους (το διάστημα της εγκυμοσύνης και, παραδοσιακά, ο χρόνος θηλασμού (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Λόγω αυτού του μεγαλύτερου κόστους, οι γυναίκες είναι πιο «προσεκτικές» απ' ό,τι οι άντρες στο να επιλέξουν ένα σύντροφο. Σύμφωνα με τους εξελικτικούς θεωρητικούς –με κυριότερο εκπρόσωπο τον Trivers–, εάν η γυναίκα αποφασίσει να ζευγαρώσει με έναν «ανάξιο» άντρα, θα αποτελέσει μια επιλογή με σαφώς μεγαλύτερο κόστος συγκριτικά με έναν άντρα που θα αποφασίσει να ζευγαρώσει με μια «κατώτερη» γυναίκα (Moller and Thornhill, 1998).

Οι άντρες τείνουν να είναι λιγότερο επιλεκτικοί, επειδή το κόστος ζευγαρώματος είναι σχετικά χαμηλό, συχνά περιλαμβάνει όχι πάνω από το χρόνο και την ενέργεια που απαιτείται για τη συνουσία. Όμως η έρευνα προτείνει ότι οι άντρες είναι επίσης επιλεκτικοί, και μάλιστα σε ό,τι αφορά τη φυσική ελκυστικότητα της πιθανής συντρόφου του. Οι άντρες δίνουν περισσότερη έμφαση στην ομορφιά απ' ό,τι οι γυναίκες (Buss et al., 1990). Η γενική άποψη που επικρατεί είναι ότι οι άντρες είναι μεν επιλεκτικοί, αλλά οι γυναίκες επιλεκτικότερες. Η επιλεκτικότητα των γυναικών εκφράζεται με την αυστηρότητα των κριτηρίων που τίθενται για τους εν δυνάμει άντρες

συντρόφους και το μικρότερο επίπεδο συμβιβασμού που παρουσιάζουν ως προς τα γινώσιμα που επιθυμούν να διαθέτει ο σύντροφός τους (Trivers, 1972).

Υπάρχει μια περίεργη εξαίρεση στο μοντέλο, ότι η επιλεκτικότητα και των δυο φύλων αυξάνεται όσο αυξάνεται και το ρίσκο της γονεϊκής επένδυσης. Τα κριτήρια αντρών και γυναικών παρουσιάζουν μεγάλες διαφοροποιήσεις όταν υιοθετούν συμπεριφορές που συνδέονται με μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες είναι πιο επιλεκτικές στα κριτήρια που θέτουν όταν πρόκειται να εμπλακούν σε περιπέτειες μιας βραδιάς από ό,τι σε ραντεβού χωρίς ερωτική περίπτωση, γιατί στη δεύτερη περίπτωση ο κίνδυνος για μια ενδεχόμενη εγκυμοσύνη είναι μηδενικός (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Οι άντρες, από την άλλη, εκδηλώνουν σημαντικά χαμηλά κριτήρια επιλογής συντρόφου όταν πρόκειται για περιπέτειες της μιας βραδιάς. Το εύρημα αυτό είναι απόδειξη για τα χαμηλά στάνταρτ στην επιλογή συντρόφου που παρατηρείται στους άντρες οι οποίοι αναζητούν σεξουαλική απόλαυση χωρίς δέσμευση (Alcock, 1998).

Γονεϊκή επένδυση ανά φύλο και προσανατολισμός της σχέσης: Αναμενόμενες διαφορές που προκύπτουν στις στάσεις της κοινωνιοσεξουαλικότητας

Παρά το γεγονός ότι το παιδί προσφέρει ίδια οφέλη και στους δύο γονείς (δημιουργία απογόνου), οι γυναίκες ωστόσο σε σχέση με τους άντρες έχουν διαφορετικούς αναπαραγωγικούς στόχους (Bjorklund and Shackelford, 1999). Ο Trivers (1972) προτείνει ότι η αναπαραγωγική στρατηγική τού σε λιγότερα επενδύοντος φύλου –του άντρα– στοχεύει στην πρόσβαση σε γόνιμες γυναίκες. Συνεπώς, η προοπτική μιας βραχυχρόνιας σχέσης είναι γενικά πολύ πιο επιθυμητή από τους άντρες (Landolt, Lalumiere and Quinsey, 1995), γι' αυτό και εκδηλώνουν τάσεις προς μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Το δυνητικό κόστος για τις γυναίκες είναι μεγαλύτερο στην περίπτωση σεξουαλικής συνεύρεσης χωρίς επακόλουθη δέσμευση. Η σεξουαλική ψυχολογία των γυναικών δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια για βραχυπρόθεσμες σχέσεις, γεγονός που δικαιολογεί την τάση που εμφανίζουν προς την περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Οι γυναίκες είναι λιγότερο πιθανό από τους άντρες να προτιμούν βραχυπρόθεσμες σχέσεις, επιθυμούν μικρότερο αριθμό σεξουαλικών συντρόφων και προτιμούν να περιμένουν περισσότερο από τους άντρες πριν εμπλακούν σε συνουσία (Buss and Schmitt, 1993). Η γυναίκα αναζητά πάντα από ένα σύντροφο τη

δυνατότητα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις επιβίωσης ενός παιδιού και στην εξασφάλιση αναγκαίων πόρων συντήρησης και διατήρησης της οικογένειας (Geary, 2000). Αυτό για τις γυναίκες σημαίνει ότι είναι αναγκαίο να επιλέγουν προσεκτικά τους συντρόφους τους, αναγνωρίζοντας αν μπορούν και θέλουν να γίνουν συν-κηδεμόνες του παιδιού τους

Αν και η εξελικτική θεωρία προβλέπει ότι οι άντρες θα είναι πιο πιθανό να επιλέξουν βραχυπρόθεσμη στρατηγική και οι γυναίκες, αντίθετα, μια πιο μακροπρόθεσμη, τούτο προσδίδει σε έναν άντρα το πλεονέκτημα αφενός της σεξουαλικής πρόσβασης σε μια γυναίκα και αφετέρου μεγαλύτερη ικανότητα διασφάλισης της πατρότητας του απογόνου (Schmitt, Shackelford, and Buss, 2001).

Αναπαραγωγική επιτυχία και ποικιλία σεξουαλικών συντρόφων, ανά φύλο

Η ποικιλία σεξουαλικών συντρόφων συνδέεται με τη μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Τα αναπαραγωγικά οφέλη από την επιθυμία πολλαπλών συντρόφων εμφανίζονται να είναι πολύ υψηλότερα στους άντρες παρά στις γυναίκες (Schmitt, 2005). Η αναπαραγωγική επιτυχία των αντρών αυξάνεται όσο αυξάνεται ο αριθμός των σεξουαλικών τους συντρόφων. Οι άντρες δηλαδή, σε αντίθεση με τις γυναίκες, μπορούν να επωφεληθούν με το να αναζητούν και να αποκτούν επιπλέον συντρόφους, γι' αυτό και τείνουν προς τη μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Μια γυναίκα δεν αυξάνει την αναπαραγωγική της επιτυχία με το συνευρίσκεται ερωτικά με πολλούς άντρες. Η αναπαραγωγική της επιτυχία είναι αμετάβλητη και ανεξάρτητη από τον αριθμό σεξουαλικών συντρόφων (Smith, 1977). Εάν η γυναίκα ζευγαρώσει με εκατό άντρες ή είναι μονογαμικά δεμένη με έναν μόνο άντρα, θα παράγει ένα μόνο παιδί σε δεδομένο χρόνο (Khallad, 2005). Η έρευνα του Townsend (1989) αναφέρει ότι οι γυναίκες είναι περισσότερο επιλεκτικές όσον αφορά τους σεξουαλικούς συντρόφους τους, και η επιθυμία για ποικιλία συντρόφων είναι λιγότερο εμφανής σε αυτές από ό,τι στους άντρες.

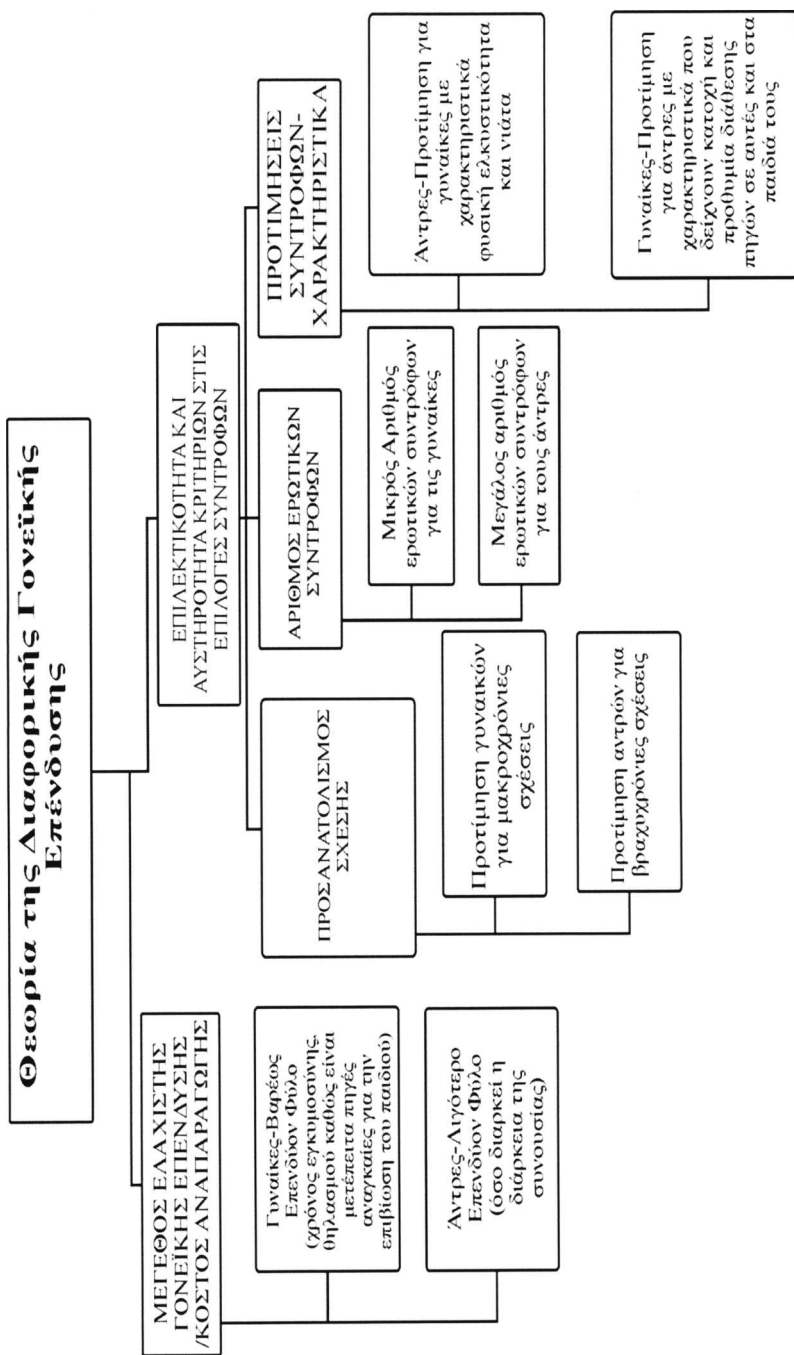
Γονεϊκή επένδυση ανά φύλο και προτιμήσεις σε χαρακτηριστικά συντρόφων

Η θεωρία της γονεϊκής επένδυσης εξήγησε τις διαφυλικές διαφορές κατά την επιλογή συντρόφου. Επιπλέον, υπάρχουν και διαφυλικές διαφορές που δείχνουν τις προτιμήσεις συντρόφων με βάσει τα γνωρίσματα που εκτιμούνται στα άτομα, σε έναν υποψήφιο

σύντροφο. Αυτές οι διαφορές προκύπτουν από τη θεωρία της γονεϊκής επένδυσης (Landolt, Lalumiere and Quinsey, 1995).

Οι γυναίκες, δείχνοντας μεγαλύτερο βαθμό γονεϊκής επένδυσης, θα αναζητούν «σημάδια» που θα μαρτυρούν ότι ένας άντρας έχει την ικανότητα και προθυμία να μοιραστεί τα γονεϊκά κόστη (Bjorklund and Shackelford, 1999). Επειδή οι άντρες θα πρέπει να μοιραστούν το γονεϊκό κόστος, χρειάζονται επιβεβαίωση ότι το παιδί που θα παραχθεί θα είναι δικό τους. Έτσι, αναζητούν «σημάδια» σεξουαλικής πιστότητας. Οι άντρες επίσης μπορούν να επωφεληθούν από το αδιάκριτο σεξ, γιατί ο κάθε σεξουαλικός σύντροφος δυνητικά μπορεί να παράγει ένα παιδί (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 Θεωρία της Διαφοροποιημένης Γονεϊκής Επένδυσης

1.1.3 Θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών

Πρόσφατες μελέτες επιβεβαιώνουν, ότι οι άνθρωποι εκδηλώνουν στρατηγικές ζευγαρώματος προσαρμόζοντας τη συμπεριφορά ζευγαρώματος στις πρόσφατες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες (Gangestad and Simpson, 2000). Το ανθρώπινο ζευγάρι είναι στρατηγικό.

Οι στρατηγικές ζευγαρώματος μπορεί να ερμηνευτούν από ένα δαρβινικό πρίσμα. Στρατηγική ζευγαρώματος αποτελεί ένα οργανωμένο σύνολο συμπεριφοριστικών προσαρμοσέων που κατευθύνουν τις ατομικές προτιμήσεις ζευγαρώματος και την κατανομή της προσπάθειας για ζευγάρι (Bjorklund and Shackelford, 1999). Σύμφωνα με τους David Buss and David Schmitt (1993), στρατηγικές είναι «λύσεις σε προσαρμοστικά προβλήματα, χωρίς συνείδηση ή συναίσθηση ότι εφαρμόζεται στρατηγική» (σελ. 206). Κάθε στρατηγική ίσως περιλαμβάνει ειδικές προκλήσεις που το κάθε φύλο αντιμετωπίζει και που θα πρέπει να ξεπεραστούν, ώστε να μεγιστοποιηθούν επιτυχώς τα οφέλη και να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές πλευρές της συγκεκριμένης στρατηγικής (Schmitt, Shackelford, and Buss, 2001).

Η Θεωρία Σεξουαλικών Στρατηγικών είναι η επέκταση της θεωρίας της Γονεϊκής Επένδυσης που έχει προταθεί από τον Trivers, το 1972. Αυτή η θεωρία (Buss and Schmitt, 1993) συνδυάζει το σκεπτικό της γνωστικής ψυχολογίας και θεωρίας γονεϊκής επένδυσης και λαμβάνει υπόψη της τις συνθήκες του περιβάλλοντος. Η παγκόσμια διαφυλική διαφορά που ισχύει για τη γονεϊκή επένδυση, χρόνια για τις γυναίκες έναντι λεπτών της ώρας για τους άντρες, εξηγεί γιατί τα δύο φύλα εκδηλώνουν διαφορετικές στρατηγικές ζευγαρώματος (Bjorklund and Shackelford, 1999) καθώς και στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας .

Ενώ υπάρχει μεγάλη ποικιλία στρατηγικών ζευγαρώματος, είναι χρήσιμο να λάβουμε υπόψη τα ακραία των στρατηγικών ζευγαρώματος, βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων. Οι μακροπρόθεσμες στρατηγικές συνδέονται με περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και επικεντρώνονται στο δεσμό του ζευγαριού και στη γονεϊκή προσπάθεια, ενώ οι βραχυπρόθεσμες συνδέονται με μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και επικεντρώνονται σε άμεσες ερωτικές συνευρέσεις (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική έχει ως αποτέλεσμα τη σύναψη ενός βραχυπρόθεσμου δεσμού/σχέσης, ενώ μια

μακροπρόθεσμη στρατηγική οδηγεί αντίστοιχα σε ένα μακροχρόνιο δεσμό/σχέση (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

Μακροπρόθεσμες ή βραχυπρόθεσμες στρατηγικές ανάλογα με τα προσαρμοστικά προβλήματα, ανά φύλο

Οι αναπαραγωγικοί περιορισμοί και οι ευκαιρίες των αντρών και των γυναικών διαφέρουν. Το κάθε φύλο διαθέτει ειδικούς ψυχολογικούς μηχανισμούς να χειριστεί τις συνέπειες που σχετίζονται με κάθε στρατηγική ζευγαρώματος. Μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες στρατηγικές, η καθεμία συνοδεύονται με μοναδικά προσαρμοστικά προβλήματα, τα οποία και θα πρέπει να επιλυθούν (Buss and Schmitt, 1993). Η αναπαραγωγική επιτυχία των φύλων συνδέεται με πιο περιορισμένη για τις γυναίκες ή μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα για τους άντρες και παραπέμπει σε μακροχρόνιες ή βραχυχρόνιες στρατηγικές αντίστοιχα.

Δεδομένου ότι η αντρική αναπαραγωγική επιτυχία ορίζεται από τον αριθμό των γόνιμων συντρόφων, οι άντρες με μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική προσπαθούν να επιλύσουν τα εξής: (α) Τον αριθμό των συντρόφων, (β) να ορίσουν ποιες γυναίκες είναι σεξουαλικά προσβάσιμες, (γ) να αναγνωρίσουν ποιες είναι οι γόνιμες γυναίκες, και (δ) να φροντίσουν για την ελαχιστοποίηση δέσμευσης και επένδυσης (Bjorklund and Shackelford, 1999). Οι έρευνες δείχνουν ότι οι άντρες αφιερώνουν μεγάλο μέρος της προσπάθειάς τους για ζευγάρι που αφορά βραχυπρόθεσμη σχέση, απ' ό,τι οι γυναίκες (Gangestad and Simpson, 2000). Όταν υιοθετούν μια μακροπρόθεσμη στρατηγική, πρέπει να επιλύσουν τα εξής: (α) Να αναγνωρίσουν αναπαραγωγικές γυναίκες, (β) να επιβεβαιώσουν την πατρότητα του παιδιού τους, (γ) να αναγνωρίσουν γυναίκες με καλές γονεϊκές ικανότητες, και (δ) να αναγνωρίσουν γυναίκες πρόθυμες για μακροπρόθεσμες σχέσεις (Probst, 1998).

Η αναπαραγωγική επιτυχία των γυναικών περιορίζεται από την ποσότητα και ποιότητα των οικονομικών πηγών των συντρόφων τους οι οποίες εξασφαλίζουν τις ίδιες και τους απογόνους τους (Bjorklund and Shackelford, 1999). Υιοθετούν έτσι μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική, κατά την οποία πρέπει να (α) αναζητήσουν συντρόφους για κατευθείαν εξασφάλιση πηγών και (β) να αξιολογήσουν ποιοι από τους βραχυχρόνιους συντρόφους πληρούν τις προϋποθέσεις να γίνουν μακροχρόνιοι. Η μακροπρόθεσμη στρατηγική των γυναικών περιλαμβάνει να αναγνωρίσουν άντρες που

(α) να είναι ικανοί να επενδύσουν τους οικονομικούς πόρους τους σε μακροπρόθεσμη βάση, (β) να διαθέτουν καλές γονεϊκές ικανότητες και (γ) να παρέχουν προστασία έναντι άλλων «εχθρικών» αντρών (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

Βραχυπρόθεσμες στρατηγικές, απορρέοντα αναπαραγωγικά οφέλη και κόστη

Όπως προαναφέρθηκε, άτομα ανεξαρτήτου φύλου που εκδηλώνουν τάσεις μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας χρησιμοποιούν βραχυπρόθεσμες στρατηγικές και αναζητούν πολλαπλούς σεξουαλικούς συντρόφους. Εξελικτικά, αυτή η στρατηγική ενισχύει έναν άντρα (όντας το βασικό χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς του) στο να αυξήσει τις πιθανότητες αναπαραγωγικής επιτυχίας, γιατί μπορεί να μεγιστοποιήσει τις ευκαιρίες του για αναπαραγωγή, έχοντας πρόσβαση σε πολλές γυναίκες (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Η έρευνα υποστηρίζει την υπόθεση της διαφοράς φύλου. Γενικά οι άντρες επιθυμούν πολλούς παραπάνω ερωτικούς συντρόφους απ' ό,τι οι γυναίκες και είναι πρόθυμοι να συνευρεθούν με συντρόφους πέραν της μίας. (Oliver and Hyde, 1993· Buss and Schmitt, 1993· Schmitt et al., 2001). Το ίδιο συμβαίνει με τους άντρες και τις γυναίκες που επιλέγουν μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική· όμως πρέπει να αποφύγουν την καταστροφή της φήμης τους ως εν δυνάμει μακροπρόθεσμοι σύντροφοι, τους κινδύνους που απορρέουν λόγω της (τυχόν) μη προφύλαξής τους έναντι των σεξουαλικά μεταδιδόμενων ασθενειών, και ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης όσον αφορά τις γυναίκες, και την επένδυση/δέσμευση σε μία σύντροφο, όσον αφορά τους άντρες (Buss, 2003).

Οι άντρες αξιολογούν νιάτα και ελκυστικότητα στις γυναίκες. Οι προτιμήσεις των αντρών δίνουν σημασία στη φυσική εμφάνιση της γυναίκας (Gangestad and Simpson, 2000). Οι γυναίκες που είναι υψηλά σε αναπαραγωγική αξία (είναι όμορφες) και οι άντρες που έχουν πηγές (οικονομικούς πόρους) έχουν καλύτερη αξιολόγηση αυτού καθώς και άλλων ως επιθυμητοί σύντροφοι και είναι πιο πιθανό να έχουν μεγαλύτερη ικανότητα να υιοθετήσουν τον τύπο της στρατηγικής ζευγαρώματος που αυτοί επιθυμούν και όπου προτείνεται πληθώρα υποψηφίων συντρόφων ανάμεσα στους οποίους μπορούν να διαλέξουν (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Οι άντρες που κάνουν δώρα σε γυναίκες έχει αποδειχτεί ότι είναι πιο αποτελεσματικοί στο να προαγάγουν μια σεξουαλική σχέση, σε σχέση με τις γυναίκες που κάνουν δώρα σε άντρες. Γι' αυτό οι άντρες χωρίς χρήματα και οι γυναίκες χωρίς ομορφιά είναι λιγότερο

πρόσφοροι στο να επιλεχθούν με τη βάση μιας στρατηγικής ζευγαρώματος (Buss, 2003).

Μετά από έρευνες που έγιναν για να ελεγχθεί η θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών, περιλαμβανόμενου ενός μαζικού ερωτηματολογίου ανάμεσα σε περισσότερα από 10.000 άτομα από 37 διαφορετικές κουλτούρες (Buss, 1989), τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι άντρες σε παγκόσμιο επίπεδο δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην εμφάνιση των υποψήφιων συντρόφων, και από τις γυναίκες προτιμούνται εκείνες που είναι νέες και με αξιοπρόσεκτη φυσική ελκυστικότητα. Σε αντίθεση, οι γυναίκες γενικά ανέφεραν ότι ενδιαφέρονται περισσότερο για τους υποψήφιους εκείνους συντρόφους που διαθέτουν κοινωνική θέση και ικανότητα να κερδίζουν χρήματα.

Συμπερασματικά, οι διαφορές φύλων στην επιλογή συντρόφων στηρίζεται στη θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών που είναι και στατιστικά αξιόπιστη και πολιτισμικά παγκόσμια (Buss, 1989). Αν και οι υποστηρικτές της θεωρίας των σεξουαλικών στρατηγικών γνωρίζουν ότι η συμπεριφορά ζευγαρώματος των αντρών και γυναικών μπορεί να είναι παρόμοια σε κάποια γενική βάση και κάτω από συγκεκριμένες οικολογικές συνθήκες, παρ' όλ' αυτά δίνεται έμφαση στις διαφορές των φύλων, ιδίως στις σεξουαλικές (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

Παρά την πολλαπλότητα, την ποικιλία και το μυστήριο, αυτό που παρατηρείται από το πλήθος των ερευνών που έχουν διεξαχθεί είναι ότι η συμπεριφορά του ανθρώπινου ζευγαρώματος δείχνει έναν υψηλό βαθμό δια-ιστορικής, δια-πολιτισμικής και δια-περιβαλλοντικής σταθερότητας (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006· Brumbach, 2006).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Κόστη και οφέλη από την υιοθέτηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικών ανά φύλο

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ	ΚΟΣΤΗ	ΟΦΕΛΗ
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΓΙΑ ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ • ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΓΙΑ ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ • ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΩΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ 	<ul style="list-style-type: none"> • ΚΑΠΟΙΕΣ ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ • ΚΑΛΑ ΓΟΝΙΔΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ • ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ 	<ul style="list-style-type: none"> • ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ • ΠΑΤΡΙΚΗ ΓΟΝΕΪΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΓΙΑ 	<ul style="list-style-type: none"> • ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ

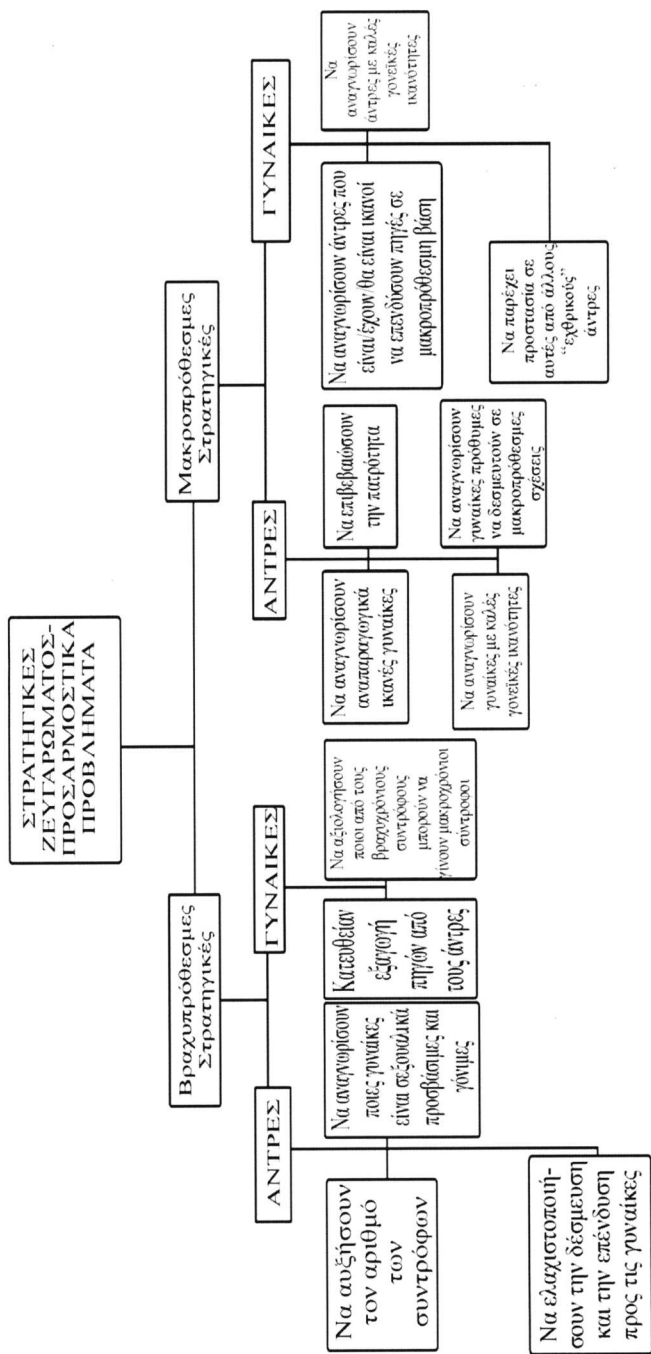
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΡΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΟΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΕ ΠΗΓΕΣ 	<ul style="list-style-type: none"> ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΚΗ ΓΟΝΕΪΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΡΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΜΕΓΑΛΗ ΓΟΝΕΪΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ 	<ul style="list-style-type: none"> ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Προβλεπόμενα επίπεδα και παράμετροι επιλεκτικότητας συντρόφου στις σεξουαλικές σχέσεις

ΦΥΛΟ	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ		ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	
	ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ	ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ
ΑΝΤΡΕΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ	ΣΗΜΑΔΙΑ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ	ΥΨΗΛΟΣ	ΣΗΜΑΔΙΑ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ
		ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ		ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΥΨΗΛΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΛΩΝ ΓΟΝΙΔΙΩΝ	ΥΨΗΛΟΣ	ΣΤΑΤΟΥΣ
				ΠΗΓΕΣ
				ΣΗΜΑΔΙΑ ΚΑΛΩΝ ΓΟΝΙΔΙΩΝ
				ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
				ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ

Πηγή: Προσαρμοσμένο από Geary D.C., Vigil J. - Byrd Craven, J. (2004), «*Evolution of Human Mate Choice. The Journal of Sex Research*», 41, σ. 27-42.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 Θεωρία των Σεξουαλικών Στρατηγικών

Συμπερασματικά: Οι εξελικτικοί ψυχολόγοι προσεγγίζουν την κοινωνική συμπεριφορά στο πλαίσιο της επιβίωσης και της προσαρμογής του ατόμου στο περιβάλλον. Το κοινωνικο-δομικό θεωρητικό πρίσμα εντούτοις προσφέρει ένα πιο ολοκληρωμένο μοντέλο της επιλογής συντρόφου σε σχέση με τα χαρακτηριστικά που ίσως προτιμηθούν και ζητηθούν σε έναν υποψήφιο σύντροφο (Howard, Blumstein and Schwartz, 1987).

1.2 Κοινωνικοδομικές Θεωρίες

Οι πιο γνωστές από τις κοινωνικο-δομικές θεωρίες είναι η Θεωρία των Κοινωνικών Ρόλων, και της Κοινωνικής Ανταλλαγής. Άλλες θεωρίες είναι αυτή του Ερεθίσματος-Αξίας-Ρόλου (Murstein, 1970, στο Probst, 1998), η Θεωρία του Φίλτρου (περιγράφει τη μετάβαση από την ερωτική έλξη στην τελική δέσμευση).

1.2.1 Θεωρία των κοινωνικών ρόλων

Η έννοια του ρόλου συνδέεται αναπόσπαστα με τους κανόνες, τις αξίες, ακόμα και με τα πολιτιστικά σχήματα που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία. Επιπρόσθετα, σαφέστατα συνιστά το ψυχολογικό περιβάλλον του ατόμου στο πλαίσιο του οποίου καθορίζεται η θέση του, οι ρόλοι που απορρέουν από αυτήν και το είδος των αντιδράσεων που προκαλεί (Παρασκευόπουλος, τόμ. 2, σελ. 144) Η συμπεριφορά, λοιπόν, του ατόμου, στο πλαίσιο του ανθρώπινου συστήματος που ονομάζεται οικογένεια, προσδιορίζεται σε σχέση με κανόνες και αξίες που, με διαλεκτικό τρόπο, εκφράζονται μέσα από τις στάσεις και τους ρόλους των μελών του συστήματος. Η έννοια του ρόλου, έτσι, συνδέεται αναπόσπαστα με τους κανόνες, τις αξίες, ακόμα και με τα πολιτιστικά σχήματα που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία (Παρασκευόπουλος, τόμ. 2, σελ. 144).

Οι άνθρωποι, λοιπόν, τελούν υπό σχέσεις μεταξύ τους, οι οποίες καθορίζονται από τη θέση τους στον κοινωνικό χώρο και το σύμπλεγμα των ρόλων που απορρέουν από αυτήν. Μέσα στην κοινότητα το άτομο συμμορφώνεται άμεσα ή έμμεσα στους κανόνες, συνεργάζεται ή ανταγωνίζεται για την επίτευξη κάποιου στόχου, καταλαμβάνει κάποια θέση στην ιεραρχία που σχηματίζεται και αναλαμβάνει τους ρόλους που απορρέουν από αυτήν. Το άτομο, λοιπόν, κοινωνικοποιείται μαθαίνοντας ρόλους μέσα από την επαφή με τους άλλους· στην πραγματικότητα, εσωτερικεύει συμπεριφορές, κανόνες και

αξίες που προσιδιάζουν σε ορισμένες θέσεις, και, αποκτώντας μια κοινωνική ταυτότητα που ανταποκρίνεται στις κοινωνικές επιταγές, ενσωματώνεται στην κοινωνία. (Τσαούση, 1993, σελ. 351). Επιπρόσθετα, η οικογένεια σαφέστατα συνιστά το ψυχολογικό περιβάλλον του ατόμου στο πλαίσιο του οποίου καθορίζεται η θέση του, οι ρόλοι που απορρέουν από αυτήν και το είδος των αντιδράσεων που προκαλεί (Παρασκευόπουλος, τόμ. 2, σελ. 144).

Η κοινωνία ορίζει διαφορετικές κοινωνικές θέσεις και ρόλους για το κάθε φύλο, ανάλογα με τα στερεότυπα που επικρατούν, με συνέπεια άντρες και γυναίκες να θέτουν σε προτεραιότητα και σε επίπεδο ελκυστικότητας διαφορετικά επιθυμητά γνωρίσματα συντρόφου (Eastwick et al., 2006). Οι κοινωνικοί ρόλοι και οι επιλογές συμπεριφοράς για τις γυναίκες είναι περιορισμένες ενώ, αντίθετα, για τους άντρες είναι διευρυμένες. Τόσο στο χώρο της οικογένειας όσο και στο χώρο της εργασίας, οι ρόλοι των δύο φύλων καθορίζονται σύμφωνα με στερεότυπες αντιλήψεις και αξιολογούνται διαφορετικά. Για παράδειγμα, η κοινωνική δομική θεωρία ισχυρίζεται ότι οι άντρες ελκύονται λιγότερο από γυναίκες που είναι ανώτερες από αυτούς, επειδή η φιλοδοξία έχει στερεοτυπικές διαστάσεις (Eagly and Wood, 1999).

Η επιτυχία για ένα άτομο, άντρα ή γυναίκα, εξασφαλίζεται στο βαθμό που ενστερνίζεται αυτές τις αξίες και μέσα στον κοινωνικό χώρο είναι ουσιαστική προϋπόθεση για τη διατήρηση της ψυχολογικής ισορροπίας του ατόμου. Κοινωνικά καθορισμένες είναι, επίσης, οι αξίες που συναρτώνται με κάθε φύλο και επηρεάζουν τις στάσεις και τη συμπεριφορά των προσώπων. Οι αξίες που συναρτώνται με το ανδρικό φύλο είναι η εκπλήρωση του εαυτού, η αυτοεκτίμηση, η γνώση, η φιλοδοξία, η ανεξαρτησία. Στις γυναίκες συναρτώνται με την απώλεια της θηλυκότητας, με την κοινωνική αποδοκιμασία και την απόρριψη από το άλλο φύλο (Δεληγιάννη-Κουιμτζή, 1993, σελ. 311-312). Ο «φόβος της επιτυχίας» είναι εξάλλου ιδιαίτερα εμφανής στις γυναίκες και στατιστικά σπανιότερος στους άνδρες. Η επιτυχία τους προκαλεί φόβο και ενοχές, καθώς είναι συνυφασμένη με την επιθετικότητα και τον ανταγωνισμό στις κοινωνίες, αξίες που αποδίδονται στερεότυπα στο αντρικό φύλο (Μαραγκουδάκη, 1993, σελ. 26). Η ανταγωνιστικότητα και η επιθετικότητα προβάλλουν ως συμπεριφορές αποδεκτές στο πλαίσιο της αστικής κοινωνίας, όπου επικρατεί το πιο σκληρό ανταγωνιστικό πνεύμα. Όπως διαπιστώνει η Karen Horney (1978) «Οι γυναίκες αναγκάζονται, να διεξαγάγουν ένα διμέτωπο αγώνα τόσο ενάντια σε μια εξωτερική

αντίδραση όσο και ενάντια σε εσωτερικές αντιδράσεις από τον υπερτονισμό του παραδοσιακού ιδανικού της αποκλειστικά σεξουαλικής λειτουργίας της γυναίκας» (σελ.193).

Όταν η γυναίκα συνειδητά επιδιώκει την αυτο-εκπλήρωση στο χώρο της εργασίας, τότε αντιμετωπίζει τόσο την καχυποψία των άλλων που θεωρούν τη συμπεριφορά της αποκλίνουσα από τον πραγματικό προορισμό της, όσο και τις προσωπικές αμφιβολίες και ενοχές της. Η επιλογή της ανεξάρτητης δράσης, τη φέρνουν σε σύγκρουση τόσο με εξωτερικούς κοινωνικούς παράγοντες (κοινωνικές προκαταλήψεις για το γυναικείο ρόλο, εκμετάλλευση από τον εργοδότη ή ανεργία κ.ά.), όσο και με βαθιά ριζωμένα βιώματα, με στερεότυπες αντιλήψεις. Η ανεξάρτητη δράση, από τη μια, υπονομεύει την αλληλεξάρτηση, την παραδοσιακή γυναικεία ταυτότητα που στηρίζεται στην προσφορά και, από την άλλη, δεν προσφέρει λύσεις ικανοποιητικές στη γυναίκα για την εξασφάλιση συναισθηματικής σιγουριάς, αυτοεκτίμησης και αυτο-εκπλήρωσης.

Ο ρόλος του άνδρα φαίνεται να παραμένει ο ίδιος, στα βασικά, τουλάχιστον, χαρακτηριστικά του. Η προσφορά του στην οικογένεια εξαντλείται στον άχαρο ρόλο του προμηθευτή υλικών-καταναλωτικών αγαθών. Η ψυχολογική του υπόσταση εξακολουθεί να στηρίζεται στα κοινωνικά του επιτεύγματα. Ο κοινωνικός ρόλος του άνδρα τον κρατά έξω από το σπίτι, με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι δυνατότητες.

Ενώ στον παραδοσιακό χώρο ο ρόλος του άνδρα εξαντλείται στην κοινωνική δραστηριότητα, στον αστικό χώρο ο ίδιος ρόλος φαίνεται να του προκαλεί σύγχυση και ευκαιρίες για ανάπτυξη στενών επαφών με τα άλλα μέλη της οικογένειας. Η δημιουργία στενών διαπροσωπικών σχέσεων δεν αποτελεί πρωταρχικό στόχο των αντρών, ενώ οι αξίες που χαρακτηρίζουν τη γυναικεία ταυτότητα διαφέρουν σημαντικά. Η νεο-φροϋδική Karen Horney (1978) αναβαθμίζει το φυλετικό ρόλο της γυναίκας σε ισότιμο με τον αντρικό, αναγνωρίζει ως ανασταλτικούς παράγοντες ανάπτυξης της γυναικείας προσωπικότητας την οικονομική εξάρτηση του γυναικείου φύλου και τον αυστηρό έλεγχο της σεξουαλικότητας της γυναίκας από τους άνδρες και αποδίδει την ανάπτυξη μαζοχιστικών τάσεων στις γυναίκες σε παράγοντες οικονομικούς, ιδεολογικούς και πολιτισμικούς. Οι γυναίκες, λοιπόν, οργανώνουν την ψυχοκοινωνική τους ταυτότητα γύρω από τον άξονα «σύνδεση-με-άλλους» [affiliation], καθώς η διαθεσιμότητά τους στις ανάγκες των άλλων εκλαμβάνεται ως δεδομένη και εμποδίζει την αναγνώριση των δικών τους αναγκών. Ενώ οι άνδρες δρουν μόνο με κοινωνικό άξονα. Τελικά, η

ταυτότητα των γυναικών συνδέεται με την αξία της προσφοράς, όπως πραγματώνεται στους οικογενειακούς ρόλους της συζύγου και μητέρας. Οι ψυχολογικές και κοινωνικές απολαβές της γυναίκας συναρτώνται με τη συνεχή προσφορά της μέσα στην οικογένεια η οποία, όμως, συμβάλλει στην επιβίωση της κοινότητας. Όσα περισσότερα προσφέρει η γυναίκα, στερώντας συχνά από τον εαυτό της υλικές απολαύσεις, τόσο περισσότερο κερδίζει την αποδοχή των άλλων και αυξάνεται η δική της αυτοεκτίμηση. Αν ο άνδρας στο αστικό περιβάλλον βιώνει το ρόλο του με κάποια σύγχυση σχετικά με την αποτελεσματικότητά του, η γυναίκα γίνεται το αντικείμενο των πιο αντιφατικών προσδοκιών και επιδιώξεων του κοινωνικού συνόλου. Ο ρόλος της στη συζυγική οικογένεια του αστικού χώρου και τρόπου ζωής αποδεικνύεται δυσλειτουργικός. Η ύπαρξη της οικογένειας στον αστικό χώρο συνδέεται με την ύπαρξη παιδιών και ο προσανατολισμός της γίνεται παιδοκεντρικός. Η απομόνωση στον ιδιωτικό χώρο της οικογένειας και η προσφορά της στους δικούς της δεν φέρνουν τις ηθικές ή συναισθηματικές απολαβές που βιώνει στον παραδοσιακό χώρο. Αντίθετα, νιώθει πιο έντονα την ερημιά και την αποξένωση. Η οικογένεια τις περισσότερες φορές δεν παρέχει εναλλακτικές λύσεις ολοκλήρωσής της, πέρα από το γάμο και τη μητρότητα. Επιπλέον, δεν απαλλάσσεται από τον παραδοσιακό ρόλο της συζύγου, μητέρας και νοικοκυράς, παρά τη συμμετοχή της στην αγορά εργασίας. Η μετάβαση της γυναίκας από τα στενά όρια της ιδιωτικής ζωής στη δημόσια σφαίρα σίγουρα δεν αναιρεί το ρόλο και τις υποχρεώσεις της στον ιδιωτικό, οικιακό χώρο. Οι συνέπειες αυτού καταλήγουν να είναι δυσάρεστες, τόσο στην επαγγελματική της δραστηριότητα όσο και στην ψυχολογική της ισορροπία.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την κοινωνική δομική θεωρία (Eagly and Wood, 1999) και τη σχετικά «παραπλήσια» θεωρία των κοινωνικών ρόλων (Eagly, 1997), οι διαφυλικές διαφορές πηγάζουν από τις κοινωνικά κατασκευασμένες «ηθικές επιλογές», οι οποίες έχουν διαμορφωθεί ανάλογα με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο (Eastwick et al., 2006). Σαφέστερα, άντρες και γυναίκες έχουν διαμορφώσει μια διαφοροποιημένη εσωτερικευμένη εικόνα του «τι εστί ηθική» και για το λόγο αυτό ίσως προβάλλουν διαφορετική σεξουαλική συμπεριφορά και στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας κατά στη διαδικασία επιλογής συντρόφου (Li and Kenrick, 2006· Sprecher, Sullivan and Hatfield, 1994).

Η κοινωνικο-δομική θεώρηση και ειδικότερα η Θεωρία των Κοινωνικών Ρόλων προσφέρει εξήγηση για το μεγαλύτερο βαθμό απαιτητικότητας των γυναικών στα κριτήρια που θέτουν όσον αφορά ένα σεξουαλικό σύντροφο, με αποτέλεσμα να μειώνεται η πιθανότητα εμπλοκής τους σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις και να εκφράζουν τάσεις περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας, αφού, εν αντιθέσει με τους άντρες, το πρότυπο της θηλυκότητας ταυτίζεται με το μικρό αριθμό σεξουαλικών εμπειριών (Eastwick et al., 2006). Για παράδειγμα, οι άντρες εμφανίζονται πιο πρόθυμοι να προχωρήσουν σε συμβιβασμό προκειμένου να αποκτήσουν μεγαλύτερο αριθμό σεξουαλικών συντρόφων, επειδή είναι κοινωνικά αποδεκτό και συμβατό με το «πρότυπο της αρρενωπότητας» (Johannesen- Schmitt and Eagly, 2002).

Διαφορετικοί ρόλοι που βασίζονται σε διαφυλικό καταμερισμό εργασίας πιθανόν να δημιουργούν διαφορετικές προσδοκίες για χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το γυναικείο και αντρικό ρόλο. Προτιμάται ένας σύντροφος με κοινωνικά αξιολογούμενα γνωρίσματα που είναι συμβατά με τους στερεοτυπικούς κοινωνικούς ρόλους των φύλων (Doosje, Rojahn and Fischer, 1999). Με άλλα λόγια, και σύμφωνα με τη Θεωρία των Κοινωνικών Ρόλων, η προτίμηση γυναικών και αντρών σε χαρακτηριστικά ίσως απορρέει ίσως όχι μόνο από το ίδιο το αντίθετο φύλο, αλλά μάλλον από κοινωνικο-πολιτισμικές μεταβλητές που οδηγούν σε αλλαγές των ρόλων που παραδοσιακά αποδίδονται σε άντρες και γυναίκες (Doosje, Rojahn and Fischer, 1999). Οι ρόλοι των γυναικών σχετίζονται περισσότερο με τον ιδιωτικό τομέα και των αντρών με τον δημόσιο (Moore et al., 2006).

Αντίθετα, ο γυναικείος ρόλος μέσα στην οικογένεια χαρακτηρίζεται εκφραστικός, καθώς εκπέμπει καλύτερα τη συναισθηματική ζωή της οικογένειας, και πραγματώνεται με την απομόνωση της γυναίκας στον ιδιωτικό χώρο. Η γυναίκα στην παραδοσιακή ελληνική οικογένεια θεωρούνταν θεματοφύλακας της ζωής του οίκου. Έτσι, η δράση της περιοριζόταν κυρίως στην ιδιωτική, μη δημόσια σφαίρα, και η θέση της υπαγόταν στην απόλυτη εξουσία του άντρα-συζύγου, ο οποίος, ως αρχηγός, είχε ως απαίτηση την απόλυτη υποταγή και αφοσίωση της γυναίκας του αλλά και των υπόλοιπων μελών της οικογένειάς του. Η γυναίκα-σύντροφος, λόγω βιολογίας αλλά και υπαρχουσών τότε κοινωνικών αντιλήψεων, αντιμετωπιζόταν ως όργανο αναπαραγωγής και ήταν αναμενόμενο να θυσιάζει τα προσωπικά της θέλω και επιθυμίες προς χάρη του συζύγου και των παιδιών της (Γκικιέλη, Καυταντζόγλου, Τεπερόγλου και Φίλια, 1984). Ο ρόλος

της ήταν ουσιαστικός για τη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής και αρμονίας, μετατρέπόμενος όμως αφενός σε σύμβολο στοργής και φροντίδας και αφετέρου υποταγής, αφοσίωσης και ευσέβειας (Χρηστέα-Δουμάνη, 1989).

Στους κόλπους της παραδοσιακής κοινωνίας, οι κοινωνικές αντιλήψεις, μέρος των οποίων αποτελούν και θρησκευτικές πεποιθήσεις (χριστιανικές ορθόδοξες), έπαιζαν καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση αξιών, κοινωνικής τάξης και αρμονίας. Ο Γκιζέλης και οι συνάδελφοί του (1984) αναφέρουν, «αξίες θεωρούνται τα πολιτισμικά προϊόντα που οδηγούν και κυβερνούν τη συμπεριφορά των μελών της οικογένειας. Το σύστημα αξιών είναι ο σπουδαιότερος δείκτης προσανατολισμών μιας κοινωνίας». Για παράδειγμα, οι ηθικοί κανόνες που υπαγορεύονται από την ελληνορθόδοξη παράδοση απαγορεύουν τη σύναψη προγαμιαίων σχέσεων. Παραδοσιακά κοινωνικά πρότυπα εναρμονιζόμενα με την ελληνορθόδοξη παράδοση επιβραβεύουν την παρθενία των γυναικών και αποδοκιμάζουν τη σεξουαλικότητα στις γυναίκες, αφού η έκφρασή της θεωρείται παρέκκλιση από την προσδοκώμενη κοινωνική συμπεριφορά που πρέπει να επιδείξει ανάλογα με το φύλο που αντιπροσωπεύει. Όλα αυτά προσφέρουν εξήγηση γιατί οι άντρες στην παραδοσιακή ελληνική κοινωνία θεωρούν επιθυμητή μια γυναίκα ως σύντροφο που να διαθέτει χαρακτηριστικά όπως συγκαταβατικότητα, υποτακτικότητα, αθωότητα, παθητικότητα, χαρακτηριστικά δηλαδή που εγγυώνται την ανταπόκριση της γυναίκας στις απαιτήσεις του δοσμένου κοινωνικού της ρόλου (Αυδικός, 1996).

Ο ρόλος του άντρα στην οικογένεια είναι εκτελεστικός, δηλαδή συνίσταται στην επαγγελματική του δραστηριότητα η οποία λειτουργεί καθοριστικά για τη συντήρηση και επιβίωση της οικογένειας, για τον προσδιορισμό της θέσης της στο κοινωνικό σύνολο. Η προσφορά του άντρα στην οικογένεια έχει άμεση σχέση με τη δράση του στον κοινωνικό χώρο. Από την άλλη, ο άντρας καλείται να αναλάβει το ρόλο του παρόχου των αναγκαίων οικονομικών πηγών και του «κουβαλητή» αγαθών για την επιβίωση της οικογένειάς του και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών του. Ο κοινωνικός του ρόλος συνδέεται με δύναμη και κυριαρχία, αφού και τα δύο χαρακτηριστικά υποδηλώνουν ικανότητα να διαχειρίζεται καθημερινές αντιξοότητες. Οι γυναίκες έχουν κοινωνικά «δίδαχθεί» να προτιμούν συντρόφους με γνωρίσματα που είναι συμβατά με στερεοτυπικές προσδοκίες σε σχέση με τους διαφυλικούς ρόλους (Doosje, Rojahn and Fischer, 1999). Στην κοινωνία το κάθε φύλο αναλαμβάνει διαφορετικό ρόλο και αυτός

καθορίζει και τα χαρακτηριστικά συντρόφου που θεωρούνται επιθυμητά (Αυδικός, 1996). Κατ' επέκταση, τα επιθυμητά γνωρίσματα συντρόφου που εκτιμούνται από τις γυναίκες είναι αυτά της κοινωνικής κυριαρχίας και υπεροχής καθώς και της παραγωγικότητας και δημιουργικότητας.

Συμπερασματικά, φυσική ελκυστικότητα και στοργή είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που αναζητούν άντρες σε γυναίκες συντρόφους, ενώ το αίσθημα της διεκδίκησης και η ικανότητα να κερδίζει κάποιος εισόδημα είναι τα χαρακτηριστικά που παραδοσιακά σχετίζονται με τους άντρες (Doosje, Rojahn and Fischer, 1999). Επειδή λοιπόν είναι αναμενόμενο οι άντρες να κατέχουν οικονομικούς πόρους και να αποτελούν εν δυνάμει καλούς παρόχους, αυτό συνιστά κίνητρο να ανταγωνίζονται στο δημόσιο στίβο με στόχο την ανέλιξη της κοινωνικής τους θέσης και την επιτυχία. Από την άλλη, από τη στιγμή που η κοινωνία θεωρεί επιθυμητά γνωρίσματα σε μια γυναίκα τη φυσική ελκυστικότητα και στοργή, είναι αναμενόμενο οι γυναίκες να προσανατολίζονται στο να αναπτύξουν αυτά τα χαρακτηριστικά (Doosje, Rojahn and Fischer, 1999).

1.2.2 Θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης

Αν και τα αυθεντικά γραπτά του Albert Bandura (1987) για την κοινωνική μάθηση δεν πραγματεύονται το θέμα της σεξουαλικότητας, ο Peter Michel (1966) εφάρμοσε τις αρχές της Θεωρίας της Κοινωνικής Μάθησης για την κατανόηση των ρόλων των φύλων και τις διαφορές συμπεριφοράς μεταξύ των φύλων.

Σύμφωνα με τη Θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης [Social-learning Theory], οι διαφορές των φύλων συναρτώνται με το πλέγμα των επιταγών και των απαγορευσεων που χαρακτηρίζει τους φυλετικούς ρόλους μιας δεδομένης κοινωνίας και στους οποίους καλούνται και εν μέρει αναγκάζονται να συμμορφωθούν τα παιδιά. Η οικογένεια θεωρείται υποσύστημα του κοινωνικού συνόλου και προσεγγίζεται δομο-λειτουργικά. Εκλαμβάνεται ως σύστημα που αλληλεπιδρά με άλλα συστήματα (σχολείο, εργασιακό περιβάλλον κ.ά.) ή υποσύστημα (δυάδα συζύγων). Η συμπεριφορά, λοιπόν, του ατόμου στο πλαίσιο του ανθρώπινου συστήματος που ονομάζεται οικογένεια προσδιορίζεται σε σχέση με κανόνες και αξίες που, με διαλεκτικό τρόπο, εκφράζονται μέσα από τις στάσεις και τους ρόλους των μελών του συστήματος. Παρ' όλο που η κοινωνικοποίηση, ως διαδικασία με την οποία το κοινωνικό σύνολο εντάσσει και

ενσωματώνει το άτομο στους κόλπους του και του μεταβιβάζει την κοινωνική κληρονομιά του, αποτελεί έργο και άλλων φορέων, παραμένει, ωστόσο, μια από τις σπουδαιότερες λειτουργίες της οικογένειας (Sjoberg, 1965). Η οικογένεια επομένως συμβάλλει στη δημιουργία αυτής της προϋπόθεσης με τη μεταβίβαση του συστήματος αξιών από τη μια γενιά στην άλλη (Κατάκη, 1990, σελ. 114), αποτελώντας για το άτομο πηγή ερεθισμάτων, όχι όμως μοναδική και αποκλειστική. Ο ρόλος της οικογένειας, του σχολείου, των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι καθοριστικός. Σημαντική επίσης, είναι η επίδραση των λεγομένων πρωτογενών ομάδων (οικογένεια, κοινότητα, ομάδα συνομηλίκων) στη διαμόρφωση της συνείδησης του εαυτού του, στην απόκτηση στάσεων και στην αποδοχή ρόλων.

Σύμφωνα με τον Michel (1966), οι διαφορές μεταξύ των φύλων μορφοποιούνται από τη θετική ενθάρρυνση ώστε το φύλο να υιοθετεί μια σταθερή συμπεριφορά ανάλογα με το στερεοτυπικό του ρόλο, ενώ όταν η συμπεριφορά δεν συμβαδίζει με τον προβλεπόμενο στερεοτυπικό ρόλο, τότε αυτό που συμβαίνει είναι ότι η συμπεριφορά αυτή επικρίνεται κοινωνικά και ίσως τιμωρείται. Το ίδιο διάστημα, σύμφωνα με τη Θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης, τα παιδιά μιμούνται συμπεριφορές του ίδιου φύλου, ώστε να είναι σταθερές με το στερεοτυπικό ρόλο του φύλου και έτσι οι στερεοτυπικοί ρόλοι να μεταβιβάζονται από την προηγούμενη στην επόμενη γενιά. Τα παιδιά μαθαίνουν τους μελλοντικούς ρόλους τους είτε με την παρατήρηση και μίμηση της συμπεριφοράς των ενηλίκων, κυρίως των γονιών, είτε με τη μίμηση συμβολικών μοντέλων που προβάλλονται από τα ΜΜΕ, είτε με την επιλεκτική ενίσχυση συγκεκριμένης συμπεριφοράς από γονείς, δασκάλους και περιβάλλον. Με αυτούς τους τρόπους διαμορφώνουν σταδιακά σχήματα συμπεριφοράς που έχουν άξονα το φύλο, διαφοροποιούν τις δραστηριότητες και αναπτύσσουν σκέψεις και συναισθήματα που ανταποκρίνονται στις στερεότυπες αντιλήψεις για το ρόλο του φύλου.

Οι αξίες και οι ρόλοι που συναρτώνται με τα φύλα απορρέουν από τις στερεότυπες για αυτά κοινωνικές αντιλήψεις. Πρόκειται, δηλαδή, για ένα κοινωνικο-πολιτισμικό δημιούργημα. Τα διαφορετικά χαρακτηριστικά προσωπικότητας, οι τρόποι συμπεριφοράς, οι ρόλοι και η θέση τους στην κοινωνική ιεραρχία δεν είναι επιγενόμενο διαφορών και προδιαθέσεων βιολογικά εγγεγραμμένων, αλλά «μια σειρά πολιτισμικών προδιαγραφών που υπάρχουν έξω από το παιδί πολύ προτού γίνουν μέρος της προσωπικότητάς του», και οι οποίες, με τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης του ρόλου

του φύλου, εσωτερικεύονται από τα άτομα κατά τρόπο που γίνονται αναπόσπαστα κομμάτια της προσωπικότητάς τους (Lee, 1976, σελ. 188).

Το κάθε στερεότυπο αξιολογείται διαφορετικά. «Τα στερεότυπα που αποδίδονται στους άνδρες οι οποίοι κατέχουν την εξουσία στην κοινωνία μας, είναι γενικά αυτά που θεωρούνται επιθυμητά» και αποτελούν αξίες της δυτικής κοινωνίας και των κυριοτέρων θεσμών της (Ascew and Ross, 1994, σελ. 24). Έτσι, «το κορίτσι εκπαιδεύεται από νωρίς για να χωρέσει στον κατώτερο ρόλο του». (Thomson, 1985, σελ. 276). Τα αγόρια, εξαιτίας των πιέσεων (οικογενειακών, κοινωνικών κ.ά.) που δέχονται για επαγγελματικές επιλογές, επιδιώκουν την ταχεία διαμόρφωση της ταυτότητάς τους μέσα από τον αυτο-καθορισμό και την ανεξαρτησία. Τα αγόρια μαθαίνουν το είδος της συμπεριφοράς που συναρτάται με την κοινωνικά στερεότυπη εικόνα του ανδρισμού και τα κορίτσια, αντίστοιχα, της θηλυκότητας. Σύμφωνα με αυτές τις απόψεις, «οι άνδρες είναι σκληροί, δυνατοί, επιθετικοί, ανεξάρτητοι, γενναίοι, σεξουαλικά δραστήριοι, λογικοί, έξυπνοι κ.ά.», ενώ οι γυναίκες χαρακτηρίζονται ως «ευάλωτες, αδύναμες, μη επιθετικές, ευγενικές, παθητικές, συμπονετικές, φοβισμένες, κουτές, εξαρτημένες και ανώριμες» (Ascew and Ross, 1994, σελ. 23).

Εκτός αυτού, η οικογένεια, σε οποιαδήποτε μορφή της αναπαράγει τη διαφοροποίηση των ρόλων με βάση το φύλο αλλά και την ηλικία. Η ηλικιακή φάση του ατόμου καθορίζει το βαθμό εσωτερικεύσης του συστήματος αξιών της κοινωνίας, τη θέση του στην κλίμακα της κοινωνικής ιεραρχίας και τους ρόλους που απορρέουν από αυτήν. Η ηλικία, λοιπόν, συνιστά σημαντική μεταβλητή για τον προσδιορισμό του αξιολογικού προσανατολισμού του ατόμου στο πλαίσιο ενός ιστορικο-κοινωνικά δεδομένου περιβάλλοντος. Η εφηβική ηλικία είναι σημαντική διότι, πρώτον, συνιστά κρίσιμη αναπτυξιακή φάση στη ζωή του ατόμου, και δεύτερον, η θέση και οι ρόλοι που επιφυλάσσονται στους εφήβους συναρτώνται τόσο με την κοινωνική οργάνωση όσο και με τις ιδεολογικές δομές του περιβάλλοντος. Κοινωνικο-πολιτιστικά καθορισμένες είναι και οι διαφορές των φύλων στη διάρκεια της εφηβείας. Ως χαρακτηριστικό γνώρισμα της εφηβικής ηλικίας συχνά παρατηρείται η υπερ-αξιολόγηση του έρωτα από τις νεαρές εφήβους στην προσπάθειά τους για αυτο-καθορισμό και αυτο-επιβεβαίωση· ο έρωτας για τη νεαρή γυναίκα «αποτελεί ένα καταφύγιο ηρεμίας μέσα στο οποίο αποφεύγει τη σπατάλη ενέργειας και τις ανησυχίες που συνδέονται με την καλλιέργεια άλλων

ικανοτήτων και με την αυτο-επιβεβαίωση απέναντι στην κριτική και τον ανταγωνισμό» (Horney, 1978, σελ. 192).

Καθώς, η διαφοροποίηση των οικογενειακών ρόλων με βάση το φύλο και την ηλικία επιβιώνει στο αστικό περιβάλλον, ενώ παράλληλα διαιωνίζεται η σύγχυση και η αβεβαιότητα για την αποτελεσματικότητά τους (των ρόλων), είναι προφανές ότι η διαδικασία κοινωνικοποίησης των παιδιών από την οικογένεια αναπαράγει την έλλειψη σαφών προτεραιοτήτων και ξεκάθαρων ρόλων.

Τι προβλέψεις κάνει η Θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης για τις διαφορές φύλου στη σεξουαλικότητα; Σε ποιο βαθμό επικρατεί το διπλό σεξουαλικό στάνταρτ και, σύμφωνα με αυτό, ποιες είναι οι ουσιαστικές διαφορές φύλων σε αναμενόμενες συμπεριφορές και στάσεις; Σε όρους κοινωνικής μάθησης, το διπλό στάνταρτ σημαίνει ότι οι γυναίκες έχουν δυσάρεστες συνέπειες όσον αφορά τις σεξουαλικές τους δραστηριότητες, όπως το να έχουν πολλούς συντρόφους ή να εμπλέκονται σε περιστασιακό σεξ γι' αυτό και τείνουν προς την περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, ενώ οι άντρες δεν έχουν επιπτώσεις, και ίσως βρίσκονται θετικά ενισχυόμενοι (μέσω θαυμασμού ή κοινωνικής θέσης) για τέτοιες συμπεριφορές (Coh, 1993).

1.2.3 Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής

Ένας σεβαστός αριθμός ερευνητικών εργασιών πραγματεύεται το ζήτημα της επιλογής συντρόφου βάσει οικονομικών όρων. Υπάρχει μια μεγάλη συζήτηση για την κοινωνική ανταλλαγή/διαδικασία (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993) και άλλους ψυχολογικούς μηχανισμούς και το πώς αυτοί υπογραμμίζουν τη διαδικασία επιλογής συντρόφων (Buss, 1993). Η Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής νοείται πολιτισμικά ελεύθερη, γιατί μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε κουλτούρα.

Το μοντέλο της Κοινωνικής Ανταλλαγής των Jown Thibaut και Harold Kelley (1959) συνίσταται σε πέντε βασικά μέρη: ανταμοιβές, κόστη, προσδοκίες, εναλλακτικές επιλογές και επενδύσεις που ενέχονται μια σχέση. Ο συνδυασμός αυτών των πέντε στοιχείων είναι ένα πολύπλοκο μείγμα που περιγράφει και ερμηνεύει τις ανθρώπινες σχέσεις (Coh, 1993). Τα οφέλη/ανταμοιβές περιλαμβάνουν πολλές κατηγορίες, όπως θέση, υπηρεσίες, αγαθά, πληροφορίες, σεξουαλική ικανοποίηση, καθώς και μελλοντικές ανταμοιβές. Επιπλέον, η προσδοκία/αναμονή για μεγαλύτερη οικειότητα και δέσμευση του συντρόφου στη σχέση λειτουργεί ως πιθανή ανταμοιβή σε αυτούς

που αναζητούν μακροπρόθεσμους συντρόφους και, επομένως, επιθυμούν να βρίσκονται μέσα σε αυτή. Η αξιολόγηση του ενδεχόμενου κόστους επίσης είναι μια πολύπλοκη διαδικασία· μπορεί να περιλαμβάνει την αφιέρωση χρόνου και την υλική επένδυση, όμως μπορεί να έχει και τη μορφή διαμάχης/καβγά ή συμβιβασμού και πιθανή απώλεια ενός συντρόφου λόγω χωρισμού (Coh, 1993).

Σύμφωνα με την Pamela Regan (1998), το άτομο με το να έχει ένα σύντροφο όχι και τόσο επιθυμητό, συνεπάγεται μικρό κόστος για αυτό το άτομο σε περίπτωση απόρριψης/ή και διάλυσης της σχέσης, καθώς επίσης και χαμηλές ανταμοιβές/κέρδος από τη συμμετοχή του σ' αυτή τη σχέση. Αυτό μπορεί να μεταφραστεί στο ότι όσο αυξάνεται το κόστος από την πιθανότητα απόρριψης/διάλυσης από έναν επιθυμητό ενδεχόμενο σύντροφο, τόσο αυξάνεται και η αξία και το κέρδος που απορρέει από την απόκτηση ή τη διατήρησή του (Waynforth, 2000). Τα άτομα θα εμπλακούν και θα διατηρήσουν μια σχέση με το να αξιολογήσουν τα κέρδη και τα κόστη αυτής της σχέσης. Έτσι, οι σύντροφοι επιλέγουν σύμφωνα με το ύψος των κερδών και το μικρότερο κόστος για τον καθένα. Επίσης, επιζητούν να παρέχουν αμοιβαία οφέλη, τα οποία παρατηρούνται όταν και τα δύο άτομα πιστεύουν ότι ανταμείβονται με τα οφέλη που τους αξίζουν, αντίστοιχα.

Με άλλα λόγια, στο θεωρητικό φάσμα της κοινωνικής ανταλλαγής περιλαμβάνεται και η «θεωρία της ισοτιμίας των ερωτικών σχέσεων», σύμφωνα με την οποία οι σύντροφοι στο πλαίσιο μιας σχέσης ανταλλάσσουν επιθυμητά ισότιμα χαρακτηριστικά και αγαθά ως μια θεμιτή ανταμοιβή. Ομορφιά για τις γυναίκες και πλούτος για τους άντρες αντιπροσωπεύουν μια ισότιμη ισορροπία: Μια όμορφη αλλά χωρίς πηγές νέα γυναίκα μπορεί να έλκεται από έναν όμοιο σύντροφο, δηλαδή αρρενωπό αλλά χωρίς πηγές σύντροφο· λόγω όμως της ισοτιμίας, το πιθανότερο είναι να παντρευτεί έναν όχι και τόσο ελκυστικό σύντροφο, αλλά κάποιον με πηγές (Parsons, 1997).

Άντρες και γυναίκες προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τις ανταμοιβές τους και να αποκτήσουν όσο το δυνατό περισσότερα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου με το μικρότερο κόστος. Εάν ένας σύντροφος διαθέτει πολύ περισσότερα ή λιγότερα ελκυστικά γνωρίσματα από τον άλλο, τότε η σχέση είναι περισσότερο πιθανό να τελειώσει από αυτόν που διαθέτει τα περισσότερα ελκυστικά γνωρίσματα (Waynforth, 2000). Συνοπτικά, η αξιολόγηση εαυτού για την αξία ενός ατόμου ως σύντροφο

επιηρεάζει πολλές φορές, χωρίς να είναι καθοριστικό πάντα, και τη διάρκεια μιας σχέσης (Parsons, 1997).

Η Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής προτείνει ότι σε μια σχέση και οι δυο σύντροφοι επιθυμούν να αποκομίσουν τα περισσότερα οφέλη (χαρακτηριστικά/πηγές) με το μικρότερο δυνατό κόστος. Για παράδειγμα, οι Ellen Berscheid και Elaine Walster (1974) παρομοιάζουν τη διαδικασία επιλογής συντρόφου με «αγορά γάμου», κατά την οποία οι άνθρωποι εισέρχονται σε γάμο γιατί πιστεύουν ότι θα είναι μια ανταποδοτική κατάσταση (Nye, 1980· Knox, 1985). Οι άνθρωποι νιώθουν όμορφα και είναι συμφιλιωμένοι με την ιδέα να παίρνουν αυτό που αξίζουν από τη σχέση τους. Αυτό ονομάζεται διανεμητική δικαιοσύνη [distributive justice] (Τζαμαλούκα, 2007). Μια μη επαρκής σχέση κάνει τον καθένα να αισθάνεται άβολα, περιλαμβανομένων των υπέρ ωφελιμένων συντρόφων, οι οποίοι από τη μια πλευρά αισθάνονται ενοχικά και από την άλλη φοβούνται μη χάσουν τη θέση που κατέχουν (Waynforth, 2000). Όταν ένας άντρας και μια γυναίκα, λόγω χάρη, παντρεύονται αναμένουν να μοιραστούν ίσα το κόστος που προϋποθέτει η δημιουργία μιας νέας οικογένειας. Εάν και οι δύο σύζυγοι εργάζονται έξω για να υποστηρίξουν την οικογένεια, είναι αναμενόμενο η γυναίκα να είναι ικανή, όταν επιστρέψει σπίτι, να ασχοληθεί και με τις οικιακές εργασίες, μια και τα παραδοσιακά μοντέλα συμπεριφορών γάμου δεν έχουν συζητηθεί (συμφωνηθεί) πριν από το γάμο. Όταν αυτό συμβαίνει, η κοινωνική ανταλλαγή είναι άνιση.

Οι άντρες τείνουν να ανταλλάσσουν τις πηγές που κατέχουν –χαρακτηριστικό που συνδέεται με την υψηλή αξιολόγηση εαυτού και άλλων ως δυνητικού συντρόφου– για να αποκτήσουν γυναίκες υψηλής αναπαραγωγικής αξίας, η οποία (αξία) ευρέως μετριέται σε όρους φυσικής ελκυστικότητας (Buss, 2008). Σαφέστερα, είναι δυνατό να υπάρξει μια νοητή ανταλλαγή μεταξύ των οικονομικών πηγών που διαθέτει ένας άντρας σε σχέση με τη νεαρή ηλικία και τη φυσική ελκυστικότητά της. Επαγωγικά, οι άντρες με υψηλή θέση και εισοδήματα θα προτιμούσαν να παντρεύονται γυναίκες που διαθέτουν καλή φυσική εμφάνιση (Elder, 1969). Παίρνοντας ως υπόθεση ότι οι γυναίκες έχουν όφελος και άρα κίνητρο με το να παντρευτούν συντρόφους με υψηλή κοινωνικοοικονομική θέση, αυτό που ενδεχομένως συμπεραίνεται είναι ότι οι άντρες με υψηλή κοινωνικοοικονομική θέση, και συνεπώς με κατοχή πηγών, θα τείνουν να αποκτήσουν από τις υποψήφιες συντρόφους τους ό,τι χαρακτηριστικό επιθυμούν περισσότερο και που κατά κοινή ομολογία είναι υψηλό επίπεδο φυσικής

ελκυστικότητα (Waynforth, 2000). Από αυτήν την πρόβλεψη προκύπτει και το συμπέρασμα ότι, εάν ένα άτομο διαθέτει μια μέτρια φυσική εμφάνιση, αλλά από την άλλη κατέχει υψηλή κοινωνική θέση και είναι επαγγελματικά καταξιωμένο, αυτομάτως κατατάσσεται σε υψηλή θέση στην «αγορά συντρόφων». Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι η αξία συντρόφου σε μια τέτοια περίπτωση θα είναι συναρτήσει του φύλου του, που αυτό σημαίνει ότι η αξία συντρόφου θα είναι μεγαλύτερη εάν είναι άντρας παρά γυναίκα (Stone, Shackelford and Buss, 2007). Με άλλα λόγια, οι γυναίκες, ανεξαρτήτως κατοχής πηγών, θα πρέπει να διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό φυσικά χαρακτηριστικά, εάν θέλουν να έχουν υψηλή ζήτηση και άρα αξία συντρόφου στην «αγορά συντρόφων» και να μπορούν να υπερέχουν του ανταγωνισμού με τις αντίπαλές τους.

Οι θεωρητικοί της Κοινωνικής Ανταλλαγής προσφέρουν κατευθύνσεις για τη σκέψη πάνω στις συνέπειες της ανταλλαγής, λόγου χάρι: ήταν η αλληλεπίδραση/ανταλλαγή ανταποδοτική για τα δυο άτομα, ήταν επιζήμια ή ήταν ανταποδοτική για τον ένα και επιζήμια για τον άλλο (Rosenfeld, 2005); Σύμφωνα, με τη θεωρία της κοινωνικής ανταλλαγής, εάν αυτή η διαφορά μεταξύ λαμβανόμενων οφελών και κόστους αναμένεται ή καθορίζεται να είναι αρνητική, τότε προβλέπεται ότι το άτομο δεν θα είναι συντετό εάν εμπλακεί σε αυτή τη σχέση (Waynforth, 2000). Εάν η διαφορά είναι θετική, η πιθανότητα το άτομο να εμπλακεί σε μια σχέση αυξάνεται όσο είναι θετική η αναλογία ανταμοιβή/διαφορικού κόστους.

Τέλος, η Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής μπορεί να εξηγήσει και το φαινόμενο όπου κάποιοι σύντροφοι εκμεταλλεύονται τους συντρόφους τους, αλλά αυτού του είδους η σχέση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σχέση αγάπης (Τζαμαλούκα, 2007). Πολλοί άνθρωποι είναι απρόθυμοι να παραδεχτούν ότι η ανταμοιβή υπάρχει σε μια σχέση αγάπης, γιατί νιώθουν ότι μια τέτοια λογική αναιρεί την αγάπη ως πράξη αυτοθυσίας, χωρίς εγωιστικά κίνητρα και χωρίς καμία απαίτηση και προσμονή ανταπόδοσης (Emerson, 1976· Scanzoni and Scanzoni, 1988).

Αξιολόγηση εαυτού ως επιθυμητού συντρόφου ανάλογα με τα γνωρίσματά του

Οι ενδεχόμενοι σύντροφοι θα διαθέτουν φυσικά και πνευματικά/κοινωνικά προσόντα όπως εμφάνιση, ελκυστικότητα, ευφυΐα, χιούμορ, μόρφωση, κοινωνική θέση και άλλα (Κορδούτς, 2006). Το σύνολο των χαρακτηρισμάτων που διαθέτει ένας άντρας ή μια

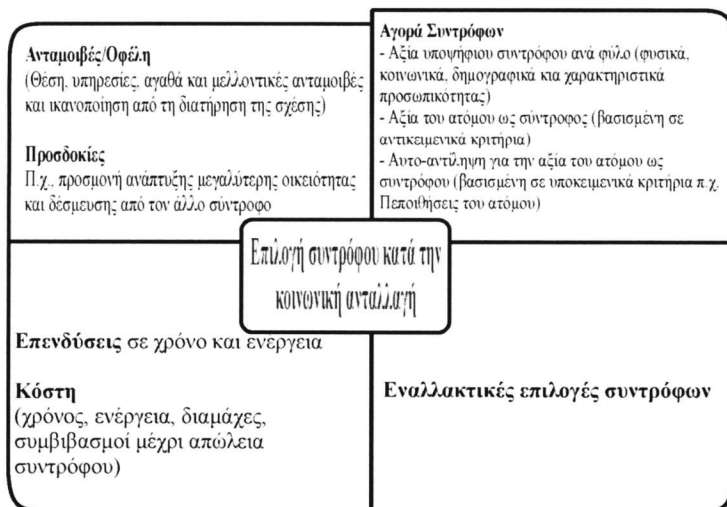
γυναίκα και που θεωρούνται επιθυμητά/ελκυστικά από το αντίθετο φύλο καθορίζει τη ζήτηση αυτού του ατόμου ως συντρόφου στην «αγορά συντρόφων» [mate market] και ο βαθμός ζήτησής του διαμορφώνει την αξία του ως συντρόφου [mate value] (Raad and Doddema-Winsemius, 1991). Με άλλα λόγια, η αξία μετριέται στο βαθμό που ένα άτομο διαθέτει τόσο φυσικά όσο και κοινωνικά επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου. Η αξία του ατόμου ως συντρόφου δεν εξαρτάται αποκλειστικά από το πώς οι ενδεχόμενοι επιθυμητοί σύντροφοι τον αξιολογούν ανάλογα με την ελκυστικότητα (κοινωνική/φυσική), αλλά και με την αυτο-εικόνα ή αυτο-αντίληψή του για την αξία του ίδιου ως συντρόφου (Waynforth, 2000). Η αξία ενός συντρόφου σηματοδοτεί επίσης την ικανότητα του ατόμου να έλκει υψηλής ποιότητας συντρόφους (Raad and Doddema-Winsemius, 1991). Εάν το άτομο δεν είναι φυσικά/κοινωνικά, ή και τα δύο, ελκυστικό, η πιθανότητα να ελκύσει έναν υψηλά επιθυμητό σύντροφο είναι χαμηλή. Το άτομο, αναγνωρίζοντας την αξία του ως συντρόφου, αναζητά ένα σύντροφο συνήθως με την ίδια ή μεγαλύτερη αξία. Περισσότεροι άνθρωποι ανεξαρτήτως φύλου επιλέγουν στην πραγματικότητα συντρόφους διαφορετικούς από αυτούς που θα θεωρούσαν ιδανικούς. Οι πραγματικές τους προτιμήσεις οφείλονται στην αξία τους ως διαθέσιμων συντρόφων στην «αγορά συντρόφων» (Parsons, 1997).

Τη μεγαλύτερη αξία θα είχε δυνητικά κάποιος εάν διέθετε στον απόλυτο βαθμό όλα τα φυσικά όσο και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά που θεωρούνται προτιμητέα/επιθυμητά στην επιλογή συντρόφου (Waynforth, 2000). Όμως, η πραγματικότητα είναι ότι ένα άτομο είναι ανθρωπίνως αδύνατο να διαθέτει μόνο χαρίσματα και επιθυμητά γνωρίσματα. Εξάλλου δεν διαθέτουν όλοι οι άντρες και οι γυναίκες στον ίδιο βαθμό φυσικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, αφού ολική ομοιότητα μεταξύ συντρόφων δεν είναι εφικτή για κάθε χαρακτηριστικό, κάθε σύντροφος ασυνείδητα προετοιμάζει ένα «νοητό χαρτί ισορροπίας» και συγκρίνει τα ελκυστικά και μη γνωρίσματά του με αυτά τη/του συντρόφου του, ώστε να επιχειρείται αμοιβαία διαπραγμάτευση ή ανταλλαγή όσον αφορά δυνατά σημεία και αδυναμίες, και το αντίστροφο (Coh, 1993).

Συμπερασματικά: Η Εξελικτική Θεωρία θα περιοριζόταν στην προτίμηση χαρακτηριστικών συντρόφου σύμφωνα με τη γονεϊκή επένδυση των φύλων. Κατ' επέκταση, οι άντρες θα προτιμούν και θα αναζητούν χαρακτηριστικά που σχετίζονται

με τη γονιμότητα της γυναίκας (όπως νεανικότητα και φυσική ελκυστικότητα/ομορφιά) και οι γυναίκες θα προτιμούν άντρες με στάτους και γόητρο (όπως κοινωνικοοικονομική θέση, εισόδημα και ευφυΐα) (Wiederman and Allgeier, 1992). Η Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής ναι μεν επικυρώνει τις εξελικτικές υποθέσεις, τα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου ανάλογα με το φύλο, επίσης όμως προτείνει ότι άντρες και γυναίκες θα ανταλλάξουν αυτά τα διαφορετικά χαρακτηριστικά με τέτοιο τρόπο, που θα προβάλουν αμοιβαία οφέλη και για τα δύο άτομα, ως αποτέλεσμα την ικανοποίηση μέσα από τη σχέση (Howard, Blumstein and Schwartz, 1987). Επιπλέον, οι θεωρητικοί της Κοινωνικής Ανταλλαγής προτείνουν ότι οι άντρες και οι γυναίκες θα αναζητούν συντρόφους που θα έχουν τουλάχιστον ένα ελάχιστο επίπεδο προτιμητέων χαρακτηριστικών, ώστε να επιβεβαιώσουν ότι από αυτόν θα επωφεληθούν (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993). Κατά συνέπεια, οι αμοιβές και τα επακόλουθα κόστη μπορούν να περιγράψουν την πολυπλοκότητα των προτιμήσεων της επιλογής συντρόφου και τους στρατηγικούς στόχους σε σχέση με την επιλογή συντρόφου και τις στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993). Παρ' όλ' αυτά, ένα από τα προβλήματα του θεωρητικού μοντέλου της κοινωνικής ανταλλαγής έχει να κάνει με το τι θεωρείται κόστος και τι ανταμοιβή, καθώς και με τη δυσκολία εντοπισμού ποιοτικών στοιχείων, εφόσον είναι υποκειμενικά και άπτονται των πεποιθήσεων των ατόμων (Rosenfeld, 2005).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής

1.2.4 Bernard Murstein: Θεωρία Ερεθίσματος – Αξίας – Ρόλου

Τη συζήτηση της θεωρίας της Κοινωνικής Ανταλλαγής έρχεται να ακολουθήσει (ως υπαγόμενη στην ομπρέλα των θεωριών ανταλλαγής) η θεωρία του Bernard Murstein (1971), δηλαδή η θεωρία του Ερεθίσματος – Αξίας – Ρόλου, η οποία είναι αναφέρεται στις δυαδικές σχέσεις. Η παρούσα θεωρία προσπαθεί να προσεγγίσει τις δυναμικές επιλογής συντρόφου. Ο Murstein υποστηρίζει ότι τα περισσότερα ζευγάρια περνούν από τρία στάδια πριν παντρευτούν:

- Ερεθισμα ή Έλξη
- Σύγκριση Αξιών
- Συμβατότητα του Ρόλου

Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οι άνθρωποι πρώτα ελκύονται από τον άλλο μέσω γνωρισμάτων που κάνουν ένα άτομο ελκυστικό (συμπεριλαμβάνονται οι φυσικές και οι κοινωνικές ιδιότητες). Αυτό είναι το στάδιο Ερεθίσματος ή Έλξης. Η έλξη εξαρτάται από την ανταλλακτική αξία των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων που ο κάθε σύντροφος φέρει σε περίπτωση σχέσης (Parsons, 1997). Εάν ένας σύντροφος διαθέτει αρκετά πολύ λιγότερα ελκυστικά γνωρίσματα από τον άλλο, τότε η σχέση είναι περισσότερο πιθανό να τελειώσει από το σύντροφο που διαθέτει τα περισσότερα.

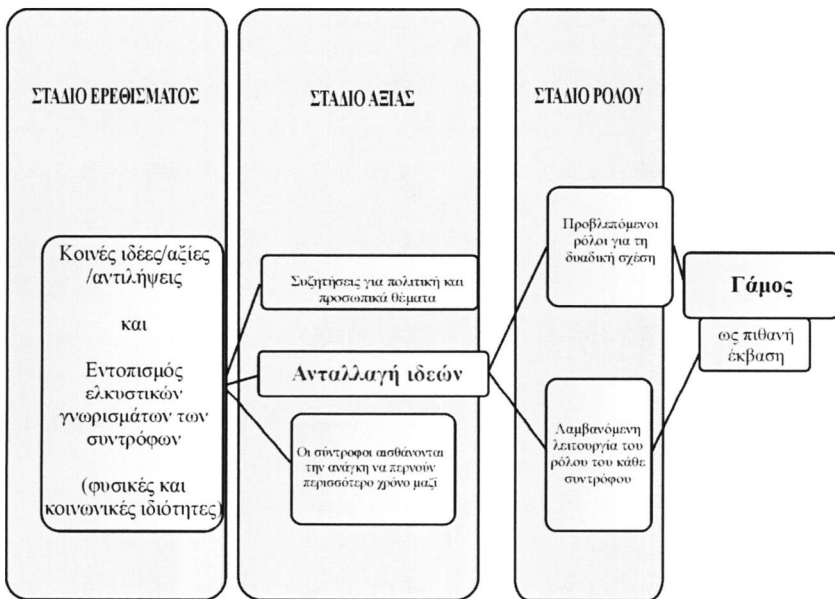
Εάν το ζευγάρι ταιριάζει, τότε το επόμενο στάδιο που θα μεταβεί είναι αυτό των Αξιών. Σε αυτό, το ζευγάρι συζητάει συχνά αόριστα θέματα, όπως πολιτική, θρησκεία και πιο προσωπικά θέματα, όπως εάν θα εφαρμόσουν προγεννητικό έλεγχο για να αποκτήσουν παιδιά. Συνοπτικά, είναι το σημείο της ανταλλαγής και ανακάλυψης των αξιών, στάσεων και ενδιαφερόντων του καθενός. Όσο περισσότερο όμοιες είναι οι αξίες που ανακαλύπτονται, τόσο πιο ισχυρή θα είναι η προσοχή του ενός προς τον άλλο και όσο και περισσότερο χρόνο θα περνούν μαζί (Murstein, 1980).

Στο σημείο αυτό, κάποια ζευγάρια παντρεύονται, ενώ άλλα μετακινούνται σε ένα στάδιο Ρόλων. Μια αρχική λειτουργία του σταδίου των ρόλων είναι η αξιολόγηση της λαμβανόμενης λειτουργίας σε μια δυαδική σχέση ανάλογα με τον προβλεπόμενο ρόλο. Το στάδιο αυτό επιτρέπει επίσης στο άτομο να αξιολογήσει και να συγκρίνει τη λαμβανόμενη λειτουργία του ρόλου του συντρόφου με σεβασμό στους ρόλους που έχουν προβλεφθεί για αυτόν ή για αυτήν. Εάν πάει καλά οτιδήποτε, ο γάμος είναι πιθανό αποτέλεσμα (Coh, 1993).

Το «ζύγισμα» των παραγόντων είναι σημαντικό. Περισσότερο σημαντική είναι η θέση και η συμβατότητα των ρόλων, ακόμη περισσότερο από την ομοιότητα. Εάν τα ζευγάρια βρίσκουν τους εαυτούς τους σε μια μη άνιση θέση, ίσως ακόμη συνεχίσουν τη σχέση για όσο διάστημα αποκομίζουν οφέλη από αυτήν ή από οτιδήποτε διαθέσιμο μεταξύ τους. Για παράδειγμα, ίσως επιλέξουν να παραμείνουν σε μια ενδιαφέρουσα σχέση από το να προτιμήσουν κάτι εναλλακτικό: να παραμείνουν μόνοι/αδέσμευτοι. Τυπικά το άτομο που έχει το μικρότερο ενδιαφέρον να συνεχίσει τη σχέση μπορεί και να την ελέγχει (Murstein,1989).

Το μοντέλο Ερέθισμα – Αξία – Ρόλος (SVR) έχει δεχτεί κριτική ως προς το εάν το στάδιο Αξιών προηγείται αυτού των Ρόλων. Επίσης, το μοντέλο αυτό δεν προβλέπει ακριβώς πότε ένα ζευγάρι εισέρχεται στο στάδιο των Αξιών, όπως και ποιες αξίες είναι αυτές που τίθενται σε αξιολόγηση.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 Θεωρία «Ερέθισμα – Αξία – Ρόλος» του Bernard Murstein

1.3 Θεωρίες Φίλτρου: Το φίλτρο της Ομοιότητας

Τα άτομα καταλήγουν σε μακροχρόνιους συντρόφους με τους οποίους παρατηρείται ομοιότητα ενδιαφερόντων. Η ομοιότητα συνδέεται με αυξημένη ικανοποίηση από τη σχέση καθώς και με μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα σχέσης. Με άλλα λόγια, η ομοιότητα χρησιμοποιείται ως κριτήριο έλξης και ταυτόχρονα ενθαρρύνει τη δέσμευση των συντρόφων. Κατά συνέπεια η ομοιότητα είναι ένα φίλτρο στην επιλογή συντρόφου όπως η φυσική ελκυστικότητα. Η ομοιότητα είναι συνυφασμένη με την έλξη γιατί υποψάσκει η προσδοκία ότι εάν αναζητήσουμε ένα σύντροφο όμοιο με εμάς θα μας βρει αρεστούς. Ένας όμοιος σύντροφος αποκτά την εικόνα του ιδανικού συντρόφου, αλλά παράλληλα ο σύντροφος αυτός είναι προσεγγίσιμος γιατί η προσωπικότητά του είναι από «υλικά» όμοια με της δικής μας προσωπικότητας – όσον αφορά την εξιδανικευμένη της μορφή.

Η αναγνώριση/εντοπισμός ψυχολογικών και δημογραφικών παραγόντων προσφέρει έναν προσεκτικό έλεγχο των κριτηρίων ταιριάσματος στην επιλογή συντρόφου για μια αποκλειστική μακροπρόθεσμη σχέση. Αναλυτικότερα, η δημιουργία της σχέσης είναι ουσιαστικά μια διαδικασία ταιριάσματος. Η σημασία της ομοιότητας των πεποιθήσεων, στάσεων, είναι θεμελιώδης έννοια στα θεωρητικά μοντέλα σταθερής αλληλουχίας. Οι ενδεχόμενοι σύντροφοι αναζητούν συντρόφους που να ταιριάζουν ως προς τη φυλή, το εθνικό υπόβαθρο, τη θρησκεία, τη φυσική ελκυστικότητα (ύψος, πυκνότητα και χρώμα μαλλιών), την ηλικία, την εκπαίδευση, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Αυτά τα κριτήρια είναι ένα δείγμα επιλογής συντρόφου για άτομα που ταιριάζουν δημογραφικά. (Coh, 1993).

Η Θεωρία των Συμπληρωματικών Αναγκών [Complementary Needs Theory], η Θεωρία του Φίλτρου [Filter Theory], η Θεωρία Ερεθίσματος-Αξίας-Ρόλου [Stimulus-Value-Role Theory], περιλαμβάνονται στα σταθερής αλληλουχίας μοντέλα ανάπτυξης της σχέσης (Coh, 1993). Οι θεωρίες αυτές προσφέρουν εξήγηση για το πρώτο στάδιο της σχέσης, που είναι ο αρχικός προσεκτικός έλεγχος [scrutinizing] ή η διαδικασία φιλτραρίσματος κατά την επιλογή συντρόφου πριν από την ανάπτυξη μιας σχέσης (Coh, 1993).

1.3 Ομογαμία και συνεισφορά ομάδας

Η συμμετοχή σε ομάδα παίζει σημαντικό ρόλο, σύμφωνα με την εξελικτική ψυχολογία, στο να προαγάγει την ομογαμία, γιατί οι ομάδες κατέχουν σημαντικές κατηγορίες εν δυνάμει αναπαραγωγικών πηγών που προάγουν την επιβίωση του απόγονου: πολλούς υποψήφιους συντρόφους, άτομα με κοινά γονίδια. Τα άτομα αναζητούν συμμετοχή σε ομάδες με ανθρώπους που βιολογικά μοιάζουν με αυτούς και σε ομάδες με θέση και δύναμη, περιλαμβανομένων ισχυρών συμμαχιών και ελκυστικών υποψηφίων συντρόφων. Η ομογαμία έχει σημαντικές επιπτώσεις και για τους απογόνους επίσης (Buss et al., 1990).

Από εξελικτικής σκοπιάς, αναζητώντας ένα παρόμοιο ταίρι ίσως αποδειχθεί ότι αυτό θα εξελιχθεί και στον απόγονο. Εκτενέστερα, το ζευγάρι με κάποιον με παρόμοια γονίδια ίσως αυξήσει την πιθανότητα ότι ο απόγονος θα κατέχει από κοινού γνωρίσματα, επειδή η «δεξαμενή γονιδίων» θα περιλαμβάνει τα πιο επιθυμητά γονίδια εις διπλούν. Τα παιδιά θα σχετίζονται με ένα γονιό 60% συν το ποσό της διαφοράς που υπάρχει μεταξύ των συζύγων. Οι απόγονοι που κατέχουν τα επιθυμητά γονίδια είναι οι καλύτεροι υποψήφιοι για την απόκτηση ενός συντρόφου ποιότητας, ο οποίος, σε ανταλλαγή, κληροδοτεί τα γονίδιά του στον απόγονό του, και ο κύκλος επαναλαμβάνεται δημιουργώντας ένα μοτίβο ή τάση στη διαδικασία της επιλογής συντρόφου. Η γενετική αναπαραγωγή του απογόνου επομένως προάγεται εάν υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να λάβει περισσότερα «ποιοτικά» γονίδια (υψηλότερη σε ποιότητα γενετικών υλών). Τα παιδιά που γεννιούνται από δύο ελκυστικούς στην εμφάνιση γονείς κατέχουν γονίδια ελκυστικότητας από τα οποία μελλοντικά επωφελούνται στην αναζήτηση και στη διασφάλιση ενός ανάλογου ελκυστικού συντρόφου (Probst, 1998).

1.3.2 Ομοιοτυπικό Ζευγάρι

Ο Stephen Fowler (1859) έγραψε: «Όπου και όσο μακριά είσαι από αυτό που θα έπρεπε να είσαι, παντρεύσου κάποιον σαν τον εαυτό σου, αλλά όπου και όσο μακριά έχεις υπερβολές ή ελαττώματα που έχεις διαπιστώσει, παντρεύσου αυτόν που θα είναι ανάμοιος με σένα» (στο Murstein, 1980, σελ. 781).

Ένας άλλος όρος που χρησιμοποιείται είναι το Ομοιοτυπικό Ζευγάρι (assortative mating). Αυτό σημαίνει ότι «το ζευγάρι των ατόμων βασίζεται στην

ομοιοτυπία/ομοιογένειά του σε ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά, και είναι η πιο γνωστή απόκλιση από το τυχαίο ζευγάρωμα στις δυτικές κοινωνίες» (Buss, 1986, σελ. 47). Ζευγάρια που έχουν ταιριάζει ομοιογενώς σε πολλά χαρακτηριστικά, παρ' όλ' αυτά αναμένεται να ποικίλλουν σε φυσικά χαρακτηριστικά και σε γνωρίσματα προσωπικότητας. Υπάρχουν υψηλοί συσχετισμοί ομοιότητας σε μεταβλητές όπως είναι ηλικία, φυλή, θρησκεία, εθνικότητα, στάσεις και απόψεις, διανοητικές ικανότητες, κοινωνικοοικονομική θέση, ύψος, βάρος, χρώμα ματιών, μεταβλητές προσωπικότητας, αριθμός αδερφών, και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά (Raad and Doddema-Winsemius, 1991).

Σύμφωνα με τη Θεωρία του Ομοιοτυπικού Ζευγαρώματος, «η ένωση των ατόμων βασίζεται σε ομοιότητες γονοτυπικών ή φαινοτυπικών χαρακτηριστικών. Έτσι, η επιλογή συντρόφου δεν είναι τυχαία, αλλά μάλλον βασίζεται στο ότι άνθρωποι “ταιριάζουν” βάσει των ομοιοτήτων τους σε φυσικά, διανοητικά/πνευματικά στοιχεία καθώς και προσωπικότητας» (Buss, 1985). Οι Buss και Barnes (1986) περιγράφουν δύο τύπους ομοιοτυπικού ζευγαρώματος: ειδικού τύπου ανομοιογένεια/ποικιλία [character-specific assortment] και χαρακτήρας-ειδική ανομοιογένεια/ποικιλία [cross-character assortment] (Eba, 1998). Ο τύπος χαρακτήρας-ειδική ανομοιογένεια/ποικιλία οδηγεί σε ένα «ζευγάρωμα» που βασίζεται στην ομοιογένεια/ταίριασμα πάνω σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (όπως για παράδειγμα πλούσιος άντρας/πλούσια γυναίκα). Όμως, η δια-χαρακτήρα ομοιοτυπία βασίζεται σε όμοια σε αξία άλλα διαφορετικά χαρακτηριστικά (για παράδειγμα, πλούσιος άντρας/όμορφη γυναίκα). Και τα δυο αντικατοπτρίζουν τη μη τυχαία φυσική ανθρώπινη επιλογή. Έτσι, αυτό δείχνει ότι τα άτομα δεν διαλέγουν ένα σύντροφο αδιακρίτως, αλλά μάλλον επιλέγουν ένα σύντροφο με παρόμοια ή συμπληρωματικά χαρακτηριστικά (Eba, 1998).

Υπάρχουν πολλές ενδείξεις που δείχνουν ότι υπάρχει «ειδικού-τύπου» ομοιοτυπία. Τα άτομα είναι πιθανό να παντρευτούν κάποιον με το ίδιο επίπεδο μόρφωσης, ευφυΐας, κοινωνικοοικονομικής θέσης και άλλες διαστάσεις προσωπικότητας (Buss and Barnes, 1986· Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993). Ο Douglas Kenrick και συνάδελφοί του (1993) υποθέτουν ότι τα άτομα συνάπτουν σχέσεις με ανθρώπους που έχουν παρόμοιες αξίες συντρόφου με τους ίδιους. Η αξία που έχει ένα άτομο ως σύντροφος είναι ο βαθμός κατά τον οποίο το άτομο κατέχει επιθυμητές ιδιότητες – π.χ. πλούτο, ομορφιά, ευφυΐα (Eba, 1998). Οι ερευνητές έλεγξαν αυτή την υπόθεση με ποικίλες διαδικασίες.

Άτομα ρωτήθηκαν να αναφέρουν τα ελάχιστα κριτήρια που απαιτούν από ένα σύντροφο για διαφορετικά επίπεδα σχέσεων (εφήμερες περιπέτειες, ραντεβού, γάμο). Επίσης οι ερωτώμενοι βαθμολόγησαν και τους εαυτούς τους για το πόσο θεωρούν ότι διαθέτουν αυτά τα ίδια τα χαρακτηριστικά. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, η αυτο-αντίληψη, αυτο-εκτίμηση των ερωτηθέντων συσχετιζόνταν με τα ελάχιστα κριτήρια των γυναικών όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που επιθυμούν να διαθέτουν οι ενδεχόμενοι σύντροφοί τους (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993).

Έτσι, οι γυναίκες προτιμούν να συνάπτουν σχέσεις με άτομα που έχουν παρόμοιες αξίες σε όλα τα επίπεδα σχέσεων. Οι ανταποκρίσεις των αντρών μόνο συσχετίζονται με τις αυτο-αντιλήψεις τους για σοβαρές σχέσεις, όπως σταθερές σχέσεις και γάμο. Με άλλα λόγια, οι άντρες προτιμούν να ζευγαρώνουν με άτομα που έχουν τις ίδιες αξίες για σοβαρές σχέσεις· όμως δεν θεωρούν σημαντικό να έχουν τις ίδιες αξίες οι γυναίκες που τους ενδιαφέρουν για περιστασιακές σχέσεις και είναι πρόθυμοι να συνάψουν ερωτικές σχέσεις με άτομα που είναι πολύ διαφορετικά από αυτούς (Regan, 1997). Ειδικά, αυτό αντικατοπτρίζει την αυτο-αντίληψη στην επιλογή συντρόφου. Εάν άτομα ζευγαρώνουν με άλλα που τους μοιάζουν, τότε οι αντιλήψεις των ατόμων για το βαθμό που μπορούν να κατέχουν αυτά τα ειδικά χαρακτηριστικά είναι καθοριστικές στην επιλογή συντρόφου. Για παράδειγμα, εάν ένας άντρας επιθυμεί να ζευγαρώσει με μια γυναίκα που κατέχει παρόμοιο βαθμό ευφυΐας, η επιλογή του συντρόφου θα κατευθυνθεί από το βαθμό ευφυΐας που θεωρεί ότι κατέχει. Συνεπώς, η αυτο-αντίληψη επηρεάζει την επιλογή συντρόφου (Eba, 1998).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Κοινωνικές πιέσεις για ομοφυλικό ζευγάρισμα: Γνωρίσματα που έχουν βαθμολογηθεί για ομοιότητα

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΒΑΘΜΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ			ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΒΑΘΜΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ	
			ΦΥΣΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ
ΘΡΗΣΚΕΙΑ	ΕΥΦΥΪΑ	ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΦΥΛΗ	ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΧΙΟΥΜΟΡ	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΗΓΕΣ	ΧΡΩΜΑ ΜΑΛΛΙΩΝ	ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ	ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΧΡΩΜΑ ΜΑΤΙΩΝ	ΕΥΦΥΪΑ
ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΓΙΑ ΣΕΞ	ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ	ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΓΑΜΟ	ΓΥΑΛΙΑ	ΧΙΟΥΜΟΡ

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ	ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΤΟΥ		ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
			ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
				ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Προσαρμογή: Πηγή Thiessen D., Young, R.K., & Delgado, M. (1997) *Social Pressures for assortative mating. Personality and Individual Differences* 22,157-164

1.3.3 Η Θεωρία του Φίλτρου [Filter's Theory]

Η θεωρία του Φίλτρου βασίζεται σε μια διαδοχή διαδικασιών φιλτραρίσματος κατά την επιλογή συντρόφου. Η πρώτη θεωρία προκύπτει από τους Kerchoff και Davis (1962), των οποίων η υπόθεση ήταν ότι μετά τον αρχικό προσεκτικό έλεγχο [screening] για «ομόγαμους» πολιτισμικές μεταβλητές, γίνεται και ένας περαιτέρω έλεγχος στη βάση των αξιών και τελικά της συμπληρωματικότητας των αναγκών (Parsons, 1997). Έτσι, ως αρχικό φίλτρο θεωρούμε την ανίχνευση ομοιοτήτων σε κοινωνικο-δημογραφικά γνωρίσματα, όπως η φυλή, η θρησκεία, η ηλικία, η κοινωνική τάξη. Αυτή η διαδικασία του φιλτραρίσματος περιορίζει τις επιλογές των ατόμων πριν αυτοί αρχίσουν εκ νέου να βγαίνουν προς άγραν συντρόφου. (Coh, 1993).

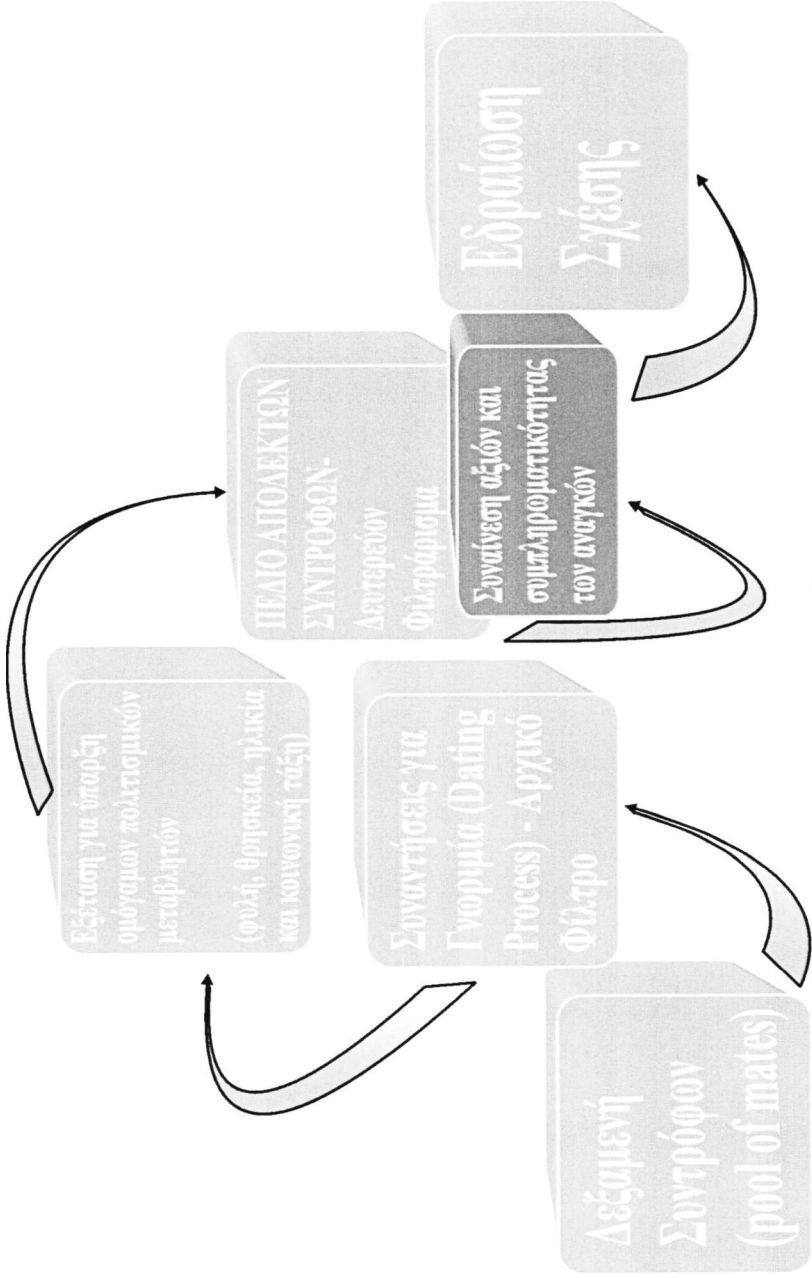
Από τη στιγμή που τα ζευγάρια έχουν περιοριστεί στο πεδίο των αποδεκτών συντρόφων με το να χρησιμοποιούν αυτές τις πολιτισμικές μεταβλητές, και εάν η σχέση συνεχιστεί, μια σειρά από άλλα πιο λεπτά φίλτρα λαμβάνει χώρα: η συναίνεση στις αξίες πρώτα και μετά η συμπληρωματικότητα των αναγκών (Coh, 1993). Η διαδικασία της συναίνεσης αξιών περιλαμβάνει τον εντοπισμό ομοιοτήτων σε κοινές συμπεριφορές και αξίες μεταξύ των συντρόφων, ενώ το τελικό φίλτρο αναφέρεται στη συμπληρωματικότητα των αναγκών (Parsons, 1997). Η συναίνεση των αξιών ίσως εξυπηρετεί σαν ένα φίλτρο για τα περισσότερα ζευγάρια που επιθυμούν βραχυπρόθεσμες σχέσεις. Όσο οι σχέσεις εξελίσσονται σε μακροχρόνιες (πάνω από δεκαοκτώ μήνες), επισημαίνεται συμβατικότητα αναγκών μεταξύ των συντρόφων (Parsons, 1997).

Συγκεκριμένα, σε μελέτη των Kerchoff και Davis (1962) στην οποία συμμετείχαν αρραβωνιασμένες γυναίκες ή εμπλεκόμενες σε σοβαρή σχέση, απάντησαν πως για μακροπρόθεσμες σχέσεις, η συμπληρωματικότητα των αναγκών ήταν σπουδαιότερη για την εξέλιξη της σχέσης, παρά η ομοιότητα αξιών. Οι δυο ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν ποικίλοι παράγοντες φιλτραρίσματος που λειτουργούν κατά

την επιλογή συντρόφου. Οι κοινωνικές μεταβλητές λειτουργούν σε ένα αρχικό και πιο πρώιμο στάδιο, αλλά οι αξίες και οι ανάγκες ήταν πιο λειτουργικές όσο η σχέση εξελισσόταν.

Δεν μπορεί να λεχθεί ότι υπάρχει μια αδιάσπαστη αλληλουχία από την ομοιότητα γνωρισμάτων μέσω της συναίνεσης των αξιών, στη συμπληρωματικότητα των αναγκών (Coh, 1993).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 Θεωρία του Φιλτραρίσματος

1.3.4 Συμπληρωματικότητα των αναγκών (Winch)

Η θεωρία των συμπληρωματικών συντρόφων είναι μία από τις πιο παλιές θεωρίες της επιλογής συντρόφου. Ο Winch (1958), κοινωνιολόγος-ερευνητής, που υποθέτει ότι τα αντίθετα ελκύονται, συμφωνεί με τη γενική κοινωνιολογική θέση, ότι η ομογαμία των κοινωνικών χαρακτηριστικών επηρεάζει την επιλογή συντρόφου για γάμο. Η θεωρία ξεκινά με την παρατήρηση, ότι, λόγω των πολιτισμικών επιρροών και ειδικά ανάμεσα στην αμερικανική μεσαία τάξη, ο γάμος βασίζεται στην αγάπη, και έτσι το φαινόμενο της έλξης που καλούμε αγάπη το μετράμε σε όρους συναισθηματικών αναγκών (Coh, 1993). Η αμοιβαία έλξη που υπάρχει σε μια δυαδική σχέση ερμηνεύεται με όρους αναγκών και των δυο συντρόφων και δημιουργεί την υπόθεση ότι οι ανάγκες των συντρόφων/εραστών είναι συμπληρωματικές (Raad and Doddema-Winsemius, 1991). Οι συμπληρωματικές ανάγκες αυτόματα οδηγούν σε έλξη.

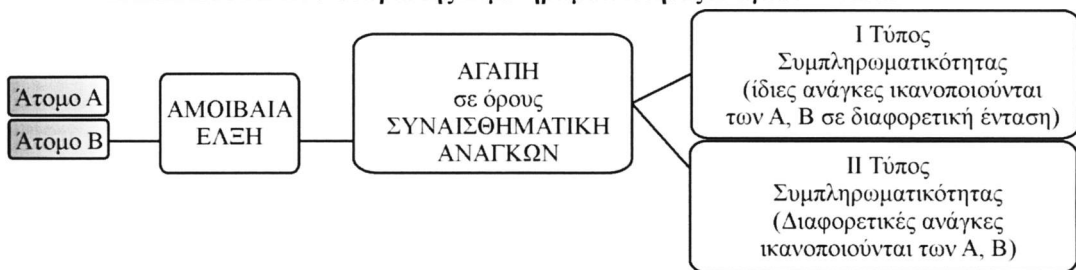
Σύμφωνα με τον Winch (1958) δύο ανάγκες είναι συμπληρωματικές, εάν η ίδια η ανάγκη ικανοποιείται από το άτομο Α και Β, αλλά σε πολύ διαφορετικό επίπεδο έντασης (σελ. 93). Για παράδειγμα, κάποιος που βρίσκεται σε πολύ υψηλό επίπεδο κυριαρχίας θα έπρεπε να ακολουθείται από κάποιον άλλο που βρίσκεται σε πολύ χαμηλό, κατ' αναλογία, επίπεδο (Raad and Doddema-Winsemius, 1991). Αυτό ονομάζεται Ι τύπος συμπληρωματικότητας. Εάν διαφορετικές ανάγκες ικανοποιούνται από το άτομο Α και Β, η σχέση μεταξύ των μελών του ζευγαριού θα είναι θετική ή αρνητική, ανάλογα με τις ανάγκες του ζευγαριού. Εάν ο ένας έχει υψηλό βαθμό ανάγκης για στοργή, τότε θα θέλει να έχει υψηλό βαθμό «επιθετικότητας». Η κατάσταση αυτή προϋποθέτει δύο διαφορετικές ανάγκες και ονομάζεται ΙΙ τύπος συμπληρωματικότητας (Coh, 1993).

Κριτική

Τα ερωτηματικά που τίθενται είναι κατά πόσον οι ανάγκες του ζευγαριού εκφράζονται σε συνειδητό επίπεδο. Αναλυτικότερα, ο Winch(1958) κατέληξε στο ότι κάποια άτομα γνωρίζουν συνειδητά τις ανάγκες που οδήγησαν στην επιλογή συντρόφου τους, ενώ άλλα όχι. Οι κοινωνικο-πολιτισμικές μεταβλητές είναι επίσης σημαντικές. Όμως αυτές δημιουργούν μόνο πιθανότητες επιλογής συντρόφου και δεν καθορίζουν την επιλογή συντρόφου για γάμο, αφού, σύμφωνα με τη θεωρία της Συμπληρωματικότητας των Αναγκών, η επιλογή γίνεται στη βάση των προσωπικών αναγκών που χρειάζεται να εκπληρωθούν.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί ο Winch επέλεξε συγκεκριμένο (δεκαπέντε) αριθμό αναγκών. Ένα εύλογο ερώτημα επίσης είναι ποια κριτήρια χρησιμοποιήθηκαν για να καθορίσουν το ποιες ανάγκες είναι συμπληρωματικές (Parsons, 1997). Η θεωρία αυτή επίσης δεν συμπεριέλαβε σημαντικές ανάγκες αξιολόγησης όπως είναι το σεξ και το φύλο, και στη βάση αυτή ασκήθηκε κριτική (Coh, 1993).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 Θεωρία της Συμπληρωματικότητας Αναγκών – Winch

1.3.5 Στάδια σχέσης και φίλτρα

Τα κυκλικά-αιτιατά θεωρητικά μοντέλα κάνουν λόγο για στάδια που αυξάνουν τη γνώση των ψυχολογικών προσανατολισμών των συντρόφων προς τα μοντέλα συμπεριφοράς που θα ακολουθήσουν. Νέες πληροφορίες για το σύντροφο ελέγχονται συνειδητά σε καθένα από τα στάδια, για να καθορίσουν εάν ο σύντροφος παραμένει ένας ελκυστικός υποψήφιος για μακροπρόθεσμη σχέση. Στο σημείο αυτό, εάν ο υποψήφιος θεωρείται αποδεκτός, η σχέση αυτή θα συνεχιστεί, αλλιώς θα τερματιστεί. Το μοντέλο του Τροχού Δέσμευσης [The Commitment – Wheel Model] και η Θεωρία Προγαμικής Δυαδικής Μορφοποίησης [Premarital Dyadic Formation Theory] συγκαταλέγονται στα κυκλικά-αιτιατά μοντέλα. Τα κυκλικά-αιτιατά μοντέλα είναι πιο ικανά να εξηγήσουν τη διαδικασία ανάπτυξης μιας δυναμικής σχέσης και σχέσης με διάρκεια

Μοντέλο Τροχού Δέσμευσης [Commitment - Wheel Model]

Σύμφωνα με τον Richard Clayton (1979), η επιλογή συντρόφου για γάμο δεν είναι κάτι που μπορεί να μείνει σιωπηλό. Είναι μια διαδικασία που ξεκινάει από τη φάση της εφηβείας μέχρις ότου το άτομο παντρευτεί. Η επιλογή, σύμφωνα με τον Clayton (1979), είναι «δεμένη» σε μια φυσιολογική διαδικασία ωριμότητας και στην επικράτηση των πολιτισμικών ορίων ηλικίας σε μια κοινωνία (σ. 324). Ο Clayton υποστηρίζει ότι η επιλογή συντρόφου γάμου είναι επίσης «δεμένη» με την επικράτηση της γενεαλογικής θεωρίας σε μια κοινωνία, στην οποία, όταν δύο άτομα

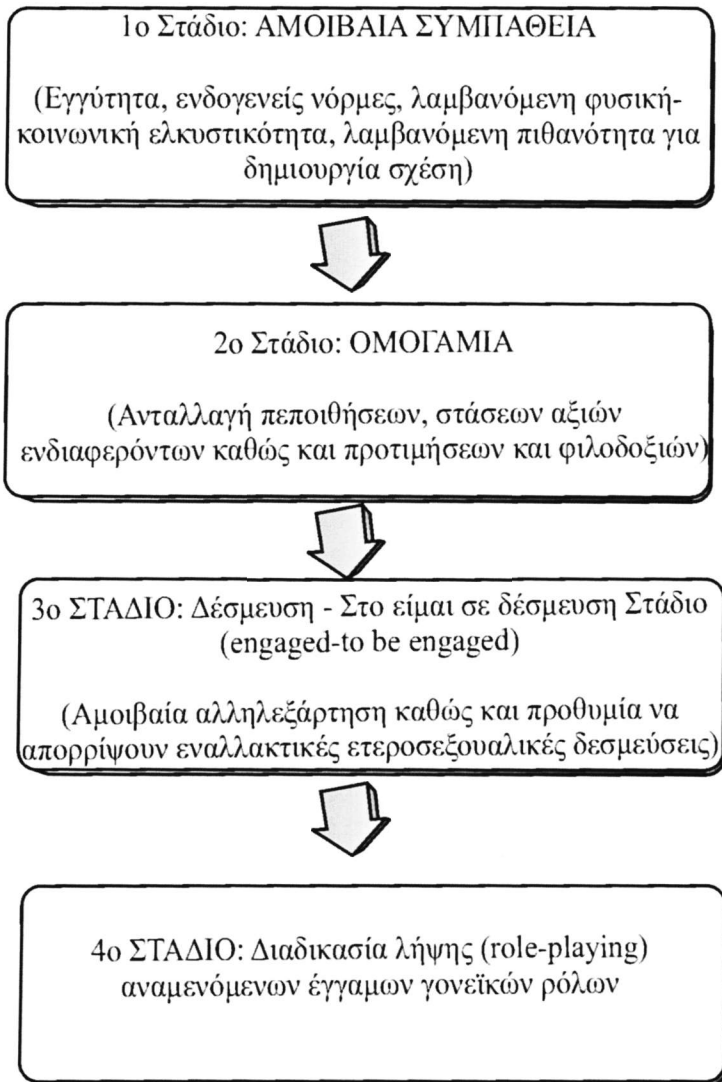
παντρεύονται συστήνουν μια ένωση η οποία επίσης αποτελεί σύνδεσμο για τις δύο οικογένειες απ' όπου προέρχονται και οι οποίες προηγουμένως δεν είχαν οιονδήποτε δεσμό. Επιπλέον, η επιλογή συντρόφου για γάμο είναι κάτι που συμβαίνει μεταξύ δύο ατόμων που περνούν από ποικίλα στάδια εμπειρίας, από το σημείο της μη δέσμευσης έως το στάδιο του γάμου.

Τα περισσότερα ζευγάρια που παντρεύονται έχουν την ευκαιρία να εδραιώσουν αμοιβαία συμπάθεια, ανακαλύπτοντας τι είναι για τον άλλο ενδιαφέρον σε φυσικό, κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο. Το πρώτο σημαντικό βήμα του μοντέλου του τροχού της δέσμευσης της επιλογής συντρόφου για γάμο καθορίζεται από παράγοντες όπως: α. Οι ενδογενείς νόρμες, β. εγγύτητα, γ. φυσική - κοινωνική ελκυστικότητα, και δ. Ευκαιρία για να εδραιώσει κανείς μια σχέση. Είναι αναγκαίο να επισημανθεί ότι η διαδικασία αυτή περιορίζεται στο πεδίο των προσοντούχων συντρόφων. Τα άτομα τείνουν να εδραιώνουν αμοιβαία συμπάθεια με ενδιαφέροντες ενδεχόμενους συντρόφους αρχικά, γιατί αυτοί σχεδόν ωθούνται να επιλέξουν ανάμεσα στα άτομα που ζουν σε εγγύτητα με αυτούς ή είναι ενδογαμικά και ομογαμικά παρόμοια με αυτούς, καθώς επίσης και ανάμεσα σε αυτά που είναι σχετικά ίσα σε φυσική και κοινωνική ελκυστικότητα (Clayton, 1979).

Εάν η πρώιμη εμπειρία των συναντήσεων γνωριμίας είναι ικανοποιητικές και η συμπάθεια συνεχιστεί και αναπτυχθεί με αμοιβαία αποκάλυψη προσωπικών πληροφοριών, οι πιθανότητες είναι αρκετά καλές στο να αναγνωρίσουν και να επισημάνουν και τα δύο άτομα τις ομοιότητες που υπάρχουν μεταξύ τους. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου, λαμβάνει χώρα μια ανταλλαγή πεποιθήσεων, στάσεων και προσανατολισμού, αξιών, ενδιαφερόντων, προτιμήσεων και φιλοδοξιών. Οι ενδεχόμενοι σύντροφοι που συνεχίζουν αυτή την ανταλλαγή, πέρα από αυτό το στάδιο, θα έχουν βιώσει την αξία της ομογαμίας που έχει προτείνει ο Murstein (1970). Στο επόμενο στάδιο, και τα δύο άτομα αναγνωρίζουν το συναίσθημα της αμοιβαίας εξάρτησης και είναι πρόθυμα να απορρίψουν εναλλακτικές ετεροσεξουαλικές δεσμεύσεις. Αυτό είναι το «δέσμευση-στο-να-είμαι-σε-δέσμευση» στάδιο [engaged-to be engaged] μιας σχέσης. Και οι δύο σύντροφοι θα αρχίσουν να ενώνονται πιο βαθιά, σε τέτοιο βαθμό που θα είναι παρόμοιοι σε όρους αξιών και στόχων. Αυτή η αμοιβαία αλληλεξάρτηση/δέσμευση αυξάνει τη φυσική και σεξουαλική αλληλεπίδραση ανάμεσα στο ζευγάρι. Το τελευταίο στάδιο είναι η διαδικασία των αναμενόμενων γονεϊκών ρόλων. Από τη στιγμή που το ζευγάρι έχει

αναγνωρίσει ότι ο καθένας είναι ικανός στο να ικανοποιήσει τις ανάγκες του άλλου, θα μπει στη διαδικασία να παίζει τους αναμενόμενους ρόλους του γάμου. Έτσι, κάνουν τη δέσμευσή τους δημόσια και ανακοινώνουν την πρόθεσή τους να παντρευτούν.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8 Τα στάδια στη Θεωρία του Τροχού της Δέσμευσης

Προγαμιαία Δυαδική Μορφοποίηση [Premarital Dyadic Formation Theory]

Σύμφωνα με τον Robert Lewis (1973) και τη Θεωρία της Προγαμιαίας Δυαδικής Μορφοποίησης, τα ζευγάρια προχωρούν από τις συναντήσεις γνωριμίας στο δεσμό με τα εξής επιμέρους στάδια και διαδικασίες:

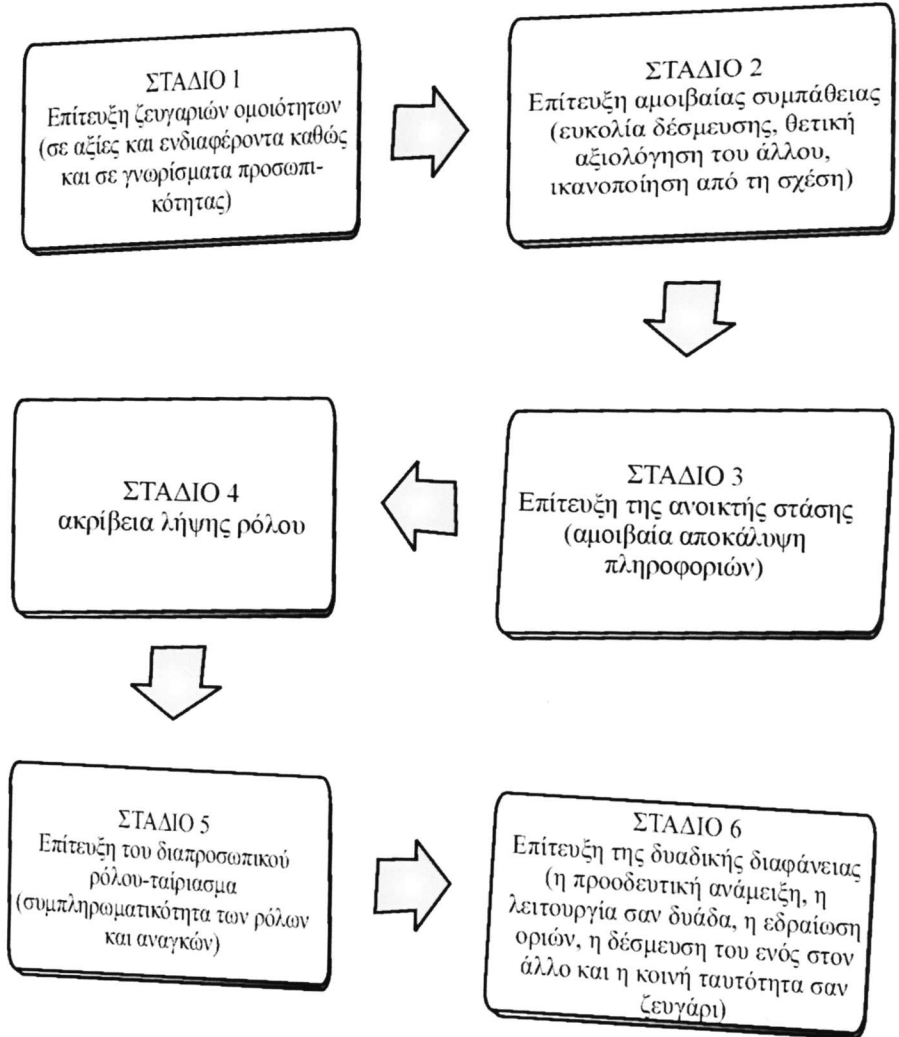
Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την επίτευξη ζευγαριών με ομοιότητα σε κοινωνικο-πολιτισμικό υπόβαθρο, αξίες, ενδιαφέροντα και προσωπικότητα. Σε δεύτερο επίπεδο, το ζευγάρι επιτυγχάνει αμοιβαία συμπάθεια (η οποία διαφαίνεται από την ευκολία της δέσμευσης), θετική αξιολόγηση του άλλου (ικανοποίηση που πηγάζει από τη σχέση) και επιβεβαίωση της αξίας του εαυτού από το άλλο μέλος. Έτσι, το ζευγάρι θα μεταβεί στο τρίτο στάδιο, δηλαδή στην επίτευξη της ανοιχτής στάσης ανάμεσά τους μέσα από αμοιβαία αποκάλυψη πληροφοριών. Οι επόμενες διαδικασίες περιλαμβάνουν την επίτευξη της λήψης ρόλου, η οποία ακολουθείται από το συνταίριασμα του ρόλου που ο κάθε σύντροφος καλείται να υιοθετήσει στη δυαδική του σχέση. Ως απόδειξη θεωρείται η παρατηρούμενη ομοιότητα των προσωπικοτήτων, η συμπληρωματικότητα των ρόλων και αναγκών. Απόρροια αυτής της διαδικασίας είναι η επίτευξη της δυαδικής διαφάνειας, όπου εκπληρώνονται οι επιμέρους στόχοι, ανάμεσα στους οποίους η προοδευτική ανάμειξη, η λειτουργία ως δυάδα, η εδραίωση ορίων, η δέσμευση του ενός προς στον άλλο και η κοινή ταυτότητα ως ζευγάρι.

Η αρχή που δίδει τη θεωρία του Lewis (1973) είναι ότι η επιτυχία για μια δοσμένη πρόοδο εξαρτάται από την επιτυχή πλήρωση των στόχων. Έτσι, το ζευγάρι που επιτυχώς έχει κατορθώσει το πρώτο στάδιο (την πεποίθηση της ομοιότητας), ίσως αναμένεται αργότερα να επιτύχει μεγαλύτερη συμπάθεια του ενός μέλους προς το άλλο και έτσι να μεταβεί στο δεύτερο στάδιο, σε σύγκριση με ζευγάρια που δεν έχουν επιτύχει το πρώτο στάδιο. Κατά τη διάρκεια μιας επιτυχημένης σχέσης, όλα αυτά τα στάδια και οι διαδικασίες λειτουργούν σε κάποιο βαθμό, αλλά υπάρχει μια αισιόδοξη περίοδος λειτουργίας για καθεμιά από τις διαδικασίες (Murstein, 1980).

Ο Lewis θεωρήθηκε ότι συμβάλλει στην επιλογή συντρόφου, γιατί ήταν μια θετική κίνηση, σύμφωνα με τον Murstein (1980), «μακριά από τις μονολιθικές προσεγγίσεις απλών αρχών, όπως της ομογαμίας και της συμπληρωματικότητας των αναγκών,

στην πεποίθηση των ποικίλων καθορισμένων παραγόντων σε σχέση με τις επιλογές συντρόφου» (σελ. 788).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 Θεωρία της Προγραμμαίας Δυαδικής Μορφοποίησης

1.4 Θεωρίες δεσμού και επιλογή συντρόφου

Σύμφωνα με τη θεωρία της ιστορίας της ζωής του ανθρώπου (Stearns, 1992), οι οργανισμοί διαθέτουν πηγές που προορίζονται για την ικανοποίηση των διάφορων εξελικτικών προκλήσεων, όπως είναι η επιβίωση, η ανάπτυξη, το ζευγάριωμα με σκοπό την αναπαραγωγή, καθώς και την απαραίτητη γονεϊκή επένδυση, εφόσον τα ανθρώπινα έμβρυα από τη φύση τους είναι ανίκανα να επιβιώσουν δίχως την ύπαρξη αγάπης και γονεϊκής επένδυσης από την πλευρά των κηδεμόνων τους (Schmitt, 2005). Η θεωρία του Bowlby (1969) συμπληρώνει τον Δαρβίνο προσφέροντας τη βάση για τη δημιουργία ενός νέου μοντέλου ζευγαρώματος, όπου ο δεσμός προσκόλλησης παίζει σημαντικό ρόλο στην ικανοποίηση τριών προσαρμοστικών προκλήσεων που το ανθρώπινο είδος έχει προοριστεί να επιτύχει (Parsons, 1997).

Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν ζευγαρώνουν απλά για να αναπαραχθούν, αλλά παραμένουν με τους αναπαραγωγικούς τους συντρόφους για ένα διάστημα αρκετών χρόνων ή για μια ζωή, και είναι ένα γεγονός το οποίο κάθε θεωρία που πραγματεύεται την επιλογή συντρόφου πρέπει να λάβει υπόψη (Hazan and Diamond, 2000). Οι κοινωνικο-δομικές και οι ψυχολογικές θεωρίες δεν θεωρούν την αναπαραγωγή ως το μοναδικό κίνητρο για ένα άτομο ώστε να συνάψει σχέση. Είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη ιστορικοί, αναπτυξιακοί, πολιτισμικοί και περιστασιακοί παράγοντες, για να κατανοηθεί και να εξηγηθεί η συμπεριφορά ζευγαρώματος. Η θεωρία της ενήλικης προσκόλλησης εξετάζει το οικογενειακό περιβάλλον ως παράγοντα επίδρασης στο είδος προσκόλλησης που θα αναπτύξει το άτομο καθώς και στη στάση κοινωνιοσεξουαλικότητας που θα επιδείξει.

Με βάση αυτήν την άποψη οι ψυχολογικές προσαρμογές είναι ευαίσθητες στο τοπικό περιβάλλον. Επηρεάζουν τις στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας και τις συμπεριφορές των ατόμων με άξονα την προσαρμογή, παρότι ότι οι αιτιατοί μηχανισμοί πρωταρχικά εκπηγάζονται εντός της οικογένειας. Αναλυτικότερα, υποθέτουμε ότι συγκεκριμένες εμπειρίες κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας παίζουν ρόλο στην ανάπτυξη στρατηγικών ανθρώπινου ζευγαρώματος. Όλα τα παιδιά διαθέτουν το ενδεχόμενο για μη-περιορισμένη ή περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα.

Ανάπτυξη δεσμού προσκόλλησης στη βρεφική ηλικία

Η Θεωρία Προσκόλλησης αναπτύχθηκε από τον John Bowlby (1969), για να εξηγήσει το στενό συναισθηματικό δεσμό που αναπτύσσεται μεταξύ του βρέφους και του κύριου προσώπου που το φροντίζει, που είναι συνήθως η μητέρα. Μεταξύ τους αναπτύσσεται μια συντονισμένη σχέση αλληλεπίδρασης, όπου το βρέφος εξαρτάται από τη μητέρα του για την επιβίωσή του και η μητέρα, από την πλευρά της, προσπαθεί να είναι διαθέσιμη ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του, όταν αυτό χρειάζεται (Geher, 2000). Η αλληλεπίδραση αυτή σταδιακά ενδυναμώνεται και μετά τους 6-8 μήνες εξελίσσεται σε δεσμό προσκόλλησης (Hazan and Diamond, 2000).

Τύπος προσκόλλησης κατά τη βρεφική ηλικία και επίδρασή της στη μελλοντική διαδικασία επιλογής συντρόφου

Τα βρέφη εκδηλώνουν διαφορές στο πώς εκφράζουν και χειρίζονται το «άγχος του αποχωρισμού», ανάλογα με τον τύπο προσκόλλησης που έχουν αναπτύξει με τους πρωταρχικούς παρόχους φροντίδας. Υπάρχουν τρεις τύποι προσκόλλησης: η αγχώδης/αμφιθυμική, αγχώδης/αποφεύγουσα και ασφαλής προσκόλληση (Tolmacz, 2004). Η μητέρα –ο πρωταρχικός φορέας φροντίδας– αποτελεί για το βρέφος φιγούρα προσκόλλησης και λειτουργεί ως δικλείδα ασφαλείας και προστασίας, παρέχοντάς του φροντίδα και αγάπη όταν χρειάζεται και παράλληλα απαλλάσσοντάς το από τη δυσάρεστη εμπειρία του άγχους. Έτσι, το παρακινεί να εξερευνά και να δραστηριοποιείται για όσο χρόνο βρίσκεται μακριά της (Diamond, 2004). Στη Θεωρία Προσκόλλησης δόθηκε καινούρια τροπή, όταν οι Cindy Hazan και Philip Shaver (1987) υπέθεσαν ότι τα διαφορετικά στιλ/τύποι προσκόλλησης που αναπτύσσουν τα βρέφη με τους κηδεμόνες τους επιδρούν αργότερα, στην ενηλικίωσή τους, κατά τις πρώτες ρομαντικές σχέσεις τους.

Η θεωρία αυτή προτείνει ότι ο τύπος προσκόλλησης που αναπτύσσει ένα άτομο ως βρέφος συνδέεται με ένα σύστημα σεξουαλικής συμπεριφοράς που θα αναπτύξει ως ενήλικος (Hazan and Diamond, 2000). Το σύστημα αυτό στηρίζεται σε εσωτερικώς καλλιεργημένα γνωστικά μοντέλα. Ο Bowlby (1969, 1988) εκτενέστερα αναφέρεται σε δύο αλληλεξαρτώμενα μοντέλα που λειτουργούν ταυτόχρονα: το «μοντέλο του εαυτού», το οποίο σχετίζεται με την αυτο-εικόνα που έχει αναπτύξει το έμβρυο για το εάν είναι άξιο να λαμβάνει αγάπη και φροντίδα από τη φιγούρα προσκόλλησής του

(τη μητέρα), και το «μοντέλο των άλλων», το οποίο περιλαμβάνει προσδοκίες του βρέφους για το «πρότυπο προσκόλλησης», που στόχο έχει να ελέγχει αν αυτό δείχνει την επαρκή διαθεσιμότητα ώστε να καλύψει τις ανάγκες του (Diamond, 2004). Οι εσωτερικές αυτές αναπαραστάσεις συνεχίζουν να λειτουργούν και να ακολουθούν τα βρέφη κατά την ενήλικη ζωή τους, κατευθύνοντας συναισθήματα και αντιλήψεις που συνδέονται με το τι αυτοί «θεωρούν σημαντικό σε έναν υποψήφιο σύντροφο» και το πώς επιθυμούν να συνδέονται μαζί του (Collins and Read, 1994).

Ωστόσο, τα μοντέλα εργασίας περιλαμβάνουν και διαδικασίες οι οποίες όμως λειτουργούν κυρίως «έξω» από τη σφαίρα του συνειδητού και έχουν σχέση με τις εμπειρίες του ατόμου με τις πρωταρχικές φιγούρες προσκόλλησης (Hazan and Zeifman, 1998). Επαγωγικά, οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν ότι η διαδικασία της επιλογής συντρόφων ενδέχεται να αποτελείται και από ασυνείδητα «μέρη» που επηρεάζουν την πραγματική επιλογή ενός ρομαντικού ή σεξουαλικού συντρόφου και ότι έχουν τις ρίζες τους στον τύπο προσκόλλησης που ανέπτυξαν κατά την εμβρυϊκή τους ηλικία (Tolmacz, 2004). Παρ' όλ' αυτά, ο μηχανισμός προσκόλλησης θα μπορούσε να αποτελέσει αιτιατό μηχανισμό για την επιλογή ενός συντρόφου καθώς και τον αποκλεισμό των άλλων υποψήφιων (Diamond, 2004).

Τύπος προσκόλλησης κατά τη βρεφική ηλικία και η επίδρασή της στην αξιολόγηση εαυτού και στο επίπεδο συμβιβασμού κατά την επιλογή συντρόφου

Αυτό που ισχύει στην πραγματικότητα βέβαια είναι ότι ένα άτομο μπορεί μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις να αποκτήσει αυτό που ορίζει ως το «ιδανικό» του ταίρι. Γι' αυτό και τις περισσότερες φορές είναι πιθανό να πρέπει να συμβιβαστεί με κάποια γνωρίσματα που επιθυμεί να διαθέτει ένας υποψήφιος σύντροφος (Tolmacz, 2004). Η θεωρία προσκόλλησης αποτελεί ένα χρήσιμο ερμηνευτικό πλαίσιο για τη διαδικασία επιλογής συντρόφου, προσφέροντας πιθανές εξηγήσεις για τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο ποια γνωρίσματα αρχικά επιθυμούν τα άτομα να κατέχουν οι υποψήφιοι σύντροφοί τους και στις ιδιότητές τους κατά την πραγματική επιλογή (Collins and Read, 1990). Κατά συνέπεια, το θεωρητικό αυτό πρίσμα προσφέρει εξήγηση ως προς το γιατί τα άτομα δεν συμβιβάζονται στον ίδιο βαθμό όταν αποφασίζουν να επιλέξουν ένα σύντροφο που απέχει από αυτό που θεωρούν «ιδανικό» ταίρι για μακροπρόθεσμες ρομαντικές σχέσεις. Ευρήματα όπως αυτά που προέκυψαν από έρευνα του Tolmacz (2004), στην οποία συμμετείχαν έντεκα singles (μη

δεσμευμένοι) φοιτητές (άντρες), έδειξαν ότι υπάρχει συσχετισμός μεταξύ διαφορετικών τύπων προσκόλλησης ενός ατόμου και του βαθμού προθυμίας να συμβιβαστεί στα γνωρίσματα που αναζητά σε έναν υποψήφιο σύντροφο (Bartholomew and Horowitz, 1991).

Όπως ήταν αναμενόμενο, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με αγχώδη/αμφιθυμική προσκόλληση επιδεικνύουν μικρότερη προθυμία συμβιβασμού από τα άτομα που έχουν ασφαλή προσκόλληση ή αγχώδη/αποφεύγουσα προσκόλληση (Tolmacz, 2004). Αυτό συμβαίνει γιατί, υποθετικά, τα άτομα που παρουσιάζουν αγχώδη-αμφιθυμικό τύπο προσκόλλησης χαρακτηρίζονται από σχετικά χαμηλή αυτοπεποίθηση και έχουν την τάση να λαμβάνουν τις καταστάσεις ως απειλητικές, μη αναστρέψιμες και ανεξέλεγκτες (Collins and Read, 1990· Shaver and Hazan, 1993). Ως αποτέλεσμα, για τα άτομα με αγχώδη/αμφιθυμική προσκόλληση, ο σύντροφος έχει το ρόλο αφενός «υποψήφιου σωτήρα», αλλά ταυτόχρονα λειτουργεί και ως «αντικείμενο» που είναι πιθανόν να τους απογοητεύσει και να τους πληγώσει. Γι' αυτό και τα άτομα αυτά καταλήγουν να είναι πολύ επιλεκτικά σε ό,τι αφορά τους ενδεχόμενους συντρόφους τους (Schmitt, 2005). Από την άλλη, άτομα με «αγχώδη/απωθητικό» στιλ προσκόλλησης τείνουν να έχουν μια υπερτιμημένη εικόνα για τον εαυτό τους, η οποία μεγεθύνεται περισσότερο σε καταστάσεις «κρίσης» (Mikulineer and Florian, 1998). Επιπροσθέτως, αυτά τα άτομα έχουν αναπτύξει εσωτερικώς καλλιεργημένα γνωστικά μοντέλα, σύμφωνα με τα οποία οι άνθρωποι θεωρούνται αναξιόπιστοι και απειλητικοί γι' αυτό και πρέπει να αντιμετωπίζονται με δυσπιστία. Κατά συνέπεια τα άτομα με αγχώδη/απωθητικό στιλ δεν βασίζονται σε άλλους ούτε επενδύουν στη σχέση τους (Tolmacz, 2004). Η τάση που έχουν να απαξιώνουν τους άλλους έχει ως απόρροια την προδιάθεση να ελαχιστοποιούν τα οφέλη που προκύπτουν από μια σχέση με δέσμευση και μακρύ ορίζοντα. Τα άτομα αυτά δεν αναμένουν να συναντήσουν κάποιον που πραγματικά θα συνδεθούν βαθιά μαζί του και έτσι δείχνουν μεγαλύτερη προθυμία να συμβιβαστούν απ' ό,τι τα αγχώδη-διφορούμενα άτομα.

Τύπος προσκόλλησης κατά τη βρεφική ηλικία και η επίδρασή της στην κοινωνιοσεξουαλικότητα (προσανατολισμός προς βραχυχρόνιο ζευγάρισμα)

Εάν κάποιος θέλει να γνωρίσει την πιο αναπαραγωγικά «προνομιούχα» στρατηγική ζευγαρώματος για κάθε είδος, ένας ασφαλής τρόπος να το διαπιστώσει είναι απλά να παρατηρήσει το φυσιολογικό τρόπο ζωής των μελών εκάστου είδους.

Οι άντρες (σε αντίθεση με τα αρσενικά που ανήκουν στην κατηγορία των θηλαστικών του ζωικού βασιλείου), τείνουν να δημιουργούν με τις συντρόφους τους μακροχρόνιους δεσμούς που μπορεί να διαρκέσουν έως τέλους ζωής, φαινόμενο που δεν συνηθίζεται σε άλλα θηλαστικά. Η πλειονότητα των αντρών υιοθετεί αποκλειστικά βραχυπρόθεσμες στρατηγικές χωρίς γονεϊκή επένδυση, επειδή είναι επωφελές για αυτούς να επενδύουν αποκλειστικά στην προσπάθεια ζευγαρώματος με μοναδικό σκοπό την αναπαραγωγή (Krugger, 2008). Με δεδομένο ότι οι άνθρωποι είναι μονογαμικοί, φαίνεται λογικό να αναμένεται ότι ένα υψηλά εμπλεκόμενο σύστημα προσκόλλησης θα διαδραμάτιζε καταλυτικό ρόλο στη φυσιολογική ανάπτυξη τάσεων μακροπρόθεσμου ζευγαρώματος (Tolmacz, 2004). Κατά συνέπεια, ο μηχανισμός προσκόλλησης προτείνεται ότι είναι «λειτουργικός» για τους δεσμούς που αναπτύσσονται μεταξύ των αναπαραγωγικών συντρόφων, εφόσον έχει οφέλη για τα άτομα που εμπλέκονται σε όρους αναπαραγωγικής επιτυχίας (Schmitt et al., 2001).

Οι Jay Belsky, Lawrence Steinberg και Patricia Draper (1991) έχουν προτείνει ότι η διαδικασία προσκόλλησης είναι ένας εμπλεκόμενος ψυχολογικός μηχανισμός που χρησιμοποιείται για να αξιολογήσει συνθήκες ζωής και την κατάλληλη αναπαραγωγική στρατηγική σε ένα περιβάλλον. Γι' αυτό το λόγο, πολλοί ερευνητές, στηριζόμενοι στη θεωρία του Bowlby (1979), ότι το σύστημα προσκόλλησης είναι προσαρμοστικό από τη γέννηση του ατόμου μέχρι το θάνατο, εφάρμοσαν τις αρχές της θεωρίας αυτής ως εναλλακτική οργανωτική αρχή για τις ρομαντικές σχέσεις και τις προτιμήσεις συντρόφων (Chappell and Davis, 1998· Latty-Mann and Davis, 1996).

Ασφαλής Προσκόλληση και τάση για μακροχρόνιες σχέσεις / τάσεις πολύ περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας

Τα άτομα που είναι περισσότερη ασφαλής συναισθηματικά, αναπτύσσουν μια πιο επενδύουσα αναπαραγωγική στρατηγική στην ενηλικίωση (περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα).

Ο ασφαλής δεσμός προσκόλλησης είναι αναπαραγωγικά ο πιο επωφελής. Αυτός ο τύπος προσκόλλησης έχει συσχετιστεί περισσότερο με δέσμευση, εμπιστοσύνη και

ικανοποίηση μέσα στη σχέση (Hazan and Diamond, 2000). Επιπλέον, άτομα με ασφαλή προσκόλληση είναι πιο πιθανό να περιγράψουν τις κύριες ενήλικες ρομαντικές σχέσεις ως ευτυχισμένες, φιλικές και αξιόπιστες και υιοθετούν συμπεριφορές που παραπέμπουν σε περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, συνάπτοντας λιγότερες ή μεγαλύτερες σε διάρκεια σχέσεις από αυτά που είναι ανασφαλώς προσκολλημένα (Kruger, 2008). Επιπλέον, η έρευνα έχει δείξει ότι άτομα, ανεξαρτήτως φύλου, όταν ρωτηθήκαν να διαλέξουν ανάμεσα σε άτομα με ασφαλή ή ανασφαλή προσκόλληση, έτειναν να επιλέγουν ασφαλή άτομα ως πρώτους επιλογή ρομαντικού συντρόφου (Collins and Read, 1990). Η προσκόλληση γενικά είναι σταθερή στις προτιμήσεις των συντρόφων και αξιολογείται υψηλότερα από τη φυσική εμφάνιση και την κοινωνική θέση στις προτιμήσεις αντρών και γυναικών για μακροχρόνιους συντρόφους (Schmitt et al., 2001). Έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με την ανθρώπινη έλξη των συντρόφων, όπως αυτή, απέδειξαν ότι γνωρίσματα που συμπεριλαμβάνονται στη λίστα με τα υψηλά επιθυμητά γνωρίσματα σε ένα ταίρι (αξιοπιστία, ζεστασιά, χαμηλό επίπεδο άγχους και ασφάλεια) είναι αντιπροσωπευτικά γνωρίσματα που καταδεικνύουν ένα άτομο με ασφαλή προσκόλληση (Tolmacz, 2004).

Όπως προαναφέραμε, τα άτομα με ασφαλή προσκόλληση θεωρούνται ως «ζεστά», «ανοιχτά» και υποστηρικτικά στις σχέσεις τους (Chappell and Davis, 1998). Αυτό συμβαίνει γιατί τα άτομα αυτά έχουν αναπτυγμένα τα εσωτερικώς καλλιεργημένα γνωστικά μοντέλα, που χαρακτηρίζονται από μια θετική αντίληψη του μοντέλου του «εαυτού» και των «άλλων». Τα άτομα αυτά διαθέτουν επιθυμητά κοινωνικά χαρακτηριστικά, όπως ευγένεια, κατανόηση, ευφυΐα, φιλοδοξία, που συντελούν στην κοινωνική επιτυχία (Buss and Barnes, 1986 · Hazan and Diamond, 2000). Επιπλέον, έχουν αυτοπεποίθηση και αναπτυγμένη ικανότητα να ελέγξουν τα συναισθήματά τους και έτσι να διαχειριστούν καταστάσεις «κρίσης» (Schmitt et al., 2001).

Θα μπορούσαμε έτσι να κατατάξουμε τους συντρόφους με ασφαλή τύπο προσκόλλησης στους ιδανικούς, αφού «ιδανικός» σύντροφος θεωρείται εκείνος που διαθέτει όλα εκείνα τα γνωρίσματα που τον κατατάσσουν σε μια καλή «φιγούρα» προσκόλλησης (Schmitt et al., 2001). Σύμφωνα με έρευνα του Graziano και των συναδέλφων του (1993), ανάμεσα στα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν ότι όταν οι γυναίκες δέχονται «πίεση» να διαλέξουν κάποιον, τότε προτιμούν έναν «καλό»

άντρα. Στην πραγματικότητα, η συγκαταβατικότητα ήταν τρεις φορές δυνατή, όπως η κυριαρχία στα χαρακτηριστικά από τα οποία ελκύονται οι γυναίκες (Tolmacz, 2004).

Ανασφαλής Προσκόλληση και τάση προς βραχυχρόνιες σχέσεις / τάσεις μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας

Η Θεωρία Προσκόλλησης προτείνει ότι άτομα με ανασφαλή προσκόλληση τείνουν να εμπλέκονται σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις, ενώ με ασφαλή προσκόλληση σε μακροχρόνιους δεσμούς (Read, 1990). Σύμφωνα με αυτό το θεωρητικό πρίσμα, οι βραχυπρόθεσμες σχέσεις κρίνονται ως κατώτερες αναπαραγωγικές στρατηγικές και λιγότερο προσαρμοστικές σε σχέση με τις σταθερές μακροχρόνιες στρατηγικές (Belsky, 1999· Buss, 1997· Chisholm, 1996· Schmitt et al., 2001).

Παραλλαγές στην προσκόλληση η οποία αναπτύσσεται από το δεσμό παιδιού και πρωταρχικού φορέα φροντίδας φαίνεται να επιδρούν στη διαμόρφωση της ενήλικης προσωπικότητας του παιδιού, με τρόπους που επηρεάζουν βαθιά τις στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας που θα υιοθετήσει και τις σχέσεις στις οποίες θα εμπλακεί αργότερα. Παιδιά που αποτυγχάνουν να αναπτύξουν ασφαλή προσκόλληση πάσχουν από πολλούς τύπους προβλημάτων προσωπικότητας, όπως χαμηλή κοινωνικότητα, φτωχότερες σχέσεις με τους συνομηλίκους τους, εκδήλωση περισσότερων συμπτωμάτων κακής διαχείρισης θυμού και φτωχότερο συμπεριφοριστικό αυτοέλεγχο (Greenberg, 1999). Έτσι, μη ανασφαλής προσκόλληση είναι μια ανταπόκριση σε περιβαλλοντικά σημάδια όπου οι μακροχρόνιες μονογαμικές σχέσεις δεν είναι μια ζωτική κοινωνική στρατηγική, αφού το παιδί μεγαλώνει σε ένα στρεσογόνο ή επικίνδυνο περιβάλλον. Ανάμεσα σε αυτούς που ανέφεραν την επιθυμία τους για εκατό ή παραπάνω μελλοντικούς σεξουαλικούς συντρόφους, οι Miller και Fishkin (1997) βρήκαν ότι οι περισσότεροι ήταν μη ασφαλείς προσκολλημένοι, ιδιαίτερα στον πατέρα τους.

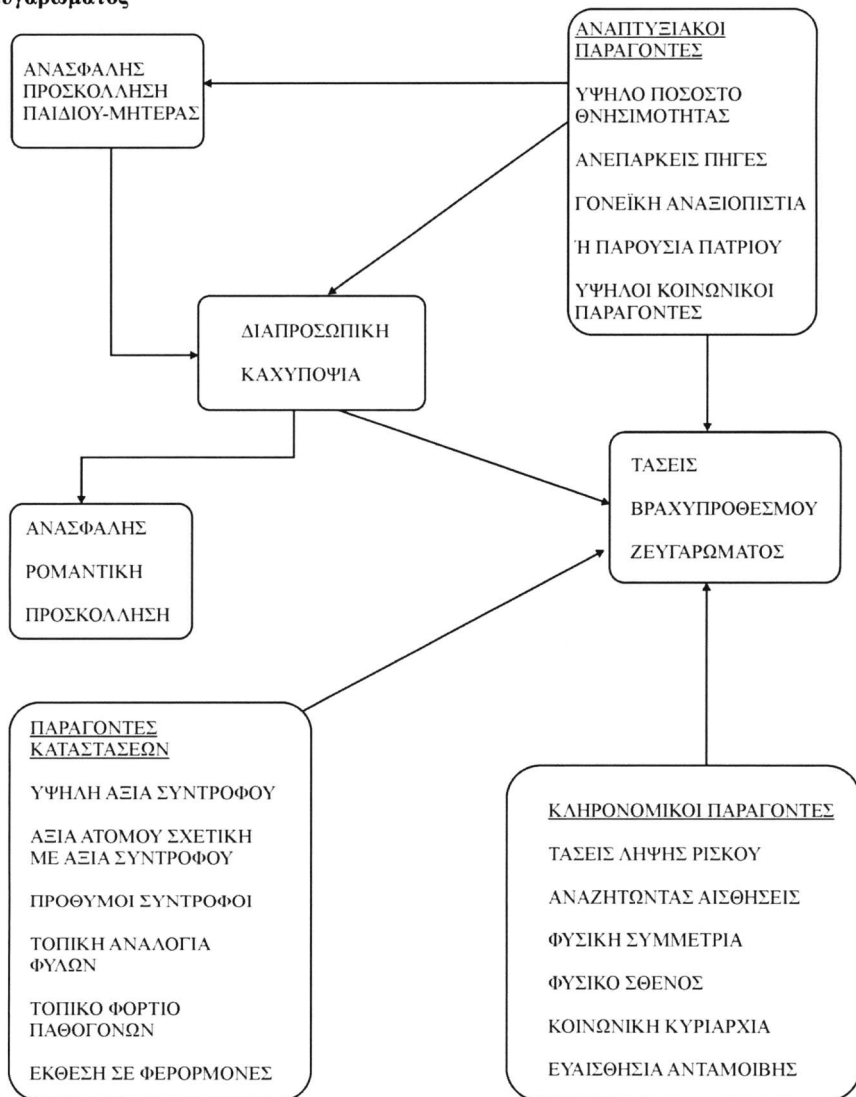
Η πρώιμη παιδική ηλικία είναι περισσότερο πιθανό να χαρακτηριστεί από ψυχολογικό στρες, λόγω των περιορισμένων ικανοτήτων ή προσοχής από μέρους των γονιών, οδηγώντας σε είδη μη ασφαλούς προσκόλλησης, στάσεις μη περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας και βραχυχρόνιες στρατηγικές ζευγαρώματος (Belsky, Steinberg and Draper, 1991). Οι γυναίκες που μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον με απουσία πατέρα παρουσιάζουν σοβαρό κίνδυνο για ανασφαλή προσκόλληση και δείχνουν πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, όπως επίσης και έλλειψη

ενδιαφέροντος ή ικανότητας να συνάψουν και/ή να διατηρήσουν μακροχρόνιες μονογαμικές σχέσεις (Kluger, 2008). Οι γυναίκες που αναπτύσσουν ανασφαλή προσκόλληση, ειδικά αυτές που αξιολογούν αρνητικά τον εαυτό τους και τους άλλους (φοβική προσκόλληση), είναι πιθανότερο απ' ό,τι οι γυναίκες με ασφαλή προσκόλληση να θεωρούν ως επιθυμητούς συντρόφους για βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες σχέσεις άντρες με γνωρίσματα που σηματοδοτούν στρατηγικές βραχυχρόνιου ζευγαρώματος (Tolmacz, 2004).

Σύμφωνα με τον Bowlby (1969, 1982), τα αρνητικά εσωτερικώς καλλιεργημένα μοντέλα λειτουργούν ως ισχυρές γνωστικές δομές στα άτομα με ανασφαλή προσκόλληση, παρουσιάζοντας ιδιότητες που συνδέονται με την αρνητική αξιολόγηση εαυτού και που συναντάμε σε μη «προσαρμοστικές» προσωπικότητες. Ανάμεσα σε αυτές τις ιδιότητες συγκαταλέγεται μια σχετικά μόνιμη έλλειψη της αυτο-αξίας, άγχος για μια ενδεχόμενη εγκατάλειψη, αποφυγή αναζήτησης κοντινής επαφής και τάση προς κοινωνική απομόνωση (Schmitt et al., 2003). Οι ιδιότητες αυτές επηρεάζουν, όπως είναι φυσικό, και τη συμπεριφορά ζευγαρώματος, και συγκεκριμένα το βαθμό στον οποίο θα αναπτυχθεί εμπιστοσύνη, οικειότητα και εγγύτητα στις ρομαντικές σχέσεις (Ainsworth, 1991).

Αναλυτικότερα, τα άτομα αυτά εκδηλώνουν τάσεις πολύ μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας, υιοθετώντας συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν το βραχυπρόθεσμο ζευγάρι, όπως τάση να αναζητούν ερωτικές περιπέτειες της μιας βραδιάς, ο μεγάλος αριθμός σεξουαλικών συντρόφων και η δεκτική στάση προς το περιστασιακό σεξ (Brennan and Shaver, 1995· Gentzier and Kerns, 2004). Αυτά προκύπτουν από την ανασφαλή προσκόλληση καθώς και τα παρελκόμενα μη λειτουργικά στοιχεία που συνθέτουν αυτές τις προσωπικότητες. Άλλωστε, σε πάρα πολλές κουλτούρες το βραχυπρόθεσμο ζευγάρι συσχετίζεται με την ανασφαλή προσκόλληση, και αυτή με τη σειρά της με τη μη «λειτουργική» προσωπικότητα (Schmitt, 2005).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 Σχέσεις μεταξύ πιθανών αιτιών βραχυχρόνιου ζευγαρώματος

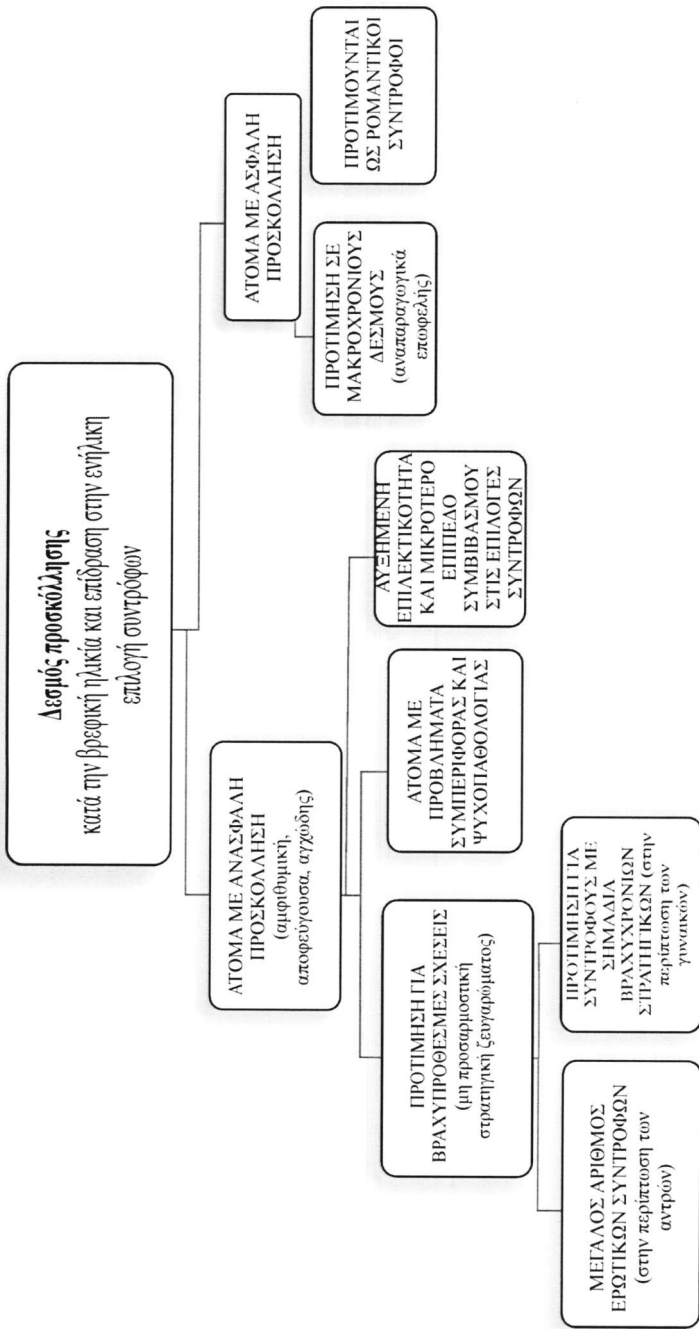
Πηγή: Schmitt, D. P. (2005a), «Is short-term mating the maladaptive result of insecure attachment? A test of competing evolutionary perspectives», *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, pp. 747-768.

Νευροχημική εξήγηση για το δεσμό προσκόλλησης

Γνωρίσματα που συνθέτουν την ανθρώπινη σεξουαλική ανατομία και φυσιολογία επίσης ενισχύουν την προσκόλληση συντρόφων. Οικειότητα και εγγύτητα έχουν προταθεί από πολλές θεωρίες ως αιτιατοί μηχανισμοί της επιλογής συντρόφου και του τρόπου εδραίωσης των σχέσεων. Όταν το ρομαντικό ενδιαφέρον είναι αμοιβαίο, συντελούνται ψυχολογικές και νευροχημικές διαδικασίες που κάνουν κάθε άτομο να είναι το μόνο επίκεντρο της προσοχής του άλλου και ταυτόχρονα καθιστούν εναλλακτικούς «ενδεχόμενους» συντρόφους λιγότερο επιθυμητούς. Οι διαδικασίες αυτές διεγείρουν μια φαινομενικά «ακόρεστη λαχτάρα» για «κοντινή» φυσική επαφή. Με άλλα λόγια, η φυσική οικειότητα με τη σειρά της πυροδοτεί μια έκλυση ορμονών που δίνει ώθηση στην επιθυμία για συνεχιζόμενη επαφή (Diamond, 2004).

Έχει αποδειχθεί ότι η χημική βάση της «κοντινής» φυσικής επαφής είναι η ίδια τόσο για τους σεξουαλικούς συντρόφους όσο και για το δεσμό μεταξύ μητέρας/βρέφους. Συγκεκριμένα, η οξυτοκίνη είναι μια ενδογενής ορμόνη που προκαλεί τον τοκετό στις έγκυες γυναίκες, καθώς και γαλακτοφορία στις θηλάζουσες. Επιπρόσθετα, η οξυτοκίνη απελευθερώνεται και κατά τις σεξουαλικές συμπτώξεις των συντρόφων, όπου οφείλεται και η εκδήλωση συναισθημάτων με τη μορφή τρυφερών περιπτύξεων (αγκαλιές, φιλιά) που ακολουθούν τη σεξουαλική συνεύρεση (Hazan and Diamond, 2000). Ο Harry Harlow (1958) θεωρεί τον εναγκαλισμό και τις εκδηλώσεις τρυφερότητας και στοργής ως καταλυτικά στοιχεία για την εδραίωση του δεσμού προσκόλλησης. Κατά συνέπεια, εάν ισχύει η υπόθεση ότι η σεξουαλική συνεύρεση προκαλεί την απελευθέρωση οξυτοκίνης, η οποία με τη σειρά της προωθεί τις εκδηλώσεις τρυφερότητας και τη φυσική κοντινή επαφή, αυτό έχει ως απόρροια να αυξάνονται οι πιθανότητες του ζευγαριού να γίνει συναισθηματικά προσκολλημένο και να αναπτύξει μακροχρόνιο τύπο σχέσης. Όσο ο χρόνος, κατά τον οποίο ένα ζευγάρι είναι μαζί, μεγαλώνει, τόσο θα ενδυναμώνεται και η φυσική επαφή –όχι μόνο η σεξουαλική– ως απόρροια του νεο-συμπεριφοριστικού συστήματος, επιδρώντας ισχυρά στη φυσική και ψυχολογική ευελιξία και των δύο. Εκείνη τη χρονική στιγμή δημιουργείται ο δεσμός που υπάρχει σε ένα ζευγάρι, και έτσι τα δυο άτομα προσκολλώνται στο σύντροφό τους. Ασφαλώς πρέπει να παραδεχθούμε ότι δεν καταλήγουν όλες οι σχέσεις με αυτόν τον τρόπο. Οι μισές τουλάχιστον διαλύονται πριν καν δημιουργηθεί ένας δεσμός προσκόλλησης (Hazan and Diamond, 2000)

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11 Θεωρία του Δεσμού και η επίδραση του στην ενήλικη επιλογή συντρόφων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Διαφυλικές προτιμήσεις συντρόφων

Οι προτιμήσεις παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή συντρόφων. Ουσιαστικά, οι προτιμήσεις έχουν να κάνουν με ψυχολογικούς μηχανισμούς που λύνουν τα προσαρμοστικά προβλήματα του βραχυχρόνιου και μακροχρόνιου ζευγαρώματος. Αυτές οι προτιμήσεις ίσως περιγράφονται ως «επιθυμίες, έλξεις και ένστικτα που χαρακτηριστικά ελκύουν ένα άτομο προς κάποιους συντρόφους ή το κάνουν να απωθεί άλλους» (Buss and Schmitt, 1993, σ. 208). Οι προτιμήσεις αυτές στους συντρόφους ίσως μπορούν συγκριθούν με προτιμήσεις σε φαγητά. Η πλειονότητα των ανθρώπων κληρονομικά και παραδοσιακά επιθυμούν γλυκές και όχι πικρές γεύσεις ή και άσχημες μυρωδιές στις τροφές τους. Όπως, η πικρή γεύση στις τροφές επιτρέπει στους ανθρώπους να αναγνωρίζουν το δηλητήριο, έτσι και οι άνθρωποι, εξελισσόμενοι ως είδος, ανέπτυξαν μια έμφυτη αίσθηση της ελκυστικότητας που τους βοηθά να επιλέξουν τον πιο, δυναμικά, αναπαραγωγικά επιτυχή σύντροφο. Σύμφωνα με αυτή τη λογική υποτίθεται ότι και κάποιες προτιμήσεις αντρών και γυναικών σε γνωρίσματα υποψήφιων συντρόφων ίσως είναι παγκόσμια επιθυμητές (Buss and Barnes, 1986). Επιθυμητά γνωρίσματα, σύμφωνα με την εξελικτική θεωρία, είναι εκείνα που ίσως έχουν να κάνουν με την επιβίωση του είδους (Sprecher, Sullivan and Hatfield, 1994).

Οι προτιμήσεις συντρόφων εξετάζονται σύμφωνα με την προσαρμοστική σημασία που έχουν τα υλικά και γενετικά οφέλη και αυτά της γονιμότητας, καθώς και τη σχέση τους με περιβαλλοντικούς παράγοντες. Οι γυναίκες όσο και οι άντρες έχουν την ευκαιρία να αυξήσουν τη συνολική τους φυσική καλή κατάσταση [inclusive fitness] με το να αναζητούν υλικά, γενετικά και γονιμότητας οφέλη σε ένα σύντροφο (Moller and Thornhill, 1998). Πολλά κριτήρια επιλογής συντρόφου σηματοδοτούν περισσότερα του ενός αναπαραγωγικά οφέλη. Σε κάποιο βαθμό τα δυο φύλα διαφέρουν σε σχέση με τους τύπους οφελών που επιθυμούν από ένα σύντροφο (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

2.1.1 Προτιμήσεις των αντρών

Η θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών και της γονεϊκής επένδυσης εξήγησε τις διαφυλικές διαφορές στην επιλεκτικότητα, διαλέγοντας ένα σύντροφο. Όμως οι διαφυλικές διαφορές επίσης καταδεικνύονται στις επιλογές συντρόφων σε σχέση με τα

χαρακτηριστικά που εκτιμώνται και προτιμώνται σε έναν υποψήφιο σύντροφο, καθώς και τα προσαρμοστικά οφέλη που αναζητούνται. Οι γυναίκες παρουσιάζουν να επιδιώκουν ποικιλία οφελών από τους άντρες. Μπορούν να προσφέρουν αναπαραγωγικό όφελος μέσω της διαθεσιμότητας για παραγωγή απογόνου, καθώς και γενετικά οφέλη με το να συνεισφέρουν τις γενετικές τους ύλες ώστε να παραχθεί ένα υψηλής γενετικής ποιότητας απόγονος. Η ικανότητα των γυναικών να προσφέρουν οικονομικούς πόρους σε ένα σύντροφο ποικίλλει (Perillux, 1992).

Όπως υποστηρίζει η θεωρία της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης, οι γυναίκες προσφέρουν σε μεγάλο βαθμό τη γονεϊκή τους επένδυση. Έτσι, αυτές θα αναζητήσουν στους συντρόφους τους σημάδια που να δείχνουν την ικανότητα αλλά και την προθυμία να μοιραστούν τα γονεϊκά κόστη. Επειδή οι άντρες αναμένεται να μοιραστούν το γονεϊκό κόστος, θα χρειαστούν επιβεβαίωση ότι το παιδί τους είναι δικό τους. Έτσι, θα αναζητήσουν σεξουαλική πίστη από τους συντρόφους τους. Οι άντρες επίσης θα επωφεληθούν από το αδιάκριτο σεξ, επειδή κάθε σεξουαλικός σύντροφος επίσης δυνητικά θα μπορούσε να παράγει ένα παιδί. Συνεπώς, ένας άντρας θα επωφελούνταν μόνο από προκλητική/έκλυτη συμπεριφορά, εάν αυτός ζευγάρωνε με ένα γόνιμο σύντροφο. Οι άντρες λοιπόν αναζητούν γονιμότητα σε συντρόφους. Οι προτιμήσεις των αντρών για τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά επίσης επιβεβαιώνονται από το κοινωνικο-δομικό πρίσμα.

2.1.2 Προτιμήσεις των γυναικών

Η επιλογή συντρόφου στις γυναίκες ελλοχεύει ρίσκο και είναι ενδεχομένως πιο επιζήμιο το να επιλέξει ένα σύντροφο «ανάξιο», που αποτυγχάνει να επενδύσει σε αυτές και στους απογόνους της. Έτσι, οι γυναίκες σημειώνονται στη βιβλιογραφία ως το «πιο επιλεκτικό» από τα δύο φύλα.

Σύμφωνα με το εξελικτικό μοντέλο, οι γυναικείες προτιμήσεις συντρόφων θα κατευθύνονταν από την ανάγκη των γυναικών να βρουν συντρόφους που θα συνεισέφεραν στην επιβίωση αυτών και των παιδιών τους. Έτσι, θα διαλέξουν έναν άντρα-σύντροφο με κριτήριο όχι μόνο τη δυνατότητα πρόσβασης τους οικονομικούς πόρους του, αλλά και την αξιολογούμενη ικανότητα και διαθεσιμότητά του να προσφέρει οικονομικούς πόρους σε αυτές και στα μελλοντικά τους παιδιά (Hazan and Diamond, 2000). Συνεπώς, ίσως θα πρέπει να βασίζονται σε διάφορα σημάδια που εμπλέκονται με τη δυνητική ικανότητα ενός άντρα για δέσμευση και επένδυση.

2.2 Προτιμήσεις συντρόφων σε φυσική ελκυστικότητα

Η φυσική ελκυστικότητα συνδέεται με οφέλη γενετικά και γονιμότητας, και στους άντρες και στις γυναίκες. Τα δε γενετικά οφέλη αφορούν, ως άμεσα συνδεδεμένα, τους απογόνους τους. Τα γενετικά οφέλη βασίζονται στη γενετική συνεισφορά του συντρόφου στο μελλοντικό σύντροφο (διακινουμένη ασυμμετρία, κύριο σύνδρομο ιστοσυμβατικότητας και φερομονών (Μυρωδιά Σώματος και MHC), κανονικότητα (Little et al., 2008). Κατά συνέπεια, άντρες και γυναίκες διαλέγουν ένα σύντροφο με ελκυστικά φυσικά χαρακτηριστικά, γιατί υπάρχει σύνδεση μεταξύ ελκυστικότητας και γενετικής ποιότητας συντρόφου (υγεία, καλή φυσική κατάσταση), και ενδεχομένως χρησιμοποιήσουν την εμφάνιση ως κριτήριο επιλογής (Regan, 1998· Regan and Berscheid, 1997). Οι γυναίκες ίσως αναμένεται να επιλέξουν συντρόφους που, κατά το πρότυπο, αντιπροσωπεύουν αρρενωπότητα και η εμφάνιση τους δίνει σημάδια κοινωνικής κυριαρχίας. Ενώ οι άντρες επιλέγουν γυναίκες που υποδηλώνουν νιάτα και γονιμότητα (Singh, 1994). Αυτό συμβαίνει γιατί οι άντρες, πέρα από γενετικά οφέλη, έχουν επίσης και οφέλη γονιμότητας από φυσικώς ελκυστικές γυναίκες, εφόσον η φυσική ελκυστικότητα σχετίζεται με τα νιάτα και τη γονιμότητα (Moller and Thornhill, 1998). Επιπρόσθετα, η φυσική ελκυστικότητα, σύμφωνα με τις κοινωνικο-δομικές θεωρίες, ίσως επιφέρει και υλικά οφέλη, ιδίως στην περίπτωση των γυναικών. Αυτό συμβαίνει γιατί ένα άτομο που είναι φυσικά ελκυστικό μπορεί να ανταλλάξει τη φυσική του ελκυστικότητα για να αποκτήσει οικονομικούς πόρους – υλικές, δηλαδή, παροχές (Singh, 1994).

2.2.1 Η φυσική ελκυστικότητα και η εξελικτική της σημασία: «Πιστοποιητικό υγείας»

Η φυσική ελκυστικότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στους μηχανισμούς αξιολόγησης που επηρεάζουν την επιλογή συντρόφου και των δύο φύλων. Συγκεκριμένα, σε όλους τους πολιτισμούς, υγιή άτομα πιθανότερο είναι να διατηρούν ελκυστικά φυσικά χαρακτηριστικά (Hamilton and Zuk, 1982). Και οι άντρες και οι γυναίκες που ζουν σε παθογενή περιβάλλοντα ή με ασθένειες, δίνουν έμφαση στην φυσική ελκυστικότητα των συντρόφων τους (Gangestad and Buss, 1993). Με άλλα λόγια, η ελκυστικότητα είναι ίσως το πιο σημαντικό κριτήριο στην επιλογή συντρόφου,

αφού λειτουργεί σαν πιστοποιητικό υγείας σε περιοχές ιδίως όπου τα παρασιτογόνα περιβάλλοντα κυριαρχούν (Thornhill and Gangestad, 1999).

Η θεωρία παρασίτων και επιδιόρθωσης υποθέτει ότι κάθε φύλο μπορεί να εξελίξει το γενετικό του υλικό το οποίο θα κληροδοτήσει στον απόγονο του, εάν επιλέξει ένα σύντροφο με ατομικά γονίδια τα οποία, εάν «αναμειχθούν» με τα δικά του κατά τη σύλληψη, το γενετικό μείγμα που θα προκύψει θα μπορεί να αντιστέκεται σε ταχέως εμπλεκόμενα παράσιτα, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα επιβλαβών μεταλλαγών (Gangestad, Haselton and Buss, 2006). Η επιλογή ενός σεξουαλικού συντρόφου με μη μεταλλαγμένο φορτίο (γενετική ποιότητα) ελαχιστοποιεί τον αριθμό των επιβλαβών μεταλλάξεων που θα κληροδοτηθούν στον απόγονο (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Έτσι, έρχεται η «θεωρία των δειγμάτων καλής φυσικής κατάστασης» [fitness indicator theory], η οποία είναι ένα παρακλάδι της θεωρίας της σεξουαλικής επιλογής και υποθέτει ότι πολλά σεξουαλικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με τη φυσική ελκυστικότητα χρησιμοποιούνται ως αξιόπιστα δείγματα της φυσικής, ψυχολογικής και γενετικής ποιότητας του ατόμου και υποδηλώνουν την ικανότητα να προσελκύει το άτομο αυτό συντρόφους και παράλληλα να αποτρέπει σεξουαλικούς ανταγωνιστές και «κυνηγούς» (Gangestad, Haselton and Buss, 2006).

Η φυσική ελκυστικότητα επίσης επιτρέπει να αξιολογηθεί η συνολική φαινοτυπική κατάσταση. Φαινοτυπική κατάσταση εννοείται η ικανότητα που διαθέτει ένας υποψήφιος σύντροφος να αποκτήσει και να διατηρήσει πηγές καλής οικονομικής κατάστασης επαρκώς και με αποτελεσματικότητα και να τις επενδύσει σε δραστηριότητες που διασφαλίζουν την επιβίωση και την αναπαραγωγή του (Thornhill and Gangestad, 1999). Κατ' επέκταση, σημάδια φυσικής ελκυστικότητας αποτελούν εγγύηση και υποδηλώνουν ότι ο σύντροφος αυτός δεν πάσχει από καμιά ασθένεια και έτσι μπορεί να αναλάβει δραστηριότητες που διασφαλίζουν την επιβίωση και την αναπαραγωγή του (Howard, Blumstein, and Schwartz, 1987). Η κατάσταση υγείας είναι σημαντικό κριτήριο επιλογής ενός ατόμου ανεξαρτήτως φύλου που αναζητά είτε περιστασιακή είτε μακροπρόθεσμη σχέση (Singh and Young, 1995).

Προτίμηση των γυναικών σε φυσική ελκυστικότητα των αντρών

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι γυναίκες αξιολογούν και βαθμολογούν λιγότερο τη φυσική ελκυστικότητα σε εν δυνάμει συντρόφους (Buss and Barnes, 1986), επομένως δίνουν

χαμηλότερη προτεραιότητα σε αυτήν απ' ό,τι οι άντρες (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993). Παρ' όλ' αυτά, οι γυναίκες ίσως αποκτήσουν αναπαραγωγικό πλεονέκτημα με το να επιλέγουν συντρόφους φυσικώς ελκυστικούς, μια και η φυσική ελκυστικότητα συνδέεται με γενετικά και γονιμότητας οφέλη. Ο Kenrick και συνάδελφοί του (2001) βρήκαν ότι οι γυναίκες δείχνουν μια αντίστροφη προτίμηση από εκείνη των αντρών στη φυσική ελκυστικότητα του συντρόφου, και αυτό έγκειται στον τύπο σχέσης όπου εμπλέκονται τα δύο φύλα. Συγκεκριμένα, σε περιπέτειες της μιας βραδιάς οι απαιτήσεις των αντρών ως προς τη γυναικεία φυσική ελκυστικότητα είναι πιο χαμηλές, ενώ οι απαιτήσεις των γυναικών σε φυσική ελκυστικότητα των αντρών είναι αυξανόμενες, συγκρινόμενες με αυτές όταν πρόκειται για μια σχέση με μεγαλύτερη δέσμευση, όπου είναι μικρότερες. Έτσι, σε καταστάσεις στις οποίες η γυναίκα δεν αναζητά από το ταίρι της επενδύσεις σχέσης, το πιο σημαντικό γνώρισμα σε έναν τέτοιο σύντροφο γίνεται η φυσική ελκυστικότητα.

Σε ένα πρόσφατο άρθρο για την εξελικτική ψυχολογία στο «American Scientist» σε σχέση με το ζήτημα του ανθρώπινου ζευγαρώματος (Buss, 1994), υπάρχει μια φωτογραφία του πολύ γνωστού και ισχυρού επιχειρηματία Ντόναλντ Τραμπ και της νεαρής και όμορφης συζύγου του Μάρλα Μαπλς. Η φωτογραφία αυτή είναι αντιπροσωπευτική των «φυλο-τυπικών προτιμήσεων των συντρόφων». Όταν οι αποφάσεις επιλογής συντρόφου παίρνονται μετά από συνειδητό υπολογισμό, η φυσική ελκυστικότητα των συντρόφων ανταλλάσσεται με την απόκτηση πηγών και θέσης, ανεξαρτήτως φύλου. Στη σύγχρονη εποχή, αυτός ο κανόνας φαίνεται επίσης να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις στις οποίες αυτός που έχει οικονομικούς πόρους είναι η γυναίκα. Όλο και περισσότερα παραδείγματα για διάσημες πλούσιες γυναίκες (Madonna, Cher, Roseanne, Jackie Collins) με αγόρια-«παιχνίδια» βλέπουν το φως της δημοσιότητας (Buss, 1994).

Προτίμηση των αντρών σε φυσική ελκυστικότητα των γυναικών: νεότητα και αναπαραγωγή

Σύμφωνα με την εξελικτική θεωρία, μια από τις προκλήσεις που οι άντρες αντιμετωπίζουν είναι να βρουν γυναίκες που είναι διαθέσιμες και γόνιμες (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Επειδή οι άντρες χρειάζονται γόνιμες γυναίκες με σκοπό να αφήσουν τα γονίδια τους στην επόμενη γενιά, και η γονιμότητα των γυναικών

συνδέεται με τα νιάτα, υπάρχει η υπόθεση στη βιβλιογραφία ότι οι άντρες προτιμούν νεαρή ηλικία και ελκυστικότητα στις γυναίκες (Buss and Barnes, 1986· Feingold, 1992). Κατά συνέπεια η φυσική ελκυστικότητα λειτουργεί παράλληλα και ως δείκτης αναπαραγωγικής επιτυχίας και γονιμότητας. Σημάδια φυσικής ελκυστικότητας είναι συνώνυμα με σημάδια νεότητας (Raad and Doddema-Winsemius, 1991). Η έρευνα του Townsend (1989) δείχνει ότι εν συγκρίσει με τις γυναίκες, οι άντρες δίνουν σαφώς μεγαλύτερη έμφαση στα φυσικά γνωρίσματα που συσχετίζονται με τα νιάτα, την υγεία και την αναπαραγωγική δυνατότητα των γυναικών. Πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι οι άντρες προτιμούν φυσικώς ελκυστικές γυναίκες (Buss and Barnes, 1986· Feingold, 1992). Ελκυστικά πρόσωπα και σώματα γυναικών είναι αυτά που υποδηλώνουν σεξουαλική ωριμότητα και νεότητα, όπως χαμηλή ΑΜΓ, σαρκώδη χείλη, μεγάλα μάτια, εξέχοντα ζυγωματικά και άλλα (Thornhill and Gangestad, 1999).

Η γυναίκα που θεωρείται μέτρια ελκυστική, σε ένα μέτριο βαθμό είναι πιθανό να είναι ικανή για αναπαραγωγή (Singh and Young, 1995). Η αναπαραγωγική αξία μιας γυναίκας ως συντρόφου δεν μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα και με ακρίβεια, λόγω του ότι άμεσες ενδείξεις ωορρηξίας δεν γίνονται αντιληπτές. Γι' αυτό το λόγο, οι άντρες προσπαθούν να επιλύσουν το προσαρμοστικό πρόβλημα που είναι η αναζήτηση και η πρόσβαση σε γόνιμες γυναίκες, συλλέγοντας πληροφορίες που υποδηλώνουν την αναπαραγωγική δυνατότητα μιας γυναίκας (Moller and Thornhill, 1998). Αυτό συμβαίνει με το να δίνουν προσοχή στη φυσική ελκυστικότητα που διαθέτει μια γυναίκα, αφού σύμφωνα με την εξελικτική ψυχολογία η συμμετρία και το μέγεθος των φυσικών χαρακτηριστικών σηματοδοτούν την αναπαραγωγική της δυνατότητα (Singh, 1994). Αφού ο άντρας επιβεβαιώσει τη γονιμότητα της υποψήφιου συντρόφου του, τα αναπαραγωγικά οφέλη που προκύπτουν από τη φυσική ελκυστικότητα ίσως ισοσταθμίζονται από τα οφέλη που προκύπτουν από τα θετικά επίπεδα άλλων γνωρισμάτων (Singh and Young, 1995).

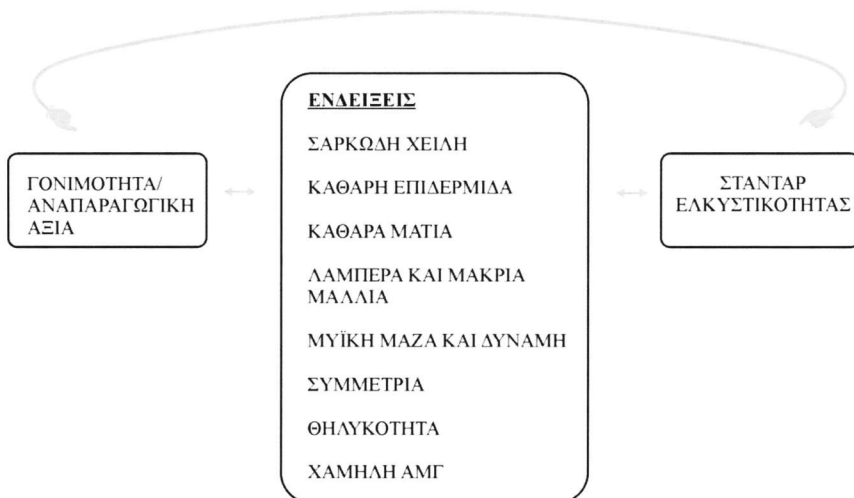
Σύμφωνα με το Διεθνές Πρότζεκτ για την επιλογή συντρόφου του Buss (1989), φυσικά σημάδια νεαρής ηλικίας και υγείας θεωρούνταν ελκυστικά σε ένα σύντροφο ανεξαρτήτως φύλου. Η εξελικτική θεωρία προτείνει ότι οι άντρες δίνουν ιδιαίτερη σημασία σε γυναίκες τις οποίες θεωρούν υποψήφιους συντρόφους με φυσικά σημάδια νεότητας και υγείας – σαρκώδη χείλη, σφριγηλή καθαρή επιδερμίδα, καθαρά μάτια, γυαλιστερά μαλλιά, καλή μυϊκή μάζα, υψηλό επίπεδο ενεργητικότητας– και οι οποίες

κατατάσσονται στην κορυφή της λίστας ομορφιάς κάθε πολιτισμού, εφόσον λειτουργούν ταυτόχρονα και φυσικοί δείκτες της γονιμότητας (Sarwer, Grossbart and Didie, 2003). Εξάλλου, δεν υπάρχει πολιτισμός που θεωρεί ελκυστικά χαρακτηριστικά τις ρυτίδες, τα αδύνατα χείλη, το πλαδαρό και αγύμναστο σώμα και τα μη κανονικά και συμμετρικά γνωρίσματα προσώπου (Sarwer, Grossbart and Didie, 2003). Παρ' όλ' αυτά, η γυναικεία ομορφιά δεν προάγει πάντα την αναπαραγωγική επιτυχία. Η ομορφιά δεν εμφανίζεται να επηρεάζει τη γονιμότητα. Εξάλλου, και οι λιγότερο ελκυστικές γυναίκες μένουν έγκυες. Εάν λοιπόν οι όμορφες γυναίκες δεν είναι πιο αναπαραγωγικά επιτυχείς, τότε προκύπτει το εύλογο ερώτημα, «γιατί η σεξουαλική επιλογή πολλές φορές λειτουργεί προς χάρη της φυσικής ομορφιάς στις γυναίκες;» (Barber, 1995). Αυτό που κάνει τις φυσικώς ελκυστικές γυναίκες να έχουν μεγαλύτερη αναπαραγωγική επιτυχία είναι το γεγονός ότι για τις γυναίκες με χαμηλή φυσική ελκυστικότητα είναι πιο δύσκολο να ανταγωνιστούν υψηλής ποιότητας συντρόφους σε όρους γενετικών υλών και δυνατότητας γονεϊκής επένδυσης.

Η φυσική ελκυστικότητα ωθεί τον άντρα να εισέλθει σε σχέσεις που τον εμπλέκουν είτε σε σεξουαλική συνένωση είτε σε ενδεχόμενο γάμου (Townsend and Levy, 1990). Οι άντρες και οι γυναίκες που είναι φυσικώς ελκυστικοί προτιμώνται περισσότερο και ως βραχυχρόνιοι και ως μακροχρόνιοι σύντροφοι (Regan, 1998). Τα εξωτερικά γνωρίσματα της ελκυστικότητας του προσώπου και του σώματος (η συμμετρία, η κανονικότητα, ετεροζυγωτία, καθώς και η υγεία, καθορίζουν τη φυσική ελκυστικότητα του ατόμου (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Και οι άντρες και οι γυναίκες δείχνουν προτίμηση σε φυσικά εξωτερικά γνωρίσματα, παρ' όλο που υπάρχουν διαφορές ανάλογα με το φύλο και τον τύπο σχέσης ως προς το βαθμό και την προτεραιότητα που δίνουν στη φυσική ελκυστικότητα, σε σχέση με τα προτιμώμενα χαρακτηριστικά.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 Η λογική της υπόθεσης των εμπλεκόμενων στάνταρτ της Ομορφιάς

Γνωρίσματα που υποδηλώνουν φυσική ελκυστικότητα

Πηγή: Μετ. Buss, D.M. (2006), «Strategies of Human Mating», *Psychological Topics*, 15, pp.239-260.

2.3 Γενετικά γνωρίσματα που υποδηλώνουν φυσική ελκυστικότητα

2.3.1 Συμμετρία: Ένδειξη αναπτυξιακής σταθερότητας

Η σεξουαλική επιλογή στο είδος των ανθρώπων, όπως και σε άλλα όντα του ζωικού βασιλείου, γίνεται και με βάση τη συμμετρία, η οποία υποδηλώνει ένα υγιές ανοσοποιητικό σύστημα. Η φυσική ελκυστικότητα μετρείται σε όρους συμμετρίας για το ανθρώπινο σώμα και το πρόσωπο (Singh and Young, 1995). Οι περισσότεροι οργανισμοί είναι γενετικά προκαθορισμένοι να αναπτυχθούν με συμμετρία, που σημαίνει να αναπτύξουν ταυτόσημα τη δεξιά και την αριστερή πλευρά (Gangestad and Thornhill, 1994). Η συμμετρία και ο μέσος όρος αποτελούν αξιόπιστους δείκτες υγείας για έναν ενδεχόμενο σύντροφο και ενδείξεις καλής γενετικής κατάστασης. Όσο πιο συμμετρικό είναι ένα άτομο ανεξαρτήτως φύλου, τόσο είναι πιθανότερο να διαθέτει γενετικό «υλικό» που να μπορεί να αντιστέκεται στα τοπικά παθογόνα και άλλα αναπτυξιακά παράσιτα (Little et al., 2008). Τα αποτελέσματα ερευνών δείχνουν ότι οι

άντρες με υψηλή συμμετρία όπως είναι αναμενόμενο παρουσιάζουν και μεγαλύτερη αναπτυξιακή σταθερότητα [developmental stability] (Takahashi et al., 2006). Η θεωρία «των καλών γονιδίων» [good genes theory] δείχνει ότι άτομα θα έπρεπε να αναζητούν συντρόφους που παρουσιάζουν γνωρίσματα ζωτικότητας, καλής γενετικής φυσικής κατάστασης, αντίσταση στα παράσιτα και ετεροζυγωτία, γνωρίσματα που δείχνουν συμμετρία (Thornhill and Gangestad, 1999).

Γενετικές διεργασίες (όπως μεταλλάξεις) καθώς και οικολογικοί/περιβαλλοντικοί παράγοντες (όπως μόλυνση, παράσιτα, κακή διατροφή και ανοιχτά τραύματα) επηρεάζουν τη φαινοτυπική έκφραση της συμμετρίας. Απόρροια αυτών είναι να αυξάνεται η διακυμαινόμενη ασυμμετρία, η οποία σχετίζεται με υψηλότερες περιπτώσεις κινδύνων υγείας στους άντρες και στις γυναίκες. Η διακυμαινόμενη ασυμμετρία μπορεί να προκαλέσει στα άτομα ασθένειες και να επιφέρει ακόμη και θάνατο (Haufe, 2008). Επιπλέον, αυτή σχετίζεται αρνητικά με τη γενετική, φυσική και διανοητική υγεία αντρών και γυναικών (Little et al., 2008).

Συμπερασματικά, η ασυμμετρία είναι απόρροια της αναπτυξιακής αστάθειας, αφού αντανακλά την «κακή» φαινοτυπική και γενετική κατάσταση του ατόμου γενικώς (Thornhill and Gangestad, 1999). Η διακυμαινόμενη ασυμμετρία ορίζεται ως η απόκλιση από την απόλυτη δίπλευρη/διμερή/αμφίπλευρη συμμετρία, το τέλειο δηλαδή αναπτυξιακό γενετικό «σχέδιο». Γι' αυτό και συγκαταλέγεται όχι στα κριτήρια επιλογής συντρόφου, αλλά αποκλεισμού του (Brumbach, 2006, Gangestad, Thornhill and Yeo, 1994). Μελέτες που συνδέουν αρνητικά τη διακυμαινόμενη ασυμμετρία και τις προτιμήσεις συντρόφων κατά τις οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί οπτικά και οσφρητικά ερεθίσματα, υποθέτουν ότι η συμμετρία θεωρείται ελκυστική σε ένα σύντροφο (Haufe, 2008). Επιπλέον, πολλές μελέτες που έχουν διεξαχθεί σε διάφορους πολιτισμούς, στις οποίες έχει ζητηθεί από τους συμμετέχοντες να βαθμολογήσουν την ελκυστικότητα ενός προσώπου από έγχρωμες και ασπρόμαυρες φωτογραφίες, έχουν δείξει ότι τα άτομα θεωρούν πιο ελκυστικά τα πιο συμμετρικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων και των εμβρύων (Townsend, 1989). Με άλλα λόγια, η συμμετρία προσώπου, είτε πρόκειται για πρόσωπα αντρών είτε γυναικών, έχει θετική επίδραση στις αξιολογήσεις για την ελκυστικότητα κατά την ετερόφυλη έλξη (Grammer and Thornhill, 1994).

Επιπρόσθετα, η τεχνική της νευροαπεικόνισης έχει δείξει ότι τα πρόσωπα ελκυστικών συμμετρικών γυναικών διεγείρουν περιοχές ανταπόκρισης του εγκεφάλου των αντρών. Τέτοια ευρήματα υποθέτουν ότι οι αξιολογικοί μηχανισμοί των αντρών περιστρέφονται γύρω από τη συμμετρία προσώπου, η οποία μειώνεται με την πάροδο του χρόνου (Singh, 1994). Η συμμετρία είναι δεμένη με την αντρική επιλογή συντρόφου, και οι γυναίκες σηματοδοτούν τη φυσική και γενετική τους κατάσταση μέσω αυτής. Ο Martin Tovee και οι συνάδελφοί του (2000) βρήκαν ότι τεχνητά «συμμετρική» γυναικεία φιγούρα επιλεγόταν ως πιο ελκυστική εν συγκρίσει με μη παρεμβατική ασύμμετρη εικόνα της ίδιας γυναίκας. Για παράδειγμα, η συμμετρία των γυναικών αυξάνεται όταν οι γυναίκες είναι περισσότερο γόνιμες (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

Συμμετρικοί άντρες, αριθμός συντρόφων και προσανατολισμός σχέσης

Εάν λοιπόν η συμμετρία αξιολογείται ως ελκυστική, τότε αυτό συνεπάγεται ότι οι συμμετρικοί σύντροφοι θα έπρεπε να προτιμώνται ως ενδεχόμενοι σύντροφοι, και πολλές έρευνες επιβεβαιώνουν αυτή την υπόθεση (Haufe, 2008). Επιπλέον, τα ευρήματα καταμαρτυρούν ότι οι φυσικώς ελκυστικοί άντρες είναι αυτοί με τα πιο συμμετρικά πρόσωπα και έχουν μεγαλύτερο αριθμό γυναικών-σεξουαλικών συντρόφων (Gangestad and Thornhill, 2003· Braun and Bryan, 2006). Για παράδειγμα, οι γυναίκες δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση σε συμμετρικούς άντρες σε περίπτωση εξωσυζυγικών σχέσεων (Gangestad and Thornhill, 1997). Οι συμμετρικοί άντρες ανέφεραν περισσότερες σεξουαλικές εμπειρίες όντας σεξουαλικά ενεργοί σε νεότερη ηλικία απ' ό,τι οι άντρες με πιο ασύμμετρα πρόσωπα (Thornhill and Gangestad, 1994· Sarwer, Grossbart and Didie, 2003). Οι πιο ελκυστικοί και συμμετρικοί άντρες είναι πιθανό να κάνουν μικρότερες προσφορές, επειδή η υψηλή φαινοτυπική τους ποιότητα αυξάνει την ικανότητά τους να αποκτούν πρόσβαση ούτως ή άλλως – χωρίς δηλαδή κόπο και ενέργεια.

Αντιθέτως, οι άντρες με μεγαλύτερη ασυμμετρία είναι λιγότερο πιθανό να κερδίσουν πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους και γη, λόγω της μειωμένης φυσικής τους ελκυστικότητας. Παρ' όλ' αυτά, αποκτούν πρόσβαση σε αυτά με το να εμφανίζονται πιο συνεργατικοί από τους άλλους (Takahashi et al., 2006). Άμεσες ανταγωνιστικές τακτικές σε συνθήκες συναντήσεων γνωριμίας είναι περισσότερο

πιθανό να χρησιμοποιούνται από συμμετρικούς άντρες. Οι συμμετρικοί άντρες εμφανίζονται να είναι κυρίαρχοι κοινωνικά (Gangestad and Thornhill, 1998), επιθετικοί (Manning and Wood, 1998) και βίαιοι (Gangestad and Armijo-Prewitt, 1998), απ' ό,τι λιγότερο συμμετρικοί άντρες. Επιπλέον, οι συμμετρικοί άντρες εμφανίζονται να επενδύουν λιγότερο σε ρομαντικές σχέσεις από τους λιγότερο συμμετρικούς άντρες (Little et al., 2008). Έχοντας ως δεδομένο ότι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε μεγαλύτερο αριθμό γυναικών και ότι έχουν μικρή προθυμία επένδυσης σε μια σχέση, συμπεραίνεται ίσως, ως προς τον προσανατολισμό τους προς τον τύπο σχέσης που προτιμούν, ότι επιθυμούν περισσότερο να συνάπτουν βραχυπρόθεσμες σχέσεις (Gangestad and Thornhill, 2003).

Όλα τα αρρενωπά φυσικώς ελκυστικά χαρακτηριστικά σε έναν άντρα, συμπεριλαμβανομένης της συμμετρίας, δεν σηματοδοτούν όλα τα επιθυμητά γνωρίσματα που εκτιμώνται σε αυτόν. Γι' αυτό το λόγο οι γυναίκες ίσως να μην προτιμούν άντρες που κατέχουν ξεκάθαρα δείγματα της καλής τους γενετικής κατάστασης, αλλά περισσότερο δείγματα γονεϊκής επένδυσης (Perrett et al., 2008). Πιο αναλυτικά, το θηλυπρεπές πρόσωπο ενός άντρα ίσως δεικνύει ένα άτομο που είναι πρόθυμο να επενδύσει τόσο σε χρόνο όσο και σε συναισθήματα και οικονομικούς πόρους σε μια σχέση και ταυτόχρονα να επιδειξει πίστη και αφοσίωση με δεδομένο ότι έχει περιορισμένες ευκαιρίες να ελκύει πολλαπλές συντρόφους ή μια γυναίκα υψηλής αναπαραγωγικής αξίας σε όρους φυσικής ελκυστικότητας (Thornhill and Gangestad, 1999). Σε έρευνα των Andrew Thornhill και Steven Gangestad (1999), οι γυναίκες βαθμολογούν άντρες με ελαφρώς πιο «θηλυπρεπή» πρόσωπα ως πιο συνεργάσιμους, ειλικρινείς και καλούς πιθανούς γονείς.

Καταμήνιος κύκλος και διακυμάνσεις στην προτίμηση συντρόφων με συμμετρία

Προτιμήσεις σε γνωρίσματα φυσικής ελκυστικότητας όπως αυτό της συμμετρίας προσώπου και της αρρενωπότητας του προσώπου έχουν εκφραστεί σε διαφορές μελέτες (Penton-Voak and Perrett, 2000· Thornhill and Gangestad, 1999· Penton-Voak et al., 1999· Perrett et al., 1998). Οι μελέτες που έχουν να κάνουν με τον κύκλο της εμμήνου ρύσεως προτείνουν ότι οι προτιμήσεις των γυναικών για τους ποικίλους βαθμούς της αρρενωπότητας και της συμμετρίας του προσώπου μεταβάλλονται κατά τη φάση της εμμήνου ρύσεως. Οι γυναίκες προτιμούν περισσότερο αρρενωπούς άντρες κατά την

ωορρηξία και πιο θηλυπρεπείς κατά τη διάρκεια άλλων φάσεων της εμμήνου ρύσεως (Gangestad and Thornhill, 1998· Rikowski and Grammer, 1999· Thornhill and Gangestad, 1999). Έρευνες επίσης έχουν δείξει ότι κατά τη διάρκεια των πιο γόνιμων περιόδων των γυναικών, οι γυναίκες προτιμούν θετικούς δείκτες καλών γονιδίων με δείγματα υψηλής τεστοστερόνης στο πρόσωπο, κυριαρχία, ευφυΐα, δημιουργικότητα, χιούμορ και χαμηλή διακυμαινόμενη ασυμμετρία. Όταν οι πιθανότητες της σύλληψης αυξάνονται, προτιμώνται πιο αρρενωποί και συμμετρικοί άντρες (προτίμηση σε καλά γονίδια) (Hromatko, Tadinac and Prizmic, 2006). Οι αξιολογήσεις ελκυστικότητας των αντρών για τα πρόσωπα των γυναικών αυξάνονται όσο αυξάνεται η γονιμότητα (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Οι Thornhill and Gangestad (1999) σε μια έρευνα με δείγματα από T-shirts μελέτησαν τη μεταβολή στις προτιμήσεις των γυναικών (οι οποίες δεν ελάμβαναν μέτρα αντισύλληψης) για επιλογή συντρόφων κατά τη διάρκεια του κύκλου τους, και βρήκαν ότι αυτές όταν βρίσκονται σε μέρες ωορρηξίας προτιμούν τη μυρωδιά από τα μπλουζάκια που έχουν φορέσει οι περισσότεροι συμμετρικοί άντρες (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Ο Carl Grammer (2004) παρατηρώντας την ερωτική συμπεριφορά των γυναικών μέσα σε κέντρα διασκέδασης, διαπίστωσε ότι οι γυναίκες τις γόνιμες μέρες προτιμούν να φλερτάρουν με άντρες με συμμετρικό πρόσωπο και ότι αναζητούν γενετικό κώδικα πολύ διαφορετικό από το δικό τους, ώστε ν' αποφευχθούν τυχόν γενετικά ελαττώματα στους απογόνους τους.

Επιπλέον έρευνες έχουν δείξει ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να έρθουν σε οργασμό αυτές τις περιόδους ειδικά με περισσότερο συμμετρικούς άντρες. Όταν οι πιθανότητες της σύλληψης είναι χαμηλές, προτιμώνται λιγότερο αρρενωποί άντρες (καλοί πάροχοι) (Gangestad, Garver- Apgar, Simpson, and Cousins, 2007). Αυτοί οι δυο τύποι προσώπων ίσως αντιπροσωπεύουν τις δύο ποιότητες που οι γυναίκες αναζητούν στους άντρες: καλά γονίδια και «πατρική επένδυση» (Little et al., 2002).

2.3.2 Κανονικότητα / κοινοφυλία και γενετική ετεροζυγωτία

Το μεγάλο μέγεθος δευτερευόντων σεξουαλικών γνωρισμάτων προσώπου θεωρείται ελκυστικό ιδιαίτερα στους άντρες (Cunningham et al., 1990). Η αντρική τεστοστερόνη διευκολύνει την ανάπτυξη θεληματικού πιγουνιού, γνάθου, έντονων ζυγωματικών και προεξοχή φρυδιών (Grammar and Thornhill, 1994). Μια άλλη έρευνα βρήκε ότι οι γυναίκες με μη μεσαίο/κανονικό μέγεθος χαρακτηριστικών προσώπων, όπως

ζυγωματικά, χείλια και πιγούνι, θεωρούνται επίσης ελκυστικές από τους άντρες (Cunningham , 1986). Έτσι, έντονα ζυγωματικά, σαρκώδη χείλη και μικρό πιγούνι είναι ίσως δείκτες υψηλών οιστρογόνων και χαμηλής τεστοστερόνης (Cunningham, 1986 Johnson and Franklin, 1993). Γενικά, η τεστοστερόνη δυσχεραίνει το ανοσοποιητικό σύστημα των αντρών, ενώ τα οιστρογόνα πιέζουν το κυτταρικά ενδιάμεσο ανοσοποιητικό σύστημα των γυναικών (Alexander and Simpson, 1988). Επομένως, αυτά τα γνωρίσματα εξαρτώνται από τα υψηλά επίπεδα αυτών των περιοδικών ορμονών που δείχνουν την ανοσοποιητική ικανότητα του φορέα/κομιστή (Folstad and Karter, 1992).

Η προτίμηση για μεσαία χαρακτηριστικά είναι ίσως επωφελής, γιατί απόκλιση από το μέσο όρο μπορεί να συμβαίνει λόγω γενετικών ή αναπτυξιακών ανωμαλιών (Thornhill and Gangestad, 1994). Η «κανονικότητα» επηρεάζει τη συνολική ελκυστικότητα ακόμη και σε τέλεια συμμετρικά πρόσωπα. Προς αυτή την κατεύθυνση, οι Grammer και Thornhill (1994) βρήκαν ότι η μετρούμενη κανονικότητα ενός προσώπου συνδέεται άρρηκτα με την ελκυστικότητα του προσώπου (Thornhill and Gangestad, 1999). Αυτό που ισχύει είναι ότι η κανονικότητα των γυναικείων προσώπων έχει θετική επίδραση στη συνολική ελκυστικότητα του προσώπου (Grammar and Thornhill, 1994). Εκτός της συμμετρίας, και η κανονικότητα συνδέεται με την καλή φαινοτυπική κατάσταση και γενετική ετεροζυγωτία. Η ετεροζυγωτία θεωρείται σημαντική στην επιλογή συντρόφου, γιατί προσφέρει μεγαλύτερη γενετική αντοχή του ανοσοποιητικού συστήματος εναντίον παρασιτικών οργανισμών. Η κανονικότητα συνδέεται με την ετεροζυγωτία. Υψηλή ετεροζυγωτία σημαίνει ικανότητα του οργανισμού να παράγει ασυνήθιστες πρωτεΐνες, ώστε τα παθογόνα να μην μπορούν να προσαρμοστούν και να προκαλέσουν ασθένεια στον οργανισμό (Thornhill and Gangestad, 1999). Γι' αυτό και ο πληθυσμός που βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο είναι πιο ελκυστικός από αυτόν που βρίσκεται στα άκρα της καμπύλης ελκυστικότητας (Thornhill and Gangestad, 1993).

Υπάρχουν και λιγότερο προφανείς μηχανισμοί έλξης. Στον τομέα της γενετικής, η έλξη μεταξύ ατόμων αντίθετου φύλου αποκρυπτογραφείται και ερμηνεύεται ως αποτέλεσμα νευρωνικών διεργασιών. Η κληρονομικότητα του ανθρώπου είναι αυτή που καθοδηγεί σε μεγάλο βαθμό την έλξη του για συγκεκριμένα άτομα του αντίθετου φύλου. Σαφέστερα, σύμφωνα με τους υποστηρικτές της γενετικής, οι άνθρωποι

ερωτεύονται πιο συχνά συντρόφους, οι οποίοι έχουν διαφορές σε ένα συγκεκριμένο συνδυασμό γονιδιακών παραλλαγών του κύριου συμπλέγματος ιστοσυμβατότητας [Major Histocompatibility Complex – MHC], δέκτες στην επιφάνεια των κυττάρων που ανιχνεύουν την παρέμβαση παθογόνων παραγόντων (Herz and Inzlicut, 2002). Η ετεροζυγωτία σχετίζεται θετικά με το πώς αξιολογούν οι άντρες τη λαμβανόμενη ελκυστικότητα και υγεία προσώπου των γυναικών. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι άντρες κατά μέσο όρο προτιμούν την οσμή γυναικών που κατέχουν γονίδια ιστοσυμβατικότητας που είναι ανόμοια με τα δικά τους (Grammar and Thornhill, 1994). Σύμφωνα με μια μελέτη που διεξήγαγε η Raphaelle Chaix (2008), τα παντρεμένα ζευγάρια είχαν την τάση να επιλέξουν συντρόφους με ανόμοια αλληλόμορφα γονίδια MHC. Έτσι, τα παιδιά αυτών των ζευγαριών θα κληρονομήσουν μια μεγαλύτερη γκάμα γενετικών δεικτών, οι οποίοι θα τους κληροδοτήσουν ισχυρότερο ανοσοποιητικό σύστημα. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε διαφορετικούς πληθυσμούς (Chaix, 2008). Στον αφρικανικό πληθυσμό δεν παρατηρήθηκε το φαινόμενο αυτό, πιθανότατα λόγω της κοινωνικής προκατάληψης. Αντίθετα, στον αμερικανικό πληθυσμό το φαινόμενο παρουσιαζόταν σε σημαντικό ποσοστό (Little et al., 2002). Οι γυναίκες κατά μέσο όρο προτιμούν τη μυρωδιά αυτών που έχουν ετεροζυγωτία (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Το ανοσοποιητικό σύνδρομο χρησιμοποιεί τα γονίδια ιστοσυμβατικότητας (MHC) για να αναγνωρίζει ξένους οργανισμούς (Herz and Inzlicut, 2002).

Η πρόσφατη έρευνα υποθέτει ότι η μυρωδιά σώματος –η οποία επηρεάζεται από τα γονίδια της ιστοσυμβατικότητας– είναι άλλο ένα χαρακτηριστικό που χρησιμοποιούν οι γυναίκες για να αξιολογήσουν ενδεχόμενους σεξουαλικούς συντρόφους (Little et al., 2002). Το σημαντικότερο ρόλο στην επιλογή του συντρόφου με βάση την όσφρηση, κατά τους ερευνητές, παίζουν οι φερομόνες – πτητικές ενώσεις που παράγονται από αδένες που βρίσκονται στο σώμα, το στήθος, τις μασχάλες και τη ζώνη των γεννητικών οργάνων και μπορούν ν' ανιχνευθούν από εξειδικευμένα νευρικά κύτταρα της μύτης ενός άλλου ατόμου του ίδιου είδους. Οι φερομόνες αποτελούν την πρωιμότερη μορφή ζωικής επικοινωνίας. Η μυρωδιά που αναδύει το σώμα καθενός είναι μοναδική και αποκλειστική. Ένα είδος προσωπικής ταυτότητας κι ένα από τα βασικά στοιχεία σεξουαλικής έλξης ή απόθησης. Στις γυναίκες μάλιστα η όσφρηση χρησιμεύει και για να μελετήσουν το ταίρι τους και να αποφασίσουν αν είναι το «κατάλληλο» άτομο για

αυτές (Chaix, 2008). Οι γυναίκες βαθμολογούν την οσμή σώματος με ανόμοια ΜHC στους άντρες ως πιο ευχάριστη, εκτός εάν έπαιρναν αντισυλληπτικά (Fury, 1997). Η πρόσληψη αντισυλληπτικών χαπιών μπορεί να «διαταράξει» τη φυσική ικανότητα μιας γυναίκας να επιλέξει έναν καλό σύντροφο, σύμφωνα με μελέτη του Craig Roberts (2008) που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 97 γυναικών, κατά την οποία ζητήθηκε από τις γυναίκες αυτές να επιλέξουν ανάμεσα σε δείγματα με αντρικές μυρωδιές. Το τεστ πραγματοποιήθηκε πριν οι γυναίκες ξεκινήσουν τη λήψη αντισυλληπτικών χαπιών και μετά από αυτήν. Βάσει των αποτελεσμάτων, αυτές που είχαν ήδη πάρει αντισυλληπτικά είχαν την τάση να επιλέγουν τις μυρωδιές που πλησίαζαν γενετικά περισσότερο σ' εκείνες, και έτσι καθίσταντο λιγότερο ικανές να επιλέξουν έναν τελείως διαφορετικό γενετικά σύντροφο, δηλαδή με διαφορετικά γονίδια ΜHC, ώστε να αποκτήσουν υγιή παιδιά (Little et al., 2002). Η βιολογική ποικιλία και διαφορετικότητα είναι απαραίτητη για τη σωστή εξέλιξη του είδους. Τα ζευγάρια με τεράστιες ομοιότητες σε γενετικό επίπεδο θα μπορούσαν να έχουν σημαντικά προβλήματα γονιμότητας, ενώ εάν έχουν ήδη παιδιά, αυτά θα έχουν υποβαθμισμένο ανοσοποιητικό σύστημα (Roberts, Gosling and Carter, 2008).

2.4 Χαρακτηριστικά προσώπου και σώματος

Το ποια φυσικά γνωρίσματα θεωρούνται ελκυστικά σε άντρες και γυναίκες εξαρτάται από τις προτιμήσεις των αντρών και γυναικών. Αναλυτικότερα, οι άντρες προτιμούν γυναίκες συντρόφους με φυσικά χαρακτηριστικά προσώπου και σώματος που υποδηλώνουν υγεία, νεότητα, γονιμότητα (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Οι άντρες εκτιμούν φυσικά γνωρίσματα όπως είναι τα σαρκώδη χείλη, τα λαμπερά μαλλιά, σφριγηλή επιδερμίδα, κόκκινα μάγουλα, καλή μυϊκή μάζα και δευτερεύοντα σεξουαλικά χαρακτηριστικά στα οποία συμπεριλαμβάνονται στήθη και γλουτοί, που αποτελούν σημάδια νεότητας, σεξουαλική ωριμότητα και γονιμότητα (Johnston and Franklin, 1993· Manning, Scutt, Whitehouse, and Leinster, 1997· Symons, 1979).

Από την άλλη, οι γυναίκες προτιμούν άντρες με φυσικά χαρακτηριστικά που να εκπέμπουν καλή γενετική κατάσταση αλλά πολύ περισσότερο γονεϊκή ικανότητα και κυριαρχία (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

2.4.1 Χαρακτηριστικά ελκυστικότητας προσώπου

Η ελκυστικότητα ενός προσώπου διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην αρχή μιας γνωριμίας και στην ύπαρξη ερωτικής έλξης. Γενικά, αυτό που προκύπτει από έρευνες είναι ότι οι άνθρωποι με ελκυστικά πρόσωπα είναι προσανατολισμένοι πιο πολύ σε διαπροσωπικές σχέσεις, πιο χαρούμενοι, και βιώνουν λιγότερο άγχος στη ζωή τους (Barber, 1995). Ψηλά σε βαθμολογίες ελκυστικότητας όσον αφορά το πρόσωπο των γυναικών δίνονται σε ανώριμα γνωρίσματα, όπως μεγάλα μάτια/στόμα, μικρή μύτη, μικρό σαγόني, ώριμα γνωρίσματα όπως έντονα ζυγωματικά, στενά μάγουλα, καθώς και εκφραστικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα (π.χ., ψηλά φρύδια). Τα χαρακτηριστικά αυτά συνδέονται με διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά, τα οποία προσδίδουν άντρες και γυναίκες σε αυτούς που τα κατέχουν. Η έρευνα των Justin Keating και Paddy Doyle (2002) εξετάζει πώς στοιχεία της φυσιογνωμικής κατάστασης προσώπου –όπως η έκφραση που μπορεί να υποδηλώνει είτε κυριαρχία είτε υποτακτικότητα– ασκούν επίδραση στην ετερόφυλη ελκυστικότητα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, ανώριμα χαρακτηριστικά στις γυναίκες αυξάνουν τη γυναικεία ελκυστικότητα. Ενώ ώριμα χαρακτηριστικά σε άντρες αυξάνουν αντίστοιχα την αντρική ελκυστικότητα (Keating and Doyle, 2002).

Ελκυστικά πρόσωπα των γυναικών εκπέμπουν νεότητα, γονιμότητα και σεξουαλική ωριμότητα. Οι Kim Hill και Anna Magdalena Hurtado (1991) βρήκαν ότι οι γυναίκες με ελκυστικά πρόσωπα είχαν 1,2 φορές παραπάνω αυξημένη γονιμότητα σε σχέση με αυτές που βρίσκονταν στο μέσο όρο φυσικής ελκυστικότητας (Thornhill and Gangestad, 1999). Η έλλειψη τεστοστερόνης στις γυναίκες λειτουργεί ως δείκτης αναπαραγωγικής αξίας (Barber, 1995). Η ελκυστικότητα ενός γυναικείου προσώπου εξαρτάται από το επίπεδο των οιστρογόνων και επηρεάζει την κατανομή των οστών στην κάτω γνάθο καθώς και το πλάτος και ύψος των ζυγωματικών (Thornhill and Gangestad, 1999). Γι' αυτό το λόγο οι γυναίκες διαφημίζουν τη σεξουαλική ωριμότητα με χαρακτηριστικά όπως εξέχοντα ζυγωματικά, στενά μάγουλα καθώς και την υψηλή αναπαραγωγική τους αξία με χαρακτηριστικά όπως μικρό πιγούνι, σαρκώδη χείλη, μικρή απόσταση μύτης-πιγουνιού (Barber, 1995)

Τα αντρικά πρόσωπα που θεωρούνται πιο ελκυστικά και εκπέμπουν σημάδια μεγαλύτερης επιθετικότητας και κοινωνικής κυριαρχίας, έχουν χαρακτηριστικά όπως μεγάλο πιγούνι, εξέχοντα ζυγωματικά (Gutierrez, Kenrick and Partch, 1999). Οι άντρες

που φαίνεται να διαθέτουν κυριαρχία και ωριμότητα κατατάσσονται στους πιθανούς συντρόφους στις προτιμήσεις των γυναικών και, από την άλλη, αποθαρρύνουν πιθανούς ανταγωνιστές τους για πρόσβαση σε επιθυμητές γυναίκες. Υπάρχουν χαρακτηριστικά προσώπου και σώματος που προσφέρουν στις γυναίκες οπτικά σημάδια κοινωνικής κυριαρχίας (Keating and Doyle, 2002). Η κοινωνική κυριαρχία των αντρών είναι δείκτης της δυνατότητας για υλική γονεϊκή επένδυση (Barber, 1995). Με άλλα λόγια, οι άντρες επικοινωνούν την κοινωνική τους κυριαρχία με τη φυσική τους εμφάνιση καθώς και με τα χαρακτηριστικά και τις εκφράσεις των προσώπων τους.

Στο πλαίσιο των βραχυπρόθεσμων σεξουαλικών σχέσεων οι γυναίκες, αν θέλουν να μεγιστοποιήσουν τα γενετικά οφέλη, θα προτιμήσουν αρρενωπούς άντρες για βραχυπρόθεσμες σχέσεις (Little et al., 2002). Βρέθηκε ότι οι άντρες με αρρενωπά πρόσωπα λαμβάνονται όχι μόνο ως κυρίαρχα, αλλά επίσης ότι κατέχουν αρνητικά χαρακτηριστικά, όπως χαμηλή ειλικρίνεια και ζεστασιά, και είναι πιο πιθανό να γίνουν κακοί γονείς συγκριτικά με τα θηλυπρεπή αντρικά πρόσωπα (Jones et al., 2002). Σε μακροπρόθεσμες σχέσεις, οι γυναίκες ενδιαφέρονται για καλύτερες γονεϊκές ικανότητες και αυξανόμενη συνεργασία, βάζοντας σε δεύτερη μοίρα τα γενετικά οφέλη, έτσι ώστε να αυξάνεται η ελκυστικότητα των θηλυπρεπών αντρικών προσώπων. Οι γυναίκες προτιμούν άντρες με αρρενωπά ή θηλυπρεπή αντρικά, γεγονός συναρτώμενο με τον τύπο της σχέσης (Jones et al., 2002). Μεγάλα μάτια στους άντρες έχει υποθεθεί ότι επίσης είναι δείκτης της ικανότητας να συμμετέχει σε ενδοφυλετικό ανταγωνισμό και να συνεισφέρει στην αντρική κυριαρχία προσώπου. Παρ' όλ' αυτά, μικρά σε μέγεθος αλλά ώριμα σε έκφραση μάτια και στόματα επίσης εκπέμπουν σημάδια κυριαρχίας και ενηλικίωσης και σε άντρες και σε γυναίκες (Keating and Doyle, 2002). Εκτός αυτού, η κοινωνικότητα αποτελεί ένα χαρακτηριστικό που προτιμάται σε πιθανούς συντρόφους, γιατί μια ευχάριστη, κοινωνική προσωπικότητα είναι σημαντική για μια στενή συζυγική σχέση, περιλαμβανομένου ενός βαθμού αμοιβαίας υποστήριξης. Επιπλέον, μεγάλα μάτια σε συνδυασμό με πλατύ χαμόγελο και ψηλά φρύδια στις γυναίκες, και σε συνδυασμό με μεγάλη μύτη στους άντρες, αποτελούν σημάδια κοινωνικότητας (Gutierrez, Kenrick and Partch, 1999). Από την άλλη, τα άτομα με ανώριμα/μη απόλυτα διαμορφωμένα χαρακτηριστικά, όπως μεγάλα μάτια με βλέμμα ανωριμότητας, θεωρούνται ότι «νεοφέρνουν» και υπάρχει τάση να τους προσδίδονται γνωρίσματα προσωπικότητας, όπως υποτακτικότητα, αδυναμία, κατανόηση και ζεστασιά, πάθος,

δυνατότητα δέσμευσης/προσκόλλησης, φροντίδα και ειλικρίνεια (Keating and Doyle, 2002).

Οι Michel Cunningham, Anita Barbee και Caroline Pike (1990, σελ. 115) υπέθεσαν ότι ελκυστικά πρόσωπα φέρουν «ανάμεικτα» μηνύματα που από τη μια δηλώνουν δύναμη/ωριμότητα και κάνουν τα πρόσωπα να φαίνονται λιγότερο ζεστά και, από την άλλη, εκπέμπουν ζεστασιά, ανωριμότητα και υποτακτικότητα, που τα κάνουν να φαίνονται λιγότερο ισχυρά. Ο συνδυασμός φυσιολογικών στοιχείων που δηλώνουν ανωριμότητα, όπως μεγάλα μάτια, με στοιχεία ωριμότητας, όπως εξέχοντα ζυγωματικά, προσδίδουν ελκυστικότητα και στα δύο φύλα (Barber, 1995).

Και άλλα στοιχεία ομορφιάς είναι δείκτες υγείας, όπως η κατάσταση του δέρματος και των μαλλιών, που είναι εξαιρετικά ευαίσθητα στις ασθένειες και τον υποσιτισμό. Η αφεγάδιαστη και λαμπερή επιδερμίδα κάνει ακόμα πιο ελκυστικό ένα γυναικείο πρόσωπο, γιατί αποτελεί μήνυμα γονιμότητας, νεότητας και καλής υγείας – τα τρία στοιχεία που, σύμφωνα με τους ερευνητές, ελκύουν κάθε άντρα. Η ποιότητα, η απόχρωση της επιδερμίδας και το επίπεδο τριχοφυΐας της επιδερμίδας καθώς και άλλα ειδικά ελκυστικά σεξουαλικά γνωρίσματα, όπως ποιότητα μαλλιών, οδοντοστοιχία, επίσης επηρεάζουν την επιλογή συντρόφου. Αυτό συμβαίνει γιατί τα χαρακτηριστικά αυτά βρίσκονται σε μια ευθεία σχέση με τη φαινοτυπική γενετική ποιότητα και την αναπαραγωγική αξία, υποδηλώνοντας καλές γενετικές ύλες κατά τη θεωρία της σεξουαλικής επιλογής (Barber, 1995). Πιο απλά, τα χαρακτηριστικά αυτά λειτουργούν σαν οπτικά σημάδια ότι το άτομο αυτό δεν πάσχει από κάποια ασθένεια, προϋπόθεση αναγκαία για την επιβίωση και την αναπαραγωγή (Thornhill and Gangestad, 1999).

Η ανοιχτού χρώματος επιδερμίδα, επιπλέον, είναι γνώρισμα νεότερης ηλικίας, γι' αυτό και εκπέμπει νεότητα. Αυτό συμβαίνει, γιατί η επιδερμίδα αποκτά πιο σκούρα απόχρωση κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης, τη χρήση αντισυλληπτικών χαπιών και στις μη γόνιμες περιόδους της εμμήνου ρύσεως (Barber, 1995). Η δαρβινική απάντηση για την πρότιμηση των γυναικών με ξανθά μαλλιά είναι πως τα ξανθιά μαλλιά παραπέμπουν σε ανοιχτόχρωμο δέρμα το οποίο εγγυάται καθαρούς και υγιείς απογόνους. Στο ανοιχτόχρωμο δέρμα μπορεί να διακρίνει κανείς ιατρικά προβλήματα, όπως η κυάνωση από καρδιοπάθειες και πνευμονοπάθειες, ίκτερο, αναιμία. Υπάρχει και η αντίθετη άποψη, ότι οι άνδρες προτιμούν τις μαύρες γυναίκες, γιατί στις μαύρες δεν φαίνονται οι παραπάνω ιατρικές παθήσεις. Τέλος, προς αυτή την κατεύθυνση, η

επιδερμίδα χωρίς τριχοφυΐα συνδέεται με χαμηλά επίπεδα τεστοστερόνης που θεωρείται επιβλαβής σεξουαλική ορμόνη για την αναπαραγωγική ικανότητα των γυναικών. Με άλλα λόγια, επιδερμίδα χωρίς τριχοφυΐα συνεπάγεται μεγαλύτερη αναπαραγωγική ικανότητα και άρα συμπεριλαμβάνεται στα επιθυμητά ελκυστικά σεξουαλικά γυναικεία γνωρίσματα. Σύμφωνα με αυτή τη άποψη, στροφή πολλών γυναικών στη ριζική αποτρίχωση μπορεί να ερμηνευτεί σαν «μίμηση» νεαρών φαινοτύπων. Στους άντρες ισχύει το αντίθετο, αφού υψηλή τεστοστερόνη συνδέεται με υψηλή τριχοφυΐα (Barber, 1995). Επιπρόσθετα, στα ειδικά ελκυστικά χαρακτηριστικά προσώπου περιλαμβάνονται και η ποιότητα της επιδερμίδας (καθαρή, σφριγηλή επιδερμίδα) και των μαλλιών (λαμπερά μαλλιά), η κατανομή των οστών, η οδοντοστοιχία, που επίσης συνδέονται με την καλή υγεία (Buss, 1987). Αυτό ισχύει και στην περίπτωση των αντρών, γι' αυτό το μούσι στους άντρες θεωρείται ότι ίσως εξυπηρετεί στο να αποκρύπτει πληροφορίες που έχουν σχέση με την ύπαρξη μολύνσεων και ενδεχόμενων ασυμμετριών.

Οι γυναίκες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για υψηλή ποιότητα αντρών, με το να διαφημίζουν την αναπαραγωγική τους αξία σε όρους κατανομής του λίπους και τονίζοντας μορφολογικά δείγματα της νεότητας, όπως μικρή μύτη, μικρές πατούσες. Πολλές μελέτες καταδεικνύουν ότι η νεοτενία, η επικράτηση σε μια ενήλικη γυναίκα των παιδικών της χαρακτηριστικών –μεγάλα μάτια, μικρό πιγούνι, ίσια μύτη, ψηλό μέτωπο– εκτιμάται θετικά απ' όλους τους άντρες ανεξάρτητα από τις πολιτισμικές τους διαφορές. Μικρό μέγεθος ποδιού περιλαμβάνεται στα σωματικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν τη γυναικεία ομορφιά και συνδέεται με τη νεότητα (Barber, 1995).

2.4.2 Χαρακτηριστικά ελκυστικότητας σώματος, ανά φύλο

Πρόσωπο και σώμα παίζουν τον ίδιο ρόλο στην εκτίμηση της φυσικής ελκυστικότητας των νέων γυναικών (Braun and Bryan, 2006). Ο ΔΣΜ (Δείκτης Σωματικής Μάζας), η κατανομή και η ΑΜΓ (Αναλογία Μέσης-Γοφών) συνδέονται με τη γυναικεία ελκυστικότητα, μια και επηρεάζουν σημαντικά τις αξιολογήσεις των αντρών για την ελκυστικότητα, θηλυκότητα και υγεία των γυναικών για μια σχέση ανεξαρτήτως χρονικού ορίζοντα (Singh and Young, 1995). Πολλοί ερευνητές εξετάζουν το ρόλο του μεγέθους του στήθους, γλουτών, γοφών. Η Αναλογία Μέσης-Γοφών και το σωματικό βάρος είναι σιωπηλά χαρακτηριστικά του γυναικείου φαινοτύπου και προσφέρουν ανεξάρτητες αλλά συμπληρωματικές πληροφορίες για την αναπαραγωγική δυνατότητα, ορμονική κατάσταση, υγεία και ποιότητα γενετικών υλών, τα οποία είναι μέρος της

αξιολόγησης της αξίας της γυναίκας ως πιθανής συντρόφου (Pawlowski and Jasienka, 2006).

Το γυναικείο σώμα είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις αξιολογήσεις των αντρών όσον αφορά την ελκυστικότητα των γυναικών (Braun and Bryan, 2006). Λόγω των αυξανόμενων οιστρογόνων, οι υγιείς και προ εμμηνόπαυσης γυναίκες ίσως παρουσιάζουν ένα γυνοειδές λιπιδικό μοντέλο, με περισσότερο λίπος να συγκεντρώνεται στα χαμηλά σημεία του σώματος, συμπεριλαμβανομένων των γοφών και γλουτών. Γενικά, κάθε είδους αποθηκευμένο λίπος σε μέρη του σώματος όπως στήθη/γλουτοί θεωρείται ότι είναι πιο ελκυστικό σε γυναίκες συντρόφους (Singh and Young, 1995). Αυτός ο σωματότυπος θεωρείται υγιές θηλυκό σχήμα (Braun and Bryan, 2006). Το συνολικό σωματικό λίπος υπολογίζεται από το μέγεθος τους σώματος, το μέγεθος των γλουτών, και είναι καθοριστικό στοιχείο της γυναικείας ελκυστικότητας (Singh and Young, 1995). Γι' αυτό και ο Δείκτης της Σωματικής Μάζας (ΔΣΜ) και το σχήμα σώματος μετριέται από την ΑΜΓ. Το σωματικό βάρος υπολογίζεται από το ΔΣΜ και εμφανίζεται να είναι πιο σημαντικός παράγοντας από την ΑΜΓ για τη γυναικεία φυσική ελκυστικότητα (Swami, Antonakopoulos, Toone and Furnham, 2006). Σύμφωνα με διαπολιτισμική έρευνα που διεξήχθη σε Ελλάδα και Βρετανία, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να βαθμολογήσουν γυναίκες, δίνοντάς τους τα πραγματικά ΔΣΜ και ΑΜΓ τους. Τα ευρήματα έδειξαν ότι γυναίκες με στενούς και μεσαίου μεγέθους γοφούς και μέση σε γενικές γραμμές προτιμούνταν από εκείνες με ανοιχτούς γοφούς (ανεξάρτητα του σωματικού τους βάρους) (Swami, Antonakopoulos, Toone and Furnham, 2006).

Το μεγεθυμένο γυναικείο στήθος εμφανίζεται να συνδέεται με ανώτερη φαινοτυπική ποιότητα και εμπλέκεται με μια διαδικασία ενδοφυλετικής επιλογής (Barber, 1995). Στα περιοδικά τύπου *Playboy* είναι ξεκάθαρο ότι δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο μεγάλο μέγεθος του στήθους. Επιπλέον, πολλές αισθητικές επεμβάσεις αντικατοπτρίζουν μια πολιτισμικά αμοιβαία συναίνεση, ότι οι άντρες βρίσκουν τα μεγάλα στήθη πιο ελκυστικά. Παρ' όλ' αυτά, το μεγάλο μέγεθος στήθους στις παχύσαρκες γυναίκες δεν κρίνεται ελκυστικό από τους άντρες. Γι' αυτό το σεξαπίλ που διαθέτει μια γυναίκα με μεγάλο στήθος εξαρτάται από το συνολικό σωματικό λίπος, τη μέση καθώς και τη λεπτότητα των χεριών και των ποδιών (Singh and Young, 1995).

Προτιμήσεις των αντρών: Αναλογία Μέσης-Γοφών

Οι άντρες θεωρούν ότι συγκεκριμένα γυναικεία σωματικά χαρακτηριστικά σηματοδοτούν την αναπαραγωγική ικανότητα. Η ΑΜΓ ορίζει τη συνολική κατανομή λίπους μεταξύ του άνω και κάτω μέρους του σώματος, καθώς και το σχετικό μέγεθος του λίπους που υπάρχει στην κοιλιακή χώρα (Sarwer, Grossbart and Didie, 2003). Υπολογίζεται με το να διαιρέσει κανείς την περιφέρεια μέσης (το στενότερο σημείο μεταξύ των χαμηλότερων πλευρών και του στέρνου) προς τη περιφέρεια των γοφών στην υψηλότερη προεκβολή των γλουτών. Τα υψηλά οιστρογόνα καταστέλλουν το κυτταρικό ενδιάμεσα ανοσοποιητικό σύστημα στις γυναίκες και έτσι υψηλά επίπεδα οιστρογόνων δείχνουν την ικανοποιητική ικανότητα ανοτοχής και αντίστασης του ανοσοποιητικού. Το υψηλό επίπεδο των σεξουαλικών ορμονών στις γυναίκες, που είναι τα οιστρογόνα, πυροδοτεί την επίδικη διανομή γύρω από τους μηρούς και γλουτούς και αποτρέπει τη συγκέντρωση λίπους στην κοιλιακή χώρα. Από την άλλη, η τεστοστερόνη ευθύνεται για τη συσσώρευση λίπους στην κοιλιακή χώρα και αποτρέπει τη συγκέντρωσή του στη γαστρεντερολογική περιοχή (Gutierrez, Kenrick and Partch, 1999). Έτσι, πριν από την ήβη και τα δυο φύλα παρουσιάζουν την ίδια ΑΜΓ, γύρω στο -85 έως -95. Με την εφηβεία, όμως, τα κορίτσια αρχίζουν να συσσωρεύουν περισσότερο λίπος στους γοφούς τους και επομένως η ΑΜΓ μειώνεται σημαντικά. Οι γυναίκες γενικά διατηρούν χαμηλότερη ΑΜΓ συγκριτικά με τους άντρες (Singh, 1994). Κατά συνέπεια, η αναλογία μέσης-γοφών αντικατοπτρίζει τη διαφυλική διαφορά στη διάταξη της κατανομής λίπους στο άνω και κάτω μέρος του σώματος, που ελέγχεται από τις σεξουαλικές ορμόνες (οιστρογόνα για τις γυναίκες και τεστοστερόνη για τους άντρες) (Barber, 1995).

Στα κορίτσια, η αύξηση τεστοστερόνης στην εφηβεία προκαλεί αύξηση του λίπους στους γοφούς, μηρούς, γλουτούς και στήθος, κάνοντας τη γυναικεία φιγούρα να μοιάζει με κλεψύδρα με αυξανόμενο μέγεθος του στήθους και των γοφών. Το σχήμα κλεψύδρα επίσης υποδηλώνει ότι η γυναίκα έχει φαρδιά λεκάνη και έτσι μπορεί να γεννήσει με ευκολία (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Μεγαλύτερη έρευνα γύρω από την ΑΜΓ έχει γίνει σε γυναίκες παρά σε άντρες και αρκετές μελέτες υποστηρίζουν ότι παρατηρείται μια διαπολιτισμική επιθυμία στις προτιμήσεις των γυναικών για έναν άντρα με αναλογία γύρω στο -90 (Folstad and Karter, 1992). Οι γυναίκες προτιμούν

άντρες με ΑΜΓ -0.90, ενώ οι άντρες προτιμούν γυναίκες με ΑΜΓ -0.70, ανεξαρτήτως του μεγέθους του σώματος.

Η Αναλογία Μέσης-Γοφών λειτουργεί ως ένα σημάδι αναπαραγωγικής επαρκούς ικανότητας (Barber, 1995). Υγείς, γόνιμες γυναίκες έχουν τυπικά ΑΜΓ μεταξύ του 0.60 - 0.80, υποδηλώνοντας την ύπαρξη υψηλού επιπέδου γονιμότητας (Sarwer, Grossbart and Didie, 2003). Επίσης, η χαμηλή ΑΜΓ είναι βασικό σημάδι της γυναικείας σωματικής ελκυστικότητας (Swami, Antonakopoulos, Toone, and Furnham, 2006). Σε επαναλαμβανόμενες μελέτες που έχουν διεξαχθεί, τα σχέδια που απεικονίζουν γυναικείες φιγούρες αντιπροσώπευαν γυναίκες κανονικού βάρους με αναλογία μέσης-γοφών γύρω στο 0.70 και τις αναδείκνυαν ως τις πιο επιθυμητές και φυσικώς ελκυστικές γυναίκες (Braun and Bryan, 2006), καθώς και με μεγαλύτερη αναπαραγωγική αξία. Οι γυναίκες με ΑΜΓ έξω από την κλίμακα 0.60 με 0.80 έχουν μεγαλύτερο ρίσκο για χρόνια ασθένεια όπως διαβήτη, καρκίνο, καρδιαγγειακές παθήσεις, σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών καθώς και μεγαλύτερο ποσοστό θνησιμότητας και υπογονιμότητας (Barber, 1995). Εκτός αυτού, η ΑΜΓ των γυναικών συμβάλλει στο να μαντέψει κανείς την ηλικία μιας γυναίκας, καθώς και τι χαρακτηριστικά προσωπικότητας μπορεί να διαθέτει. Επιπλέον, τα σωματικά χαρακτηριστικά των γυναικών επιδρούν ακόμη και στις προτιμήσεις των αντρών για εμπλοκή σε βραχυχρόνιες ή μακροχρόνιες σχέσεις (Sarwer, Grossbart and Didie, 2003).

Η ηλικία επηρεάζεται σημαντικά από το συνολικό σωματικό μέγεθος και το μέγεθος των γοφών και του στήθους. Μεγάλο στήθος και γοφοί κάνουν τη φιγούρα να μοιάζει μεγαλύτερη. Μια υπέρβαρη γυναίκα με φαρδείς γοφούς φαίνεται οκτώ με δέκα χρόνια μεγαλύτερη από ό,τι είναι, ενώ μεγάλα στήθη κάνουν τη φιγούρα να μοιάζει μόνο δυο τρία χρόνια μεγαλύτερη. Μεγάλοι γοφοί, ανεξάρτητα του μεγέθους στήθους, σχετίζονται με χαμηλή ελκυστικότητα, θηλυκότητα και υγεία. Αναλυτικότερα, αναφέρεται ότι μετά την εμμηνόπαυση οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερο σωματικό βάρος, μεγαλύτερο στήθος, μέση και φάρδος γοφών απ' ό,τι πριν την εμμηνόπαυση. Μεγάλου σωματικού βάρους γυναικείες φιγούρες με χαμηλή ΑΜΓ κρίνονταν σαν 29 χρονών, ενώ με υψηλή αναλογία θεωρούνταν 31-32 χρονών (Singh and Young, 1995). Επιπλέον, το μέγεθος του στήθους είχε επίδραση στην εκτιμώμενη ηλικία των αδύνατων γυναικών, ανεξαρτήτως ΑΜΓ. Σύμφωνα με αυτή τη λογική, μια γυναίκα με χαμηλό σωματικό

βάρους και ΑΜΓ, εάν έχει μικρό στήθος αξιολογείται στην ηλικία των 19 χρονών, ενώ με μεγαλύτερο θεωρείται ότι είναι 21 χρονών (Singh and Young, 1995).

Η έρευνα της Devendra Singh (1994) σχεδιάστηκε ώστε να εκτιμηθεί η σχετική συνεισφορά του σωματικού βάρους και της ΑΜΓ στην εκτιμώμενη φυσική ελκυστικότητα και στα γνωρίσματα προσωπικότητας που τη συνοδεύουν. Στην έρευνα συμμετείχαν 64 άντρες ηλικίας 18-22, από τους οποίους ζητήθηκε να βαθμολογήσουν κάθε φωτογραφία με 1 (το περισσότερο) και 4 (το λιγότερο) για το πόσο ελκυστικά είναι τα παρακάτω χαρακτηριστικά: φυσική ελκυστικότητα, νεότητα, καλή υγεία, εν δυνάμει συντροφικότητα, δυνατότητα τεκνοποίησης, πίστη, ευγένεια, κατανόηση, ευφυΐα και άλλα. Υπάρχει το στερεότυπο το «όμορφο είναι και καλό» (Singh, 1994). Οι βαθμολογήσεις των αντρών για την ευγένεια και την κατανόηση των γυναικών επηρεάστηκαν από το μέγεθος του σώματος και την ΑΜΓ των γυναικών. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι άντρες αξιολόγησαν την ευγένεια και την κατανόηση ως τα πιο επιθυμητά γνωρίσματα σε μια πιθανή σύντροφο (Buss, 1994).

Γυναικείες φιγούρες μεγάλου σωματικού βάρους βαθμολογήθηκαν ως πιο ευγενικές και με κατανόηση από τις πιο λεπτές φιγούρες, ανεξαρτήτως από το μέγεθος της ΑΜΓ και του στήθους. Οι πιο ευγενικές και με κατανόηση ήταν αυτές με μεγάλο σωματικό βάρος, με χαμηλή ΑΜΓ και μεγάλο στήθος (Singh and Young, 1995). Στην ίδια έρευνα οι άντρες συμμετέχοντες αξιολόγησαν τις γυναικείες φιγούρες με κλίμακα 1 (το λιγότερο) μέχρι το 20 (το μεγαλύτερο) εκτός από τις μεταβλητές ελκυστικότητα, υγεία, θηλυκότητα, ευγένεια και κατανόηση, ώστε να βαθμολογηθεί η προθυμία τους να εμπλακούν σε περιστασιακές βραχυχρόνιες και ρομαντικές σχέσεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι γυναικείες φιγούρες με πιο αδύνατα σώματα, χαμηλή ΑΜΓ και μεγάλο στήθος βαθμολογήθηκαν ως πιο ελκυστικές, θηλυκές, υγιείς και επιθυμητές είτε για περιστασιακές/βραχυχρόνιες είτε για μακροπρόθεσμες ρομαντικές σχέσεις (Singh and Young, 1995). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες βρήκαν γυναικείες φιγούρες με χαμηλή ΑΜΓ, ανεξαρτήτως σωματικού μεγέθους, πιο επιθυμητές για μακροπρόθεσμες σχέσεις απ' ό,τι με υψηλή ΑΜΓ. Επίσης, μεγάλου βάρους γυναικείες φιγούρες ανεξαρτήτως μεγέθους στήθους, με χαμηλή ΑΜΓ, προτιμούνταν περισσότερο για βραχυπρόθεσμες σχέσεις. Οι άντρες προτιμούσαν σημαντικά γυναικείες φιγούρες με μεγάλο στήθος και στενούς γοφούς για βραχυπρόθεσμη σχέση. Ενώ φιγούρες με στενούς γοφούς και μικρά ή μεγάλα στήθη προτιμούνταν περισσότερο απ' ό,τι με μεγάλους γοφούς, ανεξαρτήτως

μεγέθους στήθους (Singh and Young, 1995). Επίσης βρέθηκε οι γυναίκες με χαμηλή ΑΜΓ να εμφανίζονται πιο απαιτητικές όσον αφορά τους οικονομικούς πόρους. Γυναίκες που βαθμολόγησαν τον εαυτό τους ως περισσότερο ελκυστικές ή με χαμηλές ΑΜΓ, ήταν πιο απαιτητικές στην ποιότητα συντρόφου και έδειχναν μεγαλύτερη προτίμηση σε συμμετρικά και αρρενωπά αντρικά πρόσωπα, ώστε να αυξήσουν τη δική τους αναπαραγωγική επιτυχία (Pawlowski and Jasienka, 2006).

Συμπερασματικά, ελκυστικές γυναίκες με χαμηλή ΑΜΓ, ενώ προτιμούνταν είτε για βραχυχρόνιες είτε για μακροχρόνιες σχέσεις, θεωρούνταν λιγότερο ευγενικές και χωρίς κατανόηση, καθώς και λιγότερο πιστές από αυτές που κρίνονταν λιγότερο ελκυστικές και σε σύγκριση με αυτές που παρουσίαζαν υψηλή ΑΜΓ (Singh and Young, 1995).

Προτιμήσεις των γυναικών: Αναλογία Μέσης-Γοφών / Επιαμικά σωματικά χαρακτηριστικά

Οι γυναίκες προτιμούν ένα αντρικό σώμα που «διαρρέει» πληροφορίες για την κυριαρχία και την ισχύ του με τη μορφή φυσικής δύναμης και ικανότητας προστασίας. Πλατιοί ώμοι επικοινωνούν ικανοποιητικά επίπεδα αρρενωπότητας, εφόσον προσφέρουν σημάδια της φυσικής δύναμης των αντρών, η οποία σε εξελικτικούς όρους ίσως αποτελεί «διαφήμιση» μεγαλύτερης πιθανής ικανότητας ότι μπορούν να παρέχουν προστασία και να αμυνθούν κατά των αντιπάλων τους.

Η αναλογία που παρατηρείται στους άντρες με υψηλή τεστοστερόνη/χαμηλά οιστρογόνα ευθύνεται στο ότι υγιείς ενήλικοι άντρες παρουσιάζουν ένα ανδροειδές σε λιπδική διασπορά «σχέδιο» με μεγαλύτερη διανομή λίπους στην κοιλιά και στο πάνω μέρος του σώματος, συμπεριλαμβανομένων των ώμων, των αγκώνων και του λαιμού. Επομένως, το αντρικό σχήμα σώματος που σχηματίζει το γράμμα V θεωρείται χαρακτηριστικό καλύτερης υγείας και μεγαλύτερης κυριαρχίας. Με άλλα λόγια, το αντρικό σώμα με φαρδείς ώμους και στενή μέση και γοφούς είναι το βέλτιστο επιθυμητό εκ μέρους των γυναικών (Braun and Bryan, 2006).

Οι γυναίκες δεν επηρεάζονται από το αντρικό σχήμα του σώματος, αλλά μάλλον από ένα συνδυασμό του σχήματος του σώματος και της ικανότητας να προσφέρουν. Φαίνεται ότι ούτε η φυσική ελκυστικότητα ούτε η οικονομική κατάσταση καθορίζει την αντρική ελκυστικότητα, και οι γυναίκες δίνουν εξίσου την ίδια σημασία σε φυσικά αντρικά σημάδια όπως και σε γνωρίσματα που υποδηλώνουν κυριαρχία και ικανότητα

να προσφέρουν – π.χ., άντρες ψηλότερους από αυτές (Singh, 1995· Braun and Bryan, 2006).

Τα επαγγελματικά γνωρίσματα της αντρικής σωματικής δομής, όπως το ύψος, το πλάτος των ώμων και οι μύες του πάνω σώματος είναι σεξουαλικά ελκυστικά στις γυναίκες και επίσης καταρρακώνουν τους αντιπάλους άντρες κατά τον ενδοφυλετικό ανταγωνισμό (Barber, 1995). Έρευνες έχουν δείξει ότι άντρες με ψηλό ανάστημα έχουν μειωμένη αναπαραγωγική ικανότητα και άρα γονιμότητα. Αν λοιπόν είναι αλήθεια ότι οι ψηλοί άντρες έχουν μειωμένη αναπαραγωγική ικανότητα, τότε πιθανόν οι γυναίκες να προτιμούν ψηλούς άντρες, γιατί το ψηλό ανάστημα συσχετίζεται με την κοινωνική θέση στο ανθρώπινο εξελικτικό παρελθόν. Ψηλότεροι άντρες θεωρούνται ότι είναι σε ανώτερη κοινωνική θέση και υπάρχει απόδειξη ότι έχουν επιτυχία στον επαγγελματικό τους τομέα, αφού συναντώνται σε θέσεις ανώτερων στελεχών σε οργανισμούς και με καλούς μισθούς. Από την άλλη, όσον αφορά τη συσχέτιση της φυσικής ελκυστικότητας μιας γυναίκας και του ύψους της, το ύψος επηρεάζει λιγότερο την ελκυστικότητά τους. Σε έρευνες που έχουν επικεντρωθεί στο ύψος των γυναικών ως μεταβλητή ελκυστικότητας, γυναίκες μετρίου αναστήματος θεωρούνται πιο ελκυστικές εκ μέρους των αντρών (Barber, 1995).

2.5 Προτίμηση συντρόφων με πηγές (οικονομικούς πόρους, πρόνομα)

2.5.1 Προτίμηση αντρών

Οι άντρες θα πρέπει να έχουν μηχανισμούς που εμπλέκονται στο να εντοπίσουν το βαθμό στον οποίο οι γυναίκες είναι πρόθυμες να επενδύσουν συναισθηματικά και υλικά στα παιδιά τους. Πρέπει να κάνουν έξυπνες επιλογές για την απόκτηση οικονομικών πόρων, ώστε να μεγιστοποιήσουν την αναπαραγωγική επιτυχία και των δύο γονιών. Διαλέγοντας ένα σύντροφο που κατέχει τέτοιους πόρους, ένας άντρας πληροί τα προσωπικά του αναπαραγωγικά ενδιαφέροντα. Έτσι, όπως οι γυναίκες αναζητούν συντρόφους που μπορούν να προσφέρουν σε αυτές, οι άντρες επίσης αναζητούν συντρόφους που να είναι ικανές, ώστε να επενδύσουν σε αυτές και τα παιδιά τους (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

2.5.2 Προτίμηση γυναικών

Οι γυναίκες δίνουν σημασία στην «απόκτηση οικονομικών πόρων» περισσότερο από τους άντρες (Buss, 1989, σελ. 1) Οι προτιμήσεις των γυναικών σε οικονομικούς πόρους

είναι ένας προσαρμοστικός μηχανισμός έως του σημείου που επωφελείται ο απόγονός της. Οι οικονομικοί πόροι προσφέρουν στις γυναίκες (α) υλιστικά προτερήματα σε αυτήν και στον απόγονό της και (β) αναπαραγωγικά προτερήματα στη βάση ότι κάποιος από τους αυτούς τους οικονομικούς πόρους θα είναι μερικώς κληροδοτήσιμος (Buss, 1989). Ενώ οι οικονομικοί πόροι δεν έχουν ερευνηθεί αρκετά σημαντικά όπως η φυσική έλξη, πολλές έρευνες δίνουν έμφαση στη σημασία τους όσον αφορά τις γυναίκες (Sprecher, Sullivan and Hatfield, 1994). Τα αποτελέσματα των μελετών που διεξήχθησαν για να επαληθεύσουν τη θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών, έδειξαν ότι οι γυναίκες γενικά ενδιαφέρονται περισσότερο από τους άντρες για υποψήφιους συντρόφους με κοινωνική θέση, φιλοδοξία, δύναμη και ικανότητα στο να κερδίζουν χρήματα (Buss, 1989· Hazan and Diamond, 2000).

Προτίμηση των γυναικών σε σημάδια δυνατότητας επένδυσης οικονομικών πόρων του υποψηφίου συντρόφου

Από ένα εξελικτικό πρίσμα, τα υλικά οφέλη που μπορεί ένας άντρας σύντροφος να προσφέρει περιλαμβάνουν άμεση πρόσβαση στην τροφή, συμμαχίες και προστασία για τη σύντροφο και το παιδί του. Το καθένα μπορεί να προσεγγιστεί με την έννοια ότι θα συνεισφέρει στη γονεϊκή προσπάθεια και θα αυξήσει την πιθανότητα ζευγαρώματος (Buss, 1991).

Ένα σύνολο δειγμάτων που αναζητούν οι γυναίκες σε έναν υποψήφιο σύντροφο έχει να κάνει με το πόσο εφικτή είναι η πρόσβαση των ιδίων στους οικονομικούς πόρους ενός άντρα. Κατά την απολογητική διαδικασία ενός υποψηφίου συντρόφου, η γυναίκα πρέπει να ρωτήσει τον εαυτό της, «Έχει τους οικονομικούς πόρους να επενδύσει σε μένα και στο παιδί μου;». Ιδιαίτερα στην περίπτωση των γυναικών που προσανατολίζονται ως προς μια μακροχρόνια σχέση, είναι απίθανο να επιλέξουν ένα σύντροφο που βασίζεται μόνο σε πρόσκαιρη κατοχή πηγών. Οι πρόσκαιροι οικονομικοί πόροι ενός άντρα περισσότερο σηματοδοτούν τη σχετική θέση που κατέχει σε μια δεδομένη κοινωνία, αποτελώντας ίσως δείκτη μελλοντικής κατοχής οικονομικών πόρων (Buss, 1989).

Προτίμηση των γυναικών σε σημάδια προθυμίας/διαθεσιμότητας επένδυσης οικονομικών πόρων του υποψηφίου συντρόφου

Οι γυναίκες θα έπρεπε να δείχνουν προτιμήσεις σε άντρες που όχι μόνο έχουν την ικανότητα να κατέχουν οικονομικούς πόρους, αλλά και που επίσης δείχνουν την προθυμία να τους μοιραστούν με αυτές και τα παιδιά τους. Η παροχή οικονομικών πόρων ίσως δεν παίρνει μόνο τη μορφή τού να μοιράζουν τροφή, ιδιοκτησία και συμμαχίες. Ένα άλλο σύνολο δειγμάτων αφορά τον άντρα και την προθυμία του να επενδύσει (Buss,1991). Η γυναίκα όταν θεωρεί κάποιον αποδεκτό για ενδεχόμενο σύντροφο, πιθανόν θα πρέπει να ρωτήσει τον εαυτό της, «Δεδομένου ότι διαθέτει οικονομικούς πόρους, ποια είναι η πιθανότητα ότι θα τους χρησιμοποιήσει για μένα και τα παιδιά μου;»

Αυτό συνεπάγεται ότι οι γυναίκες, σύμφωνα με τη θεωρία της σεξουαλικής επιλογής και γονεϊκής επένδυσης, θα προτιμήσουν έναν άντρα που αφενός κατέχει οικονομικούς πόρους και αφετέρου δείχνει προθυμία να τους μοιραστεί με αυτήν και το μελλοντικό παιδί τους (Buss,1991). Η προθυμία συνδέεται με ένα άλλο στοιχείο που αναζητούν οι γυναίκες στους συντρόφους τους, και έτσι συμπεριλαμβάνεται ως κριτήριο στην τελική επιλογή τους: το γονεϊκό ενδιαφέρον που επιδεικνύει ένας άντρας, μια και αυτό συνεπάγεται γονεϊκή επένδυση. Κατά συνέπεια, οι προτιμήσεις για συντρόφους που έχουν οικονομικούς έχουν υποστηριχτεί από έρευνες που έχουν διεξαχθεί από θεωρητικούς της εξελικτικής ψυχολογίας (Buss, 1989). Οι γυναίκες έχουν επωφεληθεί από σχέσεις με συντρόφους οι οποίοι προστατεύουν και κάνουν παροχές σε αυτές και στα παιδιά τους.

Προτιμήσεις γυναικών σε οικονομικούς πόρους/οικολογικούς παράγοντες

Εδώ εξετάζονται οι προτιμήσεις συντρόφων με κέντρο την προσαρμοστική σημασία που έχουν τα υλικά οφέλη, τα γενετικά και αυτά της γονιμότητας, καθώς και η σχέση τους με παράγοντες που έχουν να κάνουν με το περιβάλλον (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Οι οικολογικοί και πολιτισμικοί παράγοντες επιδρούν στην προτίμηση των γυναικών για χαρακτηριστικά αντρών που συνδέονται με οικονομικούς πόρους (Buss, 1991). Εκτενέστερα, είναι αναγκαίο να εξερευνήσουμε τους οικολογικούς και κοινωνικούς παράγοντες που εμπλέκονται με τα μοντέλα ζευγαρώματος, και τις προτιμήσεις των γυναικών για πηγές, και που επηρεάζουν την

ετερόφυλη συμπεριφορά ζευγαρώματος. Οι συμπεριφορές συντρόφων όπως σχήματα, προτιμήσεις και στρατηγικές, καθώς και η δυνατότητα και η διαθεσιμότητα πόρων των συντρόφων ποικίλλουν ανάλογα με τους περιβαλλοντικούς/οικολογικούς παράγοντες, όπως τοπική τοπογραφία, χλωρίδα, πανίδα, καθώς και παθογόνοι οργανισμοί και παράσιτα (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

Το οικολογικό πλαίσιο επηρεάζει όχι μόνο την ικανότητα των αντρών να κατευθύνουν τους οικονομικούς τους πόρους, αλλά επίσης και τις προτιμήσεις των γυναικών. Έτσι, οι γυναίκες σε πιο κρύα κλίματα θα αναζητούν πιο πολλούς οικονομικούς πόρους από συντρόφους παρά οι γυναίκες σε θερμότερα κλίματα. Η σχετική έλλειψη των οικονομικών πόρων μέσα σε ένα περιβάλλον είναι πιθανό να επηρεάζει το κατά πόσο οι γυναίκες χρειάζεται να προσφέρουν αγαθά στους συντρόφους τους (Buss, 1991). Για παράδειγμα, σε ψυχρότερα κλίματα το πιο πιθανό είναι οι γυναίκες να προσφέρουν ουσιαστικούς οικονομικούς πόρους στους συντρόφους τους όπως ρούχα, παροχή φαγητού. Η ικανότητα μια γυναίκας να προσφέρει φαγητό είναι ειδικά επωφελής για τον άντρα της που είναι φτωχός κυνηγός (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Επιπλέον, σε κοινωνίες ή πολιτισμούς όπου οι άντρες ελέγχουν πλούτο και πόρους, οι γυναίκες επωφελούνται από ένα τέτοιου είδους ζευγάρι (Stone, Shackelford and Buss, 2007). Σε πολλά αφρικανικά κράτη όπου οι άντρες ελέγχουν υλικές πηγές, ο κυριότερος τρόπος για τις γυναίκες στο να αποκτήσουν πρόσβαση σε γη και γιδοπρόβατα είναι μέσω του γάμου. Σε πατριαρχικές κοινωνίες όπου οι πρωτότοκοι κληρονομούν την περιουσία του πατέρα τους, θα τείνουν να έχουν μεγαλύτερη αναπαραγωγική επιτυχία σε σχέση με τους νεότερους γιους. Σε αυτό το πλαίσιο, οι προτιμήσεις των γυναικών σε συντρόφους με γη θα είναι μεγαλύτερες από αυτές σε συντρόφους χωρίς γη (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004).

Οι διαπολιτισμικές μελέτες έχουν δείξει ότι στις κοινωνίες οι οποίες βασίζονται περισσότερο από άλλες στην ισονομία και ισοπολιτεία (εγκαλιταριανές) όπως η Φινλανδία και η Σουηδία, οι γυναίκες ίσως δίνουν λιγότερη σημασία στους οικονομικούς πόρους των αντρών (γιατί οι γυναίκες σε κοινωνίες με πιο αυστηρή δομή κοινωνικών ρόλων ίσως έχουν τους δικούς τους πόρους) απ' ό,τι αυτές που ζουν σε κοινωνίες όπως είναι η Ιαπωνία και η Ινδία (Buss, 1989). Στην Γκάμπια επιλέγουν συντρόφους βασιζόμενες εν μέρει στους οικονομικούς πόρους των αντρών, όπως τον αριθμό των καμήλων τους. Ένα παρόμοιο παράδειγμα των προτιμήσεων των γυναικών

σε άντρες με οικονομικούς πόρους έχει καταφανεί σε πολλούς πολιτισμούς (Buss, 2003).

2.6 Επιθυμητά γνωρίσματα που υποδηλώνουν πηγές (οικονομικούς πόρους, πρόνοια)

Εκτός από τα φυσικά εξωτερικά χαρακτηριστικά, άντρες και γυναίκες δείχνουν προτίμηση σε γνωρίσματα συντρόφων που υποδηλώνουν την ύπαρξη υλικών πηγών (Buss, 1991) . Η ικανότητα να επενδύσει ένας σύντροφος σε οικονομικούς πόρους υποδηλώνεται με δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως κοινωνικοοικονομική θέση και στάτους, μόρφωση κλπ. Σύμφωνα με τον Buss (1998), οι γυναίκες αναζητούν ένα σύντροφο με γνωρίσματα όπως λ.χ. κοινωνική θέση, φιλοδοξία και παραγωγικότητα, τα οποία δηλώνουν «κατοχή πηγών ικανότητες/χαρακτηριστικά». Η κοινωνική θέση ενός άντρα είναι θετικά συσχετισμένη με το εισόδημα, την ευφυΐα του κλπ. Οι γυναίκες, συγκριτικά με τους άντρες, δίνουν περισσότερη έμφαση στην κοινωνικοοικονομική θέση και στην κοινωνική κυριαρχία και δύναμη (Bus, 1989· Townsend, 1989). Οι γυναίκες αξιολογούν, προφορικά και οπτικά, σημάδια τα οποία σχετίζονται με την κοινωνική θέση των αντρών για να τους κατατάξουν στη «δεξαμενή» των αποδεκτών συντρόφων (Townsend and Levy, 1990).

2.6.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Κοινωνικοοικονομική θέση

Η κοινωνικοοικονομική θέση των συντρόφων είναι αυτή που καθορίζει το στάτους και την κατοχή των οικονομικών πηγών τους. Η κοινωνικοοικονομική θέση φαίνεται να επηρεάζει την κρίση των γυναικών όσον αφορά την ελκυστικότητά του ως επιθυμητού συντρόφου (Townsend, 1993). Η κοινωνική θέση δείχνει την ικανότητα ενός άντρα να προστατέψει και τη σύντρόφό του και το παιδί της μέσω ισχυρών συμμαχιών και φυσικής προστασίας, καθώς και να προσφέρει τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους. Οι γυναίκες ειδικότερα όταν είναι έγκυες, αλλά και γενικότερα λόγω της φυσικής αδυναμίας έναντι των αντρών, είναι ευάλωτες σε επιδρομές κατακτητών, με αποτέλεσμα τον τραυματισμό και το θάνατο. Γι' αυτό και είναι πιο πιθανό να επιλέγουν εκείνους τους άντρες που είναι ικανοί να προσφέρουν προστασία από ενδεχόμενους κατακτητές. Επιπρόσθετα, για τους παραπάνω λόγους αντιμετωπίζουν το ρίσκο της φυσικής κυριαρχίας και βίας από τους άντρες, που έχει ως αποτέλεσμα την καταπίεση,

τον τραυματισμό, την ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη ή το θάνατο (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Η κοινωνική θέση επίσης θεωρείται ότι παρέχει δικτύωση αλληλεγγύης με άλλα άτομα της κοινότητας, όσον αφορά τη στήριξη και βοήθεια της οικογένειας (Buss, 1994).

Όσοι άντρες κατάφερναν να βρίσκονται λίγο πιο ψηλά στην κοινωνική ιεραρχία, μπορούσαν να έχουν είτε πολλές συζύγους είτε πιο πολλούς ερωτικούς συντρόφους. Γι' αυτό και από τις πρωτόγονες κοινωνίες έως τις μέρες μας η κοινωνικοοικονομική θέση είναι σημαντικός παράγοντας που διαμορφώνει τη γυναικεία επιλογή συντρόφου και προσδίδει ελκυστικότητα σε έναν άντρα. Εκτός αυτού, και σύμφωνα με τη θεωρία της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης του Trivers, επειδή οι γυναίκες επενδύουν σε πιο άμεσες φυσιολογικές πηγές στα παιδιά τους συνεισφέροντας τα σωματικά τους θρεπτικά συστατικά κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και του θηλασμού, είναι πιο ευάλωτες όταν πρόκειται για περιορισμούς που σχετίζονται με οικονομικούς πόρους, και έτσι επιθυμούν συντρόφους που μπορούν να παρέχουν τέτοιες πηγές όπως είναι φαγητό, υλικά αγαθά, προστασία και ασφάλεια (Regan, 1998). Επομένως, επικεντρώνουν στο επίπεδο της κοινωνικοοικονομικής θέσης ή κυριαρχίας ενός υποψήφιου συντρόφου, πράγμα που προϋποθέτει την ύπαρξη αυτών των πηγών (Regan, 1998). Οι άντρες με υψηλή ικανότητα να παρέχουν εισόδημα/οικονομική άνεση μπορούν εύκολα να προσφέρουν στη γυναίκα και στο παιδί τροφή, καταφύγιο, προστασία, χρήματα, θέση και μαθησιακές ευκαιρίες (Greenlees and McGrew, 1994). Έρευνα του Townsend (1989) δείχνει ότι οι γυναίκες τείνουν να δίνουν έμφαση στην αντρική δύναμη που συνδέεται με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και την αξιοπιστία.

Ο Michel Marmot (2004) εισήγαγε το σύνδρομο της κοινωνικής θέσης [Status Syndrome] και με έρευνα που διεξήγαγε από το 1970 έως το 1990 με θέμα πόσο η κοινωνική κυριαρχία επηρεάζει την υγεία μας και τη μακροζωία, βρήκε ότι όσο ένα άτομο βρίσκεται χαμηλά σε κοινωνική ιεραρχία, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα θνησιμότητας από παράγοντες όπως στεφανιαία νόσος, εγκεφαλικά, καρκίνος, ανθυγιεινός τρόπος ζωής, κάπνισμα κ.ά., η ροπή του σε ψυχικές και σωματικές ασθένειες (Marmot, 2004). Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι τα άτομα αυτά είχαν μικρότερο έλεγχο στη ζωή τους και αδυναμία να προβλέψουν το μέλλον και να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους και τις προσδοκίες τους. Αντίθετα, όσο ένας άνθρωπος είναι ανεξάρτητος και αυτοδύναμος και υψηλότερα σε κοινωνικοοικονομική

θέση, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες της επιβίωσής του. Επιπλέον, η διαπολιτισμική έρευνα του Marmot (2004) επιβεβαίωσε ότι οι άνθρωποι με ανώτερη κοινωνικοοικονομική θέση ήταν πιο ικανοποιημένοι και έχαιραν μακροζωίας (Marmot, 2004). Η διαφορά του προσδόκιμου ορίου ζωής μεταξύ των ατόμων που κατέχουν κατώτερη και ανώτερη κοινωνικοοικονομική, από το 1970 που ήταν 5,5, χρόνια ανήλθε στα 9,5 έτη το 1990.

Και οι κοινωνικο-δομικές και οι εξελικτικές θεωρίες προβλέπουν ότι οι γυναίκες, περισσότερο από τους άντρες, θα αξιολογούσαν θετικά την ικανότητα να κερδίζει ένας υποψήφιος σύντροφος υψηλότερο εισόδημα (Wiederman and Allgeier, 1992). Μια αύξηση που πλούτου αυξάνει ταυτόχρονα τη ζήτηση ενός άντρα, συνεπώς ο πλουσιότερος πιθανός σύντροφος αυξάνει τις πιθανότητές του να ελκύσει μια γυναίκα (Douglas et al., 2001). Οι άντρες παίρνουν ανάλογα μηνύματα για το ρόλο που παίζουν και τον αντίκτυπο που έχουν τα υλικά τους αγαθά στο να κερδίσουν γυναίκες. Αυτό ακριβώς έχει αποτυπωθεί και με λόγια του Αριστοτέλη Ωνάση: «Εάν δεν υπήρχαν οι γυναίκες, όλα τα λεφτά του κόσμου δεν θα είχαν σημασία» (Ridley, 1994, σ. 171). Η έρευνα των Moore, Cassidy, Smith και Perrett (2006) αναφέρει θετικές συσχετίσεις μεταξύ (α) γυναικείου εισοδήματος και βαθμολόγησης προτιμήσεων των γυναικών σε συντρόφους με οικονομικούς πόρους, (β) γυναικείου εισοδήματος και της σημασίας που δίνεται στο εισόδημα του συντρόφου, και (γ) γυναικείου εισοδήματος και απαιτήσεων για απόκτηση συντρόφων με οικονομικούς πόρους μέσω προσωπικών αγγελιών στον Τύπο.

Η έρευνα του Townsend (1989) αναφέρει ότι στα σύγχρονα δυτικά έθνη, οι γυναίκες ανελίσσονται σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο μέσω της ατομικής επίτευξης των στόχων τους. Επιπλέον, η κοινωνικοοικονομική θέση και η οικονομική κατάσταση της οικογένειας από την οποία προέρχεται η γυναίκα επιδρούν στη διαδικασία αξιολόγησης των ενδεχόμενων συντρόφων. Έτσι, τα ατομικά επιτεύγματα των γυναικών και η κοινωνικοοικονομική τάξη καταγωγής τους καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τα κοινωνικοοικονομικά στάνταρτ που θέτουν στην αξιολόγησή τους για τους άντρες και που σχετίζονται με δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποψηφίων συντρόφων (κοινωνική τάξη, οικονομική κατάσταση). Ο Townsend (1987) μελέτησε τις προτιμήσεις στην επιλογή συντρόφου των φοιτητών Νομικής και Ιατρικής. Και στις δύο ομάδες, οι φοιτητές προσδοκούσαν να κερδίσουν ένα μεγάλο ποσό χρημάτων όταν

θα άρχιζαν τις καριέρες τους. Μια δεύτερη μελέτη των φοιτητών Ιατρικής (Townsend, 1989) παρήγαγε παρόμοια αποτελέσματα. Η έρευνα του Townsend (1989) χρησιμοποίησε ανοιχτές ερωτήσεις για να εξερευνήσει τα κριτήρια επιλογής που έχουν άντρες και γυναίκες φοιτητές Ιατρικής. Όλοι ήταν μεταξύ 22 και 27. Οι γυναίκες βρέθηκαν να προτιμούν συντρόφους με υψηλότερη κοινωνικοοικονομική θέση από τη δική τους, μια και τα κοινωνικοοικονομικά στάνταρτ για τους συντρόφους τους θα αυξάνονταν ταυτόχρονα με τη βελτίωση της προσωπικής τους κοινωνικοοικονομικής θέσης. Με άλλα λόγια, το αυξανόμενο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γυναικών τείνει να αυξάνει τα κοινωνικοοικονομικά στάνταρτ που θέτουν για τους υποψήφιους συντρόφους και έτσι μειώνεται η «δεξαμενή» των αποδεκτών συντρόφων (Townsend, 1989). Όσο πιο πολύ ανέρχεται επαγγελματικά μια γυναίκα, τόσο πιο δύσκολα θα βρει μακροχρόνιο σύντροφο ή σύντροφο γάμου αντάξιό της. Η άποψη ενισχύεται και από τα στατιστικά στοιχεία: στις ΗΠΑ ο αριθμός των ανύπαντρων γυναικών παρουσιάζει αύξηση και, επιπλέον, επί 3,8 εκατομμυρίων γυναικών άνω των 30 ετών, το 1 εκατομμύριο είναι μοναχικές ή διαζευγμένες (Townsend, 1998).

Παρ' όλ' αυτά , όσο το κοινωνικοοικονομικό στάτους των αντρών αυξάνεται, τόσο μειώνεται η σημασία που δίνουν στο κοινωνικοοικονομικό στάτους των μελλοντικών τους συζύγων (Townsend, 1993). Ο σύντροφος που έχει μεγαλύτερη δύναμη στο να κερδίζει εισόδημα, συνεπάγεται ότι έχει μεγαλύτερη ισχύ σε ένα γάμο. Σύμφωνα με αυτή τη λογική, οι άντρες, αφού κερδίζουν περισσότερα χρήματα, αυτοί θα αποφασίσουν ποιος είναι υπεύθυνος για τα οικιακά και τη φροντίδα του παιδιού (Bird et al., 1984). Κατά συνέπεια, στις γυναίκες θα πέσει το βάρος των οικιακών και της φροντίδας του παιδιού. Έτσι, όσο περισσότερο η γυναίκα κερδίζει συγκριτικά με τον άντρα της, το περισσότερο πιθανό είναι να απαιτεί και να λαμβάνει μια πιο ίση/ισότιμη διαχείριση στα οικιακά και στη φροντίδα του παιδιού. Αυτό σημαίνει ότι από τη στιγμή που και οι δύο σύντροφοι θα συνεισφέρουν ισότιμα στους οικονομικούς πόρους, ο άντρας θα πρέπει να συμμετέχει ισότιμα τόσο στις δουλειές του σπιτιού όσο και στη φροντίδα του παιδιού (Bird et al., 1984· Townsend, 1989). Αυτός ο παράγοντας ίσως εξηγεί γιατί οι άντρες προτιμούν συντρόφους με χαμηλότερη κοινωνικοοικονομική θέση από τη δική τους.

Όσον αφορά την κοινωνική θέση, και οι γυναίκες και οι άντρες διατηρούν υψηλότερα ελάχιστα κριτήρια για μακροχρόνιους παρά για βραχυχρόνιους συντρόφους

(Regan, 1998). Σε μια μελέτη με φοιτήτριες της Νομικής, καμία δεν θα θεωρούσε άντρες με χαμηλή κοινωνικοοικονομική τάξη υποψήφιο για γάμο, αν και κάποιες θα συναινούσαν στο να έχουν σεξουαλική σχέση μαζί τους. Οι γυναίκες πάντα προτιμούν το γάμο παρά το σεξ με έναν άντρα που κατέχει υψηλή κοινωνική θέση, ανεξάρτητα από το εάν είναι ελκυστικός ή όχι. Οι άντρες, από την άλλη, προτιμούν να εμπλακούν σε μια ερωτική σχέση με μια γυναίκα με ανώτερη κοινωνικοοικονομική θέση από αυτούς, παρά σε μακροχρόνιο δεσμό (Khallad, 2005).

Μορφωτικό επίπεδο

Μια πρόβλεψη της θεωρίας ανταλλαγής είναι ότι τα άτομα με υψηλότερα εκπαιδευτικά προσόντα θα έπρεπε πάντα να είναι πιο επιθυμητοί σύντροφοι από άτομα με κατώτερο επίπεδο μόρφωσης. Το επίπεδο της εκπαίδευσης θα πρέπει να προσεγγιστεί ως σημαντική βάση για ανέλιξη και επομένως βελτίωση της θέσης. Ειδικότερα, και οι άντρες και οι γυναίκες με χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης έχουν πιο περιορισμένη ανέλιξη απ' ό,τι αυτοί με υψηλότερα επίπεδα. Επιπλέον, στη βάση της θεωρίας της κοινωνικής ανταλλαγής, προβλέπεται ότι άτομα με χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης θα έδειχναν υψηλότερη προτίμηση για ένα σύντροφο με θέση, συγκριτικά με άτομα υψηλών επιπέδων εκπαίδευσης (Doosje, Rojahn, and Fischer, 1999). Οι γυναίκες περισσότερο από τους άντρες είναι λιγότερο πρόθυμες να παντρευτούν κάποιον χωρίς σταθερή εργασία, επομένως θεωρούνται πιο πρόθυμες να παντρευτούν κάποιον που έχει περισσότερη μόρφωση απ' αυτές και κερδίζει περισσότερα (Sprecher, Sullivan and Hatfield, 1994). Οι άντρες αναφέρουν λιγότερη πιθανότητα και επιθυμία για ρομαντική επαφή με μια ενδεχόμενη σύντροφο με υψηλό μορφωτικό υπόβαθρο. Ίσως αντιδρούν αρνητικά σε επιτυχημένες γυναίκες, παρουσιάζοντας συναισθήματα ζήλιας, ανταγωνιστικότητας και υποτίμησης προς τις γυναίκες καριέρας. Ίσως υποθέτουν ότι οι υψηλά μορφωμένες παρουσιάζουν μικρότερο γονεϊκό ενδιαφέρον και τις ενδιαφέρουν κυρίως οι καριέρες τους. Επιπλέον, οι υψηλά μορφωμένες θεωρούνται λιγότερο καλές στα οικοκυρικά, άρα είναι δυσκολότερο να «κρατήσουν» σπίτι. Σε έρευνα, οι άντρες θεωρούσαν τις υψηλά μορφωμένες γυναίκες λιγότερο αρεστές και πιστές ως σεξουαλικές συντρόφους απ' ό,τι τις μέτρια μορφωμένες, και ανέφεραν μειωμένη πιθανότητα για ρομαντική επαφή με υψηλά μορφωμένες. Το γνώρισμα της σεξουαλικής πίστης στις γυναίκες είναι ιδιαίτερα σημαντικό επιθυμητό χαρακτηριστικό ενός

ρομαντικού ενδεχόμενου συντρόφου για τους άντρες. Έτσι, προτιμήθηκαν οι μέτρια μορφωμένες γυναίκες (Greitemeyer, 2007).

2.6.2 Κοινωνικά χαρακτηριστικά (γνωρίσματα διανόησης / προσωπικότητας)

Εκτός από την προτίμηση αντρών και γυναικών για φυσικά εξωτερικά γνωρίσματα, δείχνουν επίσης προτίμηση σε γνωρίσματα που υποδηλώνουν την ικανότητα και προθυμία του συντρόφου να προσφέρουν οικονομικούς πόρους και προστασία σε αυτούς, καθώς και σε αυτά τα γνωρίσματα που υποδηλώνουν σεξουαλική πίστη (Geary, Vigil and Byrd-Craven, 2004). Στα κοινωνικά χαρακτηριστικά που συνιστούν κοινωνική επιτυχία περιλαμβάνονται όχι μόνο χαρακτηριστικά διανόησης (ευφυΐα, χιούμορ), αλλά και χαρακτηριστικά προσωπικότητας (ευγένεια, κατανόηση, φιλοδοξία) (Buss and Barnes, 1986). Τα χαρακτηριστικά αυτά καθορίζουν την κοινωνική ελκυστικότητα και άρα την αίσθηση επιθυμίας προς τον πιθανό σύντροφο που τα εκθέμπει.

Πλήθος χαρακτηριστικών συνθέτουν έναν καλό σύντροφο, όπως επαρκής γονεϊκή ικανότητα, αφοσίωση/πίστη, προσωπικότητα/ ταμπεραμέντο, ευφυΐα, για τα οποία ωστόσο δεν υπάρχουν φυσικοί δείκτες αξιολόγησης (Stoney, 2003). Με άλλα λόγια, τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά βεβαίως και προσδίδουν ελκυστικότητα σε ένα σύντροφο, αλλά δεν συγκαταλέγονται στα συστατικά φυσικής ομορφιάς ενός ατόμου (Sarwer, Grossbart and Didie, 2003). Στις μελέτες που αξιολογούν τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας του συντρόφου, τα πιο σημαντικά γνωρίσματα είναι η αμοιβαία αγάπη, ο εξαρτημένος χαρακτήρας, η συναισθηματική σταθερότητα και ωριμότητα, η διάθεση να ευχαριστείς τον άλλο, η ευγένεια και η κατανόηση, η ευφυΐα και η καλή φυσική υγεία (Buss et al., 1990). Η ικανότητα και η προθυμία να επενδύσει ένας σύντροφος τους οικονομικούς του πόρους υποδηλώνεται, εκτός από δημογραφικά χαρακτηριστικά (κοινωνικοοικονομική θέση, στάτους, μόρφωση), και με πνευματικά χαρακτηριστικά όπως ευφυΐα και χιούμορ καθώς και με χαρακτηριστικά προσωπικότητας όπως φιλοδοξία, ευγένεια, σεξουαλική πίστη, γονεϊκό ενδιαφέρον και επιθυμία για συνεργασία – προσόντα που υποδηλώνουν διάθεση για γονεϊκή επένδυση και δέσμευση (Bleske- Reчек, Remiker, Swanson and Zeug, 2006). Από την άλλη, η ικανότητα και η προθυμία του συντρόφου να προσφέρει προστασία υποδηλώνεται με χαρακτηριστικά προσωπικότητας όπως αίσθημα διεκδίκησης και ριψοκίνδυνη συμπεριφορά (προστασία).

Τα κοινωνικά επιθυμητά γνωρίσματα ενός συντρόφου συνδέονται τόσο με γενετικά όσο και με υλικά οφέλη για τους άντρες και τις γυναίκες. Εφαρμόζοντας το εξελικτικό πρίσμα στην επιλογή επιθυμητών χαρακτηριστικών, η διανοήση (ευφυΐα) και το χιούμορ αποτελούν αξιόπιστους δείκτες υψηλών γενετικών υλών του συντρόφου και άρα μεγαλύτερες πιθανότητες επιβίωσης του απογόνου. Σε σχέση με τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας, οι δυαδικές διαφορές ως προς τις προτιμήσεις για συγκεκριμένα γνωρίσματα είναι ισχυρές. Λόγου χάρη, οι γυναίκες θεωρούν υψηλά βαθμολογούμενα χαρακτηριστικά στους άντρες την κοινωνική κυριαρχία και προθυμία επένδυσης, ενώ οι άντρες επικεντρώνονται σε χαρακτηριστικά γυναικών όπως η σεξουαλική πίστη και αυτά που συνδέονται περισσότερο με καλές γονεϊκές ικανότητες. Επιπρόσθετα, οι προτιμήσεις αντρών και γυναικών για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας επηρεάζονται από τον τύπο/είδος σχέσης (βραχυχρόνιος/μακροχρόνιος) όπου επιθυμούν να εμπλακούν.

Αν και ιδιαίτερα η γυναικεία επιλογή επηρεάζεται κατεξοχήν από την κοινωνική θέση και τον πλούτο ενός άντρα, αυτό δεν είναι αρκετό. Στην πραγματικότητα, κοινωνικά κυρίαρχοι άντρες είναι συχνά υπερόπτες, αυτάρκεις, και γενικά τείνουν να ικανοποιούν τα δικά τους αναπαραγωγικά ενδιαφέροντα που περιλαμβάνουν προτίμηση για πολλαπλές συντρόφους, παρά αποκλειστικότητα και επένδυση σε μία μόνο γυναίκα και στα παιδιά της (Pratto, 1996). Προσωπικά και συμπεριφοριστικά χαρακτηριστικά των αντρών λαμβάνονται σημαντικά υπόψη στην τελική επιλογή του συντρόφου για γάμο, όπως τα χαρακτηριστικά που παρέχουν πληροφορίες για την ικανότητα και την προθυμία του άντρα να κάνει μια μακροπρόθεσμη επένδυση στη γυναίκα και στα παιδιά της (Buss, 1994). Οι γυναίκες, συγκριτικά με τους άντρες, δίνουν περισσότερη σημασία –όταν αναζητούν είτε βραχυχρόνιους είτε μακροχρόνιους συντρόφους– σε χαρακτηριστικά προσωπικότητας και διανοήσης (ευφυΐας) που συνιστούν κοινωνική επιτυχία και είναι δείκτες κοινωνικής κυριαρχίας (Bleske-Rechek, Remiker, Swanson and Zeug, 2006). Ο λόγος είναι γιατί αποτελούν σημάδια ότι οι σύντροφοί τους έχουν την απαραίτητη ικανότητα και προθυμία να επενδύσουν και να προστατεύσουν αυτές και το μελλοντικό τους παιδί. Πράγματι, ο Buss (1989) βρήκε ότι οι γυναίκες δίνουν υψηλότερη προτεραιότητα σε έναν υποψήφιο σύντροφο που είναι «ευγενικός, έξυπνος και με κατανόηση», παρά σε ένα σύντροφο που δεν έχει τίποτε από όλα αυτά, αλλά διαθέτει υψηλό εισόδημα. Αυτά τα αποτελέσματα προτείνουν ότι οι γυναίκες προτιμούν

συντρόφους που όχι μόνο είναι κοινωνικά κυρίαρχοι, αλλά και ευφυείς, ευαίσθητοι και πρόθυμοι να επενδύσουν στην οικογένεια (Buss, 1994).

Οι άντρες, από την άλλη, αν και αξιολογούν μια γυναίκα για τη δημογραφική της κατάσταση και τη φυσική της ελκυστικότητα, ενδιαφέρονται επίσης και για χαρακτηριστικά προσωπικότητας που σηματοδοτούν καλές γονεϊκές ικανότητες και σεξουαλική πίστη, αλλά ελάχιστα όταν προσανατολίζονται σε βραχυχρόνιες σχέσεις και πολύ περισσότερο όταν αναζητούν μακροχρόνιες συντρόφους (Buss, 1994).

Ο Miller (2000b) πιστεύει ότι χαρακτηριστικά που συνδέονται με τη διανόηση, όπως ευφυΐα, δημιουργικότητα, καλλιτεχνική έκφραση, μουσική ικανότητα και αίσθηση χιούμορ, λειτουργούν επίσης ως σημάδια ή δείκτες καλής φυσικής κατάστασης και προσαρμοστικότητας. Γι' αυτό το λόγο τοποθετούνται υψηλά στη λίστα των επιθυμητών γνωρισμάτων σε έναν υποψήφιο σύντροφο. Ο Feingold (1992) έδειξε σε ανάλυση μελετών ως προς την επιλογή συντρόφου, ότι οι άντρες και οι γυναίκες είχαν σε μεγάλο βαθμό παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτά που βαθμολόγησαν ως σημαντικά σχετικά με την προσωπικότητα (χιούμορ και ευφυΐα).

Χιούμορ

Σύμφωνα με έρευνες πάνω στα γνώρισμα τα οποία ένα άτομο θεωρεί «ελκυστικά», άρα και επιθυμητά σε έναν ενδεχόμενο σύντροφο αντιθέτου φύλου, το χιούμορ όχι μόνο συμπεριλαμβάνεται, αλλά και ιεραρχείται υψηλά στις προτιμήσεις. Η Louise Omwake (1939) τόνισε ότι κάποιος με χιούμορ διαθέτει ελκυστικότητα, αφού το χιούμορ είναι ένα γνώρισμα που εκτιμάται υψηλά στις προτιμήσεις σε υποψήφιους συντρόφους (Stoney, 2003). Σε έρευνα των Buss και Barnes (1986), στην οποία συμμετείχαν ενενήντα δυο παντρεμένα ζευγάρια, ηλικίας από δεκαοχτώ μέχρι σαράντα ετών, ανάμεσα στα εβδομήντα έξι με αλφαβητική σειρά γνώρισμα που ρωτήθηκαν να βαθμολογήσουν για το πόσο επιθυμητά είναι σε ένα σύντροφο, συμπεριλήφθηκε και το «να διαθέτει κάποιος πνευματώδες χιούμορ» (σελ. 562).

Στο σημείο αυτό όμως θα πρέπει να αναφερθεί τι είναι αυτό που κάνει το χιούμορ τόσο «ελκυστικό» ως επιθυμητό γνώρισμα, ώστε να θεωρείται ότι εμπλέκεται σε μεγάλο βαθμό στη διαδικασία της επιλογής συντρόφου. Ο Geoffrey Miller (2000) πρότεινε ότι η προτίμηση για καλή αίσθηση του χιούμορ ως επιθυμητού γνωρίσματος σε ένα σύντροφο έχει προβληματίσει τους εξελικτικούς ψυχολόγους, οι οποίοι θεωρούν

ότι εμπλέκεται στην επιλογή συντρόφου, αφού υποδηλώνει δημιουργικότητα, νιάτα, ευφυΐα και προσαρμοστική μεταβλητότητα. Ο Miller (2000) συμφωνεί ότι «η δημιουργικότητα αυτή καθαυτή ίσως έχει εμπλακεί ως ένας σεξουαλικός δείκτης για ένα ικανοποιητικό επίπεδο ενέργειας, νεότητας και ευφυΐας» (σελ. 411). Η προτίμηση για δημιουργικότητα ίσως είναι πιο πιθανό να στηρίζεται σε αναπαραγωγικά οφέλη. Οι γυναίκες που έχουν επιλέξει δημιουργικούς άντρες είναι πιο πιθανό να αυξήσουν τη συνολική τους φυσική καλή κατάσταση. Σύμφωνα με τον O'Connell (1976), το άτομο με χιούμορ διακρίνεται για την ταχύτητά του στην επιτέλεση των καθηκόντων του (σελ. 26). Με άλλα λόγια, το χιούμορ μπορεί να λειτουργήσει και ως μια αποτελεσματική στρατηγική για επίλυση προβλημάτων. Επίσης, κατά τον May (1973), το χιούμορ είναι ένας υγιής τρόπος να διατηρεί κάποιος απόσταση μεταξύ του εαυτού του και του προβλήματος, μια στρατηγική δηλαδή «αποστασιοποίησης», ώστε το άτομο να έχει την ικανότητα να προσεγγίζει ένα πρόβλημα από ένα πιο αντικειμενικό πρίσμα (1953, σελ. 54). Ο McGhee (2000) υπέθεσε ότι υπάρχει μια λογική συνέχεια μεταξύ του πρωτόγονου παιχνιδιού και του χιούμορ, αναφέροντας ότι το χιούμορ «είναι το λογικό αποτέλεσμα της επέκτασης των παιγνιδιών μορφών συμπεριφοράς προς μια πιο αφηρημένη διανοητική σφαίρα ιδεών. Γι' αυτό το λόγο, έκλινε με το συμπέρασμα ότι το χιούμορ «πιθανά δείχνει κάποια “προσαρμοστική” λειτουργία, με συνέπεια παιγνιώδεις, δημιουργικές συμπεριφορές να μπορούν να λειτουργούν και ως δείκτες νεανικότητας» (σελ. 407-408). Όπως όμως είναι γνωστό, η νεαρή ηλικία καθώς και το γνώρισμα της δημιουργικότητας λειτουργούν αξιόπιστα ως δείκτες της αναπαραγωγικής δυνατότητας ενός υποψήφιου συντρόφου (Cann and Calhoun, 2001). Επαγωγικά, λοιπόν, το χιούμορ είναι πιθανό να είναι και ενδεικτικό αναπαραγωγικής επιτυχίας ενός ατόμου.

Το χιούμορ δεν σχετίζεται θετικά μόνο με δείκτες καλής φυσικής κατάστασης, συμπεριλαμβανομένων της υγείας, της αρρενωπότητας σώματος και προσώπου (για τους άνδρες), αλλά και με την εξωστρέφεια, ευγένεια και γονεϊκή ικανότητα ενός ατόμου (Stoney, 2003). Κατά τον Miller (2000), τα άτομα που είναι αστεία και διασκεδαστικά είναι πιο πιθανό να είναι ευφυή, ενεργητικά, κοινωνικά αρεστά και νέα. Αυτό συνεπάγεται ότι τα άτομα με χιούμορ είναι καλόβολα με το περιβάλλον τους, εμπλέκονται σε λιγότερες κοινωνικές διαμάχες, επιδεικνύουν καλή θέληση και πρόθεση. Για όλους αυτούς τους λόγους, η καλή αίσθηση του χιούμορ προτιμάται σε

ένα σύντροφο ανεξάρτητα από τον τύπο της σχέσης. Έτσι, σύμφωνα με τον Miller (2000), το χιούμορ σε τελική ανάλυση ίσως έχει εμπλακεί στην όλη κοινωνική διαδικασία ως ένα όργανο για να επιτύχει κανείς κοινωνική προσαρμοστικότητα, καθώς και ως επικοινωνιακή στρατηγική που διευκολύνει το άτομο να ελίσσεται μέσα σε μια κοινωνική ομάδα (σελ. 415-416). Κατά συνέπεια, το χιούμορ μπορεί να περιλαμβάνεται στο συμπεριφοριστικό ρεπερτόριο όχι ως ένας μηχανισμός για επιβίωση, αλλά ως προϊόν σεξουαλικής επιλογής, αφού η σεξουαλική επιλογή λαμβάνει χώρα μέσα σε μια κοινωνία ανθρώπων. Επιπροσθέτως, ο Abraham Maslow (1954) στη θεωρία του για την πυραμίδα αυτοπραγμάτωσης, αναφέρεται στην η αίσθηση του χιούμορ ως αναγκαίο συστατικό στην προσωπικότητα ενός ατόμου (σελ. 223).

Η έρευνα των Li και Kenrick (2006) έδειξε ότι και τα δύο φύλα δίνουν υψηλή σημασία στην αξία του χιούμορ, ιδιαίτερα όταν αναζητούν έναν υποψήφιο ρομαντικό/μακροχρόνιο σύντροφο. Μια πρόσφατη έρευνα μεταξύ Αμερικανών προπτυχιακών φοιτητών κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η αίσθηση του χιούμορ συνδέεται με τις διαφορές που υπάρχουν στο βαθμό που είναι κάποιος κοινωνικός, αγαπάει να κάνει κέφι και πλάκες και να καλοπερνά, είναι καλόκαρδος και με καλή ανατροφή» (Cann and Calhoun, 2001, σελ. 127). Το να έχει κάποιος χιούμορ, με άλλα λόγια, δείχνει μια ετοιμότητα και μια ικανότητα στο να δημιουργήσει σχέση. Αλλά και όσον αφορά τους σεξουαλικούς συντρόφους, σύμφωνα με έρευνα του Buss (1988), όταν Αμερικανοί φοιτητές ρωτήθηκαν τι τους ελκύει σε ένα σεξουαλικό σύντροφο, ανέφεραν ότι η καλή αίσθηση του χιούμορ είναι σημαντική κατά την επιλογή τους. Το πνευματώδες χιούμορ των πιθανών σεξουαλικών συντρόφων φάνηκε να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα εκτίμησης από άντρες και γυναίκες.

Υπάρχουν διαφυλικές διαφορές για το πώς τα δυο φύλα «εννοούν» ότι ένα άτομο του αντίθετου φύλου έχει αίσθηση χιούμορ. Οι Li και Kenrick (2006) επισήμαναν μια σημαντική διαφορά που παρατηρείται μεταξύ των δύο φύλων για το τι «εννοούν» όταν λένε ότι ένας υποψήφιος σύντροφος διαθέτει αίσθηση του χιούμορ. Για την ακρίβεια, οι γυναίκες τείνουν να περιγράφουν έναν άντρα με καλή αίσθηση χιούμορ ως κάποιον που είναι ικανός να τις κάνει να γελούν, ενώ οι άντρες τείνουν να περιγράψουν μια γυναίκα με καλή αίσθηση του χιούμορ κάποια που γελάει με ό,τι αυτοί λένε. Τα αποτελέσματα της έρευνας έχουν δείξει ότι οι άντρες έτειναν να εισάγουν το χιούμορ όταν αυτοί επιθυμούν να εκφράζουν ρομαντικό ενδιαφέρον προς γυναίκες τις οποίες θεωρούν

υποψήφιες συντρόφους. Οι γυναίκες, από την άλλη, έτειναν να ανταποκρίνονται με γέλιο σε αυτούς τους άντρες που θεωρούσαν ενδεχόμενους συντρόφους ώστε να δείξουν ότι η έλξη ήταν αμοιβαία (Li and Kenrick, 2006). Εάν ένα άτομο θεωρεί ότι ένα άτομο του αντίθετου φύλου έχει καλή αίσθηση χιούμορ είναι σαν να λέει «είναι ευφυής, καλός στα σπορ και αρεστός» (όπως αναφέρθηκε στο Martin, 1998, σελ. 15). Γι' αυτό το λόγο, οι κοινωνικές ανταλλαγές μεταξύ ενός άντρα και μιας γυναίκας που περιλαμβάνουν χιούμορ και ρομαντισμό κρίνονται ως επιθυμητές, γιατί τέτοιου είδους ανταλλαγές λαμβάνουν χώρα και τείνουν να δηλώνουν, όταν υπάρχει αμοιβαία αναγνώριση, ότι υπάρχει «ταίριασμα μεταξύ αυτών των ατόμων και προδιάθεση μελλοντικής συντροφικότητας» (Li and Kenrick, 2006).

Ευφυΐα

Σύμφωνα με τον ψυχολόγο Geoffrey Miller (2000), συγγραφέα του βιβλίου με τίτλο *The mating Mind*, ο εγκεφαλικός μηχανισμός του ζευγαρώματος, η ευφυΐα, είναι ένα άλλο επιθυμητό, κληροδοτήσιμο αλλά και παράλληλα κοινωνικό γνώρισμα. Ο Miller (2000) υποστηρίζει ότι η ανθρώπινη ευφυΐα εξελίχτηκε από καταβολής κόσμου, αλλά πάντα ήταν και παραμένει ένα σημαντικό «εργαλείο ζευγαρώματος», παίζει δηλαδή σημαντικό ρόλο στη διαδικασία επιλογής ερωτικού συντρόφου. Η ευφυΐα και η δημιουργικότητα ίσως λειτουργούν και σαν διαφήμιση, δηλαδή ότι κάποιος σύντροφος είναι πιθανό να έχει «καλά»/«δυνατά» γονίδια. Η ευφυΐα μπορεί να αποτελεί σημάδι αναπτυξιακής σταθερότητας και καλής φυσικής κατάστασης. Για να αποδείξει τη θεωρία του, ο Miller έκανε το εξής πείραμα: Έδωσε τέσσερις περιγραφές πιθανών παρτενέρ σε μια ομάδα γυναικών κατά τη διάρκεια διαφορετικών περιόδων του έμμηνου κύκλου τους. Οι δύο τύποι ήταν φτωχοί αλλά δημιουργικοί άντρες και οι άλλοι δύο πλούσιοι αλλά μη δημιουργικοί, οι οποίοι απλώς κληρονόμησαν τα πλούτη τους. Σύμφωνα με την κοινή λογική, οι γυναίκες που βρίσκονταν στην πιο γόνιμη φάση του κύκλου τους θα επέλεγαν εκείνους που μπορούσαν να προσφέρουν καλύτερη διαβίωση στις ίδιες και στα παιδιά τους, δηλαδή θα επέλεγαν τους πλούσιους, αλλά μη δημιουργικούς. Όμως αυτό δεν συνέβη. Επέλεξαν τους φτωχούς και δημιουργικούς. Ενστικτωδώς, δηλαδή, επέλεξαν «τα καλά γονίδια» και όχι «τον καλό πατέρα». Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι άντρες δείχνουν λιγότερο επιλεκτικοί σε ό,τι αφορά την ευφυΐα της συντρόφου τους, ενώ οι γυναίκες δεν έπεσαν σχεδόν

καθόλου κάτω από τα στάνταρτ τους. Σχετική έρευνα απέδειξε ότι όσο αυξάνεται ο βαθμός ευφυΐας ενός άντρα, τόσο αυξάνεται και η προτίμηση που δείχνουν σ' αυτόν οι γυναίκες (Stoney, 2003). Αντίθετα, όσο αυξάνεται ο βαθμός ευφυΐας μιας γυναίκας, τόσο μειώνεται το ποσοστό των αντρών που την προτιμούν (Stoney, 2003).

Σε έρευνα των Raymond Fisman και των συναδέλφων του (2006) που έγινε για το «speed dating experiment» (πείραμα ταχειών γνωριμιών), μελέτησαν τη συμπεριφορά ατόμων σε ραντεβού, χρησιμοποιώντας δεδομένα που προέκυπταν από ένα τυχαίο ταίριασμα των υποκειμένων. Ανάμεσα στα ευρήματα, οι γυναίκες αναφέρεται ότι δίνουν ιδιαίτερο βάρος στην ευφυΐα του συντρόφου, ενώ οι άντρες ανταποκρίνονται περισσότερο στη φυσική ελκυστικότητα. Επιπλέον, οι άντρες δεν επιθυμούν το επίπεδο ευφυΐας και φιλοδοξίας των γυναικών να υπερέχει του δικού τους. Στην πραγματικότητα, οι άντρες είναι σημαντικά λιγότερο πιθανό να αποδεχτούν μια γυναίκα που είναι πιο φιλόδοξη από αυτούς.

Η ευφυΐα περιλαμβάνεται στα κριτήρια που θέτουν οι γυναίκες απαραίτητα για να εμπλακούν σε μια σχέση ανεξαρτήτως χρονικού ορίζοντα: «Η επιλογή ενός ευφύστερου συντρόφου συχνά δίνει τη δυνατότητα στις γυναίκες να μεγαλώσουν τα παιδιά τους με μεγαλύτερη άνεση». Επιλέγουν ευφυείς συντρόφους με σκοπό να αποκτήσουν απογόνους που θα είναι –από φυσικής άποψης– ανώτεροι. Επομένως, χρησιμοποιούν την ευφυΐα ως έναν τρόπο για να προσδιορίσουν υποσυνείδητα τη συνολική γενετική ποιότητα του συντρόφου τους. Στη μελέτη συμμετείχαν 204 γυναίκες και χρησιμοποιήθηκαν ψυχομετρικά εργαλεία όπως η Κλίμακα Ενήλικης Ευφυΐας Wechsler (WAIS), καθώς και υποκειμενικές βαθμολογήσεις από γυναίκες αναφορικά με τις προτιμήσεις τους για αντρική εφευρετικότητα και ευφυΐα, τόσο σε σχέσεις μιας βραδιάς όσο και στις μακροχρόνιες προτιμήσεις των γυναικών. Χωρίς να αποτελεί έκπληξη, επέλεξαν ευφυείς άντρες όταν τους ζητήθηκε να επιλέξουν σύντροφο για μακροχρόνια σχέση. Απετέλεσε, όμως, έκπληξη το γεγονός ότι και για τις σύντομες σχέσεις τους επέλεξαν ευφυείς άντρες (Prokosch et al., 2009).

Συγκεκριμένα, η ευφυΐα αποτελεί επιθυμητό γνώρισμα στην επιλογή των γυναικών σε βραχυπρόθεσμους συντρόφους (Stoney, 2003). Σε έρευνα του Li (2003), όταν αναζητούν βραχυπρόθεσμους συντρόφους, δεν δείχνουν ενδιαφέρον μόνο στη φυσική ελκυστικότητα, αλλά και στην ευφυΐα που διαθέτει το άτομο αυτό, αφού και τα δύο,

όπως προαναφέρθηκε, είναι δείγματα υψηλής γενετικής ποιότητας. Εάν ληφθεί υπόψη ότι η ευφυΐα έχει να κάνει με ανώτερη ποιότητα γονιδίων, συμπεραίνεται ότι από εξελικτικής πλευράς οι γυναίκες επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι αναζητούν «καλά γονίδια» [good genes] όταν πρόκειται να εμπλακούν σε βραχυπρόθεσμη σχέση, ώστε σε μια ενδεχόμενη εγκυμοσύνη τα παιδιά τους να κληρονομήσουν καλής ποιότητας γενετικές ύλες και έτσι να αυξήσουν τις πιθανότητες επιβίωσης τους (Stoney, 2003). Επιπλέον, οι γυναίκες τείνουν να δίνουν προτεραιότητα στα κοινωνικά χαρακτηριστικά (οικονομικοί πόροι, ευφυΐα, ευγένεια και καλοί τρόποι) ενός υποψήφιου συντρόφου, όταν αποβλέπουν σε μια μακροχρόνια σχέση (Li, 2003). Από την άλλη, οι άντρες τείνουν να δίνουν προτεραιότητα στη φυσική ελκυστικότητα, ευφυΐα και ευγένεια που διαθέτει μια γυναίκα, μόνο όταν θέλουν να συνάψουν μαζί της μια μακροπρόθεσμη σχέση. Διαφορετικά, οι άντρες είναι αδιάφοροι για την ευφυΐα της συντρόφου τους και δίνουν αποκλειστική προτεραιότητα στη φυσική ελκυστικότητα, όταν πρόκειται για βραχυχρόνιους συντρόφους (Li, 2003).

Η προτίμηση στην ευφυΐα έχει περισσότερο να κάνει με το κοινωνικό κατεστημένο παρά με το φύλο. Δεν δίνουν όλες οι κοινωνίες την ίδια αξία στο χρήμα, τη φυσική ευρωστία ή την ευφυΐα, και αυτές οι ίδιες αξίες βαθμολογούνται διαφορετικά στους άντρες και στις γυναίκες. Σε μια κοινωνία που δίνει τεράστια σημασία στην εξυπνάδα, είναι φυσιολογικό ο καθένας να την αναζητάει στο σύντροφό του. Έτσι, αναζητούν στην προσωπικότητα του συντρόφου που επιλέγουν ενδείξεις ότι τα παιδιά τους θα κληρονομήσουν καλή φυσική διάπλαση, θετικό χαρακτήρα και προπαντός εξυπνάδα.

Ευγένεια

Στην πραγματικότητα, όταν ένα άτομο αξιολογείται για το εάν πληροί τις προϋποθέσεις για ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο, και τα δύο φύλα τείνουν να βαθμολογούν την προσωπικότητα ως τον πιο σημαντικό παράγοντα επιλογής. Λόγου χάρη, η ευγένεια ίσως είναι ένα χαρακτηριστικό προσωπικότητας καταλυτικής σημασίας, όταν αναζητούν ένα σύντροφο με τον οποίον προσδοκούν να έχουν κάτι παραπάνω από μια περιστασιακή σεξουαλική γνωριμία (Cunningham et al., 1989· Kenrick et al., 1993). Τα άτομα θα επιλέξουν συντρόφους ευγενικούς και με κατανόηση, δηλαδή που να κατέχουν τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά για μακροπρόθεσμες σχέσεις σε άντρες και

γυναίκες (Buss, et al., 1990) και είναι πιο πιθανό να είναι ικανοί να διατηρήσουν σχέσεις, όπως επίσης να γίνουν καλύτεροι γονείς (Graziano et al., 1993).

Η ευγένεια αξιολογείται σταθερά ως ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά σε ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο και για τους άντρες και για τις γυναίκες (Buss et al., 1990). Επίσης, βάσει μιας έρευνας ανάμεσα σε εφήβους, έχει βρεθεί να παίζει ρόλο σημαντικού παράγοντα στο να αξιολογήσει κανείς τον ιδανικό σύντροφο είτε πρόκειται για γυναίκα είτε για άντρα (Wiederman and Allgeier, 1992). Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής ανταλλαγής, έχοντας έναν ευγενικό και με κατανόηση σύντροφο είναι μια ανταμοιβή και έχοντας ένα μη ευγενικό και επιθετικό σύντροφο είναι ένα κόστος. Επιπλέον, και το μοντέλο της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης του Trivers επιβεβαιώνει ότι η ευγένεια συνδέεται με την προθυμία του συντρόφου να επενδύσει σε μια σχέση προσφέροντας οικονομικούς πόρους. Όσο πιο ευγενικός πάροχος φροντίδας είναι ο σύντροφος, τόσο υψηλότερες οι πιθανότητες επιβίωσης του απογόνου. Ευγένεια και πίστη ίσως αντανακλούν καλή μητρική συμπεριφορά και άρα καλές γονεϊκές ικανότητες (Buss, 1989). Η ευγένεια ως γνώρισμα συνδέεται με χαρακτηριστικά τού να είναι κάποιος βοηθητικός, με συμπάθεια, συναίσθηση και γενναιοδωρία (Buss et al., 1990). Συγκεκριμένα, οι Buss και Barnes (1986) και Goodwin (1990) βρήκαν ότι γυναίκες και άντρες έχουν αναφέρει ότι το να είσαι ευγενικός και με συνείδηση και ευαισθησία είναι το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό σχετικά με τα κριτήρια επιλογής συντρόφου.

Επιπρόσθετα, η κοινωνικότητα αποτελεί γνώρισμα της ευγένειας. Προηγούμενη έρευνα του Buss (2001) που αφορούσε την κοινωνικότητα ως ελκυστικό παράγοντα σε ένα σύντροφο, δείχνει ότι το να υπάρχει ένας σύντροφος που να εκδηλώνει φιλικές τάσεις δεν είναι τόσο σημαντικό όπως άλλα χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, όταν ρωτήθηκαν οι συμμετέχοντες για τη σημασία της κοινωνικότητας, τη βαθμολόγησαν στο χαμηλότερο τρίτο των δεκαοκτώ χαρακτηριστικών (δηλαδή, στα 6 τελευταία χαρακτηριστικά των προτιμήσεών τους). Βέβαια, από εξελικτική σκοπιά, το να έχει κανείς έναν κοινωνικό σύντροφο είναι πιο επωφελές από έναν μη κοινωνικό.

Φιλοδοξία και κυριαρχικότητα

Η φιλοδοξία είναι μια ένδειξη που μπορεί να σηματοδοτεί την ικανότητα και διάθεση που έχει ένα άτομο ως ενδεχόμενος σύντροφος να προσφέρει στην οικογένειά του

(Millar and Ostlund , 2006). Γι' αυτό και αυξάνει την ενδεχόμενη ελκυστικότητα των ανδρών ως συντρόφων. Σε έρευνα του Townsend (1987), οι γυναίκες που ήταν φιλόδοξες στην καριέρα τους, αισθάνονταν ότι είχαν θέσει σε κίνδυνο τη ικανότητά τους να βρουν ένα σύντροφο, γιατί ο αριθμός των κατάλληλων, υψηλού στάτους, αντρών είχε μειωθεί, όσο το δικό τους στάτους αυξανόταν. Ο Buss (1989) βρήκε, σε μια μελέτη 37 διαφορετικών κουλτούρων, ότι οι γυναίκες θεωρούν τη φιλοδοξία και την παραγωγικότητα αξιοσημείωτα υψηλή σε σημασία απ' ό,τι οι άντρες. Η φιλοδοξία και η παραγωγικότητα είναι υποθετικά σημάδια για οικονομική επιτυχία. Στη Βόρεια Αφρική, την Ισπανία και την Κολομβία, οι άντρες εκτιμούν τη φιλοδοξία και την παραγωγικότητα σε μια σύντροφο περισσότερο από ό,τι οι γυναίκες (Basi, 2001). Και τα δύο φύλα ανέφεραν μεγαλύτερη προθυμία για ρομαντική επαφή με ένα σύντροφο με υψηλή φιλοδοξία/εισόδημα (αν και σε μικρότερο βαθμό οι άντρες) (Greitemeyer, 2007). Η κυριαρχικότητα στους άντρες όχι μόνο τους επιτρέπει μεγαλύτερη ικανότητα να αποκτήσουν οικονομικούς πόρους, αλλά επίσης είναι ειδικά σημαντικό στο να καθοριστεί η ικανότητά τους, ως υποψήφιοι σύντροφοι, να ελκύσουν γυναίκες (Millar and Ostlund, 2006).

Γενικά, οι φιλόδοξοι και κυρίαρχοι άντρες που αποκτούν οικονομικούς πόρους μέσω αυτών των ιδιοτήτων τους είναι πιο ελκυστικοί σύντροφοι για τις γυναίκες, αρκεί αυτές (οι ιδιότητες) να συνοδεύονται από το γνώρισμα της συγκαταβατικότητας (Graziano et al., 1996).

Ριψοκίνδυνη συμπεριφορά

Η ριψοκίνδυνη συμπεριφορά ίσως έχει συμπεριληφθεί στα σεξουαλικά επιλεγόμενα γνωρίσματα, γιατί διαφημίζει την υψηλή ποιότητα γενετικών υλών ενός άντρα, αφού συνδέεται με φυσικά γνωρίσματα όπως η δύναμη, η καλή φυσική κατάσταση, ο συγχρονισμός και ο αθλητισμός. Αυτά τα γνωρίσματα έχουν προφανή αξία επιβίωσης, γι' αυτό και το αναμενόμενο θα είναι να είναι ελκυστικά προς το αντίθετο φύλο. Σε έρευνα των Andreas Wilke, John Hutchinson, Peter Todd and Daniel Kruger (2006), κατά την οποία νεαροί άντρες και γυναίκες βαθμολόγησαν πόσο ελκυστικό θεωρούσαν έναν ενδεχόμενο σύντροφο που θα λάμβανε μεγάλα ρίσκα, βρέθηκε ότι πιο μεγάλο ρίσκο λαμβάνεται από πλευρά των αντρών. Συγκεκριμένα, οι άντρες στην εφηβεία, ιδιαίτερα στα είκοσί τους, είναι πιο επιρρεπείς στο να παίρνουν ρίσκα από ό,τι οι

γυναίκες της ίδιας ηλικίας (π.χ., ακραία [extreme] σπορ, γρήγορη οδήγηση, να πίνουν πολύ και να κάνουν σεξ χωρίς προστασία) (Wilke, Hutchinson, Todd and Kruger, 2006).

Η ριψοκίνδυνη συμπεριφορά συνδέεται με την ικανότητα και προθυμία ενός συντρόφου να προσφέρει προστασία στη σύντροφό του και στο μελλοντικό απόγονό τους. Ο William Farthing (2005) διεξήγε μια έρευνα σχετικά με το εάν άντρες και γυναίκες επιθυμούν οι σύντροφοί τους να παίρνουν φυσικά ρίσκα. Οι ερωτώμενοι διάβασαν σενάρια για ανθρώπους που παίρνουν ή αποφεύγουν διαφόρων ειδών ρίσκα και μετά έκριναν τη σχετική ελκυστικότητα των ανθρώπων. Τα ευρήματα έδειξαν ότι είχαν μια προτίμηση σε αυτούς που παίρνουν κάποιου είδους φυσικού ρίσκα, μόνο εάν ήταν ηρωικοί και περιελάμβανε το στοιχείο του αλτρουισμού. Που σημαίνει ότι ο ηρωισμός που ενέχει αλτρουισμό είναι ένα ελκυστικό γνώρισμα για υποψήφιους συντρόφους, γιατί οι άντρες που παίρνουν τέτοια αλτρουιστικά ρίσκα για χάρη άλλων ανθρώπων, αναμφίβολα θα έπρατταν το ίδιο για τη σύντρόφό τους και τα παιδιά τους. Αντιθέτως, τα φυσικά ρίσκα που δεν εμπειρείχαν το στοιχείο του ηρωισμού (π.χ., εμπλοκή σε ριψοκίνδυνα σπορ ή υπεράσπιση της ζωής από έναν κακοποιό) είναι μη ελκυστικό, γιατί αυξάνει τη πιθανότητα βλάβης σε αυτόν που λαμβάνει το ρίσκο και έτσι ίσως μειώνει την ικανότητα κάποιου να φροντίσει την οικογένειά του.

Οι προτιμήσεις συντρόφων για την εμπλοκή σε ρίσκα κοινωνικά και αναψυχής αλλάζουν, καθώς οι άνθρωποι προσανατολίζονται προς μια μακροχρόνια σχέση. Η προτίμηση για μια συμπεριφορά ριψοκίνδυνη ήταν χαμηλότερη, αν ο προσανατολισμός ήταν για μακροχρόνιες σχέσεις (Wilke, Hutchinson, Todd and Kruger, 2006). Η θεωρία της ιστορίας ζωής προβλέπει ότι τα άτομα που μεγαλώνουν σε σχετικά περισσότερο αβέβαια περιβάλλοντα, θα αναπτύξουν πιο ριψοκίνδυνες, βραχυπρόθεσμες συμπεριφοριστικές στρατηγικές, απ' ό,τι τα άτομα μέσα σε πιο σταθερά περιβάλλοντα (Kruger, and Fisher, 2008).

Συνεργατικότητα

Ενώ οι ελκυστικοί άντρες εμπλέκονται με προθυμία και συχνά σε ευκαιριακό ζευγάριωμα, οι λιγότερο ελκυστικοί άντρες μη έχοντας πρόσβαση σε μεγάλο αριθμό διαθέσιμων σεξουαλικών συντρόφων, ελκύουν μακροχρόνιους συντρόφους με το να αυξάνουν τους οικονομικούς τους πόρους και δείχνοντας προθυμία να επενδύσουν σε

μια γυναίκα και στο παιδί της. Η απόκτηση οικονομικών πόρων συχνά απαιτεί συνεργασία με άλλους σε μια κοινότητα. Φυσικά, πιο ελκυστικοί άντρες είναι λιγότερο πιθανό να συνεργάζονται πάνω σε μια κοινωνική ανταλλαγή, ενώ η φυσική ελκυστικότητα στις γυναίκες δεν επηρεάζει τις τάσεις τους προς συνεργασία. Τα οφέλη προκύπτουν από την τάση για την ομορφιά καθώς και από το στερεότυπο της ελκυστικότητας. Προτιμούν να παίζουν με ελκυστικούς συντρόφους, γιατί τους θεωρούν πιο συνεργάσιμους. Έτσι, ελκυστικά άτομα μπορούν να επωφεληθούν περισσότερο με το να συνεργάζονται λιγότερο, απ' ό,τι τα μη ελκυστικά άτομα (Takahasi, 2006). Επίσης, οι μελέτες των προτιμήσεων προσωπικότητας σε συντρόφους προτείνουν τη σημασία συνεργασίας και αλτρουισμού, όπως επίσης την κυριαρχία όταν επίσης συνοδεύεται από συνεργασία και αλτρουισμό (Graziano et al., 1996).

Επιθυμία για παιδιά / γονεϊκό ενδιαφέρον

Η επιθυμία για παιδιά, ή αλλιώς το γονεϊκό ενδιαφέρον, αποτελεί εξαιρετικά σημαντικό κριτήριο για μακροπρόθεσμες σχέσεις και σχετικά ασήμαντο για βραχυπρόθεσμες, ιδιαίτερα στους άντρες (Wiederman and Allgeier, 1992). Είναι επωφελές να βρει κάποιος ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο που εκτιμά τα παιδιά, γιατί αυτό υποδηλώνει ότι το παιδί του θα έχει μεγαλύτερες και καλύτερες πιθανότητες επιβίωσης (Buss and Schmitt, 1993). Στην ιστορία των πολιτισμών, οι άντρες προτιμούν ως μακροπρόθεσμες συντρόφους γυναίκες που είναι φυσικώς υγιείς και έχουν την επιθυμία για παιδιά και σπίτι (Buss, Shackelford and LeBlanc, 2000).

Συναισθηματική σταθερότητα

Επιπρόσθετα με τη φιλοδοξία, την παραγωγικότητα και την κοινωνική κυριαρχία, οι γυναίκες τοποθετούν και βαθμολογούν τη συναισθηματική σταθερότητα και την οικογενειακή ζωή ενός υποψήφιου για γάμο υψηλότερα απ' ό,τι οι άντρες. Πολλές επίσης προτιμούν άντρες με τους οποίους μπορούν να αναπτύξουν συναισθηματικά ικανοποιητικές σχέσεις (Buss, 1994; MacDonald, 1992), αν και αυτή η προτίμηση εμφανίζεται να είναι πιο συνηθισμένη σε μεσοαστικές και μεγαλοαστικές τάξεις της δυτικής κουλτούρας απ' ό,τι σε άλλες κουλτούρες, ή, στην πραγματικότητα, στην εργαζομένη τάξη των δυτικών κοινωνιών (Argyle, 1994). Άλλοι ερευνητές (Buss et al., 1990) έχουν βρει ότι οι γυναίκες και οι άντρες διαφέρουν στις βαθμολογίες της

σημαντικότητας χαρακτηριστικών προσωπικότητας σε ένα σύντροφο. Βρήκαν ότι οι γυναίκες περισσότερο από τους άντρες βαθμολογούν τη συναισθηματική σταθερότητα και ωριμότητα.

Αθωότητα και σεξουαλική πίστη

Επειδή η γονιμοποίηση και η ωορρηξία στις γυναίκες δεν γίνεται αντιληπτή, η πιθανότητα της πατρότητας δεν είναι βέβαιη, ενώ η πιθανότητα της μητρότητας αγγίζει το απόλυτο, το 100%. Επομένως, η αβεβαιότητα της πατρότητας είναι ένα προσαρμοστικό πρόβλημα που οι άντρες αντιμετωπίζουν και καλούνται να επιλύσουν. Το πρόβλημα αυτό επιλύεται με το να επιλέγουν γυναίκες ως συντρόφους που να χαρακτηρίζονται από αθωότητα, ειδικότερα όταν ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε μια μακροπρόθεσμη σχέση (Buss, 1994· Kenrick et al,1990· Kenrick and Trost,1989). Ο Buss (1989) βρήκε, κατόπιν μιας δια-πολιτισμικής μελέτης, ότι σε 23 διαφορετικούς πολιτισμούς ανάμεσα σε 37, οι άντρες τοποθετούν και βαθμολογούν την αγνότητα σημαντικά σε υψηλότερα επίπεδα απ' ό,τι οι γυναίκες. Δείγματα από Κίνα, Ινδία, Ινδονησία, Ταϊβάν και Ισραήλ, έδιναν υψηλή αξία σε αυτό το γνώρισμα, και ήταν χώρες πιο συλλογικές. Αντίθετα, δείγματα που προέρχονταν από Σουηδία, Νορβηγία, Φινλανδία, Ολλανδία, Ανατολική Γερμανία και Γαλλία, ανέφεραν ότι η προηγούμενη σεξουαλική εμπειρία δεν λαμβάνονταν υπόψη σε έναν ενδεχόμενο σύντροφο.

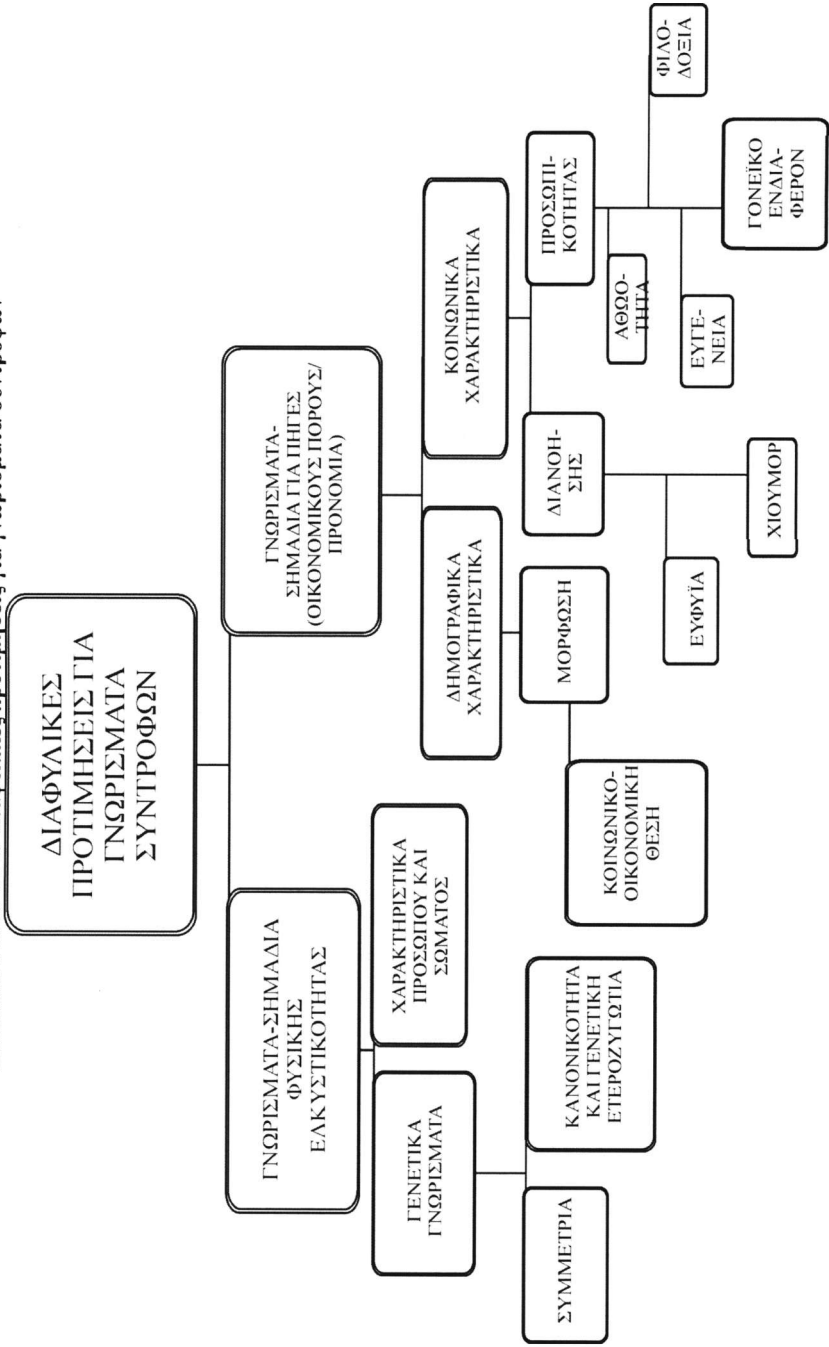
Ο Buss (1989) έχει δείξει επίσης ότι οι άντρες σε πολλές κουλτούρες προτιμούν γυναίκες που είναι ευγενικές και πιστές, γιατί είναι ένδειξη καλής μελλοντικής μητρικής συμπεριφοράς. Οι γυναίκες τυπικά αξιολογούνται περισσότερο για χαρακτηριστικά στοργής και αγάπης. Υποθετικά, αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να προσφέρουν αναπαραγωγικό πλεονέκτημα και πλεονέκτημα όσον αφορά την επιβίωση των γυναικών και των παιδιών τους. Θεωρητικά, οι γυναίκες ίσως προσφέρουν στο σύντροφό τους συναισθηματική στήριξη και στοργή και αυτό επιδρά θετικά ακόμη και στη μακροζωία και την υγεία των αντρών (Gill-Burmann, Pelaez and Sanchez, 2001). Η αθωότητα δεν συγκαταλέγεται στα σημαντικά κριτήρια επιλογής συντρόφου για τους άντρες που αναζητούν βραχυπρόθεσμους σεξουαλικούς συντρόφους, γιατί η ανάγκη επένδυσης είναι μικρή (Kenrick et al., 2001).

Παλαιότερες μελέτες για τις σεξουαλικές εμπειρίες των ατόμων και την ελκυστικότητά τους επιβεβαίωσαν το διπλό σεξουαλικό στάνταρτ, αν και δεν είναι τόσο

ισχυρό όπως στις προηγούμενες γενιές. Βρέθηκε επανειλημμένα ότι άντρες και γυναίκες προτιμούν έναν ενδεχόμενο σύντροφο γάμου που να μην έχει πολλές σεξουαλικές εμπειρίες. Ακόμη και σε έρευνες όπως αυτή του Townsend (1995), για σχέσεις χαμηλής δέσμευσης και κυρίως σεξουαλικές συμφωνίες, επιβεβαιώθηκε και σε αυτήν την περίπτωση το διπλό σεξουαλικό στάνταρτ. Ακόμη και όταν οι γυναίκες εκούσια εμπλέκονται σε τέτοιου είδους σχέσεις, ανέφεραν ένα συναίσθημα και μια επιθυμία να συνεχίσουν να έχουν σεξουαλικές συνενυρέσεις με αυτόν τον ίδιο άντρα και συχνά αξιολογούσαν την προθυμία του να δεσμευτεί για μακρύ χρονικό ορίζοντα. Από την άλλη, οι άντρες αισθάνονταν περισσότερο πλήρεις από σχέσεις μη δέσμευσης στις οποίες εμπλέκονταν μόνο σεξουαλικά. Όμως και οι γυναίκες αναζητούν συντρόφους που να μην επιδεικνύουν έκλυτο βίο και να έχουν μεγάλη γκάμα ερωτικών παρτενέρ. Το να έχει κάποιος σεξουαλικές εμπειρίες με πολλές γυναίκες, ίσως εκλαμβάνεται ότι μπορεί να δείχνει προθυμία να εμπλακεί σε μια βραχυχρόνια σχέση παρά σε ένα μακροχρόνιο δεσμό.

Οι γυναίκες που αναμένεται να βρουν συντρόφους που επενδύουν, είναι πιο πιθανό να ενεργούν με αθωότητα και να δίνουν έμφαση στο ότι είναι σεξουαλικά πιστές από ό,τι οι γυναίκες που δεν αναζητούν ή δεν περιμένουν να βρουν έναν επενδύοντα σύντροφο (Cashdan, 1993).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 Διαφολικές προτιμήσεις για γνωρίσματα συντρόφου

2.7 «Πηγές» VS φυσική ελκυστικότητα

Η έρευνα έχει αποκαλύψει σταθερές διαφυλικές διαφορές στη σχετική σημασία που προσδίδουν άντρες και γυναίκες για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Τα πιο συνηθισμένα ανάμεσα σε αυτά τα ευρήματα είναι ότι, άντρες και γυναίκες, επηρεάζονται από σημάδια στάτους και φυσικής ελκυστικότητας κατά τη διαδικασία επιλογής συντρόφου (Sprecher, 1989· Townsend and Wasserman, 1998)· οι άντρες αναφέρουν σχετικά μεγαλύτερη έμφαση στη φυσική ελκυστικότητα της συντρόφου από ό,τι οι γυναίκες, ενώ οι γυναίκες αναφέρουν σχετικά μεγαλύτερη έμφαση, απ' ό,τι οι άντρες, στις οικονομικές πηγές και στην ικανότητα του συντρόφου να κερδίζει χρήματα (Buss, 1989a· Buss and Barnes, 1986· Feingold, 1990· Sprecher, 1989· Sprecher, Sullivan and Hatfield, 1994· Townsend and Levy, 1990· Townsend and Roberts, 1993· Cashdan, 1993· Weiderman and Allgeier, 1992).

Σύμφωνα με τη Διεθνή Έρευνα του Buss (1989) για την επιλογή συντρόφου, κατά την οποία συμμετείχαν 50 επιστήμονες που μελέτησαν 10.047 ανθρώπους σε 37 διαφορετικούς πολιτισμούς (σε 6 ηπείρους και 5 νησιά, από την Αυστραλία μέχρι τη Ζάμπια), εκτός από έναν πολιτισμό οι γυναίκες αξιολογούν τις οικονομικές προοπτικές πιο υψηλά από τη φυσική ελκυστικότητα ενός συντρόφου (Sarwer et al., 2003). Οι προτιμήσεις των γυναικών και των αντρών διαφοροποιούνται κυρίως ως προς δύο τύπους γνωρισμάτων: της φυσικής ελκυστικότητας και της κοινωνικοοικονομικής θέσης (Doosje, Rojahn, and Fischer, 1999 · Straaten, Engels, Finkenauer, and Holland, 2006).

Οι Townsend και Roberts (1995) μελέτησαν τις διαφυλικές διαφορές στις προτιμήσεις συντρόφων ανάμεσα σε φοιτητές Νομικής. Η ηλικία του δείγματος κυμαίνεται μεταξύ 22 και 35+. Οι Townsend και Roberts χρησιμοποίησαν μοντέλα, που άλλα τα έντυσαν με απλά ρούχα, άλλα με ελκυστικά και άλλα με πολύ ελκυστικά, και στη συνέχεια έτσι, ώστε να υποδηλώνεται η κοινωνική θέση τους. Για παράδειγμα, ο άντρας «υψηλής κοινωνικής θέσης» φορούσε μπλέιζερ και μεταξωτή γραβάτα, ενώ η γυναίκα λευκή μεταξωτή μπλούζα, ναυτικό σακάκι και γυναικείο Ρόλεξ. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες φοιτητές έλαβαν την ψεύτικη πληροφορία ότι τα μοντέλα που δήθεν βρίσκονταν στον ιατρικό κλάδο, ανέμεναν πρώτο μισθό 80.000 δολαρίων, ενώ αυτοί που ανήκαν σε μέση θέση στην κοινωνική κυριαρχία, 22.000 δολαρίων. Τέλος, για τα

άτομα με χαμηλή κοινωνικοοικονομική θέση ο μισθός θα ανερχόταν στα 15.000 δολάρια.

Το ερώτημα προς απάντηση για τους συμμετέχοντες ήταν, με ποιο από τα μοντέλα θα επιθυμούσαν να συνάψουν σχέσεις, να αρραβωνιαστούν ή και να συνάψουν γάμο. Οι γυναίκες διάλεξαν με σαφές κριτήριο την κοινωνική θέση, δείχνοντας ξεκάθαρη προτίμηση σε άντρες-μοντέλα που φορούσαν μπλέιζερ και Ρόλεξ, ανεξαρτήτως αν ήταν φυσικώς ελκυστικοί ή όχι. Οι άντρες, από την άλλη, επέλεξαν με κριτήριο την ομορφιά και τη φυσική ελκυστικότητα της γυναίκας, ανεξαρτήτως αν ήταν υποψήφια γιατρός, δυνητικά υψηλόμισθη ή εκπαιδευόμενη σερβιτόρος, χαμηλόμισθη. Επίσης βρέθηκε ότι οι άντρες στο σύνολό τους ήταν πιο πρόθυμοι να έχουν σεξουαλικές σχέσεις με μια υποψήφια υψηλόμισθη σύντροφο, παρά γάμο. Επιπλέον, οι γυναίκες με υψηλά αναμενόμενα εισοδήματα βρέθηκαν να είναι πιο επιλεκτικές, εκφράζοντας την προθυμία τους να παντρευτούν το πιο ελκυστικό μοντέλο και με την υψηλότερη κοινωνικοοικονομική θέση (Townsend and Roberts, 1995). Ένα ερώτημα που προέκυψε είναι, αν μια γυναίκα ή ένας άντρας διέθετε και φυσική ελκυστικότητα και πηγές, για ποιο είδος συντρόφου θα προοριζόταν (βραχυχρόνιος ή μακροχρόνιος); Οι άντρες ανέφεραν μεγαλύτερη προθυμία στο να εμπλακούν σε ερωτική σχέση με την υψηλά σε θέση και την πιο ελκυστική γυναίκα, αντί να παντρευτούν. Οι γυναίκες, από την άλλη, εξέφρασαν μεγαλύτερη προθυμία να παντρευτούν τον πιο ελκυστικό άντρα με το υψηλότερο στάτους, αντί να εμπλακούν σε ερωτική σχέση μαζί του (Townsend and Levy, 1990· Townsend and Roberts, 1995). Το παράδειγμα αυτό αποτελεί απόδειξη ότι οι άντρες είναι επίσης ευαίσθητοι στο κοινωνικό στάτους και στην οικονομική προοπτική της υποψήφιας συντρόφου. Εντούτοις, οι οικονομικές πηγές είναι λιγότερο σημαντικές από τη φυσική ελκυστικότητα σε περίπτωση που αναζητούν μια σύντροφο για σχέση ανεξαρτήτως χρονικού ορίζοντα (Barber, 1995).

Υπάρχει ένα «συναίριασμα» πλούσιων αντρών και φυσικά ελκυστικών γυναικών που δείχνει ξεκάθαρα ότι η φυσική ελκυστικότητα είναι πρωταρχικό κριτήριο στην επιλογή των αντρών και θεωρείται αναγκαϊότητα (Barber, 1995). Οι Boyd και Richerson (1992) προσπάθησαν να ερμηνεύσουν την αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτισμικών και γενετικών παραγόντων. Τα αναπαραγωγικά οφέλη που προβλέπονται από την εξελικτική υπόθεση για άντρες και γυναίκες εσωτερικεύονται και γίνονται κοινωνικές νόρμες. Στο πέρασμα του χρόνου, οι διαφυλικές προτιμήσεις αναφορικά με

επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφων έχουν εδραιωθεί στην κοινωνία και έτσι έχει δημιουργηθεί μια πολιτισμική συσχέτιση μεταξύ της φυσικής ελκυστικότητας του συντρόφου ενός άντρα και στο πρεστίζ/στάτους του. Εάν λοιπόν οι πιο επιθυμητές γυναίκες συνδέονταν περισσότερο με πιο επιτυχημένους άντρες, τότε θα μπορούσε να υποθεθεί η σχέση μεταξύ επιπέδου ελκυστικότητας μιας γυναίκας και πολιτισμικής επιτυχίας ενός άντρα. Στο πέρασμα του χρόνου, υπάρχει η σύνδεση μεταξύ υψηλού στάτους και φυσικής ελκυστικότητας, πράγμα που πολλές φορές οδηγεί σε μια κατάσταση όπου η ομορφιά της συντρόφου είναι δείκτης του στάτους του άντρα.

Γυναίκες και άντρες είναι πιθανό να έχουν διαφορές όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που προτιμούν σε ένα ταίρι (χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά στους ερωτικούς συντρόφους ή συντρόφους γάμου), γιατί έχουν λάβει διαφορετικά μηνύματα κοινωνικοποίησης από διάφορες πηγές. Για παράδειγμα, οι Buss και Barnes (1986) κάνουν λόγο για αναφορές (ανέκδοτες) ως προς την πίεση που δέχονται κορίτσια από την πλευρά των γονιών στο να αναζητήσουν έναν πλούσιο σύντροφο για γάμο.

Οι διαφυλικές διαφορές στις προτιμήσεις χαρακτηριστικών που υποδηλώνουν φυσική ελκυστικότητα και πηγές εξηγούνται όχι μόνο από την εξελικτική υπόθεση και τη θεωρία της διαφοροποιημένης γονεϊκής επένδυσης, αλλά και από το κοινωνικο-δομικό πρίσμα. Η κοινωνική ψυχολογική έρευνα στην περιοχή της φυσικής ελκυστικότητας προβλέπει ότι και οι δύο, γυναίκες και άντρες, θα προτιμούν συντρόφους με φυσική ελκυστικότητα, λόγω του στερεότυπου της φυσικής ελκυστικότητας που υπάρχει στην κοινωνία και που μπορεί να απεικονιστεί με το «ό,τι είναι ωραίο είναι καλό» – «What is beautiful it is good». (Dion, Berscheid and Walster, 1972· Feingold, 1992b). Οι άντρες και οι γυναίκες με φυσική ελκυστικότητα πιστεύεται ότι κατέχουν περισσότερο επιθυμητά κοινωνικά και χαρακτηριστικά προσωπικότητας και θεωρείται ότι είναι καλά προσαρμοσμένοι κοινωνικά και ικανότεροι από τους λιγότερο φυσικώς ελκυστικούς. (Bescheid, and Walster, 1974· Dion et al., 1972· Goldman and Lewis, 1977). Η ομορφιά επίσης συνδυάζεται/συνδέεται με την κοινωνική θέση (Kalick, 1988). Όσοι διαθέτουν φυσική ομορφιά θεωρείται ότι παντρεύονται νωρίτερα, πετυχαίνουν πιο ευτυχημένους γάμους και καθίστανται σύντροφοι με μεγαλύτερη αξία στο χρηματιστήριο του ζευγαρώματος (Dion et al., 1972). Ελκυστικά άτομα αναμένεται να αποδίδουν καλύτερα επαγγελματικά και να κατέχουν επαγγέλματα με μεγαλύτερο πρεστίζ (Cash, Gillen and Barnes, 1977·

Gilmore, Beerhr and Love, 1986). Εκτός αυτού, ο βομβαρδισμός εικόνων ιδιαίτερα ελκυστικών γυναικών/αντρών-μοντέλων (μέσω των ΜΜΕ) ίσως έχουν συμβάλει στην αύξηση της αξίας που δίνουν γυναίκες και άντρες στη φυσική ελκυστικότητα (Buss, 2001).

Άντρες και γυναίκες βομβαρδίζονται από τα ΜΜΕ, που δημοσιοποιούν, προβάλλουν και κατασκευάζουν μοντέλα συντρόφων, τα οποία συντίθενται από διαφορετικά επιθυμητά χαρακτηριστικά ανάλογα με το φύλο. Για παράδειγμα, ο καταγιγισμός των ΜΜΕ αφενός προς τους άντρες από την εφηβική τους ηλικία με παγκόσμια ελκυστικά μοντέλα που προβάλλονται σε εκδόσεις (π.χ., *Playboy*), αφετέρου προς τις γυναίκες (π.χ., *Cosmopolitan*), υπηρετεί στο να ενδυναμώσει την αντίληψη που υπάρχει ανάμεσα στον αντρικό και γυναικείο πληθυσμό για συγκεκριμένα μορφολογικά γνωρίσματα που πρέπει να διαθέτει μια γυναίκα ή ένας άντρας για να είναι επιθυμητή/ός ως σύντροφος. Αυτές οι εικόνες υπό ένα εξελικτικό πρίσμα ίσως τους δημιουργούν την ψευδαίσθηση ότι υπάρχουν εκατοντάδες ελκυστικοί σύντροφοι και έτσι μπορούν να υιοθετούν βραχυχρόνια στρατηγική, χωρίς να δείχνουν ενδιαφέρον για γονεϊκή επένδυση, αφού υπάρχει πληθώρα ελκυστικών ανθρώπων, γεγονός που δεν αποτελεί λόγο σοβαρό στο να επισπεύσουν την αναπαραγωγή τους (Buss, 2001). Εδώ, αξίζει να μην παραλειφθούν και οι καθημερινές τηλεοπτικές σειρές και σαπουνόπερες, που έχουν κυρίως γυναικείο τηλεοπτικό κοινό και αποτελούν επιβεβαίωση του πορτρέτου «πλούσιος, ισχυρός άντρας/επιθυμητός σύντροφος».

Ο Buss (2001) στην έρευνά του για την επιλογή συντρόφων [Mate Selection Study], και στα 18 χαρακτηριστικά που κλήθηκαν οι συμμετέχοντες να αξιολογήσουν, «η καλή εμφάνιση» από τη 14η θέση που κατείχε το 1939, ανήλθε στην 8η το 1996. Για τις γυναίκες, από τη 17η θέση που ήταν το 1939, ανήλθε στη 13η το 1996. Η πλαστική χειρουργική, οι δίαιτες και οι βιομηχανίες των καλλυντικών αγγίζουν τα 53 εκατομμύρια δολάρια σε έσοδα το χρόνο, καθώς παρατηρείται όλο και αυξανόμενος αριθμός αντρών που προσπαθούν και εκείνοι με τη σειρά τους να βελτιώσουν την εμφάνισή τους (Buss, 2001). Παρ' όλ' αυτά, ο Townsend (1998) στο βιβλίο του *Τι θέλουν οι γυναίκες - Τι θέλουν οι άντρες (What Women Want - What Men Want)* κάνει λόγο για την πολιτική της σεξουαλικότητας που ακολουθούν τα δύο φύλα. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι, «Οι άνθρωποι διαψεύδουν αυτό που κάνουν, γιατί δεν είναι κοινωνικώς αποδεκτό και πολιτικώς ορθό οι μεν γυναίκες να παραδέχονται ότι τις

ελκύει η κοινωνική θέση, οι δε άντρες ότι τους ελκύει η ομορφιά. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν συμβαίνει».

Οι οικονομικές πηγές και η κοινωνική θέση εκ μέρους των γυναικών και η φυσική ελκυστικότητα εκ μέρους των αντρών θεωρούνταν συνήθως αναγκαιότητες (Li, Bailey, Kenrick, & Linsenmeier, 2002). Λέγοντας «αναγκαιότητα» κατά μία έννοια εννοείται η διάθεση για κάτι που είναι αρχικά επιθυμητό, αλλά από τη στιγμή που αποκτάται σε επαρκείς ποσότητες, η διάθεση απευθύνεται πλέον κάπου αλλού, με όρους σημαντικότητας όπως, λόγου χάρη, το νερό ή το φαγητό. Η πολυτέλεια, αντίθετα, δεν είναι ανάγκη πρώτης προτεραιότητας, αλλά γίνεται σημαντική, αφού οι αναγκαιότητες (π.χ., νερό, φαγητό) έχουν αποκτηθεί σε επαρκείς ποσότητες. Για παράδειγμα, αν αναλογιστεί κανείς τι συμβαίνει με την «αγορά αξίας» του οξυγόνου, του νερού και του φαγητού. Κάποιος ίσως αξιολογεί το φαγητό ως το πιο πολύτιμο και το οξυγόνο ως το ελάχιστο πολύτιμο, σύμφωνα με το χρόνο, το χρήμα και την προσπάθεια που τυπικά απαιτείται για την απόκτηση αυτών των αγαθών. Αν φανταστεί τώρα ότι καλείται να διαλέξει ανάμεσα σε υψηλά επίπεδα «πολύτιμου» καθενός από αυτά τα αγαθά. Όμως, συγκριτικά με το φαγητό και το νερό, ένα άτομο δεν μπορεί να επιβιώσει για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς οξυγόνο. Το οξυγόνο είναι το πιο ζωτικό αγαθό συγκριτικά με το φαγητό και το νερό. Αν τη στιγμή που το άτομο έχει αρκετό οξυγόνο να αναπνέει, το οξυγόνο γίνεται λιγότερο σε σημασία αγαθό που επιθυμείται από ό,τι το νερό ή το φαγητό. Και τα τρία είναι σημαντικά, έχουν όμως διαφορετική σειρά προτεραιότητας (Li, Bailey, Kenrick and Linsenmeier, 2002).

Αν και η φυσική ελκυστικότητα εκτιμάται υψηλότερα σε ένα βραχυπρόθεσμο σύντροφο και για τα δυο φύλα, δεν είναι εμφανές εάν θεωρείται πολυτέλεια ή αναγκαιότητα (Li, Bailey, Kenrick, & Linsenmeier, 2002). Το ερώτημα που προκύπτει είναι, εάν η φυσική ελκυστικότητα βραχυπρόθεσμων συντρόφων επιθυμείται πρώτα και πάνω από τα άλλα χαρακτηριστικά. Δηλαδή, είναι αναγκαιότητα ή η σημασία της παίζει ρόλο όταν υπάρχει ένα ικανοποιητικό επίπεδο από άλλα χαρακτηριστικά, αποτελώντας έτσι πολυτέλεια; Επιπρόσθετα, ο βαθμός της φυσικής ελκυστικότητας ενός συντρόφου που επιζητείται από τα δύο φύλα αυξάνει εάν η σχέση προβλέπεται να έχει μικρό χρονικό ορίζοντα (Wiederman, and Dubois, 1998). Έρευνες που έχουν διεξαχθεί ανάμεσα σε φοιτητές, εφήβους, ομοφυλόφιλους, έχει δείξει ότι υπάρχει μεγαλύτερη προτίμηση στην ελκυστικότητα των βραχυπρόθεσμων συντρόφων, παρά σε

αυτήν για μακροπρόθεσμους (Li, Bailey, Kenrick, and Linsenmeier, 2002)· Kenrick, 2002).

Η φυσική ελκυστικότητα θεωρείται αναγκαιότητα εκ μέρους των αντρών και αποτελεί επομένως προτεραιότητα σε σχέση με άλλα χαρακτηριστικά. Οι άντρες αναζητούν, και για βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες σχέσεις, συντρόφους που θεωρούνται φυσικώς ελκυστικές, πράγμα που καθίσταται σημαντικό χαρακτηριστικό, ακόμη περισσότερο από την ευφυΐα και την εκπαίδευση (Regan, 1997). Οι γυναίκες εμφανίζονται να τις απασχολεί η φυσική ελκυστικότητα μόνο σε συντρόφους για βραχυχρόνιες σχέσεις (Wiederman, and Dubois, 1998). Άντρες και γυναίκες, προτιμούν ο/η υποψήφιος σεξουαλικός σύντροφος να έχει κάποια φυσική ελκυστική εμφάνιση και να είναι σε καλή φυσική κατάσταση, αν και οι γυναίκες δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση από τους άντρες για έναν κοινωνικά ή οικονομικά ισχυρό υποψήφιο σεξουαλικό σύντροφο (Buss and Barnes, 1986· Howard, Blumstein and Schwartz, 1987· Hoyt and Hudson, 1981· Sprecher, 1989). Οι γυναίκες επιδεικνύουν ενδιαφέρον προς ένα σύντροφο οικονομικά επιτυχημένο, ειδικά όταν προσανατολίζονται σε μακροχρόνιες σχέσεις (Cashdan 1993). Υπό ένα κοινωνικο-πολιτισμικό πρίσμα (Howard, Blumstein, & Schwartz, 1987), οι γυναίκες δίνουν μικρότερη έμφαση στη φυσική ελκυστικότητα σε μακροπρόθεσμους συντρόφους. Η κοινωνική εξήγηση που έχει δοθεί ονομάζεται «υπόθεση στρουκτουραλιστικής αδυναμίας» [hypothesis of structural powerlessness] (Buss and Barnes, 1986). Η υπόθεση αυτή προτείνει ότι ο σχετικός αποκλεισμός των γυναικών από κοινωνική θέση και πλούτο αποτελεί εξήγηση για την ισχυρή προτίμηση των γυναικών στις οικονομικές πηγές ενός συντρόφου, αφού ο μόνος τρόπος για να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτές θα ήταν μέσω της απόκτησης ενός τέτοιου συντρόφου. Έτσι, οι γυναίκες κερδίζουν προς τα πάνω κοινωνική θέση με το να δίνουν έμφαση σε γνωρίσματα που συνδέονται με τη θέση των υποψήφιων συντρόφων τους για γάμο. Σε μια τέτοια κατάσταση, το στάτους και ο πλούτος θεωρούνται εξαιρετικά σε αξία χαρακτηριστικά, γι' αυτό και θεωρήθηκαν από τις γυναίκες ως επιθυμητές ιδιότητες για ένα σύντροφο (Bernard, 1981). Οι άντρες μπορούν να αποκτήσουν στάτους και πλούτο με μεγαλύτερη ευκολία και σε μεγαλύτερο βαθμό συγκριτικά με τις γυναίκες (Buss, 2001).

Οι διαφορετικοί κοινωνικοί ρόλοι που επιβάλλει η κοινωνία για άντρες και γυναίκες έχουν κάποια σταθερότητα, ακόμη και αν οι γυναίκες στις μέρες μας έχουν μεγαλύτερη

πρόσβαση σε οικονομικές πηγές και εισοδήματα. Μόνο τις τελευταίες δεκαετίες έχουν ουσιαστική πρόσβαση και ανεξάρτητο εισόδημα, αλλά και πάλι, τα χρήματα που κερδίζουν είναι το 72% από αυτά που κερδίζουν οι άντρες (U.S. Census Bureau, 1999). Επιπλέον, αν και υπάρχουν ίσες ευκαιρίες στην απασχόληση και στην εκπαίδευση και για τα δύο φύλα, και οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη ευκαιρία να είναι οικονομικά αυτοδύναμες, εντούτοις δέχονται έντονες κοινωνικές πιέσεις να αναζητήσουν οικονομικές πηγές σε έναν υποψήφιο σύντροφο. Κατά συνέπεια, απαιτείται κάποιος χρόνος ώστε οι κοινωνικές στάσεις αναφορικά με τις αποδεκτές επιλογές συντρόφων των γυναικών να προσαρμοστούν στην κοινωνική αλλαγή που έχει συντελεστεί, και σύμφωνα με την οποία άντρες και γυναίκες έχουν ίση πρόσβαση, υποχρεώσεις και δικαιώματα σε εκπαίδευση και απασχόληση. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, η διαφυλική διαφορά στη σημασία που συνοδεύει τις οικονομικές πηγές σε ένα σύντροφο έχει αυξηθεί. Από 17 που ήταν το 1939, έφτασε στη 13η σειρά την τελευταία δεκαετία (Buss, 2001).

2.8 Προτιμήσεις συντρόφων με βάση την ηλικία (ανά φύλο και τύπο σχέση)

Υπάρχουν διαφυλικές διαφορές ως προς την επιθυμητή ηλικία συντρόφου (Kenrick et al., 1996· Kenrick and Keefe, 1992). Η επιθυμητή ηλικία ενός συντρόφου για τους άντρες υποδηλώνει γονιμότητα και αναπαραγωγική επιτυχία και για τις γυναίκες οικονομικές προοπτικές και διαθεσιμότητα των υλικών πόρων για αυτές (Gill-Burmann, Pelaez and Sanchez, 2001). Σύμφωνα με τη θεωρία της γονεϊκής επένδυσης, ο έλεγχος οικονομικών πόρων προβλέπει σημαντικές διαφυλικές διαφορές για τις προτιμήσεις συντρόφων όσον αφορά την ηλικία (Moore, Cassidy, Smith and Perrett, 2006). Το εξελικτικό πρίσμα προτείνει ότι οι γυναίκες δίνουν έμφαση σε έναν υποψήφιο σύντροφο πρωταρχικά για την ικανότητα και την προθυμία του να επενδύσει οικονομικούς πόρους σε αυτές και τα παιδιά τους. Οι άντρες, από την άλλη, τείνουν να επιλέγουν φυσικώς ελκυστικές γυναίκες. Η φυσική ελκυστικότητα υποδηλώνει νιάτα και γονιμότητα. Έρευνα που διεξήχθη από τον Davis (1998) επαλήθευσε το εξελικτικό μοντέλο, αφού έδειξε ότι οι άντρες ήταν πιο γοητευμένοι από νεαρές γυναίκες, ενώ οι γυναίκες ελκύνονταν περισσότερο από μεγαλύτερους άντρες. Επιπρόσθετα, και το μοντέλο της κοινωνικής ανταλλαγής υποστηρίζει ότι οι γυναίκες θεωρούν ένα σύντροφο με υψηλή συντροφική αξία κάποιον που να διαθέτει οικονομικούς πόρους, ενώ οι άντρες μια γυναίκα που να διαθέτει φυσική ομορφιά.

Η οικονομική ανεξαρτησία και η δύναμη σχετίζονται με μεγαλύτερες ηλικίες συντρόφων (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993). Η κοινωνική θέση και οι οικονομικοί πόροι –γνωρίσματα που μια γυναίκα αναζητεί σε ένα σύντροφο– τείνουν να αυξάνονται με την ηλικία (Davis, 1998). Οι νεότεροι άντρες λόγω του νεαρού της ηλικίας τους ίσως δεν έχουν κοινωνική κυριαρχία και οικονομικές προοπτικές ώστε να παρέχουν προστασία στις συντρόφους της ίδιας ηλικίας με αυτούς (Kenrick and Keefe, 1992). Οι γυναίκες επίσης ίσως προτιμούν μεγαλύτερους και πιο επιτυχημένους άντρες, επειδή, σύμφωνα με τις κοινωνικο-δομικές θεωρίες, μέσω της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης έχουν εσωτερικευθεί στα φύλα προτιμήσεις σχετικά με το ποια ηλικία σε ένα σύντροφο θεωρείται επιθυμητή (Venick Brooke, 2001). Κατά συνέπεια, οι γυναίκες προτιμούν άντρες που είναι μεγαλύτεροι από αυτές, αφού η μεγαλύτερη ηλικία τους είναι ενδεικτική της μεγαλύτερης κοινωνικής θέσης και των περισσότερων οικονομικών πόρων, μια προτίμηση που έχει αποκαλυφθεί από μελέτες προσωπικών αγγελιών στον Τύπο και στατιστικές ηλικίας γάμου στις δυτικές κοινωνίες (Ολλανδία, Γερμανία, ΗΠΑ), όπως επίσης και στις μη δυτικές (Ινδία, Φιλιππίνες) (Kenrick and Keefe, 1992 - Gill-Burmann, Pelaez and Sanchez, 2001).

Ένας άλλος λόγος, που εξηγεί την προτίμηση των γυναικών σε μεγαλύτερες από αυτές ηλικίες συντρόφων, έγκειται στο γεγονός ότι η ηλικία είναι ο λιγότερο περιοριστικός παράγοντας για την αναπαραγωγική υγεία των αντρών. Η ηλικία των αντρών δεν συνδέεται με τη δυνητική αναπαραγωγική τους ικανότητα και επιτυχία (Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer and Kenrick, 2002). Οι γυναίκες δεν αναζητούν άντρες με ενδείξεις γονιμότητας, γιατί οι άντρες ουσιαστικά δεν αντιμετωπίζουν ραγδαία μείωση της γονιμότητάς τους, όπως οι γυναίκες με την εμμηνόπαυση, και γενικά παραμένουν δυνητικά γόνιμοι έως και προχωρημένη ηλικία (Kenrick et al., 2001· Frisch, 2002). Τα ευρήματα αυτά υποστηρίζονται από τα πρόσφατα στατιστικά δεδομένα της απογραφής στις ΗΠΑ από τον αμερικανικό οργανισμό U.S. Census data, τα οποία μαρτυρούν ότι στο πιο μεγάλο μέρος του πληθυσμού των ετεροφυλόφιλων παντρεμένων ζευγαριών, οι άντρες κατά μέσο όρο είναι 2,5 χρόνια μεγαλύτεροι από τις συντρόφους τους (Davis, 1998). Ασφαλώς οι προτιμήσεις των γυναικών μεταβάλλονται ανάλογα με το χρονικό ορίζοντα της σχέσης: όταν προσανατολίζονται σε βραχυχρόνιες/περιστασιακές σχέσεις, προτιμούν συντρόφους της δικής τους ηλικίας. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι οι γυναίκες είναι διατεθειμένες να θεωρήσουν ένα άτομο ως

βραχυπρόθεσμο σύντροφο που να είναι όχι πάνω από 0.58 χρόνια μεγαλύτερος από αυτές (Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer, and Kenrick, 2002).

Αναφορικά με τις ηλικιακές προτιμήσεις συντρόφων των αντρών, υπάρχει μια παγκόσμια αντρική προτίμηση για τα νεαρές ηλικίες (Buss, 1989). Με άλλα λόγια, οι άντρες προτιμούν γυναίκες νεαρές, οι οποίες θεωρούνται πιο ελκυστικές από ό,τι οι μεγαλύτερες σε ηλικία. Σύμφωνα με την εξελικτική υπόθεση (θεωρία της Γονεϊκής Επένδυσης), οι άντρες έχουν αναπαραγωγικό όφελος με το να αναζητούν και να αποκτούν πρόσβαση σε γυναίκες με ενδείξεις γονιμότητας. Υπάρχει ένας θετικός συσχετισμός μεταξύ γονιμότητας και νεαρής γυναίκας. Η προτίμηση των αντρών και η μεροληψία που υπάρχει για τις νέες γυναίκες ως υψηλές σε αξία και άρα πιο επιθυμητές συντρόφους, είναι συμβατή με την καμπύλη γονιμότητας των γυναικών. Ακολουθώντας την καμπύλη ωριμότητας, το αποκορύφωμα της γονιμότητας κυμαίνεται από 20 μέχρι 24 χρονών (Townsend and Levy, 1990· Cunningham, 1996). Άλλες μελέτες έχουν αναφέρει ότι οι γυναίκες ηλικίας 19-25 χρονών βρίσκονται στην κορυφή γονιμότητας και τυπικά βαθμολογούνται ως ελκυστικότερες στα μάτια των αντρών (Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer and Kenrick, 2002). Η πτώση γονιμότητας στις καλοδιατηρημένες γυναίκες αρχίζει μετά τα 35 χρόνια και συνεχίζεται έως περίπου τα 52 τους χρόνια, όταν η γυναίκα εισέρχεται πλέον στην εμμηνόπαυση (Frisch, 2002).

Σύμφωνα με το πρίσμα της κοινωνικής ανταλλαγής, ένας άντρας που διαθέτει οικονομικούς πόρους θα τους ανταλλάξει για να αποκτήσει μια φυσικός ελκυστική σύντροφο, και επειδή η φυσική ελκυστικότητα συνδέεται με τη νεότητα, θα ανταλλάξει τους οικονομικούς του πόρους για την απόκτηση μιας νεαρής συντρόφου. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι προτεινόμενες ηλικιακές διαφορές συντρόφου αυξάνονται καθώς οι άντρες μεγαλώνουν: προτιμούν γυναίκες όλο και πιο νεαρές στην ηλικία σε σχέση με τους ίδιους (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Ο Buss (1989) βρήκε ότι οι άντρες στο μέσο όρο προτιμούν γυναίκες που είναι 2,5 χρόνια νεότερες, πράγμα που ποικίλλει από 2 μέχρι 7 χρόνια, δεδομένων της κουλτούρας και του πολιτισμού.

Υποτίθεται ότι η ηλικία είναι σημαντική για τους άντρες που επιλέγουν γυναίκες τόσο για βραχυχρόνιες όσο και για μακροχρόνιες σχέσεις. Επειδή, οι γυναίκες έχουν περιορισμένη αναπαραγωγική περίοδο σε σχέση με τους άντρες, οι άντρες που καθιστούν έγκυες νεότερες γυναίκες θα έχουν μεγαλύτερη αναπαραγωγική επιτυχία, γιατί δυνητικά μπορούν να παράγουν περισσότερα παιδιά με την ίδια σύντροφο.

Μακροπρόθεσμα οφέλη που προκύπτουν για τους άντρες είναι ότι έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν τη διά βίου αναπαραγωγική προσπάθεια των συντρόφων τους (Buss, Shackelford and LeBlanc, 2000). Οι άντρες έχει προταθεί ότι προτιμούν για μακροχρόνιες σχέσεις νεαρές, γόνιμες γυναίκες, λόγω μεγαλύτερης αναπαραγωγικής δυνατότητας, ενώ επιλέγουν συντρόφους μεγαλύτερης ηλικίας από αυτούς για βραχυχρόνιες σχέσεις (Young, Critelli and Keith, 2005). Επίσης, ανεξάρτητα από τη δική τους ηλικία, επιθυμούν συντρόφους για βραχυπρόθεσμες σχέσεις και σεξουαλικές φαντασιώσεις γυναίκες που είναι σε ηλικία αναπαραγωγής (Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer and Kenrick, 2002). Κατά μέσο όρο, οι άντρες προτιμούν συντρόφους που είναι τρία χρόνια μικρότερες από αυτούς. Όμως, επειδή όσο μεγαλώνουν προτιμούν όλο και πιο νεαρές συντρόφους, αυτοί που βρίσκονται γύρω στα 30 προτιμούν γυναίκες που είναι 2 χρόνια μικρότερες από αυτούς (ίσως και 3 χρόνια), ενώ οι άντρες που είναι 40 χρονών ίσως προτιμούν γυναίκες που είναι 35 χρονών (Cashdan 1993· Simpson and Gangestad 1991a, 1991b, 1992).

Συνειδητά ή ασυνειδητά οι γυναίκες ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις των αντρών για νεότερες σε ηλικία συντρόφους. Μια έρευνα έδειξε ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη τάση συγκριτικά με τους άντρες να αλλάζουν την εμφάνιση τους, βάζοντας μεϊκάπ και στολίδια, ώστε να φαίνονται νεότερες, υποδηλώνοντας ότι βρίσκονται μέσα στο εύρος της γόνιμης αναπαραγωγικής περιόδου (Buss, Shackelford and LeBlanc, 2000). Έτσι, οι γυναίκες των 20 χρονών θέλουν να δείχνουν μεγαλύτερες, ενώ εκείνες πάνω από 30 θέλουν να δείχνουν μικρότερες (Barber, 1995· Perilloux and Gaulin, 1997).

Οι Bram Buunk, Pieterneel Dijkstra, Detlef Fetchenhauer και Douglas Kenrick (2002), αναφέρουν ότι οι ηλικιωμένοι μπορούν να επιθυμούν πολύ νεότερες γυναίκες από αυτούς και οι έφηβοι πολλοί μεγαλύτερες. Τελικά όμως συμβιβάζονται με άλλες επιλογές τους, αφού δεν υπάρχει διαθεσιμότητα από την πλευρά των γυναικών. Στην Ελλάδα παρατηρείται ένα αξιοσημείωτο φαινόμενο που αποτελεί μια επιπλέον απόδειξη της θεωρίας της κοινωνικής ανταλλαγής. Πιο αναλυτικά, η αγορά συντρόφων όσον αφορά την ηλικία έχει επηρεαστεί από ένα μεταναστευτικό κύμα από τις ανατολικές χώρες. Με άλλα λόγια, δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο όπου άντρες παντρεύονται και επιλέγουν μετανάστριες με μεγάλη διαφορά ηλικίας, οι οποίες, λόγω χαμηλού κοινωνικοοικονομικού στάτους, δεν είναι τόσο επιλεκτικές και συνεπώς δεν

έχουν ανάλογα αυστηρά κριτήρια σε σύγκριση με τις συνομήλικές τους Ελληνίδες. Είναι επόμενο, λοιπόν, να ανταλλάσσουν τη φυσική τους ελκυστικότητα με την απόκτηση οικονομικών πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Στρατηγικές – Παράγοντες – Κριτήρια στην επιλογή συντρόφου

3.1 Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες σχέσεις

Η εξελικτική θεωρία προβλέπει και η κοινωνικο-δομική θεωρία επιβεβαιώνει την υπόθεση ότι οι άντρες είναι πιο πιθανό να συνάψουν βραχυπρόθεσμους δεσμούς, ενώ οι γυναίκες μακροπρόθεσμους. Εντούτοις, πολλοί άντρες επιλέγουν μακροπρόθεσμες σχέσεις με σκοπό το γάμο. Αυτό δημιουργεί την υπόθεση ότι πολλοί άντρες συνειδητοποιούν την επιθυμία τους για αναπαραγωγή με ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Brock University με 468 φοιτητές (334 γυναίκες και 134 άντρες), κατά την οποία χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια, δόθηκαν οι εξής ορισμοί για τους γνωστότερους τύπους σχέσης:

- Ραντεβού: ένα μοναδικό ραντεβού/γνωριμία, κατά το οποίο δεν συμβαίνει καμιά σεξουαλική δραστηριότητα.
- Περιπέτεια της μιας βραδιάς: η σεξουαλική συνεύρεση ατόμου με ένα άλλο άτομο που δεν ήξερε, αλλά δεν θα ήθελε να δει ξανά (βραχυχρόνια σχέση).
- Περιστασιακό ραντεβού/σχέση: οι σύντροφοι είναι σε μια σχέση που περιλαμβάνει τη σεξουαλική συνεύρεση, αλλά όχι αναγκαστικά και αποκλειστικά με ένα σύντροφο (βραχυχρόνια σχέση).
- Σταθερό ραντεβού: αναφέρεται σε συντρόφους που εμπλέκονται σε μια σχέση με αποκλειστική δέσμευση, η οποία θα περιλαμβάνει και το στοιχείο της σεξουαλικής συνεύρεσης (μακροχρόνια σχέση).
- Γάμος: ο επίσημος γάμος (η θεσμοθετημένη μορφή μακροχρόνιας σχέσης).

Η ειδοποιός διαφορά που διακρίνει μια σχέση σε βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη είναι η ποσοτική μεταβλητή του χρόνου. Συγκεκριμένα, ο χρόνος είναι η ποσοτική εκείνη μεταβλητή, η οποία διακρίνει μια σχέση ώστε να θεωρηθεί βραχυχρόνια ή μακροχρόνια. Οι μακροχρόνιες σχέσεις χαρακτηρίζονται από σταθερότητα και μακρά διάρκεια. Η πιο σταθερή μορφή μακροχρόνιας σχέσης είναι η θεσμοθέτησή της μέσω του γάμου (Li and Kenrick, 2006).

Υπάρχουν όμως και ποιοτικές μεταβλητές που επηρεάζουν το είδος σχέσης, βάσει του οποίου τα άτομα επιστρατεύουν διαφορετικούς ψυχολογικούς μηχανισμούς άμυνας

και διατηρούν διαφορετικές προσδοκίες και στόχους σε σχέση με το σύντροφό τους. Οι Stephanie Stewart, Heather Stinnett και Lawrence B. Rosenfeld (2000) ορίζουν ως βραχυπρόθεσμες σχέσεις αυτές όπου ένα άτομο βγαίνει με κάποιον, αλλά χωρίς να υπάρχει προσδοκία για δημιουργία σχέσης. Η βραχυπρόθεσμη σχέση χαρακτηρίζεται από τη μη-δέσμευση του συντρόφου και τη μη συνεχόμενη ανάμιξή του, η οποία ούτε απαιτείται ούτε επιθυμείται. Όπως είναι αναμενόμενο από τη θεωρία της Διαφορικής Γονεϊκής Επένδυσης, οι άντρες πιο συχνά και με μεγαλύτερη προθυμία εμπλέκονται σε βραχυχρόνιες σχέσεις. Σύμφωνα με τον Regan (1998), όταν αναφερόμαστε σε ένα βραχυπρόθεσμο σεξουαλικό σύντροφο εννοούμε κάποιον ο οποίος εμπλέκεται σε περιπέτεια μιας βραδιάς ή σε άλλες βραχυπρόθεσμες σεξουαλικές συμφωνίες.

Η μακροπρόθεσμη ή αλλιώς βραχυχρόνια σχέση στοχεύει πρωταρχικά στην ικανοποίηση της σεξουαλικής επιθυμίας και εννομήσεων (Schmitt, 2008). Ο David Scott (1979) αναλύει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν τις βραχυπρόθεσμες σχέσεις, οι οποίες βασίζονται σε μηχανισμούς απόλαυσης που πηγάζουν από την αρχή της ηδονής. Η σεξουαλική επιθυμία τυπικά εκφράζεται ως μια ανάγκη ή ένα ένστικτο που συνδέεται με την αναζήτηση ενός σεξουαλικού αντικειμένου ή την εμπλοκή σε σεξουαλικές δραστηριότητες (Diamond, 2004). Οι βραχυχρόνιες σχέσεις μπορούν να πάρουν τη μορφή σεξουαλικής περιπέτειας ή ερωτικού ενθουσιασμού. Συγκεκριμένα, η σεξουαλική περιπέτεια εκλαμβάνεται από τα εμπλεκόμενα άτομα ως μια σεξουαλική εμπειρία, χωρίς να αποσκοπούν σε κάποιο είδος συναισθηματικής ένωσης περαιτέρω. Τα άτομα που επιλέγονται για βραχυπρόθεσμοι/σεξουαλικοί σύντροφοι μπορεί να μην είναι μέσα στη «δεξαμενή» των εν δυνάμει επιθυμητών μακροχρόνιων συντρόφων, γιατί από την αρχή γνωρίζουν ότι η περιπέτεια θα διαρκέσει όσο και η σεξουαλική συνεύρεση, και τίποτε παραπάνω (Scott, 1979). Όπως ήδη αναφέρθηκε, μια βραχυχρόνια σχέση μπορεί να έχει τη μορφή του ερωτικού ενθουσιασμού. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα δεν γνωρίζουν εξαρχής ότι η σχέση όπου εμπλέκονται θα έχει περιορισμένο χρόνο και άρα σύντομη ημερομηνία λήξης. Δεν προσεγγίζουν τη σχέση ως μια περιπέτεια ερωτικής φύσης, αλλά ως έναρξη μιας εν δυνάμει μακροχρόνιας σχέσης. Όμως, όταν ο ερωτικός ενθουσιασμός εξαντληθεί, η σχέση τερματίζεται (Scott, 1979).

Από την άλλη, η μακροπρόθεσμη σχέση περιλαμβάνει πλάνα/σχέδια για μελλοντική συνέχισή της και ανάπτυξη οικειότητας πριν και μετά από τη σεξουαλική ανάμιξη.

Όπως προβλέπεται επίσης από τη θεωρία της Γονεϊκής Επένδυσης, η μακροπρόθεσμη σχέση είναι τυπικό χαρακτηριστικό των γυναικών (Parsons, 1997). Ως μακροπρόθεσμες σχέσεις λαμβάνονται αυτές όπου το άτομο βγαίνει με κάποιον για αρκετό καιρό με την πιθανότητα και την προσδοκία, αλλά όχι τη βεβαιότητα, του γάμου (Stewart, Stinnet and Rosenfeld, 2000). Ο μακροπρόθεσμος ρομαντικός σύντροφος νοείται ως κάποιος με τον οποίο οι συμμετέχοντες θα είχαν ένα σταθερό ραντεβού, συμβίωση ή άλλη μακροπρόθεσμη ρομαντική σχέση.

Τα άτομα με την εμπλοκή τους σε ένα μακροχρόνιο δεσμό στοχεύουν να ικανοποιήσουν την ανάγκη της συντροφικότητας. Ανάμεσα στα ποιοτικά χαρακτηριστικά που εκπροσωπούν τη μακροχρόνια σχέση συγκαταλέγεται ένα αίσθημα «απελευθέρωσης» και «ελευθερίας» σε συνδυασμό με μια αίσθηση «επιφοίτησης», που σημαίνει ότι όταν τα άτομα λειτουργούν σε ένα μακροχρόνιο πλαίσιο μπορούν να κατευθύνουν τους συντρόφους τους στην πραγματοποίηση των επιθυμιών τους. Επίσης, το αίσθημα της αναγέννησης, μεταμόρφωσης, τελειοποίησης διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στη συντροφική σχέση. Στις μακροχρόνιες σχέσεις υπάρχει ρομαντική αγάπη (Πιντέρης, 2005). Η ρομαντική αγάπη σχετίζεται με ένα ισχυρό συναισθηματικό πάθος και προσκόλληση μεταξύ συντρόφων που διέπονται από οικειότητα (Diamond, 2004). Τα άτομα κατά τη διάρκεια μιας μακροχρόνιας σχέσης υφίστανται μια εσωτερική αλλαγή, κατά την οποία όχι μόνον ανακαλύπτουν τον εαυτό τους, αλλά και τον υπερβαίνουν. Οι σύντροφοι σε μια σχέση επιδιώκουν να αλληλοσυγχωνευτούν ασκώντας πιέσεις ο ένας στον άλλο. Εντάσσονται σε μια διαδικασία συνεξέλιξης, όπου ο ένας συμμετέχει ενεργητικά σε ό,τι επιλέγει να κάνει ο άλλος, οι ικανότητές τους αλληλοσυμπληρώνονται και οι αδυναμίες τους αλληλο-εξαλείφονται (Πιντέρης, 2005). Ένα άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα ενός μακροχρόνιου συντρόφου είναι η μοναδικότητα: Ο καθένας αισθάνεται το σύντρόφό του να υπερέχει έναντι των άλλων και ότι του είναι σεξουαλικά πιστός· αυτό σημαίνει ότι ερωτικά συνευρίσκεται αποκλειστικά με το σύντρόφό του.

3.1.1 Στρατηγικές ζευγαρώματος – Αναπαραγωγικά οφέλη/κόστη

Και τα δύο φύλα είναι φυσικό σε κάποια στιγμή της ζωής τους να αρχίσουν να αναζητούν συντρόφους. Οι άνθρωποι εμπλέκονται σε ένα παιχνίδι σεξουαλικών στρατηγικών. Η συχνότητα και η προτίμηση για βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες στρατηγικές, που οδηγούν αντίστοιχα σε βραχυχρόνια ή μακροχρόνια σχέση, καθώς

επίσης και τα ελάχιστα στάνταρτ που πρέπει να πληρούν οι ενδεχόμενοι μακροχρόνιοι σεξουαλικοί σύντροφοι, στηρίζονται σε κοινωνικο-δομικές θεωρίες, όπως αυτή της κοινωνικής ανταλλαγής, καθώς αυτές επιβεβαιώνουν πολλές από τις εξελικτικές υποθέσεις.

Οι διαφυλικές διαφορές στις προτιμήσεις συντρόφων είναι σταθερές μέσα στους διάφορους πολιτισμούς (Buss 1989a· Buss and Angelitner, 1989· Hatfield and Sprecher, 1995· Buss and Schmitt, 1993), καθώς και σε όρους προτίμησης για τις στρατηγικές ζευγαρώματος που θα υιοθετήσουν. Συγκεκριμένα, και οι άντρες και οι γυναίκες εφαρμόζουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές ζευγαρώματος σε κάποιες καταστάσεις, ενώ βραχυπρόθεσμες σε κάποιες άλλες. Ωστόσο, ναι μεν τα δύο φύλα χρησιμοποιούν τόσο βραχυπρόθεσμες όσο και μακροπρόθεσμες στρατηγικές ζευγαρώματος, αλλά με διαφορετική συχνότητα και ίσως για διαφορετικούς σκοπούς, όπως θα αναλυθεί παρακάτω. Πιο συγκεκριμένα, λόγω των διαφυλικών διαφορών ως προς την ελάχιστη γονεϊκή επένδυση, οι άντρες είναι αναμενόμενο να χρησιμοποιούν βραχυπρόθεσμες στρατηγικές πολύ πιο συχνά απ' ό,τι οι γυναίκες. Με άλλα λόγια, οι γυναίκες προτιμούν κυρίως και εφαρμόζουν πιο συχνά μακροχρόνιες στρατηγικές.

Σύμφωνα με το εξελικτικό πρίσμα, οι στρατηγικές ζευγαρώματος συνδέονται με υλικά και γενετικά οφέλη, καθώς και γονιμότητας. Βραχυπρόθεσμες στρατηγικές επικεντρώνονται σε γενετικά οφέλη και σε αυτά της γονιμότητας για κάθε παραγόμενο απόγονο, γι' αυτό και τα άτομα ενδιαφέρονται να ανιχνεύσουν γενετικά σημάδια που να υποδηλώνουν συμμετρία, καλή υγεία και δύναμη (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006). Έτσι, σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις μεγαλύτερη σημασία δίνεται σε μορφολογικά χαρακτηριστικά που υποδηλώνουν υγεία και γονιμότητα, μεγιστοποιώντας έτσι τη δυνητική αναπαραγωγική επιτυχία που θα προκύψει από τη σεξουαλική συμφωνία, που δεν είναι τίποτε άλλο από τη δημιουργία ενός υγιή και «δυνατού» απογόνου. Οι στρατηγικές αυτές πηγάζουν από την υπόθεση του «σέξι γιου» [sexy son], σύμφωνα με την οποία στόχος είναι η απόκτηση «καλών γονιδίων» όταν οι οικονομικοί πόροι ενός συντρόφου δεν είναι διαθέσιμοι ή το ενδεχόμενο για γονεϊκή επένδυση δεν είναι πιθανό (Perilloux, 2004). Κατ' επέκταση, όταν εφαρμόζεται μια βραχυχρόνια στρατηγική, υπάρχει σχετικά λίγη επένδυση μεταξύ των σεξουαλικών συντρόφων πέρα από το σεξ καθαυτό.

Εκτός αυτού και δεδομένου του περιορισμένου αριθμού των παιδιών που μπορεί να παράγει η γυναίκα στο ίδιο χρονικό διάστημα, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συντρόφων με τους οποίους μπορεί να συνευρεθεί ερωτικά, η επιλογή μιας βραχυπρόθεσμης στρατηγικής θα μπορούσε να μεγιστοποιήσει δυνητικά την αναπαραγωγική της επιτυχία, με την προϋπόθεση ότι θα αναζητούσε συντρόφους με ξεκάθαρα σημάδια γενετικής ποιότητας.

Μακροχρόνιες στρατηγικές συνδέονται κατά βάση με υλικά οφέλη και οικονομικούς πόρους που προκύπτουν από τη γονεϊκή επένδυση, αλλά δεν αποκλείεται η σύνδεση με οφέλη γενετικά και γονιμότητας (Perilloux, 2004). Είναι στρατηγικές βάσει των οποίων τα άτομα συνάπτουν σχέσεις με απώτερο σκοπό όχι μόνο την αναπαραγωγή, αλλά και το επιτυχημένο μέγαλωμα του παιδιού. Οι μακροχρόνιοι σύντροφοι επενδύουν χρόνο, ενέργεια, οικονομικές πηγές στο παιδί, ώστε να μεγιστοποιήσουν τη δική τους αναπαραγωγική επιτυχία. Τέτοια επένδυση αυξάνει την πιθανότητα του παιδιού να επιβιώσει μέχρι την ενηλικίωση και μετά, έως τη στιγμή που θα παράγει και αυτό απογόνους με τη σειρά του, και έτσι να διαιωνιστεί το ανθρώπινο γένος. Επειδή σε μια μακροχρόνια κατάσταση και οι δύο σύντροφοι επενδύουν σημαντικά στο παιδί, είναι αναμενόμενο ότι και τα δύο φύλα θα είναι προσεκτικά και επιλεκτικά σε σχέση με αυτούς με τους οποίους αποφασίζουν να συνάψουν μια αναπαραγωγική σχέση. Σύμφωνα με αυτή τη λογική, άντρες και γυναίκες, όταν εφαρμόζουν μια μακροχρόνια στρατηγική αναζητούν υποψήφιους συντρόφους με χαρακτηριστικά που υποδηλώνουν την ικανότητα να επενδύσουν σε ένα μελλοντικό απόγονο, ώστε να τον μεγαλώσουν επιτυχημένα έως την ενηλικίωσή του. Στην περίπτωση των γυναικών, αυτές ανιχνεύουν και αξιολογούν σημάδια που να δείχνουν την ικανότητα και προθυμία ενός άντρα να επενδύσει οικονομικούς πόρους σε αυτές και στο παιδί τους (Buss, 2006). Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να επισημανθεί ότι η στρατηγική ενός ατόμου που στοχεύει σε μια μακροπρόθεσμη σχέση απαιτεί αρχικά την εμπλοκή γνωστικών διαδικασιών που επιτρέπουν στο άτομο να αξιολογήσει τη δική του αξία και ποιότητα ως υποψήφιου συντρόφου μέσα σε έναν τοπικό πληθυσμό, με βάση την αυτό-αντίληψη και έτσι να διαλέξει ένα σύντροφο παρόμοιας ή ίσης ανταλλακτικής αξίας (Buston and Emlen, 2003).

Κοινωνιοσεξουαλικότητα και στρατηγικές ζευγαρώματος

Αν και είναι πιθανό διαφορετικές αναπαραγωγικές προκλήσεις, που αντιμετωπίζουν άντρες και γυναίκες, να κατευθύνουν την εξέλιξη συγκεκριμένων ανά φύλο στρατηγικών, κοινωνιο-περιβαλλοντικοί περιορισμοί απαγορεύουν τα απευθείας συμπεράσματα των διαφυλετικών συμπεριφορών ως προς τη σεξουαλική τους συμπεριφορά.

Η κοινωνιοσεξουαλικότητα και η ποικιλία της σχετίζονται η μεν πρώτη με υψηλούς αριθμούς σεξουαλικών συντρόφων αντρών και γυναικών, η δε δεύτερη με την ποικιλία των στρατηγικών ζευγαρώματος. Οι πιο υψηλά σε βαθμολογία κοινωνιοσεξουαλικοί άντρες είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιούν ευθείες στρατηγικές ζευγαρώματος (να εξουδετερώνουν λεκτικά τους αντιπάλους/αντίζηλούς τους) απ' ό,τι έμμεσες (π.χ., να παρουσιάζουν τον εαυτό τους ως καλό) (Schmitt, 2005b). Η έρευνα των S. W. Gangestad και J. A. Simpson (1990) έδειξε ότι γυναίκες με περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα έχουν υψηλότερες απαιτήσεις από τις ομόφυλές τους με μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, και είναι πιο πιθανό να ενισχύσουν την αναπαραγωγική τους επιτυχία μέσω της γονεϊκής επένδυσης, ακολουθώντας τη στρατηγική προς ανεύρεση του «καλού πατέρα». Από την άλλη, γυναίκες με μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα είναι πιο πιθανό να ακολουθούν στρατηγική «σέξι γιου», με την πιθανότητα τα παιδιά τους να επωφεληθούν από την ποιότητα των γονιδίων του συντρόφου τους

3.1.2 Βραχυπρόθεσμες στρατηγικές – Είδη

Παρότι οι βραχυπρόθεσμες στρατηγικές αναφέρονται στη βιβλιογραφία ως χρησιμοποιούμενες σχεδόν αποκλειστικά από γυναίκες, ωστόσο η καθημερινή εμπειρία επιβεβαιώνει ότι είναι στρατηγικές που πολλές φορές εφαρμόζονται και από τους άντρες, έστω και σε μικρότερη συχνότητα και βαθμό. Οι βραχυπρόθεσμες στρατηγικές είναι σε γενικές γραμμές προσαρμοστικά επωφελείς, αφού, χρησιμοποιώντας μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική, αυξάνεται ο αριθμός και η ποιότητα των εν δυνάμει συντρόφων που είναι ικανοί να ελκύσουν (Buss and Schmitt, 1993). Υπάρχει κάποια σχετική ένδειξη που υποστηρίζει αρκετά τα υποθετικά οφέλη των γυναικών, τα οποία προκύπτουν από την εμπλοκή τους σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις (Greiling and Buss, 2000). Ίσως το πιο τεκμηριωμένο πλεονέκτημα για τις γυναίκες –από την αναζήτηση και εμπλοκή τους σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις– είναι η απόκτηση ενός

μακροπρόθεσμου συντρόφου. Η έρευνα δημιουργεί την υπόθεση ότι οι γυναίκες συχνά υιοθετούν μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική, ενώ συγχρόνως διατηρούν ή ελπίζουν σε μια μακροχρόνια σχέση με τον ίδιο το σύντροφο (Townsend et al., 1995). Η βραχυπρόθεσμη στρατηγική μιας γυναίκας ίσως πολλές φορές να είναι ουσιαστικά μια μακροχρόνια στρατηγική, κατά την οποία μονοπωλεί το ενδιαφέρον πολλών αντρών, ώστε να χρησιμοποιήσει το ευρύ δίκτυό της στο να αξιολογήσει υποψηφίους μακροπρόθεσμους συντρόφους (Buss and Schmitt, 1993). Αναλυτικότερα, βραχυπρόθεσμες σχέσεις ίσως συχνά αποδειχθούν μακροπρόθεσμες, γιατί το πόσο θα διαρκέσει μια σχέση δεν είναι ποτέ διακριτό από την αρχή (Sedalla et al., 1987).

Ανταλλαγή συντρόφου

Στις βραχυπρόθεσμες στρατηγικές περιλαμβάνεται αυτή της ανταλλαγής συντρόφου [mate-switching]: Τα δυο φύλα εμπλέκονται σε μια εκτός της κύριας σχέσης τους ερωτική σχέση και η εμπλοκή τους αυτή χρησιμοποιείται συχνά ως μέσο για να «διώξουν» ή να αντικαταστήσουν τον ήδη υπάρχοντα σύντροφό τους. Επιπλέον, ένας άλλος λόγος που εξηγεί γιατί μερικά άτομα προσθέτουν ένα τρίτο άτομο στη σχέση τους, είναι αυτός της ασφάλειας: ο «έξτρα» σύντροφος βρίσκεται σε αναμονή (stand by) ώστε να πάρει τη θέση του τωρινού συντρόφου τους όταν τερματιστεί η σχέση (Greiling and Buss, 2004). Επιπλέον, η «ανταλλαγή συντρόφου» είναι μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική που υιοθετείται κυρίως από τις γυναίκες και υπό τη λογική ότι θα μπορούσαν να είναι πιο συμβατές ερωτικά με τον εκτός της κύριας σχέσης τους σεξουαλικό σύντροφο. Επίσης, γυναίκες που εκλαμβάνουν αυτή τη στρατηγική ως πιο επωφελή, θα έχουν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν εάν ο εκτός της κύριας σχέσης τους σεξουαλικός σύντροφος ενδιαφέρεται να δεσμευτεί, όπως επίσης και εάν είναι πρόθυμος να αφιερώνει πιο πολύ χρόνο σε αυτές, ώστε να είναι ικανός να αντικαταστήσει τον τωρινό τους σύντροφο (Buss, 2006).

H Hrdy (1981) πρότεινε την υπόθεση γνωστή ως Υπόθεση μη ξεκαθαρισμένης / εξακριβωμένης πατρότητας [Paternity Confusion Hypothesis]: Η γυναίκα εμπλέκεται σε σεξ με πολλούς άντρες από τους οποίους αποκρύπτει την πατρότητα. Με αυτόν τον τρόπο ίσως καταστεί ικανή να αποκτήσει βοήθεια από πολλούς άντρες, ο καθένας εκ των οποίων ενδεχομένως να προσφέρει πηγές ή προστασία στο παιδί. Οι διαφόρου τύπου οικονομικές πηγές από μια αντίστοιχη ποικιλία αντρών είναι μεγαλύτερες από

αυτή του ενός άντρα. Μπορεί να μείνει έγκυος από κάποιον με καλύτερα γονίδια από αυτά του μόνιμου συντρόφου της [Better Genes Hypothesis], ή να χρησιμοποιήσει το σεξ για να απεμπλακεί από το σύντροφό της [mate expulsion hypothesis] (Symons, 1979. Greiling, Buss, 2000). Ο Geoffrey Miller (1991) προτείνει ότι η γυναίκα ίσως αυξήσει τις δεξιότητες της έλξης της και αποπλάνησης μέσω του βραχυχρόνιου ζευγαρώματος, αφού οι ευκαιρίες αυξάνονται επιτρέποντάς της έτσι να λαμβάνει ευστοχότερες αποφάσεις.

Απόκτηση δεξιοτήτων

Μια άλλη στρατηγική είναι η απόκτηση δεξιοτήτων [strategy of skill acquisition]: Αφορά την απόκτηση δεξιοτήτων από κάποιον, ώστε να είναι ικανός να προσελκύει επιθυμητούς συντρόφους. Έτσι, μέσα από τη «τεχνική δοκιμής και λάθους», τα άτομα μαθαίνουν τι προτιμούν σε ένα σύντροφο, καθώς και πώς μπορούν να αποκτήσουν έναν υψηλής ποιότητας σύντροφο (Buss, 2006).

Χειρισμός συντρόφου

Η στρατηγική χειρισμού συντρόφου [mate manipulation] αναφέρεται στο ότι οι γυναίκες κατά βάση προσπαθούν να διατηρήσουν ή να αυξήσουν το επίπεδο δέσμευσης από το σύντροφο της με το να δείχνουν προφανές ενδιαφέρον για άλλους άντρες. Έτσι, είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν μια βραχυχρόνια στρατηγική ώστε να εμπλακούν σε σεξουαλική σχέση με έναν άντρα και να τον χρησιμοποιήσουν ως μέσο εκδίκησης για τις απιστίες του κυρίως συντρόφου τους (Buss, 2006).

Απόκτηση άμεσων οικονομικών πηγών/προνομίων

Η στρατηγική της απόκτησης άμεσων οικονομικών πηγών/προνομίων [direct resource's acquisition] έχει να κάνει περισσότερο με τις γυναίκες που φλερτάρουν ή ακόμη συνάπτουν σεξουαλικές συμφωνίες με άντρες, με σκοπό να αποκτήσουν άμεσες οικονομικές πηγές/προνόμια (Buss, 2006). Οι γυναίκες που εφαρμόζουν αυτή τη στρατηγική προσφέρουν σεξουαλική πρόσβαση σε άντρες κυρίως οικονομικά και κοινωνικά ισχυρούς, με αντάλλαγμα χρήματα / υλικά αγαθά / προνόμια (Straaten, Engels, Finkenauer and Holland, 2006). Για παράδειγμα, οι γυναίκες συνηθίζεται να λαμβάνουν κοσμήματα, χρήματα, ρούχα, να απολαμβάνουν ακριβά δείπνα, ταξίδια, με

το να συναινέσουν και να εμπλακούν σε μια βραχυπρόθεσμη ερωτική σχέση. Οι γυναίκες που ενεργώς εμπλέκονται σε βραχυχρόνιες στρατηγικές τέτοιου είδους κρίνουν τους οικονομικούς πόρους ως περισσότερο επωφελείς (Buss, 2006).

Αποπλάνηση συντρόφου

Τέλος, η αποπλάνηση συντρόφου [strategy of mate roaching] ορίζεται ως συμπεριφορά που έχει σχεδιαστεί να αποπλανήσει/ξελογοιάσει κάποιον που είναι ήδη σε μια ρομαντική σχέση, είτε με μια προσωρινή σεξουαλική συμφωνία είτε με έναν πιο μόνιμο, μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η «αποπλάνηση συντρόφου» θεωρείται στρατηγική ζευγαρώματος, γιατί οι επιθυμητοί σύντροφοι ελκύουν πολλούς επιδοξους «μνηστήρες» και τυπικά μπορούν να τερματίζουν τη σχέση στην οποία ήδη βρίσκονται. Έτσι, για να αποκτήσει ένα άτομο ένα επιθυμητό σύντροφο είναι συχνά αναγκαίο να αναζητήσει το σύντροφό του στη «δεξαμενή» εκείνων των συντρόφων που είναι ήδη δεσμευμένοι. Ανάμεσα στις τακτικές που μπορεί να χρησιμοποιήσει κανείς για να ξελογοιάσει ένα δεσμευμένο σύντροφο είναι να δημιουργήσει φιλικές σχέσεις με το ζευγάρι, με σκοπό να αξιολογήσει πότε θα επέλθει η κατάλληλη στιγμή που το ζευγάρι θα καταστεί ευάλωτο, να βρει έδαφος και να εισχωρήσει στη σχέση. Τα στατιστικά δεδομένα αναφέρουν ότι το 60% των αντρών και το 53% των γυναικών ανέφεραν ότι έχουν επιχειρήσει να «κλέψουν» κάποιον μακροπρόθεσμο σύντροφο που ήδη βρίσκονταν σε μια σχέση. Επίσης, τα στατιστικά στοιχεία που μαρτυρούν τις προσπάθειες κάποιων να προσελκύσουν ένα σύντροφο που βρίσκεται ήδη σε μια σχέση, ώστε να πετύχουν μια βραχυπρόθεσμη σεξουαλική εμπειρία, ήταν 60% άντρες και 38% γυναίκες (Buss, 2006).

3.1.3 Μακροχρόνιες στρατηγικές – Είδη

Επειδή εξ ορισμού οι μακροπρόθεσμες σχέσεις, έχοντας περάσει τη διαδικασία προσέκλυσης συντρόφου, χαρακτηρίζονται από τη δέσμευση και τη σταθερότητα, οι μακροχρόνιες στρατηγικές επικεντρώνονται στη διατήρηση ή/και περιφρούρηση συντρόφου.

Διατήρηση

Στρατηγική, πολύπλευρα σχεδιασμένη, ώστε να απομακρύνει ανταγωνιστές και συγχρόνως να λειτουργεί ως αποτρεπτικός μηχανισμός στην απιστία συντρόφου ή την

αποχώρησή του από μια σχέση. Δηλαδή, αποβλέπει στη διατήρηση της σχέσης και στο ότι ένα άτομο έχει υιοθετήσει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική ζευγαρώματος που μπορεί να οδηγήσει σε αναπαραγωγική επιτυχία (Buss, 2006).

Σύμφωνα με το εξελικτικό πρίσμα, οι άντρες είναι ξεκάθαρο ότι προτιμούν φυσική ελκυστικότητα σε μια σύντροφο. Το κοινωνικο-δομικό πρίσμα και αυτό της κοινωνικής ανταλλαγής δημιουργεί την υπόθεση ότι μια γυναίκα, όταν διαθέτει φυσική ελκυστικότητα, έχει υψηλή αξία ως σύντροφος γιατί εκπέμπει νιάτα και γονιμότητα την οποία πολλές φορές «ανταλλάσσει» για την απόκτηση αυτών που επιθυμεί διακάως από έναν άντρα: χρήματα, υλικά αγαθά, προνόμια, προστασία. Γι' αυτό και οι γυναίκες τείνουν να δίνουν περισσότερη σημασία στη βελτίωση της φυσικής τους εμφάνισης, ώστε να ελκύσουν ή να διατηρήσουν τον ήδη υπάρχοντα σύντροφό τους. Από την άλλη, το κοινωνικο-δομικό πρίσμα και αυτό της κοινωνικής ανταλλαγής πρεσβεύει ότι ένας άντρας έχει υψηλή αξία ως σύντροφος όταν διαθέτει οικονομικούς πόρους. Έτσι, μπορεί να τους ανταλλάξει αποκτώντας ό,τι επιθυμεί περισσότερο από μια γυναίκα, και αυτό είναι συνήθως η φυσική ελκυστικότητα. Γι' αυτό οι άντρες τείνουν να επιδεικνύουν την ικανότητά τους και την προθυμία τους στο να επενδύσουν σε μια σύντροφο και στον απόγονο της ως μέσο για να ελκύσουν μια υποψήφια σύντροφο ή να διατηρήσουν την ήδη υπάρχουσα.

Όταν οι γυναίκες επιθυμούν να εξουδετερώσουν μια «αντίπαλο» –εφόσον θεωρείται απειλή για τη σχέση τους– ίσως εστιάσουν στα φυσικά ελαττώματά της: Θα βρουν την κατάλληλη ευκαιρία ώστε να επισημάνουν στο σύντροφο τους ότι οι γοφοί της, για παράδειγμα, είναι φαρδιοί, προσπαθώντας ταυτόχρονα να δείξουν ότι υπερέχουν αυτής σε ομορφιά και θηλυκότητα. Και οι άντρες επίσης τείνουν να «διώχνουν» τους αντιπάλους τους με το να δίνουν έμφαση και να υπερτονίζουν τις δικές τους επαγγελματικές τους προοπτικές, συγκρίνοντάς τες με αυτές του αντιπάλου: αναφέρουν, δηλαδή, συχνά ότι είναι τεμπέλης, στερείται φιλοδοξίας ή καθαρών στόχων στη ζωή κ.ά. (Bleske- Reчек and Buss, 2006).

Περιφρόρηση

Στρατηγική κατά την οποία το άτομο βρίσκεται σε εγρήγορση για το «πού βρίσκεται» [mate whereabouts] ο σύντροφός του. Φερειπειν, ένα άτομο τηλεφωνεί στη/ο σύντροφό του όχι για να μάθει νέα ή επειδή θέλει να την/τον ακούσουν, αλλά για να εξακριβώσει

πού βρίσκεται και με ποιαν/ποιον. Η στρατηγική περιφρούρησης μπορεί να περιλαμβάνει και μονοπώληση του χρόνου του συντρόφου, ώστε να μην είναι χρονικά διαθέσιμος να αλληλεπιδρά με ανταγωνιστές του ίδιου φύλου, δηλαδή με δυνητικά υποψήφιους συντρόφους. Μη υγιείς στρατηγικές περιφρούρησης συντρόφου περιλαμβάνουν συναισθηματικό και ψυχολογικό χειρισμό, όπως απειλές για αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (αυτοκτονία) ή σωματική βλάβη. Σε πιο ακραίες περιπτώσεις, ένα άτομο στην προσπάθειά του να διασφαλίσει τη διατήρηση του συντρόφου του μπορεί να προβεί ακόμη και σε λεκτική και φυσική βία προς τον αντίζηλο ή το ίδιο το ταίρι (Buss, 2006· Schmitt, 2008).

Η πρόσφατη εξελικτική έρευνα έχει δείξει ότι η *σεξουαλική ζήλια* ίσως είναι ένας μηχανισμός με σκοπό τη διατήρηση συντρόφου και ότι σε αντίθεση με τις κοινωνικές πεποιθήσεις, η σεξουαλική ζήλια δεν σχετίζεται μόνο με τους άντρες. Αν και άντρες και γυναίκες δείχνουν σχεδόν τα ίδια ποσοστά συμπεριφοράς ζήλιας, τα προσαρμοστικά οφέλη που εξυπηρετεί είναι διαφορετικά για το κάθε φύλο (20%-50% των γυναικών αναφέρουν ότι έχουν κάνει απιστία στους συντρόφους σε σύγκριση με 30%-60% των αντρών [Buss, Larsen, Westen and Semmelroth, 1992]). Σύμφωνα με το εξελικτικό πρίσμα, η ζήλια για τους άντρες λειτουργεί ως αποτρεπτικός μηχανισμός για τις γυναίκες, ώστε να συνευρεθούν ερωτικά με άλλους άντρες. Με άλλα λόγια, η ζήλια αποτρέπει τις γυναίκες να αναζητήσουν έναν άλλο ερωτικό σύντροφο, αφού εκλαμβάνουν τη ζήλια του συντρόφου τους ως ένδειξη ενδιαφέροντος προς αυτές. Επιπλέον, η ζήλια μπορεί να λειτουργήσει και ως φόβητρο για τις γυναίκες στην περίπτωση που ανησυχούν ότι ο σύντροφός τους θα αντιδράσει με άσχημο τρόπο εάν εκείνες δείξουν ρομαντικό ενδιαφέρον προς έναν άλλο άντρα. Από την άλλη, οι άντρες τείνουν να επικεντρώνονται σε σημάδια σεξουαλικής απιστίας της συντρόφου τους (Sefcek and Brumbach, 2006). Για τους άντρες, η σεξουαλική πίστη των συντρόφων τους αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα όσον αφορά τη βεβαιότητα της πατρότητας του παιδιού τους και τη διασφάλισή τους στο να μην επενδύσουν υλικά σε ένα παιδί που δεν είναι βιολογικά δικό τους. Γι' αυτό, και σύμφωνα με το κοινωνικο-δομικό πρίσμα, το θέμα της πίστης και της αθωότητας των συντρόφων τους προεξάρχει των απαιτήσεων και προτιμήσεών τους.

Στην περίπτωση των γυναικών, η εξελικτική πορεία πρεσβεύει ότι χρησιμοποιούν τη ζήλια ως ένα μηχανισμό στο να αποτραπεί η απιστία του συντρόφου και έτσι να έχουν

μεγαλύτερες πιθανότητες διατήρησής του. Ένας άπιστος άντρας συνεπάγεται δυνητικά μεγαλύτερο γονεϊκό κόστος, αφού δεν δίνει τις απαραίτητες εγγυήσεις ότι θα επιδείξει την ανάλογη προθυμία να επενδύσει σε αυτήν αφενός και στο παιδί της αφετέρου τις απαραίτητες «πηγές» που διαθέτει. Οι γυναίκες με άντρες άπιστους κινδυνεύουν να χάσουν το χρόνο, τις πηγές και τη δέσμευσή τους, διότι υπάρχει πιθανότητα να κατευθυνθούν προς μια ανταγωνίστρια και το παιδί της. Γι' αυτό και οι γυναίκες αυτές, περισσότερο από τους άντρες, είναι αναμενόμενο να είναι ανήσυχες για σημάδια που δημιουργούν υποψία ότι ο σύντροφός τους έχει συναισθηματική ανάμειξη με κάποια άλλη σύντροφο, κάτι που σηματοδοτεί τη διαφορετική «κατεύθυνση πηγών» [resource channeling]. Κατά συνέπεια, η συναισθηματική ανάμειξη του άντρα με τη σύντροφό του είναι βασικός δείκτης ότι οι υλικοί του πόροι δεν θα διοχετευτούν αλλού (Buss, Larsen, Westen and Semmelroth, 1992).

Μια πρόσφατη έρευνα για τη ζήλια που διεξάχθηκε σε ΗΠΑ, Κορέα και Ιαπωνία, βρήκε –όπως προβλέπεται από τη θεωρία των σεξουαλικών στρατηγικών– ότι η σεξουαλική απιστία είχε περισσότερο αντίκτυπο στους άντρες (θέμα πατρότητας) παρά στις γυναίκες, ενώ η συναισθηματική απιστία είχε περισσότερο αντίκτυπο στις γυναίκες (δέσμευση και διατήρηση οικονομικών πόρων) παρά στους άντρες (Buss et al., 1999).

3.1.4 Επιδράσεις στις στρατηγικές ζευγαρώματος

Καταμήνιος κύκλος

Οι αλλαγές κατά τη διάρκεια του καταμηνίου κύκλου έχουν βρεθεί να επιδρούν στο επίπεδο δέσμευσης των γυναικών, στην πρόσφατη σχέση τους καθώς και στις προτιμήσεις συντρόφων. Η έρευνα των Hromatko, Tadinac and Prizmic (2006) με θέμα «Η ορμονική κατάσταση των γυναικών» επικεντρώνεται στις διαφορές μεταξύ δεσμευμένων και μη γυναικών που προκύπτουν από τις βαθμολογίες που δίνουν για την αντρική ελκυστικότητα προσώπου και την ικανοποίηση που προκύπτει από την πρόσφατη και την αυτο-λαμβανόμενη αξία συντρόφου σε διάφορες φάσεις του καταμηνίου κύκλου (Hromatko, Tadinac and Prizmic, 2006). Σύμφωνα με την έρευνα, οι προτιμήσεις για αντρική αρρενωπότητα προσώπου και συμμετρία επηρεάζονται από τις αλλαγές του κύκλου. Έτσι, οι προτιμήσεις των γυναικών στους δείκτες «καλών γονιδίων» τείνουν να είναι υψηλότερες κατά τη γόνιμη φάση του κύκλου τους, δηλαδή όταν η πιθανότητα σύλληψης αυξάνεται. Οι γυναίκες σε αυτή τη φάση δείχνουν υψηλότερες προτιμήσεις στην αντρική αρρενωπότητα, αρρενωπή φωνή, συμμετρία,

γιατί αυτά συνδέονται με κληρονομήσιμα γενετικά οφέλη (Gangestad, Garver, Apgar, Simpson and Cousins, 2007). Επιπλέον, η έρευνα έχει δείξει ότι κατά τη διάρκεια των 6-16 ημερών, οι γυναίκες βιώνουν αύξηση σεξουαλικής επιθυμίας, αυτοπεποίθηση και αναζήτηση ευχαρίστησης και συμπεριφοράς φλέρτ. Αυξάνεται η συχνότητα σεξουαλικών φαντασιώσεων με άλλους άντρες από τους τωρινούς συντρόφους και είναι πιο πιθανές οι εκτός σχέσης ερωτικές συννευρέσεις με άντρες που διαθέτουν ξεκάθαρα καλή φυσική κατάσταση. Από την άλλη, κατά τη διάρκεια της μέσης φάσης (η οποία ορμονικά είναι παρόμοια με την εγκυμοσύνη, λόγω των αυξανόμενων επιπέδων οιστρογόνων και προγεστερόνης), οι γυναίκες προτιμούν λιγότερο αρρενωπά πρόσωπα ή πρόσωπα που δείχνουν προκοινωνικότητα και προθυμία για επένδυση, παρά άντρες με ξεκάθαρα σημάδια υγείας και φυσικής ελκυστικότητας (Hromatko, Tadinac and Prizmic, 2006). Εκτός αυτού, κατά τη διάρκεια των 28 ημερών του κύκλου της γυναίκας, η πιθανότητα να συλλάβει τις μέρες μεταξύ 6-16 είναι μεταξύ των 15% έως και 45%. Το μοντέλο των καλών γονιδίων προβλέπει ότι κατά τη διάρκεια αυτών των δέκα γόνιμων ημερών, οι στρατηγικές ζευγαρώματος που υιοθετούν οι γυναίκες μεταβάλλονται σε τέσσερις βασικούς τομείς (Sefcek, Brumbach, Vasquez and Miller, 2006).

- Αναζήτηση συντρόφου (οι γυναίκες εκφράζουν επιθυμία και προθυμία να κάνουν σεξ μαζί του)
- Έλξη προς το σύντροφο (γίνονται πιο ευχάριστες και πιο ελκυστικές στους άντρες)
- Επιλογή συντρόφου (επιθυμία για γνωρίσματα που σηματοδοτούν καλά γονίδια και γονιμότητα)
- Αντίσταση σε σεξουαλικό εξαναγκασμό (μειώνοντας την πιθανότητα εγκυμοσύνης από έναν ανεπιθύμητο άντρα)

Σειρά γέννησης των αντρών

Οι διαφορετικές σεξουαλικές στρατηγικές των αντρών μπορούν να επηρεαστούν και από τη σειρά γέννησής τους. Η σειρά γέννησης ενός άντρα ίσως προβλέπει τη σεξουαλική στρατηγική που θα ακολουθήσει κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής του (Michalski and Shackelford, 2002). Οι πρωτότοκοι είναι πιο πιθανό να διατηρήσουν τις πεποιθήσεις των γονιών τους, και έτσι το οικογενειακό «status quo» μεταφράζεται στο ότι οι πρωτότοκοι είναι πιο πιθανό να υιοθετήσουν μια μακροχρόνια στρατηγική ζευγαρώματος (Michalski and Shackelford, 2002). Αυτό περιλαμβάνει προθυμία να

επενδύσουν σε χρόνο, ενέργεια και «πηγές» σε ένα ρομαντικό σύντροφο και να αναζητούν και να έχουν λιγότερους σεξουαλικούς συντρόφους (Buss and Schmitt, 1993).

Οι δευτερότοκοι, απ' την άλλη, ενδεχομένως διακατέχονται από αβεβαιότητα σε σχέση με την προς αυτούς γονεϊκή επένδυση και μεγαλώνουν σ' ένα περιβάλλον που απαιτεί ανταγωνισμό με τα αδέρφια τους ώστε να αποκτήσουν όσο το δυνατόν ίση πρόσβαση σε συναισθηματική και υλική υποστήριξη των γονιών τους. Επίσης έχει βρεθεί ότι οι δευτερότοκοι είναι πιο πιθανό να παρεκκλίνουν από τις οικογενειακές θέσεις και τα πιστεύω και έτσι λιγότερο πιθανό κρίνεται το ενδεχόμενο να διατηρήσουν το γονεϊκό «status quo». Επομένως, προσανατολίζονται περισσότερο σε μια βραχυπρόθεσμη σεξουαλική στρατηγική, αφού αυτή περιλαμβάνει αφενός αποφυγή επένδυσης σε ένα ρομαντικό σύντροφο και αφετέρου την ενεργή εμπλοκή με μεγάλο αριθμό σεξουαλικών συντρόφων (Michalski and Shackelford, 2002).

3.1.5 Χαρακτηριστικά προβαλλόμενα στις στρατηγικές ζευγαρώματος, ανά φύλο

Στην ιδανική περίπτωση, ένας άντρας θα πρέπει να διαλέξει γυναίκες που είναι σε υψηλό επίπεδο γονιμότητας και διαθέτουν καλά γονίδια. Οι επιλογές του αυτές ίσως περιορίζονται από το τι έχει να προσφέρει στις γυναίκες και από το βαθμό στον οποίο μπορεί να προσφέρει ό,τι αναζητούν (πατρική επένδυση ή καλά γονίδια ή και τα δύο). Οι άντρες ποικίλουν στο τι μπορούν να προσφέρουν. Το επίπεδο της πατρικής επένδυσης που ένας άντρας είναι πρόθυμος, όταν δεσμευτεί, να προσφέρει, εν μέρει μετριάξει το αποτέλεσμα της ανταλλαγής. Η πατρική επένδυση αλληλεπιδρά με αρκετές διαστάσεις τη συμπεριφορά ζευγαρώματος, όπως είναι οι στρατηγικές ζευγαρώματος (Perilloux, 2004).

Οι άντρες υιοθετούν είτε βραχυχρόνιες στρατηγικές ζευγαρώματος (του εραστή [cad]) είτε μακροχρόνιες στρατηγικές (πατέρας [dad]). Αυτοί με καλά γονίδια ονομάζονται «εραστές» [cads] και βρίσκονται σε υψηλή ζήτηση στην «αγορά συντρόφων» και γι' αυτό προσανατολίζονται περισσότερο προς το βραχυχρόνιο ζευγάρι, αντί να προσφέρουν γονεϊκή φροντίδα (Hromatko, Tadinac and Prizmic, 2006). Ένα κυρίαρχο, σεξουαλικά διαθέσιμο άτομο που χρησιμοποιεί γλώσσα με σεξουαλικά υπονοούμενα ή πράξεις προτιμάται για σεξουαλικός σύντροφος από ό,τι για σύντροφος γάμου – αυτό ισχύει και για τους άντρες και για τις γυναίκες (Regan, 1997). Αυτού τους είδους οι άντρες ελκύουν γυναίκες με το να δείχνουν ότι είναι

υψηλά ανταγωνιστικοί, κυρίαρχοι, γενναίοι, επιθετικοί, επιδεικνύοντας έτσι ρισκώδη συμπεριφορά και επαναστατική ορμή και υποδηλώνοντας ότι είναι ικανοί ίσως να παράγουν «σέξι γιους» με παρόμοια χαρακτηριστικά (Kruger, 2008). Από την άλλη, οι άντρες που ανήκουν στην κατηγορία «πατεράδες» [dads] χρησιμοποιούν κυρίως μακροχρόνιες στρατηγικές για να ελκύουν γυναίκες και αυτοπροβάλλονται ως συμπονετικοί, ευγενικοί, ρομαντικοί, παραγωγικοί, υποδηλώνοντας έτσι ικανότητα και προθυμία να προσφέρουν σε μια σχέση και να επενδύσουν γονεϊκά (Kruger, 2008).

H Elizabeth Cashdan (1992) μέτρησε τις προσδοκίες των γυναικών για πατρική επένδυση, χρησιμοποιώντας κλίμακα για την πατρική γονεϊκή επένδυση αποτελούμενη από ερωτήσεις για τους κοινωνικούς ρόλους των αντρών, καθώς και για τη σημασία της οικονομικής και συναισθηματικής επένδυσης που οι συμμετέχοντες είχαν λάβει από τους γονείς τους. Η Cashdan (1992) βρήκε ότι γυναίκες που αναζητούν μη-επενδύοντες άντρες είναι πιο πιθανό να προβάλουν τη σεξουαλικότητά τους, όντας περισσότερο σεξουαλικά έκλυτες και προκλητικές. (Perilloux, 2004). Επειδή οι γυναίκες πολλές φορές έχουν ως στρατηγική να εισέρχονται σε μια βραχυχρόνια σχέση με σκοπό να τη διατηρήσουν και να τη μετατρέψουν σε μακροχρόνια, θα ήταν αναμενόμενο να θέτουν σε προτεραιότητα τα ίδια γνωρίσματα σε βραχυπρόθεσμους και σε μακροπρόθεσμους συντρόφους – κοινωνική θέση, οικονομικές πηγές, ευγένεια, ενώ η φυσική ελκυστικότητα του συντρόφου έρχεται στην προτίμησή τους σε δεύτερη μοίρα και θεωρείται «πολυτέλεια» (Li et al., 2002). Στην περίπτωση που γυναίκες εφαρμόζουν βραχυχρόνια ή μακροχρόνια στρατηγική, αλλά πάντα με στόχο συντρόφους που θα επενδύσουν, θα προβάλουν αθωότητα και θα δώσουν έμφαση στο ότι είναι σεξουαλικά πιστές, εν αντιθέσει με αυτές που δεν περιμένουν να βρουν ένα επενδύοντα σύντροφο όταν εφαρμόζουν βραχυχρόνια στρατηγική. Αναλυτικότερα, οι γυναίκες που αναζητούν επενδύοντες άντρες είναι λιγότερο πιθανό να χρησιμοποιήσουν τακτικές όπως «το να λειτουργούν προβάλλοντας τη σεξουαλικότητα και θηλυκότητά τους» (Bleske-Rechek and Buss, 2006).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Στρατηγικές προσέλκυσης που χρησιμοποιούν οι γυναίκες.

<p>Προβολή ανάγκης επένδυσης συντρόφου</p> <ul style="list-style-type: none">• Τον αφήνω να νομίζει ότι είναι εξυπνότερος από μένα.• Τον αφήνω να νομίζει ότι δεν είμαι τόσο δυνατή όσο στ' αλήθεια είμαι.• Αφήνω αυτόν να έχει τον πρώτο λόγο όπου και εάν πηγαίνουμε.
<p>Προβολή πίστιης συντρόφου</p> <ul style="list-style-type: none">• Τον αφήνω να ξέρει ότι δεν είμαι σεξουαλικά έκλυτη.• Του δείχνω ότι δεν με ενδιαφέρει να κάνω γνωριμία με άλλους άντρες.
<p>Προβολή πηγών συντρόφου</p> <ul style="list-style-type: none">• Τον πηγαίνω σε ένα καλό εστιατόριο.• Τον εντυπωσιάζω με τα κατορθώματά μου.• Οδηγούσα ένα καλό αυτοκίνητο και ήμουν ντυμένη ακριβιά.• Του έδειξα ότι ήμουν σημαντικό πρόσωπο.
<p>Προθυμία για επένδυση</p> <ul style="list-style-type: none">• Τον αφήνω να ξέρει ότι ενδιαφέρομαι για σοβαρή σχέση.• Του δείχνω συμπάθεια στα προβλήματά του.• Του προσφέρω βοήθεια.• Του δίνω πράγματα που νομίζω ότι θα του αρέσουν.
<p>Λειτουργώντας σέξι</p> <ul style="list-style-type: none">• Φόραω σέξι ρούχα.• Κανω σεξ για αυτόν.• Τον αγγίζω.• Τον φλερτάρω.

Πηγή: E. Cashdan (1993), «Attracting Mates: Effects of paternal investment on mate attraction strategies», *Ethology and sociobiology*, 14, σσ. 1-23.

3.2 Κοινωνιοσεξουαλικότητα / στάσεις, αντιλήψεις / μέτρο βαθμού προθυμίας για βραχυπρόθεσμες σχέσεις

Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο γύρω από την κοινωνιοσεξουαλικότητα, τα άτομα που έχουν σχετικά χαμηλή βαθμολογία διαθέτουν περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και έτσι έχουν τάση προς τη μονογαμία, μια μεγάλης διάρκειας συμβίωση, καθώς και προθυμία για σημαντική συναισθηματική επένδυση στις μακροχρόνιες σχέσεις (Lippa, 2007). Τα άτομα που έχουν υψηλή βαθμολογία χαρακτηρίζονται από μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, τείνουν να είναι πιο προκλητικά στον προσανατολισμό ζευγαρώματος, να εμπλέκονται μετά από μικρό χρονικό διάστημα σε σεξουαλική συνεύρεση και να βιώνουν χαμηλότερα επίπεδα ρομαντικής οικειότητας σε μια σχέση (Jackson and Kirkpatrick, 2007).

Εμπειρικά τεστ έχουν επιβεβαιώσει ότι οι άντρες περισσότερο από τις γυναίκες συναινούν στο να κάνουν σεξ με μια άγνωστη όταν τους προσεγγίζει (Clark, 1990). Γι' αυτό υποτίθεται –λόγω των στάσεων, φαντασιώσεων και συμπεριφοράς– ότι οι άντρες θα έπρεπε να βαθμολογούνται υψηλότερα σε μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα απ' ό,τι οι γυναίκες. Σε κάθε δημοσιευμένη μελέτη για γνωριμίες (ραντεβού), οι άντρες Αμερικανοί, για παράδειγμα, ανέφεραν υψηλότερα επίπεδα κοινωνιοσεξουαλικότητας συγκριτικά με τις γυναίκες (Schmitt, 1991, 2005). Το 30% των γυναικών ανέφεραν λιγότερη προτίμηση για περιστασιακό σεξ εν συγκρίσει με τους άντρες (Sefceck, 2006).

Σε γυναίκες με στάσεις μη περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας ήταν πιθανότερες οι βραχυχρόνιες σεξουαλικές σχέσεις και με cads (εραστές) και με dads (πατεράδες) και οι δύο κρίνονταν πρόσφοροι για υλική υποστήριξη στη διάρκεια της σχέσης (Kluger, 2008). Επίσης, οι γυναίκες αυτής της κατηγορίας επιζητούν σεξουαλικούς δεσμούς με διάφορους ερωτικούς συντρόφους και γενικά παρουσιάζουν ισχυρότερη τάση στο να επιλέγουν άντρες με γνωρίσματα που υποδηλώνουν βραχυχρόνιες στρατηγικές (Kluger, 2008). Οι Gangestad και Simpson (1990) βρήκαν ότι οι γυναίκες με ιστορία μη περιορισμένων σεξουαλικών σχέσεων είναι πιο επιρρεπείς στο να ενδιαφέρονται για τη σεξουαλική εμφάνιση και ελκυστικότητα των συντρόφων τους και λιγότερο για την προσωπικότητά τους (ευγένεια, κατανόηση, πεπειθήσεις, πίστη). Αυτό το μοντέλο αντιστρέφεται όταν αναφέρεται σε γυναίκες με περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. (Lippa, 2007)

Οι Gangestad και Simpson (1990) έδειξαν ότι γυναίκες με περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα εκτιμούν προσωπικά και γονεϊκά γνωρίσματα περισσότερο από την ελκυστικότητα και την κοινωνική διαφάνεια.

Από ένα κοινωνικο-δομικό πρίσμα, οι διαφυλετικές διαφορές στην κοινωνιοσεξουαλικότητα –όταν αυτές υπάρχουν– προκύπτουν από εμπλεκόμενα στοιχεία στην ανθρώπινη ψυχολογία που πολλές φορές οδηγούν στην πατριαρχία και στη σεξουαλική διάκριση του εργατικού δυναμικού. Συγκεκριμένες σεξουαλικές στάσεις επικρατούν σε όλες τις κουλτούρες λόγω των κοινωνιο-ιστορικών παραγόντων που είναι σχετικά μη συνδεδεμένες με την εξελικτική βιολογία των αντρών και των γυναικών (Harris, 1993· MacKinnon, 1988).

Οι στάσεις και αντιλήψεις που σχετίζονται με το επίπεδο προθυμίας ως προς τις βραχυπρόθεσμες σχέσεις δίνουν απάντηση στα εξής ερωτήματα: Γιατί οι προηγούμενες γενιές των αντρών και γυναικών διαφέρουν στις επιθυμίες τους για βραχυχρόνιο ζευγάρι; Γιατί υπάρχει ένα σεξουαλικό διπλό στάνταρτ στις περισσότερες κοινωνίες; Γιατί τα νεαρά αγόρια και κορίτσια διανύουν τα εφηβικά τους χρόνια προσανατολιζόμενοι σε διαφορετικούς τύπους σχέσεων; Γιατί οι άντρες και οι γυναίκες στις εγγλετιστικές κουλτούρες διαφέρουν στον τρόπο που εμπλέκονται σε βραχυχρόνια ζευγαρώματα; Ποιοι μηχανισμοί βρίσκονται πίσω από τις ανθρώπινες διαφυλικές διαφορές ως προς τον προσανατολισμό σε βραχυχρόνιο ζευγάρι; Ποιες είναι οι εμπλεκόμενες επιθυμίες του ανθρώπινου μυαλού που κάνουν τους άντρες να διαφέρουν σεξουαλικά από τις γυναίκες σε σχέση με τις βραχυπρόθεσμες σχέσεις;

Σε μετά-ανάλυση των Oliver and Hyde (1993), η οποία περιλαμβάνει 177 εμπειρικές μελέτες για τις διαφυλικές διαφορές στη σεξουαλική ψυχολογία των δύο φύλων, επιβεβαιώθηκε μία από τις μεγαλύτερες και πιο σταθερές διαφυλικές διαφορές ως προς τον προσανατολισμό στις βραχυπρόθεσμες σχέσεις. Σύμφωνα με τη θεωρία σεξουαλικών στρατηγικών των Buss and Schmitt (1993), το βραχυπρόθεσμο ζευγάρι για τους άντρες και τις γυναίκες συνδέεται με τις αντίστοιχες ψυχολογικές προσαρμογές. Συγκεκριμένα, συνδέεται με τις εξής τρεις προσαρμογές για τους άντρες: 1. Οι άντρες παρουσιάζουν μεγαλύτερη επιθυμία για βραχυπρόθεσμες σεξουαλικές σχέσεις συγκριτικά με τις γυναίκες. 2. Προτιμούν μεγαλύτερο αριθμό σεξουαλικών συντρόφων στο πέρασμα του χρόνου απ' ό,τι οι γυναίκες. 3. Συναινούν στο να κάνουν

σεξ μέσα σε μικρότερο χρόνο γνωριμίας απ' ό,τι οι γυναίκες (Schmitt, Shackelford and Buss, 2001).

Η επιθυμία για σεξουαλική ποικιλία είναι ένα βασικό συστατικό της σεξουαλικής ψυχολογίας των αντρών (Buss and Schmitt, 1993· Schmitt et al., 2001· Symmons, 1979). Οι Buss and Schmitt (1993), για παράδειγμα, τεκμηρίωσαν ότι η επιθυμία των αντρών να έχουν όσο πιο πολλές σεξουαλικές συντρόφους μπορούν είναι σχεδόν πέντε φορές μεγαλύτερη απ' ό,τι στις γυναίκες. Επιπλέον, οι σεξουαλικές φαντασιώσεις των αντρών είναι περισσότερες από αυτές των γυναικών και περιλαμβάνουν συχνά φαντασιώσεις με πολλαπλούς και αγνώστους συντρόφους (Elis and Symons, 1990).

Ωστόσο, αν και η εξελικτική υπόθεση προεβλέπει ότι παρουσιάζονται διαφυλικές διαφορές όσον αφορά την επιθυμία για σεξουαλική ποικιλία, οι Miller και Fishkin (1997) υπέθεσαν ότι στην πραγματικότητα «υπάρχουν λίγες διαφυλικές διαφορές στις στρατηγικές ζευγαρώματος» (σελ. 197). Υποστήριξαν ότι οι περισσότεροι άντρες και γυναίκες αναζητούν ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο που θα τους παρέχει βαθιά διαπροσωπική εμπιστοσύνη και συναισθηματική ανεξαρτησία, και γι' αυτό η επιθυμία τους να αναζητήσουν ένα βραχυπρόθεσμο σύντροφο θα ήταν ελάχιστη (σελ. 224). Για να στηρίξουν αυτή την υπόθεση, οι Miller and Fishkin (1997) βρήκαν ότι ακραίες τιμές έχουν ως αποτέλεσμα να αλλοιώνουν την εικόνα του φυσιολογικού (σελ. 220). Αναλυτικότερα, οι διαφυλικές διαφορές στην επιθυμία των αντρών να συνάψουν μια βραχυχρόνια σχέση οφείλεται στην πραγματικότητα στο ότι μια μικρή μερίδα αντρών υπερβάλλει για τον αριθμό των βραχυπρόθεσμων συντρόφων τους, αλλοιώνοντας έτσι την εικόνα της αντρικής σεξουαλικής ψυχολογίας με ακραίες αυτοπροβολές ως προς τις βραχυπρόθεσμες σχέσεις (Hazan and Zeifman, 1999). Αυτό βέβαια είναι μια άποψη που αντιτίθεται με αυτήν πολλών ερευνητών, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι άντρες είναι πιο θετικά προσκείμενοι στις περιστασιακές βραχυπρόθεσμες σχέσεις.

Η πλειονότητα των αντρών της έρευνας έδειξε ότι ενδιαφέρονται για σύντομες ρομαντικές γνωριμίες που παρουσιάζουν έλλειψη συναισθηματικού βάθους και προσωρινή δέσμευση που συσχετίζεται με μακροπρόθεσμες έγγαμες σχέσεις (Buss and Schmitt 1993). Επιπλέον, είναι πολύ πιο θετικοί προς βραχυπρόθεσμο περιστασιακό σεξ απ' ό,τι οι γυναίκες και αναφέρουν ότι το θεωρούν πιο επιθυμητό, επιτρεπτό και διεγερτικό σε σχέση με τις γυναίκες (Carroll et al., 1985· Fisher et al., 1988· Hendrick et al., 1985· Wilson, 1987). Είναι γεγονός ότι οι άντρες περισσότερο από τις γυναίκες,

κατά την εξελικτική τους πορεία, έχουν επωφεληθεί αναπαραγωγικά αφιερώνοντας χρόνο και ενέργεια και στρέφοντας τις προσπάθειές τους στο να αποκτήσουν σεξουαλικές συντρόφους και να συνάψουν περιστασιακές σχέσεις. (Shackelford, Goetz, LaMunyon, Quintus and Weeks-Shackelford, 2004).

Τα φύλα διαφέρουν στο βαθμό προθυμίας να εμπλακούν σε μια περιστασιακή σχέση. Ειδικότερα οι άντρες τείνουν να είναι πιο πρόθυμοι και καταφατικοί από τις γυναίκες στην ερώτηση εάν θα εμπλέκονταν σε βραχυπρόθεσμη σχέση (Schmitt, Shackelford and Buss, 2001). Οι άντρες, σύμφωνα με τους εξελικτικούς ψυχολόγους, παρουσιάζουν διαφορετική νευροφυσιολογία και σύμφωνα με τους θεωρητικούς του κοινωνικο-δομισμού έχουν διαφορετική σεξουαλική ηθική. Κοινός παρονομαστής και των δυο προσεγγίσεων είναι ότι επιζητούν ποικιλία και προτιμούν τις εφήμερες σχέσεις όπου δεν χρειάζεται να επενδύουν ενέργεια και οικονομικούς πόρους, είτε συναισθηματικά είτε σε χρόνο (Townsend and Wasserman, 1997). Για παράδειγμα, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των αντρών για βραχυχρόνιο ζευγάρι προκύπτει από την αντρική επικέντρωση στην αυτό-ικανοποίηση κατά τη διάρκεια της εφηβείας (Gagnon and Simon, 1973). Οι έφηβοι άντρες αυτό-ικανοποιούνται σε συνθήκες συναισθηματικής απομόνωσης, ενώ οι γυναίκες διανύουν την εφηβεία τους δημιουργώντας στενούς συναισθηματικούς δεσμούς με τα άτομα που γνωρίζουν και επιζητούν από αυτά φιλία ή ρομαντικό ενδιαφέρον. Έτσι, κατά την κοινωνικοποίησή τους, τα φύλα μαθαίνουν και εσωτερικεύουν αυτά τα διαφορετικά σεξουαλικά σενάρια ως έφηβοι, με αποτέλεσμα να υιοθετούν ανάλογες συμπεριφορές σχετικά με τη διαχείριση της σεξουαλικότητάς τους. Απόρροια αυτού είναι ότι οι άντρες και οι γυναίκες αναφέρουν διαφορετικές επιθυμίες ζευγαρώματος ως ενήλικοι.

Η κοινή πεποίθηση ότι στους άντρες αρέσει περισσότερο η σύναψη περιστασιακών ερωτικών σχέσεων απ' ό,τι στις γυναίκες επιβεβαιώνεται και επιστημονικά. Συγκεκριμένα, η εξέλιξη συχνά λειτουργεί διαμέσου θετικών και αρνητικών συναισθημάτων, τα οποία οδηγούν άντρες και γυναίκες προς προσαρμοστικές/επωφελείς συμπεριφορές ή τους απομακρύνουν από επιβλαβείς. Βασικά συναισθήματα καθοδηγούν τα φύλα στην υιοθέτηση διαφορετικών στρατηγικών που έχουν αποδειχθεί επωφελείς για τους προγόνους μας στο παρελθόν. Αναλυτικότερα, οι σεξουαλικές στρατηγικές αντρών και γυναικών έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους και εμποδίζουν η μία την άλλη (Campbell, 2008).

Τα δύο φύλα διαθέτουν εκείνους τους μηχανισμούς, όπως είναι τα συναισθήματα, που τους προειδοποιούν όταν υπάρχουν εμπόδια στην εφαρμογή της στρατηγικής τους (Townsend, 2001). Αν οι γυναίκες στο εξελικτικό τους παρελθόν είχαν επωφεληθεί από βραχυπρόθεσμες σχέσεις, θα έπρεπε να τις απολαμβάνουν όπως οι άντρες. Η διαφορά ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες είναι ότι οι άντρες συνήθως νιώθουν καλά με τη σύναψη εφήμερων ερωτικών σχέσεων, ενώ οι γυναίκες πολύ συχνά δεν έχουν θετικά συναισθήματα σε παρόμοια περίπτωση (Campbell, 2008). Η Campbell (2008) διεξήγαγε έρευνα ανάμεσα σε 1.743 γυναίκες και άντρες και μελέτησε τα συναισθήματα (θετικά και αρνητικά) που τους δημιουργούνται μετά από ερωτικές σχέσεις της μιας νύχτας με κάποιο τελείως άγνωστο άτομο ή που το γνωρίζουν ελάχιστα. Το 80% των ανδρών ανέφεραν ότι με τη σύναψη εφήμερων σχέσεων αντλούσαν μεγάλη σεξουαλική απόλαυση και γενικότερα το επόμενο πρωί ανέφεραν αισθήματα «πληρότητας» και «ψυχολογικής ικανοποίησης». Τα συναισθήματα των γυναικών δίσταντο: το 50% του δείγματος εξέφραζε θετικά συναισθήματα αντίστοιχα με αυτά των αντρών, ενώ το άλλο 50% ανέφερε αρνητικά συναισθήματα όπως αυτά της «λύπης» και της «χρησιμοποίησης». Πέραν τούτων, οι φεμινιστικές θεωρίες υποστηρίζουν ότι οι γυναίκες είναι φυσικό να συνάπτουν βραχυπρόθεσμες σχέσεις (Hrdy, 1981· Tavris, 1992) και όταν έχουν πρόσβαση στην πολιτική και οικονομική δύναμη, η βραχυχρόνια σχέση ίσως γίνεται μια πιο αποδεκτή μορφή συμπεριφοράς ζευγαρώματος για αυτές (Smuts, 1992). Ό,τι απομένει να απαντηθεί, όμως, είναι το γιατί η βραχυπρόθεσμη ψυχολογία ζευγαρώματος των αντρών ποιοτικά διαφέρει από αυτή των γυναικών, ακόμη και εάν οι γυναίκες έχουν αποκτήσει πρόσβαση σε παρόμοιες με των αντρών «πηγές», ακόμη και όταν οι γυναίκες ζουν σε σχετικά πιο εγαλιταριανές κουλτούρες (Schmitt Townsend and Levy et al., 2001).

Μια εξήγηση για τη μεγαλύτερη προθυμία που δείχνουν οι άντρες σε βραχυχρόνιες σχέσεις έγκειται, όπως προαναφέρθηκε, σε πολιτιστικούς παράγοντες. Οι διαφυλικές διαφορές στο βραχυχρόνιο ζευγάρι εμφανίζονται σε όλα τα κοινωνικοοικονομικά επίπεδα, πολιτισμικά συστήματα και ιστορικές περιόδους (Betzig, 1986· Laumann et al., 1994· Symons, 1979). Κατά συνέπεια, είναι αυτομάτως δεμένες με την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ισότητα που επικρατεί (Pratto, 1996). Προηγούμενες γενιές έχουν εκδηλώσει διαφυλικές διαφορές ως προς το βραχυχρόνιο ζευγάρι. Οι θεωρητικοί της κοινωνικής μάθησης (Bandura, 1977· Mischel, 1966) προβλέπουν ότι οι

μοντέρνοι άντρες και γυναίκες θα πρέπει να διαφέρουν στον προσανατολισμό τους ως προς τον τύπο της σχέσης που θέλουν. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, οι διαφυλικές διαφορές είναι ένα αποτέλεσμα της διαφοροποιημένης κοινωνικοποίησης σε διάφορες κοινωνικές/πολιτικές ευκαιρίες που έχουν βιωθεί από άντρες και γυναίκες (Dane, 2002). Οι διαφυλικές διαφορές στις προτιμήσεις συντρόφων είναι αποτέλεσμα της τοποθέτησης αντρών και γυναικών σε διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους. Περιληπτικά, η θεωρία της κοινωνικής μάθησης δίνει έμφαση σε πολιτισμικές επιταγές που θέλουν τη σεξουαλική εμπειρία να αποτελεί μια σημαντική πλευρά της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας· επομένως, στους άντρες επιτρέπεται να αναζητούν βραχυπρόθεσμες σεξουαλικές συμφωνίες, ενώ περιορίζουν τις σεξουαλικές δραστηριότητες των γυναικών μόνο μέσα στο πλαίσιο μιας μακροπρόθεσμης σχέσης (Gagnon and Simon, 1973· Reiss, 1981· Tiefer, 1995· Regan, 1998).

Θεωρητικοί της κοινωνικο-δομικής θεωρίας και ιδίως των κοινωνικών ρόλων εξηγούν ότι οι διαφυλικές διαφορές στην επιθυμία για βραχυπρόθεσμο ζευγάρι και άρα των στάσεων κοινωνιοσεξουαλικότητας παράγονται από το διπλό σεξουαλικό στάνταρτ, κατά το οποίο ο έκλυτος βίος είναι πιο αποδεκτός σε σχέση με αντρικό φύλο παρά με το γυναικείο. (Oliver and Sedikides, 1992· Sprecher et al., 1987). Σύμφωνα με αυτή την άποψη, οι κοινωνικές νόρμες τείνουν να επηρεάζουν τους άντρες στο να αναζητούν γυναίκες που είναι πιο παθητικές και υποτακτικές (συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής συμπεριφοράς). Η διαφυλική διαφορά ρόλων δημιουργεί την υπόθεση ότι οι άντρες πρέπει να είναι σεξουαλικά πιο αυτόνομοι και να εκδηλώνουν πιο συχνά μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, ενώ οι γυναίκες πιο περιορισμένη (Schmitt, Shackelford and Buss, 2001).

Παραδοσιακά η κοινωνία είναι περισσότερο περιοριστική όσον αφορά τη σεξουαλικότητα των γυναικών. Με άλλα λόγια, οι γυναίκες που συνάπτουν μεγάλο αριθμό περιστασιακών σχέσεων δεν χαίρουν κοινωνικής αποδοχής και εκτίμησης. Επομένως, οι άντρες επικροτούνται ως δυνατοί και με αυτοπεποίθηση ως προς τη σεξουαλική τους προκλητική συμπεριφορά, ενώ οι γυναίκες απορρίπτονται εξαιτίας των βραχυχρόνιων σεξουαλικών τους σχέσεων (Sprecher et al., 1987). Σύμφωνα και κατ' επέκταση αυτού του διπλού σεξουαλικού στάνταρτ, η αθωότητα σε μια γυναίκα εκτιμάται ως επιθυμητό χαρακτηριστικό, γιατί κάθε άλλο παρά παραπέμπει σε έκλυτη συμπεριφορά. Η αξία που δίνεται στην αθωότητα ενός πιθανού συντρόφου δείχνει μια

από τις μεγαλύτερες πολιτισμικές αλλαγές. Οι άντρες βαθμολογούν την αθωότητα των γυναικών υψηλότερα απ' ό,τι οι γυναίκες αυτήν των αντρών, γεγονός που μαρτυρά το διπλό σεξουαλικό στάνταρτ που επικρατεί (Wakil, 1973). Όσο περνούν τα χρόνια, η σημαντικότητα του γνωρίσματος της αθωότητας που επηρεάζει την επιλογή συντρόφου μειώνεται και επιπλέον δεν ιεραρχείται τόσο υψηλά στις προτιμήσεις των αντρών, όπως στο παρελθόν. Εξάλλου, η πολιτισμική αξία που συνοδεύει την παρθενία έχει μειωθεί τα τελευταία πενήντα επτά χρόνια. Η «Έρευνα για την επιλογή συντρόφου» [Mate Selection Study] έδειξε ότι στα δεκαοκτώ χαρακτηριστικά που οι άντρες θεωρούν σημαντικά σε μια σύντροφο, η αθωότητα εμφανίζεται να είναι το δέκατο σε σημαντικότητα το 1939 και δέκατο έκτο το 1996 (Buss, 2001). Εν τούτοις, οι άντρες όταν αναζητούν μακροπρόθεσμους συντρόφους δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην αθωότητα απ' ό,τι σε περίπτωση βραχυπρόθεσμων συντρόφων (Lehr A. and Geher (2006).

Ένας παράγοντας που επηρέασε την προθυμία των φύλων προς το βραχυχρόνιο ζευγάριωμα είναι ο προγεννητικός έλεγχος και ειδικότερα τα αντισυλληπτικά. Ο προγεννητικός έλεγχος μειώνει τα σημαντικά πιθανά ρίσκα που προκύπτουν από μια ερωτική συνεύρεση του σεξ – μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, αφροδίσια νοσήματα, HIV κ.ά. (Buss, 2001). Με τα αντισυλληπτικά μειώνονται οι συνέπειες του περιστασιακού σεξ και αυτό οδηγεί ίσως σε μια πιο σεξουαλικά προκλητική συμπεριφορά εκ μέρους αντρών και γυναικών και εκδηλώνεται με την επιθυμία να εμπλακούν σε σεξ με ένα μεγαλύτερο αριθμό συντρόφων (Jones, 2002). Απόρροια αυτού είναι ότι μια μερίδα γυναικών μπορεί να είναι πρόθυμη να εμπλέκεται σε περιστασιακές σχέσεις χωρίς τα προβλεπόμενα ενδεχόμενα κόσθη (π.χ., εγκυμοσύνη), αλλά και οι άντρες εκδηλώνουν μεγαλύτερη προθυμία αφού δεν έχουν το ρίσκο της γονεϊκής επένδυσης. Έτσι, ο προγεννητικός έλεγχος συνετέλεσε πιθανά στην αύξηση της προθυμίας. Από την άλλη, η έξαρση και εξάπλωση σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων στον αιώνα που πέρασε ως τις μέρες μας (π.χ., AIDS) περιόρισαν την επιθυμία για μεγάλο αριθμό περιστασιακών συντρόφων, μια και θεωρείται αυτονόητο ότι η πληθώρα ερωτικών συντρόφων επιυλάσσει ανάλογα και πολλούς κινδύνους (Cummings, 2004). Η γυναικεία σεξουαλικότητα είναι πλέον απελευθερωμένη από το φόβο μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, καθώς οι γυναίκες δεν είναι πλέον αναγκασμένες να συνυφαίνουν τις σεξουαλικές τους δραστηριότητες με τις επιθυμίες τους για γάμο

(εκδηλώνοντας έτσι αποκλειστικά στάσεις πολύ περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας), γιατί πλέον μπορούν να είναι οικονομικά ανεξάρτητες (Townsend, 1998).

Εξάλλου, η υφιστάμενη πίεση σε σχέση με το θέμα της σεξουαλικότητας εκ μέρους των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι μικρότερη συγκριτικά με τις κοινωνικές πιέσεις άλλων φορέων κοινωνικοποίησης, όπως είναι η οικογένεια και το φιλικό περιβάλλον. Ο Byrne (2000) έχει προτείνει ότι μοντέρνες δημοφιλείς σειρές με ιδιαίτερα γυναικείο τηλεοπτικό κοινό (π.χ., *Sex and the City*, *Real World*) προβάλλουν εικόνες περιστασιακού σεξ ως αποδεκτές στάσεις. Επιπλέον, τα πρότυπα που προβάλλονται από τα ΜΜΕ και ιδιαίτερα από την τηλεόραση έχουν επηρεάσει τη στάση των γονιών έναντι των περιστασιακών σεξουαλικών συντρόφων, η οποία στάση στις μέρες μας τείνει να είναι πιο δεκτική. Εάν οι απόψεις και οι στάσεις των γονιών μπορούν να επηρεάσουν τους κοινωνικούς ρόλους των φύλων, τότε είναι πιθανό ότι ίσως θα μπορούσαν να επηρεάσουν και άλλες επιθυμητές ιδιότητες και κριτήρια που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των παιδιών κατά την επιλογή συντρόφου. Κατ' επέκταση, η οικογένεια είναι αναμενόμενο να επηρεάσει την επιλογή των συντρόφων γάμου, εάν όχι άμεσα μέσω συνοικεσίων, εμμέσως όμως με το να ενθαρρύνει την επιλογή συγκεκριμένων τύπων συντρόφων.

Ο Townsend (2001) αναφέρει ότι άντρες και γυναίκες πολλές φορές δεν αποκαλύπτουν τη στάση τους προς το βραχυχρόνιο ζευγάρι, γιατί «φοβούνται μήπως αυτή θεωρηθεί μη αποδεκτή με βάση τις κρατούσες αντιλήψεις». Για παράδειγμα, οι γυναίκες που υιοθετούν βραχυπρόθεσμες στρατηγικές με στόχο να αποκτήσουν πρόσβαση σε οικονομικές πηγές, κινδυνεύουν να θεωρηθούν ως μη απελευθερωμένες ή συμφεροντολόγες ή ακόμα ότι αντιμετωπίζουν τα πράγματα με έναν ελιτίστικο τρόπο. Αντίστοιχα, οι άντρες που δίνουν μεγάλη έμφαση στα μορφολογικά χαρακτηριστικά και επιζητούν μεγάλη ποικιλία σεξουαλικών συντρόφων, κινδυνεύουν με τις ομολογίες τους να κατηγορηθούν ως συναισθηματικά ανώριμοι ή σεξιστές ή ακόμα και ανίκανοι να αγαπήσουν αληθινά και να δεσμευτούν.

Τέλος, με την αδυναμία του σεξουαλικού διπλού στάνταρτ, τους αυξανόμενους αριθμούς των γυναικών που εμπλέκονται σε προγαμιαίες σχέσεις και με το χαλαρό συσχετισμό μεταξύ σεξουαλικής δραστηριότητας και γάμου ή άλλης βαθιά δεμένης και σοβαρής σχέσης, συμπεραίνεται ότι γυναίκες και άντρες αρχίζουν να διαφοροποιούνται μεταξύ εκείνων που εμπλέκονται σε σεξουαλικές δραστηριότητες και σε περιστασιακές

σχέσεις και εκείνων που συνάπτουν μακροχρόνιες σχέσεις με σκοπό το γάμο. Το κοινωνικο-δομικό πλαίσιο έτσι ίσως είναι πιο χρήσιμο στην κατανόηση προτιμήσεων για την επιλογή συντρόφου και στις διαδικασίες με σεβασμό σε μακροχρόνιες σχέσεις, όπως αντιτίθεται στις βραχυχρόνιες (Sherwin and Corbett, 1985· Regan and Bercheid, 1997).

Η κοινωνία είναι δεκτική σε σεξουαλικές βραχυπρόθεσμες σχέσεις των γυναικών μόνο όταν υπάρχουν συναισθήματα από πλευράς τους για έναν άντρα. Υπάρχουν αποδείξεις ότι αυτό που ίσχυε στο παρελθόν έχει αλλάξει ελαφρά, δηλαδή ότι οι γυναίκες επιτρέπεται να εμπλακούν σε βραχυπρόθεσμο σεξ, αλλά μόνο εάν αυτές είναι ερωτευμένες (Sprecher et al., 1987). Αυτό ισχύει σε κάποιες περιπτώσεις, αφού οι γυναίκες στην πλειονότητά τους συνδέουν τη σεξουαλικότητα με τη συντροφικότητα και συνεπακόλουθα με το γάμο και τη γονεϊκή ευθύνη. Μακροχρόνια έχει παρατηρηθεί ότι μία από τις ισχυρές διαφυλικές διαφορές σχετικά με την ανθρώπινη σεξουαλικότητα είναι ότι οι γυναίκες τείνουν να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις μακροχρόνιες σχέσεις ως πλαίσιο έκφρασης των σεξουαλικών συναισθημάτων και συμπεριφορών εν συγκρίσει με τους άντρες, οι οποίοι δεν θεωρούν ότι πρέπει να λειτουργούν μέσα σε ένα πλαίσιο δεσμού για να εμπλακούν σε σεξουαλικές δραστηριότητες (Diamond, 2004). Γι' αυτό άλλωστε αναφέρεται και στη βιβλιογραφία ότι οι γυναίκες μπορούν να χρησιμοποιήσουν μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική ώστε να εξερευνήσουν αν η δεδομένη βραχυχρόνια σχέση αποτελέσει την έναρξη μιας μακροχρόνιας. Έτσι, η εμπλοκή τους σε μια βραχυχρόνια σχέση εκλαμβάνεται ως μια φάση τους και όχι ως επιθυμητή στάση ζωής (Buss and Schmitt, 1993).

Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν τις σεξουαλικές σχέσεις περιορισμένης διάρκειας ως πιθανές επιλογές για εν δυνάμει μακροχρόνιες σχέσεις. (Buss and Barnes, 1986). Έτσι, η πιθανότητα μιας γυναίκας να έχει μια βραχυπρόθεσμη σεξουαλική σχέση με έναν άντρα θα αυξηθεί ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του συγκεκριμένου άντρα ως εν δυνάμει μακροπρόθεσμου συντρόφου. Η πιθανότητα βραχυπρόθεσμης ερωτικής σχέσης θα είναι υψηλότερη όταν ο άντρας δεν είναι έγγαμος και δεν έχει περιστασιακούς σεξουαλικούς συντρόφους. Η επόμενη υψηλότερη θα είναι όταν ο άντρας δεν είναι έγγαμος, έχει όμως περιστασιακούς σεξουαλικούς συντρόφους, και η χαμηλότερη, όταν είναι έγγαμος (Greiling and Buss, 2000). Ένα σύνολο 209 αντρών και 288 γυναικών ανέφεραν πόσο πιθανό είναι να εμπλακούν σε μια περιστασιακή σεξουαλική σχέση με

έναν ελκυστικό άνθρωπο του αντίθετου φύλου, ο οποίος ήταν (α) έγγαμος, (β) μη έγγαμος και είχε περιστασιακούς σεξουαλικούς συντρόφους, (γ) δεν ήταν ούτε έγγαμος, ούτε είχε περιστασιακούς σεξουαλικούς συντρόφους. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας οι συμμετέχοντες ανέφεραν μεγαλύτερη πιθανότητα στο να συνάψουν μια σχέση με ένα άτομο που ούτε είναι έγγαμος, ούτε έχει περιστασιακούς συντρόφους, αμέσως μετά ανέφεραν ότι είναι πιο πιθανό να εμπλακούν με ένα μη έγγαμο άτομο που είχε όμως περιστασιακές σχέσεις. Τέλος, ανέφεραν ότι ήταν λιγότερο πιθανό να επιλέξουν να συνάψουν σεξουαλική σχέση με ένα έγγαμο.

Είναι γεγονός ότι οι άντρες διακατέχονται από μια δυνατή επιθυμία για περιστασιακούς σεξουαλικούς συντρόφους και αυτό έχει ως συνέπεια οι γυναίκες που εμπλέκονται σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις να μη δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόθυμους και διαθέσιμους συντρόφους. Οι γυναίκες που δεν βρίσκονται σε μια μακροπρόθεσμη σχέση, αλλά που εμπλέκονται σε διάφορες περιστασιακές σχέσεις, αντιπροσωπεύουν έναν αυξανόμενο κίνδυνο για τους άντρες για ανταγωνισμό σπέρματος. Αυτό συνεπάγεται ότι οι άντρες δεν μπορούν να είναι σίγουροι για την πατρότητα του παιδιού τους (Shackelford, Goetz, LaMunyon, Quintus and Weeks-Shackelford, 2004). Αυτές οι γυναίκες ίσως εκληφθούν ως λιγότερο επιθυμητές από τις γυναίκες που δεν είναι σε μια μακροπρόθεσμη σχέση και δεν έχουν περιστασιακούς σεξουαλικούς συντρόφους (Greiling and Buss, 2000).

Οι Buss και Schmitt (1993) βρήκαν ότι κατά μέσο όρο οι άντρες θα συμφωνούσαν να έχουν σεξ με κάποια που θα θεωρούσαν ελκυστική μετά από γνωριμία μιας εβδομάδας. Οι Clark και Hatfield (1989) διεξήγαγαν έρευνα κατά την οποία οι συμμετέχοντες ήταν προπτυχιακοί φοιτητές, άντρες και γυναίκες, οι οποίοι προσεγγίστηκαν και ρωτήθηκαν από έναν ελκυστικό ξένο αν θα ενδιαφέρονταν να κάνουν σεξ μαζί του. Το 75% των αντρών ανταποκρίθηκε θετικά, ενώ το 100% των γυναικών απέρριψε την πρόταση (Clark and Hatfield, 1989). Ο Clark επανέλαβε αυτή την έρευνα το 1990 για να διαπιστώσει εάν η επιδημία του AIDS θα επέφερε αλλαγή στις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Τα αποτελέσματα ήταν σχεδόν τα ίδια. Και σε αυτή την έρευνα καμία γυναίκα δεν ανταποκρίθηκε θετικά, ενώ το 69% των αντρών συναίνεσε στην προσφορά για περιστασιακό σεξ (Schmitt, Shackelford and Buss, 2001). Η έρευνα αυτή επιβεβαιώνει ότι οι γυναίκες είναι σαφώς πιο επιλεκτικές και πιο προσεκτικές από τους άντρες σε σχέση με τους βραχυπρόθεσμους σεξουαλικούς τους

συντρόφους, καθώς και ότι δεν δείχνουν μεγάλη προθυμία στις βραχυχρόνιες σχέσεις (Straaten, Engels, Finkenauer and Holland, 2006).

3.3 Επιλογή συντρόφου στον ελληνικό χώρο/ Παράγοντες/ Ιστορική αναδρομή/ Σύγχρονη Πραγματικότητα

Οι κοινωνίες με το πέρασμα των αιώνων τείνουν να αλλάζουν μορφή από πιο παραδοσιακά σε πιο μοντέρνα/νεωτερικότερα κοινωνικά σχήματα (Γκιζελή, Τεπέρογλου και Φίλιας, 1984). Για να αντιληφθεί κανείς τι έχει επιδράσει και τι επιδρά στην επιλογή συντρόφου στον ελληνικό χώρο, είναι σημαντικό να κάνει μια ιστορική αναδρομή από την παραδοσιακή αγροτική κοινωνία της Ελλάδας έως τη σύγχρονη, μέχρι τις μέρες μας. Μεγάλος όγκος επιστημονικών ερευνών (Buss, 1989· Eagly & Wood, 1999· Sprecher, Sullivan and Hatfield, 1994· Buss, 1996· Shackelford, Schmitt and Buss, 2005· Thompson, 2004) αναφέρεται στο ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικοί πολιτισμοί, οι περιβαλλοντικοί πολιτιστικοί και κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες στην επιλογή συντρόφου. Κατ' επέκταση, είναι αναγκαίο να εξερευνηθούν οι τοπικοί περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί παράγοντες που εμπλέκονται με τα μοντέλα ζευγαρώματος, τις προτιμήσεις και τις στρατηγικές που επηρεάζουν την ετερόφυλη συμπεριφορά ζευγαρώματος.

Στο τέλος του 19ου αιώνα και του πρώτου μισού του 20ού, η γεωγραφική διαμόρφωση του ελλαδικού χώρου διαφοροποιεί τις δομές και την οργάνωση του αγροτικού χώρου. Στα πεδινά κυριαρχεί το καθεστώς της μεγάλης ιδιοκτησίας και οι χωρικοί –υποχείρια των τσιφλικιάδων– παρουσιάζονται υποταγμένοι και ανίκανοι να πάρουν πρωτοβουλίες. Αντίθετα, στα βουνά και στα νησιά, όπου η φτώχεια του εδάφους είναι εντονότερη, η μορφή αγροτικής εκμετάλλευσης είναι μικρο-ιδιοκτησία και οι αγρότες παρουσιάζονται ως επαναστατημένοι, ευμετάβλητοι, δεκτικοί σε κάθε αλλαγή (Τσουκαλά, 1979, σελ. 117).

Στον αγροτικό χώρο διαμορφώνεται ο τύπος της παραδοσιακής αγροτικής κοινότητας (μικρή, απομονωμένη γεωγραφικά και οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά). Στο πλαίσιο του παραδοσιακού τρόπου ζωής, οι επιδιώξεις του ατόμου ταυτίζονται με αυτές της ευρύτερης κοινωνικής ομάδας. Το άτομο οργανώνει τη ζωή του με σταθερό σημείο αναφοράς την ομάδα στην οποία ανήκει. «Στο πλαίσιο των

κλειστών αυτόνομων κοινοτήτων, η αγροτική φύση της οικονομίας καλλιέργησε και διατήρησε συνεργατικές σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις που εμπέδωσαν τη συλλογικότητα» (Κατάκη, 1984, σελ. 31). Έτσι, η συλλογικότητα στο πλαίσιο του παραδοσιακού τρόπου συνιστά σταθερό σημείο αναφοράς για το άτομο» (Γεωργιάς 1986, σελ.87). Οι αξίες, λοιπόν, που προωθούνται στην παραδοσιακή αγροτική κοινωνία είναι η συνεργασία, η αλληλεξάρτηση, η σύμπνοια, η αλληλοβοήθεια, η συμμόρφωση, η υπακοή που φτάνει ως τη θυσία, η υπευθυνότητα (Γεωργιάς, 1986, σελ. 80). Η αυτάρκεια (οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική) στο πλαίσιο της οικογένειας, η ύπαρξη συλλογικής αλληλεγγύης, οι βραδείς ρυθμοί μεταβολής στον πνευματικό, τεχνολογικό, κοινωνικό τομέα, και η προσκόλληση στην παράδοση, χαρακτηρίζουν τη ζωή της αγροτικής κοινότητας.

Η γεωγραφική διαμόρφωση του ελλαδικού χώρου πέραν του ότι συμβάλλει στην ισχυροποίηση της κοινότητας που στηρίζεται στην οικογενειακή μικρή ιδιοκτησία και ενισχύει τους δεσμούς αλληλεξάρτησης, ενθαρρύνει το οικονομικό άνοιγμά της σε αστικά κέντρα μέσα από τη διαδικασία της εκούσιας και ταξικά προσανατολισμένης μετανάστευσης. Αναλυτικότερα, η αδυναμία της μικρής οικογενειακής καλλιέργειας να επεκταθεί –από την άποψη της καλλιεργούμενης έκτασης–, αλλά και η ανάγκη μέσω προώθησης εμπορευματικών μορφών στην ύπαιθρο (εκχρηματισμός της οικονομίας) δημιούργησαν ένα μεταναστευτικό ρεύμα που παίρνει χαρακτήρα κοινωνικής ανόδου, καθώς «εμφανίζεται σαν μαζική μετάβαση από την ανεξάρτητη αγροτιά στη μικρή και μεσαία αστική τάξη των πόλεων» (Τσουκαλά, 1979, σελ.141).

Η διαμόρφωση του αστικού χώρου στην Ελλάδα είναι ιδιότυπη. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι ο εξαιρετικά γοργός ρυθμός αστικοποίησης που λαμβάνει χώρα και συγκεντρώνεται στην περιοχή της πρωτεύουσας και η παράλληλη παρακμή των άλλων αστικών κέντρων. Εντούτοις, είναι αναπόφευκτο να μη διακριθεί η κοινωνία σε προβιομηχανική και βιομηχανική (Τσαούση, 1993, σελ. 383).

Προβιομηχανική αστική κοινωνία

Με βάση τη γεωγραφική διαμόρφωση του ελλαδικού χώρου, τα (προβιομηχανικά) αστικά κέντρα αναπτύσσονται ως εμπορικά και διοικητικά κέντρα στην ενδοχώρα, πάνω στους κύριους συγκοινωνιακούς άξονες, ως κέντρα εξαγωγικού εμπορίου σε λιμάνια ή περιοχές με εξαγωγική δραστηριότητα και, τέλος, στα νησιά με

δραστηριότητες περιορισμένες στην οικονομική ενδοχώρα τους. Στα προβιομηχανικά αυτά αστικά κέντρα, οι παραδοσιακές αξίες του αγροτικού χώρου διατηρούνται. Η συντεχνιακή οικονομική τους οργάνωση και ο μικροαστικός χαρακτήρας της μεταναστευτικής κινητικότητας των κατοίκων των χωριών προς τα αστικά κέντρα συντηρούν τις παραδοσιακές αξίες της συλλογικότητας και της αλληλεξάρτησης. Οι κοινοί στόχοι, οι ξεκάθαρες αξίες, οι δυνατές αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις που χαρακτηρίζουν την κοινότητα διοχετεύθηκαν και περιορίστηκαν σε μια μικρότερη ανθρώπινη ομάδα, την οικογένεια. Η συρρίκνωση από την κοινοτική ζωή στην ευρεία οικογένεια συνιστά μια διαδικασία προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Ωστόσο, η αναφορά στην οικογένεια, που παραμένει στο χωριό, στον τόπο προέλευσης, στην ελληνική πατρίδα, παραμένει συνεχής και συμβάλλει στη δημιουργία και διατήρηση οικονομικών, ιδεολογικών και ψυχικών δεσμών ανάμεσα στον αγροτικό χώρο και τα αστικά κέντρα. Στο αστικό-προβιομηχανικό περιβάλλον διατηρούνται παραδοσιακές δομές οργάνωσης της κοινωνικής ζωής. Συνεπώς, το άτομο, στο πλαίσιο τόσο της οικογένειας όσο και της κοινωνικής τάξης και της οικονομικής συντεχνίας, όπου εντάσσεται σχεδόν κληρονομικά, οφείλει να συμμορφώνεται στις απαιτήσεις της ομάδας και να δρα με γνώμονα τη συλλογικότητα και την αλληλεξάρτηση.

Βιομηχανική αστική κοινωνία

Στον αντίποδα βρίσκεται η κοινωνία που γεννιέται από τη βιομηχανική επανάσταση και χαρακτηρίζεται από τη βιομηχανική παραγωγή και τη συγκέντρωση πληθυσμού στα αστικά κέντρα: με άλλα λόγια, η βιομηχανική-«αστική» κοινωνία, η οποία ριζικά διαφέρει από τους όρους και τρόπους ζωής μέσα στο παραδοσιακό πλαίσιο. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ελληνικού αστικού χώρου αποτελούν η κυριαρχία του τριτογενούς τομέα παραγωγής, η αριθμητική υπεροχή της μικροαστικής τάξης και η απουσία βιομηχανικού προλεταριάτου. Η Αθήνα, λοιπόν, ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα συγκεντρώνει το μισό σχεδόν αστικό πληθυσμό του ελληνικού κράτους και εμφανίζει «μια κοινωνικο-επαγγελματική δομή με έντονα τριτογενή χαρακτήρα (μεταποιητική δραστηριότητα), κυριαρχημένη από τις μικροαστικές αντιπαραγωγικές δραστηριότητες, όπου επικρατεί ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό υπαλλήλων και ελεύθερων επαγγελματιών» (Τσουκαλά, 1979, σελ. 201). Καθώς η Αθήνα, το μεγαλύτερο κέντρο του ελλαδικού αστικού χώρου, είναι μια συμπτωματική

πρωτεύουσα, χωρίς ρίζες, οι αναφορές στα βιώματα και τις αξίες του κοινοτικού τρόπου ζωής συνιστούν το ψυχοκοινωνικό υπόβαθρο των κατοίκων της (Τσουκαλά, 1979, σελ. 211).

Η συμπεριφορά, οι στάσεις, οι αξίες του ατόμου, ο κοινωνικός εαυτός του καθορίζονται από την αίσθηση του ατόμου ότι ανήκει σε μια κοινωνική τάξη με τα μέλη της οποίας ταυτίζεται. Κατά τη διαδικασία της κοινωνικοποίησής του, το άτομο διαμορφώνει μια κοινωνική ταυτότητα που ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένη κοινωνική τάξη, εντάσσεται δηλαδή σε θέσεις που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες βαθμίδες και συνδέονται με συγκεκριμένες συμπεριφορές, κανόνες και αξίες. Τα ατομικά του συμφέροντα επηρεάζονται και εξαρτώνται από τη θέση που κατέχει η δεδομένη κοινωνική τάξη στην κλίμακα της κοινωνικής ιεράρχησης, και από τις δυνατότητες που του προσφέρει. Η κοινωνική τάξη λειτουργεί ως ομάδα αναφοράς στο βαθμό που το άτομο διαθέτει ταξική συνείδηση, δηλαδή επίγνωση των ιδιαίτερων συμφερόντων της τάξης του και συνείδηση του ιστορικού της ρόλου. Στη βιομηχανική κοινωνία διακρίνουμε από τη μια, την αστική τάξη, τους κεφαλαιοκράτες, στην κυριότητα και έλεγχο των οποίων βρίσκονται τα μέσα παραγωγής. Στον αντίποδα βρίσκεται η εργατική τάξη, το προλεταριάτο, εκείνοι που δεν έχουν καμιά ιδιοκτησία, δεν ελέγχουν δηλαδή τα μέσα παραγωγής, εργάζονται για άλλους και τελούν υπό την εξουσία τους. Εκτός από αυτές τις δύο βασικές τάξεις, υπάρχουν και ενδιάμεσες, οι μικροαστοί ή μεσαία τάξη (Τσαούση, 1993, σελ. 136).

Αξίες και χαρακτηριστικά που διακρίνουν το αστικό περιβάλλον

Τα αστικά κέντρα δεν αποτελούν ένα ενιαίο κοινωνικό σύστημα. Κύρια χαρακτηριστικά αυτού του αστικού περιβάλλοντος είναι η πολιτιστική πολυμορφία και ο προχωρημένος καταμερισμός της εργασίας. Ο ανταγωνισμός και η ατομιστική συμπεριφορά συνιστά χαρακτηριστικό της ποιότητας των δεσμών που διαμορφώνονται στο οικολογικό πλαίσιο της πόλης. Παρά τη φυσική γειτνίαση των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων, οι κοινωνικές επαφές είναι επιφανειακές. Η έλλειψη συναισθηματικών δεσμών, σε συνδυασμό με την υπερβολική εξειδίκευση και αλληλεξάρτηση που επιβάλλει ο προχωρημένος καταμερισμός της εργασίας, παρωθεί σε ανταγωνισμό και αμοιβαία εκμετάλλευση, αντί σε συνεργασία. Οι αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις αναπτύσσονται με κριτήριο κάποιο κοινό χαρακτηριστικό

(εθνικότητα, ιδέες, χρήμα, φυλή, ενδιαφέροντα), χωρίς να στηρίζονται σε συγκεκριμένα συναισθήματα, χωρίς να προωθείται κάποιου είδους συγκινησιακή φόρτιση, χωρίς να επιδιώκεται η συλλογικότητα (Τσαούση, 1993, σελ. 355).

Παράλληλα προς τις νέες αστικές αξίες, ανεξαρτησία, προστασία της προσωπικής ζωής, ανωνυμία, υπονομεύονται και οι παραδοσιακές αξίες της ελληνικής κοινωνίας. Για το σύγχρονο άνθρωπο που έρχεται σε επαφή με ποικίλες ιδέες, βιώματα, ρόλους, τρόπους συμπεριφοράς, δεν υπάρχει ένα σταθερό σημείο αναφοράς, με αποτέλεσμα «η έλλειψη εσωτερικής οργάνωσης να οδηγεί σε χαοτικές αλληλεπιδράσεις με το περιβάλλον» (Κατάκη, 1984, σελ. 28-29). Ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, με τις ραγδαίες εξελίξεις σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, η σύγχυση αξιών χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά του ατόμου. Η σύγχυση αξιών, που συνοψίζεται στο δίλημμα ατομιστική πορεία ή συλλογικότητα, αποτελεί χαρακτηριστικό του αστικού ελληνικού χώρου των τελευταίων δεκαετιών, κατά τις οποίες η ελληνική κοινωνία περνά αστραπιαία από τον παραδοσιακό, αγροτικό τρόπο ζωής στο μεταβιομηχανικό στάδιο της εξέλιξης των ανθρώπινων κοινωνιών (Τσουκαλά, 1979). Παραδοσιακές αξίες του αγροτικού περιβάλλοντος όπως συλλογικότητα, αλληλεξάρτηση, φιλότιμο επιβιώνουν ως κάποιο βαθμό στον αστικό χώρο χάρη στους στενούς οικογενειακούς δεσμούς. Η συλλογικότητα, η αμοιβαιότητα, η αλληλεξάρτηση συνιστούν το αξιολογικό σύστημα της ελληνικής οικογένειας. Το αίτημα της ατομικής αυτοεκπλήρωσης, που χαρακτηρίζει την αστική ιδεολογία προβάλλει και διαβρώνει αργά και σταθερά το οικοδόμημα του παραδοσιακού τρόπου σκέψης.

Επίπεδο κοινωνιοσεξουαλικότητας

Σύμφωνα με την κοινωνικο-δομική θεωρία, οι άντρες και οι γυναίκες δεν είναι μόνο εξελικτικά σχεδιασμένοι να διαφέρουν σε κοινωνιοσεξουαλικότητα, αλλά οι διαφορές τους εστιάζονται και στον τρόπο που εκπληρώνουν τους κοινωνικούς τους ρόλους (Eagly and Wood, 1999). Οι Alice Eagly and Wendy Wood (1999) προτείνουν ότι η ένταση και η αυστηρότητα των κοινωνικών ρόλων ποικίλλουν στην πορεία των πολιτισμών και συμβαίνουν εξαιτίας παραγόντων της τοπικής οικολογίας και της επιρροής των οικονομικών, πολιτικών συνεισφορών στις κουλτούρες.

Παραδοσιακή μπορεί να θεωρηθεί η δομή της οικογένειας στο βαθμό που οι ρόλοι προσδιορίζονται απόλυτα με βάση το φύλο και την ηλικία – οι γυναίκες και τα παιδιά απομονώνονται στον ιδιωτικό χώρο και απουσιάζει η έννοια της ισότητας, των

ισότιμων ρόλων. Όσον αφορά τις λειτουργίες που αναλαμβάνει η οικογένεια σε κοινωνικά περιβάλλοντα με αρχαϊκή δομή, επισημαίνεται στη βιβλιογραφία ότι η οικογενειακή μονάδα ασκεί ταυτόχρονα, εκτός από τις λειτουργίες της κοινωνικοποίησης και της ψυχαγωγίας, οικονομικές, πολιτικές και θρησκευτικές λειτουργίες (Michel, 1993, σελ. 84). Οι οικογενειακοί δεσμοί οικοδομούνται πάνω στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις των προσώπων. Στο πλαίσιο του αγροτικού χώρου, οι ρόλοι είναι ξεκάθαροι, παγιωμένοι και βιολογικά καθορισμένοι.

Σύμφωνα με αυτήν την άποψη, οι ψυχολογικές προσαρμογές είναι ευαίσθητες στα τοπικά περιβάλλοντα τα οποία επηρεάζουν τις κοινωνιοσεξουαλικές επιθυμίες και συμπεριφορές με προσαρμοστικούς τρόπους. Αν και αιτιατοί μηχανισμοί που επηρεάζουν την κοινωνιοσεξουαλικότητα, κυρίαρχα εντοπίζονται μέσα στην οικογένεια, επιπροσθέτως άλλες πλευρές της κουλτούρας και του περιβάλλοντος συσχετίζονται με την κοινωνιοσεξουαλική ποικιλία.

Ο θεσμός της παραδοσιακής ελληνικής οικογένειας επέβαλε ένα αυστηρό και άκαμπτο σύστημα ηθικών αξιών και κανόνων από το οποίο το άτομο δεν μπορούσε να παρεκκλίνει, γιατί θα θεωρούνταν από την κοινωνία ότι ανήκει στην έξω-ομάδα, με τη δυσάρεστη συνέπεια να αντιμετωπίζεται ως απόβλητο. Οι αυστηρά δομημένοι κοινωνικοί ρόλοι στους οποίους το κάθε φύλο καλούνταν παραδοσιακά να συμμορφωθεί δεν επέτρεπαν τη στηριζόμενη σε ατομική βούληση επιλογή συντρόφου. Γι' αυτό, είναι φυσικό η επιλογή συζύγου να αποτελεί βασική οικογενειακή μέριμνα.

Όπως στις παραδοσιακές κοινωνίες έτσι και στην παραδοσιακή αγροτική κοινωνία, τα άτομα παρουσιάζουν τάσεις πολύ μη περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας – με απόλυτο και μοναδικό προορισμό το γάμο. Στην παραδοσιακή ελληνική κοινωνία είναι «απαγορευτική» η αναφορά σε βραχυχρόνιους συντρόφους ή βραχυχρόνιες σχέσεις, από τη στιγμή που ένα τέτοιο φαινόμενο θεωρούνταν κοινωνικά ανεπίτρεπτο, και οι γυναίκες που λειτουργούσαν έτσι ήταν η εξαίρεση του κανόνα και αποκτούσαν κακή φήμη στην κοινωνία και ως προς την ποιότητα του χαρακτήρα τους, και ως προς αυτήν την ίδια ως συντρόφου αξίας. Κατά συνέπεια, η επιλογή συντρόφου δεν αναφερόταν καν σε μακροπρόθεσμους συντρόφους, αλλά σε συντρόφους γάμου, πολύ δε περισσότερο σε συντρόφους γάμου έως θανάτου, αφού τα διαζύγια λόγω θρησκευτικής παράδοσης και κοινωνικά δοσμένων κανόνων ανήκαν στη σφαίρα της φαντασίας.

Αναλυτικότερα, στις παραδοσιακές κοινωνίες όπου οι κοινωνικές δομές παρουσιάζονται αρκετά σταθερές και αργά μεταβαλλόμενες, η οικογένεια συνιστά το βασικό οικονομικό κύτταρο και επιδιώκει την οικονομική και βιολογική επιβίωση των μελών της. Οι παραδοσιακές οικογένειες, έχοντας στόχο τη διασφάλιση ότι τα θηλυκά τους μέλη θα δημιουργήσουν απογόνους σε έναν εύλογο χρόνο και θα επιτελέσουν τα καθήκοντα στα οποία ήταν κοινωνικά προορισμένα ως σύζυγοι και ως μητέρες, αναλάμβαναν οι ίδιες (οι οικογένειες) την υποχρέωση να επιλέξουν συντρόφους για αυτά.

Η ατομική επιλογή στην παραδοσιακή ελληνική κοινωνία ήταν κάτι που προκαλούσε τη μη αποδοχή της κοινωνίας και επέσυρε αισθήματα ντροπής και απαξίωσης από την ίδια την οικογένεια. Έτσι λοιπόν, οι σύζυγοι αμφοτέρων των φύλων επιλέγονταν από τις ίδιες τις οικογένειες των παιδιών, ώστε να διαφυλάξουν και διατηρήσουν τη δοτή κοινωνική τους θέση και το κοινωνικοοικονομικό τους επίπεδο. Στην παραδοσιακή ελληνική κοινωνία τα άτομα δεν μπορούσαν να έχουν κοινωνικό ρόλο εάν δεν είχαν τη στήριξη και τη συγκατάθεση της οικογένειάς τους και εάν δεν συμβιβάζονταν με τις επιλογές των γονιών τους για τους μελλοντικούς συντρόφους τους. Οι δε γάμοι κανονίζονταν από τους γονείς, και τα κορίτσια και τα αγόρια στην πραγματικότητα δεν είχαν δικαίωμα αντίρρησης σε αυτό το θέμα (Parsons, 1997). Εάν αγόρια και κορίτσια δεν συμφωνούσαν και δεν έπρατταν βάσει των επιταγών της οικογένειάς τους σχετικά με σύντροφο της επιλογής τους, υφίσταντο δυσάρεστες έως και πολύ δυσάρεστες συνέπειες: οι γονείς δεν επισκέπτονταν το ζευγάρι και σε πολλές περιπτώσεις το αποκλήρωναν από τα δικαιώματα της περιουσίας.

Μαρτυρίες που προέρχονται από τη λαογραφική μας κληρονομιά (περιγράφουν την επιλογή συντρόφου να γίνεται μέσω συνοικεσίου και ο γάμος να τελείται έπειτα από συμφωνία των οικογενειών του ζευγαριού (Αποστολάκης, 2003· Μαρκάκη, 1998). Οι ελληνικές ταινίες και τα λογοτεχνικά κείμενα εκείνης της εποχής περιγράφουν τη διαδικασία του συνοικεσίου, κατά την οποία ο υποψήφιος γαμπρός έστειλε κάποιον στους γονείς της υποψήφιας συντρόφου ώστε να της μεταβιβάσει το ρομαντικό του ενδιαφέρον και έτσι να την παντρευτεί. Η αξία της γυναίκας ως συντρόφου εξαρτιόταν όχι τόσο από τη φυσική της ελκυστικότητα, αν και δεν μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι συνέβαλε στην επιλογή, αλλά από τα κοινωνικά της χαρακτηριστικά όπως

το ήθος της, η προίκα και η κοινωνικοοικονομική τάξη στην οποία ανήκε η οικογένειά της.

Εδώ είναι αναγκαίο να αναφερθεί ότι και οι γυναίκες που ανήκαν συνήθως σε ανώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, μπορούσαν και εκείνες να επιλέξουν τον υποψήφιο σύντροφο γάμου μέσω ενός άτομου, αφού πρώτα είχε προηγηθεί η συγκατάθεση της οικογένειάς της προς αυτό το άτομο, που δεν ήταν άλλος από τον «προξενητή»: σεβαστό πρόσωπο της κοινωνίας (έχει σατιριστεί διακωμωδούμενο ή δραματοποιούμενο μέσα από τις ελληνικές ταινίες εποχής και τη λαογραφική λογοτεχνία), είχε ως αποστολή να πάρει τη συγκατάθεση του νέου και των γονιών του, αλλά κατά τα άλλα παρίστανε ότι δεν γνώριζε τίποτε.

Η *μοντέρνα* ελληνική κοινωνία χαρακτηρίζεται, εν συγκρίσει με τη παρελθοντική της μορφή, από ευελιξία και δεκτικότητα στο ζήτημα διαφόρων μορφών σχέσεων (συμβίωση, ανοιχτός γάμος, μονογονεϊκή οικογένεια), ώστε η επιλογή του ατόμου να αντιπροσωπεύει πραγματικά την επιθυμία του (Duby and Perrot, 1995). Στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία δεν μιλάμε πια μόνο για μακροχρόνιες, αλλά και για βραχυχρόνιες περιστασιακές σχέσεις, καθώς και σεξουαλικές συμφωνίες μεταξύ αντρών και γυναικών, χωρίς να θεωρείται κοινωνικά κατακριτέο ή να επέρχονται οικογενειακές κυρώσεις. Ένας πιθανός λόγος είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού δεν ζει σε κλειστές αγροτικές κοινωνίες, αλλά σε πόλεις, όπου ένα άτομο μπορεί να διατηρήσει την ανωνυμία και την ανεξαρτησία του. Κατά συνέπεια, η νέα κοινωνική πραγματικότητα επιτρέπει σε γυναίκες και άντρες να επιλέγουν στάσεις περιορισμένης ή μη περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας, μια και δεν υπάρχουν πλέον κοινωνικές επιταγές που να επιβάλλουν τις μεν ή τις δε. Η δε μετάβαση από οικογενειακή σε ατομική υπόθεση από ένα ιστορικό πρίσμα είναι το «μεγαλύτερο εξελικτικό βήμα», σύμφωνα με τον Dick (1967) και αποτελεί ιστορική κοινωνική αλλαγή, που καταδεικνύει την αυτονομία του ατόμου – μια εδραιωμένη αίσθηση της προσωπικής ταυτότητας και ενδυνάμωσης του Εγώ (Parsons, 1997). Όσο για το ρόλο του προξενητή, αυτόν τον έχουν αναλάβει τα γραφεία συνοικεσίων, τα οποία είναι εκσυγχρονισμένα και αντιπροσωπεύουν μια οργανωμένη και προγραμματισμένη προσπάθεια επιλογής, όπως συνέβαινε κατεξοχήν στην παραδοσιακή ελληνική κοινωνία. Ένα αξιοσημείωτο φαινόμενο στις μέρες μας αποτελούν οι γνωριμίες συντρόφων μέσω του διαδικτύου και των ιστοσελίδων facebook, myspace, twitter, οι

οποίες, λόγω της όλο αυξανόμενης χρήσης τους, έχουν γίνει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών (Μπουτουρίδης, 1995).

3.4 Κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές αλλαγές στον ελληνικό χώρο και επίδρασή τους στην επιλογή συντρόφου / Στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας

Σε κουλτούρες όπου επικρατούν πιο μοντέρνες/προοδευτικές ιδεολογίες για τους ρόλους των φύλων, όπου οι γυναίκες έχουν περισσότερη πρόσβαση σε χρήματα, δύναμη και ικανότητα να λαμβάνουν τις δικές τους αναπαραγωγικές αποφάσεις, στις γυναίκες επιτρέπεται να εξερευνούν ένα πλήθος κοινωνικών ρόλων (Johannesen-Schmitt and Eagly, 2002) καθώς και στάσεων κοινωνιοσεξουαλικότητας. Κατά συνέπεια, οι διαφυλικές διαφορές θα είναι μικρότερες ή όχι τόσο εμφανείς (Schmitt, 2005).

Στη σύγχρονη Ελλάδα, οι στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας και τα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου επηρεάζονται επίσης και από το κατά πόσον υπάρχει ισότιμη μεταχείριση των δύο φύλων (Nicole-Drancourt, 1995). Με το πέρασμα των χρόνων, στην ελληνική σύγχρονη κοινωνία το άτομο ως επί το πλείστον, ανεξαρτήτως φύλου, έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει τη δική του κοινωνική ταυτότητα με βάση τα προσόντα του, τη μόρφωση του. Τα δύο φύλα, βάσει συνταγματικού δικαίου, έχουν δικαιώματα και ευκαιρίες στη γνώση και μπορούν εξίσου να διεκδικήσουν θέσεις στην αγορά εργασίας, την πολιτική, την τέχνη και σε όποιον τομέα τους ενδιαφέρει. Κατά συνέπεια, η γυναίκα στην ελληνική κοινωνία διευρύνει τη δράση της πέρα από την ιδιωτική σφαίρα στο δημόσιο χώρο, ο οποίος θεωρείται παραδοσιακά ανδροκρατούμενος. Μεταξύ του 1960-1970 ο αριθμός των γυναικών που δήλωσε ότι εργάζεται έξω από το σπίτι αυξήθηκε εντυπωσιακά (Townsend, 1998). Ραγδαίες αλλαγές επήλθαν, όπως το σύννηθες φαινόμενο οι γυναίκες να αποκτούν παιδιά, με δική τους επιλογή, εκτός γάμου [single mothers], ή όπως τα ίσα δικαιώματα των παιδιών αυτών σε σχέση με τα εντός γάμου, η άμβλωση (ή αλλιώς έκτρωση) που δεν θεωρείται πλέον παράνομη αλλά νομικά θεσμοθετημένο δικαίωμα των γυναικών και από το 1980 και περιλαμβάνεται στα Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού (Μουσουρού και Στρατηγάκη, 2004). Εντούτοις, η ελληνική οικογένεια, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Μουσουρού (1983), έχει ρυθμό ανάπτυξης βραδύτερο από αυτόν με τον οποίο μεταβάλλεται και εξελίσσεται η ελληνική κοινωνία. Οι γυναίκες ακόμη και στις μέρες μας είναι πιο σοβαρά περιορισμένες σε κοινωνιοσεξουαλικότητα σε σχέση με

οικονομικούς και πολιτικούς ρόλους, γιατί στην ελληνική κοινωνία καλείται πέρα από εργαζόμενη να επιτελέσει και τους παραδοσιακούς διαφυλικούς ρόλους, και οι διαφυλικές διαφορές στην κοινωνιοσεξουαλικότητα θα πρέπει να είναι μεγαλύτερες.

Τέλος, η παιδοκεντρική αντίληψη που έχει μεταβιβαστεί από την παραδοσιακή ελληνική οικογένεια θέλει τους γονείς να προσφέρουν τα πάντα (υλικά και ηθικά) στα παιδιά τους, συνεχίζοντας να θυσιάζουν τις προσωπικές τους επιθυμίες και καθιστώντας τα παιδιά τους ανέκανα να αποτελέσουν άξια και παραγωγικά κύτταρα της κοινωνίας, αφού έχουν δημιουργήσει την ψευδαίσθηση ότι μπορεί να έχουν ότι επιθυμούν από τους γονείς τους και κατ' επέκταση από τους άλλους και τους ενδεχόμενους συντρόφους τους χωρίς θυσίες και κόπο. Αυτό σημαίνει ότι η μοντέρνα ελληνική οικογένεια ίσως αποτελεί παράγοντα του σημερινού φαινομένου που παρατηρείται και σε άλλες χώρες του δυτικού πολιτισμού γνωστού «ως παραταταμένη εφηβεία» [emerging adulthood]. Αυτό που συμβαίνει είναι ότι τα άτομα ακόμη και αφού έχουν ενηλικιωθεί και διανύουν την ηλικία των τριάντα, μένουν μαζί με τους γονείς τους και έχοντας αυτούς να υποστηρίζουν το εισόδημα τους, μπορούν και διανύουν τη νεανική τους ηλικία από 20 μέχρι 30 και άνω, εξερευνώντας επαγγελματικούς δρόμους και πειραματιζόμενοι σε σχέσεις. Αυτό έχει ως συνέπεια τα άτομα να εκδηλώνουν τάσεις μη περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας, αντιμετωπίζοντας τις σχέσεις με άτομα του αντίθετου φύλου πολλές φορές ως κάτι βραχυπρόθεσμο, ως κάτι που προσφέρει εμπειρία, αντί να προσανατολίζονται προς μια μακροχρόνια σχέση με σκοπό το γάμο και τη δημιουργία της δικής τους οικογένειας.

Πληθυσμιακή αναλογία φύλου και επίδραση

Όταν οι άντρες υπερτερούν αριθμητικά κατά πολύ των γυναικών είναι αναγκασμένοι να ανταγωνιστούν πιο έντονα μεταξύ τους για να αποκτήσουν πρόσβαση σε έναν περιορισμένο αριθμό πιθανών συντρόφων. Με δεδομένο ότι οι γυναίκες επιθυμούν μακροχρόνιες και μονογαμικές σχέσεις, οι άντρες είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά συντρόφων. Σε κουλτούρες με υψηλές αναλογίες φύλου, θα πρέπει να δείχνουν χαμηλά επίπεδα κοινωνιοσεξουαλικότητας, που σημαίνει ότι θα πρέπει να είναι περισσότερο μονογαμικοί, από την άποψη ότι για να αποκτήσουν μια σύντροφο θα πρέπει να επιδείξουν προθυμία σε πιο μακροχρόνιες σχέσεις (Pedersen, 1991· Schmitt, 2005b· Lipra, 2007). Όταν οι αναλογίες φύλου είναι ιδιαίτερα χαμηλές (περισσότερες οι γυναίκες), λόγω χάρη εξαιτίας πολέμου, οι άντρες με οικονομικές πηγές και πόρους

γίνονται αντικείμενο έντονου ανταγωνισμού ανάμεσα στις γυναίκες. Όταν συνδυάζεται αυτή η άποψη με τη θεωρία της γονεϊκής επένδυσης, κατά την οποία οι άντρες τείνουν να επιθυμούν έκλυτο σεξ, συνεπάγεται ότι σε κουλτούρες με χαμηλές αναλογίες φύλου –περισσότερες γυναίκες παρά άντρες– θα πρέπει οι γυναίκες να παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα κοινωνιοσεξουαλικότητας, δηλαδή έκλυτο βίο και προκλητική συμπεριφορά (Lippa, 2007). Με άλλα λόγια, οι άντρες που έχουν οικονομικούς πόρους θα καταστούν το κέντρο του ενδιαφέροντος των περισσότερων γυναικών, γι' αυτό και οι επιθυμίες τους για έκλυτο σεξ θα εκπληρωθούν. Ως αποτέλεσμα αυτών των δυνάμεων της αγοράς συντρόφου, η κουλτούρα ή ο πολιτισμός ως ολότητα θα τείνει προς ένα μη περιορισμένο κοινωνιοσεξουαλικό προσανατολισμό (Schmitt, 2005b).

3.5 Κριτήρια επιλογής συντρόφου

3.5.1 Ελάχιστα χαμηλά στάνταρτ σε σχέση με επιθυμητά χαρακτηριστικά και τύπο σχέσης

Η επιλεκτικότητα συνδέεται με τα ελάχιστα στάνταρτ για επιθυμητά γνωρίσματα που θέτουν άντρες και γυναίκες για τους υποψήφιους συντρόφους τους (βραχυχρόνιους / μακροχρόνιους). Με άλλα λόγια, το πόσο υψηλά ή χαμηλά είναι τα ελάχιστα κριτήρια που έχουν άντρες και γυναίκες σε σχέση με επιθυμητά χαρακτηριστικά που αναζητούν σε συντρόφους τους ανάλογα με το είδος σχέσης, καθορίζει και το βαθμό επιλεκτικότητας του κάθε φύλου. Επιπρόσθετα, στα χαρακτηριστικά που προτιμούνται σε ένα σύντροφο, οι ερευνητές βρήκαν ότι υπήρχαν διαφορές στις προτιμήσεις όσον αφορά το επίπεδο σχέσης (Hromatko, Tadinac and Prizmic, 2006). Η έρευνα της Regan (1998) εστιάζεται στο εάν οι προτιμήσεις των αντρών και γυναικών επηρεάζονται από το είδος της σχέσης προς την οποία προσανατολίζονται. Δηλαδή, εξετάζονται συστηματικά τα ελάχιστα στάνταρτ επιλογής συντρόφου ανά φύλο. Ελάχιστα στάνταρτ ορίζονται τα κατώτατα επίπεδα ποικίλων χαρακτηριστικών που ένα άτομο πρέπει να κατέχει ώστε να θεωρείται ελκυστικός υποψήφιος σύντροφος για το αντίθετο φύλο.

Τα γνωρίσματα που θεωρούνται επιθυμητά σε ένα βραχυχρόνιο σεξουαλικό σύντροφο ίσως διαφέρουν από αυτά ενός μακροχρόνιου συντρόφου ή συντρόφου γάμου (Buss and Schmitt 1993· Kenrick 1994· Regan and Bercheid, 1997). Σύμφωνα με μελέτες των Kenrick και συναδέλφων του (1993), άντρες και γυναίκες είναι πιο

επιλεκτικοί όταν προσανατολίζονται σε υποψήφιους συντρόφους γάμου και λιγότερο όταν ενδιαφέρονται μόνο για συντρόφους περιστασιακού σεξ. Ο Steward προτείνει ότι όσο η διάρκεια μιας σχέσης επεκτείνεται, τόσο άνδρες και γυναίκες γίνονται πιο επιλεκτικοί στο θέμα συντρόφου (Wiederman, and Dubois, 1998). Συγκεκριμένα, οι διαφορές μεταξύ των φύλων ως προς τα ελάχιστα κριτήρια που θέτουν, μεγιστοποιούνται όταν ο προσανατολισμός είναι προς βραχυπρόθεσμες σχέσεις, όπως σε περιπέτειες της μιας βραδιάς, και ελαχιστοποιούνται σε μακροχρόνιες μορφές σχέσης, όπως σε ένα σταθερό ραντεβού και γάμο (Buss and Schmitt, 1993· Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993).

Επιγραμματικά, και οι εξελικτικές και οι κοινωνικές ψυχολογικές θεωρίες προβλέπουν ότι οι άντρες κάνουν λιγότερες διακρίσεις όσον αφορά τα επιθυμητά ελκυστικά γνωρίσματα που πρέπει να διαθέτει κάποια, όταν αναζητούν μια βραχυχρόνια σύντροφο, απ' ό,τι οι γυναίκες αντίστοιχα. Σύμφωνα με τους Buss και Schmitt (1993), το μεγαλύτερο εμπόδιο της αναπαραγωγικής επιτυχίας που οι άντρες ξεπερνούν όταν υιοθετούν μια βραχυχρόνια στρατηγική ζευγαρώματος, έχει να κάνει με τον αριθμό των εν δυνάμει γόνιμων συντρόφων. Κατ' επέκταση, μεγαλύτερος αριθμός γόνιμων συντρόφων αντιστοιχεί σε μεγαλύτερη αναπαραγωγική επιτυχία. Ένας τρόπος για να αυξήσουν τον αριθμό των πιθανών συντρόφων τους είναι χαλαρώνοντας τα κριτήριά τους που αφορούν βραχυχρόνιους συντρόφους. Έτσι, διευρύνεται το πεδίο των διαθέσιμων υποψηφίων σεξουαλικών/βραχυπρόθεσμων συντρόφων όσο είναι δυνατό, αφού υψηλά στάνταρτ για επιθυμητά χαρακτηριστικά γυναικών θα απέκλειαν μεγάλο ποσοστό τους (Regan, 1998). Με άλλα λόγια, όσο ένας άντρας είναι λιγότερο επιλεκτικός ως προς τις ιδιότητες που πρέπει να κατέχει ένα επιθυμητό ταίρι, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η ενδεχομένως διαθέσιμη «δεξαμενή» συντρόφων.

Ο Li (2003) μελέτησε τις διαφορές των αντρών και των γυναικών ως προς τα κριτήρια επιλεκτικότητας που θέτουν για πέντε τύπους (ραντεβού, περιπέτειες της μιας βραδιάς, περιστασιακό ραντεβού, σταθερό ραντεβού και γάμο) ανάλογα με το ενδεχόμενο ρίσκο γονεϊκής επένδυσης. Οι συμμετέχοντες έπρεπε να βαθμολογήσουν με είκοσι εννιά χαρακτηριστικά το ελάχιστο των προϋποθέσεων τους για έναν πιθανό σύντροφο, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο και τον τύπο σχέσης. Οι άντρες «μειώσαν» τα στάνταρτ τους όταν αναζητούσαν βραχυπρόθεσμους συντρόφους και ειδικότερα περιπέτειες της μιας βραδιάς (Kenrick et al., 1990). Το εύρημα αυτό είναι απόδειξη ότι

οι άντρες πιθανόν να αναζητούν σεξουαλική απόλαυση χωρίς υποχρεώσεις δέσμευσης και επακόλουθης γονεϊκής επένδυσης (Alcock, 1998). Όπως προαναφέρθηκε, ο Trivers (1972), στη θεωρία του για τη διαφοροποιημένη γονεϊκή επένδυση, αναφέρει ότι οι γυναίκες υφίστανται μεγαλύτερο ρίσκο όσον αφορά τη γονεϊκή επένδυση και φροντίδα, εάν επιλέξουν έναν «ανάξιο» και μη κατάλληλο άντρα και γι' αυτό παρουσιάζονται πιο επιλεκτικές και θέτουν υψηλότερα/αυστηρότερα κριτήρια στην επιλογή συντρόφου τους (Schmitt, Shackelford and Buss, 2001). Η επιλεκτικότητα αυξάνεται κατ' αναλογία με το λαμβανόμενο ρίσκο της γονεϊκής επένδυσης. Ανάμεσα στα ευρήματα ήταν ότι οι γυναίκες είναι πιο επιλεκτικές σε συντρόφους για περιπέτειες της μιας βραδιάς απ' ό,τι σε ραντεβού χωρίς να ακολουθεί σεξουαλική συνεύρεση, αφού στη δεύτερη περίπτωση το ρίσκο εγκυμοσύνης και άρα γονεϊκής επένδυσης είναι μηδενικό. Παρ' όλ' αυτά, οι άντρες φάνηκε ότι είχαν χαμηλές απαιτήσεις όσον αφορά σεξουαλικούζ/βραχυπρόθεσμους συντρόφους, αλλά οι γυναίκες όχι (Li, 2003). Γενικά, οι γυναίκες είναι πιο επιλεκτικές στις προτιμήσεις τους για συντρόφους γάμου, απ' ό,τι οι άντρες (Feingold, 1992a· Haffield and Sprecher, 1995· Kenrick et al., 1990), πράγμα που διατηρεί την πρόβλεψη ότι το φύλο που επενδύει περισσότερο στους απογόνους θα διαλέξει συντρόφους πιο προσεκτικά απ' ό,τι το φύλο που θα επενδύσει λιγότερα (Parker and Simmons, 1996· Trivers, 1972).

Ο Kenrick και συνάδελφοί του (1990, 1993) βρήκαν ότι και τα δύο φύλα είχαν σχετικά υψηλότερα ελάχιστα στάνταρτ για μακροπρόθεσμους συντρόφους. Κάποιες γυναίκες απλά δεν εμπλέκονται σε βραχυπρόθεσμο σεξ. Για άλλες γυναίκες, οι σύντροφοι που επιλέγουν για βραχυπρόθεσμους συντρόφους ίσως αξιολογούνται υψηλά σε αρκετά επιθυμητά χαρακτηριστικά, ώστε να πληρούν τις προϋποθέσεις για μακροχρόνιες σχέσεις. Για τις γυναίκες τα αποτελέσματα ήταν σταθερά, με την πρόβλεψη ότι, σε περίπτωση βραχυπρόθεσμου συντρόφου, θα έδιναν προτεραιότητα σε κληρονομήσιμα χαρακτηριστικά (π.χ., φυσική ελκυστικότητα), πράγμα που είναι αντίθετο σε περίπτωση μακροπρόθεσμου συντρόφου, όπου εκεί τα επιθυμητά χαρακτηριστικά είναι βασικά οι οικονομικές πηγές και πόροι.

Ωστόσο, σε ποια χαρακτηριστικά δίνουν προσοχή τα άτομα σε έναν υποψήφιο σύντροφο; Υπάρχουν διαφυλικές διαφορές στο τι είναι επιθυμητό σε ένα σύντροφο; Υπάρχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά σε διαφορετικά επίπεδα της σχέσης;

Ερευνητές από το εξελικτικό και κοινωνικο-δομικό πεδίο με κύριο ενδιαφέρον τις διαφυλικές προτιμήσεις συντρόφων προσπάθησαν να απαντήσουν αυτές τις ερωτήσεις και να προσεγγίσουν την επιλογή/προτίμηση συντρόφου σε σχέση με το τι αναζητούν άντρες και γυναίκες για βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες σχέσεις.

Η προτίμηση σε γνωρίσματα όπως ομορφιά, πνευματική καλλιέργεια και πλούτος είναι σχεδόν καθολική. Τα αποτελέσματα έδειξαν αρκετές ομοιότητες και διαφορές στα κριτήρια που χρησιμοποιούν τα δύο φύλα. Οι γυναίκες με τους άντρες διαφέρουν σε σχέση με τα επιθυμητά χαρακτηριστικά που αναζητούν σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις/συντρόφους και μακροπρόθεσμες σχέσεις/συντρόφους (Stewart, Stinnet and Rosenfeld, 2000). Τα ευρήματα που προκύπτουν για τα κριτήρια που θέτουν άντρες και γυναίκες όταν αναζητούν συντρόφους για μακροχρόνιες και βραχυπρόθεσμες σχέσεις είναι σταθερά, βάσει παλαιότερων ερευνών που έχουν διεξαχθεί πάνω σε αυτό το θέμα. Τα κριτήρια αυτά δεν περιλαμβάνουν τίποτε άλλο παρά τα φυσικά χαρακτηριστικά (φυσική ελκυστικότητα, συμμετρία, μορφολογικά χαρακτηριστικά) και γνωρίσματα – προσωπικότητας και δημογραφικά– που έχουν να κάνουν με τη δυνητική ικανότητα κατοχής, διατήρησης ή ικανότητα για μελλοντική κατοχή οικονομικών πόρων που διαθέτει ένας σύντροφος και σε τι βαθμό, ανάλογα με το αν η σχέση διακρίνεται από βραχύ ή μακρύ χρονικό ορίζοντα (Kenrick et al., 1990· Kenrick et al., 1993· Regan, 1998).

Σε έρευνα του Buss (1989) που πραγματοποιήθηκε σε 37 διαφορετικούς πολιτισμούς, οι ερευνητές ζήτησαν από τους συμμετέχοντες άντρες και γυναίκες να καταγράψουν με αξιολογική σειρά τα επιθυμητά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του συντρόφου με τον οποίο θα ήθελαν να έχουν μια μακροχρόνια σχέση: Η καλοσύνη και η ευφυΐα ήταν οι δύο πιο σημαντικοί παράγοντες. Στη σειρά προτεραιότητας των αντρών ακολουθούσαν η ομορφιά και η νεότητα, ενώ των γυναικών, η οικονομική και κοινωνική θέση. Σε ό,τι αφορά πάλι τις σχέσεις της μιας βραδιάς, η ευφυΐα παίζει εξίσου σημαντικό ρόλο, τουλάχιστον στις γυναίκες, στοιχείο που ανέδειξε μια άλλη πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα. Άντρες και γυναίκες, όσον αφορά τις μακροχρόνιες σχέσεις, έδειξαν τις ίδιες περίπου προτιμήσεις. Εντούτοις, για τις σχέσεις της μιας βραδιάς, οι απαντήσεις τους διέφεραν κατά πολύ (Regan, Levin, Sprecher, Christopher and Cate, 2000). Οι άντρες όμως είναι σχεδόν το ίδιο επιλεκτικοί με τις γυναίκες όταν πρόκειται για μακροπρόθεσμες σχέσεις (Kenrick et al., 1990). Όταν τους ζητήθηκε να

λάβουν υπόψη τις ελάχιστες απαιτήσεις τους για έναν υποψήφιο μακροπρόθεσμο σύντροφο, και τα δυο φύλα κατέγραψαν σχετικά υψηλά στάνταρτ για ποικίλα χαρακτηριστικά (Kenrick et al., 1993· Regan, 1998). Οι άντρες φάνηκαν πιο επιλεκτικοί σε μακροχρόνιους συντρόφους και αξιολόγησαν σημαντικά χαρακτηριστικά, όπως ελκυστικότητα, υγεία, φυσική εμφάνιση, ενώ οι γυναίκες έθεσαν υψηλά στάνταρτ σε χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τους οικονομικούς πόρους και πηγές των υποψηφίων μακροχρόνιων συντρόφων (το εν δυνάμει εισόδημα, υψηλή κοινωνική θέση, πανεπιστημιακή μόρφωση και οικονομική άνεση). Απόδειξη ότι οι άντρες διαλέγουν συντρόφους με βάση την υγεία και την ικανότητα τεκνοποίησης, ενώ οι γυναίκες επιλέγουν άντρες που βασίζονται στους οικονομικούς πόρους (Townsend, 1989).

Στην έρευνα της Regan (1998), οι συμμετέχοντες καλούνται να κληθούν να αξιολογήσουν ένα σύνολο από 32 χαρακτηριστικά που έχουν προσαρμοστεί από προηγούμενη έρευνα επιλογής συντρόφου (Kenrick, Sadalla and Growth 1990· Regan and Bercheid, 1997· Regan and Sprecher, 1995). Τα χαρακτηριστικά τούς δόθηκαν με τυχαία σειρά και περιλάμβαναν ευγένεια και κατανόηση, θρησκευτικές πεποιθήσεις, συναρπαστική προσωπικότητα, δημιουργικότητα και καλλιτεχνία, καλή οικονομική διαχείριση, ευφυΐα, καλή εισοδηματική ικανότητα, θέληση για τεκνοποίηση, εύκολο σε χειρισμό χαρακτήρα, καλή κληρονομικότητα, ακαδημαϊκά κατορθώματα, φυσική ελκυστικότητα, υγεία, πολλές υλιστικές κατοχές, ικανότητα ανταπόκρισης στις ανάγκες του συντρόφου, καλή αίσθηση του χιούμορ, υψηλό κοινωνικό στάτους, αυτοπεποίθηση, ειλικρίνεια και αξιοπιστία, επιθετικότητα, συναισθηματική σταθερότητα, φιλική διάθεση, δημοφιλία, φυσικό σθένος, σεξουαλική ελκυστικότητα, φιλοδοξία, πνευματική καλλιέργεια, χαμηλές κοινωνικές τάξεις και ηλικία.

Η έρευνα των Stewart, Stinnett και Rosenfeld (2000) χρησιμοποίησε δείγμα 100 φοιτητών κολεγίου μεγάλου βορειοανατολικού πανεπιστημίου των ΗΠΑ με μέσο όρο ηλικίας 19,5 χρόνια. Οι συμμετέχοντες φοιτητές επιλέχθηκαν με τυχαία σειρά και τους δόθηκε ερωτηματολόγιο σύμφωνα με το οποίο έπρεπε να βαθμολογήσουν με σειρά προτεραιότητας 19 χαρακτηριστικά που θεωρούσαν σημαντικά σε σχέση με βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους συντρόφους. Τα στοιχεία αυτά ήταν προσαρμοστικότητα, πτυχίο κολεγίου, δημιουργικότητα, επιθυμία για τεκνοποίηση, συναρπαστική προσωπικότητα, καλή υγεία, καλή διαχείριση οικονομικών, ευφυΐα,

ευγένεια και κατανόηση, φυσική ελκυστικότητα και θρησκευτικές πεποιθήσεις, φιλοδοξία, διάθεση δέσμευσης, καλοσύνη προς τους φίλους, ρομαντισμός, καλή αίσθηση του χιούμορ και αξιοπιστία/ειλικρίνεια.

Οι Buss και Schmitt (1993) βρήκαν ότι ανάμεσα σε 67 χαρακτηριστικά που είναι επιθυμητά σε ένα σύντροφο, οι άντρες επιβάλλουν λιγότερο αυστηρές απαιτήσεις για βραχυπρόθεσμες σχέσεις, το άκρως αντίθετο με ό,τι ισχύει για αυτούς σε σχέση με μακροπρόθεσμες σχέσεις. Οι γυναίκες έχουν υψηλότερα ελάχιστα στάνταρτ, από ό,τι οι άντρες, όταν αξιολογούν ένα βραχυχρόνιο σύντροφο σε σχέση με χαρακτηριστικά όπως η οικογενειακή κατάσταση, η διάνοηση και τη συναισθηματική σταθερότητα. Επιπλέον, οι γυναίκες τείνουν να δίνουν προτεραιότητα σε οικονομικούς πόρους και πηγές, στην ευφυΐα και στην ευγένεια σε ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο, και φυσική ελκυστικότητα και ευφυΐα σε βραχυπρόθεσμους συντρόφους. Οι άντρες τείνουν να δίνουν προτεραιότητα σε φυσική ελκυστικότητα και ευγένεια για μακροπρόθεσμους συντρόφους και κατ' αποκλειστικότητα και με έμφαση δίνουν προτεραιότητα σε φυσική ελκυστικότητα για βραχυπρόθεσμους συντρόφους (Buss, 1985, 1994).

Ο Nevid (1984) ρώτησε προ-πτυχιακούς φοιτητές να βαθμολογήσουν 53 χαρακτηριστικά ως προς το πόσο σημαντικά ήταν για μια μακροχρόνια σχέση και μια πιθανή, βραχυπρόθεσμη, σεξουαλική. Το αποτέλεσμα ήταν ότι οι φοιτητές προτίμησαν τα φυσικά γνωρίσματα περισσότερο στις σεξουαλικές σχέσεις και έδωσαν μεγαλύτερο βάρος σε χαρακτηριστικά προσωπικότητας σε μακροπρόθεσμες σχέσεις. Επίσης, βρέθηκαν διαφυλικές διαφορές: οι άντρες έτειναν να δίνουν έμφαση στα φυσικά γνωρίσματα, ενώ οι γυναίκες στα χαρακτηριστικά προσωπικότητας.

Στην έρευνα των Regan και Becheid (1997) συμμετείχαν 70 άντρες και γυναίκες, οι οποίοι κλήθηκαν να βαθμολογήσουν ένα σύνολο 23 χαρακτηριστικών, τα οποία αφορούσαν όρους που στοιχειοθετούν επιθυμία προς ένα υποψήφιο σεξουαλικό σύντροφο και σύντροφο για γάμο. Τα αποτελέσματα της μελέτης προτείνουν ότι οι γυναίκες και οι άντρες στην πραγματικότητα προτιμούν διαφορετικά χαρακτηριστικά στους υποψηφίους σεξουαλικούς τους συντρόφους από ό,τι σε υποψηφίους συντρόφους γάμου. Ειδικότερα, στο θέμα τι είναι σημαντικό σε κάποιον με τον οποίο έχουν την πρόθεση να έχουν μια σχέση ρομαντική με δέσμευση, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν μεγαλύτερη ανησυχία για ενδογενή γνωρίσματα όπως είναι χαρακτηριστικά προσωπικότητας. Όταν όμως το ενδιαφέρον τους στρεφόταν σε ένα σεξουαλικό

σύντροφο, αυτά τα ενδογενή γνωρίσματα υποτιμούνταν χάρη στα εξωτερικά γνωρίσματα (π.χ., ελκυστική εμφάνιση και υγεία). Οι άντρες, και όχι οι γυναίκες, επιθυμούσαν χαρακτηριστικά προσωπικότητας περισσότερο αν επρόκειτο για γάμο, περίπτωση γάμου, παρά για σεξουαλικούς συντρόφους. Επίσης, οι γυναίκες, και όχι οι άντρες, προτιμούσαν οι μέλλοντες σύζυγοι, περισσότερο απ' ό,τι οι σεξουαλικοί, να έχουν «καλή κληρονομικότητα» και να είναι «ευαίσθητοι».

Στην έρευνα των Braun και Bryan (2008) συμμετείχαν 239 άνδρες και γυναίκες, οι οποίοι βαθμολόγησαν το επίπεδο ελκυστικότητας του αντιθέτου φύλου όσον αφορά μια γνωριμία, περιπέτεια της μιας βραδιάς, καθώς και σοβαρή σχέση. Βρέθηκε ότι τα φυσικά χαρακτηριστικά εκτιμούνται περισσότερο σε βραχυπρόθεσμες σύντομες σχέσεις, σε σύγκριση με τις μακροπρόθεσμες. Η ελκυστικότητα, το σχήμα προσώπου και το βάρος ήταν πιο σημαντικά στον καθορισμό ελκυστικότητας για τους άντρες συμμετέχοντες παρά για τις γυναίκες, ενώ η προσωπικότητα, η επιλογή καριέρας και η ευφυΐα βρέθηκαν πιο σημαντικοί παράγοντες στις αξιολογήσεις των γυναικών. Επιπρόσθετα, και τα δυο φύλα αξιολόγησαν «το γονεϊκό ενδιαφέρον»: ειλικρίνεια και αξιοπιστία, ευφυΐα, θρησκευτικές πεποιθήσεις, καλή οικονομική διαχείριση ως πιο επιθυμητά χαρακτηριστικά σε συντρόφους γάμου απ' ό,τι σε σεξουαλικούς συντρόφους. Συγκεκριμένα, τα τρία υψηλότερα σε βαθμολογία χαρακτηριστικά που προτιμήθηκαν από τους συμμετέχοντες σε έναν υποψήφιο σύντροφο γάμου ήταν η ειλικρίνεια και η αξιοπιστία, και σε γενικές βάσεις η προσωπικότητα και η ευφυΐα. Αυτές οι προτιμήσεις είναι παρόμοιες με εκείνες που έχουν καταγραφεί σε προηγούμενη έρευνα (Buss and Barnes, 1986· Howard, Blumstein and Schwartz, 1987· Hoyt and Hudson, 1981· Sprecher, 1989). Οι γυναίκες έδειξαν σημαντικά ισχυρότερες προτιμήσεις από τους άντρες για συντρόφους γάμου που ήταν ειλικρινείς και αξιόπιστοι (2.63 αντί 4.94) και κυρίαρχοι (15.17 αντί 20.54) (Buss and Barnes, 1986· Kenrick et al., 1990). Εξάλλου, ο Stewart, οι Stinnet και Rosenfeld, (2000), ανάμεσα στα τέσσερα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά για μακροπρόθεσμους συντρόφους, πέρα από την αξιοπιστία / ειλικρίνεια, συμπεριέλαβαν την ευγένεια, την κατανόηση καθώς και τη συναρπαστική προσωπικότητα.

Στον τομέα «υποψήφιοι μακροχρόνιοι σύντροφοι», οι γυναίκες δείχνουν ξεκάθαρη προτίμηση σε χαρακτηριστικά όπως η ικανότητα να κερδίζουν χρήματα, η φιλοδοξία, καλό οικογενειακό υπόβαθρο, επαγγελματική θέση ή πτυχία, ευγένεια (Buss, 1985,

1994). Επίσης, στην ίδια περίπτωση, δίνουν μεγαλύτερη σημασία από ό,τι οι άντρες στην ευγένεια/κατανόηση, φιλοδοξία και παραγωγικότητα· αλλά και η προσαρμοστικότητα του συντρόφου εμφανίζεται ως σημαντικό χαρακτηριστικό. Η καλή κληρονομικότητα ήταν το μόνο μη αξιολογούμενο ως σημαντικό χαρακτηριστικό των μακροχρόνιων συντρόφων· η οικονομική δύναμη και ένα πτυχίο κολεγίου φάνηκαν πιο επιθυμητά στοιχεία από τις γυναίκες σε σχέση με ένα υποψήφιο σύντροφο, από ό,τι απ' τους άντρες. Σημαντικό είναι και το ότι οι γυναίκες δείχνουν προτίμηση σε μακροχρόνιους συντρόφους με παρόμοιο υπόβαθρο με αυτούς. Οι άντρες, τέλος, προτιμούν τις μέλλουσες συζύγους, παρά τις σεξουαλικές συντρόφους, να κατέχουν πτυχίο κολεγίου.

Σε έρευνα του Parvez Wakil (1973), 85 φοιτητές πανεπιστημίου από την τάξη της κοινωνιολογίας κλήθηκαν να βαθμολογήσουν μια σειρά από 32 χαρακτηριστικά που θα επιθυμούσαν στο μέλλον σε ένα σύντροφο που θα τον θεωρούσαν κατάλληλο για γάμο. Τα έξι πιο επιθυμητά χαρακτηριστικά ήταν: (1) Να έχει διάθεση «εξάρτησης» και ειλικρίνεια (2), να είναι πιστός, αφοσιωμένος στο γάμο, (3) να έχει κατανόηση, (4) να διαθέτει ευχάριστη προσωπικότητα, (5) συναισθηματική ωριμότητα και (6) καλή αίσθηση του χιούμορ.

Προπτυχιακοί φοιτητές διάβασαν την περιγραφή 50 βραχυχρόνιων πιθανών συντρόφων και βαθμολόγησαν την ελκυστικότητα του καθένα. Σε έξι χαρακτηριστικά δόθηκε πειραματικά το βάρος μέσα σε αυτές τις περιγραφές: φυσική ελκυστικότητα, οικονομικές πηγές, γενναιοδωρία, σεξουαλική εμπειρία/ενδιαφέρον, πρόσφατη κατάσταση σχέσης και επιθυμούμενο επίπεδο δέσμευσης. Οι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν το πόσο σημαντικά είναι καθένα από αυτά τα χαρακτηριστικά στις αξιολογήσεις τους. Συγκρινόμενοι με τις γυναίκες, οι άντρες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη φυσική ελκυστικότητα ενός υποψήφιου βραχυχρόνιου συντρόφου, ενώ οι γυναίκες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη γενναιοδωρία του υποψήφιου συντρόφου. Επιπρόσθετα για άντρες και γυναίκες, αυτοί που βαθμολογούνται περισσότερο για βραχυπρόθεσμους συντρόφους με οικονομικές πηγές, επίσης αξιολογούνται ως βραχυπρόθεσμοι σύντροφοι που είναι γενναιοδωροι (Wiederman and Dubois, 1998). Οι άντρες αναφέρουν ότι δίνουν μεγαλύτερη αξία στη φυσική ελκυστικότητα των υποψήφιων συντρόφων, ενώ οι γυναίκες αναφέρουν ότι δίνουν μεγαλύτερη αξία σε συντρόφους με οικονομικές πηγές, γενναιοδωρία, σεξουαλική εμπειρία και ενδιαφέρον

και διάθεση δέσμευσης στην παρούσα σχέση. Οι άντρες θεωρούν τη φυσική ελκυστικότητα μιας υποψήφιας συντρόφου ως το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό και οι γυναίκες θεωρούν ότι το επιθυμούμενο επίπεδο δέσμευσης ήταν το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό σε ένα βραχυχρόνιο σύντροφο (Wiederman and Dubois, 1998). Οι γυναίκες εντούτοις αναφέρουν ότι η σεξουαλική εμπειρία/ενδιαφέρον ενός υποψήφιου βραχυχρόνιου συντρόφου ήταν το λιγότερο σε σημαντικότητα χαρακτηριστικό στις αξιολογήσεις τους (Wiederman and Dubois, 1998).

Σε έρευνα του BBC στο διαδίκτυο, οι συμμετέχοντες (119.733 άντρες και 98.462 γυναίκες) επέλεξαν από μια λίστα 23 χαρακτηριστικών το τι θεωρούν πρώτο, δεύτερο, τρίτο και τέταρτο σε ένα σύντροφο σχέσης. Ανάμεσα στους συμμετέχοντες, τα γνωρίσματα που βαθμολογήθηκαν πιο σημαντικά ήταν: η ευφυΐα, το χιούμορ, η ειλικρίνεια, η ευγένεια, η καλή εμφάνιση, η ελκυστικότητα προσώπου, οι αξίες, οι δεξιότητες επικοινωνίας και η διάθεση για «εξάρτηση». Οι άντρες βαθμολόγησαν την καλή εμφάνιση και την ελκυστικότητα προσώπου ως πιο σημαντική από ό,τι οι γυναίκες, ενώ οι τελευταίες βαθμολόγησαν το χιούμορ, την ειλικρίνεια και την «διάθεση εξάρτησης» πιο υψηλά από ό,τι οι άντρες (Lippa, 2007). Οι γυναίκες αξιολογούν τις οικονομικές πηγές των αντρών, την κοινωνικοοικονομική θέση, και τις οικονομικές προοπτικές πιο υψηλά από ό,τι οι άντρες, καθώς επίσης και τη φιλοδοξία, την παραγωγικότητα και την κοινωνική κυριαρχία, τα γνωρίσματα προσωπικότητας, όπως συναισθηματική σταθερότητα και οικογενειακό προσανατολισμό (Lippa, 2007).

Η μελέτη της Pamela Regan (1998) εξερεύνησε τις διαφυλικές διαφορές όσον αφορά τις αυτό-αξιολογήσεις τους ως σύντροφοι και το πλαίσιο σχέσης που αναζητούσαν. Και τα δύο επηρέασαν την επιλογή τους ως προς τον ιδανικό σύντροφο ο οποίος θα είχε την προθυμία να συμβιβάσει τα ιδανικά του στάνταρτ. Όταν προσανατολίζονται σε κάποιον περιστασιακό σεξουαλικό σύντροφο, άντρες και γυναίκες δίνουν έμφαση στη φυσική ελκυστικότητα και δεν εμφανίζουν προθυμία να συμβιβάσουν τα κριτήριά τους. Όταν, δε, προσανατολίζονται σε κάποιο ρομαντικό σύντροφο, δίνουν προτεραιότητα στη διαπροσωπική ανταπόκριση. Η αυτο-αξιολόγηση των αντρών δεν έχει σχέση με τα κριτήρια επιλογής συντρόφων τους, ενώ των γυναικών συσχετίζεται θετικά με τις ιδανικές προτιμήσεις γύρω από πολλά χαρακτηριστικά και στα δύο είδη ζευγαρώματος. Ειδικότερα, όσο υψηλότερα η γυναίκα αξιολογεί τη δική της κοινωνική θέση, την ευφυΐα, τον οικογενειακό προσανατολισμό και τη διαπροσωπική ισχύ, τόσο υψηλότερα

προτιμά ο ιδανικός της σύντροφος να βαθμολογείται γι' αυτές τις διαστάσεις. Παρ' όλ' αυτά, σημαντικές συσχετίσεις έχουν βρεθεί για δύο διαστάσεις: Όσο υψηλότερα ένα άτομο αξιολογεί τη δική του βαθμολόγηση σε οικογενειακό προσανατολισμό, τόσο υψηλότερα προτιμά ο ιδανικός του σύντροφος να βαθμολογείται υψηλότερα, και όσο υψηλότερα αξιολογεί το δικό του στάτους, τόσο λιγότερο είναι πρόθυμος να συμβιβαστεί με χαμηλότερη κλίμακα στάτους ενός ενδεχόμενου ρομαντικού συντρόφου. Εάν οι άντρες ήταν απρόθυμοι να παρεκκλίνουν από τα ιδανικά τους στάνταρτ, εάν, για παράδειγμα, αρνούσαν απόλυτα να συμβιβαστούν με λιγότερο ιδανικούς συντρόφους, τότε θα υπήρχε μόνο ένα μικρό ποσοστό πραγματικού ζευγαρώματος.

Από ένα προσωπικό, κοινωνικό και εξελικτικό πρίσμα λαμβάνει κανείς υπόψη τους περιορισμούς που υπάρχουν στη διαδικασία επιλογής συντρόφου, δηλαδή τις μεταβλητές που υπάρχουν (αυτο-αξιολόγηση του ατόμου ως συντρόφου, η σχετική ελευθερία στο να αποκτηθεί σύντροφος [κοινωνικό περιβάλλον και καταστάσεις], ποιότητα και ποσότητα των διαθέσιμων συντρόφων), παράγοντες που συμβάλλουν στο να αλλάξει ή/και να συμβιβάσει κάποιος τα ιδανικά του στάνταρτ. Από τη βιβλιογραφία που υπάρχει συμπεραίνεται ότι τα άτομα διακρίνουν μεταξύ ποιότητας και ποσότητας, χαρακτηριστικών που επιθυμούν να έχει ο ενδεχόμενος σύντροφος και με τα οποία χαρακτηριστικά θα μπορούσαν να είναι ικανοποιημένοι. Είναι βασικό να ξέρι κάποιος να αξιολογεί τη δική του αξία ως συντρόφου, γιατί αποτρέπει τα άτομα να ξοδόμενουν ενέργεια, χρόνο και πηγές, ενώ ανταγωνίζονται για υψηλά αξιόλογους συντρόφους και έχουν λίγη πιθανότητα να τους αποκτήσουν και να τους διατηρήσουν. Οι γυναίκες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη διαπροσωπική επικοινωνία, δεξιότητα και ανταπόκριση από ό,τι οι άντρες όταν προσανατολίζονται σε έναν ιδανικό σύντροφο. Πάντως, και τα δυο φύλα ανέφεραν ότι όταν επιλέγουν άτομα, προτιμούν το συνδυασμό φυσικής ελκυστικότητας και ευχάριστης προσωπικότητας, παρά το συνδυασμό φυσικής ελκυστικότητας και πλούτου ή ευχάριστης προσωπικότητας και πλούτου (Jensen-Campbell, Graziano and West, 1995).

Από την άλλη, τα τρία υψηλότερα σε βαθμολογία χαρακτηριστικά από τα δυο φύλα για έναν υποψήφιο σεξουαλικό σύντροφο είναι η φυσική ελκυστική εμφάνιση, η καλή υγεία και η ανταπόκριση στις ανάγκες του συντρόφου τους (Regan and Becheid, 1997). Η έρευνα του Steward κατέταξε με σειρά προτεραιότητας τα πιο υψηλά σε βαθμολογία

χαρακτηριστικά που προτιμούν οι άντρες σε μια βραχυπρόθεσμη σεξουαλική σύντροφο: αξιοπιστία/ειλικρίνεια, συναρπαστική προσωπικότητα, αίσθηση του χιούμορ, ευγένεια/κατανόηση και φυσική ελκυστικότητα. Τα λιγότερο σημαντικά χαρακτηριστικά για βραχυπρόθεσμους συντρόφους φάνηκαν να είναι: καλή διαχείριση οικονομικών, κληρονομικότητα, ικανότητα απόκτησης χρημάτων και επιθυμία για τεκνοποίηση. Οι γυναίκες δίνουν μεγαλύτερη σημασία από τους άντρες στην καλή ικανότητα των συντρόφων να κερδίζουν χρήματα, να έχουν αίσθηση εξάρτησης, αίσθηση χιούμορ και φιλοδοξία. Για βραχυπρόθεσμους συντρόφους, οι γυναίκες επίσης επιθυμούν κάποιον προστατευτικό (Stewart, Stinnet and Rosenfeld, 2000). Η μυρωδιά των αντρών προτιμάται περισσότερο από άλλα φυσικά χαρακτηριστικά, εκτός από την ευχάριστη προσωπικότητα, και αξιολογείται σημαντικά πιο υψηλά απ' ό,τι τα χρήματα και η φιλοδοξία (Herz and Inzlicht, 2001). Τέλος, ομοιότητες μεταξύ των δυο φύλων εντοπίζονται στην επιθυμία για τεκνοποίηση όσον αφορά τους μακροπρόθεσμους συντρόφους και στο θέμα «συναρπαστική προσωπικότητα» σε ό,τι αφορά βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους συντρόφους (Stewart, Stinnet and Rosenfeld, 2000)

Οι γυναίκες με υψηλή αυτό-αντίληψη σχετικά με τη φυσική εμφάνιση και σεξουαλική πίστη τους δίνουν ιδιαίτερη σημασία στον πλούτο, την κοινωνική θέση και την οικογενειακή δέσμευση ενός πιθανού μακροχρόνιου συντρόφου (Buston and Emlen, 2003). Επίσης, δείχνουν μια δυνατότερη προτίμηση, απ' ό,τι οι άντρες, σε γνωρίσματα που έχουν να κάνουν με τη φιλοδοξία, τον οικονομικό πλούτο καθώς και με την επιθυμία για τεκνοποίηση. Με λίγα λόγια, αποτελούν ενδείξεις για τη γυναίκα ότι θα επιβιώσει καλά και το παιδί της και θα μεγαλώσει με υλικές προϋποθέσεις τέτοιες, που θα έχουν αντίκτυπο στη μελλοντική επιτυχία του ως ενήλικος. Οι άντρες που θεωρούν ότι βρίσκονται υψηλά σε πλούτο, στάτους και οικογενειακή δέσμευση, δίνουν μεγάλη σημασία στη φυσική εμφάνιση και σεξουαλική πίστη μιας πιθανής μακροχρόνιας συντρόφου (Buston and Emlen, 2003).

Ο Buss (2001) στην έρευνά του «Μισός αιώνας προτιμήσεων συντρόφων: Μια πολιτιστική εξέλιξη αξιών» [«A half century of mate preferences: The cultural evolution of values»] έθεσε τα ερωτήματα, ποιες αξίες σε ένα σύντροφο έχουν αλλάξει σε μια περίοδο 57 χρόνων και ποιες παραμένουν σταθερές στην κοινωνία. Και για τους άντρες και για τις γυναίκες υπάρχει μια συνολική αύξηση από το 1936 μέχρι το 1996 στην

αξιολόγηση της αμοιβαίας έλξης και αγάπης, εκπαίδευσης και ευφυΐας, κοινωνικότητας και καλής εμφάνισης. Σε αντίθεση, εμφανίζεται μια γενική μείωση στην αξιολόγηση της καθαριότητας, τάξης, αθωότητας, για άντρες και γυναίκες. Οι άντρες δίνουν μεγαλύτερη σημασία απ' ό,τι οι γυναίκες στην καλή υγεία, καλή μαγειρική, στη διαχείριση των οικοκυρικών και στην καλή εμφάνιση. Τα φύλα δίνουν σε διαφορετικό βαθμό σημασία στις μαγειρικές ικανότητες και στα οικοκυρικά: Οι άντρες, από την 8η θέση έδωσαν τη 14η το 1996. Ενώ για τις γυναίκες από το 1936-1996 λαμβάνει σταθερά τη 16η θέση. Αυτό ίσως εξηγεί, ανάμεσα στα ζευγάρια καριέρας, τη σημασία που δίνουν οι άντρες στα οικοκυρικά. Στην ίδια έρευνα παρατηρήθηκε ότι οι άντρες αξιολόγησαν αυξημένα το παρόμοιο με αυτούς εκπαιδευτικό υπόβαθρο των υποψηφίων συντρόφων και τις καλές οικονομικές προοπτικές τους. Σε αντίθεση, οι γυναίκες έδωσαν υψηλότερη αξία, απ' ό,τι οι άντρες, στη φιλοδοξία και παραγωγικότητα των αντρών, όπως επίσης στο παρόμοιο εκπαιδευτικό υπόβαθρο με αυτές και στις καλές οικονομικές προοπτικές (Buss, 2001).

Οι γενετικές προδιαγραφές των ανθρώπων, σε συνδυασμό με τις πολιτισμικές επιρροές που δέχονται από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν, σχηματοποιούν έναν ερωτικό χάρτη που αποτελείται από μια συλλογή αξιών και προτιμήσεων που συγκέντρωσαν από την παιδική τους ηλικία μέχρι την ενηλικίωσή τους. Ο χάρτης του καθενός περιλαμβάνει τις αξίες των γονιών του, των συνομηλίκων του, της κοινωνίας όπου έζησε και συνεχίζει να ζει. Και καθώς αυτός ο χάρτης διαρκώς αλλάζει, διευρύνεται, επαναπροσδιορίζεται όσο ωριμάζουν οι άνθρωποι, οι παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές τους κάθε φορά αλλάζουν.

3.6 Ουτοπία VS συμβιβασμός με την πραγματικότητα

Η πραγματική «δεξαμενή» συντρόφων που πληρούν τα απαραίτητα κριτήρια δεν αποτελείται από άτομα που είναι πιο «κοντά» στα ιδανικά στάνταρτ τα οποία έχουν θέσει άντρες και γυναίκες αντίστοιχα, ούτε ασφαλώς περιλαμβάνει κάθε γόνιμο άτομο του πλανήτη. Η πραγματικότητα αποκαλύπτει ότι όλα τα άτομα δεν αποκτούν τον ιδανικό τους σύντροφο. Οι «υπερσύντροφοι» είναι προσιτοί σε πολύ λίγους ανθρώπους. Ο καθένας μπορεί να περιγράψει τον ιδανικό του σύντροφο, δεν μπορεί όμως να τον αποκτήσει, ακόμη και εάν ο ίδιος κατέχει υψηλή αξία ως σύντροφος, και έτσι τις περισσότερες φορές αναγκάζεται να συμβιβαστεί σε σχέση με τα κριτήριά του

(Bereczkei and Csanaky, 1995). Πολλές φορές οι άνθρωποι επιλέγουν ένα σύντροφο του οποίου όμως τα γνωρίσματα δεν ανταποκρίνονται σε αυτά που επιθυμούν (Brymmbaugh, 2007).

Σύμφωνα με τους Botwin, Buss και Schckelford (1997) αυτά τα γνωρίσματα που θεωρούνται ελκυστικά σε ένα σύντροφο στην πραγματικότητα ανταποκρίνονται μόνο σε μέτριο βαθμό με τα καθαυτό γνωρίσματα των τωρινών τους συντρόφων. Ευρήματα σαν και αυτά καταμαρτυρούν ότι κάποια άτομα καταφέρνουν να βρουν τα γνωρίσματα που επιθυμούν σε ένα σύντροφο, ενώ άλλα όχι. Ο Townsend (1998) αναφέρει ότι αν υπήρχε δυνατότητα επιλογής, πολλοί άντρες, λόγω χάρη, θα προτιμούσαν ίσως όμορφες συντρόφους και με πετυχημένη σταδιοδρομία. Όταν όμως εκ των πραγμάτων αναγκάζονται να κάνουν συμβιβασμούς ανάμεσα στην ομορφιά και στον πλούτο, τότε παρατηρούνται αδιαπραγμάτευτες διαφορές κριτηρίων ανάμεσα στα δύο φύλα.

Ομάδα ερευνητών με επικεφαλής τον Todd (2005) παρακολούθησαν 25 άντρες και 21 γυναίκες σε ραντεβού-αστραπή [speed dating] στο Μόναχο της Γερμανίας. Πριν αρχίσουν τα ραντεβού, οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με το τι τους ελκύει στο άλλο φύλο. Αυτοί, ανεξαρτήτως φύλου, απάντησαν ότι θέλουν ένα σύντροφο που να ταιριάζει στην κοινωνική τους θέση, τα ενδιαφέροντά τους, και να ανταποκρίνονται σε απαιτήσεις τους για δέσμευση (Todd, 2005). Όταν οι συμμετέχοντες ξεκίνησαν τα ραντεβού-αστραπή και βρίσκονταν στη διαδικασία επιλογής συντρόφου για να περάσουν στο στάδιο των «κανονικών» ραντεβού, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι άντρες και γυναίκες *άλλα* απαντούσαν στο ερωτηματολόγιο και *άλλα* έπρατταν. «Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα χαρακτηριστικά που οι άνθρωποι δηλώνουν ότι ψάχνουν σε ένα σύντροφο και στα χαρακτηριστικά του συντρόφου που τελικά επιλέγουν» (Todd, 2005).

Παρατηρήθηκε λοιπόν, ότι οι άντρες δυνητικά θα διάλεγαν τις ομορφότερες γυναίκες, ενώ οι γυναίκες, άντρες που μπορούσαν να τους προσφέρουν οικονομική ασφάλεια. Ανάμεσα στα συμπεράσματα που προέκυψαν, διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες ήταν αρκετά πιο «συμφεροντολόγες» και πιο προσεκτικές στην επιλογή τους. Έτσι, ενώ οι άντρες επέλεξαν να ξανασυναντήσουν, κατά μέσο όρο, τις μισές από τις γυναίκες που είδαν, οι γυναίκες εξέφρασαν ενδιαφέρον μόνο για το 1/3 των αντρών που συνάντησαν, και η απόφασή τους βασιζόταν στο πόσο ελκυστικές πίστευαν οι ίδιες ότι ήταν και ποιον περίμεναν στην πραγματικότητα να προσελκύσουν (Todd, 2005).

Ωστόσο, υπάρχουν αναμφισβήτητα όρια σε συμβιβασμούς στους οποίους ένα άτομο είναι διατεθειμένο να προβεί. Ένας σύντροφος μπορεί να θεωρείται υποψήφιος για βραχυχρόνια ή μακροχρόνια σχέση από ένα άτομο, αρκεί, όπως προαναφέρθηκε, τα γνωρίσματα και τα χαρίσματα που διαθέτει να μην είναι κάτω από το κατώτατο όριο δεκτικότητας που έχει θέσει αυτό το άτομο. Με άλλα λόγια, η «δεξαμενή» συντρόφων που είναι διαθέσιμη και προσβάσιμη, μάλλον αποτελείται από τα άτομα που δεν έχουν γνωρίσματα τα οποία συγκαταλέγονται στα κριτήρια απόρριψής τους, και είναι συνήθως αυτοί που «ζουν» κοντά τους ή έρχονται σε επαφή μαζί τους. Μια ανάλυση κόστους/οφέλους [cost benefit analysis] θα έκλεινε προς εκείνο το ζευγάρι με κάποιον που θεωρείται όχι μόνο επαρκώς ελκυστικός, αλλά και άμεσα διαθέσιμος.

Ασφαλώς διαφορετικό κατώτατο όριο δεκτικότητας ως προς επιθυμητά χαρακτηριστικά υπάρχουν για ένα βραχυπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο σύντροφο, καθώς επίσης και ανάλογα με το φύλο. Οι περισσότερες έρευνες πάνω στην επιλογή συντρόφων εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στα χαρακτηριστικά που αναζητούν σε επιθυμητούς συντρόφους, παρά σε αυτά στα οποία δέχονται να συμβιβαστούν ώστε να εμπλακούν σε μια σχέση. Προγενέστεροι μελετητές, όπως οι Buss, 1989, Li, Bailey, Kenrick και Linsenmaier, 2002, Townsend, 1989, Regan, 1998, έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον τους σε συσχετίσεις φύλου, είδους σχέσης (βραχυπρόθεσμη-μακροπρόθεσμη στρατηγική) με το βαθμό της προθυμίας για εμπλοκή σε μια σχέση.

Επιπλέον, οι ερευνητικές μελέτες των Pennebaker, Dyer, Gaulkins, Litowitz, Ackreman, Anderson και McGraw (1979) εστιάζουν το ενδιαφέρον τους και σε έναν άλλο παράγοντα: την πίεση του χρόνου κατά τη διαδικασία απόφασης επιλογής συντρόφου. Αναλυτικότερα, όταν η πίεση του χρόνου είναι μεγάλη, τα άτομα ενδέχεται να κάνουν μεγάλους συμβιβασμούς σε σχέση με τα κριτήριά τους για τα επιθυμητά γνωρίσματα. Η πίεση του χρόνου, δε, καθίσταται μεγαλύτερη στις γυναίκες, αφού οι αναπαραγωγικές δυνατότητές τους είναι βιολογικά προσδιορισμένες και χρονικά περιορισμένες (Regan, 1998). Έτσι, όταν βρίσκονται στο τέλος της αναπαραγωγικής τους περιόδου και δεν έχουν αποκτήσει απόγονο, ενδέχεται να αποφεύγουν να υιοθετούν βραχυχρόνιες στρατηγικές, αλλά να αναζητούν ένα μακροπρόθεσμο σύντροφο ικανό και πρόθυμο για γονεϊκή επένδυση. Επειδή όμως δυνητικά αρχίζει η δύση της αναπαραγωγικής τους ηλικίας, είναι πιθανό να προσφύγουν σε μεγαλύτερους συμβιβασμούς ως προς τα ελάχιστα κριτήρια ενός μακροπρόθεσμου συντρόφου,

συγκριτικά με τις υποχωρήσεις που θα έκαναν εάν βρίσκονταν σε μικρότερη ηλικία. Αντίθετα, οι άντρες δεν αντιμετωπίζουν πτώση της αναπαραγωγικής τους δυνατότητας, γι' αυτό και όταν θα επιλέξουν μακροχρόνιο σύντροφο, δεν θα προβούν σε μεγάλους συμβιβασμούς όπως οι γυναίκες της ίδιας ηλικίας. Βέβαια και οι άντρες δέχονται πιέσεις από το κοινωνικό και οικογενειακό τους περιβάλλον για την επιλογή μακροχρόνιου συντρόφου.

Εκτός των παραπάνω, και τα δύο φύλα επηρεάζονται από το δημογραφικό παράγοντα ως προς την πρόθεσή τους να συμβιβαστούν στο θέμα της επιλογής συντρόφου: η πληθυσμιακή αναλογία των φύλων διαμορφώνει τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης στην «αγορά» συντρόφων (Sprecher, Sullivan and Harfield, 1994). Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, στην απογραφή του 2001 οι άντρες ήταν 4.556.232 και οι γυναίκες 5.520.671, δηλαδή περίπου 1 στους 2 κατοίκους της Ελλάδας πάνω από 15 ετών ήταν άντρας (Παπαδόπουλος, 2007).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Μέθοδος

1.1 Στόχοι της Έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι να εξετάσει εάν παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις στις στάσεις κοινωνιοσεξουαλικότητας στην ελληνική πραγματικότητα ανάμεσα στους νέους ενήλικες ως προς τη διάσταση του φύλου. Επίσης, να διερευνήσει, μελετήσει, καταγράψει και παρουσιάσει τα κριτήρια (βασικά χαρακτηριστικά/γνωρίσματα) που θέτουν τα δύο φύλα ως προς τα επιθυμητά χαρακτηριστικά ενός ενδεχόμενου μακροχρόνιου και σεξουαλικού συντρόφου. Για παράδειγμα, ποιες είναι οι ομοιότητες και οι διαφορές στα κριτήρια που τα δυο φύλα θέτουν σε προτεραιότητα προκειμένου να επιλέξουν σύντροφο (αποτίμηση ιεράρχησης, επιθυμητών και λιγότερο επιθυμητών χαρακτηριστικών σεξουαλικού/μακροχρόνιου συντρόφου). Τέλος, να συνδέσει την κοινωνιοσεξουαλικότητα, την αξιολόγηση εαυτού, τα επιθυμητά χαρακτηριστικά συντρόφου, τα υπαρκτά χαρακτηριστικά συντρόφου και τα χαρακτηριστικά ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου με τη μεταβλητή του φύλου.

Συγκεκριμένα τα διερευνητικά ερωτήματα είναι:

- Να διαπιστώσει εάν υπάρχουν ομάδες πληθυσμού με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, οι οποίες τείνουν αντίστοιχα προς τη μη ή την περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και την επίδραση του φύλου σε αυτήν
- Να διαπιστώσει εάν το σύνολο του πληθυσμού αναζητά τα ίδια χαρακτηριστικά σε έναν ενδεχόμενο σεξουαλικό/μακροχρόνιο σύντροφο ή υπάρχουν υπο-ομάδες ανάλογα με τα κριτήρια και τις προτιμήσεις τους, και πώς επιδρά το φύλο. Με άλλα λόγια, τι ζητάνε τα άτομα σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο; Υπάρχουν υποομάδες; Παίζει ρόλο το φύλο
- Να διαπιστώσει εάν άντρες και γυναίκες εμφανίζονται λιγότερο ή περισσότερο σε συγκεκριμένες ομάδες που διαμορφώνονται ως προς τις προτιμήσεις σεξουαλικού/μακροχρόνιου συντρόφου. Υπάρχουν διαφορετικές ομάδες με διαφορετικές ιεραρχικά προτιμήσεις; Υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς το φύλο;
- Να διαπιστώσει εάν τα άτομα αξιολογούν θετικά ή αρνητικά τον ήδη υπάρχοντα σύντροφό τους, και πώς συνδέεται με το φύλο τους.
- Πώς αξιολογούν τα άτομα τον υπαρκτό σύντροφο; Η μεταβλητή φύλο παίζει ρόλο; Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χαρακτηρίζουν το δείγμα είναι το φύλο και οι εξαρτημένες μεταβλητές είναι κοινωνιοσεξουαλικότητα, τα επιθυμητά χαρακτηριστικά

μακροχρόνιου και σεξουαλικού συντρόφου, την αξιολόγηση του εαυτού καθώς και τα υπαρκτά χαρακτηριστικά συντρόφου.

1.2 Το δείγμα της έρευνας – Δημογραφικά στοιχεία

Στην έρευνα πήραν μέρος 477 σπουδαστές του ΤΕΙ Αθήνας (οι τέσσερεις εκ των οποίων δεν απάντησαν) : 212 (44,8%) άντρες και 261 (55,2%) γυναίκες (Πίνακας 2.1). Το δείγμα της έρευνας αποτελούν νέοι, 18-30, από τον προπτυχιακό πληθυσμό της Αθήνας που φοιτά στο ΤΕΙ Αθηνών. Έχουν αποκλειστεί όσοι είναι έγγαμοι, διαζευγμένοι ή γονείς. Υπήρξε ισοκατανομή ως προς τον αριθμό του φύλου: 21 υποκείμενα ήταν 18 χρονών με ποσοστό 4,4%, 80 υποκείμενα ήταν 19 χρονών με ποσοστό 16,8%, 22 υποκείμενα ήταν 20 χρονών με ποσοστό 4,6%, 60 υποκείμενα ήταν 21 χρονών με ποσοστό 12,6%, 164 υποκείμενα ήταν 22 χρονών με ποσοστό 34,4%, 88 υποκείμενα ήταν 23 χρονών με ποσοστό 18,4%, 42 υποκείμενα ήταν 24 χρονών με ποσοστό 8,8% (πίνακας 2.2 – Παράρτημα Ι). Όπως παρατηρείται από τον πίνακα, 123(25,8%) σπουδαστές ήταν ηλικίας ως 20 ετών, και 354(74,2%) από 21 ετών και άνω (Πίνακας 2.2.α – Παράρτημα ΙΙ).

Το δείγμα προήλθε από 14 τμήματα με τα εξής ποσοστά συμμετοχής: 41(8,6%) προήλθε από το τμήμα Αισθητικής και Κοσμετολογίας, 33 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Δημόσιας Υγιεινής με ποσοστό 6,9%, 12 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Επισκεπτών Υγείας με ποσοστό 2,5%, 21 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Νοσηλευτικής με ποσοστό 4,4%, 28 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Ραδιολογίας – Ακτινολογίας με ποσοστό 5,9%, 25 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Πολιτικών Έργων Υποδομής με ποσοστό 5,2%, 80 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Βιβλιοθηκονομίας με ποσοστό 16,8%, 57 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης με ποσοστό 11,9%, 26 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Γραφιστικής με ποσοστό 5,5%, 36 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Οινολογίας και Τεχνολογίας Ποτών με ποσοστό 7,5%, 37 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα ΣΑΕΠ με ποσοστό 7,8%, 34 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Φωτογραφίας με ποσοστό 7,1%. Ο ελάχιστος αριθμός σπουδαστών συγκεντρώθηκε από το τμήμα Ραδιολογίας – Ακτινολογίας και ο μέγιστος από το τμήμα Αισθητικής και Κοσμετολογίας. (Πίνακας 2.3 – Παράρτημα Ι) .

1.3 Τύπος και χρόνος διεξαγωγής έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2008 μέχρι τον Ιούνιο του 2010. Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε σε σπουδαστές και σπουδάστριες στο ΤΕΙ Αιγάλεω. Διανεμήθηκε στη διάρκεια του διαλείμματος και δόθηκαν οδηγίες να απαντήσει ο καθένας μεμονωμένα. Επίσης η ερευνήτρια ήταν παρούσα για περαιτέρω διευκρινήσεις για την σαφήνεια των απαντήσεων

1.4 Εργαλείο

Το ερωτηματολόγιο που χορηγήθηκε είναι ένα σταθμισμένο και προσαρμοσμένο εργαλείο με έξι θεματικές ενότητες και περιλαμβάνει συνολικά 116 ερωτήσεις. Η πρώτη θεματική ενότητα εξετάζει κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά και περιλαμβάνει 10 ερωτήσεις. Πέντε διαφορετικές θεματικές ενότητες του ερωτηματολογίου ανιχνεύουν/ερμηνεύουν αντίστοιχα πέντε άξονες.

- **Κοινωνιοσεξουαλικότητα υποκειμένων - 24 ερωτήσεις:** Η μέτρηση αναφέρεται στις κοινωνιοσεξουαλικές στάσεις (στάσεις δεκτικές προς το περιστασιακό σεξ) και κοινωνιοσεξουαλικές συμπεριφορές (αριθμός προηγούμενων σεξουαλικών συντρόφων). Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιείται, όπως αναφέρουν οι Bailey et al. (1994), ως δυναμικά χρήσιμο να αναλύσει τις κοινωνιοσεξουαλικές στάσεις και όχι τις κοινωνιοσεξουαλικές συμπεριφορές (Jackson and Kirkpatrick, 2007).
- **Αξιολόγηση εαυτού - 10 ερωτήσεις:** Η μέτρηση αναφέρεται στο πώς ένα άτομο αξιολογεί τον εαυτό του και εμπεριέχει την εκτίμησή του ως αξία συντρόφου, πράγμα που θα επηρεάζει άμεσα τη χρήση βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων στρατηγικών ζευγαρώματος (Jackson and Kirkpatrick, 2007). Η συνεχής προσπάθεια του ατόμου να κατανοεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, τις ικανότητες, τις επιθυμίες και τις διαθέσεις του, μπορεί να είναι ωφέλιμη για το άτομο όταν κατευθύνεται σε μια θετική αξιολόγηση χαρακτηριστικών, τα οποία μπορεί να αναπτυχθούν καθώς μεγαλώνει σε ηλικία και ωριμάζει (Vassiliadou, 1998). Στην αξιολόγηση του εαυτού συμπεριλαμβάνεται και η αξία ενός ατόμου ως συντρόφου [Mate Value] και αντιπροσωπεύει την ικανότητα του ατόμου να έλκει υψηλής ποιότητας συντρόφους. Με άλλα λόγια, όσο πιο κοντά είναι κάποιος στο ιδανικό για κάποιο φύλο, τόσο καλύτερα ικανός θα είναι να έλκει συντρόφους που είναι ιδανικοί για το φύλο τους (Hazan and Diamond, 2000).

- **Επιθυμητά χαρακτηριστικά δυνητικού μακροχρόνιου συντρόφου - 30 ερωτήσεις:** Η μέτρηση αναφέρεται στα χαρακτηριστικά που συγκεντρώνουν τις μεγαλύτερες βαθμολογήσεις από τους συμμετέχοντες ως επιθυμητά και άρα ελκυστικά σε έναν ενδεχόμενο μακροχρόνιο σύντροφο.
- **Χαρακτηριστικά υπαρκτού συντρόφου - 23 ερωτήσεις:** Η μέτρηση αναφέρεται στα χαρακτηριστικά που κατέχουν οι ήδη υπάρχοντες σύντροφοι.
- **Χαρακτηριστικά σεξουαλικού συντρόφου - 19 ερωτήσεις:** Η μέτρηση αναφέρεται στα χαρακτηριστικά που κάνουν έναν ενδεχόμενο σεξουαλικό σύντροφο ελκυστικό, αλλά και αυτά που αποτελούν κριτήριο αποκλεισμού ενός σεξουαλικού συντρόφου.

Πέρα από περιγραφική ανάλυση δεδομένων, η ανάλυση περιλαμβάνει και πολυδιάστατη στατιστική ανάλυση δεδομένων. Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε πολυδιάστατη ανάλυση δεδομένων, και ιδιαίτερα η μέθοδος της Παραγοντικής Ανάλυσης (Factor Analysis), η ιεραρχική ταξινόμηση και η ανάλυση αντιστοιχιών (Αθανασιάδης, 1995). Συγκεκριμένα, η Ανάλυση Πολλαπλών Αντιστοιχιών είναι μια παραγοντική μέθοδος κατάλληλη για την επεξεργασία δεδομένων που προέρχονται από έρευνες με ερωτηματολόγια, «αναντικατάστατη» στην περίπτωση που έχουμε κατηγορικές μεταβλητές (Μπεχράκης (1999).

Περιγράφουμε την ταξινόμηση σε ομάδες, διότι, αφενός αντιστοιχεί σε σημαντική αύξηση του δείκτη αύξησης της ενδοομαδικής αδράνειας (κριτήριο για καλή ταξινόμηση) και, αφετέρου, αποδεικνύεται ενδιαφέρουσα για τους σκοπούς της έρευνάς μας (Μπεχράκης, 1999). Με την ιεραρχική ταξινόμηση δημιουργείται ένα ιεραρχημένο σύστημα ομάδων ατόμων, με ομοειδή χαρακτηριστικά. Για την πληρέστερη περιγραφή των ομάδων σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι χαρακτηριστικές απαντήσεις που μας έδωσε η Αυτόματη Περιγραφή Ομάδων. Οι χαρακτηριστικές απαντήσεις προκύπτουν με ένα μαθηματικό κριτήριο που τις κατατάσσει ως προς τη δυνατότητά τους να χαρακτηρίσουν την κάθε ομάδα. Ο όρος αυτόματη ταξινόμηση αναφέρεται στην οικογένεια μεθόδων ανάλυσης δεδομένων με τις οποίες επιδιώκεται δημιουργία ομάδων, ατόμων, αντικειμένων με ομοειδή χαρακτηριστικά, ομάδες οι οποίες αποκαλούνται τάξεις (Μπεχράκης, 1999, σ. 59). Διαμελίζοντας έναν πληθυσμό με την αυτόματη ταξινόμηση, επιτρέπεται μια συνοπτική και δομημένη εικόνα του φαινομένου

που περιγράφει ο πίνακας αριθμητικών δεδομένων που αναλύεται. Η δημιουργία πινάκων διασταύρωσης μεταβλητών με την ομαδοποίηση στην οποία καταλήξαμε, μας έδωσε τη δυνατότητα να έχουμε τα ποσοστά του συνόλου των απαντήσεων για κάθε ομάδα και να συμπληρώσουμε το προφίλ της.

Εφαρμόζουμε την ιεραρχική ανάλυση συστάδων στις θεματικές ενότητες: κοινωνιοσεξουαλικότητα, αξιολόγηση εαυτού, επιθυμητά χαρακτηριστικά σεξουαλικού συντρόφου, χαρακτηριστικά υπαρκτού συντρόφου και χαρακτηριστικά ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου.

Χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SPAD για την ανάλυση.

- της κοινωνιοσεξουαλικότητας
- της αξιολόγηση του εαυτού
- των χαρακτηριστιών υπαρκτού συντρόφου
- των επιθυμητών χαρακτηριστικών μακροχρόνιου συντρόφου
των επιθυμητών χαρακτηριστικών σεξουαλικού συντρόφου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Αποτελέσματα - Συζήτηση

2.1 Κοινωνιοσεξουαλικότητα

Επιλογή τελικής τομής και περιγραφή ομάδων

Επιλέγουμε την ταξινόμηση *σε τέσσερις ομάδες*. Η τομή στο επίπεδο του 3ου κόμβου του δενδρογράμματος, στο οποίο απεικονίζονται οι διαδοχικές ενώσεις στοιχείων, αφενός αντιστοιχεί σε σημαντική αύξηση του δείκτη αύξησης της ενδοομαδικής αδράνειας (κριτήριο για καλή ταξινόμηση), αφετέρου δημιουργεί μια ταξινόμηση σε τέσσερις ομάδες η οποία αποδεικνύεται ενδιαφέρουσα για τους σκοπούς της έρευνάς μας (Μπεχράκης, 1999). Για τους λόγους αυτούς την επιλέγουμε ως τελική και θα περιγράψουμε την ομαδοποίηση που προκύπτει.

Στο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε κλίμακα λίκερτ. Στη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου «κοινωνιοσεξουαλικότητα» το 1 αντιπροσωπεύει διαφωνώ κάθεται και το 5 συμφωνώ απολύτως. Δεδομένου αυτού οι αριθμοί που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα αντιπροσωπεύουν τους αντίστοιχους βαθμούς συμφωνίας για παράδειγμα στην ερώτηση δεκαπέντε «Μια γυναίκα δεν θα έπρεπε να θέλει να κάνει σεξ με έναν άντρα εκτός εάν ήταν πεπεισμένη ότι αυτός θέλει να έχει μαζί της μια μακροχρόνια δέσμευση» ο μέσος

όρος εντός ομάδας 4,111 σημαίνει ότι τα άτομα εντός της ομάδας συμφωνούν σχεδόν απόλυτα με τη δήλωση της ερώτησης.

Πίνακας 1 Παρουσίαση μέσω των όρων για την 1η Ομάδα: Περιορισμένη Κοινωνιοσεξουαλικότητα (21% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγ- ματο ς	Τ.Α Δείγ- μα Τος	Αξιο- λόγη- ση	Πιθα- νότη- τα
15. Μια γυναίκα δεν θα έπρεπε να θέλει να κάνει σεξ με έναν άντρα εκτός εάν ήταν πεπεισμένη ότι αυτός θέλει να έχει μαζί της μια μακροχρόνια δέσμευση	4,354	0,902	3,264	1,344	9,09	0,000
20. Κάποιες φορές με κυριεύουν σεξουαλικά συναισθήματα.	4,878	0,328	4,202	0,925	8,13	0,000
18. Το σεξ χωρίς αγάπη δεν είναι ικανοποιητικό.	4,800	0,632	3,831	1,435	7,61	0,000
19. Δεν θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον/κάποια εκτός, εάν ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου.	4,375	0,971	3,597	1,289	6,63	0,000
9. Θα έπρεπε να δεθώ με κάποιον/α (συναισθηματικά και ψυχολογικά) για να μπορέσω να κάνω σεξ μαζί του/της.	4,258	1,204	3,365	1,490	6,63	0,000
1. Η γυναίκα μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά μόνη της με επιτυχία.	4,255	1,166	3,556	1,295	5,85	0,000
10. Δεν μπορώ να με φανταστώ να έχω ευθύνες ως γονιός.	3,663	1,203	3,058	1,321	5,10	0,000
13. Είναι πραγματικά σημαντικό να έχω μια καλή σχέση με το/τη σύντροφό μου	4,806	0,528	4,457	0,807	4,81	0,000
7. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στηρίζαν τα παιδιά τους εάν μπορούσαν να το αποφύγουν.	3,495	1,250	2,983	1,283	4,47	0,000
8. Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει.	4,582	0,880	4,119	1,223	4,20	0,000
16. Είναι καλύτερο να μην έχει κάποιος σεξουαλικές σχέσεις μέχρι να παντρευτεί.	2,152	1,344	1,781	1,060	3,91	0,000
5. Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή/ός να στηρίξω τα παιδιά μου.	4,639	0,595	4,276	1,091	3,68	0,000

3. Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν.	4,653	0,591	4,364	0,945	3,39	0,000
17. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεσμεύονται το ίδιο έντονα με τις γυναίκες για την υποστήριξη των παιδιών τους.	4,354	0,866	4,035	1,234	2,85	0,002
4. Έχω μια υγιή στάση για σεξ και δεν αισθάνομαι την ανάγκη για μακροχρόνια δέσμευση ώστε να κάνω σεξ με κάποιον/α.	3,900	1,432	4,231	1,193	- 3,12	0,001
22. Η σκέψη του σεξ με περισσότερους από ένα συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική.	2,100	1,342	2,812	1,536	-4,92	0,000
12. Μια γυναίκα με μια υγιή στάση για το σεξ δεν αισθάνεται την ανάγκη της μακροχρόνιας δέσμευσης ώστε να κάνει σεξ με έναν άντρα.	2,552	1,450	3,441	1,503	-6,50	0,000

Πίνακας 2 Παρουσίαση μέσων όρων για την 2η Ομάδα: Πολύ Περιορισμένη Κοινωνιοσεξουαλικότητα (25,2% δείγματος)

Χαρακτηριστικές Μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο-λόγηση	Πιθανότητα
9. Θα έπρεπε να δεθώ με κάποιον/α (συναισθηματικά και ψυχολογικά) για να μπορέσω να κάνω σεξ μαζί του/της.	4,619	0,736	3,365	1,490	10,57	0,000
19. Δεν θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον/α εκτός εάν ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου.	4,402	0,848	3,597	1,289	7,80	0,000
7. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στηρίζαν τα παιδιά τους εάν μπορούσαν να το αποφύγουν.	3,638	1,361	2,983	1,283	6,34	0,000
5. Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή να στηρίξω τα παιδιά μου.	4,775	0,474	4,276	1,091	5,80	0,000
3. Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώσουν.	4,742	0,492	4,364	0,945	5,06	0,000
6. Ανυπομονώ να παντρευτώ.	4,619	0,700	4,204	1,154	4,51	0,000
21. Θα ήμουν καλός γονιός για τα παιδιά μου.	4,720	0,636	4,539	0,850	2,68	0,004
1. Η γυναίκα μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά μόνη της με επιτυχία.	3,829	1,475	3,556	1,295	2,63	0,004
2. Θα μπορούσα να απολαύσω να κάνω σεξ με κάποιον/α που με έλκει, ακόμη και εάν δεν έχω συναισθήματα για αυτόν/αυτήν.	3,782	1,391	4,051	1,343	-2,53	0,006
8. Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει.	3,840	1,402	4,119	1,223	-2,88	0,002

13. Είναι πραγματικά σημαντικό να έχω μια καλή σχέση με το/τη σύντροφό μου.	4,256	0,718	4,457	0,807	-3,10	0,001
12. Μια γυναίκα με μια υγιή στάση για το σεξ δεν αισθάνεται την ανάγκη της μακροχρόνιας δέσμευσης ώστε να κάνει σεξ με έναν άντρα.	3,000	1,642	3,441	1,503	-3,68	0,000
17. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεσμεύονται το ίδιο έντονα με τις γυναίκες για την υποστήριξη των παιδιών τους.	3,602	1,468	4,035	1,234	-4,41	0,000
15. Μια γυναίκα δεν θα έπρεπε να θέλει να κάνει σεξ με έναν άντρα, εκτός εάν ήταν πεπεισμένη ότι αυτός θέλει να έχει μαζί της μια μακροχρόνια δέσμευση.	2,578	1,372	3,264	1,344	-6,34	0,000
23. Μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να είναι άνετος στο να απολαμβάνει «περιστασιακό» σεξ με διαφορετικούς συντρόφους.	2,009	1,071	2,965	1,444	-8,35	0,000
20. Κάποιες φορές με κυριεύουν σεξουαλικά συναισθήματα.	3,492	1,023	4,202	0,925	-9,64	0,000
22. Η σκέψη του σεξ με περισσότερους από ένα συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική.	1,563	0,821	2,812	1,536	-9,94	0,000
18. Το σεξ χωρίς αγάπη δεν είναι ικανοποιητικό.	2,675	1,450	3,831	1,435	-10,23	0,000

Πίνακας 3 Παρουσίαση μέσων όρων για την 3η Ομάδα: Μη Περιορισμένη Κοινωνιοσεξουαλικότητα (17,8% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα
4. Έχω μια υγιή στάση για σεξ, και δεν αισθάνομαι την ανάγκη για μακροχρόνια δέσμευση ώστε να κάνω σεξ με κάποιον/α.	4,541	0,862	4,231	1,193	2,64	0,004
6. Ανοπομονώ να παντρευτώ.	4,494	0,892	4,204	1,154	2,40	0,008
11. Η απιστία είναι λάθος και δεν μπορώ να την ανεχτώ.	4,228	1,125	4,464	0,912	-2,52	0,006
10. Δεν μπορώ να με φανταστώ να έχω ευθύνες ως γονιός.	2,588	1,272	3,058	1,321	-3,50	0,000
13. Είναι πραγματικά σημαντικό να έχω μια καλή σχέση με το/τη σύντροφό μου.	4,160	1,012	4,457	0,807	-3,63	0,000
7. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στήριζαν τα παιδιά τους εάν μπορούσαν να το αποφύγουν.	2,506	1,274	2,983	1,283	-3,73	0,000
8. Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει.	3,048	1,289	4,119	1,223	-8,79	0,000

5. Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή/ός να στηρίξω τα παιδιά μου.	2,471	0,729	4,276	1,091	- 16,84	0,000
3. Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν.	2,729	0,726	4,364	0,945	- 17,60	0,000

Πίνακας 4 Παρουσίαση μέσω όρων για την 4η Ομάδα: Πολύ Μη-περιορισμένη Κοινωνιοσεξουαλικότητα (36,1% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα
22. Η σκέψη του σεξ με περισσότερους από ένα συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική.	4,049	1,064	2,812	1,536	12,95	0,000
23. Μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να είναι άνετος στο να απολαμβάνει «περιστσιακό» σεξ με διαφορετικούς συντρόφους.	3,757	1,219	2,965	1,444	8,43	0,000
12. Μια γυναίκα με μια υγιή στάση για το σεξ δεν αισθάνεται την ανάγκη της μακροχρόνιας δέσμευσης ώστε να κάνει σεξ με έναν άντρα.	4,183	0,989	3,441	1,503	8,04	0,000
3. Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν.	4,751	0,459	4,364	0,945	6,64	0,000
8. Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει.	4,574	0,743	4,119	1,223	6,04	0,000
5. Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή/ός να στηρίξω τα παιδιά μου.	4,621	0,820	4,276	1,091	5,14	0,000
11. Η απιστία είναι λάθος και δεν μπορώ να την ανεχτώ.	4,647	0,672	4,464	0,912	3,29	0,001
2. Θα μπορούσα να απολαύσω να κάνω σεξ με κάποιον που με έλκει, ακόμη και εάν δεν έχω συναισθήματα για αυτόν/αυτήν .	4,276	1,163	4,051	1,343	2,74	0,003
6. Ανυπομονώ να παντρευτώ.	3,895	1,229	4,204	1,154	-4,41	0,000
7. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στηρίζαν τα παιδιά τους εάν μπορούσαν να το αποφύγουν.	2,471	0,862	2,983	1,283	-6,52	0,000
1. Η γυναίκα μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά μόνη της με επιτυχία.	2,882	0,909	3,556	1,295	-8,48	0,000
19. Δε θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον εκτός εάν ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου.	2,521	0,829	3,597	1,289	- 13,58	0,000
9. Θα έπρεπε να δεθώ με κάποιον/κάποια (συναισθηματικά και ψυχολογικά) για να μπορέσω να κάνω σεξ μαζί του .	2,095	0,895	3,365	1,490	- 13,80	0,000

Δημιουργήθηκαν τέσσερις ομάδες που διαμορφώθηκαν όπως προαναφέρθηκε με βάση του βαθμού συμφωνίας που έδειξαν οι σπουδαστές στις απαντήσεις που έδωσαν στο ερωτηματολόγιο.

Η 1^η ομάδα δεξιά κάτω στο τρίτο τεταρτημόριο) παρουσιάζει Η περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα συνεπάγεται τάσεις προς το μακροχρόνιο ζευγάριωμα, καθώς και προθυμία για σημαντική συναισθηματική επένδυση σε μακροχρόνιες σχέσεις (Lippa, 2007). Τα άτομα που εκδηλώνουν περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα «χαράσσουν» στρατηγικές γονεϊκής επένδυσης. Πρωταρχικό στοιχείο είναι η προθυμία συντρόφου να επενδύσει στον απόγονο και γι' αυτό απαιτείται μεγαλύτερος χρόνος αξιολόγησης, οπότε η σεξουαλική συνένωση θα απασχολήσει αργότερα στη σχέση (Simpson and Gangestad, 1992). Το χαρακτηριστικό αυτής της ομάδας ως προς το σκεπτικό της είναι ότι δεν διαχωρίζει το σεξ από τη συναισθηματική δέσμευση και θεωρεί τη δεύτερη αναγκαία προϋπόθεση ώστε να υπάρξει σεξουαλική συνένωση. Οι περισσότερες απαντήσεις τους έχουν να κάνουν με τον προσανατολισμό τους προς το μακροχρόνιο ζευγάριωμα και τη συναισθηματική επένδυση και σε δεύτερο επίπεδο έρχεται η στάση τους ως προς την πιθανή γονεϊκή τους επένδυση.στάσεις περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας.

Η 2^η ομάδα (πάνω δεξιά στο δεύτερο τεταρτημόριο) εκδηλώνει στάση προς την πολύ περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, όπως διαμορφώνεται από την ιεραρχική κατάταξη των απαντήσεών της. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα αυτής της ομάδας θα εκδηλώνουν πιο έντονες προτιμήσεις συγκριτικά με την ομάδα για περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα μόνο για μακροχρόνιες σχέσεις και την ανάγκη συναισθηματικής και γονεϊκής επένδυσης από το σύντροφο τους για να συνάψουν μια σχέση.

Η 3^η ομάδα (αριστερά στο δεύτερο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται από μη-περιορισμένη σεξουαλικότητα, όπως διαμορφώνεται από την ιεραρχική κατάταξη των απαντήσεών της. Τα άτομα με στάσεις μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας είναι πρόθυμα να συναινέσουν σε σεξουαλική συνένωση πολύ νωρίτερα μέσα στη σχέση (Simpson and Gangestad, 1992). Επίσης τείνουν να είναι πιο προκλητικοί στον προσανατολισμό ζευγαρώματος και βιώνουν χαμηλότερα επίπεδα ρομαντικής οικειότητας και συναισθηματικής επένδυσης σε μια σχέση (Jackson and Kirkpatrick,

2007). Θεωρούν υγιές το σεξ χωρίς συναισθηματική επένδυση, αλλά από την άλλη προσανατολίζονται και σε μια σχέση που να οδηγήει στο γάμο.

Η **4η ομάδα** (κάτω αριστερά στο τέταρτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται από πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Τα άτομα με στάσεις πολύ μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας έχουν σεξουαλικούς δεσμούς με διάφορους ερωτικούς συντρόφους και γενικά παρουσιάζουν ισχυρότερη τάση στο να επιλέγουν βραχυχρόνιες στρατηγικές (Kluger, 2008)

Συγκεκριμένα:

Η **1η ομάδα** αποτελείται από 100 άτομα (93 άντρες και 7 γυναίκες). Όσον αφορά τον προσανατολισμό τους για την αναγκαιότητα της συναισθηματικής επένδυσης σε μια σχέση, όπως διαφαίνεται από τις χαρακτηριστικές απαντήσεις αυτής της ομάδας στο πίνακα 1, πιστεύει πάνω από όλα ότι η «Μια γυναίκα δεν θα έπρεπε να θέλει να κάνει σεξ με έναν άντρα, εκτός εάν ήταν πεπεισμένη ότι αυτός θέλει να έχει μαζί της μια μακροχρόνια δέσμευση» (Μ.Ο=4,354, Τ.Α=0,902), καθώς και η συμφωνία τους που κυμαίνεται από πολύ έως απόλυτο βαθμό σε δηλώσεις, «Σεξ χωρίς αγάπη δεν είναι ικανοποιητικό» (Μ.Ο=4,800, Τ.Α=0,632), «Δεν θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον/κάποια εκτός εάν ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου» (Μ.Ο=4,375, Τ.Α=0,971), «Θα έπρεπε να δεθώ με κάποιον/κάποια (συναισθηματικά και ψυχολογικά) για να μπορέσω να κάνω σεξ μαζί του» (Μ.Ο=4,258, Τ.Α=1,204). Τέλος, θεωρούν σημαντικό πάρα πολύ να έχουν μια καλή σχέση με το σύντροφό τους. Οι δηλώσεις αυτές βρίσκονται στις πρώτες θέσεις της ιεραρχικής κατάταξης του συνόλου των απαντήσεών τους. Πέρα από αυτό όμως αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν και στιγμές που «διακατέχονται από έντονα σεξουαλικά συναισθήματα» (Μ.Ο=4,878, Τ.Α=0,328). Από την άλλη, «Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης τους εξιτάρει» (Μ.Ο=4,582, Τ.Α=0,880), , αλλά και η δήλωση αυτή ίσως μπορεί να ερμηνευτεί ως μια σεξουαλική συμφωνία που υπάρχει, και ως κάποιο βαθμό αποτελεί συναισθηματική δέσμευση.

Επιπρόσθετα ως προς τη γονεϊκή επένδυση, η ομάδα αυτή συμφωνεί πολύ έως πάρα πολύ (3,556 έως 4,225) ότι «Η γυναίκα από μόνη της μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά της με επιτυχία» (Μ.Ο=4,255, Τ.Α=1,204),. Τελευταίο σε ιεράρχηση είναι ότι «Οι άντρες δεσμεύονται το ίδιο με τις γυναίκες για την υποστήριξη των παιδιών τους» (Μ.Ο=4,354, Τ.Α=0,866),, καθώς και ότι «Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να

είναι παρών όταν μεγαλώνουν» (Μ.Ο=4,653, Τ.Α=0,591). Ως προς την αξιολόγησή τους ως πιθανοί και ικανοί γονείς, αναφέρουν ότι μπορούν να φανταστούν τον εαυτό τους να έχουν γονικές ευθύνες (Μ.Ο=3,663, Τ.Α=1,203), και έχουν αυτοπεποίθηση ότι θα μπορούσαν να στηρίζουν τα παιδιά τους (Μ.Ο=4,639, Τ.Α=0,595). Παρατηρούμε ότι ως προς τη γονεϊκή επένδυση, αν και θεωρούν τη γυναίκα ικανή να την παρέχει σε ικανοποιητικό βαθμό, πιστεύουν ότι είναι αναγκαία και από τους δύο γονείς στο μέγαλωμα του παιδιού (Μ.Ο=4,653, Τ.Α=0,866). Επιπλέον, έχουν μια θετική αυτοαξιολόγηση όσον αφορά το ρόλο τους και τις ευθύνες τους ως γονείς, αφού θεωρούν ότι είναι ικανοί να προσφέρουν την απαραίτητη γονεϊκή επένδυση.

Και τα δύο φύλα έχουν αυτοπεποίθηση, επιβεβαιώνοντας την εξελικτική υπόθεση που θέλει άντρες και γυναίκες να εκπληρώνουν τον εξελικτικό τους προορισμό μέσω της διαίωσισης των γονιδίων τους και τη δημιουργία (και επιβίωση) παιδιού. Επίσης, και η κοινωνικο-δομική θεωρία, και ιδιαίτερα αυτή των κοινωνικών ρόλων, θέλει άντρες και γυναίκες να έχουν εσωτερικεύσει τους ρόλους του γονέα και να θεωρούν ότι όταν θα έρθει η στιγμή θα τον εκπληρώσουν επιτυχώς.

Η ομάδα με περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα απορρίπτει ασφαλώς δηλώσεις όπως ότι και τα δυο φύλα, αλλά ιδίως η γυναίκα διατηρούν υγιή στάση προς το σεξ, και δεν αισθάνονται την ανάγκη δέσμευσης. Στις απαντήσεις τους επίσης, όπως και αναμενόταν, αφού πιστεύουν στη σεξουαλική σχέση αλλά μέσα σε ένα πλαίσιο συναισθηματικής επένδυσης, δεν περιλαμβάνεται και «Η σκέψη ότι το σεξ με περισσότερους από ένα συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική» (Μ.Ο=2,100, Τ.Α=1,342).

Η **2η ομάδα** αποτελείται 116 άτομα (7 άντρες, 109 γυναίκες). Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει άτομα που αναζητούν μόνο μακροχρόνιες σχέσεις με σκοπό το γάμο, είναι έτοιμοι να γίνουν γονείς και δεν έχουν ούτε τάσεις ούτε σκέψεις εξωσυζυγικής σχέσης. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2, πρώτη σε ιεράρχηση έρχεται η συμφωνία σε δηλώσεις όπως «Θα έπρεπε να δεθώ με κάποιον συναισθηματικά και ψυχολογικά ώστε να κάνω σεξ μαζί του» (Μ.Ο=4,619, Τ.Α=0,736), ακολουθεί «Δεν θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον/κάποια εκτός εάν ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου» (Μ.Ο=4,402, Τ.Α=0,848), αλλά και η δήλωση «Ανυπομονώ να παντρευτώ» (Μ.Ο=4,619, Τ.Α=0,700), που εκφράζει μια ξεκάθαρη στάση προς το μακροχρόνιο ζευγάρι και μόνο. Ως προς τη γονεϊκή επένδυση,

θεωρούν πρώτο σε ιεράρχηση ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στήριζαν τα παιδιά τους αλλά από την άλλη πιστεύουν ότι «Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν» (Μ.Ο=4,742, Τ.Α=0,492). Τελευταίο στο σύνολο των απαντήσεων τους είναι ότι «Η γυναίκα μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά μόνη της με επιτυχία» (Μ.Ο=3,829, Τ.Α=1,475), όπου φαίνεται να συμφωνούν, αν και όχι «δυνατά», αφού οι απαντήσεις τους κυμαίνονται από 3,829 έως 3,555. Εκτός αυτού, έχουν θετική εικόνα για τον εαυτό τους πιστεύοντας ότι θα είναι καλοί γονείς (Μ.Ο=4,720, Τ.Α=0,636), καθώς και ότι μπορούν να αντεπεξέλθουν στο ρόλο τους με επιτυχία. «Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή να στηρίξω τα παιδιά μου» (Μ.Ο=4,775, Τ.Α=0,474).

Η εν λόγω ομάδα δεν ενδιαφέρεται για δηλώσεις που παραπέμπουν σε συμπεριφορά που συνδέεται με το βραχυχρόνιο ζευγάρι, όπως «Το σεξ χωρίς αγάπη δεν είναι ικανοποιητικό» (Μ.Ο=2,675, Τ.Α=1,450), «Η σκέψη του σεξ με περισσότερους από ένα συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική» (Μ.Ο=1,563, Τ.Α=0,821), «Με κυριεύουν σεξουαλικά συναισθήματα» (Μ.Ο=3,492, Τ.Α=1,023), «Μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να είναι άνετος στο να απολαμβάνει “περιστασιακό” σεξ με διαφορετικούς συντρόφους» (Μ.Ο=2,009, Τ.Α=1,071), «Μια γυναίκα δεν θα έπρεπε να θέλει να κάνει σεξ με έναν άνδρα εκτός εάν ήταν πεπεισμένη ότι αυτός θέλει να έχει μαζί της μια μακροχρόνια δέσμευση» (Μ.Ο=2,578, Τ.Α=1,372), «Θα μπορούσα να κάνω σεξ με κάποιον που με ελκύει, ακόμη και εάν δεν έχω συναισθήματα για αυτόν/αυτήν» (Μ.Ο=3,782, Τ.Α=1,391), «Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει» (Μ.Ο=3,840, Τ.Α=1,402). Επίσης, δεν ενδιαφέρονται για δηλώσεις, όπως «Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεσμεύονται το ίδιο έντονα όσο και οι γυναίκες» (Μ.Ο=3,602, Τ.Α=1,468).

Η 3η ομάδα αποτελείται από 85 άτομα (38 άντρες, 47 γυναίκες). Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3, πρώτη σε ιεράρχηση, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, έρχεται η δήλωση ότι «Έχω μια υγιή στάση για σεξ, και δεν αισθάνομαι την ανάγκη για μακροχρόνια δέσμευση ώστε να κάνω σεξ με κάποιον/κάποια» (Μ.Ο=4,541, Τ.Α= 0,862), και κατόπιν «Ανυπομονώ να παντρευτώ» (Μ.Ο=4,494, Τ.Α=0,892), όπου οι απαντήσεις τους δηλώνουν ισχυρή συμφωνία με αυτή τους τη δήλωση (4,494 έως 4,202). Επίσης δεν ενδιαφέρονται για δηλώσεις όπως «Η απιστία είναι λάθος και δεν μπορώ να τη

ανεχτώ», «Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει» (Μ.Ο=3,048, Τ.Α=1,289),.

Επίσης, δεν φαντάζονται τον εαυτό τους ούτε ως γονείς, ούτε ότι είναι ικανοί για γονεϊκή επένδυση Η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρεται για δηλώσεις όπως «Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν» (Μ.Ο=2,729, Τ.Α=0,726), «Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή/ός να στηρίξω τα παιδιά μου» (Μ.Ο=2,471, Τ.Α=0,729), «Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στήριζαν τα παιδιά τους εάν μπορούσαν να το αποφύγουν» (Μ.Ο=2,506, Τ.Α=1,274), «Δεν μπορώ να με φανταστώ να έχω ευθύνες ως γονιός» (Μ.Ο=2,588, Τ.Α=1,272). Τα άτομα αυτά δεν εμφανίζονται έτοιμοι να αναλάβουν γονεϊκές ευθύνες(Μ.Ο= 2,588, Τ.Α= 3,058). Με άλλα λόγια, δεν δείχνουν να αναζητούν σημάδια γονεϊκής επένδυσης από τους συντρόφους τους, αλλά ούτε και οι ίδιοι εκδηλώνουν διαθέσιμοι για γονεϊκή επένδυση.

Η **4η ομάδα** (κάτω αριστερά στο τέταρτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται από πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Η ομάδα αυτή αποτελείται από 172 άτομα (160 άντρες,12 γυναίκες). Τα άτομα με στάσεις πολύ μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας έχουν σεξουαλικούς δεσμούς με διάφορους ερωτικούς συντρόφους και γενικά παρουσιάζουν ισχυρότερη τάση στο να επιλέγουν βραχυχρόνιες στρατηγικές (Kruger, 2008). Πρώτο σε ιεράρχηση είναι ότι «Η σκέψη του σεξ με περισσότερους από ένα συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική» (Μ.Ο=4,049, Τ.Α=1,064), «Μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να είναι άνετος στο να απολαμβάνει “περιστασιακό” σεξ με διαφορετικούς συντρόφους» (Μ.Ο=3,757, Τ.Α=)1,219, «Μια γυναίκα με μια υγιή στάση για το σεξ δεν αισθάνεται την ανάγκη της μακροχρόνιας δέσμευσης ώστε να κάνει σεξ με έναν άντρα» (Μ.Ο=4,183, Τ.Α=0,989), «Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν» (Μ.Ο=4,751, Τ.Α=0,459), «Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει» (Μ.Ο=4,574, Τ.Α=0,459), «Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή/ός να στηρίξω τα παιδιά μου» (Μ.Ο=4,621, Τ.Α=0,820), «Η απιστία είναι λάθος και δεν μπορώ να την ανεχτώ» (Μ.Ο=4,647, Τ.Α=0,672), «Θα μπορούσα να απολαύσω το σεξ με κάποιον που με ελκύει, ακόμη και εάν δεν έχω συναισθήματα για αυτόν/αυτήν» (Μ.Ο=4,276, Τ.Α=1,163). Δεν συμπεριλαμβάνει δηλώσεις όπως «Θα πρέπει να δεθώ με κάποιον συναισθηματικά και ψυχολογικά για να μπορέσω να κάνω σεξ μαζί του» (Μ.Ο=2,095, ΤΑ=1.490), «Δεν θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον εκτός αν ήμουν σίγουρος/η ότι θα

ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου» (Μ.Ο=2,521, Τ.Α=0.909), «Η γυναίκα μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά μόνη της με επιτυχία» (Μ.Ο=2,882, Τ.Α=3,556), «Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στήριζαν τα παιδιά εάν μπορούσαν να το αποφύγουν» (Μ.Ο=2,471, Τ.Α=0,862), και «Ανυπομονώ να παντρευτώ» (Μ.Ο=3,895, Τ.Α=0,829). Τέλος, πιστεύουν ότι χρειάζεται γονεϊκή επένδυση από τους δυο γονείς και ότι πάνω απ' όλα τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους (ΜΟ=4,751, ΤΑ=0,459). Αισθάνονται ικανοί στο να αναλάβουν μια πιθανή γονεϊκή επένδυση (ΜΟ=4,621, ΤΑ=0.820).

Στις τέσσερις ομάδες κοινωνιοσεξουαλικότητας έγινε σύγκριση του πληθυσμού για τα δυο φύλα χρησιμοποιώντας το κριτήριο chi-square. Η διαφορά στους πληθυσμούς βρέθηκε στατιστικά σημαντική . $\chi^2=289,987$, $DF=3$, $p<0,001$ (βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 35).

Στην περιορισμένη και πολύ περιορισμένη ομάδα οι γυναίκες (N=93) αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία (93%) . Συγκεκριμένα, το 79,4% του συνόλου των γυναικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες. Από το συνολικό δείγμα 46,2% σπουδαστές ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες, από αυτούς 43,1% είναι γυναίκες. Στη πολύ μη περιορισμένη η πολύ μεγάλη πλειοψηφία (93%) είναι οι άντρες (N=160). Συνοπτικά το 77,3% των αντρών ανήκουν στην περιορισμένη (35,6%) και πολύ περιορισμένη (41,8%) κοινωνιοσεξουαλικότητα ενώ το 93% των αντρών ανήκουν στη μη περιορισμένη και πολύ μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα.Όσον αφορά την ομάδα που αντιπροσωπεύει στάσεις προς την πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, εδώ η αναλογία των φύλων αντιστρέφεται. Οι άντρες αποτελούν το 93,4% του δείγματος των αντρών και το 43,56% επί του συνολικού δείγματος που βρίσκεται σε αυτές τις ομάδες (17,8% [μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα] + 36,1% [πολύ μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα] = 43,9 %) (βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 35).

Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, συγκεκριμένα πάνω από το μισό, τείνει προς τη μη και πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα (53,9% του δείγματος). Επίσης είναι αξιοσημείωτο ότι από τις τέσσερις ομάδες που δημιουργούνται, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (36,4%) συγκεντρώνεται στην πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα.

Συνοπτικά:

- Οι γυναίκες ξεκάθαρα κλίνουν προς την περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και πολύ-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, αφού καταλαμβάνουν τη συντριπτική πλειοψηφία επί του δείγματος που συγκεντρώνεται σε αυτές τις ομάδες. Επίσης, πάνω από το 70% των γυναικών συγκεντρώνεται σε αυτές τις ομάδες.
- Οι άντρες από την άλλη ξεκάθαρα κλείνουν προς την πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, με πάνω από το 90% του πληθυσμού των αντρών να συγκεντρώνεται σε αυτήν ομάδα.
- Ισορροπημένη είναι η αναλογία των φύλων στην ομάδα μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, με μια μικρή διαφοροποίηση της τάξης του 0,1%.

Τα ευρήματα αυτά επαληθεύουν την κοινωνικοδομική θεωρία που θέλει τις γυναίκες να εκφράζουν στάσεις περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας και τους άντρες κυρίως πολύ μη-περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας, λόγω του διπλού σεξουαλικού στάνταρτ, διαφορετικών κοινωνικών στερεοτύπων και ρόλων για άντρες και γυναίκες. Παρ' όλ' αυτά, θα μπορούσε κανείς να ερμηνεύσει την ίση κατανομή του φύλου στην ομάδα μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα ως αποτέλεσμα παραγόντων που έδωσαν την ελευθερία σε μερικές γυναίκες να μπορούν να συνάψουν σεξουαλικές σχέσεις, βραχυχρόνιες ή χωρίς μακροχρόνιο ορίζοντα με σκοπό το γάμο.

2.2 Αξιολόγηση Εαυτού

Επιλογή τελικής τομής και περιγραφή ομάδων

Επιλέγουμε την ταξινόμηση σε *τέσσερις ομάδες*. Η τομή στο επίπεδο του 3ου κόμβου του δένδρογράμματος, στο οποίο απεικονίζονται οι διαδοχικές ενώσεις στοιχείων, αφενός αντιστοιχεί σε σημαντική αύξηση του δείκτη αύξησης της ενδοομαδικής αδράνειας (κριτήριο για καλή ταξινόμηση), αφετέρου δημιουργεί μια ταξινόμηση σε τέσσερις ομάδες, η οποία αποδεικνύεται ενδιαφέρουσα για τους σκοπούς της έρευνάς μας (Μπεχράκης 1999). Για τους λόγους αυτούς, την επιλέγουμε ως τελική και θα περιγράψουμε την ομαδοποίηση που προκύπτει.

Στη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου «αξιολόγηση του εαυτού/ γονεϊκή επένδυση» το 1 αντιπροσωπεύει «πάρα πολύ» και το 5 το «καθόλου». Δεδομένου αυτού οι αριθμοί που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα αντιπροσωπεύουν τους αντίστοιχους βαθμούς συμφωνίας.

Πίνακας 5 Παρουσίαση μέσων όρων για την 1η Ομάδα: Θετική Γονεϊκή Επένδυση/Αυτοαξιολόγηση (37,7% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο-λόγηση	Πιθανότητα
9. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	2,549	0,708	2,160	0,688	9,43	0,000
4. Πόσο επιθυμητή/ος προς κάποιον για περιπέτεια της μιας βραδιάς νομίζεις ότι είσαι;	2,870	0,438	2,574	0,739	6,76	0,000
3. Πόσο ελκυστική/ός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι;	2,807	0,485	2,690	0,700	2,82	0,002
6. Πόσο καλός γονιός νομίζεις ότι θα γίνεις;	2,376	0,875	2,542	0,990	-2,82	0,002
7. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	1,136	0,403	1,389	0,804	-5,33	0,000
2. Θεωρείς σε σχέση με τους άλλους τον εαυτό σου ελκυστικό;	1,771	0,473	1,956	0,522	-5,85	0,000
10. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου σε άλλους τομείς (συναισθηματική στήριξη, πρακτική βοήθεια κτλ.);	1,629	0,781	2,196	1,187	-7,82	0,000
8. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου σε άλλους τομείς (συναισθηματική στήριξη, πρακτική βοήθεια κτλ.);	2,305	0,867	2,647	0,725	-7,86	0,000

Πίνακας 6 Παρουσίαση μέσων όρων για την 2η Ομάδα: Επένδυση μητέρας/Θετική Αυτοαξιολόγηση (16,8% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο-λόγηση	Πιθανότητα
3. Πόσο ελκυστική/ός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι;	2,925	0,346	2,690	0,700	3,30	0,000
5. Πόσο ελκυστικός/ή θεωρείς ότι είσαι για σύντροφος γάμου;	2,380	0,784	2,582	0,777	-2,55	0,005

9. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	1,913	0,529	2,160	0,688	-3,55	0,000
1. Συγκριτικά με άλλους ανθρώπους που γνωρίζεις, πόσο υγιής είσαι;	1,400	0,542	2,218	1,314	-5,89	0,000
6. Πόσο καλός γονιός νομίζεις ότι θα γίνεις;	1,579	0,799	2,542	0,990	-9,30	0,000
4. Πόσο επιθυμητή/ός προς κάποιον για περίπτωση της μιας βραδιάς νομίζεις ότι είσαι;	1,568	0,718	2,574	0,739	-12,77	0,000

Πίνακας 7 Παρουσίαση μέσω όρων για την 3η Ομάδα: Γονεϊκή επένδυση οικονομική/Θετική αυτοαξιολόγηση (26,8% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο-λόγηση	Πιθανότατα
6. Πόσο καλός γονιός νομίζεις ότι θα γίνεις;	3,262	0,777	2,542	0,990	9,40	0,000
10. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου σε άλλους τομείς (συναισθηματική στήριξη, πρακτική βοήθεια κτλ);	2,905	1,493	2,196	1,187	7,86	0,000
8. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου σε άλλους τομείς (συναισθηματική στήριξη, πρακτική βοήθεια κτλ.);	3,024	0,344	2,647	0,725	6,83	0,000
2. Θεωρείς σε σχέση με τους άλλους τον εαυτό σου ελκυστικό;	2,127	0,423	1,956	0,522	4,14	0,000
4. Πόσο επιθυμητή/ός προς κάποιον για περίπτωση της μιας βραδιάς νομίζεις ότι είσαι;	2,786	0,529	2,574	0,739	3,76	0,000
1. Συγκριτικά με άλλους ανθρώπους που γνωρίζεις, πόσο υγιής είσαι;	1,951	1,292	2,218	1,314	-2,62	0,004
7. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	1,124	0,474	1,389	0,804	-4,22	0,000
5. Πόσο ελκυστικός/ή θεωρείς ότι είσαι ως σύντροφος γάμου;	2,325	0,841	2,582	0,777	-4,29	0,000
9. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	1,919	0,604	2,160	0,688	-4,57	0,000
3. Πόσο ελκυστική/ός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι;	2,240	0,933	2,690	0,700	-8,39	0,000

Πίνακας 8 Παρουσίαση μέσω των όρων για την 4η Ομάδα: Επένδυση μητέρας οικονομική/ ρητική αυτοαξιολόγηση (18,7% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο-λόγηση	Πιθανότητα
7. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	2,322	1,119	1,389	0,804	11,99	0,000
1. Συγκριτικά με άλλους ανθρώπους που γνωρίζεις, πόσο υγιής είσαι;	3,500	1,412	2,218	1,314	10,03	0,000
5. Πόσο ελκυστικός/ή θεωρείς ότι είσαι σαν σύντροφος γάμου;	3,080	0,611	2,582	0,777	6,64	0,000
3. Πόσο ελκυστική/ός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι;	2,892	0,621	2,690	0,700	2,90	0,002
2. Θεωρείς σε σχέση με τους άλλους τον εαυτό σου ελκυστικό;	2,083	0,743	1,956	0,522	2,48	0,007
9. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη;	1,936	0,489	2,160	0,688	-3,16	0,001

Η **1η ομάδα** (αριστερά στο δεύτερο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται ως «Επένδυση μητέρας οικονομική/αρνητική αυτοαξιολόγηση». Με άλλα λόγια, η ομάδα αυτή θεωρεί ότι έχει λάβει κατά κύριο λόγο γονεϊκή επένδυση οικονομική από τη μητέρα και ως προς τον άξονα της αξιολόγησης εαυτού αναφέρει αρνητική αξιολόγηση εαυτού. Στην πρώτη ομάδα ο πατέρας είναι σημαντικός σε άλλους τομείς (ΜΟ=2,305, ΤΑ=0,867), αλλά και ως προς οικονομική γονεϊκή επένδυση (ΜΟ=1,136, ΤΑ=0,403), καθώς και η μητέρα σε συναισθηματική υποστήριξη (ΜΟ=1,629, ΤΑ=)0,781. Επίσης, θεωρούν τον εαυτό τους ελκυστικό συγκριτικά με άλλους, (ΜΟ=1,771, ΤΑ=0,473), καθώς και ότι θα γίνουν καλοί γονείς (ΜΟ=2,376, ΤΑ=0,875). Στην ομάδα αυτή φαίνεται ξεκάθαρα ότι ο πατέρας τους είναι παρών συναισθηματικά και οικονομικά, άρα διαθέσιμος και ικανός να επενδύσει πηγές και ενέργεια στα παιδιά του. Επίσης η μητέρα είναι συναισθηματικά διαθέσιμη όταν τα παιδιά της θα την είχαν ανάγκη. Επιπλέον θεωρούν τον εαυτό τους ελκυστικό συγκριτικά με άλλους και ικανό να γίνει καλός γονιός. Η εμπιστοσύνη στις γονικές τους ικανότητες ίσως να συνδέεται με τη σωστή και ικανοποιητική γονική επένδυση που έχουν λάβει, ώστε να πιστεύουν ότι όταν μεγαλώσουν θα γίνουν και εκείνοι εξίσου καλοί γονείς. Δεν ενδιαφέρονται για

ερωτήσεις όπως «Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου στην οικονομική υποστήριξη» (MO=2,549, TA=0,708), «Πόσο επιθυμητή/τός είσαι για περιπέτεια της μιας βραδιάς» (MO=2,870, TA=0,438), «Πόσο ελκυστικός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι» (MO=2,807, TA=0,485).

Η **2η ομάδα** (δεξιά στο τέταρτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται ως «Επένδυση μητέρα/θετική αυτοαξιολόγηση και περιλαμβάνει δηλώσεις όπως «Πόσο επιθυμητός είσαι για περιπέτεια της μιας βραδιάς» (MO=1,568, TA=0,718),, «Πόσο καλός γονιός νομίζεις ότι θα γίνεις, συγκριτικά με άλλους ανθρώπους (MO=, TA=), «πόσο υγιής είσαι» (MO=1,400, TA=0,542), «πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη» (MO=1,913, TA=0,529), και πόσο ελκυστικό θεωρείς τον εαυτό σου ως σύντροφο γάμου» (MO=2,380, TA=0,784),. Με άλλα λόγια αξιολογούν τον εαυτό τους επιθυμητό τόσο για περιπέτεια μιας βραδιάς, καθώς και ως γονείς. Θεωρούν επίσης τον εαυτό τους υγιή – στοιχείο που συνδέεται με την ελκυστικότητα. Δεν ενδιαφέρονται για ερωτήσεις όπως «Πόσο ελκυστικός για άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι» (MO=2,925, TA=0,346).

Η **3η ομάδα** (δεξιά κάτω στο τέταρτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται ως «Θετική Γονεϊκή επένδυση/αυτοαξιολόγηση». Η ομάδα αυτή ενδιαφέρεται για το «Πόσο ελκυστική/ός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι» (MO=2,892, TA=0,743), «πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη» (MO=1,936, TA=0,604),, «πόσο ελκυστικός θεωρείς ότι είσαι σύντροφος γάμου» (MO=1,292, TA=0,841),, «πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου ως προς την οικονομική υποστήριξη συγκριτικά με άλλους ανθρώπους που γνωρίζεις» (MO=0,344, TA=0,474),, «πόσο υγιής είσαι» (MO=1,951, TA= 1,292). Δεν δείχνουν ενδιαφέρον για ερωτήσεις «Πόσο καλός γονιός νομίζεις ότι θα γίνεις» (MO=3,262,TA=0,777), «πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου σε άλλους τομείς και στη συναισθηματική κάλυψη» (MO=2,905, TA=0,344), «θεωρείς σε σχέση με τους άλλους τον εαυτό σου ελκυστικό» (MO=2,127, TA=0,423), «πόσο επιθυμητός/ή είσαι για περιπέτεια της μιας βραδιάς» (MO=2,786, TA=0,529),.

Η **4η ομάδα** (πρώτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται ως «Γονεϊκή επένδυση οικονομική/θετική αυτοαξιολόγηση». Η εν λόγω ομάδα ενδιαφέρεται για το «Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη» (MO=1,936, TA=0,489), ενώ δεν ενδιαφέρονται για ερωτήσεις «Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας

σου ως προς την οικονομική υποστήριξη» (MO=2,322, TA=1,119), «πόσο συγκριτικά με τους άλλους υγιής είσαι» (MO=3,500, TA=1,412), « πόσο ελκυστικός θεωρείς ότι είσαι ως σύντροφος γάμου» (MO=, TA=), «πόσο ελκυστικός νομίζεις ότι είσαι για άτομα του αντίθετου φύλου» (MO=2,892, TA=0,621), «πόσο ελκυστικό θεωρείς τον εαυτό σου σε σχέση με τους άλλους» (MO=2,083, TA=0,743).

Στις τέσσερις ομάδες αξιολόγησης εαυτού έγινε σύγκριση του πληθυσμού για τα δυο φύλα χρησιμοποιώντας το κριτήριο chi-square. Η διαφορά στους πληθυσμούς βρέθηκε στατιστικά σημαντική $\chi^2=14,91$, DF=3, $p<0,05$ (βλ. Παράρτημα II, πίνακας 36).

Συγκεκριμένα οι περισσότεροι άντρες (N=70) εμφανίζονται στην ομάδα «γονεϊκή επένδυση οικονομική/ θετική αυτοαξιολόγηση», ενώ οι λιγότεροι (N=25) στην ομάδα «επένδυση μητέρας οικονομική/αρνητική αυτοαξιολόγηση». Αντίστοιχα, περισσότερες γυναίκες (N=101) εμφανίζονται στην ομάδα «θετική γονεϊκή επένδυση και από τους δυο γονείς/θετική αυτοαξιολόγηση» και λιγότερες (N=40) στην ομάδα «επένδυση μητέρας/θετική αυτοαξιολόγηση». Παρατηρούμε ότι τρεις από τις τέσσερις ομάδες (83,2 % του δείγματος) διατηρούν μια θετική αξιολόγηση εαυτού και θεωρούν ότι έχουν λάβει γονεϊκή επένδυση (βλ. Παράρτημα II, πίνακας 36).

Όσον αφορά τον παράγοντα «αξιολόγηση εαυτού», οι συμμετέχοντες σ' αυτή την έρευνα είναι ηλικίας δεκαοκτώ και άνω, αλλά κάτω από τριάντα. Αυτό ίσως εξηγεί γιατί άντρες και γυναίκες θεωρούν τους εαυτούς τους πολύ έως πάρα πολύ υγιείς και ελκυστικούς συγκριτικά με άλλους του ίδιου φύλου, καθώς και επιθυμητούς ως συντρόφους γάμου και σεξουαλικούς συντρόφους. Η νεαρή ηλικία, όπως η βιβλιογραφία αναφέρει, υποδηλώνει φυσική ελκυστικότητα και υγεία. Επιπλέον, η αξία που έχει το άτομο ως σύντροφος συνδέεται με την αναπαραγωγική του αξία και άρα με το βαθμό της φυσικής του ελκυστικότητας (Singh, 1995). Παίρνοντας ως δεδομένο ότι τα άτομα στην ηλικία των είκοσι έχουν έντονα γνωρίσματα φυσικής ελκυστικότητας, υποθέτουμε ότι και οι συμμετέχοντες αξιολογούν θετικά τον εαυτό τους, επομένως θεωρούν ότι έχουν υψηλή αξία ως σύντροφοι.

Επίσης παρατηρούμε ότι οι συμμετέχοντες, ανεξαρτήτως φύλου και παρά τις διαφοροποιήσεις, γενικά θεωρούν ότι έχουν λάβει σημαντική γονεϊκή επένδυση και από τους δύο γονείς στον τομέα των συναισθηματικών και οικονομικών πηγών. Εξάλλου, η ελληνική οικογένεια εξακολουθεί να διατηρεί στενούς δεσμούς με τα μέλη της και να στηρίζει και υποστηρίζει τα παιδιά και μετά την ενηλικίωσή τους. Οι συμμετέχοντες,

δε, συμφωνούν ότι θα είναι πολύ έως αρκετά καλοί γονείς. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί σύμφωνα με τη θεωρία των κοινωνικών ρόλων που θέλει τους άντρες και τις γυναίκες να έχουν εσωτερικεύσει το ρόλο τους ως γονείς και ως παροχούς των απαραίτητων πηγών που χρειάζεται ένα παιδί ώστε να μεγαλώσει με επιτυχία. Εξελικτικά μοντέλα υποθέτουν ότι η αξιολόγηση ενός ατόμου ως προς την αξία ίσως είναι πιο σημαντική για το ένα φύλο παρά για το άλλο στην επιλογή ενός υποψήφιου συντρόφου. Η ικανότητα να αξιολογήσει κανείς τη δική του αξία αποτρέπει τα άτομα από το να ξοδεύουν ενέργεια, χρόνο και πηγές με το να αναζητούν συντρόφους που δεν μπορούν να αποκτήσουν.

2.3 Επιθυμητά Χαρακτηριστικά Μακροχρόνιου Συντρόφου

Επιλογή τελικής τομής και περιγραφή ομάδων

Στην κατηγορία χαρακτηριστικών φυσικής ελκυστικότητας περιλαμβάνονται τα χαρακτηριστικά της ελκυστικότητας σώματος και προσώπου, ύψος/ανάστημα, σωματική διάπλαση, υγεία, φυσική δύναμη/σθένος. Ωστόσο, η φυσική δύναμη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας πιθανά χρήσιμο στον κοινωνικό ανταγωνισμό.

Επιλέγουμε την ταξινόμηση σε **επτά ομάδες**. Η τομή στο επίπεδο του βου κόμβου του δενδρογράμματος, στο οποίο απεικονίζονται οι διαδοχικές ενώσεις στοιχείων, αφενός αντιστοιχεί σε σημαντική αύξηση του δείκτη αύξησης της ενδοομαδικής αδράνειας (κριτήριο για καλή ταξινόμηση), αφετέρου δημιουργεί μια ταξινόμηση σε επτά ομάδες η οποία αποδεικνύεται ενδιαφέρουσα για τους σκοπούς της έρευνάς μας (Μπεχράκης 1999). Για τους λόγους αυτούς, την επιλέγουμε ως τελική και θα περιγράψουμε την ομαδοποίηση που προκύπτει

Στη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου «επιθυμητά χαρακτηριστικά μακροχρόνιου συντρόφου» το 1 αντιπροσωπεύει το «πάρα πολύ» και το 5 το «καθόλου». Δεδομένου αυτού οι αριθμοί που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα αντιπροσωπεύουν τους αντίστοιχους βαθμούς συμφωνίας.

Πίνακας 9 Παρουσίαση μέσων όρων για την 1η Ομάδα: Δέσμευση/Σεξουαλική Πίστη (13,2% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγμα Τος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα

14. Εισόδημα	2,593	0,716	1,327	0,748	13,92	0,000
3. Στοργικότητα	2,365	0,841	1,456	0,826	9,40	0,000
15. Ευφροιά	1,871	1,114	1,257	0,621	8,38	0,000
23. Αίσθηση του χιούμορ	2,367	0,836	1,532	1,066	6,50	0,000
19. Απασχόληση	1,738	0,847	1,509	0,768	2,50	0,006
12. Καλή κατάσταση Υγείας/ Ευεξίας	1,113	0,406	1,344	0,762	-2,56	0,005
21. Αναζήτηση Δέσμευσης	1,242	0,529	1,625	1,193	-2,72	0,003
29. Δείχνει συναισθηματική υποστήριξη	1,177	0,554	1,503	1,012	-2,72	0,003
26. Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	1,167	0,373	1,623	1,208	-3,14	0,001
25. Σεξουαλική Πίστη (για προηγούμενες σχέσεις)	1,177	0,794	1,643	1,222	-3,22	0,001
20. Σωματική Διάπλαση	1,048	0,213	1,320	0,697	-3,34	0,000
13. Υψος/ Ανάστημα	1,032	0,175	1,373	0,824	-3,53	0,000

Πίνακας 10 Παρουσίαση μέσων όρων για την 2η Ομάδα: Ελκυστικότητα/Κοινωνική Επιφάνεια (11,2% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγμα-ματος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα
6. Διεκδικητικότητα	2,778	0,737	1,272	0,670	17,55	0,000
17. Ηθος	2,260	0,795	1,396	0,926	6,97	0,000
19. Απασχόληση	1,269	0,523	1,509	0,768	-2,38	0,009
7. Ελκυστικότητα προσώπου	1,137	0,344	1,457	0,995	-2,43	0,007
15. Ευφροιά	1,037	0,189	1,257	0,621	-2,77	0,003
20. Σωματική Διάπλαση	1,060	0,310	1,320	0,697	-2,80	0,003
10. Αίσθηση Μόδας	1,019	0,137	1,397	0,892	-3,24	0,001

Πίνακας 11 Παρουσίαση μέσων όρων για την 3η Ομάδα: Ασφάλεια Πηγών (43,4% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγμα Τος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα
7. Ελκυστικότητα Προσώπου	1,333	0,742	1,457	0,995	-2,36	0,009
5. Φυσική Δύναμη/	1,266	0,580	1,349	0,634	-2,45	0,007

σθένος						
30.Ομοιότητα ενδιαφερόντων	1,424	0,847	1,582	1,154	-2,64	0,004
20.Σωματική Διάπλαση	1,209	0,552	1,320	0,697	-3,02	0,001
10.Αίσθηση Μόδας	1,242	0,588	1,397	0,892	-3,24	0,001
21.Αναζήτηση Δέσμευσης	1,407	0,750	1,625	1,193	-3,42	0,000
11.Κοινωνικές δεξιότητες	1,409	0,689	1,574	0,815	-3,78	0,000
19.Απασχόληση	1,342	0,562	1,509	0,768	-4,07	0,000
25.Σεξουαλική Πίστη (για προηγούμενες σχέσεις)	1,330	0,762	1,643	1,222	-4,79	0,000
1.Ίδια ηλικία	1,338	0,594	1,539	0,762	-4,95	0,000
22.Αυτοπεποίθηση	1,253	0,586	1,539	1,046	-5,05	0,000
28.Δείχνει στοργή/τρυφερότητα	1,374	0,618	1,614	0,904	-5,06	0,000
29.Δείχνει συναισθηματική υποστήριξη	1,222	0,548	1,503	1,012	-5,29	0,000
8.Ελκυστικότητα σώματος	1,181	0,434	1,473	1,020	-5,37	0,000
24.Σεξουαλική Εμπειρία	1,180	0,541	1,470	1,015	-5,49	0,000
12.Καλή κατάσταση Υγείας/ Ευεξίας	1,078	0,286	1,344	0,762	-6,37	0,000
18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	1,094	0,308	1,414	0,960	-6,38	0,000
6.Διεκδικητικότητα	1,034	0,182	1,272	0,670	-6,75	0,000
17.Ηθος	1,034	0,182	1,396	0,926	-7,46	0,000
14.Εισόδημα	1,020	0,141	1,327	0,748	-7,67	0,000
23.Αίσθηση του χιούμορ	1,087	0,483	1,532	1,066	-7,70	0,000
3.Στοργικότητα	1,111	0,358	1,456	0,826	-7,81	0,000
26.Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	1,085	0,445	1,623	1,208	-8,42	0,000

Πίνακας 12 Παρουσίαση μέσων όρων για την 4η Ομάδα: Δέσμευση/Εισόδημα/Συμπαριστική Προσωπικότητα (16,6% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές Μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα
20.Σωματική Διάπλαση	2,054	0,943	1,320	0,697	9,89	0,000
12.Καλή κατάσταση Υγείας/ Ευεξίας	2,076	1,076	1,344	0,762	9,39	0,000
29.Δείχνει συναισθηματική υποστήριξη	2,077	1,289	1,503	1,012	5,49	0,000
1.Ίδια ηλικία	1,895	0,897	1,539	0,762	4,45	0,000
11.Κοινωνικές δεξιότητες	1,810	0,956	1,574	0,815	2,83	0,002

19.Απασχόληση	1,696	0,752	1,509	0,768	2,38	0,009
13.Ύψος/ Ανάστημα	1,165	0,625	1,373	0,824	-2,46	0,007
27.Σεξουαλική Εμπειρία	1,240	0,650	1,535	1,090	-2,56	0,005
6.Διεκδικητικότητα	1,076	0,265	1,272	0,670	-2,85	0,002
30.Ομοιότητα ενδιαφερόντων	1,221	0,816	1,582	1,154	-3,01	0,001
9.Συναρπαστική προσωπικότητα	1,063	0,243	1,300	0,731	-3,14	0,001
14.Εισόδημα	1,078	0,268	1,327	0,748	-3,20	0,001
15.Ευφυΐα	1,028	0,164	1,257	0,621	-3,41	0,000
21.Αναζήτηση Δέσμευσης	1,177	0,568	1,625	1,193	-3,66	0,000
25.Σεξουαλική Πίστη (για προηγούμενες σχέσεις)	1,177	0,471	1,643	1,222	-3,71	0,000
17.Ηθος	1,038	0,191	1,396	0,926	-3,77	0,000
26.Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	1,089	0,362	1,623	1,208	-4,32	0,000
22.Αυτοπεποίθηση	1,026	0,159	1,539	1,046	-4,72	0,000

Πίνακας 13 Παρουσίαση μέσων όρων για την 5η Ομάδα: Σώμα/Γονεϊκό Ενδιαφέρον (7,3% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιολόγηση	Πιθανότητα
24.Σεξουαλική Εμπειρία	4,065	1,243	1,470	1,015	14,72	0,000
21.Αναζήτηση Δέσμευσης	4,429	1,128	1,625	1,193	14,45	0,000
22.Αυτοπεποίθηση	4,000	1,218	1,539	1,046	13,56	0,000
25.Σεξουαλική Πίστη (για προηγούμενες σχέσεις)	1,218	1,260	1,643	1,222	12,43	0,000
26.Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	4,069	1,363	1,623	1,208	11,26	0,000
23.Αίσθηση του χιούμορ	3,364	1,592	1,532	1,066	10,24	0,000
29.Δείχνει συναίσθηματική υποστήριξη	3,097	1,711	1,503	1,012	9,07	0,000
30.Ομοιότητα ενδιαφερόντων	3,400	1,960	1,582	1,154	7,20	0,000
3.Στοργικότητα	2,303	1,314	1,456	0,826	6,11	0,000
28.Δείχνει στοργή/τρυφερότητα	2,452	1,793	1,614	0,904	5,34	0,000
5.Φυσική Δύναμη/σθένος	1,727	0,664	1,349	0,634	3,55	0,000

2.Φιλοδοξία	1,781	0,992	1,400	0,717	3,12	0,001
1.Ίδια ηλικία	1,914	0,770	1,539	0,762	3,03	0,001
4.Συναισθηματικά υποστηρικτικός/η	1,759	0,970	1,396	0,739	2,72	0,003
27.Σεξουαλική Εμπειρία	2,000	1,323	1,535	1,090	2,50	0,006
18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	1,031	0,174	1,414	0,960	-2,34	0,010
8.Ελκυστικότητα σώματος	1,000	0,000	1,473	1,020	-2,71	0,003

Πίνακας 14 Παρουσίαση μέσων όρων για την 6η Ομάδα: Απόρριψη Κριτηρίων 1 (6,1% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές Μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγμα-τος	Αξιο-λόγη-ση	Πιθανότητα
10.Αίσθηση Μόδας	3,607	1,235	1,397	0,892	13,51	0,000
26.Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	4,069	1,081	1,623	1,208	11,26	0,000
17.Ηθος	3,172	1,577	1,396	0,926	10,65	0,000
18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	3,346	1,518	1,414	0,960	10,55	0,000
8.Ελκυστικότητα σώματος	2,963	1,598	1,473	1,020	7,82	0,000
25.Σεξουαλική Πίστη (για προηγούμενες σχέσεις)	3,074	1,676	1,643	1,222	6,26	0,000
27.Σεξουαλική Εμπειρία	2,786	1,612	1,535	1,090	6,26	0,000
7.Ελκυστικότητα Προσώπου	2,407	1,570	1,457	0,995	5,11	0,000
22.Αυτοπεποίθηση	2,192	1,331	1,539	1,046	3,28	0,001

Πίνακας 15 Παρουσίαση μέσων όρων για την 7η Ομάδα: Απόρριψη Κριτηρίων 2 (2,1% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγμα-τος	Αξιο-λόγη-ση	Πιθανότητα
13.Υψος/ Ανάστημα	4,750	0,433	1,373	0,824	11,69	0,000
14.Εισόδημα	4,000	0,632	1,327	0,748	11,41	0,000
7.Ελκυστικότητα Προσώπου	5,000	0,000	1,457	0,995	11,38	0,000
18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	4,800	0,400	1,414	0,960	11,26	0,000
17.Ηθος	4,750	0,433	1,396	0,926	10,32	0,000
16.Ευγένεια	3,500	1,500	1,279	0,690	9,17	0,000
8.Ελκυστικότητα σώματος	3,800	1,166	1,473	1,020	7,29	0,000

11.Κοινωνικές δεξιότητες	3,250	1,785	1,574	0,815	5,86	0,000
22.Αυτοπεποίθηση	3,400	0,800	1,539	1,046	5,68	0,000
26.Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	4,000	1,225	1,623	1,208	5,61	0,000
10.Αίσθηση Μόδας	3,000	1,581	1,397	0,892	5,12	0,000
19.Απασχόληση	2,600	1,960	1,509	0,768	4,54	0,000
21.Αναζήτηση Δέσμευσης	3,200	1,833	1,625	1,193	4,21	0,000
24.Σεξουαλική Εμπειρία	2,750	1,785	1,470	1,015	3,59	0,000

Η **1η ομάδα** (κάτω δεξιά στο πρώτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται από το ενδιαφέρον της για συντρόφους με γνωρίσματα Δέσμευσης/Σεξουαλικής πίστης. Η ομάδα δέσμευση/σεξουαλική πίστη αποτελείται από 37 άντρες που αποτελούν το 17,5% επί του συνολικού δείγματος των αντρών, καθώς και 26 γυναίκες που αντιπροσωπεύουν το 10% του δείγματος των γυναικών.

Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει στις προτιμήσεις της ύψος (Μ.Ο=1,032, Τ.Α=0,175), σωματική διάπλαση (Μ.Ο=1,048, Τ.Α=0,213), σεξουαλική πίστη (για προηγούμενες σχέσεις) (Μ.Ο=1,177, Τ.Α=0,794), σεξουαλική πίστη (για μελλοντικές σχέσεις) (Μ.Ο=1,167, Τ.Α=0,373), δείχνει συναισθηματική υποστήριξη (Μ.Ο=1,177, Τ.Α=0,554), αναζήτηση δέσμευσης (Μ.Ο=0,554, Τ.Α=0,529), καλή κατάσταση υγείας/ευεξίας (Μ.Ο=1,113, Τ.Α=0,406). Η ομάδα αυτή όσον αφορά τις προτιμήσεις της για χαρακτηριστικά ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου ενδιαφέρεται για ύψος/σωματική διάπλαση και κατάσταση υγείας – τα οποία αποτελούν τα βασικά γνωρίσματα της φυσικής ελκυστικότητας. Επίσης προσανατολίζονται σε ένα σύντροφο που να είναι διαθέσιμος να επενδύσει συναισθηματικά σε αυτές και να ενδιαφέρεται για μακροχρόνια δέσμευση (γι' αυτό και αναζητούν σεξουαλική πίστη, συναισθηματική υποστήριξη και δέσμευση). Αυτά τα γνωρίσματα αποτελούν «εχέγγυα» για ένα σύντροφο, ότι θα αποζητά μια σχέση με μακροχρόνιο ορίζοντα. Στην πραγματικότητα η έρευνα δείχνει ότι στην πλειονότητά τους, οι άντρες και οι γυναίκες θα ανέμεναν οι σύντροφοί τους να επιδεικνύουν σεξουαλική πίστη (Lieberman, 1988· Margolin, 1989). Η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρεται για συντρόφους που κατέχουν εισόδημα (Μ.Ο=2,593, Τ.Α=0,716), στοργικότητα (Μ.Ο=2,365, Τ.Α=0,841), ευφυΐα (Μ.Ο=1,871, Τ.Α=1,114), αίσθηση χιούμορ (Μ.Ο=2,367, Τ.Α=0,836) και απασχόληση (Μ.Ο=1,738, Τ.Α=0,847). Με άλλα λόγια, δεν τους ενδιαφέρει εάν ο σύντροφος τους κατέχει πηγές ή έχει τη

δυνατότητα να δημιουργήσει και να παραγάγει πηγές στο μέλλον. Σ' αυτό που επικεντρώνονται είναι να έχει ο σύντροφος τους τη διάθεση να δεσμευτεί μακροχρόνια και να είναι πιστός. Επιπλέον, γνωρίσματα που σχετίζονται με την υγεία και την εμφάνιση θεωρούνται πιο σημαντικά από την κοινωνική τάξη και τις υλικές πηγές (Regan, 1998).

Η **2η ομάδα** (πάνω αριστερά στο πρώτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται από αναζήτηση Ελκυστικότητας/Κοινωνικής επιφάνειας σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο. Η ομάδα «ελκυστικότητα/κοινωνική επιφάνεια» αποτελείται από 25 άντρες που αντιπροσωπεύουν το 11,8% του δείγματος των αντρών καθώς και 28 γυναίκες που συνιστούν το 10,7 του δείγματος των γυναικών. Η δεύτερη ομάδα επικεντρώνεται στην αίσθηση μόδας (Μ.Ο=1,019, Τ.Α=0,137), σωματική διάπλαση (Μ.Ο=1,060, Τ.Α=0,310), ευφυΐα (Μ.Ο=1,037, Τ.Α=0,189), ελκυστικότητα προσώπου(Μ.Ο=1,137, Τ.Α=0,344) και απασχόληση(Μ.Ο=1,269, Τ.Α=0,523). Δεν περιλαμβάνει διεκδικητικότητα(Μ.Ο=2,260, Τ.Α=0,795) και ήθος (Μ.Ο=2,260, Τ.Α=0,795).

Πρωταρχικά, αναζητούν ο μακροχρόνιος σύντροφος να είναι καλοντυμένος, να έχει αίσθηση καλού γούστου. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί ως ένα φαινόμενο της εποχής μας που δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε υλιστικούς παράγοντες και προωθεί μια ολόκληρη βιομηχανία ομορφιάς, με αποτέλεσμα να αναζητούν συντρόφους άντρες/γυναίκες με ανάλογη αίσθηση της μόδας. Ένας ελκυστικά βέβαιο ντυμένος σύντροφος δεν συνεπάγεται ένας καλός ενδεχόμενος μακροχρόνιος σύντροφος. Παρ' όλ' αυτά, η τάση αντρών και γυναικών να αξιολογούν την αίσθηση μόδας του συντρόφου τους τόσο υψηλά (οι μάρκες των ρούχων από παλιά κολεξιόν ή τελευταίας μόδας που θα επιλέξει να φοράει, συντηρητικά ή τρέντι), καθώς και τα αξεσουάρ (αθλητικό ή τύπου Ρόλεξ ρολόι, κινητό, φουλάρια), ίσως έγκειται στο γεγονός ότι όλα τα παραπάνω παρέχουν πληροφορίες ή ακόμη αποτελούν δείκτες για την κοινωνική τάξη, το στάτους, την απασχόληση και την προσωπικότητα αυτών των συντρόφων.

Επιπρόσθετα, τα άτομα αυτής της ομάδας αναζητούν ευφυΐα, η οποία συγκαταλέγεται στα τρία πρώτα σε προτιμήσεις γνωρίσματα. Τα τρία κορυφαία χαρακτηριστικά που προτιμούνται σε ένα σύντροφο είναι η αξιοπιστία, η συνολική προσωπικότητα και η ευφυΐα (Buss and Barnes, 1986). Επίσης, αναζητούν ένα σύντροφο με καλή σωματική διάπλαση και ελκυστικότητα προσώπου, πράγμα που μεταφράζεται στο ότι προτιμούν ο μακροχρόνιος σύντροφος τους να διαθέτει φυσική

ελκυστικότητα. Τέλος, στη λίστα των επιθυμητών γνωρισμάτων τους συγκαταλέγεται και η απασχόληση, που αποτελεί σημάδι ότι ο υποψήφιος σύντροφος θα μπορούσε να δημιουργήσει πηγές. Εάν προσπαθήσουμε να κατηγοριοποιήσουμε αυτά τα επιθυμητά γνωρίσματα, θα τα συνοψίζαμε σε αίσθηση μόδας/φυσική ελκυστικότητα και απασχόληση. Τέλος, τα άτομα της ομάδας δεν αναζητούν ένα σύντροφο με ήθος και διεκδικητικότητα – γνωρίσματα που σηματοδοτούν τη διαθεσιμότητα πηγών.

Η **3η ομάδα** (πάνω αριστερά στο πρώτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται στην αναζήτησή της για Ασφάλεια Πηγών (το εισόδημα βρίσκεται τέταρτο σε ιεραρχική κατάταξη στις προτιμήσεις). Η ομάδα «ασφάλεια πηγών» αποτελείται από 72 άντρες και συνιστά το 34% του πληθυσμού των αντρών, καθώς και 132 γυναίκες που αντιπροσωπεύουν το 50,6% επί του συνολικού δείγματος των γυναικών.

Το ήθος, η σεξουαλική πίστη, η διεκδικητικότητα και το γονεϊκό ενδιαφέρον αποτελούν εχέγγυα ότι τα άτομα αυτά θα είναι σε θέση να διαθέσουν τις πηγές τους και έτσι θα παρέχουν ασφάλεια και προστασία στους συντρόφους τους. Επίσης, στην ιεραρχική τους κατάταξη, η ελκυστικότητα προσώπου και η σωματική διάπλαση βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις. Στα επιθυμητά γνωρίσματα των ατόμων της 3ης ομάδας περιλαμβάνονται σεξουαλική πίστη (για μελλοντικές σχέσεις) (M.O=1,085, T.A=0,445), στοργικότητα (M.O=1,111, T.A=0,358), αίσθηση του χιούμορ (M.O=1,087, T.A=0,483), εισόδημα (M.O=1,020, T.A=0,141), ήθος (M.O=1,034, T.A=0,182), διεκδικητικότητα (M.O=1,034, T.A=0,182), γονεϊκό ενδιαφέρον (M.O=1,094, T.A=0,308), καλή κατάσταση υγείας/ευεξίας (M.O=1,078, T.A=0,286), σεξουαλική εμπειρία (M.O=1,180, T.A=0,541), ελκυστικότητα σώματος (M.O=1,181, T.A=0,434), συναισθηματική υποστήριξη (M.O=1,222, T.A=0,548), στοργή/τρυφερότητα (M.O=1,374, T.A=0,618), αυτοπεποίθηση (M.O=1,253, T.A=0,586), ίδια ηλικία (M.O=1,338, T.A=0,594), σεξουαλική πίστη (για προηγούμενες σχέσεις) (M.O=1,330, T.A=0,762), απασχόληση (M.O=1,342, T.A=0,562), κοινωνικές δεξιότητες (M.O=1,409, T.A=0,689), αναζήτηση δέσμευσης (M.O=1,407, T.A=0,750), αίσθηση μόδας (M.O=1,242, T.A=0,588), σωματική διάπλαση (M.O=1,209, T.A=0,552), ομοιότητα ενδιαφερόντων (M.O=1,424, T.A=0,847), φυσική δύναμη/σθένος (M.O=, T.A=0,580) και ελκυστικότητα προσώπου (M.O=1,333, T.A=0,742).

Ευφυΐα, εισόδημα, φιλοδοξία συνδέονται με την κατοχή οικονομικών πόρων, η οποία αποτελεί βασική διάσταση των προτιμήσεων συντρόφων για τους άντρες και τις γυναίκες, επιβεβαιώνοντας έτσι την επιθυμία αντρών και γυναικών για το ανάλογο στάτους των συντρόφων τους (Pratto, Sidanius and Stallworth, 1993).

Η 4η ομάδα (κάτω δεξιά στο τέταρτο τεταρτημόριο) χαρακτηρίζεται από αναζήτηση Δέσμευσης/Εισοδήματος/Συναρπαστικής Προσωπικότητας. Η ομάδα «δέσμευση/εισόδημα/συναρπαστικός χαρακτήρας» αποτελείται από 46 άντρες που συνιστούν το 21,7% του δείγματος, καθώς και 33 γυναίκες που αποτελούν το 12,6% του δείγματος των γυναικών. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει γνωρίσματα όπως αυτοπεποίθηση (M.O=1,026, T.A=0,159), σεξουαλική πίστη (για μελλοντικές σχέσεις) (M.O=1,089, T.A=0,362), ήθος (M.O=1,038, T.A=0,191), σεξουαλική πίστη (για προηγούμενες σχέσεις) (M.O=1,177, T.A=0,471), αναζήτηση δέσμευσης (M.O=1,177, T.A=0,568), ευφυΐα (M.O=1,028, T.A=0,164), εισόδημα (M.O=1,078, T.A=0,268), συναρπαστική προσωπικότητα (M.O=1,063, T.A=0,243), ομοιότητα ενδιαφερόντων (M.O=1,221, T.A=0,816), διεκδικητικότητα (M.O=1,076, T.A=)0,265, σεξουαλική εμπειρία (M.O=1,240, T.A=0,650), ύψος/ανάστημα (M.O=1,165, T.A=0,625). Δεν περιλαμβάνει σωματική διάπλαση, καλή κατάσταση υγείας/ευεξίας, δείχνει συναισθηματική υποστήριξη, ίδια ηλικία, κοινωνικές δεξιότητες και απασχόληση.

Γυναίκες και άντρες δίνουν προτεραιότητα σε γνωρίσματα που συνδέονται με τη διάνοηση και την προσωπικότητα και σε δεύτερη μοίρα γνωρίσματα συνδεόμενα με την ελκυστικότητα. Επιπλέον, επιθυμούν σε ένα μακροχρόνιο/ρομαντικό σύντροφο χαρακτηριστικά όπως ευφυΐα ή ευγένεια, κοινωνική τάξη, καθώς και συναισθηματικά σταθερούς συντρόφους, που είναι ελκυστικοί και διαθέτουν καλή και συναρπαστική προσωπικότητα (Buss and Barnes, 1986).

Τα άτομα της ομάδας θέλουν ο ενδεχόμενος σύντροφος να διαθέτει σεξουαλική πίστη και αναζήτηση δέσμευσης – γνωρίσματα που μπορούν να είναι προϋποθέσεις για τη σύναψη ενός μακροχρόνιου δεσμού. Επίσης αναζητούν ένα σύντροφο με εισόδημα (πηγές). Σύμφωνα με το σκεπτικό αυτής της ομάδας, δεν αναζητούν σε συντρόφους απασχόληση και σωματική διάπλαση. Τέλος, η ομοιότητα ενδιαφερόντων και τα κοινωνικά ελκυστικά χαρακτηριστικά, όπως ευφυΐα, ειλικρίνεια, στοργικότητα, ευγένεια, θεωρούνται πολύ επιθυμητά χαρακτηριστικά από άντρες και γυναίκες (Regan, Leniv, Sprecher, Chirstopher and Cate, 2000).

Τα ευρήματα είναι συμβατά με αυτά των Regan, Leniv, Sprecher, Chirstopher and Cate (2000), που προτείνουν ότι γνωρίσματα όπως η ευγένεια είναι πιο επιθυμητά από αυτά της κοινωνικής τάξης ανεξαρτήτως τύπου σχέσης. Η ομοιότητα ενδιαφερόντων παίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία επιλογής συντρόφου. Οι Kerchoff and Davis (1962) υπέθεσαν ότι υποψήφιοι σύντροφοι αρχικά αξιολογούνται σε όρους ομοιότητας σε διάφορα κοινωνικά χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων της θρησκείας, εκπαίδευσης και κοινωνικής τάξης. Η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρεται για το τι θα επαγγέλεται, τι ηλικία θα έχει ο άλλος, ούτε αναφέρεται σε ένα σύντροφο ελκυστικό ή μη – η σωματική διάπλαση κατατάσσεται πρώτο στα γνωρίσματα που δεν ενδιαφέρονται να αναζητήσουν σε ένα σύντροφο.

Η **5η ομάδα** (πάνω αριστερά στο τρίτο τεταρτημόριο) περιλαμβάνει Σώμα/Γονεϊκό Ενδιαφέρον και αποτελείται από 6 αγόρια και 29 γυναίκες. Με άλλα λόγια ενδιαφέρονται για ένα σύντροφο που να διαθέτει ένα ελκυστικό σώμα (M.O=1,000, T.A=0,000) καθώς και να εκδηλώνει γονεϊκό ενδιαφέρον (M.O=1,031, T.A=0,174). Δηλαδή, εκδηλώνει διάθεση για γονεϊκή επένδυση και ύπαρξη φυσικής ελκυστικότητας όσον αφορά τα σωματικά/μορφολογικά γνωρίσματα. Άλλωστε η θεωρία των κοινωνικών ρόλων θέλει άντρες και γυναίκες να αναζητούν συντρόφους που έχουν εσωτερικεύσει το μελλοντικό τους ρόλο ως γονείς.

Η ομάδα αυτή δεν στις προτιμήσεις της γνωρίσματα συντρόφου όπως σεξουαλική εμπειρία (M.O=4,065, T.A=1,243), αναζήτηση δέσμευσης (M.O=4,429, T.A=1,128), αυτοπεποίθηση (M.O=4,000, T.A=1,218), σεξουαλική πίστη (για προηγούμενες σχέσεις) (M.O=1,218, T.A=1,260), σεξουαλική σχέση για μελλοντικές σχέσεις (M.O=4,069, T.A=1,363), αίσθηση του χιούμορ (M.O=3,364, T.A=1,592), δείχνει συναισθηματική υποστήριξη (M.O=3,097, T.A=1,711), ομοιότητα ενδιαφερόντων (M.O=3,400, T.A=1,960), δείχνει στοργή/τρυφερότητα (M.O=2,452, T.A=1,793), φυσική δύναμη σθένος (M.O=1,727, T.A=0,664), φιλοδοξία (M.O=1,781, T.A=0,992), ίδια ηλικία (M.O=1,914, T.A=0,770), δείχνει συναισθηματική υποστήριξη (M.O=1,759, T.A=0,970) και σεξουαλική εμπειρία (M.O=2,000, T.A=1,323). Δεν αναζητούν ένα σύντροφο με αναζήτηση δέσμευσης, σεξουαλική πίστη, συναισθηματική υποστήριξη, ομοιότητα, ενδιαφερόντων, στοργικότητα. Με άλλα λόγια, δεν ενδιαφέρονται για ένα σύντροφο από τον οποίο θα μπορούν να/ή θα λάβουν συναισθηματική επένδυση. Επίσης δεν ενδιαφέρονται ο σύντροφός τους να έχει χιούμορ, ίδια ενδιαφέροντα,

φιλοδοξία, ίδια ηλικία. Είναι πιθανό αυτή η ομάδα να αναζητά ένα σύντροφο, ενδεχόμενα όχι για γάμο, αλλά για περιορισμένο χρονικό ορίζοντα.

Η 6η ομάδα (κάτω αριστερά στο τέταρτο τεταρτημόριο) και με βάση την ιεραρχική κατανομή των δηλώσεων της χαρακτηρίζεται Απορριπτική 1. Η ομάδα «απόρριψη κριτηρίων 1» αποτελείται από 20 άντρες και αντιπροσωπεύει το 9,4% του δείγματος, καθώς και από 9 γυναίκες που αντιπροσωπεύουν το 11,1 % του συνολικού δείγματος των γυναικών. Τα άτομα της εν λόγω ομάδας δεν παρουσιάζουν επιθυμία ως προς το ο μακροχρόνιος σύντροφός τους να έχει αίσθηση μόδας (Μ.Ο=3,607, Τ.Α=1,235), σεξουαλική πίστη (για μελλοντικές σχέσεις) (Μ.Ο=4,069, Τ.Α=1,081), ήθος (Μ.Ο=3,172, Τ.Α=1,577), γονεϊκό ενδιαφέρον(Μ.Ο=3,346, Τ.Α=1,518), ελκυστικότητα σώματος (Μ.Ο=2,963, Τ.Α=1,598), σεξουαλική πίστη (για προηγούμενες σχέσεις) (Μ.Ο=3,074, Τ.Α=1,676), σεξουαλική εμπειρία, ελκυστικότητα προσώπου(Μ.Ο=2,407, Τ.Α=1,570) και αυτοπεποίθηση (Μ.Ο=2,192, Τ.Α=1,331). Την ομάδα αυτήν πρωταρχικά δεν την ενδιαφέρει ο ενδεχόμενος σύντροφος να έχει αίσθηση μόδας. Επίσης, δεν αναζητά ένα σύντροφο με σεξουαλική πίστη, ούτε ενδιαφέρεται εάν έχει σεξουαλική εμπειρία. Ένα άλλο γνώρισμα το οποίο δεν αναζητά είναι το γονεϊκό ενδιαφέρον και το ήθος. Με άλλα λόγια, δεν αναζητά ο ενδεχόμενος σύντροφός τους να έχει γνώρισμα που να είναι συνάμα σημάδια διαθεσιμότητας για συναισθηματική ή γονεϊκή επένδυση. Επίσης δεν αναζητούν ο σύντροφος τους να είναι εμφανίσμιος τόσο σε σωματικά χαρίσματα όσο και ελκυστικότητα προσώπου. Αν και δεν αναζητούν ένα σύντροφο που να είναι διαθέσιμος για συναισθηματική ή γονεϊκή επένδυση, ούτε ένα φυσικώς ελκυστικό σύντροφο, δεν αναφέρουν εάν ο σύντροφος τους θέλουν να κατέχει ή να έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει πηγές, αφού δεν αναφέρουν στη λίστα τους το εισόδημα και την απασχόληση καθώς και την ευφυΐα και τη φιλοδοξία.

Η 7η ομάδα (πάνω δεξιά στο πρώτο τεταρτημόριο) ονομάζεται Απορριπτική 2. Η ομάδα «απόρριψη κριτηρίων 2» αποτελείται από 6 άντρες και συνιστά το 2,8% του δείγματος, καθώς και 4 γυναίκες που αποτελούν το 1,5% επί του συνολικού δείγματος των γυναικών. Δεν θέλουν ο μακροχρόνιος σύντροφος να έχει ύψος/ανάστημα(Μ.Ο=4,750 Τ.Α=0,433), εισόδημα(Μ.Ο=4,000,Τ.Α=0,632), ελκυστικότητα προσώπου (Μ.Ο=5,000, Τ.Α=0,000) και σώματος (Μ.Ο=3,800, Τ.Α=1,166) , γονεϊκό ενδιαφέρον (Μ.Ο=4,800 Τ.Α=0,400), ήθος (Μ.Ο=4,750 Τ.Α=0,433), ευγένεια (Μ.Ο=3,500, Τ.Α=1,500), κοινωνικές δεξιότητες (Μ.Ο=3,250,

T.A=1,785), αυτοπεποίθηση (M.O=3,400, T.A=0,800), σεξουαλική πίστη (για μελλοντικές σχέσεις) (M.O= 4,000, T.A=1,225), αίσθηση μόδας (M.O=3,000, T.A=1,581), απασχόληση (M.O=2,600, T.A=1,960), αναζήτηση δέσμευσης (M.O=3,200, T.A=1,833), σεξουαλική εμπειρία (M.O=2,750, T.A=1,785).

Η ομάδα αυτή αρχικά δεν ενδιαφέρεται για το ύψος/ανάστημα του ενδεχόμενου συντρόφου τους. Επίσης δεν ενδιαφέρεται αν ο σύντροφος θα διαθέτει ή θα έχει τη δυναμική να δημιουργήσει πηγές, αφού στη λίστα με τα γνωρίσματα που απορρίπτουν είναι αυτό του εισοδήματος(και της απασχόλησης. Δεν ενδιαφέρονται για φυσική ελκυστικότητα, αφού τρίτο στην απορριπτική τους λίστα είναι η ελκυστικότητα προσώπου και έβδομο η ελκυστικότητα σώματος. Τέταρτο σε ιεραρχική κατάταξη βρίσκεται το γονεϊκό ενδιαφέρον, καθώς και μετέπειτα τοποθετούν την αναζήτηση δέσμευσης και τη σεξουαλική πίστη. Με άλλα λόγια, η ομάδα αυτή απορρίπτει ως επιθυμητά γνωρίσματα τη διαθεσιμότητα γονεϊκής ή συναισθηματικής επένδυσης. Επίσης απορρίπτει γνωρίσματα όπως κοινωνικές δεξιότητες, φιλοδοξία, αυτοπεποίθηση, αίσθηση μόδας, ευγένεια Συνοψίζοντας, αναζητούν ένα σύντροφο που δεν διαθέτει φυσική και κοινωνική ελκυστικότητα, πηγές ή δυνατότητα να παράγει πηγές. Δεν αναφέρουν τη συναρπαστική προσωπικότητα –ίσως δηλαδή αναζητούν προσωπικότητα και ομοιότητα ενδιαφερόντων–, αυτό όμως συνιστά μόνο μια υπόθεση. Πάντως η ομάδα αυτή δεν αναφέρει τι προτιμάει σε έναν ενδεχόμενο σύντροφο – που σημαίνει ότι ακόμη δεν έχει ξεχωρίσει τι αναζητά σε έναν ενδεχόμενο μακροχρόνιο σύντροφο.

Στις επτά ομάδες χαρακτηριστικών επιθυμητού μακροχρόνιου συντρόφου έγινε σύγκριση του πληθυσμού για τα δυο φύλα χρησιμοποιώντας το κριτήριο chi-square. Η διαφορά στους πληθυσμούς βρέθηκε στατιστικά σημαντική . $\chi^2=36,883$, $DF=6$, $p<0,01$ (βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 38). Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ αντρών (N=6) και γυναικών (N=29) παρατηρείται στην ομάδα «σώμα/ γονεϊκό ενδιαφέρον».Επίσης, μεγάλες διαφορές στον πληθυσμό αντρών (N=20) και γυναικών (N=9) εμφανίζονται και στη ομάδα «απόρριψη κριτηρίων1». Στις άλλες ομάδες παρουσιάζεται σχετική ισοκατανομή μεταξύ των φύλων. Οι περισσότερες γυναίκες (N=132) καθώς και άντρες (N=72) συγκεντρώνονται στην ομάδα «ασφάλεια πηγών» (βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 38).

Στην ομάδα «δέσμευση/σεξουαλική πίστη» οι άντρες αντιπροσωπεύουν το 10,27% επί του συνολικού πληθυσμού του δείγματος. Το ποσοστό αυτό ίσως επιβεβαιώνει τις εξελικτικές και κυρίως τις κοινωνικοδομικές υποθέσεις που θέλουν τους άντρες να θεωρούν εξαιρετικά επιθυμητό χαρακτηριστικό σε μια σύντροφο τη σεξουαλική πίστη – εύρημα που επιβεβαιώνεται και από τη σχετική βιβλιογραφία. Στην ομάδα «Ασφάλεια Πηγών» με το εισόδημα να κατέχει υψηλή θέση στις προτιμήσεις τους, ο αριθμός των γυναικών είναι διπλάσιος από αυτόν των αντρών. Μικρές διαφοροποιήσεις ως προς το φύλο, όπως εμφανίζονται στην ανάλυση συχνοτήτων, εντοπίζονται στην ομάδα «Ελκυστικότητα/Κοινωνική Επιφάνεια». Η ομάδα που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είναι ομάδα «Ασφάλεια Πηγών» με ποσοστό 43,4% του δείγματος. Ακολουθούν σε ποσοστό που κυμαίνεται 10-15% οι ομάδες «Δέσμευση/Εισόδημα/Συναρπαστική Προσωπικότητα», « Δέσμευση/Σεξουαλική πίστη» καθώς και «Ελκυστικότητα/Κοινωνική Επιφάνεια».

2. 4 Χαρακτηριστικά υπαρκτού συντρόφου

Επιλογή τελικής τομής και περιγραφή ομάδων

του δενδρογράμματος, στο οποίο απεικονίζονται οι διαδοχικές ενώσεις στοιχείων, αφενός αντιστοιχεί σε σημαντική αύξηση του δείκτη αύξησης της ενδοομαδικής αδράνειας (κριτήριο για καλή ταξινόμηση), αφετέρου δημιουργεί μια ταξινόμηση σε τρεις ομάδες, η οποία αποδεικνύεται ενδιαφέρουσα για τους σκοπούς της έρευνάς μας (Μπεχράκης 1999). Για τους λόγους αυτούς, την επιλέγουμε ως τελική και θα περιγράψουμε την ομαδοποίηση που προκύπτει.

Στη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου «χαρακτηριστικά υπαρκτού συντρόφου» το 1 αντιπροσωπεύει το «πάρα πολύ» και το 5 το «καθόλου». Δεδομένου αυτού οι αριθμοί που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα αντιπροσωπεύουν τους αντίστοιχους βαθμούς συμφωνίας.

Πίνακας 16 Παρουσίαση μέσων όρων για την 1η ομάδα: Πολύ θετική αξιολόγηση υπαρκτού συντρόφου (84,3% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγ- ματος	Τ.Α Δείγ- μα τος	Αξιο λόγη ση	Πιθα -νότη τα

23. Αίσθηση του χιούμορ	1,350	0,770	1,525	1,028	-8,40	0,000
1. Ίδια ηλικία	1,531	0,752	1,707	1,020	-9,03	0,000
9. Συναρπαστική Προσωπικότητα	1,264	0,648	1,437	0,957	-9,28	0,000
2. Φιλοδοξία	1,388	0,687	1,609	1,102	-9,93	0,000
21. Αναζήτηση Δέσμευσης	1,481	0,994	1,751	1,314	-	10,07
20. Σωματική Διάπλαση	1,303	0,691	1,516	1,037	-	10,12
5. Φυσική Δύναμη/ σθένος	1,305	0,562	1,503	0,961	-	10,36
6. Διεκδικητικότητα	1,241	0,591	1,451	1,000	-	10,80
3. Συναισθηματικά υποστηρικτικός/ή	1,356	0,656	1,608	1,121	-	10,89
12. Καλή κατάσταση Υγείας/Ευεξίας	1,314	0,693	1,559	1,117	-	10,96
3. Στοργικότητα	1,376	0,661	1,595	1,050	-	10,97
22. Αυτοπεποίθηση	1,339	0,767	1,619	1,150	-	11,75
11. Κοινωνικές δεξιότητες	1,505	0,673	1,751	1,050	-	11,86
19. Απασχόληση	1,500	0,685	1,752	1,065	-	11,88
15. Ευφυΐα	1,261	0,577	1,524	1,088	-	11,92
16. Ευγένεια	1,232	0,590	1,500	1,093	-	12,06
14. Εισόδημα	1,255	0,601	1,537	1,123	-	12,35
13. Ύψος/ Ανάστημα	1,278	0,635	1,577	1,146	-	13,07
7. Ελκυστικότητα Προσώπου	1,273	0,657	1,588	1,165	-	13,61
8. Ελκυστικότητα σώματος	1,272	0,685	1,655	1,232	-	15,57
17. Ηθος	1,241	0,601	1,637	1,251	-	15,97
18. Γονεϊκό ενδιαφέρον	1,287	0,746	1,725	1,323	-	16,45
10. Αίσθηση Μόδας	1,266	0,630	1,677	1,254	-	16,65

Πίνακας 17 Παρουσίαση μέσων όρων για την 2η ομάδα: Ο σύντροφος δεν διαθέτει «Φυσική Ελκυστικότητα/Χαρακτήρα/Γονεϊκό Ενδιαφέρον» (6,9% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγ- ματος	Τ.Α Δείγ- μα τος	Αξιο λόγη ση	Πιθα νότη τα
10.Αίσθηση Μόδας	4,233	1,116	1,677	1,254	11,54	0,000
8.Ελκυστικότητα σώματος	3,818	1,381	1,655	1,232	10,46	0,000
17.Ήθος	3,531	1,600	1,637	1,251	8,86	0,000
18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	3,733	1,365	1,725	1,323	8,59	0,000
7.Ελκυστικότητα Προσώπου	3,030	1,696	1,588	1,165	7,38	0,000

Πίνακας 18 Παρουσίαση μέσω των όρων για την 3η ομάδα: Πολύ αρνητική αξιολόγηση υπαρκτού συντρόφου (8,8% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγ- ματος	Τ.Α Δείγ- μα τος	Αξιο - λόγη ση	Πιθα νότη τα
15.Ευφυΐα	4,225	1,351	1,524	1,088	16,41	0,000
13.Ύψος/Ανάστημα	4,286	1,140	1,577	1,146	16,04	0,000
16.Ευγένεια	4,000	1,496	1,500	1,093	15,54	0,000
19.Απασχόληση	4,143	1,166	1,752	1,065	15,24	0,000
3.Στοργικότητα	4,235	1,165	1,595	1,050	15,22	0,000
6.Διεκδικητικότητα	3,838	1,516	1,451	1,000	15,12	0,000
4.Συναισθηματικά υποστηρικτικός/ή	4,150	1,542	1,608	1,121	15,01	0,000
14.Εισόδημα	4,075	1,603	1,537	1,123	14,94	0,000
11.Κοινωνικές δεξιότητες	4,100	1,300	1,751	1,050	14,78	0,000
12.Καλή κατάσταση Υγείας/Ευεξίας	4,025	1,541	1,559	1,117	14,58	0,000
2.Φύλοδοξία	3,950	1,658	1,609	1,102	14,06	0,000
5.Φυσική Δύναμη/σθένος	3,525	1,658	1,503	0,961	13,91	0,000
20.Σωματική Διάπλαση	3,619	1,430	1,516	1,037	13,76	0,000

18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	4,333	1,106	1,725	1,323	13,39	0,000
22.Αυτοπεποίθηση	3,810	1,484	1,619	1,150	12,95	0,000
17.Ήθος	4,025	1,589	1,637	1,251	12,61	0,000
21.Αναζήτηση Δέσμευσης	4,190	1,314	1,751	1,314	12,61	0,000
9.Συναρπαστική Προσωπικότητα	3,200	1,631	1,437	0,957	12,17	0,000
1.Ίδια ηλικία	3,735	1,650	1,707	1,020	12,03	0,000
23.Αίσθηση του χιούμορ	3,214	1,551	1,525	1,028	11,16	0,000
10.Αίσθηση Μόδας	3,842	1,496	1,677	1,254	11,11	0,000
7.Ελκυστικότητα Προσώπου	3,639	1,636	1,588	1,165	11,00	0,000
8.Ελκυστικότητα σώματος	3,750	1,441	1,655	1,232	10,62	0,000

Το χαρακτηριστικό της **1ης ομάδας** (πάνω δεξιά στο πρώτο τεταρτημόριο) είναι η πολύ θετική αξιολόγηση του ήδη υπάρχοντα συντρόφου. Η ομάδα αποτελείται από 185 άντρες και αντιπροσωπεύει το 87,3% του δείγματος των αντρών, καθώς και 213 γυναίκες που αντιπροσωπεύει το 81,6% του συνολικού δείγματος των γυναικών. Πρώτο σε ιεραρχική κατάταξη είναι ο σύντροφός τους πάνω από όλα να διαθέτει την αίσθηση μόδας (Μ.Ο=1,266, Τ.Α=0,630) και μετά ακολουθεί γονεϊκό ενδιαφέρον (Μ.Ο=1,287, Τ.Α=0,746), ήθος (Μ.Ο=1,241, Τ.Α=0,601), ελκυστικότητα σώματος (Μ.Ο=0,601, Τ.Α=0,601) και πρόσωπο (Μ.Ο=1,273, Τ.Α=0,657), ύψος (Μ.Ο=1,278, Τ.Α=0,635), εισόδημα (Μ.Ο=1,255, Τ.Α=0,601), ευφυΐα (Μ.Ο=1,261, Τ.Α=0,577) και απασχόληση (Μ.Ο=1,500, Τ.Α=0,685). Αυτά είναι τα 10 πρώτα σε ιεραρχική σειρά. Ακολουθούν οι κοινωνικές δεξιότητες (Μ.Ο=1,505, Τ.Α=0,673), συναισθηματική υποστήριξη (Μ.Ο=1,356, Τ.Α=0,656), υγεία (Μ.Ο=1,314, Τ.Α=0,693) και σωματική διάπλαση (Μ.Ο=1,303, Τ.Α=0,691). Τελευταία σε λίστα είναι η αναζήτηση δέσμευσης (Μ.Ο=1,481, Τ.Α=0,994), φιλοδοξία (Μ.Ο=1,388, Τ.Α=0,687), συναρπαστική προσωπικότητα (Μ.Ο=1,264, Τ.Α=0,648), ίδια ηλικία (Μ.Ο=1,531, Τ.Α=0,752) και αίσθηση χιούμορ (Μ.Ο=1,350, Τ.Α=0,770). Τα άτομα αυτής της ομάδας ενδιαφέρονται για το γονεϊκό ενδιαφέρον και το ήθος του συντρόφου, τα οποία δείχνουν μια δυναμική ώστε να παραμείνει σύντροφος για μακρύ χρονικό ορίζονται, πράγμα που σημαίνει πιθανή γονεϊκή επένδυση τόσο σε ενέργεια όσο σε πηγές. Τα συγκεκριμένα γνωρίσματα

σε συνδυασμό με το εισόδημα και την απασχόληση –που δείχνει την κατοχή και τη μελλοντική κατοχή πηγών– δημιουργούν την εικόνα ενός υπαρκτού συντρόφου που όχι μόνο φαίνεται ότι μπορεί να κατέχει, αλλά και είναι και διαθέσιμος να επενδύσει τις πηγές του.

Άλλα επιμέρους πολύ σημαντικά επιθυμητά γνωρίσματα που διαθέτει αυτή η κατηγορία συντρόφων, σύμφωνα με την αξιολόγηση αυτής της ομάδας, είναι η ευγένεια και η ευφυΐα – τα οποία συνήθως συγκαταλέγονται στα τρία κορυφαία σε βαθμολογία γνωρίσματα στις προτιμήσεις αντρών και γυναικών για ενδεχόμενους επιθυμητούς συντρόφους. Η ομοιότητα ενδιαφερόντων και τα κοινωνικά ελκυστικά χαρακτηριστικά, όπως ευφυΐα, ειλικρίνεια, στοργικότητα, ευγένεια, θεωρούνται πολύ επιθυμητά χαρακτηριστικά από άντρες και γυναίκες (Regan, Leniv, Sprecher, Chirstopher and Cate, 2000). Τα ευρήματα είναι συμβατά με αυτά των Regan, Leniv, Sprecher, Chirstopher and Cate (2000), που προτείνουν ότι γνωρίσματα όπως η ευγένεια είναι πιο επιθυμητά από αυτά της κοινωνικής τάξης, ανεξαρτήτως τύπου σχέσης. Τέλος, την τέταρτη, πέμπτη και έκτη ιεραρχικά σε κατάταξη θέση κατέχει η ελκυστικότητα σώματος, προσώπου και ύψος/ανάστημα, τα οποία είναι δείκτες ότι ο υπαρκτός σύντροφός τους σύμφωνα με τις αξιολογήσεις τους, πέρα από πιθανές πηγές, διαθέτει και φυσικά γνωρίσματα ελκυστικότητας.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι σύμφωνα με τα πρώτα δέκα σε αξιολογήσεις τους υπαρκτά γνωρίσματα συντρόφου, εάν προσπαθούσαμε να τα κατηγοριοποιήσουμε, συγκαταλέγεται η ασφάλεια και διάθεση πηγών και ακολουθεί η εμφάνιση. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις τους, ο σύντροφός τους διαθέτει καλή αίσθηση μόδας, διαθεσιμότητα ως προς γονεϊκή επένδυση, φυσική ελκυστικότητα, πηγές και ευγένεια. Είναι αναμενόμενο όταν ο σύντροφος διαθέτοντας ήθος και γονεϊκό ενδιαφέρον, άρα δείγματα διαθεσιμότητας γονικής επένδυσης, φυσική ελκυστικότητα καθώς και την πιθανότητα για μελλοντική κατοχή πηγών, έχει υψηλή αξία ως σύντροφος και άρα πολύ θετική αξιολόγηση ως σύντροφος από τους συντρόφους τους.

Η **2η ομάδα** (κάτω δεξιά στο τέταρτο τεταρτημόριο) αποτελεί την ομάδα ατόμων που έχουν συντρόφους οι οποίοι δεν διαθέτουν τα γνωρίσματα φυσική ελκυστικότητα/χαρακτήρα και γονικό ενδιαφέρον. Η ομάδα αποτελείται από 18 άντρες και αντιπροσωπεύει το 8,5% του δείγματος καθώς και 15 γυναίκες και αντιπροσωπεύει το 5,7% του συνολικού αριθμού των γυναικών. Συγκεκριμένα, αυτά που δεν

περιλαμβάνονται στη λίστα των υπαρκτών γνωρισμάτων είναι ελκυστικότητα προσώπου (Μ.Ο=3,030, Τ.Α=1,696), γονεϊκό ενδιαφέρον (Μ.Ο=3,733, Τ.Α=1,365), ήθος (Μ.Ο=3,531, Τ.Α=1,600), ελκυστικότητα σώματος (Μ.Ο=3,818, Τ.Α=1,381) και αίσθηση μόδας (Μ.Ο=4,233, Τ.Α=1,116).

Το χαρακτηριστικό της **3ης ομάδας** (πάνω αριστερά στο τρίτο τεταρτημόριο) είναι η πολύ αρνητική αξιολόγηση του υπαρκτού συντρόφου τους Η ομάδα αποτελείται από 9 άντρες που αντιπροσωπεύουν το 4,2% του δείγματος των αντρών καθώς και 33 γυναίκες που συνιστά το 12,6% του δείγματος των γυναικών. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις τους, πρώτο σε ιεραρχική κατάταξη που δεν κατέχουν οι υπαρκτοί σύντροφοι τους είναι η ευφυΐα (Μ.Ο=4,225, Τ.Α=1,351), ύψος/ανάστημα (Μ.Ο=4,286, Τ.Α=1,140), ευγένεια (Μ.Ο=1,140, Τ.Α=1,496), απασχόληση (Μ.Ο=4,143, Τ.Α=1,166), στοργικότητα (Μ.Ο=4,235, Τ.Α=1,165), διεκδικητικότητα (Μ.Ο=3,838, Τ.Α=1,516), συναισθηματική υποστήριξη (Μ.Ο=4,150, Τ.Α=1,542), εισόδημα (Μ.Ο=1,542, Τ.Α=1,542), κοινωνικές δεξιότητες (Μ.Ο=4,100, Τ.Α=1,300), καλή κατάσταση υγείας/ευεξίας (Μ.Ο=4,025, Τ.Α=4,025), φιλοδοξία (Μ.Ο=4,025, Τ.Α=1,658), φυσική δύναμη/σθένος (Μ.Ο=3,525, Τ.Α=1,658), σωματική διάπλαση (Μ.Ο=3,619, Τ.Α=1,430), γονεϊκό ενδιαφέρον (Μ.Ο=4,333, Τ.Α=1,106), αυτοπεποίθηση (Μ.Ο=3,810, Τ.Α=1,484), ήθος (Μ.Ο=4,025, Τ.Α=1,589), αναζήτηση δέσμευσης (Μ.Ο=4,190, Τ.Α=1,314), συναρπαστική προσωπικότητα (Μ.Ο=3,200, Τ.Α=1,631), ίδια ηλικία (Μ.Ο=3,735, Τ.Α=1,650), αίσθηση του χιούμορ (Μ.Ο=3,214, Τ.Α=1,551), αίσθηση μόδας (Μ.Ο=3,842, Τ.Α=1,496), ελκυστικότητα προσώπου (Μ.Ο=1,496, Τ.Α=1,636) και ελκυστικότητα σώματος (Μ.Ο=3,750, Τ.Α=1,441). Τελευταία δέκα γνωρίσματα σε ιεραρχική κατάταξη είναι η ελκυστικότητα σώματος, ελκυστικότητα πρόσωπου, αίσθηση μόδας, αίσθηση χιούμορ, ίδια ηλικία, συναρπαστική προσωπικότητα, αναζήτηση δέσμευσης, ήθος, αυτοπεποίθηση, γονεϊκό ενδιαφέρον.

Ο σύντροφος τους δεν διαθέτει ούτε ευφυΐα ούτε ευγένεια – γνωρίσματα που βρίσκονται στις τρεις κορυφαίες προτιμήσεις για χαρακτηριστικά συντρόφων. Επίσης τέταρτο σε ιεραρχική κατάταξη είναι ότι ο σύντροφος τους δεν διαθέτει απασχόληση καθώς και εισόδημα – δηλαδή, απουσιάζει η κατοχή πηγών. Επίσης αναφέρουν ότι δεν δείχνει στοργικότητα, συναισθηματική υποστήριξη, καθώς και ότι δεν διαθέτει κοινωνικές δεξιότητες – σημάδια έλλειψης συναισθηματικής επένδυσης. Τελευταία σε

ιεραρχική κατάταξη είναι η ελκυστικότητα σώματος και προσώπου. Αυτό σημαίνει ότι να μεν οι υπαρκτοί σύντροφοί τους δεν διαθέτουν χαρακτηριστικά φυσικής ελκυστικότητας, αλλά κι αν διαθέτουν, αυτά βρίσκονται σε μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με τα πρώτα δέκα σε ιεραρχική κατάταξη. Τα άτομα της εν λόγω ομάδας δίνουν μια πολύ αρνητική αξιολόγηση συντρόφου, γιατί, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους, ο σύντροφός τους δεν διαθέτει ευφυΐα ούτε πηγές ούτε φυσική εμφάνιση.

Στις τρεις ομάδες χαρακτηριστικών υπαρκτού συντρόφου έγινε σύγκριση του πληθυσμού για τα δυο φύλα χρησιμοποιώντας το κριτήριο chi-square. Η διαφορά στους πληθυσμούς βρέθηκε στατιστικά σημαντική $\chi^2 = 10,999$, $DF=2$, $p<0,005$ (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 37).

Η πρώτη ομάδα χαρακτηρίζεται από «πολύ θετική αξιολόγηση» συντρόφου και αντιπροσωπεύει το 84,3%. Η ομάδα «πολύ θετική αξιολόγηση» υπαρκτού συντρόφου κατέχει τη συντριπτική πλειοψηφία αντρών (N=185) και γυναικών (N=213) με ποσοστό αντρών και γυναικών αντίστοιχα που ανέρχεται πάνω από το 80%. Το μικρότερο ποσοστό αντρών (N=9) παρατηρείται στην ομάδα «πολύ αρνητική αξιολόγηση» υπαρκτού συντρόφου, ενώ των γυναικών (N=15) συγκεντρώνεται στη δεύτερη ομάδα (ο υπαρκτός σύντροφος δεν κατέχει φυσική ελκυστικότητα/χαρακτήρα/γονεϊκό ενδιαφέρον»).Η μεγάλη διαφορά ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες εντοπίζεται στην ομάδα «αρνητική αξιολόγηση» υπαρκτού συντρόφου. Οι άλλες ομάδες παρουσιάζουν σχετική ισοκατανομή των φύλων (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 37).

2.5 Χαρακτηριστικά ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου

Επιλογή τελικής τομής και περιγραφή ομάδων

Επιλέγουμε την ταξινόμηση σε **τέσσερις ομάδες**. Η τομή στο επίπεδο του 3ου κόμβου του δενδρογράμματος, στο οποίο απεικονίζονται οι διαδοχικές ενώσεις στοιχείων, αφενός αντιστοιχεί σε σημαντική αύξηση του δείκτη αύξησης της ενδοομαδικής αδράνειας (κριτήριο για καλή ταξινόμηση), αφετέρου δημιουργεί μια ταξινόμηση σε τέσσερις ομάδες η οποία αποδεικνύεται ενδιαφέρουσα για τους σκοπούς της έρευνάς μας (Μπεχράκης 1999). Για τους λόγους αυτούς, την επιλέγουμε ως τελική και θα περιγράψουμε την ομαδοποίηση που προκύπτει. Οι ερωτήσεις 15-17 αφορούν χαρακτηριστικά όπως μόρφωση, απασχόληση, φιλοδοξία, κοινωνική τάξη και εισοδηματική ικανότητα.

Στη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου «χαρακτηριστικά ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου» το 1 αντιπροσωπεύει «συμφωνά απολύτως» και το 5 «διαφωνά κάθεται». Δεδομένου αυτού οι αριθμοί που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα αντιπροσωπεύουν τους αντίστοιχους βαθμούς συμφωνίας.

Πίνακας 19 Παρουσίαση μέσω ωρών για την 1η Ομάδα: Επικέντρωση στα κριτήρια αποκλεισμού (4,6% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο - λόγηση	Πιθανότητα
18.Θα μου άρεσε ο/η σύντροφος μου να είναι από υψηλότερη κοινωνική τάξη.	3,591	0,984	2,115	0,588	12,06	0,000
5.Θα με έλκυαν περισσότερο οι νεότεροι άντρες/γυναίκες.	2,273	1,052	1,573	0,749	4,49	0,000
16.Θα με πείραζε εάν οι φιλοδοξίες της καριέρας του/της ήταν αισθητά χαμηλότερες από τις δικές μου.	1,947	1,432	1,294	0,734	3,96	0,000
15.Θεωρώ ιδανικό ένα σύντροφο που θα είχε τη δική μου μόρφωση.	1,591	1,114	1,220	0,632	2,82	0,002
3.Θα μπορούσα να με φανταστώ να είμαι με κάποιον/α 29 χρόνια μεγαλύτερο/η.	4,227	1,041	4,804	0,611	-4,53	0,000
10.Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος/α κυρίως λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών του/της.	1,864	1,099	2,781	0,644	-6,83	0,000
8.Μου είναι δύσκολο να καταλάβω γιατί κάποιος/α θα είχε μια έντονη προτίμηση για νεότερους παρά για μεγαλύτερους συντρόφους.	2,048	0,999	3,290	0,818	-7,12	0,000
12.Μπορώ να με φανταστώ με κάποιον/α που είναι υπέρβαρος/η.	3,182	1,466	4,645	0,798	-8,79	0,000
17.Θα ήθελα ένα σύντροφο που δεν έχει δουλειά.	2,500	1,158	3,887	0,700	-9,50	0,000

Πίνακας 20 Παρουσίαση μέσω ωρών για την 2η Ομάδα: Εμφάνιση/Στα- τους/Ηλικία (14,3% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο - λόγηση	Πιθανότητα
4.Θα με «ξενέρωσε» να είχε σώμα με σημάδια που προδίδουν μεγάλη ηλικία.	1,894	1,281	1,145	0,598	10,99	0,000
17.Θα ήθελα ένα/μια σύντροφο που δεν έχει δουλειά.	4,254	0,740	3,887	0,700	4,63	0,000
11.Θεωρώ πιο σημαντικό για μένα το πόσο καλός/η είναι ο/η υποψήφιος	1,612	0,914	1,367	0,766	2,83	0,002

σύντροφος μου από ό,τι πόσο καλός/ή είναι σε εμφάνιση.						
7.Βρίσκω τους/τις εφήβους (ηλικίας 15-17) ιδιαίτερα σέξι.	1,045	0,207	1,337	0,782	-3,30	0,000
2.Θα έβρισκα τα γκρι μαλλιά σε κάποιον/α σέξι.	1,029	0,169	1,396	0,901	-3,63	0,000
18.Θα μου άρεσε ο/η σύντροφός μου να είναι από υψηλότερη κοινωνική τάξη.	1,765	0,621	2,115	0,588	-5,32	0,000
3.Θα με φανταζόμουν να είμαι με κάποιον 29 χρόνια μεγαλύτερο/η.	4,250	1,129	4,804	0,611	-8,07	0,000
10.Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος/α κυρίως λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών του/της.	2,147	0,959	2,781	0,644	-8,76	0,000
14.Θα ήμουν ευτυχισμένη/ος εάν ο σύντροφος μου ήταν περισσότερο ελκυστικός σεξουαλικά.	1,864	0,715	2,616	0,712	-9,25	0,000

Πίνακας 21 Παρουσίαση μέσωσ όρων για την 3η Ομάδα: Ηλικία/Χαρακτήρας/Μόρφωση (63,1% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο - λόγηση	Πιθανότητα
3.Θα μπορούσα να με φανταστώ να είμαι με κάποιον 29 χρόνια μεγαλύτερο/η.	4,963	0,205	4,804	0,611	7,42	0,000
10.Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος/α κυρίως λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών του/της.	2,943	0,357	2,781	0,644	7,14	0,000
8.Μου είναι δύσκολο να καταλάβω γιατί κάποιος /α θα είχε μια έντονη προτίμηση για νεότερους παρά για μεγαλύτερους συντρόφους.	3,427	0,698	3,290	0,818	4,65	0,000
14.Θα ήμουν ευτυχισμένη/ος εάν ο/η σύντροφος μου ήταν περισσότερο ελκυστικός σεξουαλικά.	2,717	0,592	2,616	0,712	4,07	0,000
6 Θα το έβρισκα δύσκολο να με ελκύσει κάποιος που δείχνει ξεκάθαρα φυσικά σημάδια ηλικίας.	1,436	0,846	1,332	0,760	3,89	0,000
12.Μπορώ να με φανταστώ με κάποιον που είναι υπέρβαρος/η.	4,744	0,642	4,645	0,798	3,53	0,000
9.Η εμφάνιση δεν είναι σημαντική για μένα.	2,907	0,592	2,845	0,587	3,02	0,001
15.Θεωρώ ιδανικό ένα σύντροφο που θα είχε τη δική μου μόρφωση.	1,165	0,495	1,220	0,632	-2,45	0,007
11.Θεωρώ πιο σημαντικό για μένα το πόσο καλός/ή είναι ο υποψή-φιος/α σύντροφος μου από ό,τι πόσο καλός/ή είναι σε εμφάνιση.	1,227	0,577	1,367	0,766	-5,12	0,000
4.Θα με «ξενέρωσε» να είχε σώμα με σημάδια που προδίδουν μεγάλη ηλικία	1,014	0,143	1,145	0,598	-6,13	0,000

(όπως χαλαρωμένη επιδερμίδα ή κισσούς).						
2.Θα έβρισκα τα γκρι μαλλιά σε κάποιον σέξι.	1,117	0,429	1,396	0,901	-8,84	0,000
7.Βρίσκω τους/τις εφήβους (ηλικίας 15-17) ιδιαίτερα σέξι.	1,053	0,224	1,337	0,782	-10,39	0,000

Πίνακας 22 Παρουσίαση μέσων όρων για την 4η Ομάδα: Στάτους/Εμφάνιση (18% του δείγματος)

Χαρακτηριστικές μεταβλητές	Μ.Ο εντός ομάδας	Τ.Α Εντός ομάδας	Μ.Ο Δείγματος	Τ.Α Δείγματος	Αξιο - λόγη ση	Πιθα νότητα
7.Βρίσκω τους/τις εφήβους (ηλικίας 15-17) ιδιαίτερα σέξι.	2,576	1,089	1,337	0,782	16,12	0,000
2.Θα έβρισκα τα γκρι μαλλιά σε κάποιον/α σέξι.	2,614	1,297	1,396	0,901	13,56	0,000
11.Θεωρώ πιο σημαντικό για μένα το πόσο καλός/ή είναι ο/η ο υποψήφιος/α σύντροφος μου από ό,τι πόσο καλός/ή είναι σε εμφάνιση.	1,590	0,919	1,367	0,766	2,93	0,002
10.Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος/α κυρίως λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών του/της.	2,953	0,401	2,781	0,644	2,74	0,003
1.Οι ρυτίδες προσώπου θα ήταν τελείως απωθητικές.	1,523	1,031	1,318	0,772	2,72	0,003
6.Θα το έβρισκα δύσκολο να με ελκύσει κάποιος/α που δείχνει ξεκάθαρα φυσικά σημάδια ηλικίας.	1,153	0,584	1,332	0,760	-2,40	0,008
7.Η εμφάνιση δεν είναι σημαντική για μένα	2,698	0,551	2,845	0,587	-2,56	0,005
18.Θα μου άρεσε ο/η σύντροφος μου να είναι από υψηλότερη κοινωνική τάξη.	1,926	0,343	2,115	0,588	-3,19	0,001

ενδιαφέρον της στα κριτήρια αποκλεισμού. Η ομάδα αυτή αποτελείται από 12 άντρες και 10 γυναίκες και αντιπροσωπεύει το 4,6% του δείγματος. Σύμφωνα με το πώς δομούνται οι απαντήσεις τους, πρώτο σε ιεραρχική κατάταξη κριτήριο αποκλεισμού είναι ο σεξουαλικός τους σύντροφος να μην έχει δουλειά (Μ.Ο=2,500, Τ.Α=1,158), ακολουθεί να είναι υπέρβαρος (Μ.Ο=3,182, Τ.Α=1,466)– όπου οι απαντήσεις κυμαίνονται από την ουδέτερη στάση (3,182) προς την πολύ αρνητική στάση (4,675). Ως κριτήριο αποκλεισμού επίσης αναφέρουν τη μεγάλη διαφορά ηλικίας, σύμφωνα με την απάντησή τους «Μου είναι δύσκολο να καταλάβω γιατί κάποιος/α θα είχε μια έντονη προτίμηση για νεότερους παρά για μεγαλύτερους συντρόφους» (Μ.Ο=1,158,

T.A=0,999). Τέλος, η ομάδα αυτή αναφέρει ότι στο παρελθόν αρχικά τους ενδιέφερε κάποιος λόγω σωματικών προσόντων, αφού οι απαντήσεις τους κυμαίνονται από 1,864 έως 2,781, εκφράζοντας έτσι μεγάλο βαθμό συμφωνίας με αυτή τη δήλωση.

Επίσης η πρώτη ομάδα από την ιεράρχηση των απαντήσεων της δείχνει ότι το πρώτο που δεν την ενδιαφέρει είναι ο σύντροφος να είναι από υψηλότερη κοινωνική τάξη (M.O=3,591, T.A=0,984). Επίσης, δεν ενδιαφέρεται για νεότερους άντρες ή γυναίκες. Εκτός αυτού, δεν την πειράζει εάν οι φιλοδοξίες του συντρόφου είναι χαμηλότερες (M.O=1,947, T.A=1,432), καθώς και το εάν ο ιδανικός σύντροφος θα έχει τη δική τους μόρφωση (M.O=1,591, T.A=1,114). Με άλλα λόγια, δεν ενδιαφέρονται για το εάν ο σεξουαλικός τους σύντροφος εκτός από τα άλλα διαθέτει βασικά γνωρίσματα κοινωνικής ελκυστικότητας, εάν λάβουμε υπόψη η κοινωνική ελκυστικότητα υποδηλώνεται άμεσα από την κοινωνικοοικονομική θέση και το μορφωτικό επίπεδο και έμμεσα από το γνώρισμα της φιλοδοξίας. Κατά συνέπεια, η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρονται για πηγές και στάτους.

Η εν λόγω ομάδα επιβεβαιώνει τη θεωρία που θέλει μερικούς να έχουν πολύ χαλαρά στάνταρτ όσον αφορά το σεξουαλικό τους σύντροφο. Δεν την ενδιαφέρει ο σεξουαλικός σύντροφος να διαθέτει στάτους, δηλαδή να είναι από υψηλότερη κοινωνική θέση, ούτε το ίδιο μορφωτικό επίπεδο ή επίπεδο καριέρας. Επίσης δεν επιθυμούν νεαρής ηλικίας συντρόφους. Με άλλα λόγια, δεν ενδιαφέρονται για στάτους, μόρφωση, καριέρα, ούτε για νεαρής ηλικίας συντρόφους. Σε σχέση με τις τέσσερις ομάδες όπως διαμορφώνονται από την ανάλυση, η ομάδα αυτή παρουσιάζει τα χαλαρότερα κριτήρια επιλογής σεξουαλικού συντρόφου.

Η 2η ομάδα (κάτω αριστερά στο δεύτερο τεταρτημόριο) αναζητά στο σεξουαλικό της σύντροφο με ιεραρχική σειρά, εμφάνιση, στάτους και ηλικία. Η ομάδα αυτή αποτελείται από 68 άτομα, 37 άντρες και 31 γυναίκες και αντιπροσωπεύει το 14,3%. Η ομάδα αυτή υποτιμά τα ενδογενή γνωρίσματα για χάρη των εξωτερικών γνωρισμάτων (π.χ., ελκυστική εμφάνιση και υγεία) (Regan και Becheid, 1997). Ως πρώτο σε ιεραρχική κατάταξη αναφέρουν την εμφάνιση όπως προκύπτει από το πώς διαμορφώνονται οι ανταποκρίσεις τους σε δηλώσεις «Θα ήμουν ευτυχημένος/η εάν ο σύντροφος μου ήταν περισσότερο φυσικά ελκυστικός» (M.O=1,864, T.A=0,715), καθώς και «Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος λόγω των φυσικών του προσόντων» (M.O=2,147, T.A=0,959). Η ομάδα αυτή τοποθετεί τέταρτο σε κατάταξη

το να είναι ο σύντροφος τους από ανώτερη κοινωνική τάξη. Επιπλέον, ένα δεύτερο σύνολο απαντήσεων τους ως προς τις προτιμήσεις τους έχει να κάνει με την ηλικία. Από τη μία αναφέρουν ότι δεν θα ήθελαν κάποιον με τον οποίο να έχουν πολύ μεγάλη διαφορά ηλικίας, δηλώνοντας μεγάλο βαθμό διαφωνίας με τη δήλωση «Θα μπορούσα να φανταστώ να είμαι με κάποιον 29 χρόνια μεγαλύτερο» (Μ.Ο=4,250, Τ.Α=1,129), από την άλλη αναφέρουν ότι «Βρίσκω τους/τις εφήβους (ηλικία 15-17) ιδιαίτερα σέξι» (Μ.Ο=1,045, Τ.Α=0,207), «Θα έβρισκα σε κάποιον τα γκρίζα μαλλιά σέξι» (Μ.Ο=1,029, Τ.Α=0,169). Δεν μπορούν να φανταστούν να έχουν διαφορά τριάντα χρόνια με τον σεξουαλικό τους σύντροφο, αλλά θεωρούν ότι το είναι κάποιος μεσήλικος θα μπορούσε να αποτελούσε γνώρισμα ελκυστικότητας. Καθώς επίσης θα τους άρεσαν τα άτομα εφηβικής ηλικίας.

Η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρεται για ερωτήσεις όπως «Θα με ξενέρωνε να είχε σώμα που προδίδει μεγάλη ηλικία» (Μ.Ο=1,894, Τ.Α=1,281), «Θα ήθελα ένα σύντροφο που δεν έχει δουλειά» (Μ.Ο=4,254, Τ.Α=0,740) και «Θεωρώ πιο σημαντικό για μένα το πόσο καλός είναι ο υποψήφιος σύντροφός μου» (Μ.Ο=1,612, Τ.Α=0,914). Δεν ενδιαφέρονται για ένα σεξουαλικό σύντροφο που το σώμα του να προδίδει την ηλικία του, άνεργο, ούτε θεωρούν σημαντικό το χαρακτήρα του συντρόφου τους. Με άλλα λόγια ενδιαφέρονται για φυσική και κοινωνική ελκυστικότητα, πράγμα που αποτελεί σημάδι κατοχής πηγών. Δηλαδή, αν και αναζητούν σεξουαλικό σύντροφο, δεν έχουν χαμηλά στάνταρτ ως προς την εμφάνιση και το στάτους, ούτε θα συμβιβαστούν με κάποιον πολύ μεγαλύτερο ή άνεργο. Εμφανίζουν όμως χαλαρότητα των κριτηρίων τους ως προς το χαρακτήρα του σεξουαλικού τους συντρόφου. Θέλουν φυσικά ελκυστικούς συντρόφους, άρα νέους σε ηλικία και με κοινωνική θέση.

Η 3η ομάδα (κάτω δεξιά στο τέταρτο τεταρτημόριο) αναζητά ηλικία, χαρακτήρα και μόρφωση. Η ομάδα αυτή αποτελείται από 199 άτομα (124 άντρες και 175 γυναίκες). Είναι δηλαδή η ομάδα που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο πληθυσμό. Πρώτο σε ιεραρχική κατάταξη στις προτιμήσεις τους είναι η ηλικία, δεύτερο να είναι καλός ο σύντροφος και τρίτο να έχει το ίδιο επίπεδο μόρφωσης. Είναι δεύτερη σε σειρά ως προς την ελαστικότητα των κριτηρίων σε σχέση με τις τέσσερις ομάδες.

Η εν λόγω ομάδα βρίσκει πρωταρχικά τους εφήβους (15-17) (Μ.Ο=1,053, Τ.Α=0,224) και τα «γκρι μαλλιά» ιδιαίτερα σέξι (Μ.Ο=1,117, Τ.Α=0,429). Βέβαια, τρίτη σε σειρά είναι η απάντηση «Θα με ξενέρωνε ο σύντροφός μου αν είχε σώμα με

σημάδια που προσδίδουν μεγάλη ηλικία» (Μ.Ο=1,014, Τ.Α=,0,143) πράγμα που σημαίνει ότι δεν τους αρέσει ο σύντροφός τους να δείχνει την ηλικία του με βάση τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά. Πέρα από το κριτήριο της ηλικίας, η ομάδα αυτή θεωρεί πιο σημαντικό ο σύντροφός τους να είναι καλός (Μ.Ο=1,227, Τ.Α=0,577), και, τέλος, θεωρούν ιδανικό το να έχει ο σεξουαλικός τους σύντροφος τη δική τους μόρφωση (Μ.Ο=1,165, Τ.Α=0,495). Η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρεται για ερωτήματα όπως «Θα μπορούσα να με φανταστώ να είμαι με κάποιον 29 χρόνια μεγαλύτερό μου» (Μ.Ο=4,963, Τ.Α=0,205), «Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος λόγω των σωματικών του προσόντων» (Μ.Ο=2,943, Τ.Α=0,357), «Μου είναι δύσκολο να καταλάβω γιατί κάποιος θα είχε... νεότερη ηλικία» (Μ.Ο=3,427, Τ.Α=0,698), «Θα ήμουν ευτυχισμένος/η εάν ο σύντροφος μου ήταν φυσικώς πιο ελκυστικός» (Μ.Ο=2,717, Τ.Α=0,592), «Θα το έβρισκα δύσκολο να με έλξει κάποιος που δείχνει ξεκάθαρα σημάδια ηλικίας» (Μ.Ο=1,436, Τ.Α=)0,846, «Μπορώ να με φανταστώ με κάποιον που είναι υπέρβαρος» (Μ.Ο=4,744, Τ.Α=0,642), «Η εμφάνιση δεν είναι σημαντική για μένα» (Μ.Ο=2,907, Τ.Α=0,592). Δηλαδή, τα άτομα της ομάδας αυτής δεν ενδιαφέρονται για συντρόφους νεότερους, πολύ μεγαλύτερους ή με σημάδια μεγάλης ηλικίας. Στην περίπτωση αυτή ως προς την ηλικία δεν αποκλείουν ούτε τις ηλικίες 15-17, ούτε ένα μεσήλικο με γκρι μαλλιά.

Βέβαια, πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι ο πληθυσμός είναι φοιτητικός, οπότε είναι φυσικό να ελκύονται από άτομα εφηβικής ηλικίας, αφού και οι περισσότεροι ανήκουν στην ηλικία της μετεφηβείας. Επίσης, τα άτομα αυτής της ομάδας ενδιαφέρονται ο σύντροφός τους να έχει καλό χαρακτήρα καθώς και μόρφωση. Από την άλλη, αποκλείουν ένα σεξουαλικό σύντροφο 29 χρόνια μεγαλύτερο, με σώμα που να μαρτυρά την ηλικία του, ούτε αναφέρουν ότι στο παρελθόν συνήθιζαν να ελκύονται πρωταρχικά από κάποιον λόγω σωματικών χαρισμάτων – γι' αυτό και δεν ενδιαφέρονται για την εμφάνιση του σεξουαλικού συντρόφου. Αποκλείουν, δε, τους υπέρβαρους συντρόφους. Παρουσιάζουν χαλαρότητα ως προς τα στάνταρτ της εμφάνισης και του στάτους, αφού δεν περιλαμβάνονται στις δηλώσεις που τους ενδιαφέρουν. Συνοψίζοντας το τρίπτυχο, αυτά που αναζητούν είναι ηλικία, χαρακτήρας και μόρφωση.

Η 4^η ομάδα (πάνω δεξιά στο πρώτο τεταρτημόριο) επιθυμεί ο σεξουαλικός σύντροφος πάνω απ' όλα να έχει κοινωνική θέση και σε δεύτερη μοίρα έρχεται η εμφάνιση. Αποτελείται από 39 άντρες και 45 γυναίκες και εκδηλώνει μια ξεκάθαρη

τάση προς την κοινωνικοοικονομική κατάσταση περισσότερο παρά προς την εμφάνιση. Πρώτα σε ιεραρχική κατάταξη είναι, «Θα μου άρεσε ο σύντροφος μου να είναι από υψηλότερη κοινωνική θέση» (Μ.Ο=1,926, Τ.Α=0,343), «Η εμφάνιση δεν είναι σημαντική για μένα» (Μ.Ο=2,698, Τ.Α=0,551). Από την άλλη, δεν ενδιαφέρονται για ένα σεξουαλικό σύντροφο που να φαίνεται μεγάλος, «Θα το έβρισκα δύσκολο να με ελκύσει κάποιος που δείχνει ξεκάθαρα σημάδια ηλικίας» (Μ.Ο=1,153, Τ.Α=0,584). Η ομάδα αυτή δεν ενδιαφέρεται για συντρόφους έφηβους, ούτε βρίσκει τα γκρι μαλλιά σέξι. Επίσης δεν την απασχολεί να βρει ένα σύντροφο καλό σε χαρακτήρα. Τέλος, σύμφωνα με το σκεπτικό αυτής της ομάδας, δεν ενδιαφέρονται για δηλώσεις όπως αν οι ρυτίδες ενός σεξουαλικού συντρόφου θα ήταν τελείως απωθητικές. Ανάμεσα στα απορριπτικά τους κριτήρια περιλαμβάνεται ο σύντροφός τους να μην είναι εφηβικής ηλικίας, ούτε θεωρούν τα γκρι μαλλιά και τις ρυτίδες προσώπου σέξι

Είναι εμφανές ότι το στάτους και η εμφάνιση ως κύρια κριτήρια για την απόκτηση σεξουαλικού συντρόφου εμφανίζονται στη 2η και στην 4η ομάδα και αποτελούν το 32,3% του δείγματος. Η δεύτερη με την τέταρτη ομάδα παρουσιάζει διαφοροποίηση ως προς την ιεράρχηση των κριτηρίων στάτους και εμφάνισης. Η τρίτη και η τέταρτη ομάδα εμπεριέχει την ηλικία ως κριτήριο για την επιλογή ενός σεξουαλικού συντρόφου και αποτελεί το 77,4% του δείγματος. Παρ'ολ'αυτά η πλειονότητα του πληθυσμού, η οποία αντιπροσωπεύεται από την τρίτη ομάδα 63,1%, δεν ενδιαφέρεται για στάτους ή εμφάνιση. Τέλος, μόνο το 4,6% του δείγματος έχει τα κατώτερα δυνατά στάνταρτ όσον αφορά την επιλογή ενός σεξουαλικού συντρόφου. (βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 39)

2.6 Διάγραμμα διασποράς 1χ2 - Ανάλυση

Η διασταύρωση των κριτηρίων ταξινόμησης μας επιτρέπει να διαπιστώσουμε τη σχετική θέση των σημαντικότερων απαντήσεων από πλευράς συμμετοχής τους στη διαμόρφωση των κριτηρίων μέσω των προβολών τους στα προβολικά επίπεδα των ζευγών των αξόνων. Στο επίπεδο αυτό προβάλλονται οι απαντήσεις που συνεισφέρουν περισσότερο στη διαμόρφωση των δύο πρώτων κριτηρίων ταξινόμησης. Παρακολουθούμε έτσι τη σχετική θέση ορισμένων απαντήσεων ως προς το συνδυασμό κοινωνιοσεξουαλικότητα, αξιολόγηση εαυτού, γνωρίσματα υπαρκτού συντρόφου, καθώς και χαρακτηριστικά ενδεχόμενου μακροχρόνιου ή σεξουαλικού συντρόφου. Συμπερασματικά, διαμορφώνονται τέσσερις ομαδοποιήσεις σπουδαστών με διαφοροποιήσεις.

Παρατηρούνται δύο (2) ομάδες σπουδαστών με στάσεις προς την πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, μία (1) ομάδα γυναικών που τείνει στη μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα και μία (1) ομάδα γυναικών με στάση προς την πολύ περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα.

Παίρνοντας υπόψη ότι άντρες και γυναίκες δίνουν έμφαση σε διαφορετικά χαρακτηριστικά ενός υποψήφιου συντρόφου, κοινωνικοί θεωρητικοί και συγκεκριμένα οι θεωρητικοί των κοινωνικών ρόλων πιστεύουν ότι τα άτομα αναπτύσσουν προσδοκίες για τη δική τους συμπεριφορά και των άλλων, βασισμένοι στις πεποιθήσεις τους για διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους και γνωρίσματα. Οι πεποιθήσεις και οι προσδοκίες προκύπτουν από τη διανομή σε άντρες και γυναίκες διαφορετικών κοινωνικών ρόλων. Άλλες κοινωνικές δυνάμεις, συμπεριλαμβανομένων διαφυλικών συγκεκριμένων κοινωνικών και πολιτισμικών σεναρίων και σχημάτων ενίσχυσης και τιμωρίας, αναμφίβολα επηρέασαν τις προτιμήσεις αντρών και γυναικών (Regan, Leniv, Sprecher, Christopher and Cate, 2000).

2.6.1 Περιγραφή Ομάδων ως προς το φύλο με συνδυασμό και των πέντε παραγόντων

Γυναίκες

Υπάρχει μια ομάδα γυναικών (πάνω δεξιά στο δεύτερο και τρίτο τεταρτημόριο) που τείνει σε μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Οι γυναίκες στην εν λόγω ομάδα σε ένα σεξουαλικό σύντροφο αναζητούν «εμφάνιση/στάτους/ηλικία» ή επικεντρώνονται στα «κριτήρια αποκλεισμού». Αυτό σημαίνει ότι τηρούν ή τα χαλαρότερα ή τα αυστηρότερα κριτήρια επιλογής σε ένα σεξουαλικό σύντροφο. Η ομάδα αυτή κάνει αρνητική αξιολόγηση υπαρκτού συντρόφου με βάση τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που κατέχει, δηλαδή θεωρεί ότι ο υπαρκτός σύντροφος δεν διαθέτει αρκετά από τα επιθυμητά σε αυτές γνωρίσματα. Σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο αναζητούν σώμα/γονεϊκό ενδιαφέρον. Ως προς την αξιολόγηση αυτού, αυτή είναι αρνητική, και θεωρούν ότι έχουν λάβει κατά κύριο λόγο από τη μητέρα τους οικονομική γονεϊκή επένδυση και αξιολογούν αρνητικά τον εαυτό τους.

Οι γυναίκες που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι διατεθειμένες να εμπλέκονται σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις λόγω σεξουαλικών συναισθημάτων και χωρίς να θεωρούν αναγκαιότητα πάντα το στοιχείο της συναισθηματικής επένδυσης. Θεωρούν ότι η μητέρα τους κατά κύριο λόγο έχει επενδύσει σε αυτές οικονομικά,

δηλαδή σε οικονομικούς πόρους. Όσον αφορά το σεξουαλικό σύντροφο, ή δεν θα έχουν καθόλου αξιώσεις και απλώς θα επιλέγουν με γνώμονα τι δεν θέλουν να έχει, ή επιλέγουν ένα σύντροφο που θα έχει φυσική και κοινωνική ελκυστικότητα και επιθυμητή ηλικία.

Η δεύτερη περίπτωση ίσως συνδέεται με τη δήλωσή τους «*Ανυπομονώ να παντρευτώ*», η οποία δείχνει ότι ίσως αναζητούν ένα σεξουαλικό σύντροφο που να πληρή τις προϋποθέσεις για σύντροφο μακροχρόνιο ή γάμο. Επίσης, η ομάδα των γυναικών αυτών αξιολογεί αρνητικά τον ήδη υπάρχοντα σύντροφό τους, εάν αυτός υπάρχει, που υποδηλώνει ότι ο σύντροφός τους δεν κατέχει αρκετά επιθυμητά γνωρίσματα. Το σώμα αντιπροσωπεύει γνωρίσματα φυσικής ελκυστικότητας και το γονεϊκό ενδιαφέρον ένα σύντροφο με ενδεχόμενη ύπαρξη συναισθηματικής και γονεϊκής επένδυσης. Δηλαδή, να μην θέλουν ένα ελκυστικό σύντροφο, αλλά τον αξιολογούν επίσης εάν διαθέτει γονεϊκό ενδιαφέρον και για το εάν θα μπορούσε να επενδύσει συναισθηματικά σε αυτές και στο μελλοντικό παιδί τους. Η κοινωνική θέση του συντρόφου τους υποθετικά σχετίζεται με την ικανότητά τους να προσφέρουν οικονομικές πηγές με τη μορφή υλικών προς το ζην και φυσικής προστασίας.

Οι γυναίκες σε αυτή την ομάδα (πρώτο και δεύτερο τεταρτημόριο) ανήκουν στην πολύ περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Με άλλα λόγια, εκφράζουν προτιμήσεις αλλά και συμπεριφορές συνδεδεμένες με μακροχρόνιες σχέσεις, οι οποίες θα οδηγήσουν σε γάμο. Οι γυναίκες αυτής της ομάδας έχουν λάβει οικονομική επένδυση από τη μητέρα και έχουν οικονομική/αρνητική αυτοαξιολόγηση. Θέλουν ο σεξουαλικός ενδεχόμενος σύντροφός τους να έχει «στάτους/εμφάνιση», με άλλα λόγια πρώτο λόγο δίνουν στις πηγές και δεύτερο στην εμφάνιση, δηλαδή θέλουν ο σύντροφος τους να κατέχει γνωρίσματα που να μπορεί να αξιολογηθεί κατάλληλος και για μακροχρόνια σχέση. Εκτός αυτού, αναζητούν ο μακροχρόνιος σύντροφός τους να έχει και αυτός «ασφάλεια πηγών». Σύμφωνα με την κοινωνικο-δομική θεωρία, οι γυναίκες επικεντρώνονται στην εισοδηματική ικανότητα ενός συντρόφου, η οικονομική ευρωστία υποδηλώνει έναν άντρα ικανό να αναλάβει το ρόλο του προστάτη και παρόχου υλικών πηγών προς τη γυναίκα-σύντροφο και τα παιδιά τους. Η εισοδηματική ικανότητα, η κοινωνική τάξη, το επίπεδο προθυμίας του, η μόρφωση, συνδέονται με τη ικανότητα ενός άντρα για κατοχή και για διατήρηση ή έστω για μελλοντική κατοχή και απόκτηση οικονομικών πηγών. Κατά συνέπεια, υποθέτουμε ότι οι γυναίκες εδώ δίνουν

προσοχή σε έναν υποψήφιο σύντροφο στο επίπεδο της κοινωνικής θέσης ή κυριαρχίας, το οποίο σχετίζεται με την ικανότητά τους να παρέχουν τέτοιες πηγές (Buss and Barnes, 1986). Επίσης το ήθος για τις γυναίκες συνδέεται με την ποιότητα ενός άντρα ως ενδεχόμενου συντρόφου, ηθικού ως προς τη σχέση του, πράγμα που συνεπάγεται πιστότητα, ειλικρίνεια, αξιοπιστία. Το ήθος ενός άντρα παρέχει σε μια γυναίκα αίσθημα ασφάλειας, ότι ο σύντροφός της θα επενδύσει και θα εξακολουθεί να επενδύει υλικές και γονεϊκές πηγές, ότι θα γίνει σωστός οικογενειάρχης και πατέρας των παιδιών της, σύμφωνα με τη κοινωνικο-δομική θεωρία. Επίσης αξιολογούν πολύ θετικά τον υπαρκτό σύντροφο τους, που σημαίνει ότι θεωρούν ότι ο υπάρχων σύντροφός τους διαθέτει όλα τα επιθυμητά γνωρίσματα που συνδέονται με υψηλή αξία συντρόφου.

Άντρες

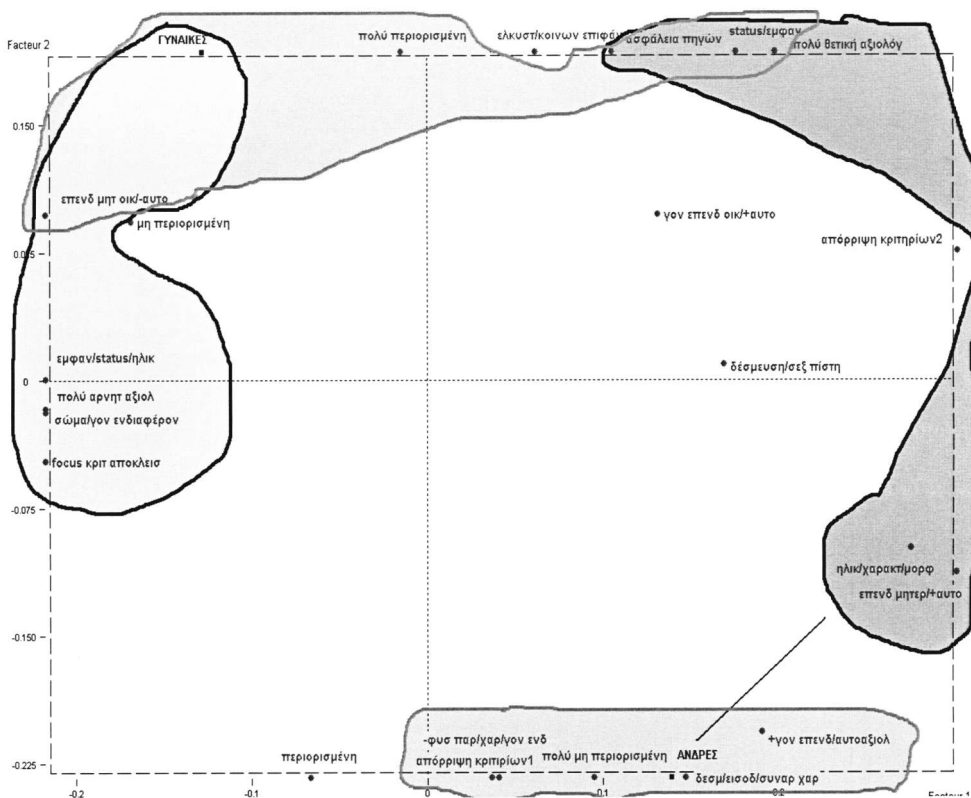
Σύμφωνα με το διάγραμμα διασποράς όπως προκύπτει από την πολυδιάστατη ανάλυση, διακρίνουμε δύο ομάδες στις οποίες συγκαταλέγονται οι άντρες. Και στις δύο ομάδες οι άντρες διακρίνονται από μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα, αλλά παρουσιάζουν κάποιες διαφοροποιήσεις στις αξιολογήσεις τους σε σχέση με τον υπαρκτό τους σύντροφο, την αξιολόγηση του εαυτού και τα επιθυμητά χαρακτηριστικά μακροχρόνιου και σεξουαλικού συντρόφου. Οι άντρες πρέπει να διακρίνονται από πιο μη-περιορισμένες κοινωνιοσεξουαλικές στάσεις από ό,τι οι γυναίκες μέσα στους πολιτισμούς ως εφαρμογή της θεωρίας της γονεϊκής επένδυσης, αλλά και της κοινωνικο-δομικής θεωρίας (Schmitt, 2002, 2003b).

Για παράδειγμα, οι αυτό-αξιολογήσεις των αντρών για τη φυσική ελκυστικότητα είναι διαπολιτισμικά συνδεδεμένη με μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα – ένα εύρημα που επιβεβαιώνει μια στρατηγική της πλουραλιστικής θεωρίας (Gangestad & Simpson, 2000). Ανάμεσα στις γυναίκες, η σχέση αυτή είναι λιγότερο δυνατή μέσα στους πολιτισμούς (Schmitt, 2002).

Σύμφωνα με την ομάδα που βρίσκεται κάτω δεξιά στο τέταρτο τεταρτημόριο, οι άντρες τείνουν στην πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Κύριο ενδιαφέρον τους είναι, δηλαδή, η σύναψη βραχυπρόθεσμων σεξουαλικών δεσμών χωρίς συναισθηματική επένδυση. Τα άτομα αυτής της ομάδας δεν αναφέρουν τις προτιμήσεις τους όσον αφορά το σεξουαλικό τους σύντροφο. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις του υπαρκτού τους συντρόφου τους, αυτός δεν διαθέτει καλή φυσική εμφάνιση, χαρακτήρα, γονεϊκό ενδιαφέρον. Η χαμηλή αξιολόγηση συντρόφου ίσως

συνδέεται με χαλαρά και ελαστικά κριτήρια επιλογής συντρόφου. Ως προς τον ενδεχόμενο μακροχρόνιο σύντροφο, ανήκουν στην κατηγορία «Απόρριψη κριτηρίων 1» ή «Δέσμευση/Εισόδημα/Συναρπαστικός χαρακτήρας. Έτσι, οι γυναίκες ίσως δίνουν αξία σε χαρακτηριστικά όπως φιλοδοξία, απασχόληση (εργασία) και εισόδημα, και οι άντρες αξιολογούν παραδοσιακά γυναικεία χαρακτηριστικά όπως στοργή, τρυφερότητα και φυσική ελκυστικότητα, στην περίπτωση του ενδεχόμενου συντρόφου.

Σύμφωνα με την ομάδα που τοποθετείται αριστερά στο σχήμα (πρώτο και τέταρτο τεταρτημόριο), οι άντρες τείνουν στην πολύ μη-περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα. Η ομάδα αυτή των αντρών θεωρεί ότι έχει λάβει γονεϊκή επένδυση από τη μητέρα και έχει θετική αξιολόγηση εαυτού. Η υψηλή αυτό-αξιολόγησή τους ως συντρόφων τούς οδηγεί στο να έχουν αυστηρότερα κριτήρια όσον αφορά τα επιθυμητά χαρακτηριστικά ενός ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου. Με την ίδια λογική, το υψηλό επίπεδο αυτό-αξίας στο οποίο θέτουν οι συμμετέχοντες τον εαυτό τους ίσως συνδέεται με το ότι είναι πιο αυστηροί όσον αφορά γνωρίσματα –ελκυστικά ή μη– σεξουαλικών συντρόφων. Επίσης αναζητούν σε ένα μακροχρόνιο ενδεχόμενο σύντροφο ασφάλεια πηγών, ενώ σε ένα σεξουαλικό σύντροφο, στάτους/εμφάνιση ή το τρίπτυχο ηλικία/χαρακτήρα/μόρφωση. Αυτοί που έχουν υπαρκτό σύντροφο κάνουν πολύ θετική αξιολόγηση του συντρόφου με βάση τα χαρακτηριστικά που διαθέτει

2.7 Συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων και των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου

Συγκρίθηκαν τα συνολικά σκορ στις κλίμακες τους ερωτηματολογίου με τις ομάδες που βρέθηκαν μετά από ανάλυση με το στατιστικό πακέτο SPAD. Αρκετές από τις διαφορές στους μέσους όρους βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές και αναλύονται παρακάτω:

2.7.1 Ομάδες κοινωνιοσεξουαλικότητας

Κατά την μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ μακροχρόνιου συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες κοινωνιοσεξουαλικότητας, η διαφορά στους μέσους όρους κριθίκε στατιστικά σημαντική ($F= 4,004$, $DF=3/210$, $p<0,05$) (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 40). Συγκεκριμένα, οι σπουδαστές που ανήκουν στην ομάδα «πολύ περιορισμένη

κοινωνιοσεξουαλικότητα (M.O=39,1642, T.A= 5,04704) έχουν τις υψηλότερες απαιτήσεις από ένα μακροχρόνιο σύντροφο. Από την άλλη, οι σπουδαστές που ανήκουν στην ομάδα «πολύ μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα» (M.O=42,5875, T.A=6,70102) φαίνεται να έχουν τις χαμηλότερες απαιτήσεις από το μακροχρόνιο σύντροφο.

2.7.2 Ομάδες αξιολόγησης εαυτού

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ μακροχρόνιου συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες κοινωνιοσεξουαλικότητας, δεν έδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές στους μέσους όρους.

2.7.3 Ομάδες χαρακτηριστικών επιθυμητού μακροχρόνιου συντρόφου

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ κοινωνιοσεξουαλικότητας και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένου μακροχρόνιου συντρόφου, έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F=2,358$, $DF=6/285$ $p<0,05$). Αυτό, σημαίνει ότι η ομάδα που επιθυμεί «σεξουαλική πίστη και δέσμευση» σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο είναι η πιο περιορισμένη σε κοινωνιοσεξουαλικότητα (M.O=87.2895 T.A=7.67554). Αντίθετα, οι σπουδαστές που ανήκουν στην ομάδα «απορρίπτει 1» εμφανίζει τη πιο μη περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα (M.O=91.8095, T.A=6.94708).

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ χαρακτηριστικών υπαρκτού συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένου μακροχρόνιου συντρόφου, έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 394.814$, $DF=6/275$ $p<0,001$). Αυτό σημαίνει, ότι οι σπουδαστές που αξιολογούν χειρότερα τον υπαρκτό σύντροφο προτιμάνε σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο «σώμα/ γονεϊκό ενδιαφέρον» (M.O= 96,2857, T.A=6,92186) ενώ η ομάδα που αξιολογεί καλύτερα τον υπαρκτό τους σύντροφο αναζητούν «ασφάλεια πηγών» από ένα ενδεχόμενο μακροχρόνιο σύντροφο (M.O=30.5680, T.A= 3.90891).

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ της κλίμακας αξιολόγησης εαυτού και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένου μακροχρόνιου συντρόφου έδειξε ότι η διαφορά στους

μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 5,932$, $DF=6/346$, $p<0,001$). Αυτοί που ανήκουν στην κατηγορία «απόρριψη κριτηρίων 1» φαίνεται να έχουν την υψηλότερη αξιολόγηση ($M.O=21.5238$, $T.A=2.29388$) ενώ η ομάδα που αξιολογεί αρνητικότερα τον εαυτό της αναζητά κυρίως ελκυστικότητα/ κοινωνική επιφάνεια ($M.O=24,3953$, $T.A=2.26925$).

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ χαρακτηριστικών σεξουαλικού συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένου μακροχρόνιου συντρόφου, έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 6,118$, $DF=6/346$, $p<0,001$). Η ομάδα που αναζητά «σωμα/γονεϊκό ενδιαφέρον» σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο είναι οι πιο απαιτητικοί στα κριτήρια τους για ένα σεξουαλικό σύντροφο ($M.O=41.6250$, $T.A=3,33379$). Αντίθετα οι σπουδαστές που ανήκουν στην κατηγορία «δέσμευση/σεξουαλική πίστη» είναι λιγότερο απαιτητικοί όσον αφορά ένα σεξουαλικό σύντροφο ($M.O= 43,7736$, $T.A=4,53042$) (βλ. Παράρτημα II, πίνακας 43).

2.7.4 Ομάδες χαρακτηριστικών υπαρκτού συντρόφου

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ χαρακτηριστικών επιθυμητού σεξουαλικού συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών υπαρκτού συντρόφου, έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 11,725$ $DF=2/346$) $p<0,001$. Συγκεκριμένα, οι σπουδαστές που ανήκουν στην ομάδα αρνητική αξιολόγηση υπαρκτού συντρόφου ($M.O=42,033$, $T.A= 3,09040$) έχουν πολύ υψηλές απαιτήσεις από ένα εν δυνάμει σεξουαλικό σύντροφο ενώ αυτοί που ανήκουν στην ομάδα «πολύ θετική αξιολόγηση» υπαρκτού συντρόφου ($M.O=45,0590$, $TA =3,38679$) έχουν τις χαμηλότερες απαιτήσεις από ένα ενδεχόμενο σεξουαλικό σύντροφο.

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ στην κλίμακα αξιολόγησης εαυτού και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών υπαρκτού συντρόφου, έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 5,583$, $DF=2/346$) $p<0,005$. Συγκεκριμένα η ομάδα των σπουδαστών που αξιολογεί αρνητικά τον υπαρκτό του σύντροφο αξιολογεί αρνητικότερα τον εαυτό της ($M.O=24,4706$, $T.A=3,59022$). Αντίθετα οι σπουδαστές που πιστεύουν ότι ο υπαρκτός τους σύντροφος δεν διαθέτει φυσικούς

παράγοντες/χαρακτήρα/γονεϊκό ενδιαφέρον αξιολογούν θετικότερα τον εαυτό τους από όλο το δείγμα (M.O=21,31568, T.A=1.79668) ((βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 42).

2.7 .5 Ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένο σεξουαλικού συντρόφου ,έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική (F= 7,550, DF=3/275) $p<0,001$. Συγκεκριμένα, οι σπουδαστές που αξιολογούν θετικότερα τον υπαρκτό τους σύντροφο αναζητούν στον σεξουαλικό τους σύντροφο «στατους/ εμφάνιση» (M.O=30,100, T.A=3,29657). Αντίθετα, οι σπουδαστές που επικεντρώνονται στα «κριτήρια αποκλεισμού» ενός σεξουαλικού συντρόφου , αξιολογούν αρνητικότερα από όλο το δείγμα τον υπαρκτό τους σύντροφο αρνητικότερα (M.O=51,0833, T.A=27,92021).

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ μακροχρόνιου συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένο σεξουαλικού συντρόφου ,έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική (F=5,253, DF=3/210, $p<0,005$). Αυτό σημαίνει ότι ,οι σπουδαστές που έχουν τις υψηλότερες απαιτήσεις από ένα μακροχρόνιο σύντροφο αναζητάνε σε ένα σεξουαλικό σύντροφο «στάτους /εμφάνιση» (M.O=39.6098, T.A=4.35820). Αντίθετα αυτοί που έχουν τις λιγότερες απαιτήσεις από ένα μακροχρόνιο σύντροφο αναζητάνε στο σεξουαλικό σύντροφο «εμφάνιση/στατους/ ηλικία» (M.O=42.3684, T.A=3.64315)

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ κοινωνιοσεξουαλικότητας και ανεξάρτητη μεταβλητή τις ομάδες χαρακτηριστικών ενδεχομένου σεξουαλικού συντρόφου , η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική (F= 3,808, DF=3/285) $p<0.005$ Συγκεκριμένα οι σπουδαστές που επικεντρώνουν στα κριτήρια αποκλεισμού (M.O=84,0000, T.A=7,39932) έχουν την πιο περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα του δείγματος από όλους τους υπόλοιπους. Αντίθετα, αυτοί που επιθυμούν «εμφάνιση/ στάτους /ηλικία» σε ένα σεξουαλικό σύντροφο (M.O=90,7273, T.A=5,30491), φαίνεται να τείνουν προς την λιγότερο περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα (βλ.Παράρτημα ΙΙ, πίνακας 41).

2.8 Συσχετίσεις μεταξύ των σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου

Βρέθηκε θετική συσχέτιση σημαντική σε δίπλευρο επίπεδο, $p < 0,01$ μεταξύ του σκορ στη κλίμακα μακροχρόνιου συντρόφου και υπαρκτού συντρόφου ($r=0,345$) και του σκορ στην κλίμακα αξιολόγηση εαυτού ($r=0,203$) καθώς και αρνητική συσχέτιση με το σκορ στη κλίμακα σεξουαλικού συντρόφου ($r=-,281$) (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 49). Αυτό σημαίνει, όσο χαμηλότερες οι απαιτήσεις από ένα μακροχρόνιο σύντροφο τόσο αρνητικότερη η αξιολόγηση υπαρκτού συντρόφου και η αξιολόγηση εαυτού και τόσο υψηλότερες οι απαιτήσεις από ένα σεξουαλικό σύντροφο. Αντίθετα, όσο υψηλότερες οι απαιτήσεις από ένα μακροχρόνιο σύντροφο τόσο θετικότερη η αξιολόγηση υπαρκτού συντρόφου και η αξιολόγηση εαυτού και τόσο χαμηλότερες οι απαιτήσεις από ένα σεξουαλικό σύντροφο.

Επίσης, βρέθηκε αρνητική συσχέτιση σημαντική σε δίπλευρο επίπεδο, $p < 0,001$ μεταξύ του σκορ στην κλίμακα σεξουαλικού συντρόφου και υπαρκτού συντρόφου ($r=-,280$). Αυτό σημαίνει ότι όσο πιο αρνητική είναι η αξιολόγηση του υπαρκτού συντρόφου τόσο υψηλότερες οι απαιτήσεις από τον σεξουαλικό του σύντροφο (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 49).

2.9 Περαιτέρω ευρήματα

2.9.1 Συγκρίσεις κλιμάκων ερωτηματολογίου με την εκπαίδευση της μητέρας

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ στην κλίμακα αξιολόγησης του εαυτού και ανεξάρτητη μεταβλητή την εκπαίδευση της μητέρας, έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 3,249$, $DF=4/287$, $p < 0,05$). Όσο πιο υψηλή η εκπαίδευση της μητέρας τόσο υψηλότερη η αξιολόγηση του εαυτού Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά που η μητέρα τους έχει τελειώσει το πανεπιστήμιο ($M.O = 90,2692$, $T.A=5.53214$) έχουν καλύτερη αυτοεικόνα από τα παιδιά που η μητέρα τους έχει τελειώσει το γυμνάσιο ($M.O=89,4095$, $T.A=8,11075$). Επίσης, σημαντική στατιστική διαφορά φαίνεται να υπάρχει και στην κλίμακα σεξουαλικού συντρόφου ($F= 3,217$, $DF=4/287$, $p < 0,05$). Συγκεκριμένα, όσο υψηλότερη η εκπαίδευση της μητέρας τόσο υψηλότερες οι απαιτήσεις από τον σεξουαλικό σύντροφο. Οι σπουδαστές που η μητέρα τους έχει τελειώσει πανεπιστήμιο ($M.O=43,4000$, $T.A=3,37795$) έχουν υψηλότερες απαιτήσεις σε σχέση με αυτούς που η μητέρα τους έχει τελειώσει το γυμνάσιο ($M.O=44,3007$, $T.A=3.37795$) (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 47).

2.9.2 Συγκρίσεις κλιμάκων ερωτηματολογίου με τον τόπο καταγωγής

Εξετάστηκε η πιθανή διαφορά της καταγωγής στις κλίμακες του ερωτηματολογίου

Κατά την μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή την επίδοση στην κλίμακα αξιολόγησης εαυτού και ανεξάρτητη μεταβλητή τη καταγωγή βρέθηκε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 4,282, DF=2$) $p<0,05$ $p=0,15$. Αυτό σημαίνει ότι οι σπουδαστές από την Αθήνα ($M.O=23,0606, T.A=2,61320$) έχουν χαμηλότερη αξιολόγηση εαυτού από τους σπουδαστές της επαρχίας ($MO =22,2381, T.A=2,85052$) (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 45).

Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ κοινωνιοσεξουαλικότητας των 278 σπουδαστών του δείγματος και ανεξάρτητη μεταβλητή τον τόπο καταγωγής έδειξε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 4,354, DF=2/277, p<0,05$) Αυτό σημαίνει ότι οι σπουδαστές από την Αθήνα ($M.O= 90,5537, T.A= 6,00839$) εκδηλώνουν τάσεις πιο μη περιορισμένης κοινωνιοσεξουαλικότητας από τους σπουδαστές της επαρχίας ($M.O=88,1899, T.A=6,37116$) και αυτούς που προέρχονταν από άλλες χώρες ($MO = 88,4091, T.A=8,16298$), (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 45).

Κατά την μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με εξαρτημένη μεταβλητή την επίδοση στην κλίμακα χαρακτηριστικών υπαρκτού συντρόφου και ανεξάρτητη μεταβλητή τη καταγωγή βρέθηκε ότι η διαφορά στους μέσους όρους είναι στατιστικά σημαντική ($F= 6,980 DF=2, p< 0,0$). Αυτό σημαίνει ότι οι σπουδαστές από άλλες χώρες ($M.O= 43,0741, T.A= 24,86723$) αξιολογούν πιο χαμηλά τους συντρόφους τους από τους σπουδαστές που κατάγονται από την Αθήνα ($M.O=32,5500, T.A=9,05872$) και την επαρχία ($M.O=35,9750, T.A=17,10206$), (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 45).

2.9.3 Συσχετίσεις μεταξύ των σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου και της ηλικίας

Με τη λειτουργία explore βρέθηκε ότι το δείγμα δεν είναι κανονικά κατανομημένο ως προς την ηλικία, οπότε χρησιμοποιήθηκε το μη-παραμετρικό τεστ spearman's rho για να υπολογιστούν οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών.

Βρέθηκε θετική συσχέτιση στατιστικά σημαντική ($p<0,05$) μεταξύ της ηλικίας και του συνολικού σκορ που έφεραν οι σπουδαστές του δείγματος στην κλίμακα επιθυμητού μακροχρόνιου συντρόφου ($\rho=.169$). Αυτό σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η

ηλικία τόσο μειώνονται οι απαιτήσεις για τον μακρόχρονο σύντροφο (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 48).

Βρέθηκε αρνητική στατιστικά σημαντική $p<0,05$ συσχέτιση μεταξύ του συνολικού σκορ που έφεραν οι σπουδαστές του δείγματος στην κλίμακα κοινωνιοσεξουαλικότητας και της ηλικίας ($r=-.141$). Αυτό σημαίνει ότι όσο μικρότερη η ηλικία τόσο μεγαλύτερο το σκορ στη κλίμακα κοινωνιοσεξουαλικότητας και όσο νεότερο το άτομο τόσο λιγότερο περιορισμένο σε κοινωνιοσεξουαλικότητα είναι (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 50).

2.9.4 Συγκρίσεις κλιμάκων ερωτηματολογίου με τη σειρά γέννησης

Εξετάστηκε η διαφορά μέσων όρων με κριτήριο t-τεστ με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ στη κλίμακα υπαρκτού συντρόφου κα ανεξάρτητη μεταβλητή τη σειρά γέννησης (μεταξύ πρωτότοκου και δευτερότοκου) και η διαφορά στους μέσους όρους κρίθηκε στατιστικά σημαντική. ($t=-2.047$, $DF=210$, $p<0,05$). Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι ο πρωτότοκος ($M.O=33.2138$, $T.A=11.657511$) αξιολογεί τον τον υπαρκτό του σύντροφο θετικότερα από το δευτερότοκο ($M.O=37,3582$, $T.A=17,32899$) (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 50).

Εξετάστηκε η διαφορά μέσων όρων με κριτήριο t-τεστ με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ στη κλίμακα κοινωνιοσεξουαλικότητας και ανεξάρτητη μεταβλητή τη σειρά γέννησης(πρωτότοκου και δευτερότοκου) και η διαφορά στους μέσους όρους κρίθηκε στατιστικά σημαντική ($t=-2.047$, $DF=210$, $p<0,05$). Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι ο πρωτότοκος ($M.O=88,6510$, $T.A=6,15336$) φαίνεται να έχει πιο περιορισμένη κοινωνιοσεξουαλικότητα από το δευτερότοκο ($M.O=90,6364$, $T.A=6,48937$), εύρημα που επιβεβαιώνεται και βιβλιογραφικά (Michalski and Shackelford, 2002) (βλ.Παράρτημα II, πίνακας 50).

Εξετάστηκε η διαφορά μέσων όρων με κριτήριο t-τεστ με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό σκορ στη κλίμακα κοινωνιοσεξουαλικότητας και ανεξάρτητη μεταβλητή τη σειρά γέννησης (πρωτότοκου και τριτότοκου) και η διαφορά στους μέσους όρους κρίθηκε στατιστικά σημαντική ($t= 2,162,DF =224$, $p<0,05$). Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι το τρίτο παιδί έχει υψηλότερες απαιτήσεις ($M.O=43,5476$, $T.A=2,91508$) όταν αναζητά ένα σεξουαλικό σύντροφο σε σχέση με το πρώτο($M.O=44.8207$, $T.A=3.55063$) (βλ. Παράρτημα II, πίνακας 51).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Σπουδαιότητα της έρευνας- Περιορισμοί- Προτάσεις

3.1 Σπουδαιότητα της έρευνας

Η διατριβή αυτή προσπαθεί να δείξει τις τάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη αγορά συντρώφων για τους σύγχρονους φοιτητές. Συγκεκριμένα, κατά την έρευνα ανιχνεύτηκαν οι τάσεις που υπάρχουν ως προς την προθυμία των σπουδαστών να εμπλακούν σε μια βραχυπρόθεσμη σχέση και βρέθηκε ότι οι άντρες παρουσιάζουν τάσεις μεγαλύτερης προθυμίας συγκριτικά με τις γυναίκες. Επιπλέον πάνω από το 80% του πληθυσμού του δείγματος αξιολογεί πολύ θετικά τον σύντροφο του. Επιπρόσθετα, εξετάστηκαν τα χαρακτηριστικά που θεωρούνται επιθυμητά σε ένα ενδεχόμενο σεξουαλικό και μακροπρόθεσμο σύντροφο, και ο βαθμός απαιτητικότητας των δυο φύλων όπως προκύπτει από την ιεράρχηση των γνωρισμάτων αυτών. Για παράδειγμα όσο το άτομο φαίνεται να εμφανίζει τάσεις μεγαλύτερης προθυμίας για βραχυχρόνιες σχέσεις τόσο υψηλότερες απαιτήσεις έχει από ένα μακροχρόνιο σύντροφο. Τέλος, ανάμεσα στα ευρήματα της έρευνας περιλαμβάνονται ότι οι πρωτότοκοι καθώς και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας εμφανίζουν τάσεις μικρότερης προθυμίας για σχέσεις με βραχύ ορίζοντα ,καθώς και ότι το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας συνδέεται αναλογικά με τις απαιτήσεις των δύο φύλων για ένα ενδεχόμενο σεξουαλικό/βραχυχρόνιο σύντροφο. Βέβαια, από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και από τον τεράστιο όγκο έρευνας που έχει γίνει πάνω στις διαφυλικές διαφορές για τα φυσικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά και το μηχανισμό επιλογής συντρόφου, αυτό που προκύπτει είναι ότι κανείς δεν μπορεί να προβλέψει με ακρίβεια πώς εντέλει λειτουργεί το σύστημα επιλογής συντρόφου.

3.2 Περιορισμοί- Αδυναμίες της έρευνας

Ο κύριος περιορισμός της έρευνας είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων. Δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο έχει δοθεί μόνο σε άγαμους, προπτυχιακούς φοιτητές ενταγμένους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, τα αποτελέσματα δεν μπορούν να γενικευτούν σε άλλον πληθυσμό. Μη δεσμευμένοι προπτυχιακοί φοιτητές έχουν επιλεγεί για μελέτες σχετικά με την επιλογή συντρόφου στο παρελθόν. Παρ' όλο που αυτός ο πληθυσμός προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες και αποτελεί διαθέσιμο ερευνητικό υποκείμενο για το ζήτημα της επιλογής συντρόφου, υπάρχει απώλεια πληροφοριών πχ. για τα έγγαμα ζευγάρια (Parsons, 1997). Βέβαια, πολλές έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο πεδίο της ανθρώπινων προτιμήσεων συντρώφων χρησιμοποιούν ως

δείγματα φοιτητές πανεπιστημίων, αφού οι συμμετέχοντες είναι σε μια ηλικία που η επιλογή συντρόφου παρουσιάζει μεγαλύτερη σχετικότητα και ρευστότητα. Εκτός αυτού, ανάμεσα στους περιορισμούς συγκαταλέγονται ότι το δείγμα προέρχεται μόνο από την Αθήνα και περιλαμβάνει ελάχιστους αλλοδαπούς φοιτητές παρ'όλο που το μεγάλο ποσοστό των αλλοδαπών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Επιπροσθέτως, υπάρχουν ελάχιστοι σπουδαστές στο δείγμα που δεν ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 18-24. Βασικό περιορισμό αποτελεί το ότι η έρευνα και η θεωρία επικεντρώνεται κυρίως σε άτομα από 18-30 και το δείγμα περιορίζεται μόνο σε πανεπιστημιακό πληθυσμό. Ως γνωστό όσο παρατείνονται τα χρόνια των σπουδών, τόσο αυξάνεται το διάστημα αναζήτησης ρομαντικών συντρόφων και του εαυτού. Ευρήματα ερευνών αναφέρουν ότι τα νεαρά άτομα που αποφασίζουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους ίσως είναι πιθανότερο να βρίσκονται σε ένα στάδιο σεξουαλικής και επαγγελματικής αναζήτησης, χαρακτηριστικό της παρατεταμένης εφηβείας (Arnett, 2000). Οι τυπικοί άντρες και γυναίκες φοιτητές ήταν νέοι, πολλοί μπορεί ακόμη να μην είχαν δεσμευτεί ποτέ σε μια μακροπρόθεσμη σχέση και να είχαν πρόσβαση σε μια μεγαλύτερη «δεξαμενή» υποψηφίων συντρόφων σε σχέση με αυτήν που θα είχαν σε μεγαλύτερες ηλικίες. Έτσι, αναφέρουν τι θα τους άρεσε σε ένα μακροχρόνιο σύντροφο ιδανικά. Παρ' όλ' αυτά, άντρες και γυναίκες εμφανίζονται να διαφέρουν σε προτιμήσεις συντρόφων και συμπεριφορές ζευγαρώματος (Kenrick, Groth, Trost and Sadalla, 1993).

Η εξελικτική θεωρία αναφέρεται στο πώς διαμορφώθηκαν οι πρωτόγονες κοινωνίες, διατηρήθηκαν και κατάφεραν να αναπαραχθούν, ώστε να επιβιώσει το ανθρώπινο γένος. Από την άλλη, οι κοινωνικές θεωρίες εξηγούν τις προτιμήσεις των συντρόφων στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα. Εντούτοις, για να ήταν ή έρευνα πιο εμπεριστατωμένη, θα έπρεπε να αναλύσουμε ποια ήταν τα προτιμητέα χαρακτηριστικά στα οποία έδιναν σημασία τα δυο φύλα σε άλλες εποχές όπως στην αρχαιοελληνική, τη μεσαιωνική, και άλλες όπου η γυναικεία επιλογή δεν υπήρχε ως έννοια στις κοινωνίες.

Είναι αναγκαίο να αναφερθεί ότι δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τελικά κατά πόσον κάποια κριτήρια θεωρούνται καθοριστικά και είναι αδιαπραγμάτευτα στην επιλογή συντρόφου ανάλογα με το φύλο και τον τύπο σχέσης. Ο λόγος είναι ότι πολλές φορές η επιλογή συντρόφου είναι μια διαδικασία που δεν είναι πλήρως συνειδητή, οπότε τα άτομα δεν μπορούν να προσδιορίσουν τα επιθυμητά γνωρίσματα που αποτέλεσαν

καταλύτη για την απόφαση επιλογής τους. Επιπρόσθετα, πολλοί διστάζουν να απαντήσουν πραγματικά για το ποια χαρακτηριστικά θεωρούν επιθυμητά σε ένα σύντροφο.

Παρατηρήθηκε ότι οι σπουδαστές άφησαν αναπάντητες συγκεκριμένες ερωτήσεις. Ένα πιθανός λόγος είναι ότι ίσως ορισμένες από τις ερωτήσεις δεν καλύπτανε πχ. στον τελευταίο χρόνο μπορούσε κάποιος να έχει σταθερή σχέση αλλά και να έχει χωρίσει, επιλογή που δεν περιλαμβάνονταν στις ερωτήσεις. Επιπρόσθετα, χρησιμοποιήθηκαν «ανάποδες» κλίμακες σε ορισμένες θεματικές ενότητες καθώς και αρνητικές δηλώσεις που ίσως συντέλεσαν ώστε κάποιες ερωτήσεις να φανούν δυσνόητες στους σπουδαστές

3.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Ο ερευνητής θα μπορούσε να προσθέσει περισσότερες δημογραφικές μεταβλητές για την συλλογή πληροφοριών σχετικά με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση του δείγματος καθώς και των γονέων του, για το εάν το δείγμα εργάζεται ή όχι, εάν μένει με τους γονείς του κ.α. Κάποιες από τις ερωτήσεις ίσως θα πρέπει να αναδιατυπωθούν ή να αφαιρεθούν ώστε το ερωτηματολόγιο να είναι πιο εύχρηστο και πιο ευνόητο. Επιπρόσθετα, για μεγαλύτερη γενίκευση των αποτελεσμάτων θα ήταν σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί δείγμα εκτός πανεπιστημίων ώστε να ανιχνευτούν οι δυναμικές προτιμήσεις τους ή δείγμα που προέρχεται και από επαρχία. Εκτός αυτού, η έρευνα πάνω στο ζήτημα της επιλογής συντρόφου θα μπορούσε να διεξαχθεί και σε άλλους πληθυσμούς όπως είναι τα έγγαμα ζευγάρια, διαζευγμένοι ή σε ομοφυλόφιλους. Επιπλέον, επιστημονικό ενδιαφέρον θα είχε να ερευνηθεί το ζήτημα της επιλογής συντρόφου στην τρίτη ηλικία και να εξεταστούν οι διαφορές και οι ομοιότητες που προκύπτουν στα κριτήρια που θέτουν για την επιλογή συντρόφου. Τέλος, ο ερευνητής ίσως θα μπορούσε να προβεί σε διαπολιτισμικές συγκρίσεις με χώρες που έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες έρευνες όπως είναι η Σερβία καθώς και χώρες της Ευρώπης.

Εν κατακλείδι, από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και από τον τεράστιο όγκο έρευνας που έχει γίνει πάνω στις διαφυλικές διαφορές για τα φυσικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά και το μηχανισμό επιλογής συντρόφου, δεν μπορεί να προβλέψει κανείς με ακρίβεια πώς εντέλει λειτουργεί το σύστημα επιλογής συντρόφου. Η διατριβή αυτή μπορεί να δείξει, ωστόσο, τις τάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη ‘αγορά’ συντρόφων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολάκης, Γ. (2003), *Παραδοσιακός Κρητικός Γάμος*, Αθήνα, Νέα Σύνορα - Α. Α. Λιβάνης.

Askew, S. – Ross, C. (1992), *Τα αγόρια δεν κλαίνε*, μτφ. Μανίνα Τερζίδου, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Αυδικός, Ε. Γ. (1996), *Το παιδί στην παραδοσιακή και τη σύγχρονη κοινωνία*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Γεωργά Δ., *Κοινωνική Ψυχολογία*, τόμ. Α', Αθήνα, 1986.

Γκιζέλη, Γ. – Κανταντζόγλου, Ρ. – Τεπέρογλου, Α. – Φίλιας, Β. (1994), *Παράδοση και νεωτερικότητα στις πολιτιστικές δραστηριότητες της ελληνικής οικογένειας: Μεταβαλλόμενα σχήματα*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Γράμματα.

Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2007), *Εφηβικές ταυτότητες φύλου στο οικογενειακό πλαίσιο: ευρήματα, ερμηνείες, και προβληματισμοί*, Ψυχολογική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος.

Duby, G. – Perrot, M. (1995), , Πρακτικά Συμποσίου *Γυναίκες και Ιστορία της Σορβόνης, 17-14 Νοεμβρίου 1992*, Κ. Καρλαύτη (μτφρ.), Β. Τσοκόπουλος (επιμ.), Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Horney, K. (1978), *Η Ψυχολογία της γυναίκας*, μτφρ. Μ. Λώμη, Αθήνα, Γλάρος.

Κατάκη, Χ.Δ., «Η σύγχρονη οικογένεια στα πρόθυρα της μεταβιομηχανικής εποχής - μορφογενετικές αναθεωρήσεις και ανακατατάξεις, στο συλλογικό έργο *Οικογένεια, Ψυχοκοινωνικές-Ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις*, επιμ. Α. Καλαντζή-Αζίζι – Ν.

Παρίσης, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1990.

Κατάκη, Χ.Δ., *Οι τρεις ταυτότητες της ελληνικής οικογένειας*, επιμ. Ε. Νίκα, Αθήνα, Κέδρος, 1993.

Κατάκη, Χ. Δ., *Οι τρεις ταυτότητες της ελληνικής οικογένειας*, επιμ. Ελένη Νίκα, Κέδρος, 1984.

Κορδούτης, Π. Σ. (2006), Σημειώσεις μαθήματος «*Ψυχολογία των στενών διαπροσωπικών σχέσεων*», Θεσσαλονίκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Μαραγκουδάκη, Ε., *Εκπαίδευση και διάκριση των φύλων - Παιδικά αναγνώσματα στο ηπιαγωγείο*, Αθήνα, Οδυσσέας, 1993.

Μαρκάκη, Ν. Α. (1998), *Τα παλαιά χρόνια η ζωή τα ήθη και τα έθιμα*, Χανιά, χ.ε.

Μουσούρου, Λ. Μ., *Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας*, Αθήνα, Gutenberg, 1993.

Μουσούρου, Λ. Μ. – Στρατηγάκη, Μ. (2004), *Ζητήματα οικογενειακής πολιτικής. Θεωρητικές αναφορές και εμπειρικές διερευνήσεις*, Αθήνα, Gutenberg.

Μπουντουρίδης, Μ. Α. (1995), *Κοινωνικά θέματα των επικοινωνιών μέσω υπολογιστή*, <http://www.math.upatras.gr/mboudour>, <http://www.duth.gr/mboudour>

Michel, A., *Κοινωνιολογία της οικογένειας και του γάμου*, μτφρ-επιμ Λ.Μ. Μουσούρου, Αθήνα, Gutenberg, 1993, σ. 84.

Nicole-Drancort, C. (1995), «Strategies professionnelles et organization des familles», στο Duby, G. & Perrot, M. (1995), *Γυναίκες και Ιστορία. Πρακτικά Συμποσίου της Σορβόνης, 17-14 Νοεμβρίου 1992*, Κ. Καρλαύτη (μτφρ.), Β. Τσοκόπουλος (επιμ.), Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Παπαδόπουλος, Δ. (2007), «Λένε οι αριθμοί για μας», Ένθετο: «Ταυτότητα του άνδρα. Οι αξίες, τα δεδομένα, οι επιλογές που καθορίζουν τα προφίλ μας σήμερα», στο *Βήμα*, τχ. Οκτωβρίου.

Παπαδόπουλος, Μ., «Ειδικά προβλήματα μαθητών στα σχολεία της Κύπρου, απόπειρα προσδιορισμού των αιτιών και εισηγήσεις για την αντιμετώπισή τους», Πρακτικά Α΄ Επιστημονικού Συμποσίου Συνδέσμου Ελλήνων Διευθυντών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου, 4.4.1985.

Παρασκευόπουλος, Ι. (1985), *Εξελικτική Ψυχολογία, Η ψυχική ζωή από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση*, τόμ. 2. Αθήνα, έκδοση του ιδίου.

Πιντέρης, Γ. (2005), *Συντροφικότητα και αυτονομία*, Αθήνα, Θυμάρι.

Σακαλάκη, Μ. (1984), *Κοινωνικές ιεραρχίες και σύστημα αξιών. Ιδεολογικές δομές στο νεοελληνικό μυθιστόρημα 1990-1980*, Αθήνα, Κέδρος.

Τζαμαλούκα, Γ. (2007), Η συγκατοίκηση και επιλογή συντρόφου. Σημειώσεις μαθήματος «Γυναικεία θέματα», ΑΤΕΙ Κρήτης - ΣΕΥΠ - Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας.

Τσαούση, Γ. (1993), *Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, Αθήνα, Gutenberg.

Τσουκαλά, Κ., Εξάρτηση και Αναπαραγωγή, *Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα (1830-1922)*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1979.

Φράγκου, Χ. (1984), *Ψυχοπαιδαγωγική – θέματα παιδαγωγικής ψυχολογίας, παιδείας, διδακτικής και μάθησης*, Παιδαγωγική Σειρά, Αθήνα, Gutenberg.

Φραγκουδάκη Α. (1985), *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Αθήνα.

Χρηστεά-Δουμάνη, Μ. (1989), *Η ελληνίδα μητέρα άλλοτε και σήμερα*, Αθήνα, Κέδρος.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ainsworth, M.D.S. (1991), «Attachment and other affectional bonds across the life cycle», in C. M. Parkes, J. Stevenson-Hinde, & P. Marris (eds.), *Attachment across the life cycle*, New York, Routledge, pp. 33-51.

Alcock, J. (1993), *Animal behavior an evolutionary approach*, Sinauer.

Andersson, M. (1994), *Sexual Selection*, Princeton, Princeton University Press.

Barber, N. (1995), «The evolutionary Psychology of Physical Attractiveness: Sexual Selection and Human Morphology», *Ethology and Sociobiology* 16, pp. 395-424.

Bartholomew, K., – Horowitz, L. M. (1991), «Attachment styles among young adults: A test of a fourcategory model», *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, pp. 226-244.

Belsky, J. – Steinberg, L. – Draper, P. (1991), «Childhood experience, interpersonal development and reproductive strategy: An evolutionary theory of socialization», *Child Development*, 62, pp. 640-670.

Berezkei T. – Csanaky, A. (1995) «Mate Choice, Marital Success and Reproduction in a Modern Society», *Ethology and Sociobiology*, 17, pp. 17-35.

Berry J.W., «An ecological approach to cross-cultural psychology», *Neds. Tijds. Psychology*, 30, 51 - 84, σε Δ. Γεωργιά, *Κοινωνική Ψυχολογία*.

Berscheid, E – Walster, E. (1974), «Physical attractiveness», *Advances in Experimental Social Psychology*, 7, pp. 157-215.

Bjorklund D.F. – Shackelford T. K. (1999), «Differences in Parental Investment contribute in important differences between men and women», *American Psychology Society*, 8, pp. 86-89.

Bleske-Rechek A. – Buss D.M. (2006), «Sexual strategies pursued and mate attraction tactics deployed», *Personality and Individual Differences*, 40, pp. 1299-1311.

Bleske-Rechek, A., Remiker M.W. – Swanson M.R., – Zeug N.M. (2006), «Women more than Men Attend to Indicators of Good Character - Two Experimental Demonstrations», *Evolutionary Psychology*, 4, pp. 248-261.

Borgerhoff Mulder., M. (2004), «Are men and women really so different?», *Trends in Ecology and Evolution*, 19, No.1.

Bowlby, J. (1969), *Attachment and Loss. Vol.1: Attachment*, New York, Basic Books.

Bowlby, J. (1982). *Attachment and Loss*, 1, Attachment (2nd ed.). New York, Basic.

Braun, M.F. - Bryan, A. (2006), «Female waist- to-hip and male waist-to shoulder ratio as determinants of romantic partner desirability», *Journal of Social and Personal Relationships*, 23, pp. 805-819.

Brennan, K. A. - Shaver, P. (1995), «Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning», *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, pp. 267-284.

Bruchon - Schweitzer, M. (and 45 additional authors), «International Preferences in selecting mates: a study of 37 cultures», *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 21, p. 5-47.

Buunk B.P. – Dijkstra P. – Fetchenhauer, D. – Kenrick D.T. (2002), «Age and Gender preferences in mate selection criteria for various involvements levels», *Personal Relationships*, 9, pp. 271-278.

Buss, D.M. (1985), Human Mate selection. *American scientist*, 73, pp.47-51.

Buss, D.M. – Barnes, M. (1986), «Preferences in Human Mate Selection», *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, pp. 559-570.

Buss, D.M. (1988), «Love Acts: The Evolutionary biology of Love», in R.J. Sternberg – M.I. Barnes (Eds.) *The Psychology of Love*, pp. 100-118. New Haven, CT: Yale University Press.

Buss, D.M. (1989), «Sex differences in human mate preference: Evolutionary hypothesis tested in 37 cultures», *Behavioral and Brain Sciences*, 12, p. 1-49.

Buss, D.M. – Abbot, M. – Angleitner, A. – Biaggio, A.- Blanco-Villasenor, A. – Buss, D.M. (1991). «Do women have evolved mate preferences for men with resources?», *Ethology and Sociobiology*, 12, σ. 401-408.

Buss, D.M. - Larsen, R. - Westen, D. - Semmelroth, J. (1992), «Sex differences in jealousy: Evolution, physiology and psychology», *Psychological Science* 3, σ. 251- 255.

Buss, D. M. (1993), «Sexual strategies theory: An evolutionary perspective of human mating», *Psychological Review* 100, σ. 204-232.

Buss, D.M. (1994). *The Evolution of Desire: Strategies of Human Mating*, New York, Basic Books.

Buss, D.M. (1996), *Sexual Conflict: Evolutionary insights into feminism and the Battles of the Sexes. Sex, Power, Conflict: Evolutionary and feminist perspectives*, New York, Oxford University Press, pp. 298-318.

Buss D. M (2003), «Sexual strategies. A journey into controversy», *Psychological Inquiry*, 14, pp. 219-226.

Buss D.M. (2006), «Strategies of human Mating», *Psychological Topics*, 15, pp. 239-260.

Buss, D.M. – Shackelford, T.K. – Kirkpatrick, L.A.– Choe, J. – Hasegawa, M., T. – Bennett, K. (1999), «Jealousy and beliefs about infidelity: Tests of competing hypotheses in the Unites States, Korea, and Japan». *Personal Relationships*, 6, pp.125-150.

Buss D. M. – Shackelford, T.K. –LeBlanc G.J. (2000), «Number of children desired and preferred spousal age differences: context specific mate preferences patterns across 37 cultures», *Evolution and Human Nature*, 21, pp. 323-331.

Buss, M.D. (2008), «Attractive Women Want it All: Good Genes, Economic Investment, Parenting Proclivities and Emotional Commitment», *Evolutionary Psychology*, 6, pp. 134-146.

Buss D.M. – Shackeloford, T.K. – Kirkpatrick, L.A. –Larsen, R.J. (2001), «A half century of mate preferences: The cultural evolution of values», *Journal of Marriage and the Family*, 63, pp. 491-503.

Buston, M.P. – Emlen, S.T. (2003), *Proceedings of the National Academy of Sciences of the Uniteds States of America*, 100, pp. 8805-8810.

Campbell, A. (2008), «The morning after the night before. Affective reactions to one-night stands among mated and unmated women and men», *Human Nature*, DOI 10.1007/s12110-008-9036-2.

Cann, A. – Calhoun L. G. (2001), «Perceived Personality Associations with Differences in Sense of Humor. Stereotypes of Hypothetical Others with High and Low Senses of Humor. Humor», *International Journal of Humor Research*, 14, pp. 117-130.

Cashdan, E. (1993), «Attracting Mates: Effects of paternal investment on mate attraction strategies», *Ethology and sociobiology*, 14, pp. 1-23.

Clark, R.D. – Hatfield, E. (1989), «Gender differences in receptivity to sexual offers», *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 2, pp. 39-55.

Chisholm, J.S. (1996), «The evolutionary ecology of attachment organization», *Human Nature*, 7, pp. 1-38.

Clayton, R.R. (1979), *The Family, Marriage and social change*, 3rd ed., Lexington, D.C. Heath.

Clutton-Brock, T.H. (1991), *The evolution of parental care*, Princeton University Press.

Collins, N.L. – & Read, S.J. (1990), «Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples», *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, pp. 644-663.

Cosmides, L. – Tooby, J. – Barkow, J.H. (1992), «Introduction: Evolutionary psychology and conceptual integration», in J.H. Barkow – L. Cosmides – J. Tooby (eds), *The adapted mind: Evolutionary psychology and the generation of culture*, 3-15, New York, NY: Oxford University Press.

Darwin, C. (1952a), *The origin of species by means of natural selection*, Darwin 49, pp. 1-251. Chicago: *Encyclopedia Britannica*, (reprinted from original work published in 1859).

Darwin, C. (1952b), *The descent of man and selection relation to sex*, Darwin 49, pp. 253-600. Chicago: *Encyclopedia Britannica* (reprinted from original work published in 1871).

Davis, A. (1998), «Age Differences in Dating and Marriage: Reproductive Strategies or Social Preferences», *Current Anthropology*, 39, pp. 374-380.

de Beauvoir, S., *Le deuxième sexe*, т. 2, Paris, Gallimard, 1949.

Delton, A. – Robertson, T.E. – Kenrick, T.G (2006), «The mating game isn't over: a reply to buller's critique of the evolutionary psychology of mating», *Evolutionary Psychology*, 4, pp. 262-73.

Diamond, L.M. (2004), «Emerging Perspectives on Distinctions between romantic love and sexual desire», *Current Directions in Psychological Science*, 13

Doosje, B. – Rojahn K. – Fischer A. (1999), «Partner Preferences as a Function of Gender, Age, Political Orientation and Level of Education», *Sex Roles*, 40, pp. 45-59.

Eagly, A.H. (1997), «Sex Differences in social behavior: comparing social role theory and evolutionary psychology», *American Psychologist*, 52, pp. 1380-1382.

Eagly, A.H. – AND Wood,W. (1999), «The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles», *American Psychologist*, 54, pp. 408-423.

Eastwick, P.W., Eagly, A. H., Glick, P., Johannesen-Schmidt, M. C., Fiske, S. T., Blum, A. M. B., Eckes, T., Freiburger, P., Huang, L., Fernández, M. L., Manganeli, A. M., Pek, J. C. X., Castro, Y. R., Sakalli-Ugurlu, N., Six-Materna, I., & Volpato, C. (2006). «Is Traditional Gender ideology associated with sex-typed mate preferences? A test in nine nations», *Sex Roles*, 54, pp. 603-614.

Eckland, B.K. (1968), «Theories of Mate Selection», *Eugenics Quarterly*, 15, pp. 77-84.

Edler, G.H. (1969), «Appearance and Education in Marriage Mobility», *American Sociological Review*, 34, pp. 519-533.

Evans, K. – Brase, G.L (1997), «Assessing sex differences and similarities in mate preferences: Above and beyond demand characteristics», *Journal of Social and Personal Relationships*, 24, pp. 781.

Feingold, A. (1992), «Gender differences in mate selection preferences: A test of the parental investment model», *Psychological bulletin*, 112, pp. 125-139.

Folstad, I. – Karter, A.J. (1992), «Parasites, bright males, and the immuno-competence handicap», *American Naturalist*, 139, pp. 603-622.

Gangestad, S.W. – Garver-Apgar, C.E. – Simpson, J.A – Cousins, A.J. (2007), «Changes in Women's mate preferences across the ovulatory cycle», *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, pp. 151-163.

Gangestad, S. W. – Haselton, M.G. – Buss, D.M. (2006), «Evolutionary Foundation of Cultural Variation: Evoked Culture and Mate Preference», *Psychological Inquiry*, 17, pp. 75-95.

Gangestad, S.W. – Buss, D.M. (1993), «Pathogen prevalence and human mate preferences», *Ethology and Sociobiology*, 14, pp. 89-96.

Gangestad, S.W. – Thornhill, R. – Yeo, R.A. (1994), «Facial attractiveness, developmental stability, and fluctuating asymmetry», *Ethology and sociobiology*, 15, pp. 73-85.

Gangestad, S.W. – Thornhill, R. (1997), «Human Sexual selection and developmental stability», in *Evolutionary personality and social psychology*, J. A. Simpson – D.T. Kenrick. Erlbaum (eds).

Gangestad S.W. – Thornhill R.(1998), «The analysis of fluctuating asymmetry redux: The robustness of parametric statistics», *Animal Behaviour*, 55, pp. 497-501.

Gangestad S.W. – Simpson, J.A. (2000), «The evolution of human mating: Trade-offs and strategic pluralism», *Behavioural and Brain Sciences*, 23, pp. 573-644.

Gangestad S.W. – Garver-Apgar C.E.(2007), «Changes in Women's mate preferences across the ovulatory cycle», *Journal of Personality and Social Psychology*, pp. 151.

Geary D.C. – Vigil J. – Byrd-Craven, J. (2004), «Evolution of Human Mate Choice», *The Journal of Sex Research*, 41, pp. 27-42.

Geary, David C. (2005), «The origin of mind: Evolution of brain, cognition, and general intelligence», Washington DC, US: *American Psychological Association XII*, (pp. 23-44).

Geher, C. (2000), «Perceived and Actual Characteristics of Parents and Partners: A test of a Freudian Model of Mate Selection», *Current Psychology*, 19, pp. 194-214.

Gill-Burmann, C. – Pelaez, F. – Sanchez, S. (2001), «Mate Choice differences according to sex and age. An analysis of personal advertisements in Spanish Newspapers», *Human Nature*, 13, pp. 493-508.

Gilligan, C. (1982), *In different voice: psychological theory and women's development*, Cambridge, Harvard University Press,

Goodwin, R. (1990), «Sex Differences among partner preferences are the sexes really very similar», *Sex Roles*, 23, pp. 501-513.

Grammer, K. – Thornhill, R. (1994), «Human (homo sapiens) facial attractiveness and sexual selection: The role of symmetry and averageness», *Journal of Comparative Psychology*, 108, pp. 233-242.

Grammer, K. – Renninger, L.– Fischer, B. (2004), «Disco clothing, female sexual motivation, and relationship status: is she dressed to impress?», *Journal of sex research*, 2004, 41(1), pp. 66-74.

Greenlees I. A. – McGrew, W. C. (1994), «Sex and Age Differences in Preferences and Tactics of Mate Attraction: Analysis of Published Advertisements», *Ethology and sociobiology*, 15, pp. 59-72.

Greiling, H. – Buss, D.M. (1999), «Women's sexual strategies: the hidden dimension of extra pair mating», *Personality and Individual differences*, 28, pp. 929-963.

Greitemeyer, T. (2007), «What do men and women want in a partner? Are educated partners always more desirable», *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, pp. 180-194.

Gutierrez, S. E. – Kenrick, T. – Partch, J. J. (1999), «Beauty, Dominance and the Mating Game: Contrast Effects in Self - Assessment Reflect Gender Differences in Mate Selection», *Personality and Social Psychology Bulletin*, pp. 1126-1134.

Jackson, J. J. – Kirkpatrick, L.A. (2007), «The structure and measurement of human mating strategies: toward a multidimensional model of sociosexuality», *Evolution and Human Behavior*, 28, pp. 382-391.

Johannesen-Schmidt, M. C. – Eagly, A.H. (2002), «Another look at sex differences in preferred mate characteristics: The effects of endorsing the traditional female gender role», *Psychology of Women Quarterly*, 26, pp. 322-328.

Hamilton, W.D. – Zuk, M. (1982), «Heritable true fitness and bright birds: A role for parasites», *Science*, 218, pp. 384-87.

Haufe, C. (2008), «Sexual Selection and Mate choice in evolutionary psychology», *Biol Philos*, 23, pp. 115-128.

Hazan, C. – Diamond, L.M. (2000), «The place of attachment in human Mating», *Review of General Psychology*, 5, pp. 186-204.

Herz, R.S. – Inzlicht, M. (2002), «Sex Differences in response to physical and social factors involved in human mate selection. The importance of smell for women», *Evolution and Human Behavior*, 23, pp. 359-364.

Hovland, C.I. – Rosenberg, M.J. (1960), *Attitude organization and change*, New Haven, Yale U.

Howard, J.A. – Blumstein, P. – Schwartz, P. (1987), «Social or Evolutionary Theories? Some Observations on Preferences in Human Mate Selection», *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, pp. 194-200.

Hrdy, S.B. (1981), *The women that never involved*, Cambridge, MA: Harvard University Press.

Hromatko, I. – Tadinac, M. – Prizmic, H. (2006), «Women's Hormonal Status and Mate Value Influence Relationship Satisfaction and Perceived Male Attractiveness», *Psychological Topics*, 15, pp. 315-330.

Hughes, S.M. – Harrison, M.A. – Gordon, J. – Gallup, G. (2004), «Sex Differences in mating strategies: Mate guarding, infidelity and multiple concurrent sex partners», *Sexualities, Evolution and Gender*, 6, pp. 3-13.

Hurtado, A.M. – Hill, K. (1991), «Paternal effect on offspring survivorship among Ache and Haiwi hunter gatherers: Implications for modeling pair-bond stability, *Father-child relations: Cultural and biosocial contexts*, ed. B.S. Hewlett, Aldine.

Keating, C.F. – Doyle, J. (2002), «The faces of desirable mates and dates contain mixed social status cues», *Journal of Experimental Social Psychology*, 38, pp. 414-424.

Kenrick, D. T. – Trost, M. R. (1989), «A reproductive exchange model of heterosexual relationships: putting proximate economics in ultimate perspective», in C.Hendrick (ed.), *Close relationships: Review of personality and social psychology*, 11, pp. 92-118.

Kenrick, D. T. – Sadalla, E. K. – Groth, G. E. – Trost, M. R. (1990), «Evolution, traits, and the stages of human courtship: Qualifying the parental investment model», *Journal of personality*, 58, pp. 97-116.

Kenrick, D. T. – Groth, G. E. – Trost, M. R. – Sadalla, E. K. (1993), «Integrating evolutionary and social exchange perspective on relationships: Effects of gender, self-appraisal, and involvement level on mate selection criteria», *Journal of personality and social psychology*, 64, pp. 951-969.

Kenrick, T. D – Keefe, R. C. (1997), «Continuing Commentary Age Preferences in mates reflect sex differences in human reproductive strategies», *Behavioral and brain sciences*, 15, pp. 75-133.

Kenrick, D.T. – Sundie, J.M. – Nicastle, L.D. – Stone, G. O. (2001), «Can one ever be too wealthy or too chaste? Searching for Nonlinearities in Mate Judgment», *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, pp. 462-471.

Kerckhoff, A. C. – Davis, K. E. (1962), «Value consensus and need complementarity in mate selection», *American Sociological Review*, 27, pp. 295-303.

Khallad, Y. (2005), «Mate Selection in Jordan - Effects of sex, socio-economic status and culture», *Journal of Social and Personal Relationships*, 22, pp. 155-168.

Kirkpatrick, M. – Ryan, M. J. (1991), «The evolution of mating preferences and the paradox of the lek», *Nature*, 350, pp. 33-38.

Knox, D. (1985), *Choices in Relationships: An Introduction to Marriage and Family*, New York: West.

Kruger, D. J. (2008), «Young Adults attempt exchanges in reproductively relevant currencies», *Evolutionary Psychology*, 6 (1), pp. 204-212.

Kruger, D. J – Fisher, M. L. (2008), «Women’s life history attributes are associated with preferences in mating relationships», *Evolutionary Psychology*, 6, pp. 289-302.

Lancaster, J. B. – Kaplan, H. (1992), «Human mating and family formation strategies: The effects of variability among males in quality and the allocation of mating effort and parental investment», in *Topics in primatology*, (eds) T. Nishida, W.C. McGrew, P. Marler, M. Pickard, F.B.M. de Waal. University of Tokyo Press.

Landolt, M. A. – Lalumiere M. L. – Quinsey, V. L. (1995), «Sex Differences in Intra-Sex Variations in Human Mating Tactics: An evolutionary approach», *Ethology and Sociobiology*, 16, pp. 3-25.

Lee, P., (1976) «Reinventing sex roles in the early childhood setting», in *Childhood Education*, 52, 1976, p. 188.

Lehr, A. – Geher, G. (2006), «Differential Effects of Reciprocity and Attitude Similarity Across Long - Versus Short-term Mating Contexts», *The Journal of social psychology*, pp. 423-439.

Lewin, K. (1951), *Field theory I social science*, N.Y., Harper.

Lewis, R. A. (1973), «A Longitudinal Test of a developmental framework for premarital dyadic formation», *Journal of Marriage and the family*, 35, pp. 16-25.

Li, N. P. – Kentrick D. (2006), «Sex similarities and Differences in Preferences for Short-Term Mates: What, Whether and Why», *Journal of Personality and Sexual Psychology*, 90, pp. 468-489.

Li, N.P. – Bailey, J. M. – Kenrick, D. T. – Lisenmeier, J. A. W. (2002), «The necessities and luxuries of Mate preferences: Testing the Tradeoffs», *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, pp. 947-955.

Lippa, R.A. (2007), «The preferred Traits of Mates in a Cross - National Study of Heterosexual and Homosexual Men and Women: An examination of biological and cultural influences», *Archives Sexual Behavior*, 36, pp. 193-208.

Little, A.C – Burriss, R.P. – Jones, B.C. – DeBruine, L.M. – Caldwell, C. A. (2008), «Social Influence in human face preference: men and women are influenced more for long-term than for short-term attractiveness decisions», *Evolution and Human Behavior*, 29, pp. 140-146.

Little, A. C. – Jones, B. C. – Penton-Voak, I. S. – Burt, D. M. – Perrett, D. I. (2002), «Partnership status and the temporal context of relationships influence human female preferences for sexual dimorphism in male face shape», *Proc. R. Soc. London*, 269, pp. 1095-1100.

Maslow, A. (1954), *Motivation and Personality*, New York: Harper & Row.

May, R. (1953), *Man's search for himself*, Dell Publishing Co., New York.

Maynard, S. J. (1974), «The theory of games and the evolution of animal conflict», *Journal of Theoretical Biology*, 47, pp. 209-221.

Mcguirl, K. E. – Wiederman, M. W. (2000), «Characteristics of the Ideal sex partner: Gender differences and perceptions of the preferences of the other gender», *Journal of Sex and Marital Therapy*, 26, pp. 153-159.

Michalski, R. L. – Shackelford, T. K. (2002), «Birth order and sexual strategy», *Personality and Individual Differences*, 33, pp. 661-667.

Mikulincer, M. – Florian, V. (1998), «The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events», in J. A. Simpson – W. S. Rholes (eds.), *Attachment theory and close relationships*, New York: Guilford Press, pp. 143-165.

Millar, M. J. – Ostlund, N. M. (2006), «The effects of a parenting Prime on sex differences in mate selection Criteria», *Pers. Soc Psychol Bull*, 32, pp. 1459-1468.

Miller, G. (2000), *The mating mind: how sexual choice shaped the evolution of human nature*, London, Heineman.

Miller, L.,C. – Fishkin, S.,A. (1997), «On the dynamics of human bonding and reproductive success: Seeking windows on the adapted-for-human-environment interface», in *Evolutionary social psychology*, J.,A. Simpson, D.,T. Kenrick, Erlbaum (eds).

Miller, C. L. – Putcha-hagatula, A. – Pederson, W. C. (2002), *Men's and Women's Mating Preferences: Distinct Evolutionary Mechanisms*. *Current Directions in Psychological Science*, pp. 88.

Moller, A. P. – Thornhill, R. (1998), «Male Parental Care, Differential Parental Investment by females and Sexual Selection», *Animal Behavior*, 55, pp. 1507-1515.

Moore, R. F. – Cassidy, C. – Smith, M. J. L. – Perrett, D. I. (2006), «The effects of female control of resources on sex-differentiated mate preferences», *Evolution and Human Behavior*, 27, pp. 193-205.

Murstein, B. I. (1970), «Stimulus-Value-Role: A Theory of Marital Choice», *Journal of Marriage and the Family*, 32, pp. 465-481.

Murstein, B. I. (1971), «A theory of marital choice and its applicability to marriage. Adjustment and Friendship», in *Theories of Attraction and Love*, Bernard Murstein (ed), New York: Springer, pp. 100-151.

Murstein, B. I. (1980), «Mate Selection in the 1970s», *Journal of Marriage and the Family*, 42, pp. 772-792.

Nye, I. F. (1980), «Family Mini Theories as Special Instances of Choice and Exchange Theory», *Journal of Marriage and the Family*, 42, pp. 479-489.

Oliver, M. B. – Hyde, J. S. (1996), «Gender differences in sexuality: A meta-analysis», *Psychological Bulletin*, 114, pp. 29-51.

Parvez Wakil, R. (2003), «Campus Mate Selection Preferences: A Cross-National Comparison», *Social Forces*, 51, p.741

Perper, T. – Weis, D. L. (1987), «Proceptive and rejective strategies of U.S and Canadian college women», *Journal of Sex Research*, 23, pp. 455-480.

Perrett, D. I. – Lee KJ – Penton-Voak I – Rowland D – Yoshikawa S – Burt DM – Henzi SP – Castles DL – Akamatsu S (1998), «Effects of sexual dimorphism on facial attractiveness», *Nature*, 394, pp. 884-887.

Powlowski, B. – Jasienska, G. (2008), «Women's body morphology and preferences for sexual partner's characteristics», *Evolution and Human Behavior*, 29, pp. 19-25.

Raad, B. D. – Doddema-insemsius, M. (1991), «Factors in the assortment of human mates: Differential preferences in Germany and Netherlands», *Personal Individual Differences*, 13, pp. 103-114.

Regan, P. C. – Bercheid, E. (1997), «Gender Differences in Characteristics Desired in a Potential Sexual and Marriage Partner», *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 9, p. 25.

Regan, P. C. (1998a), «Minimum Mate selection standards as a function of perceived mate value, relationship context and gender», *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 10, pp. 53-73.

Regan, P. C. (1998b), «What if you can't get what you want? Willingness to compromise the ideal mate selection standards as a function of sex, mate value, and relationship context», *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24, pp. 1294.

Regan, P. C. – Dreyer, C. S. (1999), «Lust:? Love? Status? Young Adults Motives for engaging in Casual Sex», *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 11 (1).

Regan, P. C. – Levin, L. – Sprecher, S. – Christopher, F. S. – Cate, R. (2000), «Partner Preferences: What characteristics do men and women desire in their short-term sexual and long-term romantic partners», *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 12 (3).

Rikowski, A. – Grammer, K. (1999), «Human Body odour, symmetry and attractiveness», *Proceedings of the Royal Society of London*, 266, pp. 69-74.

Roberts, S. C. – Gosling, L. M. – Carter, V. – Petrie, M. (2008), «HC-correlated odour preferences in humans and the use of oral contraceptives», *The journal Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 273:1585, pp. 471-478.

Rocher, G., Introduction à la sociologie generale, Paris, Points, 1968.

Rosenfeld, M. J. (2005), «A Critique of Exchange: Theory in Mate Selection», *The American Journal of Psychology*, 110, pp. 1284-1325.

Sarwer, D. B. – Grossbart, T. A. – Didie, E. R. (2003), «Beauty and Society», *Seminars in Cutaneous Medicine and Surgery*, 22, pp. 72-92.

Scanzoni, L. D. – Scanzoni, J. (1988), *Men, Women and Change: A Sociology of Marriage and Family*, New York, McGraw-Hill.

Schmitt, D. P. – Shackelford, T. K. – Duntley, J. – Tooke, W. – Buss, D. M. (2001), «The desire for sexual variety as a key to understanding basic human mating strategies», *Interpersonal Relationships*, 8, pp. 425-455.

Schmitt, D. P. – Shackelford, T. K. – Buss D. M. (2001), «Are men really more oriented toward short-term mating than women? A critical review of theory and research», *Psychology, Evolution and Gender*, pp. 211-239.

Schmitt, D. P. et al. (2003), «Are men universally more dismissing than women? Gender Differences in romantic attachment across 62 cultural regions», *Personal Relationships*, 10, pp. 307-331.

Schmitt, D. P. (2005a), «Is short-term mating the maladaptive result of insecure attachment? A test of competing evolutionary perspectives», *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, pp. 747-768.

Schmitt, D. P. (2005b), «Sociosexuality from Argentina to Zimbabwe: A 48 nation study of sex, culture and strategies of human mating», *Behavioral and Brain Sciences* 28, pp. 247-311.

Schmitt, D. P. (2008), «Big Five Traits Related in Short - Term Mating: From Personality to Promiscuity across 46 Nations», *Evolutionary Psychology*, 2, pp. 246-282.

Sefcek, J. A. – Brumbach, H. B. – Vasquez, G. – Miller, G. F. (2006), «The evolutionary psychology of human mate choice: how ecology, genes, fertility and fashion influence mating strategies», *Handbook of the evolution of human sexuality*, pp. 125-182.

Shackelford, T. K. – Schmitt, D. P. – Buss D. M. (2005), «Universal Dimensions of human mate preferences», *Personality and Individual Differences*, 39, pp. 447-458.

Shackelford, T. K. – Goetz, A. T. – LaMunyon, C. W. – Quintus, B. J. – Weeks-Shackelford, V.A. (2004), «Sex Differences in Sexual Psychology produce sex-similar preferences for a short-term mate», *Archives of Sexual Behavior*, 33, pp. 405-412.

Shaver, P. R. – Hazan, C. (1993), «Adult romantic attachment: Theory and evidence», in D. Perlman – W. Jones (eds.), *Advances in personal relationships*, 4, London: Jessica Kingsley, pp. 29-70.

Sherif, C. W. – Sherif, M. – Negergal, R. E., *Attitude and attitude change*, Philadelphia, Saunders, 1965

Simpson, J. A. – Gangestad, S. W. – Christensen, P. N. – Leck, K. (1999), «Fluctuating asymmetry, sociosexuality and intrasexual competitive tactics», *Journal of personality and social psychology*, 76, pp. 159-172.

Singh, D. (1994), «Is Thin Really Beautiful and Good? Relationship Between Waist-to-Hip Ratio (WHR) and Female Attractiveness», *Personal Individual Differences*, 16, pp. 1223-132.

Singh, D. – Young, R. (1995), «Body Weight, Waist-to hip ratio, Breasts and Hips: Role in judgments of female attractiveness and desirability for relationships», *Sex Roles: A Journal of Research*, 39, pp. 95.

Sjoberg, J., *The preindustrial city: Past and Present*, New York, Free Press, 1965

Sprecher, S. – Toro-Morn, M. (2002), «A study of men and women from different sides of Earth to determine if men are from mars and women are from venus in their beliefs about love and romantic relationships», *Sex Roles*, 46, pp. 131-147.

Sprecher, S. – Sullivan, Q. – Hatfield, E. (1994), «Mate selection preferences: Gender differences examined in a national sample», *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, pp. 1074-1080.

Stearns, S. (1992), *The evolution of life histories*, Oxford University Press.

Stewart, S. – Stinnett, H. – Rosenfeld, L. B (2000), «Sex Differences in Desired Characteristics of Short-Term and Long-Term Relationship Partner», *Journal of Social and Personal Relationships*, 17, pp. 843.

Stone, E. – Shackelford, T. K. – Buss, D. M. (2008), «Sex Ratio and Mate Preferences: A cross-cultural Investigation», *European Journal of Social Psychology*, 37, pp. 288-296.

Stoney, R. (2003), «Humor and Sexual Selection», *Human Nature*, 14, pp. 319-336.

Straaten, I. – Engels, R.C.M.E. – Finkenauer, C. –Holland, R.W. (2006), «Sex Differences in Short-term Mate Preferences and Behavioral Mimicry: A semi-naturalistic experiment», *Arch. Sex Behavior*, pp. 123-147.

Swami, V. – Antonakopoulos, N. – Toove, M. – Furnham, A. (2006), «A critical test of the waist - to hip ratio hypothesis of women's physical attractiveness in Britain and Greece», *Sex Roles*, 54, p. 201.

Symons, D. (1979), *The evolution of human sexuality*, New York: Oxford University Press.

Takahashi, C. et al. (2006), «Attractiveness and Cooperation in Social Exchange», *Evolutionary Psychology*, 4, pp. 315-329.

Thibaut, J. W. – Kelley, H. H. (1959), *The social psychology of groups*, NY: Wile.

Thiessen D. – Young, R. K. – Delgado, M. (1997), «Social Pressures for assortative mating», *Personality and Individual Differences*, 22, pp. 157-164.

Thomson, C. (1985), «The role of women in this culture (1941)», στο συλλογικό έργο του J. Strousse (ed), *Women and analysis: Dialogues on Psychoanalytic views of femininity*, G. K, Hall and Co, 1985, p. 276.

Thornhil, R. – Gangestad, S. W. (1999), «Facial Attractiveness», *Trends in Cognitive Sciences*, 3, pp. 452-460.

Todd, P. – Fasolo, B. –Lenton, B. (2005), *The (Mate) Value of Fast Dating*, Working Paper.

Todosijevic, B. – Ljubinkovic S. – Aranci, A. (2003), «Mate Selection Criteria; A trait desirability assessment study of sex differences in Serbia», *Evolutionary Psychology*, 2003, pp. 116-126.

Tolmacz, R. (2004), «Attachment Style and Willingness to Compromise when choosing a mate», *Journal of Social and Personal Relationships*, 21, p. 267.

Tooby, J. – Cosmides, L. (1992), «The psychological foundations of culture», in Barkow J. – Cosmides, L. – Tooby, J. (eds.), *The adapted mind: evolutionary psychology and the generation of culture*, New York: Oxford University Press, pp. 19-136.

Toro-Morn M. – Sprecher, S. (2000), «A cross cultural comparison of mate preferences among university students; The unites states vs the people's republic of China» *Journal of Comparative Family Studies*, 34.

Townsend, M. J. (1988), «Mate selection Criteria. A pilot study», *Ethiology and Sociobiology*, 10, pp. 241-253.

Townsend, M. J. – Levy G. D. (1990), «Effects of Potential Partners' Physical Attractiveness and Socioeconomic Status on Sexuality and Partner Selection», *Archives of Sexual Behavior*, 19, pp. 149-164.

Townsend, J. M. (1993), «Sexuality and partner selection: sex differences among college students», *Ethology and Sociobiology*, 14, pp. 305-308

Townsend, J. M. (1998), *What women want- what men want: why the sexes still see love and commitment so differently*, Oxford University Press.

Townsend, J. M. – Roberts, L. W. (1995), «Gender differences in mate preference among law students: Divergence and convergence of criteria», *The journal of psychology*, 127, pp. 507-528.

Triandis, H. C., *The analysis of subjective culture*, New York, Wiley, 1972,

Trivers, R. (1972), «Parental investment and sexual selection», in B. Campbell (ed.), *Sexual Selection and the descent of man*, New York: Aldine de Gruyter, pp. 136-179.

Waynforth, D. (2000), «Mate choice trade-offs and Women's preference for physically attractive men», *Human Nature*, 12, pp. 207-219.

Wiederman, M. W. (1993), Evolved Gender Differences in Mate Preferences: Evidence from Personal Advertisements, *Ethology and Sociobiology*, 14, pp. 331-352.

Wiederman, M. W. – Dubois, S.L. (1998), «Evolution and Sex Differences in Preferences for Short-Term Mates: Results from a policy capturing study», *Evolution and Human Behavior*, 19, pp. 153-170.

Wiederman, M. W. – Allgeier E. R. (1992), «Gender Differences in Mate Selection Criteria: Sociobiological or Socioeconomic Explanation?», *Ethology and Sociobiology*, 13, pp. 115-124.

Wilke, A. – Hutchinson J. M .C. – Todd, P. M. – Kruger, D. J. (2006), «Is risk taking used as a cue in mate choice?», *Evolutionary Psychology*, 4, pp. 367-393.

Winch, R. (1955), «The Theory of Complementary Needs in Mate Selection: Final Results on the Test of the General Hypothesis», *American Sociological Review*, 20, pp. 525-555.

Winch, R. (1958), *Mate Selection: A study of Complementar Needs*, New York: Harper and Row.

Young J. A, – Critelli, J. W. – Kelth, K. W. (2005), «Male ages preferences for short-term and long-term mating», *Sexualities, Evolution and Gender*, 7, pp. 83-93.

ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

Γκαρή, Α. Δ., Αξίες και στάσεις των μαθητών στην Ελλάδα σχετικά με εκπαιδευτικούς θεσμούς και τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις τους, διδ. διατριβή, Αθήνα, 1992.

Brumbauch, C. C. (2007), *Finding Mr. Wrong: Divergences in Mate Prewferences and Mate Selection*, Doctoral Dissertation, University of Illinois at Urbana-Campaign, 2007.

Clark, A. P. (2005), *Mate Choice and Mating Tactics in Humans*, Doctoral Dissertation, McMaster University, Hamilton, Ontario.

Dane, L. (1999), Examining the design of mate preferences mechanisms: the relation between sex-roles and sex differences in mate preferences, Doctoral Dissertation, Simon Fraser Universtiy, 1999.

Glover, L C. (2003), «What women want the role of the social environment on romantic partner preferences», Doctoral Dissertation, University of Chicago, Chicago

Goh, L. G. L. (1993), *Mate Selection in Singapore*, Master of Arts Thesis, University of Calgary, Alberta.

Eba, A. (1998), An evolutionary approach to studying search behavior in the context of human mate selection, Doctoral Dissertation, Concordia University, Montreal, 1997.

Isaacson, S. S (2000), The influence of sex, age and personality on mate-age preferences an evolutionary perspective, Doctoral Dissertation, New School University), New York.

Li, P. N. (2003), Short- Term Mate Preferences priorities. Necessities luxuries and comparisons to long term mates, Doctoral Dissertation, Arizona State University, 2003.

Parsons, T. T. (1997), *Sources and stages of mate selection, relationship development and marriage*, Doctoral Dissertation, The fielding Institute, 1997. Santa Barbara

Perilloux, H. K. (2004), Natural variation in human mating strategy and the evolutionary significance of mate choice criteria, Doctoral Dissertation, University of Pittsburgh, 2004.

Probst, S. S. (1998), *Long- and short- term mating strategies and the five factor model of personality*, Doctoral Dissertation, University of Georgia, Georgia, Athens, 1998.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Περιγραφική Στατιστική – Δημογραφικά στοιχεία

ΠΙΝΑΚΑΣ 24 Φύλο

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Άντρας	212	44.4	44.8	44.8
Γυναίκα	261	54.7	55.2	100.0
Μερικό σύνολο	473	99.2	100.0	
Δεν απάντησαν	4	.8		
Σύνολο	477	100.0		

Το εργαλείο δόθηκε σε 477 υποκείμενα. 212 άντρες με ποσοστό 44,8% ήταν άντρες και 261 με ποσοστό 55,2% ήταν Γυναίκες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25 Ηλικία (σε έτη)

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
18	21	4.4	4.4	4.4
19	80	16.8	16.8	21.2
20	22	4.6	4.6	25.8
21	60	12.6	12.6	38.4
22	164	34.4	34.4	72.7
23	88	18.4	18.4	91.2
24	42	8.8	8.8	100.0
Σύνολο	477	100.0	100.0	

Για τις ανάγκες της έρευνας η μεταβλητή ηλικία κωδικοποιήθηκε σε 2 αξιολογικές κατηγορίες (άντρας – γυναίκα). Η ηλικία των υποκειμένων κυμάνθηκε από 18 έως 24 χρονών. 21 υποκείμενα ήταν 18 χρονών με ποσοστό 4,4%. 80 υποκείμενα ήταν 19 χρονών με ποσοστό 16,8%. 22 υποκείμενα ήταν 20 χρονών με ποσοστό 4,6%. 60 υποκείμενα ήταν 21 χρονών με ποσοστό 12,6%. 164 υποκείμενα ήταν 22 χρονών με

ποσοστό 34,4%. 88 υποκείμενα ήταν 23 χρονών με ποσοστό 18,4%. 42 υποκείμενα ήταν 24 χρονών με ποσοστό 8,8% (πίνακας 1.2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 26.α Ηλικία (σε έτη)

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Έως 20 ετών	123	25.8	25.8	25.8
21 ετών και άνω	354	74.2	74.2	100.0
Σύνολο	477	100.0	100.0	

Όπως παρατηρείται από τον πίνακα, έχουμε 123 υποκείμενα με ποσοστό 25,8% των οποίων η ηλικία ήταν μέχρι 20 ετών. 354 υποκείμενα από τα 477 με ποσοστό 74,2% ήταν 21 ετών και άνω

ΠΙΝΑΚΑΣ 27 Σχολή ή Τμήμα φοίτησης:

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Αισθητικής και Ξοσμετολογίας	41	8.6	8.6	8.6
Δημόσιας Υγιεινής	33	6.9	6.9	15.5
Επισκεπτών Υγείας	12	2.5	2.5	18.0
Νοσηλευτικής	21	4.4	4.4	22.4
Ραδιολογίας – Ακτινολογίας	28	5.9	5.9	28.3
Τεχνικών Ιατρικών Οργάνων	19	4.0	4.0	32.3
Ναυπηγικής	28	5.9	5.9	38.2
Πολιτικών Έργων Υποδομής	25	5.2	5.2	43.4
Βιβλιοθηκονομίας	80	16.8	16.8	60.2
Εμπορίας και Διαφήμισης	57	11.9	11.9	72.1
Γραφιστικής	26	5.5	5.5	77.6
Οιολογίας και Τεχνολογίας Ποτών	36	7.5	7.5	85.1
ΣΑΕΠ	37	7.8	7.8	92.9
Φωτογραφίας	34	7.1	7.1	100.0
Σύνολο	477	100.0	100.0	

Το ερωτηματολόγιο δόθηκε σε 477 υποκείμενα στο ΤΕΙ Αθηνών τη χρονική περίοδο Ιανουάριος – Μάρτιος 2009. Η έρευνα συμπεριλάμβανε συνολικά 14 τμήματα: Αισθητικής και κοσμετολογίας, Δημόσιας Υγιεινής, Επισκεπτών Υγείας, Νοσηλευτικής, Ραδιολογίας - Ακτινολογίας, Τεχνικών Ιατρικών Οργάνων, Ναυπηγικής, Πολιτικών Έργων Υποδομής, Βιβλιοθηκονομίας, Εμπορίας και Διαφήμισης, Γραφιστικής, Οιολογίας και Τεχνολογίας Ποτών, ΣΑΕΠ, Φωτογραφίας. 41 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Αισθητικής και Κοσμετολογίας με ποσοστό

8,6%. 33 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Δημόσιας Υγιεινής με ποσοστό 6,9%. 12 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Επισκεπτών Υγείας με ποσοστό 2,5%. 21 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Νοσηλευτικής με ποσοστό 4,4%. 28 υποκείμενα προέρχονταν από το τμήμα της Ραδιολογίας - Ακτινολογίας με ποσοστό 5,9%. 25 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Πολιτικών έργων Υποδομής με ποσοστό 5,2%. 80 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Βιβλιοθηκονομίας με ποσοστό 16,8%. 57 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης με ποσοστό 11,9%. 26 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Γραφιστικής με ποσοστό 5,5%. 36 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα Οινολογίας και Τεχνολογίας Ποτών με ποσοστό 7,5%. 37 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα ΣΑΕΠ με ποσοστό 7,8%. 34 υποκείμενα προέρχονται από το τμήμα της Φωτογραφίας με ποσοστό 7,1%. Στα 14 συνολικά τμήματα παρατηρούμε ότι τα ποσοστά σπουδαστών που φοιτούν στα τμήματα κυμάνθηκαν από 4% στο τμήμα Ραδιολογίας - Ακτινολογίας έως 8,6% στο τμήμα της Αισθητικής και Κοσμετολογίας. Οι επιμέρους διαφοροποιήσεις στα ποσοστά ανά τμήμα φοίτησης οφείλονται στους φοιτούντες σε όλα τα εξάμηνα ανά συγκεκριμένο τμήμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28 Τόπος μόνιμης κατοικίας:

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Αθήνα	274	57.4	60.2	60.2
Επαρχία	147	30.8	32.3	92.5
Άλλες χώρες	34	7.1	7.5	100.0
Μερικό σύνολο	455	95.4	100.0	
Δεν απάντησαν	22	4.6		
Σύνολο	477	100.0		

Στο επόμενο ερώτημα ζητήθηκε από τα υποκείμενα να μας σημειώσουν τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, παρατηρούμε ότι 60,2% δήλωσαν ότι η μόνιμη κατοικία τους βρίσκεται στην Αθήνα. Ενά αντίστοιχο ποσοστό της τάξεως των 32,3% δήλωσαν ότι η μόνιμη κατοικία τους βρίσκεται στην επαρχία, και ένα μικρό ποσοστό της τάξεως των 7,3% προέρχεται από άλλες χώρες, εκτός Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 29.α Οι γραμματικές γνώσεις του πατέρα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Σχετικό	Αθροιστικό
--	-----------	---------	---------	------------

	N	%	Ποσοστό	ποσοστό
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	7	1.5	1.6	1.6
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	25	5.2	5.6	7.2
Λύκειο	258	54.1	58.2	65.5
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι / ΤΕΙ	153	32.1	34.5	100.0
Μερικό σύνολο	443	92.9	100.0	
Δεν απάντησαν	34	7.1		
Σύνολο	477	100.0		

Στο επόμενο ερώτημα ζητήθηκε από τα υποκείμενα να μας αναφέρουν τις γραμματικές γνώσεις των γονέων. Ο Πίνακας 5.α αναφέρεται στις γραμματικές γνώσεις του πατέρα. Τα ποσοστά κυμάνθηκαν από 1,6% με απόκριση «Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου» έως 58,2% με απόκριση «Απόφοιτος Λυκείου». Από τα 477 υποκείμενα, 34 υποκείμενα με ποσοστό 7,1% δεν απάντησαν. 7 υποκείμενα με ποσοστό 1,6% απάντησαν ότι ο πατέρας τους είναι απόφοιτος δημοτικού σχολείου. 25 υποκείμενα με ποσοστό 5,6% ότι ο πατέρας τους είναι απόφοιτος γυμνασίου/τεχνικής σχολής. 258 με ποσοστό 58,2% ότι ο πατέρας τους είναι απόφοιτος λυκείου. 153 υποκείμενα με ποσοστό 34,5% ότι ο πατέρας τους είναι απόφοιτος ανώτερης σχολής/Α.Ε.Ι/Τ.Ε.Ι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 29.β Οι γραμματικές γνώσεις της μητέρας

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	57	11.9	14.4	14.4
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	114	23.9	28.7	43.1
Λύκειο	187	39.2	47.1	90.2
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι / ΤΕΙ	38	8.0	9.6	99.7
Μερικό σύνολο	1	.2	.3	100.0
Δεν απάντησαν	397	83.2	100.0	
Σύνολο	80	16.8		
	477	100.0		

Τα ποσοστά κυμάνθηκαν από 8% με απόκριση «Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ΑΕΙ/ΤΕΙ» έως 39,2% με απόκριση «Λύκειο». Από τα 477 υποκείμενα 57 υποκείμενα με ποσοστό 11,9% είναι απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου, 114 με ποσοστό 23,9% έχουν γραμματικές γνώσεις γυμνασίου/τεχνικής σχολής, 187 με ποσοστό 39,2% έχουν γραμματικές γνώσεις Λυκείου, 38 υποκείμενα με ποσοστό 8% είναι απόφοιτοι Ανώτατης Σχολής/Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι. Στο ερώτημα αυτό δεν απάντησαν 80 υποκείμενα, ποσοστό 16,8%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30.α Επάγγελμα πατέρα

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
1.Δημόσιος Υπάλληλος	18	3.8	4.2	4.2
2.Ιδιωτικός Υπάλληλος	219	45.9	51.5	55.8
3.Ελεύθερος επαγγελματίας	89	18.7	20.9	76.7
4. Επιχειρηματίας	63	13.2	14.8	91.5
5. Αγρότης/Κτηνοτρόφος	32	6.7	7.5	99.1
6.Οικιακά/άνεργος	4	.8	.9	100.0
Μερικό σύνολο	425	89.1	100.0	
Δεν απάντησαν	52	10.9		
Σύνολο	477	100.0		

Στο ερώτημα αυτό ασχολούμεθα με την εργασία των γονέων. Πιο συγκεκριμένα σε αυτό το ερώτημα αναφερόμαστε στο επάγγελμα του Πατέρα. Τα ποσοστά κυμάνθηκαν από 0,8% με απόκριση «Οικιακά/άνεργος» και φθάνουν μέχρι το 45,9% με απόκριση «Ιδιωτικός Υπάλληλος». Από τα 477 υποκείμενα που απάντησαν στο ερώτημα 18 υποκείμενα με ποσοστό 3,8% είναι δημόσιοι υπάλληλοι, 219 υποκείμενα με ποσοστό 45,9% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, 89 υποκείμενα με ποσοστό 18,7% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, 63 υποκείμενα με ποσοστό 13,2% είναι επιχειρηματίες, 32 υποκείμενα με ποσοστό 6,7% είναι αγρότες/κτηνοτρόφοι, και 4 υποκείμενα με ποσοστό 0,8% ασχολούνται με οικιακά ή είναι άνεργοι. Δεν απάντησαν 52 υποκείμενα, ποσοστό 10,9%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30.β Επάγγελμα μητέρας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Σχετικό	Αθροιστικό
--	-----------	---------	---------	------------

	N	%	ποσοστό	ποσοστό
1. Δημόσιος Υπάλληλος	38	8.0	9.5	9.5
2. Ιδιωτικός Υπάλληλος	42	8.8	10.4	19.9
3. Ελεύθερος επαγγελματίας	98	20.5	24.4	44.3
4. Επιχειρηματίας	101	21.2	25.1	69.4
5. Αγρότης/Κτηνοτρόφος	48	10.1	11.9	81.3
6. Οικιακά/άνεργος	75	15.7	18.7	100.0
Μερικό σύνολο	402	84.3	100.0	
Δεν απάντησαν	75	15.7		
Σύνολο	477	100.0		

Στο ερώτημα αυτό αναφερόμαστε στο επάγγελμα της μητέρας. Τα ποσοστά κυμάνθηκαν από 8,0% με απόκριση «Δημόσιος Υπάλληλος» και φθάνουν μέχρι το 21,2% με απόκριση «Επιχειρηματίας». Από τα 477 υποκείμενα που απάντησαν στο ερώτημα 38 υποκείμενα με ποσοστό 8,0% είναι δημόσιοι υπάλληλοι, 42 υποκείμενα με ποσοστό 8,8% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, 98 υποκείμενα με ποσοστό 20,5% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, 101 υποκείμενα με ποσοστό 21,2% είναι επιχειρηματίες, 48 υποκείμενα με ποσοστό 10,1% είναι αγρότες/κτηνοτρόφοι, και 75 υποκείμενα με ποσοστό 15,7% ασχολούνται με οικιακά ή είναι άνεργοι. Δεν απάντησαν 75 υποκείμενα, ποσοστό 15,7% .

ΠΙΝΑΚΑΣ 31 Είστε παντρεμένος/η:

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	3	.6	.6	.6
Όχι	471	98.7	99.4	100.0
Μερικό σύνολο	474	99.4	100.0	
Δεν απάντησαν	3	.6		
Σύνολο	477	100.0		

Στο ερώτημα αυτό ασχολούμαστε με το αν οι ερωτώμενοι είναι παντρεμένοι ή όχι. Ερωτήθηκαν 477 υποκείμενα όπου τα 3 υποκείμενα με ποσοστό 0,6% είναι παντρεμένοι, ενώ τα 471 υποκείμενα με ποσοστό 98,7% είναι ανύπαντροι. Ένας αριθμός 3 υποκειμένων με ποσοστό 0,6% δεν απάντησαν στο ερώτημα

ΠΙΝΑΚΑΣ 32 Είχατε μέχρι σήμερα κάποια σχέση με το άλλο φύλο;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Σχετικό	Αθροιστικό
	N	%	ποσοστό	ποσοστό
Ναι	459	96.2	96.8	96.8
Όχι	15	3.1	3.2	100.0
Μερικό σύνολο	474	99.4	100.0	
Δεν απάντησαν	3	.6		
Σύνολο	477	100.0		

Στο ερώτημα αν τα υποκείμενα του ερωτηματολογίου είχαν κάποια σχέση με το αντίθετο φύλλο, απάντησαν από τα 477 υποκείμενα που ερωτήθηκαν 459 ότι πράγματι ναι είχαν κάποια σχέση με το άλλο φύλλο, ποσοστό 96,2%, ενώ 15 υποκείμενα, ποσοστό 3,1% απάντησαν ότι όχι δεν είχαν κάποια σχέση με το άλλο φύλλο. Δεν απάντησαν 3 υποκείμενα ποσοστό 0,6% (Πίνακας 1.8).

Στην παρακάτω σειρά ερωτήσεων έχουμε τρεις υπο-ερωτήσεις!

ΠΙΝΑΚΑΣ 33.α Τον τελευταίο χρόνο, έχετε σταθερή σχέση;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Σχετικό	Αθροιστικό
	N	%	ποσοστό	ποσοστό
Ναι	403	84.5	96.4	96.4
Όχι	15	3.1	3.6	100.0
Μερικό σύνολο	418	87.6	100.0	
Δεν απάντησαν	59	12.4		
Σύνολο	477	100.0		

Σε αυτή την υποερώτηση είχαμε τις εξής απαντήσεις: Ρωτήθηκαν 477 υποκείμενα και από αυτά τα 403 ποσοστό 84,5% απάντησε ότι τον τελευταίο χρόνο είχαν κάποια σταθερή σχέση, ενώ 15 υποκείμενα, δηλαδή ποσοστό 3,1%, απάντησαν ότι δεν είχαν κάποια σταθερή σχέση. Δεν απάντησαν 59 υποκείμενα, δηλαδή ποσοστό 12,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 33.β Τον τελευταίο χρόνο, συζείτε;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Σχετικό	Αθροιστικό
	N	%	ποσοστό	ποσοστό
Ναι	76	15.9	16.5	16.5

Όχι	385	80.7	83.5	100.0
Μερικό σύνολο	461	96.6	100.0	
Δεν απάντησαν	16	3.4		
Σύνολο	477	100.0		

Στο ερώτημα αν τον τελευταίο χρόνο συζούν, τα υποκείμενα από 477 απάντησαν ότι 76 δηλαδή ποσοστό 15,9% συζούν, ενώ 385 δηλαδή ποσοστό 80,7% δεν συζούν. Δεν απάντησαν καθόλου τα 16 υποκείμενα ποσοστό 3,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 33.γ Τον τελευταίο χρόνο, είχατε περιστασιακές σχέσεις με το άλλο φύλο;

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	446	93.5	97.4	97.4
Όχι	12	2.5	2.6	100.0
Μερικό σύνολο	458	96.0	100.0	
Δεν απάντησαν	19	4.0		
Σύνολο	477	100.0		

Στο ερώτημα αυτό τα 477 υποκείμενα που ερωτήθηκαν απάντησαν τα 446 δηλαδή ποσοστό 93,% ότι έχουν περιστασιακές σχέσεις με το άλλο φύλο, ενώ τα 12 υποκείμενα δηλαδή ποσοστό 2,5% ότι δεν έχουν περιστασιακές σχέσεις με το αντίθετο φύλο. Ένας αριθμός 19 υποκειμένων δεν απάντησε στο ερώτημα, ποσοστό 4,0% 9.

ΠΙΝΑΚΑΣ 34 Σειρά γέννησής σας

	Συχνότητα N	Ποσοστό %	Σχετικό ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Πρώτο μέλος	240	50.3	57.1	57.1
Δεύτερο μέλος	118	24.7	28.1	85.2
Τρίτο μέλος	62	13.0	14.8	100.0
Μερικό σύνολο	420	88.1	100.0	
Δεν απάντησαν	57	11.9		
Σύνολο	477	100.0		

Το ερώτημα της σειράς με την οποία γεννήθηκαν τα υποκείμενα μέσα στην οικογένεια απαντήθηκε ως εξής: Από τα 477 υποκείμενα τα 240, ποσοστό 50,3% απάντησαν ότι αποτελούν το πρώτο μέλος της οικογένειας (κατά σειρά γέννησης), τα 118 άτομα, ποσοστό 24,7% απάντησαν ότι αποτελούν το δεύτερο μέλος της οικογένειας, ενώ τα 62 άτομα, ποσοστό 13,0%, απάντησαν ότι αποτελούν το τρίτο μέλος της οικογένειας. Δεν απάντησαν στο ερώτημα αυτό 57.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Κατανομή (απόλυτες συχνότητες) των 473 σποδυαστές του δείγματος σύμφωνα με το φύλο.

Πίνακας 35. Πίνακας κατανομής απολύτων συχνοτήτων μεταξύ φύλου κι ομάδων κοινωνιοεξοικιακότητας

Κοινωνιοεξοικιακότητα-Ομάδες	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
περιορισμένη	7	93	100
πολύ περιορισμένη	7	109	116
μη περιορισμένη	38	47	85
πολύ μη περιορισμένη	160	12	172
ΣΥΝΟΛΟ	212	261	473

$\chi^2 = 289,987^{**}$, DF= 3, p<0,001

Πίνακας 36. Πίνακας κατανομής απολύτων συχνοτήτων μεταξύ φύλου κι ομάδων αξιολόγησης εαυτού/

Αξιολόγηση εαυτού/Ομάδες	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
4	78	101	179
+γονεϊκή επένδυση/ αυτοεξολόγηση			
Επένδυση μητέρας /+αυτοεξολόγηση	39	40	79
Γονική επένδυση οικονομική/+αυτοεξολόγηση	70	58	128
Επένδυση μητέρας οικονομική/-αυτοεξολόγηση	25	62	172
Σύνολο	212	261	473

$\chi^2 = 14,913^*$, DF= 3, p<0,005

Πίνακας 37. Πίνακας κατανομής απολύτων συχνοτήτων μεταξύ φύλου κι ομάδων υπαρκτού συντρόφου

Χαρακτηριστικά υπαρκτού συντρόφου-3 ομάδες	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
Πολύ θετική αξιολόγηση συντρόφου	185	213	398
Ο σύντροφος δεν διαθέτει φυσική ελκυστικότητα/Χαρακτήρα/γονεϊκό ενδιαφέρον	18	15	33
Πολύ αρνητική αξιολόγηση συντρόφου	9	33	42
ΣΥΝΟΛΟ	212	261	473

$$\chi^2 = 36,863^*, DF = 6, p < 0,001$$

Πίνακας 38. Πίνακας κατανομής απολύτων συχνοτήτων μεταξύ φύλου και ομάδων ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου

Επιθυμητά χαρακτηριστικά ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου- 7 ομάδες	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
Δεξιότητα/ σεξουαλική πίστη	37	26	63
Εκπαιδευτική/ σεξουαλική επιμόρφωση	25	28	53
Ασφάλεια πηγών	72	132	204
Δέσμευση/εξοχή/μαλ/ συναρπαστικός χαρακτήρας	46	33	79
Σύμβα/ γονακικό ενδιαφέρον	6	29	35
Απόρριψη κριτηρίων 1	20	9	29
Απόρριψη κριτηρίων 2	6	4	10
ΣΥΝΟΛΟ	212	261	473

$\chi^2 = 10,999^*, DF = 2, p < 0,005$

Πίνακας 39. Πίνακας κατανομής απολύτων συχνοτήτων μεταξύ φύλου κι ομάδων χαρακτηριστικών σεξουαλικού συντρόφου

Χαρακτηριστικά ενδεχόμενου σεξουαλικού συντρόφου- 4 ομάδες	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
Επικέντρωση σε κριτήρια αποκλεισμού	12	10	22
Εμφάνιση/status/ήλικια	37	31	68
Ήλικια χαρακτηριστικά/μόρφωση	124	175	299
Στάτους/εμφάνιση	39	45	84
ΣΥΝΟΛΟ	212	261	473

$\chi^2 = 4,814; DF = 3, p > 0,05$

ANOVA

Πίνακας 40. Συγκρίσεις των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με την κατηγοριοποίηση της κοινωνικοσεξουαλικότητας σε τέσσερις ομάδες

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Λόγος	Ελάχιστο	Μέγιστο	F	Sig
Συνολικό σκορ	51	96,2745	5,56086	,77868	85,00	106,00		
Κοινωνικοσεξουαλικό-πολύ περιορισμένη ηπίος	86	87,8953	5,32481	,57419	76,00	99,00		
μη περιορισμένη	48	84,0417	5,67547	,81918	69,00	96,00		

πολύ μη περιορισμένη	101	90,1683	4,68416	,46609	78,00	100,00		
Σύνολο	286	89,5455	6,40748	,37888	89,00	106,00	49,508	,000
Συνολικό σκορ	58	22,9138	3,23514	,42479	19,00	35,00		
αξιολόγησής αυτού	96	22,6354	3,03009	,30926	16,00	35,00		
μη περιορισμένη	63	23,0794	2,58595	,32580	18,00	28,00		
πολύ μη περιορισμένη	130	22,8923	2,71729	,23832	15,00	30,00		
Σύνολο	347	22,8588	2,86703	,15391	15,00	35,00	,330	,804
Συνολικό σκορ	57	36,3860	17,95605	2,37834	23,00	101,00		
υπαρκτού	71	34,2394	14,10316	1,67374	24,00	105,00		
συντρόφου	50	39,4400	21,86056	3,09155	24,00	103,00		
πολύ μη περιορισμένη	98	32,8469	8,50876	,85951	25,00	87,00		
Σύνολο	276	35,1304	15,25580	,91829	23,00	105,00	2,304	,077
Συνολικό σκορ	74	45,2432	3,95111	,45931	36,00	56,00		
αξέουλαϊκού	85	44,1765	3,10597	,36889	33,00	49,00		
συντρόφου	62	44,4032	2,65787	,33755	37,00	50,00		
πολύ μη περιορισμένη	126	45,0317	3,43380	,30591	36,00	56,00		
Σύνολο	347	44,7550	3,36515	,18065	33,00	56,00	1,881	,133
Συνολικό σκορ	33	42,0303	7,40559	1,28915	32,00	69,00		
μικροχρόνιου	67	39,1642	5,04704	,91659	33,00	61,00		
συντρόφου	31	41,1290	5,32755	,95686	34,00	55,00		
πολύ μη περιορισμένη	80	42,5875	6,70102	,74920	32,00	68,00		
Σύνολο	211	41,1991	6,28287	,43253	32,00	69,00	4,004	,008

Πίνακας 41 Συγκρίσεις των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με την κατηγοριοποίηση της των χαρακτηριστικών ενδχζόμενου αξέουλαϊκού συντρόφου σε τέσσερις ομάδες

ΚΑΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Αξθος	Ελάχιστο		F	Sig
					Ελάχιστο	Μέγιστο		
Συνολικό σκορ	9	84,0000	7,39832	2,46644	69,00	93,00		
επικέντρωση κρι								
κοινωνιαξέουλαϊκού	33	90,7273	5,30491	,92347	81,00	106,00		
ηπας	194	89,9639	6,70424	,48134	71,00	105,00		
εμφαν/status/ηπικ								
ηπικ/χαρπκ/μωρρ	50	88,1400	5,01431	,70913	76,00	96,00		
status/έμφων								

Σύνολο	286	89,5455	6,40748	,37888	89,00	106,00	3,808	,011
Συνολικό σκορ αξιολόγησης εαυτού	10	23,9000	2,76687	,87496	21,00	30,00		
επικέντρωση κρι αποκλεία								
εμφαν/status/ηλικ	47	23,6809	3,86234	,56338	15,00	35,00		
ηλικ/χαρακ/μορφ	231	22,7489	2,66494	,17534	16,00	28,00		
status/εμφαν	59	22,4576	2,62824	,34217	16,00	27,00		
Σύνολο	347	22,8588	2,86703	,15391	15,00	35,00	2,250	,082
Συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου	12	51,0833	27,92021	8,05987	26,00	92,00		
επικέντρωση κρι αποκλεία								
εμφαν/status/ηλικ	36	39,0833	22,95010	3,82502	25,00	103,00		
ηλικ/χαρακ/μορφ	178	34,6685	13,34917	1,00056	23,00	105,00		
status/εμφαν	50	30,1000	3,29657	,46620	25,00	39,00		
Σύνολο	276	35,1304	15,25580	,91829	23,00	105,00	7,550	,000
Συνολικό σκορ σεξουαλικού συντρόφου	15	42,8000	3,41844	,88264	36,00	48,00		
επικέντρωση κρι αποκλεία								
εμφαν/status/ηλικ	57	42,3684	3,64315	,48255	33,00	50,00		
ηλικ/χαρακ/μορφ	218	44,6972	2,60274	,17628	39,00	52,00		
status/εμφαν	57	47,9298	3,19520	,42321	40,00	56,00		
Σύνολο	347	44,7550	3,36515	,18065	33,00	56,00	37,596	,000
Συνολικό σκορ μακροχρόνιου συντρόφου	9	44,0000	7,34847	2,44949	34,00	55,00		
επικέντρωση κρι αποκλεία								
εμφαν/status/ηλικ	28	44,8929	7,37031	1,39286	37,00	61,00		
ηλικ/χαρακ/μορφ	133	40,7218	6,18203	,53605	32,00	69,00		
status/εμφαν	41	39,6098	4,35820	,68064	33,00	50,00		
Σύνολο	211	41,1991	6,28287	,43253	32,00	69,00	5,253	,002

Πίνακας 42. Συγκρίσεις των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με την κατηγοριοποίηση του υπαρκτού σε τρεις ομάδες

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Αποκλίση	Τυπ. Λόβος	Ελάχιστο		Μέγιστο		F	Sig
					Ελάχιστο	Μέγιστο	Ελάχιστο	Μέγιστο		
Συνολικό σκορ	261	89,5632	6,24691	,38687	69,00	106,00	69,00	106,00		
πολύ θετική αξιολόγ	13	91,6923	9,90273	2,74652	78,00	105,00	78,00	105,00		
κοινωνιοσεξουαλικό -φυσ παρ/χαρ/ών ενδ ήτης	12	86,8333	4,56933	1,31905	81,00	92,00	81,00	92,00		
πολύ αρνητική αξιολ										

Σύνολο	286	89,5455	6,40748	,37888	69,00	106,00	1,816	,165
Συνολικό σκορ	311	22,8650	2,83431	,16072	15,00	35,00		
αξιολόγησης εαυτού	19	21,3158	1,79668	,41219	19,00	24,00		
πολύ αρνητ/ον ενδ	17	24,4706	3,59022	,87076	18,00	30,00		
Σύνολο	347	22,8588	2,86703	,15391	15,00	35,00	5,583	,004
Συνολικό σκορ	244	30,8730	3,81197	,24404	23,00	40,00		
υπαρκτού	17	44,0588	6,88722	1,67040	36,00	62,00		
συντρόφου	15	94,2667	10,27804	2,65378	66,00	105,00		
Σύνολο	276	35,1304	15,25580	,91829	23,00	105,00	13,77,866	,000
Συνολικό σκορ	288	45,0590	3,38679	,19957	33,00	56,00		
σεξουαλικού	29	44,5517	1,88199	,34948	40,00	48,00		
συντρόφου	30	42,0333	3,09040	,56423	35,00	47,00		
Σύνολο	347	44,7550	3,38515	,18065	33,00	56,00	11,725	,000
Συνολικό σκορ	200	40,5250	5,33683	,37737	32,00	61,00		
μακροχρόνιου	9	53,5556	10,47749	3,49250	42,00	69,00		
συντρόφου	2	53,0000	,00000	,00000	53,00	53,00		
Σύνολο	211	41,1991	6,28287	,43253	32,00	69,00	27,700	,000

Πίνακας 43. Συγκρίσεις των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με την κατηγοριοποίηση των χαρακτηριστικών ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου σε επτά ομάδες

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Λοβός	Ελάχιστο	Μέγιστο	F	Sig
Συνολικό σκορ	38	87,2895	7,67554	1,24514	69,00	105,00		
δραμετισμοί, πιστή	39	87,6923	4,73594	,75836	78,00	96,00		
κοινωνιοσεξουαλικό	141	90,3404	5,97235	,50296	76,00	106,00		
ηθας	35	89,8571	7,81632	1,32154	71,00	102,00		
σεφάλεια πηγών	8	89,5000	2,87949	1,01770	85,00	92,00		
δραμετισμοί,συναρ χαρ	21	91,8095	6,94708	1,51598	78,00	105,00		
σώματων ενδιαιθέρον	4	86,5000	1,73205	,86603	85,00	88,00		
απόρριψη κρηπίων1	286	89,5455	6,40748	,37888	69,00	106,00	2,358	,031
απόρριψη κρηπίων2	45	22,5556	3,17344	,47307	17,00	35,00		
Συνολικό σκορ								
δραμετισμοί, πιστή								

αξιολόγησης ταυτού	24,3953	2,26925	3,4606	19,00	28,00		
ελευθερικών επεφών							
ασφάλεια πηγών	155	2,82539	2,2694	15,00	35,00		
δεσμευοδ/συναρ χαρ	62	2,51747	3,1972	16,00	27,00		
σώμα/γον ενδιάμεσον	13	24,0000	3,97911	18,00	30,00		
απόρριψη κρηπλιων1	21	21,5238	2,29388	19,00	25,00		
απόρριψη κρηπλιων2	8	20,0000	7,5593	19,00	21,00		
Σύνολο	347	22,8588	2,86703	15,00	35,00	5,932	,000
Συνολικό σκορ	40	32,6000	4,86642	27,00	46,00		
ελευθερικών επεφών							
ασφάλεια πηγών	31	31,0645	3,36586	26,00	39,00		
δεσμ/ενοδ/συναρ χαρ	125	30,5680	3,90891	24,00	40,00		
σώμα/γον ενδιάμεσον	48	31,2917	4,57076	23,00	41,00		
απόρριψη κρηπλιων1	14	96,2857	6,92186	83,00	105,00		
απόρριψη κρηπλιων2	14	43,7143	3,11224	29,00	66,00		
Σύνολο	4	38,5000	5,7735	36,00	37,00		
Σύνολο	276	35,1304	15,25580	23,00	105,00	394,814	,000
δεσμευο/σες πιστη	53	43,7736	4,53042	33,00	56,00		
ελευθερικών επεφών							
ασφάλεια πηγών	43	45,2558	2,53634	41,00	51,00		
δεσμ/ενοδ/συναρ χαρ	150	45,2533	3,03931	36,00	52,00		
σώμα/γον ενδιάμεσον	52	44,7892	2,23708	40,00	50,00		
απόρριψη κρηπλιων1	24	41,6250	3,33379	35,00	47,00		
απόρριψη κρηπλιων2	21	45,6867	3,89016	40,00	56,00		
Σύνολο	4	47,5000	1,73205	46,00	49,00		
Σύνολο	347	44,7550	3,36515	33,00	56,00	6,118	,000
δεσμευο/σες πιστη	29	45,4828	6,00369	38,00	61,00		
ελευθερικών επεφών							
ασφάλεια πηγών	24	43,5000	3,18966	37,00	54,00		
δεσμ/ενοδ/συναρ χαρ	101	37,9307	4,38237	32,00	51,00		
σώμα/γον ενδιάμεσον	50	41,8200	4,35979	36,00	55,00		
απόρριψη κρηπλιων1	2	53,0000	0,00000	53,00	53,00		
απόρριψη κρηπλιων2	5	60,4000	8,87694	51,00	69,00		
Σύνολο	211	41,1991	6,28287	32,00	69,00	36,063	,000

Πίνακας 44. Συγκρίσεις των συνολικών σκορών στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με το φύλο

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Σφάλμα	Ελάχιστο	Μέγιστο	F	Sig
Συνολικό σκορ κοινωνικοεξουσιαστικής	130	89,2385	5,25003	,46046	69,00	99,00		
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	154	89,7792	7,28347	,58692	71,00	106,00	,488	,481
Σύνολο	284	89,5317	6,42783	,38142	69,00	106,00		
Συνολικό σκορ αξιολόγησής αυτού	156	22,9167	2,67837	,21444	15,00	35,00		
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	187	22,8128	3,03248	,22176	16,00	35,00		
Σύνολο	343	22,8601	2,87319	,15514	15,00	35,00	,111	,739
Συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου	130	35,5308	15,66173	1,37362	25,00	105,00		
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	143	34,7133	15,07335	1,26050	23,00	101,00		
Σύνολο	273	35,1026	15,33344	,92802	23,00	105,00	,193	,661
Συνολικό σκορ σεξιστικού συντρόφου	150	44,8667	3,70319	,30236	33,00	56,00		
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	194	44,6340	3,09522	,22222	35,00	52,00	,402	,526
Σύνολο	344	44,7355	3,37065	,18173	33,00	56,00		
Συνολικό σκορ ευδοκίμου μακροχρόνιου συντρόφου	104	42,9519	7,03028	,68938	32,00	68,00		
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	103	39,5825	4,97351	,49005	32,00	69,00		
Σύνολο	207	41,2754	6,30969	,43855	32,00	69,00	15,818	,000

Πίνακας 45. Συγκρίσεις των συνολικών σκορών στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με τον τόπο καταγωγής

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Σφάλμα	Ελάχιστο	Μέγιστο	F	Sig
Συνολικό σκορ κοινωνικοεξουσιαστικής	177	90,5537	6,00839	,45162	76,00	105,00		
ΑΘΗΝΑ	79	88,1899	6,37116	,71681	71,00	105,00		
ΕΠΑΡΧΙΑ	22	88,4091	8,16288	1,74035	69,00	106,00		
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	278	89,7122	6,37713	,38247	69,00	106,00	4,354	,014
Σύνολο	479	89,4450	6,30969	,43855	69,00	106,00		
Συνολικό σκορ αξιολόγησής αυτού	198	23,0606	2,61320	,18571	15,00	28,00		
ΕΠΑΡΧΙΑ	105	22,2381	2,86052	,27818	15,00	30,00		
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	29	23,6897	3,97405	,73796	18,00	35,00		
Σύνολο	332	22,8554	2,85662	,15678	15,00	35,00	4,282	,015

Συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου	160	32,5500	9,05872	,71615	23,00	92,00	
ΑΘΗΝΑ							
ΕΠΑΡΧΙΑ	80	35,9750	17,10206	1,91207	24,00	103,00	
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	27	43,0741	24,86723	4,78570	27,00	105,00	
Σύνολο	267	34,6404	14,37854	,87995	23,00	105,00	,001
Συνολικό σκορ σεφραϊστικού συντρόφου	196	45,1582	3,31283	,23663	35,00	56,00	
ΑΘΗΝΑ							
ΕΠΑΡΧΙΑ	109	44,3211	3,11175	,29805	36,00	51,00	
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	24	43,5417	5,06462	1,03381	33,00	56,00	
Σύνολο	329	44,7629	3,43205	,18922	33,00	56,00	,024
Συνολικό σκορ ενδεδιόχνητου μακροχρόνιου συντρόφου	118	40,2288	5,97489	,55003	32,00	69,00	
ΑΘΗΝΑ							
ΕΠΑΡΧΙΑ	67	40,5075	4,88465	,59675	34,00	55,00	
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	23	46,3913	7,09506	1,47942	37,00	61,00	
Σύνολο	208	41,0000	6,06487	,42052	32,00	69,00	,000

Πίνακας 46. Συγκρίσεις των συνολικών σκορών στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με την εκπαίδευση του πατέρα

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Σφάλμα	Ελάχιστο	Μέγιστο	F	Sig
Συνολικό σκορ κοινωνιοσεφραϊστικού Δημοτικού Σχολείου	3	92,3333	5,13160	2,96273	88,00	98,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	17	88,3529	5,26713	1,27747	78,00	97,00		
Λύκειο	167	89,2754	6,68812	,51754	71,00	105,00		
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	84	90,1786	6,34388	,69217	69,00	106,00		
Σύνολο	271	89,5314	6,48516	,39395	68,00	106,00	,737	,531
Συνολικό σκορ αξιολόγησής του/ της Δημοτικού Σχολείου	5	21,2000	2,16795	,96954	19,00	24,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	21	22,5238	2,46209	,53727	18,00	26,00		
Λύκειο	193	22,7565	2,63940	,18699	15,00	28,00		

Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	110	22,8545	3,30925	,31552	16,00	35,00		
Σύνολο	329	22,7508	2,86141	,15775	15,00	35,00	,560	,629
Συνολικό ποσό υπαρκτού συντρήφου	5	40,2000	12,65701	5,66039	29,00	62,00		
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	15	32,2000	4,75395	1,22746	24,00	45,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	159	34,5157	15,47348	1,22713	24,00	105,00		
Λύκειο	83	37,6747	16,95195	1,86072	23,00	101,00		
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	262	35,4924	15,55752	,96115	23,00	105,00	1,132	,337
Σύνολο	5	46,6000	2,60768	1,16619	43,00	49,00		
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	22	44,3182	4,44422	,94751	35,00	51,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	186	44,9247	2,99995	,21987	37,00	56,00		
Λύκειο	111	44,4054	3,82902	,36343	33,00	56,00		
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	324	44,7315	3,41171	,18954	33,00	56,00	1,146	,331
Σύνολο	2	42,5000	6,36396	4,50000	38,00	47,00		
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	10	44,3000	7,78959	2,46329	35,00	60,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	112	40,1786	5,57215	,52652	32,00	68,00		
Λύκειο								

Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	82	41,8171	6,34819	,70104	33,00	69,00	
Σύνολο	206	41,0534	6,06486	,42256	32,00	69,00	2,243 ,084

Πίνακας 47. Συγκρίσεις των συνολικών σκορών στις κλίμακες του ερωτηματολογίου με την εκπαίδευση της μητέρας

ΚΛΙΜΑΚΕΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Σφάλμα	Ελάχιστο	Μέγιστο	F	Sig
Συνολικό σκορ κοινωνοσεξουαλικότητας	35	89,2000	5,58780	,94451	79,00	101,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	69	89,6867	8,11075	,97642	78,00	105,00		
Λύκειο	105	89,4095	6,52907	,63717	69,00	106,00		
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	26	90,2692	5,53214	1,08494	78,00	100,00		
Σύνολο	236	89,5593	6,76668	,44047	69,00	106,00	,144	,966
Συνολικό σκορ ασφάλισης επαυτ	46	21,6739	2,33861	,34481	18,00	26,00		
Δημοτικού Σχολείου	81	23,4321	3,21690	,35743	15,00	30,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	132	22,6212	2,78088	,24204	16,00	35,00		
Λύκειο								

Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	28	21,8929	3,61416	,68301	16,00	35,00		
Σύνολο	288	22,6215	2,98180	,17570	15,00	35,00	3,249	,013
Συνολικό σκορ ιπταρκτού συντράφου	33	32,7576	6,83296	1,18947	24,00	62,00		
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	70	33,9714	12,57093	1,50251	24,00	92,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	104	38,0192	21,40637	2,09907	23,00	105,00		
Λύκειο	25	31,9200	4,54533	,90907	26,00	40,00		
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	233	35,3948	16,27904	1,06648	23,00	105,00	1,318	,264
Σύνολο	42	45,6905	2,95897	,45658	40,00	51,00		
Συνολικό σκορ αξέφραστο συντράφου	82	45,4390	3,46088	,38219	37,00	53,00		
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	143	44,3007	3,44583	,28815	36,00	56,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	20	43,4000	3,37795	,75533	33,00	48,00		
Λύκειο	288	44,7708	3,42916	,20207	33,00	56,00	3,127	,015
Σύνολο	16	43,5625	8,04959	2,01240	36,00	68,00		
Συνολικό σκορ ενδεχόμενου μικρογράμμου συντράφου	47	41,4255	5,53936	,80800	32,00	60,00		
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	93	40,5699	5,55095	,57561	33,00	55,00		
Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή								
Λύκειο								

Απάρατος Ανώτατης Σχολής Α.Ε.Ι./ ΤΕΙ	21	40,6667	6,82153	1,48858	34,00	61,00	
Σύνολο	177	41,0791	5,97385	,44902	32,00	68,00	1,238 ,298

Spearman's rho	1,000	-,005	-,074	-,053	,032	-,141
Συντελεστής κωνωνοσξου Συσχέτισης αλκόςιηης Σημ. (δππλευρη)		,946	,269	,543	,646	,017
N	286	167	227	134	207	286
συνολικό σκορ υπαρκτού συνηρόθου	-,005	1,000	-,115	,341	-,129	,115
Συντελεστής Συσχέτισης Σημ. (δππλευρη)	,946		,093	,000	,073	,056
N	167	276	215	135	195	276

ΛΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Πίνακας 48. Συσχέτισας μεταξύ των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου και της ηλικίας

συνολικό σκορ Συντελεστής αξιολόγησης Σχολείου Σημ. (διπλευρή)	-074	-115	1,000	,189	,042	,004
N	227	215	347	170	247	347
συνολικό σκορ Συντελεστής ενδιαφέροντος μακροχρόνιου συντρόφου Σημ. (διπλευρή)	-053	,341**	,189	1,000	-,211**	,169
N	134	135	170	211	151	211
συνολικό σκορ Συντελεστής αξιωματικού συντρόφου Σημ. (διπλευρή)	,032	-,129	,042	-,211**	1,000	-,001
N	207	195	247	151	347	347
ΗΛΙΚΙΑ Συντελεστής Σχολείου Σημ. (διπλευρή)	-,141*	,115	,004	,169*	-,001	1,000
N	286	276	347	211	347	477

*. Η συσχέτιση είναι σημαντική σε διπλευρο επίπεδο 0.05

** Η συσχέτιση είναι σημαντική σε διπλευρο επίπεδο 0.01

Πίνακας 49 Συσχέτισεις μεταξύ των συνολικών σκορών στις κλίμακες του ερωτηματολογίου

	συνολικό σκορ υαλικότητας	συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου	συνολικό σκορ ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου	συνολικό σκορ σεξουαλικού εαυτού	συνολικό σκορ σεξουαλικού συντρόφου
συνολικό σκορ κοινωνιοστέφανοι κλίμακας	1	,056	,035	-,008	,046
Συχέτιση Pearson Σημ. (διπλέυρη)		,471	,692	,901	,507
N	286	167	134	227	207
συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου	,056	1	,345**	-,008	-,280**
Συχέτιση Pearson Σημ. (διπλέυρη)			,000	,910	,000
N	167	278	135	215	195
συνολικό σκορ ενδεχόμενου μακροχρόνιου συντρόφου	,035	,345**	1	,203**	-,281**
Συχέτιση Pearson Σημ. (διπλέυρη)				,008	,000
N	134	135	211	170	151
συνολικό σκορ σεξολόγητης εαυτού	-,008	-,008	,203**	1	-,061
Συχέτιση Pearson Σημ. (διπλέυρη)			,008		,336
N	227	215	170	347	247
συνολικό σκορ σεξουαλικού συντρόφου	,046	-,280**	-,281**	-,061	1
Συχέτιση Pearson Σημ. (διπλέυρη)				,336	
N	207	195	151	247	347

** : Η συσχέτιση είναι σημαντική σε διπλέυρο επίπεδο 0,01

T-TEST

Πίνακας 50 Κατανομή των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου των σπουδαστών του δείγματος ως προς το φύλο τους

ΦΥΛΟ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	T	Sig.
συνολικό σκορ κοινωνικοεξουσιαστικό ηθός	130	89,2385	5,25003	-,706	
	154	89,7792	7,28347	-,725	,001
	156	22,9167	2,67837	,333	
συνολικό σκορ αξιολόγησής εαυτού	187	22,8128	3,03248	,337	,024
	130	35,5308	15,66173	,439	
συνολικό σκορ υπαρκτού συντρόφου	143	34,7133	15,07335	,438	,971
	150	44,8667	3,70319	,634	
συνολικό σκορ σέξουαλικού συντρόφου	194	44,6340	3,09522	,620	,116
	104	42,9519	7,03028	3,977	
συνολικό σκορ ενδεχομένου μακροχρόνιου συντρόφου	103	39,5825	4,97351	3,984	,001

Πίνακας 51 Κατανομή των συνολικών σκορ στις κλίμακες του ερωτηματολογίου των σπουδαστών του δείγματος ως προς τη σεξιά γέννησης (πρωτότοκοι και δευτερότοκοι)

ΣΕΙΡΑ ΓΕΝΗΣΗΣ	N	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	t	Sig.
συνολικό σκαρ κοινωνιοσεξουαλικό της	149	88,6510	6,15336	-2,146	,175
ΠΡΩΤΟ ΜΕΛΟΣ					
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΛΟΣ	66	90,6364	6,48937	-2,102	
συνολικό σκαρ αξιολόγησης εαυτού	179	22,8659	3,04533	-3,328	,360
ΠΡΩΤΟ ΜΕΛΟΣ					
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΛΟΣ	75	23,0000	2,78024	-,341	
συνολικό σκαρ υπαρκτού συντρόφου	145	33,2138	11,67511	-2,047	,002
ΠΡΩΤΟ ΜΕΛΟΣ					
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΛΟΣ	67	37,3582	17,32899	-1,780	
συνολικό σκαρ σεξουαλικού συντρόφου	184	44,8207	3,55063	-,974	,688
ΠΡΩΤΟ ΜΕΛΟΣ					
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΛΟΣ	81	45,2716	3,28258	-1,004	
συνολικό σκαρ ενδεχομένου μακροχρόνιου συντρόφου	129	41,1860	5,72654	-,186	,830
ΠΡΩΤΟ ΜΕΛΟΣ					
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΛΟΣ	42	41,3810	6,38578	-,176	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί αποτελεί μέρος έρευνας. Η συμβολή σας στην προσπάθεια αυτή είναι πολύ σημαντική. Η συμπλήρωσή του δεν έχει κάποια ιδιαίτερη δυσκολία και θα χρειαστείτε 15 περίπου λεπτά.

Παρακαλούμε να προσπαθήσετε να απαντήσετε όσο πιο ειλικρινά μπορείτε σε όλες τις ερωτήσεις και να επιλέγετε την απάντηση που κάθε φορά σας αντιπροσωπεύει περισσότερο. Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντικά και αυστηρά ανώνυμη. Όταν η μελέτη αυτή ολοκληρωθεί, μπορείτε, αν ενδιαφέρεστε, να ενημερωθείτε για τα αποτελέσματά της.

Σας ευχαριστούμε για τη συνεργασία

Μη γράφετε
εδώ ↓

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Φύλο: Άνδρας Γυναίκα
2. Ηλικία (σε έτη):.....
3. Σχολή φοίτησης:.....
4. Τόπος μόνιμης
κατοικίας:.....
5. Ποιες είναι οι γραμματικές γνώσεις των γονέων σου:
	α. του πατέρα	β. της μητέρας	
α. Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	☐	☐	☐ ☐
β. Γυμνάσιο / Τεχνική Σχολή	☐	☐	☐ ☐
γ. Λύκειο	☐	☐	☐ ☐
δ. Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής/ Α.Ε.Ι / ΤΕΙ	☐	☐	☐ ☐
6. Τι δουλειά κάνουν οι γονείς σου;
	Πατέρας	Μητέρα	
1. Δημόσιος Υπάλληλος	☐	☐	☐ ☐
2. Ιδιωτικός Υπάλληλος	☐	☐	☐ ☐

- 3.Ελεύθερος
4. Επιχειρηματίας
- 5.Αγρότης / Κτηνοτρόφος
- 6.Οικιακά/ άνεργος

7. Είστε παντρεμένος/η: Ναι Όχι
- 8.Είχατε μέχρι σήμερα κάποια σχέση με το άλλο φύλο; Ναι Όχι
- 9.Τον τελευταίο χρόνο:
- α. Έχετε σταθερή σχέση; Ναι Όχι
- β. Συζείτε; Ναι Όχι
- γ. Είχατε περιστασιακές σχέσεις με το άλλο φύλο; Ναι Όχι
- 10.Σειρά γέννησής σας:.....

ΜΕΡΟΣ Β´

ΚΥΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Ι (ΚΟΙΝΩΝΙΟΣΕΞΟΥΔΙΚΟΤΗΤΑ)

	Βαθμός συμφωνίας				
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα
1.Η γυναίκα μπορεί να μεγαλώσει τα παιδιά μόνη της με επιτυχία	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
2.Θα μπορούσα να απολάυσω να κάνω σεξ με κάποιον που με ελκύει, ακόμη και εάν δεν έχω συναισθήματα για αυτόν/αυτήν	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
3.Τα παιδιά χρειάζονται τον πατέρα τους να είναι παρών όταν μεγαλώνουν	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
4.Έχω μια υγιή στάση για σεξ και δεν αισθάνομαι την ανάγκη για μακροχρόνια δέσμευση ώστε να κάνω σεξ με κάποιον/κάποιαν	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
5.Έχω αυτοπεποίθηση ότι θα είμαι ικανή/ός να στηρίξω τα παιδιά μου	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

6. Ανυπομονώ να παντρευτώ ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
7. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεν θα στήριζαν τα παιδιά τους εάν μπορούσαν να το αποφύγουν ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
8. Η σκέψη μιας παράνομης ερωτικής σχέσης με εξιτάρει ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
9. Θα έπρεπε να δεθώ με κάποιον/κάποια (συναισθηματικά και ψυχολογικά) για να μπορέσω να κάνω σεξ μαζί του/της ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
10. Δεν μπορώ να με φανταστώ να έχω ευθύνες ως γονιός ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
11. Η απιστία είναι λάθος και δεν μπορώ να την ανεχτώ ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
12. Μια γυναίκα με μια υγιή στάση για το σεξ δεν αισθάνεται την ανάγκη της μακροχρόνιας δέσμευσης ώστε να κάνει σεξ με έναν άντρα ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
13. Είναι πραγματικά σημαντικό να έχω μια καλή σχέση με το/τη σύντροφό μου. ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
14. Το να είσαι γονιός θα μπορούσε να είναι μια εμπειρία γεμάτη ανταμοιβές ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
15. Μια γυναίκα δεν θα έπρεπε να θέλει να κάνει σεξ με έναν άντρα εκτός εάν ήταν πεπεισμένη ότι αυτός θέλει να έχει μαζί της μια μακροχρόνια δέσμευση ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
16. Είναι καλύτερο να μην έχει κάποιος/κάποια σεξουαλικές σχέσεις μέχρι να παντρευτεί ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
17. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες δεσμεύονται το ίδιο έντονα με τις γυναίκες για την υποστήριξη των παιδιών τους ₁ ₂ ₃ ₄ ₅

Βαθμός συμφωνίας

Διαφω
νώ

Διαφω
νώ

Ούτε
συμφωνώ

Συμφ
ωνώ

Συμφ
ωνώ

	απόλυτα	αρκετά	ούτε διαφωνώ	αρκετά	απόλυτα
18.Το σεξ χωρίς αγάπη δεν είναι ικανοποιητικό	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
19.Δεν θα ήθελα να κάνω σεξ με κάποιον/κάποια εκτός εάν ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν έτοιμος/η για μακροχρόνια δέσμευση μαζί μου	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
20.Κάποιες φορές με κυριεύουν σεξουαλικά συναισθήματα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
21.Θα ήμουν καλός γονιός για τα παιδιά μου	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
22.Η σκέψη του σεξ με περισσότερους από έναν συντρόφους ταυτόχρονα είναι ελκυστική	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
23.Μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να είναι άνετος στο να απολαμβάνει «περιστασιακό» σεξ με διαφορετικούς συντρόφους	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
24.Δεν θα δίσταζα να προχωρήσω σε διαζύγιο, εάν ο γάμος μου ήταν προβληματικός	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

ΜΕΡΟΣ Β´

ΚΥΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ II (ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ)

	Βαθμός συμφωνίας				
	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
1.Συγκριτικά με άλλους ανθρώπους που γνωρίζεις, πόσο υγιής είσαι;	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
2.Θεωρείς σε σχέση με τους άλλους τον εαυτό σου ελκυστικό;	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
3.Πόσο ελκυστική/ός σε άτομα του αντίθετου φύλου νομίζεις ότι είσαι;	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
4.Πόσο επιθυμητή/ός προς κάποιον/κάποιαν για περιπέτεια της μιας βραδιάς νομίζεις ότι είσαι;	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

5. Πόσο ελκυστικός/ή θεωρείς ότι είσαι σαν σύντροφος γάμου; ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
6. Πόσο καλός γονιός νομίζεις ότι θα γίνεις; ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
7. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου ως προς την οικονομική υποστήριξη; ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
8. Πόσο σημαντικός είναι ο πατέρας σου σε άλλους τομείς (συναισθηματική στήριξη, πρακτική βοήθεια κτλ.); ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
9. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου ως προς την οικονομική υποστήριξη; ₁ ₂ ₃ ₄ ₅
10. Πόσο σημαντική είναι η μητέρα σου σε άλλους τομείς (συναισθηματική στήριξη, πρακτική βοήθεια κτλ.); ₁ ₂ ₃ ₄ ₅

ΜΕΡΟΣ Β´

ΚΥΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΙΙΙ

Ποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά θα ήθελες να έχει κάποιος/α για μια μακροπρόθεσμη σχέση (σύντροφος γάμου);

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Βαθμός συμφωνίας

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
1. Ίδια ηλικία	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
2. Φιλοδοξία	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
3. Στοργικότητα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
4. Συναισθηματικά υποστηρικτικός/ή	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
5. Φυσική Δύναμη/σθένος	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
6. Διεκδικητικότητα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
7. Ελκυστικότητα προσώπου	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
8. Ελκυστικότητα σώματος	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
9. Συναρπαστική προσωπικότητα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

10.Αίσθηση μόδας	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
11.Κοινωνικές δεξιότητες	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
12.Καλή κατάσταση Υγείας/Ευεξίας	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
13.Ύψος/Ανάστημα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
14.Εισόδημα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
15.Ευφυΐα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
16.Ευγένεια	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
17.Ήθος	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
18.Γονεϊκό ενδιαφέρον	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
19.Απασχόληση	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
20.Σωματική Διάπλαση	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
21.Αναζήτηση Δέσμευσης	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
22.Αυτοπεποίθηση	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
23.Αίσθηση του χιούμορ	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
24.Σεξουαλική Εμπειρία	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
25.Σεξουαλική Πίστη (για προηγούμενες σχέσεις)	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
26.Σεξουαλική Πίστη (για μελλοντικές σχέσεις)	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
27.Σεξουαλική Εμπειρία	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
28.Δείχνει στοργή/τρυφερότητα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
29.Δείχνει συναισθηματική υποστήριξη	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
30.Ομοιότητα ενδιαφερόντων	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΥΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ IV Ποια πιστεύεις ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συντρόφου σου

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Βαθμός συμφωνίας

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
1.Είναι ευγενικός/ή και με κατανόηση	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
2.Πιστεύει σε θρησκεία	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
3.Έχει μια συναρπαστική προσωπικότητα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
4.Είναι πιστός/ ή και αφοσιωμένος/η	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
5.Είναι καλός οικονόμος	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
6.Είναι ευφυής	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
7.Έχει καλή εισοδηματική ικανότητα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
8.Θέλει παιδιά	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
9.Είναι καλός εραστής/ερωμένη	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
10.Είναι υπεύθυνος/η	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
11.Είναι φυσικά ελκυστικός/ή	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
12.Είναι υγιής	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
13.Έχει παρόμοιες με τις δικές μου αξίες και πεποιθήσεις	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
14.Είναι συναισθηματικά σταθερός/ή	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
15.Είναι φιλικός/ή	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
16.Έχει γνωρίσματα καλού γονέα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
17.Είναι ισχυρός/ή	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
18.Είναι σέξι	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
19.Είναι πλούσιος/α	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
20.Είναι φιλόδοξος/η	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

21. Έχει καλή αίσθηση του χιούμορ	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
22. Είναι καλόβολος/η	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
23. Είναι δημοφιλής	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

ΜΕΡΟΣ Β´

ΚΥΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ V (ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΥ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥ)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Βαθμός συμφωνίας

- | | Πάρα
πολύ | Πολύ | Αρκετά | Λίγο | Καθόλου |
|--|---------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|
| 1. Οι ρυτίδες προσώπου θα ήταν τελείως απωθητικές | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 2. Θα έβρισκα τα γκρι μαλλιά σε κάποιον/α σέξι | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 3. Θα μπορούσα να με φανταστώ να είμαι με κάποιον/α 29 χρόνια μεγαλύτερο μου | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 4. Θα με «ξενέρωνε» να είχε σώμα που προδίδει μεγάλη ηλικία (όπως χαλαρωμένη επιδερμίδα ή κίρσοι) | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 5. Θα με έλκυαν περισσότερο οι νεότεροι άντρες/γυναίκες | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 6. Θα το έβρισκα δύσκολο να με ελκύσει κάποιος/α που δείχνει ξεκάθαρα φυσικά σημάδια ηλικίας | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 7. Βρίσκω τους/τις εφήβους (ηλικίας 15-17) ιδιαίτερα σέξι | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 8. Μου είναι δύσκολο να καταλάβω γιατί κάποιος/α θα είχε μια έντονη προτίμηση για νεότερους παρά για μεγαλύτερους συντρόφους | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 9. Η εμφάνιση δεν είναι σημαντική για μένα | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |
| 10. Στο παρελθόν, αρχικά με ενδιέφερε κάποιος/α σύντροφος κυρίως λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών του | ☐ ₁ | ☐ ₂ | ☐ ₃ | ☐ ₄ | ☐ ₅ |

11.Θεωρώ πιο σημαντικό για μένα το πόσο καλός είναι ο/η υποψήφιος/α σύντροφός μου από ό,τι πόσο καλός/ή είναι σε εμφάνιση	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
12.Μπορώ να με φανταστώ με κάποιον/α που είναι υπέρβαρος/η	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
13.Μου αρέσει ο/η σύντροφός μου να ντύνεται ελκυστικά, ακόμη και εάν αυτό απαιτεί και προσπάθεια από την πλευρά του/της	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
14.Θα ήμουν ευτυχισμένος/η εάν ο/η σύντροφός μου ήταν περισσότερο ελκυστικός σεξουαλικά	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
15.Θεωρώ ιδανικό ένα/μία σύντροφο που θα είχε τη δική μου μόρφωση	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
16.Θα με πείραζε εάν οι φιλοδοξίες της καριέρας του/της θα ήταν αισθητά χαμηλότερες από τις δικές μου	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
17.Θα ήθελα ένα/μία σύντροφο που δεν έχει δουλειά	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
18.Θα μου άρεσε ο/η σύντροφός μου να είναι από υψηλότερη κοινωνική τάξη	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
19.Θα με ένοιαζε εάν ο/η σύντροφός μου κέρδιζε περισσότερα χρήματα από μένα	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

